THEOLOGIA
DOGMATICA
ET MORALIS.

Secundùm ordinem Catechiſmi Concilij Tridentini.

TOMUS QUARTUS

DE POENITENTIA:

AUCTORE

F. NATALI ALEXANDRO,

Ordinis FF. Prædicatorum, in Sacra Facultate Pariſienſi Doctore, & emerito Theologiæ Profeſſore.

VENETIIS, M.DC.XCVIII.

Apud Nicolaum Pezzana.

SUPERIORUM PERMISSU, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

LIBRI SECVNDI

THEOLOGIÆ DOGMATICÆ, ET MORALIS,

PARS TERTIA.

TRACTATVS DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

PEr Lauacrum regenerationis nouam quamdam vitam ingredimur ; cùm in eo vetus homo noſter crucifigatur , neque viuat iam in nobis niſi nouus homo Ieſus Chriſtus Dominus noſter , quem baptizati induimus . Ingredimur porrò in hanc vitam , non vt otio ac delicijs indulgeamus : Sed vt contra mundum , carnem , & diabolum continuò militemus . Nemo autem miles ad bellum cùm delicijs venit . Vocatis igitur in Militiam Dei viui iam tunc cùm in Sacramenti verba reſpondimus , datùr nobis ad hoſtes ſuperandos adiutor Spiritus-Sanctus in Confirmationis Sacramento . Datur etiam ad noſtrarum ſuſtentationem animarum in Euchariſtia , non quiuis cibus , ſed pretioſi Corporis , & Sanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti diuinum alimentum Contingit nihilominus , quod in prælijs vſu venire ſolet , vt ſæpè grauiter ab hoſtibus noſtris vulnerati corruamus ; & quam per Lauacrum regenerationis adepti fueramus vitam ſpiritualem , amittamus . Sed ne ſic quidem oblitus eſt miſericordiæ ſuæ Pater ille miſericordiarum , & Deus totius conſolationis . Is enim alleuat omnes qui corruunt , & erigit omnes eliſos ; cuius tanta eſt benignitas , & clementia , vt omnem humanam affectionem infinitè ſuperet . Quod hæc ipſius verba teſtantur , *Iſai.* 49. Cap. Verſ. 15. *Nunquid obliuiſci poteſt mulier infantem ſuum , vt non miſereatur filio vteri ſui ? Et ſi illa oblita fuerit , ego autem non obliuiſcar tui* . Non vult ille . Ioel. 2.
Benignus , & miſericors , patiens , & multæ miſericordiæ , & præſtabilis ſuper malitia , quemquam in peccata lapſum de venia deſperare , ſed lapſis poſt Baptiſmum de remedio prouidit , Pœnitentiæ ſcilicet Sacramento , per quod erigamur ac reſurgamus . Nam qui *Non venit vocare Iuſtos , ſed peccatores* ad Pœnitentiam , non vult mortem impij , Math. 9.
ſed magis , vt conuertatur , & viuat . Sic enim per Prophetam loquitur : *Nunquid voluntatis meæ eſt mors impij , dicit Dominus Deus , & non , vt conuertatur à vijs ſuis , & viuat ?* Et paulò poſt : Ezech. 18.
Conuertimini , & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris : & non erit vobis in ruinam iniquitas . Proijcite à vobis omnes præuaricationes veſtras , in quibus præuaricati eſtis , & facite vobis cor nouum , & ſpiritum nouum : Et quare moriemini , domus Iſrael ? Quia nolo mortem morientis , dicit Dominus Deus , reuertimini , & viuite .

Digitized by Google

CAPVT I.

DE POENITENTIÆ NOMINE DEFINITIONE, ET DIVISIONE.

ARTICVLVS I.

Quàm varia ſit verbi Pœnitentiæ ſignificatio?

1 MVltiplex eſt huius nominis ſignificatio. Primùm enim Pœnitentiæ vocabulum latiſſimè acceptum ſignificat dolorem non tantùm de errato, ſed de re quacumque, quam aliter actam eſſe, vel aliter ſe habere velimus; ſiue actum quo diſplicet, quod ante placuerit, nullâ habitâ ratione huius cogitationis, bonúmne an malum fuerit. Quemadmodum ſunt quos pœnitet opes ſuas diuiſiſſe pauperibus, aut Eccleſiæ contuliſſe, è quorum numero *Ananias*, & *Sapphira*, fuerunt; & quos pœnitet votorum Deo nuncupatorum in ſolemni Religionis Profeſſione. Sic acceptum pœnitendi nomen ijs omnibus conuenit, qui ſecundùm ſæculum triſtitiâ ſunt affecti, non ſecundùm Deum. *Quæ enim ſecundùm Deum triſtitia eſt, Pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur: Sæculi autem triſtitia mortem operatur* (inquit Apoſtolus 2. ad *Corinthios*, Cap. 7. 10.)

2 Secundò ſumitur ſtrictiùs Pœnitentiæ nomen pro dolore, qui ob crimen perpetratum, vel erratum commiſſum concipitur, non Dei quidem, ſed ſui ipſius causâ. Sic doluit Eſaü de venditione primitiuorum ſuorum propter vnam eſcam: Vnde *Poſtea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus eſt: Non enim inuenit Pœnitentiæ locum, quamquam cùm lachrymis inquiſiſſet eam.* Sic doluit *Antiochus*, à Deo percuſſus, & ex graui ſuperbiâ deductus ad agnitionem ſui, diuinâ admonitus plagâ, per momenta ſingula doloribus ſuis augmenta capientibus. Et cùm nec ipſe iam fœtorem ſuum ferre poſſet, ait: *Iuſtum eſt ſubditum eſſe Deo, & mortalem non paria Deo ſentire. Orabat autem hic Sceleſtus Dominum, à quo non eſſet miſericordiam conſecuturus* (vt habetur 2 *Machab.* 9.) Sic doluit *Iudas* de Chriſti Domini proditione, cum *Pœ-*
Matth. 27. *nitentiâ ductus, retulit triginta argenteos Principibus Sacerdotum, & Senioribus dicens: Peccaui tradens Sanguinem iuſtum.* Sic dolebunt impij in ſupremo Iudicio videntes gloriam Iuſtorum, *Dicentes intra ſe, Pœnitentiam agentes, & præ anguſtia ſpiritus gementes: Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore: Ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter Sanctos ſors illorum eſt. Ergo errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ lumen non luxit nobis, & ſol intelligentiæ non eſt ortus nobis. Laſſati ſumus in via iniquitatis, & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus. Quid nobis profuit ſuperbia, aut diuitiarum iactantia quid contulit nobis? Tranſierunt omnia illa tanquàm vmbra.* Modò dicamus fructuosè, *Tranſeunt*: Ne tunc dicamus infructuosè, *Tranſierunt*; (inquit *S. Auguſtinus* in Pſalm. 32.)

3 Tertiò, ſumitur ſtrictiſſimè Pœnitentiæ nomen pro intimo animi dolore, ob ſcelus admiſſum, vel eius doloris externo etiam ſigno; qui dolor vnius Dei causâ concipitur. De qua Dominus ipſe per *Ioëlem*
Ioel. 2. Prophetam ait: *Conuertimini ad me in toto corde veſtro.* De qua *S. Auguſtinus* ſeu alius Auctor Sermonis olim 7. *De Tempore* inter Auguſtinianos, nunc 117. in Appendice: *Videte* (Inquit) *qualis debet eſſe Pœnitentia: Quia multi aſſiduè ſe dicunt eſſe peccatores, & tamen adhuc illos delectat peccare profeſſio eſt, non emendatio: Accuſatur anima, non ſanatur: Pronuntiatur offenſa, non tollitur Pœnitentiam certam non facit niſi odium peccati, & amor Dei. Quando ſic pœnites, vt tibi amarum ſapiat in anima, quod ante dulce fuit in vita; & quod te priùs oblectabat in corpore, ipſum te cruciet in corde; iam tunc benè ingemiſcis ad Deum, & dicis:* Tibi *ſoli peccaui, & malum coram te feci.*

4 Tribus his Pœnitentiæ generibus Pœnitentiæ nomen propriè conuenit. Nam cùm in Scriptura Sacra Deum pœnitere legimus, id figurata locutione, per tranſlationem dici, perſpicuum eſt. Significat enim Deum non humano quidem more pœnitere, quaſi dolore aliquo reuera tangatur, ipſique quadam affectûs mutatione diſpliceat, quod placuit priùs, cum de ſe ipſe dicat, *Ego Deus, & non mutor*: Sed quemadmodum homines, quos rei cuiuſpiam pœnitet, eam mutare omni ſtudio laborant; ſic cùm Deus mutare ſtatuit, quod decreuerat, vel fecerat, illum pœnitere dicitur. Sic Gen. 6. *Pœnituit eum quòd hominem feciſſet in terra. Et tactus dolore cordis intrinſecus; Delebo, inquit, hominem quem creaui à facie terræ, ab homine vſque ad animantia, à reptili vſque ad volucres cœli. Pœnitet enim me feciſſe eos.* Eo ſcilicet loco declarat Deus Iuſto Noë, quo pacto hominem, quem ad incolendum terram condiderat, mox de terra propter eius malitiam deleturus ac perditurus eſſet. Sic 1. *Regum* 15. 2. Dominus ait: *Pœnitet me quòd conſtituerim Saül Regem*; ſignificans velle ſe Regnum, quod priùs Saüli detulerat, ob eius peccata in alium meliorem transferre. E contrario non pœnitere dicitur, cum ſemel ſtatuta nullo modo mutare decreuit. Sic Pſal. 109. dicitur: *Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum: Tu es Sacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech.* Quâ locutione declaratur Sacerdotium Chriſti perpetuum, & immutabile fore. Hinc *Tertullianus* Lib. 2. *Aduersùs Marcionem*, Cap. 24 *Non enim ſi hominem ex recordatione plurimùm delicti, interdum, & ex alicuius boni operis in gratia pœnitet, ideò, & Deum proinde. In quantum enim Deus nec malum admittit, nec bonum damnat; in tantùm nec pœnitentiæ boni, & mali apud eum locus eſt. Nam & hoc tibi eadem ſcriptura determinat, dicente Samuële Sauli*, Diſcidit Dominus Regnum Iſraël " 1. Reg. 15.
de manu tua hodie, & dabit illud proximo tuo, "
optimo ſuper te; & ſcindetur Iſraël in duas par- "
tes, & non conuertetur, neque pœnitentiam aget "
quia non ſicut homo eſt ad pœnitendum. *Hæc ita-* "
que definitio in omnibus aliam formam diuinæ pœnitentiæ ſtatuit, quæ neque ex improuidentia, neque ex vlla boni aut mali operis damnatione reputetur, ſicut humanæ. Quis ergo erit mos Pœnitentiæ diuinæ? Iam relucet, ſi non ad humanas conditiones eam referas. Nihil enim aliud intelligetur, quàm ſimplex conuerſio ſententiæ prioris, quæ etiam ſine reprehenſione eius poſſit admitti, etiam in homine, nedum in Deo, cuius omnis ſententia caret culpa. Nam, & in Græco ſono, Pœnitentiæ no- μετάνοια.
men non ex delicti confeſſione, ſed ex animi demutatione compoſitum eſt, quam apud Deum pro rerum variantium ſeſe occurſu regi oſtendimus. Ita intelligendus alius Tertulliani locus Lib. *De Pœnitentia*, Cap. 2. *Deus poſt tot, & tanta delicta humanæ temeritatis à principe generis Adam auſpicata, poſt condemnatum hominem cùm ſæculi dote, poſt eiectum paradiſo mortique ſubiectum, cum rurſus ad ſuam miſericordiam maturauiſſet: Iam inde in ſemetipſo Pœnitentiam dedicauit, reſciſſâ ſententiâ irarum priſtinarum, ignoſcere pactus operi, & imagini ſuæ.*

5 Inter has Pœnitentiæ ſignificationes magnum diſcrimen obſeruandum monet Concilij Tridentini Catechiſmus: Prima enim in vitio ponenda eſt: Altera eſt quædam commoti, & perturbati animi affectio: Tertia tum ad virtutem pertinet, tum Sacramentum eſt: Quæ ſignificatio eſt huius loci propria. Primo, & ſecundo modo accepta Pœnitentia Infidelibus, & impijs conuenit; tertiò modo accepta ſolis Fidelibus: Quod *Tertullianus* in ipſo limine libri. *De Pœnitentiâ*, grauiter, & eleganter explicat. *Pœnitentiam,* (inquit) *hoc genus hominum, quod & ipſi retro fuimus, cæci ſine Domini lumine, naturâ tenus norant, paſſionem animi quamdam eſſe, quæ veniat de offenſa ſententiæ prioris. Cæterùm à ratione eius tan-*

tùm

tùm abſunt, quantum ab ipſo rationis Auctore ∴ Quàm autem in Pœnitentiæ actu irrationabiliter deuerſentur, vel vno iſto ſatis erit expedire, cum illam etiam in bonis factis ſuis adhibeut, Pœnitet fidei, amoris, ſimplicitatis, patientiæ, miſericordiæ. Prout quid in ingratiam cecidit, ſemetipſos execrantur, quia benè fecerint: Eámque maximè Pœnitentiæ ſpeciem, quæ optimis operibus irrogatur, in cordo finguut: Meminiſſe curantes ne quid boni rurſus præſtent: Contra, Pœnitentiæ malorum leuiùs incubant. Denique faciliùs per eamdem delinquunt, quam per eam rectè faciunt. Quod ſi Dei, ac per hoc rationis quoque compotes agerent, merita primò Pœnitentiæ expenderent, nec vnquam eam ad argumentum peruerſæ emendationis adhiberent: Modum denique pœnitendi temperarent, quia & delinquend tenerent, timentes Dominum ſcilicet. Sed vbi metus nullus, emendatia proindè nulla: Vbi emendatio nulla, Pęnitentia nececeſſariò vana: Quia caret fructu ſuo, cui eam Deus ſæuit, id eſt, hominum ſaluti.

ARTICVLVS II.

De Pęnitentiæ Diuiſione, & Definitione.

Pœnitentiæ diuiſio. 1 POenitentia in interiorem, & exteriorem diuiditur. Interior propriè virtus eſt: Exterior à Chriſto prouecta eſt ad Sacramenti dignitatem. Exterior alia publica eſt, alia priuata. Priuata eſt, quæ priuatim; Publica, quæ ob graue aliquod crimen in Eccleſiæ faciè peragitur.

Pœnitentiæ publicæ gradus, ſiue ſtationes. 2 Publicè Pœnitentium quatuor fuerunt ordines ex veteris Eccleſiæ Diſciplina, ſcilicet *Fleutium*, *Audientium*, *Subſtratorum*, & *Conſiſtentium*.

Fleutes, ſtabant extra portam Eccleſiæ, veſte lugubri induti, cilicio, & cinere ſordidati, lachrymiſque perfuſi ſe grauis criminis reos palam fatebantur, Deſque, & Eccleſiæ miſericordiam ſupplices rogabant, adhibità Cleri, & Chriſtianæ plebis interceſſione, vt ad Pęnitentiam agendam in Eccleſiam reciperentur. Sic Pœnitentiam egit *Fabiola*, Matrona Romana nobiliſſima, quæ adulterum Maritum dimiſerat, eóque viuente alteri nupſerat, cum edocta eſſet id Lege Diuina, & Eccleſiaſtica prohibitum eſſe, quod licitum exiſtimauerat, quia Imperatorum etiam Chriſtianorum Legibus permiſſum erat. *Quis hoc crederet* (inquit *S. Hieronymus* Epiſt. 30. ad Oceanum) *vt poſt mortem ſecundi viri in ſemet[illegible] reuerſa, quo tempore ſolent Viduæ negligentes i[illegible]ſeruitutis excuſſo agere ſe liberiùs, adire balneas, volitar[illegible] per plateas, vultus circumferre meretricis, ſaccum indueret, vt errorem publicè fateretur; & tota Vrbe ſpectante Romana, ante diem Paſchæ, in Baſilica quondam Laterani, ſtaret in ordine Pęnitentium, Epiſcopo, Preſbyteris, & omni Populo collachrymantibus; ſparſum crinem, ora lurida, ſqualidas manus, ſordida colla ſubmitteret? Quæ peccata fletus iſte non purget? ∴ Non eſt confuſa Dominum in terris, & ille eam non confundet in cęlo. Aperuit cunctis vulnus ſuum, & decolorem in corpere cicatricem flens Roma conſpexit. Diſſuta habuit latera, nudum caput, clauſum os. Non eſt ingreſſa Eccleſiam Domini, ſed extra caſtra cùm Maria ſorore Moyſi ſeparata conſedit, vt quam Sacerdos eiecerat, ipſe reuocaret ∴ Faciem, per quam ſecundo viro placuerat, verberabat. Oderat gemmas, linteamina videre non poterat, ornamenta fugiebat, ſic dolebat quaſi adulterium, & multis impendijs medicaminum vnum vulnus ſanare cupiebat.*

Audientes, ſtabant in extrema parte Eccleſiæ propè ianuas, quæ Narthex vocabatur; ibique Scripturarum lectionem, & Sermones Eccleſiaſticos, cum Catechumenis audiebant; & cùm ipſis ante Miſſam Fidelium dimittebantur, vt ſe à ſalutari Baptiſmatis gratiâ excidiſſe cogitarent, & Fidei Chriſtianæ principijs; cuius ſanctitatem malis operibus violauerant, quaſi ex integro imbui oportere; ſibimetipſis identidem inculcantes illud *Apocal.* 2. Cap. *Memor eſto vnde excideris, & age Pęnitentiam, & prima opera fac.*

Subſtrati, intra Eccleſiæ ambitum à portis ad Ambonem vſque genua flectentes, orationibus Eccleſiæ, & proprijs Pœnitentium actionibus expiabantur, & ad beneficium Reconciliationis præparabantur. Ideò in ſingulis ferè Synaxibus, poſtquam, Catechumeni, & Audientes omnes expulſi fuerant, ante offertorium, Epiſcopus ſuper iſtos Pœnitentes ſubſtratos manus imponebat, & precabatur, adſiſtente, & comprecante toto Fidelium cętu; quibus peractis ab Eccleſia expellebantur, & Sacrificium inchoabatur. Ipſis interim opera laborioſa imponebantur, preces, eleemoſynæ, ieiunia ad Deum placandum, eiúſque iuſtitiæ ſatisfaciendum. Hinc *Tertullianus*, Lib. *De Pęnitentia*, Cap. 9. *Exomologeſis proſternendi, & humilificandi hominis diſciplina eſt, conuerſationem iniungens miſericordiæ illicem, de ipſo quoque habitu atque victu mandat, ſacco, & cineri incubare, corpus ſordibus obſcurare, animum mœroribus deijcere, illa quæ peccauit, triſti tractatione mutare: Cæterùm paſtum, & potum pura non eſſe, non ventris ſcilicet, ſed animæ cauſa: Plerúmque verò ieiunijs preces alere, ingemiſcere, lachrymari, & mugire dies noctéſque ad Dominum Deum ſuum, Presbyteris aduolui, & caris Dei adgeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis ſuæ iniungere. Hæc omnia Exomologeſis, vt Pęnitentiam commendet, vt de periculi timore Dominum honoret, vt in peccatorem ipſa pronuntians pro Dei indignatione fungatur, & temporali afflictione æterna ſupplicia non dicam fruſtretur, ſed expungat.*

Conſiſtentes, ab Ambone verſùs Sanctuarium cùm Fidelibus ad finem vſque Synaxeos ſubſiſtebant, & Miſſam audiebant: Ab Euchariſtiæ tamen participatione manebant ſegregati, donec Epiſcopi probaſſent, an vitam gererent Fidelibus dignam.

In vnoquoque iſtorum graduum per annos plurimos verſabantur Pœnitentes pro criminum grauitate, vt ex antiquis Canonib[illegible]atet: Sed in poteſtate Epiſcopi erat, ſpectatis Pœniten[illegible] contritione, & feruore, humanitatem in ipſos exe[illegible], ac Pœnitentiæ tempus contrahere, labores ac p[illegible]s temperare ac moderari; vt ex Concilij Nicæni Canone 12. alijſque colligitur.

Publica Pœnitentia quando & à quo impoſita. Grauiorum peccatorum reis, maximéque publicorum, Pœnitentia imponebatur ab Epiſcopo in Capite Quadrageſima; reconciliabantur autem ab eodem, qui Pœnitentiæ tempus expleuerant, Feria 5. in Cœna Domini, ſolemni Ritu, quem antiqua Sacramentaria, & Libelli Pœnitentiales deſcribunt. Pœnitentiam poſtulantibus cilicium, & cinis imponebantur; indéque manauit mos Eccleſiæ, quæ Fidelium capitibus in capite Quadrageſimæ, publicam velut Pœnitentiam ad Deum placandum, & expianda crimina, aut Paſchali Communione digni fiant, profitentium, cineres imponit. *In cilicio quippè* (inquit *S. Hieronymus*, in Cap 3. Lamentationum Ieremiæ) *aſperitas; & compunctio peccatorum: cinere autem puluis oſtenditur mortuorum. Et idcircò vtrumque hoc adhiberi ad Pęnitentiam ſolet, vt in compunctione cilicij cognoſcamus quid per culpam fecimus; & in fauilla cineris perpendamus quid per vitium facti ſumus. Conſiderentur ergo in cilicio pungentia vitia: Conſiderentur in cinere per mortis ſententiam ſubſequens iuſta pęna vitiorum. Quia enim poſt peccatum carnis contumeliæ ſurrexerunt, videat homo in aſperitate cilicij ſuperbiendo quid fecit, videat in cinere vſquequo peccando peruenit ∴ Poteſt quoque cilicio ipſa in reprehenſione atque Pęnitentia dolorum compunctio deſignari. Nam hoc quod agit Beatus Iob*, Ipſe me reprehendo; *quaſi quodam cilicio pungitur, dum in mente ſua aſperis redargutionum ſtimulis confricatur. In cinere autem agit Pœnitentiam, quia ex prima peccato quid per iuſtum iudicium factus ſit ſolerter attendit.*

Definitio Pœnitentiæ virtutis. 3 *Pœnitentia* quatenus virtus, *eſt ſincera hominis ad Deum conuerſio, quâ peccata commiſſa deteſtatur, & odio habet, propter Deum, cum graui animi dolore, & cùm firmo propoſito deinceps non peccandi, ſed malam vitæ conſuetudinem, corruptóſque mores emendandi; & ſpe veniæ à Dei miſericordiâ conſequendæ.* Ita definit Concilij Tridentini Catechiſmus.

Definitur à Magiſtro Sententiarum, Lib. 4. Diſt. 14. *Virtus qua commiſſa mala cùm emendationis propoſito plangimus, & plangenda vlteriùs committere nolumus.* Quæ definitio ex *S. Gregorij* Homiliâ 34. in Euangelia ſumpta eſt, dicente: *Pœnitentiam agere, eſt perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare.*

Sic definitur ab Auctore Libri *De vera, & falſa Pęnitentia*, inter *S. Auguſtini* Opera editi: *Pęnitentia eſt vindicta ſemper puniens in ſe, quod dolet commiſiſſe.* Nam à punitione Pœnitentia nomen accepit, quaſi *punientia*, dum ipſe homo punit pœnitendo quòd malè admiſit; (inquit) *S. Iſidorus*, Lib. 6. *Originum*, & in Exhortatione ad Pœnitentiam. Nam (inquit *S. Auguſtinus*

ſtinus Epiſt. 153. aliàs 54. ad Macedonium) *Nihil aliud agit, quem veraciter pœnitet, niſi vt id quòd mali fecerit, impunitum eſſe non ſinat. Eo quippè modo ſibi non parcenti. Ille parcit, cuius altum iuſtúmque iudicium nullus contemptor euadit.* Hinc mox laudatus *S. Iſidorus*, Lib. 2 De Officijs Eccleſiæ: *Pœnitentia* (inquit) *nomen ſumpſit à pœna, quâ anima cruciatur, & caro mortificatur.*

Penitentia non eſt ſimplex reſipiſcentia, ſeu vitæ mutatio.

Perperam itaque Hæretici Pœnitentiam definiunt. *Nouam vitam*, ſeu *Reſipiſcentiam*, & *Vitæ mutationem in melius*. Vitæ enim veteris odium, ac deteſtationem, ſincerúmque de peccatis commiſſis dolorem, vna cùm ſtudio ſatisfaciendi Deo præterea continet, vt Sacræ Scripturæ teſtimonia probant. Pſalm. 37. *Iniquitatem meam annuntiabo, & cogitabo pro peccato meo.* Siue, vt *S. Auguſtinus* legit, *Curam geram pro peccato meo.* Quid eſt autem curam gerere pro peccato tuo? *Si diceres, Curam geram pro vulnere meo, quid intelligeretur, niſi, Dabo operam, vt ſanetur? Hoc eſt enim curam gerere pro delicto, ſemper intendere, ſemper ſtudiosè, & ſedulò agere, vt ſanes peccatum. Ecce de die in diem plangis peccatum tuum, ſed fortè lachrymæ currunt, & manus ceſſant. Fiant eleemoſynæ, redimantur peccata, gaudeat indigens de dato tuo, vt & tu gaudens de dato Dei. Eget ille, eges & tu: Eget ille ad te, eges & tu ad Deum. Tu contemnis egentem tui, Deus non te contemnet egentem ſui? Ergo impleto tu egentis inopiam, vt impleat Deus interiora tua. Hoc eſt*, Curam geram pro peccato meo, *faciam omnia quæcumque facienda ſunt ad abolendum, & ſanandum peccatum meum.* Ezechielis 6. 9. *Diſplicebunt ſibimet ſuper malis, quæ fecerunt in vniuerſis abominationibus ſuis.* Ioëlis 11. 12. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu, & ſcindite corda veſtra.* Lucæ 3. 8. *Facite ergo fructus dignos Pœnitentiæ* 2. ad Corinthios 7. 2 *Ecce enim hoc ipſum ſecundùm Deum contriſtari vos, quantam in vobis operatur ſolicitudinem: Sed defenſionem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed deſiderium, ſed æmulationem, ſed vindictam.* Hoc ſpiritu animatus Rex *Ezechias* aiebat (Iſaiæ 38.) *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.* Sic animati Niniuitæ, de quibus *Ionæ* 3. 5. dicitur: *Et crediderunt viri Niniuitæ in Deum: & prædicauerunt ieiunium, & veſtiti ſunt ſaccis à maiore vſque ad minorem Et peruenit verbum ad Regem Niniue: & ſurrexit de ſolio ſuo, & abiecit veſtimentum ſuum à ſe, & indutus eſt ſacco, & ſedit in cinere.* Et clamauit, & dixit: *Operiantur ſaccis homines, & iumenta, & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à viâ ſuâ malâ, & ab iniquitate, quæ eſt in manibus eorum. Quis ſcit ſi conuertatur, & ignoſcat Deus: & reuertatur à furore iræ ſuæ, & non peribimus?* Et Matth. 12. 41. *Viri Niniuitæ ſurgent in iudicio cùm generatione iſta, & condemnabunt eam: Quia Pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ. Et ecce plus quàm Ionas hic.* Sic animata fuit Mulier peccatrix, quæ

Luc. 7.

Vt cognouit, quod Ieſus accubuiſſet in domo Phariſæi, attulit alabaſtrum vnguenti; & ſtans retrò ſecus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & vnguento vngebat. Vt enim ait *S. Gregorius*, Homil. 33. in Euangelia: *Quot in ſe habuit oblectamenta, tot de ſe inuenit holocauſta: Conuertit ad numerum virtutum, numerum criminum: Vt totum Deo ſeruiret in Pœnitentia, quicquid*

Luc. 18.

ex ſe Deum contempſerat in culpa. Sic animatus Publicanus, qui *A longè ſtans, nolebat nec oculos ad cœlum leuare, ſed percutiebat pectus ſuum dicens: Deus, propitius eſto mihi peccatori.* Et deſcendit iuſtificatus in domum ſuam. Sic animatus *Petrus* poſt negationē, cum

Luc. 22.

recordatus verbi Domini, *Egreſſus foras, fleuit amarè.* Pœnitentia itaque non eſt ſimplex reſipiſcentia, aut mutatio vitæ in melius, ſed vitæ veteris odium, & dolorem de peccatis commiſſis cùm propoſito ſatisfaciendi iuſtitiæ diuinæ, quantùm humana poteſt infirmitas, continet. Nec aliud voluit *Lactantius*, Lib. 6. *Inſtitutionum*, Cap. 24. vbi *Metanoeam*, quæ Græca vox eſt Pœnitentiæ reſpondens, *Reſipiſcentiam* interpretatur. Subdit enim: *Reſipiſcit, ac mentem ſuam quaſi ab inſania recipit, quem erroris piget, caſtigátque ſe ipſum dementiæ.*

Tres veræ Pœnitentiæ Actiones.

4 Tres ſunt veræ Pœnitentiæ Actiones in Eccleſia vſitatæ: Prima, peccatorum omnium ante Baptiſma commiſſorum: Altera, mortalium peccatorum, quæ poſt Baptiſmum commiſſa ſunt. Tertia venialium. Prima eſt. *Quæ nouum hominem parturit, donec per Baptiſmum ſalutare omnium præteritorum ſiat ablutio peccatorum. Omnis enim qui iam arbiter voluntatis ſuæ conſtitutus eſt, cum accedit ad Sacramenta Fidelium, niſi eum pœniteat vitæ veteris, nouam non poteſt inchoare. Ab hac Pœnitentia, cùm baptizantur, ſoli paruuli ſunt immunes: Nondum enim vti poſſunt libero arbitrio. Cæterorum hominum nullus tranſit ad Chriſtum, vt incipiat eſſe quòd non erat, niſi eum pœniteat fuiſſe, quod erat. Hæc prima Pœnitentia præcipitur Iudæis, dicente Apoſtolo Petro*, Pęnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrûm in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti. *Talis ab ipſo Domino imperabatur, cum diceret*; Pœnitentiam agite, appropinquauit enim Regnum cœlorum. *De hac etiam Ioannes Baptiſta dicit*; Generatio viperarum, quis oſtendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructum dignum Pœnitentiæ.

Act. 2. 38.

Matth. 4. 17.

Matth. 3. 7 & 8.

Altera Pœnitentia eſt, cuius actio per totam iſtam vitam quâ in carne mortali degimus, perpetuâ ſupplicationis humilitate ſubeunda eſt, ob peccata quotidiana, à quibus nemo quantumuis Iuſtus, immunis eſt. *Vnde orantes dicimus, quod in tota iſta vitâ oportet, vt dicamus*: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. *Non enim ea dimitti precamur, quæ iam in Baptiſmo niſi dimiſſa credimus, de ipſa fide dubitamus: Sed vtique de quotidianis peccatis hoc dicimus, pro quibus etiam ſacrificia eleemoſynarum, ieiuniorum, & ipſarum orationum, ac ſupplicationum quiſque pro ſuis viribus offerre non ceſſat.*

Matth. 6. 12.

Tertia actio eſt Pœnitentiæ, quæ pro illis peccatis ſubeunda eſt, quæ Legis Decalogus continet; & de quibus Apoſtolus ait, Quoniam qui talia agunt, Regnum Dei non poſſidebunt. *In hac ergo Pœnitentia, maiorem quiſque in ſe ſeueritatem debet exercere; vt à ſe ipſo iudicatus, non iudicetur à Domino, ſicut idem Apoſtolus ait*, Si enim nos iudicaremus, à Domino non iudicaremur. *Aſcendat itaque homo aduerſum ſe tribunal mentis ſuæ; ſi timet illud quòd* Oportet nos exhiberi ante tribunal Chriſti, vt illic recipiat vnuſquiſque, quòd per corpus geſſit, ſiue bonum, ſiue malum. *Conſtituat ſe ante faciem ſuam, ne hoc ei poſtea ſiat. Nam minatur hoc Deus peccatori, dicens*, Arguam te, & ſtatuam contra faciem tuam. *Atque ita conſtituto in corde iudicio, adſit accuſatrix cogitatio, teſtis conſcientia, carnifex timor. Inde quidam ſanguis animi confitentis per lachrymas profluat. Poſtremò ab ipſa mente talis ſententia proferatur, vt ſe indignum homo iudicet participatione Corporis, & Sanguinis Domini.*

Gal. 5. 21.

1. Cor. 11. 31.

2. Cor. 5. 10.

Pſ. 49. 21.

Sic tres illas Pœnitentiæ actiones explicat *S. Auguſtinus*, Sermone 351. *De Vtilitate agendæ Pœnitentiæ*, aliàs 50. inter Homilias quinquaginta. Idem præſtat Sermone 352. aliàs 27. inter Homilias quinquaginta, & Epiſtolâ 265. ad *Seleucianam*, aliàs 108. Hunc eſſe diuiſionem Pœnitentiæ virtutis, docet *S. Thomas*, 3. P. Quæſt 90. A. 4. Pertinet enim ad Pœnitentiam, vt deteſtetur peccata præterita, cum propoſito immutandi vitam in melius, quod eſt quaſi Pœnitentiæ finis. Et quia moralia ſpeciem à fine recipiunt, conueniens eſt, vt diuerſæ ſpecies Pœnitentiæ accipiantur ſecundùm diuerſas immutationes, quas pœnitens intendit. Eſt autem triplex immutatio à pœnitente intenta. Prima quidem per regenerationem in nouam vitam; & hæc pertinet ad Pœnitentiam, quæ eſt ante Baptiſmum. Secunda immutatio eſt per reformationem vitæ præteritæ iam corruptæ: & hæc pertinet ad Pęnitentiam mortalium poſt Baptiſmum. Tertia autem immutatio eſt in perfectiorem operationem vitæ: & hæc pertinet ad Pęnitentiam venialium, quæ remittuntur per aliquem feruentem actum charitatis.

Definitio Pęnitentię Sacramenti.

5 *Pœnitentia*, ſecundùm rationem Sacramenti ſpectata, *eſt Sacramentum in quo relapſis verè pęnitentibus, & confeſſis, ſaltem cùm propoſito ſatisfaciendi, Sacerdotalis Abſolutio impenditur.* Siue, *Signum ſenſibile ad reconciliationem eorum, qui poſt Baptiſmum lapſi ſunt, à Deo inſtitutum.*

Varia Pœnitentiæ nomina.

Varia ſunt huius Sacramenti nomina. *Pęnitentia* enim vocatur, quia neceſſe eſt ad iuſtificationis gratiam poſt lapſum conſequendam, vt peccatum homini diſpliceat; vtque per veram Contritionem, & alia me-

dia

dia à Deo præſcripta, & in Noua Lege à Chriſto inſtituta, ſuum homo peccatum deſtruat. *Sacramentum Reconciliationis* ab effectu vocatur: *Sacramentum Confeſſionis*, à parte conſpicua, & ante remiſſionem peccati neceſſariâ: *Sacramentum Abſolutionis*, ab actu Sacerdotis formam Sacramenti proferentis, cum ait, *Ego te abſoluo*; ſicut Baptiſmus dicitur ab actu baptizantis, & dicentis, *Ego te baptizo*. Ita vocatur à Concilio Tridentino Seſſione 14. Canone 10. & paſſim à *S. Leone*. Dicitur interdum *Manuum impoſitio*, à cæremonia externa, quæ tamen, vt non eſt neceſſaria Sacramenti neceſſitate, ita nec huic Sacramento propria; ſiquidem Confirmatio, & Ordinatio eodem nomine deſignantur. Sic vocatur à *S. Cypriano*, Lib. De Lapſis: *Ante expiata delicta*, (inquit) *ante exomologeſim factam criminis, ante purgatam conſcientiam Sacrificio, & manu Sacerdotis, pacem putant eſſe, quam quidam verbis fallacibus venditant*. Sic *Optatus Mileuitanus*, Lib. 2. *Dum manus imponitis, & delicta donatis*. Sic *S. Auguſtinus* Lib. 3. *De Baptiſmo contra Donatiſtas*, Cap. 16. *Manus impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt: Quid eſt enim aliud niſi oratio ſuper hominem?* Quaſi dicat, Baptiſmum quidem iterari non poſſe, Pœnitentiam verò poſſe iterari. Sic *S. Leo*, Epiſt. 2. olim 92. ad *Ruſticum Narbonenſem*, eos qui conuiuio ſolo Gentilium, & eſcis immolatitijs vſi ſunt, *Manus impoſitione purgari* ait. Sic Concilium Carthaginenſe 4. Canone 86. *Si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impoſitionem*. Sic *Arauſicanum* 1. Canone 3. *Stent in ordine Pœnitentium, vt oſtenſis neceſſarijs Pœnitentiæ fructibus, legitimam Communionem cùm reconciliatoria manus impoſitione recipiant*. Ab Antiquis, *Tertulliano* maximè, & *S. Cypriano*, vocatur *Exomologeſis*, Græco nomine, id eſt, *Confeſſio*: Item *Communicatio*, ſeu *Communio*, & *Pax*, eo quòd Lapſi per Pœnitentiæ actionem, & Abſolutionem Sacerdotis, reſtituerentur Communioni, & Euchariſtiæ percipiendæ Ius haberent, ad eamque dignè ſumendam præpararentur. *Secunda poſt naufragium tabula*, ſæpè vocatur à Patribus. Sic *Tertullianus*, Lib. *De Pœnitentia*, Cap. 4. *Pœnitentia vita eſt, cum præponitur morti. Eam tu peccator, mei ſimilis, immò me minor; (Ego enim præſtantium in delictis meam agnoſco) ita inuade, ita amplexare, vt naufragus alicuius tabulæ fidem. Hæc te peccatorum fluctibus merſum proiuehabit, & in portum diuinæ clementiæ protelabit. Rape occaſionem inopinatæ felicitatis*. Sic *S. Hieronymus*, in Cap. 3. Iſaiæ: *Secunda poſt naufragium tabula Pœnitentia eſt*. Et Epiſt. 65. *Secunda poſt naufragium tabula eſt, culpam ſimpliciter confiteri*. Sic Tridentina Synodus, Seſſione 6. Cap. 14. *Qui verò ab acceptâ iuſtificationis gratiâ per peccatum exciderunt, rurſus iuſtificari poterunt, cum excitante Deo per Pœnitentiæ Sacramentum, merito Chriſti amiſſam gratiam recuperare procurauerint: Hic enim iuſtificationis modus eſt lapſus reparatio: Quam ſecundam poſt naufragium deperditæ gratiæ tabulam SS. Patres aptè nuncuparunt*. Denique vocatur à Patribus *Laborioſus Baptiſmus*. Ita *Clemens Alexandrinus* apud *Euſebium* Lib. 3. Hiſtoriæ, Cap 17. Iuuenem poſt Baptiſmum in ſceleratam vitam lapſum, & ducem latronum factum, ac *S. Ioannis Apoſtoli* exortatione conuerſum, ſcribit *Lachrymis ſecundò baptizatum*. Ita *Gregorius Nazianzenus* Oratione 40. in Sancta Lumina: *Quintum locum lachrymarum Baptiſmus tenet: Verùm aſperior eſt, & laborioſior, quo quidem ille tingitur, qui per ſingulas noctes lectum ſuum ac ſtratum lachrymis lauat, cui ipſæ quoque vitij cicatrices fœtent, qui lugens, & contriſtatus ingreditur*. Ita *S. Ioannes Chryſoſtomus*, Homiliâ 4. De Pœnitentia: *Petrus tunc ſentiens cœpit flere, & non fleuit modò, ſed amarè, ſecundùm Baptiſma per lachrymas ex oculis oſtendens. Cumque fleuiſſet amare, deleuit peccatum*. Ita *S. Iſidorus Peluſiota*, Lib. 5. Epiſt. 408. *Deus qui nos vitam per reſipiſcentiam obtinere cupit, de pectore tuo aquam ducet, quæ tibi pro altero quodam Lauacro ſit, ac voluntariâ piſcinâ conſcientiam tuam ab inquinamentis repurgans, vt Angelis quos in mœrorem coniecisti, lætitiæ cauſam præbeas*. Ita *S. Ioannes Damaſcenus* Lib. 3. *De Fide Orthodoxa*, Cap. 30. *Sextum Baptiſma in Pœnitentia, & lachrymis verſatur, eſtque ſanè graue, & durum*. Ita *S. Iſidorus Hiſpalenſis*, Lib. 2. *De Officijs*, Cap. 24. *Sanguis, & aqua Baptiſmatis gemina figura eſt. Baptiſma vnum quo regeneramur ex aquæ Lauacro; aliud quo conſecramur in ſanguine. Eſt & tertium Baptiſma lachrymarum, quod laborioſius tranſigitur*. Ita denique Concilium Tridentinum, Seſſione 14. Cap. 2. *Vt meritò Pœnitentia laborioſus quidam Baptiſmus à Patribus dictus fuerit*.

ARTICVLVS III.

De Pœnitentia Virtute.

PROPOSITIO I.

Intima animi Pœnitentia eſt vera Virtus.

ID probant rationes ex *S. Thoma* 3. P. Quæſt. 85. & ex Concilij Tridentini Catechiſmo P. 2. Cap. 5. §. 7. & 8. deſumptæ.

Ratio prima hæc eſt. Lex de ijs tantùm actionibus præcipit, quæ pertinent ad virtutem. Cum igitur multa præcepta de Pœnitentia in ſacris Literis à Deo tradita ſint, præſertim *Matth.* 4. 17. vbi legimus: *Exinde cœpit Ieſus prædicare, & dicere: Pœnitentiam agite: Appropinquauit enim Regnum Cœlorum*. Pœnitentia eſt vera virtus.

Secunda ratio hæc eſt. Dolere quando doleodum eſt, & eo modo, & fine quo dolendum eſt, nemo negauerit actum eſſe virtutis. Hoc autem præſtat Pœnitentia. Interdum enim euenit, vt ex admiſſis ſceleribus minorem, quam par eſt dolorem homines capiant: Quin etiam, vt à Salomone ſcriptum eſt, ſunt. *Qui lætantur cùm malè fecerint, & exaltant in rebus peſſimis*. Prouerb. 2. 14. Alij ita ſe mœrori, & animi ægritudini dedunt, vt de ſalute etiam prorſus deſperent, qualis fortaſſe Cain videri poteſt, qui ait: Genes. 4. 13. *Maior eſt iniquitas mea, quam, vt veniam merear*: Et qualis certè Iudas fuit, qui Pœnitentiâ ductus, ſuſpendio vitam, & animam amiſit. Cùm itaque Pœnitentia moderatum dolorem aſſumat de peccatis præteritis, cum intentione illa remouendi, eſt vera virtus.

Tertia ratio hæc eſt: Deteſtari peccatum, & ad illius deſtructionem quatenus Dei offenſa eſt, eniti; pro ſceleribus admiſſis Deo ſatisfacere, in Dei gratiam redire, ſunt actus laudabiles, & ſingularem difficultatem habentes: Pertinent igitur ad ſingularem virtutem: Quæ iuſtitiæ ſpecies eſt, quatenus emendatio eſt offenſæ contra Deum commiſſæ; quæ quidem non fit ſolâ ceſſatione iniuriæ, ſed compenſatione quadam, quâ honor Deo ablatus reſarcitur, quantùm poſſibile eſt homini pœnitenti. Quamuis enim inter Deum, & homines propria iuſtitiæ ratio intercedere non poſſit, qualis eſt inter æquales, cum tàm longo interuallo inter ſe diſtent: Aliquam tamen eſſe iuſtitiam conſtat, cuiuſmodi eſt ioter patrem, & filios, inter dominuos, & ſeruos, inter maritum, & vxorem. Nam Pœnitens ad Deum ſupplex confugit cùm emendationis propoſito, ſicut ſeruus ad Dominum, ſecundùm illud Pſalmi 122. *Sicut oculi ſeruorum in manibus dominorum ſuorum, ita oculi noſtri ad Dominum Deum noſtrum donec miſereatur noſtri*: Et ſicut filius ad patrem, ſecundùm illud Prodigi adoleſcentis, *Pater peccaui in cœlum, & coram te*: Luc. 15. Et ſicut vxor ad virum, ſecundùm illud Ieremiæ 3. *Fornicata es cùm amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus*. Quamobrem compenſatio, & ſatisfactio, quam Deo exhibet homo pœnitens, non eſt ſufficiens ſimpliciter, ſed ſecundùm acceptationem, benignitatem, & indulgentiam Dei miſericordiarum Patris.

At (inquies) quomodo vera virtus poteſt cenſeri, quæ dolorem excitat, cum virtus delectationem pariat? Quomodo vera virtus, quæ non eſt per ſe expetenda; ſed tantùm ex hypotheſi peccati commiſſi? Quomodo vera virtus, quæ ſui compotes laude dignos non facit, ſed pudore ac verecundiâ ſufficit? Verecundia certè non eſt virtus, cum ſit de turpi facto: Igitur neque Pœnitentia. Quomodo tandem virtus cenſeri poteſt, quæ eſt in homine nondum cùm Deo reconciliato, & charitate deſtituto; quam charitatem, qui non habet, nihil eſt, vt ait Apoſtolus?

Reſpondetur diſtinctè ad ſingula capita. Ad primum: Pœnitentiam excitare dolorem ratione obiecti; delectationem parere ratione actus. At delectatio de obiecto actus non eſt propria virtuti, ſed delectatio de ipſo actu. Pœni-

tens igitur dolet de peccato quatenus Dei Optimi Maximi iniuria eſt, ſed de ipſo dolore gaudet, atque ad peccati deſtructionem, & vindictam in ſemetipſo promptè, & alacriter operatur. Pœnitentium labores, & lachrymæ ſunt illis inſtar cibi ſuauiſſimi, ſecundùm illud Pſalmi 127. *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & benè tibi erit*. Et Pſalm. 126. *Surgite, poſtquam ſederitis, qui manducatis panem doloris*. Quæ verba *S. Auguſtinus* explicans, ait: *Niſi haberet aliquam ſuauitatem panis iſte, nemo illum manducaret. Cum quanta ſuauitate plorat in gemitu, qui orat? Dulciores ſunt lacrymæ orantium, quàm gaudia theatrorum .:. Dulces ſunt, & ipſæ lacrymæ, & pro cibo tibi erunt, quia factæ ſunt, & ipſæ panis die ac nocte, dum dicitur tibi quotidie. Vbi eſt Deus tuus?* Et Lib. 5 *Confeſſionum*, Cap. 2. *Ecce ibi es in corde confitentium tibi, & plorantium in ſinu tuo poſt vias ſuas difficiles; & tu facilis terges lacrymas eorum, vt magis plorent, & gaudeant in fletibus*.

Ad ſecundùm reſpondetur, Pœnitentiam, ſecundùm actus ſuos ſpectatam, eſſe per ſe expetendam ijs, qui poſt Baptiſmum lapſi ſunt: Secundùm habitum verò conſideratam, per ſe expetendam eſſe omnibus, qui in peccatum labi poſſunt, & ab eodem reſurgere. Vnde primus Homo in ſtatu innocentiæ conſtitutus, Pœnitentiæ virtute ornatus erat quantum ad habitum, quia ita erat affectus, vt ſi peccatum committeret, de illo doleret. Contra verò Chriſtus Dominus ob diuinam impeccantiam, Pœnitentiæ virtutem nullatenus habuit; quamuis pro noſtrûm omnium peccatis Deo Patri ſatiſfecerit. Nam Pœnitentia non verſatur circa aliena, ſed circa propria peccata. *Pœnitere* (inquit S. Thomas) *eſt de aliquo priùs à ſe facto dolere*. Vnde quòd orat Dauid, *Ab alienis parce ſeruo tuo*, non ſignificat Pœnitentiam de peccatis alienis à *Dauide* factam, ſed ſupplicationem vt Deus hoſtium inſidias auertat, Dæmonum præſertim, qui peccati ſuaſores ipſi eſſe poſſent, vt explicat *S. Auguſtinus*, Enarratione in Pſalmum 18. *Delicta* (inquit) *mea inquinant me, delicta aliena affligunt me: Ab his munda me, ab illis parce. Tolle mihi ex corde malam cogitationem, repelle à me malum ſuaſorem: Hoc eſt*, Ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce ſeruo tuo. *Nam iſta duo genera delictorum, propria ſimul, & aliena, etiam primitus in exordio claruerunt. Diabolus ſuo delicto cecidit, Adam alieno deiecit. Hic ipſe Dei ſeruus in alio Pſalmo ſic orat*, Non ve-„niat mihi pes ſuperbiæ, & manus peccatorum non „moueant me. *Non veniat, inquit, mihi pes ſuperbiæ, hoc eſt, Ab occultis meis munda me: Et manus peccatorum non moueant me, hoc eſt, Ab alienis parce ſeruo tuo*. Pœnitentiam verò non habuerunt Angeli, quia etſi peccare poſſent, tamen è peccato non poterant emergere, quod ſemel commiſiſſent, tum ob immobilitatem voluntatis in obiecto cui ſemel adhæſerunt, tum quia vnicum illis inſtans à Deo datum eſt, ex quo ſors illorum æterna penderet. Vnde *S. Gregorius Magnus*, Lib. 34. *Moralium*, Cap. 14. de Diabolo ait: *Appetitum celſitudinis vertit in rigorem mentis, vt damnatus iam per duritiam ſe malè egiſſe non ſentiat*. Et *S. Iſidorus* Lib. *De Summo Bono*, Cap. 10. *Diabolus ideò non petit veniam, quia non compungitur ad Pœnitentiam*. Homo verò Pœnitentiæ capax eſt ob mutabilitatem arbitrij verſatilis, ob infirmitatem corporis, & ex Dei benignitate, qui non vnicum temporis momentum, ſed totum vitæ tempus ipſi indulſit ad cooperandum diuinæ gratiæ, & ad abolenda peccata, ſatiſfactionémque pro admiſſis diuinæ Iuſtitiæ exhibendam; *Tempus* certè *acceptabile*, & *dies ſalutis*, quos redimere, & Pœnitentiæ conſectare eſt operæ pretium. Hinc *S. Ioannes Damaſcenus*, Lib. 2. *Fidei Orthodoxæ*, Cap. 3. De Angelo ait: *Pœnitentiæ porrò eâ ratione minimè capax eſt, quia corpore vacat. Nam quòd homo è vitiorum cœno emergere, atque ad meliorem frugem ſe conuertere queat, id ob corporis imbecillitatem eſt conſecutus*. Et ante S. Ioannem Damaſcenum *S. Gregorius* Lib. 4. *Moralium*, Cap. 9. & 10. *Duas ad intelligendum ſe creaturas Deus fecerat, Angelicam, & Humanam: Vtrumque verò ſuperbia percuſſit, atque ab ſtatu ingenitæ rectitudinis fregit: Sed vna tegmen carnis habuit, alia verò nihil infirmum de carne geſtauit. Miſertus ergo Creator, vt redimeret, illam ad ſe debuit reducere, quam in perpetratione culpæ aliquid ex infirmitate conſtat habuiſſe; & eo ampliùs debuit apoſtatam Angelum repellere, quo cùm à perſiſtendi fortitudine corruit, nihil infirmum ex carne geſtauit. Vnde rectè Pſalmiſta, cum miſertum Redemptorem hominibus diceret, ipſam quoque cauſam miſericordiæ expreſſit dicens:* Et memoratus eſt „ quia caro ſunt. *Ac ſi diceret: Quo eorum infirma vidit, eo diſtrictè culpas punire noluit. Eſt adhuc aliud quo perditus homo reparari debuit, & ſuperbiens Spiritus reparari non poſſit: Quia nimirum Angelus ſuâ malitiâ cecidit, hominem verò alienâ proſtrauit.*

Ad tertium reſpondetur, Id intercedere diſcriminis inter Verecundiam, & Pœnitentiam, quod Verecundia reſpiciat turpe factum, vt præſens, ex quo prodeuntem metuit infamiam, Pœnitentia verò vt præteritum. Repugnat verò perfectioni virtutis turpe facinus, quod iracundiam, & infamiam parit; ſed non repugnat perfectioni virtutis dolor de turpi facinore, ſtudiúmque ipſum abolendi, ſiue remouendi offenſam Dei, & reatum pœnæ, quæ ex ipſo conſecuta ſunt. Pudor enim Pœnitentiæ adiunctus gloriam, & ſalutem parit: Pudor adiunctus peccato, parit infamiam, & mortem, ſecundùm illud Eccleſiaſtici 4. 25. *Eſt confuſio adducens peccatum, & eſt confuſio adducens gloriam*. Nam vt ait *S. Gregorius*, Lib. 1. in *Ezech.* Homil. 10. *Qui erubeſcit pœnitendo mala quæ fecit, ad vitæ libertatem peruenit: Qui verò erubeſcit bona facere, à ſtatu rectitudinis cadit, atque ad damnationem tendit*.

Ad quartum reſpondetur, Pœnitentiam ſinceram, non eſſe quidem ſemper coniunctam habitui charitatis, niſi perfecta ſit; non eſſe tamen abſque charitate, ad ſenſum Apoſtoli, quia ſincero in Deum affectui, & amori ſaltem inchoato coniuncta eſt. Hinc *S. Thomas* 3. P. Q. 85. A. 4. ad 4. docet Pœnitentiam, etſi directè ſit ſpecies iuſtitiæ, Virtutum tamen Theologicarum eſſe participem. *Eſt* enim *cùm fide Paſſionis Chriſti, per quàm iuſtificamur à peccato, & cùm ſpe veniæ, & cum odio vitiorum, quod pertinet ad charitatem. Pœnitentiam* ſiquidem *certam non facit niſi odium peccati, & amor Dei*; (vt loquitur *S. Auguſtinus*) vel alius auctor antiquus Sermonis 7. De Tempore inter Auguſtinianos, nunc in Appendicem reiecti.

PROPOSITIO II.

Pœnitentia non eſt Virtus acquiſita, ſed infuſa.

Fidei namque dogma eſt, nos veram Pœnitentiam concipere non poſſe, quin cordibus noſtris per Spiritum-ſanctum infundatur. Vnde Ieremiæ 31. 18. dicitur: *Conuerte me, & conuertar: Quia tu Dominus Deus meus. Poſtquam enim conuertiſti me, egi Pœnitentiam*. Et Actuum 5. 31. dicitur: *Hunc Principem, & Saluatorem Deus exaltauit dexterâ ſuâ, ad dandam Pœnitentiam Iſraëli, & Remiſſionem peccatorum*. Et Cap. 11. 18. *Ergo, & Gentibus Pœnitentiam dedit Deus ad vitam*. Denique Concilium Tridentinum, Seſſione 6. Canone 3. id ad fidem pertinere declarat. *Si quis dixerit, ſine præueniente Spiritûſ-Sancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe ſicut oportet, vt ei iuſtificationis gratia conferatur; Anathema ſit*.

PROPOSITIO III.

Pœnitentiæ Virtus lapſis in mortale aliquod peccatum quouis tempore fuit neceſſaria.

Ita docet Concilium Tridentinum, Seſſione 14. Cap. 1. *Fuit quidem Pœnitentia vniuerſis hominibus, qui ſe mortali aliquo peccato inquinaſſent, quouis tempore ad gratiam, & iuſtitiam aſſequendam neceſſaria, illis etiam qui Baptiſmi Sacramento ablui petiuiſſent, vt peruerſitate abiectâ, & emendata, tantam Dei offenſionem cùm peccati odio, & pio animi dolore deteſtarentur. Vnde Propheta ait:* Conuertimini, & agite Pœnitentiam ab „ Ezech. 18.
omnibus iniquitatibus veſtris: Et non erit vobis in „
ruinam iniquitas. *Dominus etiam dicit:* Niſi Pœni- „ Luc. 13.
tentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis. *Et Prin-* „
ceps Apoſtolorum Petrus peccatoribus Baptiſmo initiandis
Pœnitentiam commendans dicebat: Pœnitentiam agi- „ Act. 2.
te, & baptizetur vnuſquiſque veſtrûm. *Porrò nec* „
ante Aduentum Chriſti Pœnitentia erat Sacramentum, nec

eſt

eſt poſt aduentum illius cuiquam ante Baptiſmum.

Id Confirmat *S. Thomas*, 3. P. Q. 84. A. 7. ad 5. vbi docet, Ex iure naturali eſſe, vt homo peccator Pœniteotiam agat, doleátque ex animo de malis quæ commiſit, & doloris remedium quærat, malis curandis ſalutare, & ſigoa doloris exteriùs præ ſe ferat ac promat, ſicut Niniuitæ fecerunt, vt *Ionæ III.* legitur: Io quibus tamen aliquid fuit adiunctum fidei, quam conceperant ex Prædicatione Ionæ; vt hoc ſcilicet agerent cum ſpe veniæ à Deo conſequendæ, quam his verbis expreſſerunt: *Quis ſcit ſi conuertatur & ignoſcat Deus, & reuertatur à furore iræ ſuæ, & non peribimus?* In Veteri autem Lege determinationem aliquam accepit Pœnitentia (Inquit *S. Thomas* ibidem ad 2.) primò quidem quantùm ad dolorem, vt magis in animo, quam in externis ſignis verſaretur, ſecundùm illud Ioëlis 2. *Scindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra.* Secundò, quantùm ad remedium doloris quærendum, vt Miniſtris Dei peccata ſua generatim ſaltem coufiterentur. Vnde Dominus *Leuitici* 5. ait: *Anima ſi peccauerit per ignorantiam, offeret arietem immaculatum de gregibus Sacerdoti iuxta menſuram æſtimationemque peccati, qui orabit pro eo, quia neſciens fecerit, & dimittetur ei.* Oblatio enim facta pro peccato, confeſſio quædam erat peccati facta Sacerdoti. Quo ſenſu *Prouerb.* 28. dicitur: *Qui abſcondit ſcelera ſua, non dirigetur; qui autem confeſſus fuerit, & reliquerit eu, miſericordiam conſequetur.* Nondum autem erat inſtituta poteſtas clauium, quæ à Paſſione Chriſti deriuatur; adeóque nondum erat inſtitutum, vt homo in peccatum lapſus, de illo doleret cum propoſito ſubijciendi ſe clauibus Eccleſiæ per Cooſeſſionem & ſatisfactionem, ſpe conſequendæ veniæ virtute Paſſionis Chriſti. Qui Pœnitentiæ modus à Chriſto Domino noſtro in Noua Lege determinatus & inſtitutus eſt.

ARTICVLVS IV.

Quibus gradibus ad diuinam Pœnitentiæ Virtutem aſcenditur?

CVm Déo in nobis ſine nobis Pœnitentiam operanti, cooperati tamen debeamus, meritò *S. Thomas*, & ex eo Concilij Tridentini Catechiſmus ſex Gradus diſtioxerunt, & ordine quodam diſpoſuerunt, quibus veluti gradibus ad Pœnitentiæ virtutem peruenitur.

Primum illorum principium eſt Dei miſericordia nos præueniens, & corda noſtra ad ſe conuertens, ſecundùm illud *Ieremiæ* Lamentat. 55. 25. *Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur.* Vt enim explicat Sacra Synodus Tridentina Seſſione 6. Cap. 5. *Iuſtificationis exordium in adultis à Dei per Chriſtum Ieſum præueniente gratia ſumendum eſt, hoc eſt, ab eius vocatione, quâ, nullis eorum exiſtentibus meritis vocantur: Vt qui per peccata à Deo auerſi erant, per eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum ſe ad ſuam ipſorum iuſtificationem, eidem gratiæ liberè aſſentiendo & cooperando diſponantur: Ita vt tangente Deo cor hominis per Spiritûs-Sancti illuminationem, neque homo ipſe nihil omninò agat: Quippe qui illam & abijcere poteſt; neque tamen ſine gratia Dei mouere ſe ad iuſtitiam coram illo liberâ ſuâ voluntate poſſit. Vnde in ſacris Litteris cùm dicitur:* Con„ uertimini ad me, & ego conuertar ad vos, *Libertatis noſtræ admonemur: Cùm reſpondemus:* Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur: *Dei nos gratiâ præueniri confitemur.* Primus itaque gradus ad Pœnitentiam eſt gratia præueniens.

Secundus gradus eſt motus fidei, quo ad Deum tendimus. *Credere enim oportet accedentem ad Deum quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit* (inquit Apoſtolus ad Hebræos 55. 6.) Atque illud in primis, *A Deo iuſtificari impium per gratiam eius, per redemptionem quæ eſt in Chriſto Ieſu.* (vt loquitur Concilium Tridentinum Seſſione 6 Cap. 6.) Ex quo ſequitur, Fidem non eſſe Pœnitentiæ partem (quod commenti ſunt Hæretici) cùm neceſſariò Pœnitentiam antecedat.

Tertius gradus eſt motus timoris ſeruilis, quo concuſſus peccator timore ſuppliciorum à peccatis reuocatur, Atque huc ſpectare videtur illud *Iſaiæ* oraculum, Cap. 26. 57. *Sicut quæ concipit, cùm appropinquauerit ad partum, dolens clamat in doloribus ſuis: Sic facti ſumus à facie tua Domine.* Et illud Eccleſiaſtici 1. *Timor Domini expellit peccatum: Nam qui ſine timore eſt, non poterit iuſtificari,* Ad huoc proinde timorem adhortatur Chriſtus, Matth 10. 28. *Timete eum, qui poteſt & animam & corpus perdere in gehennam.*

Quartus gradus eſt motus ſpei, quam ex diuinæ miſericordiæ intuitu concipimus, fidentes Deum nobis propter Chriſtum propitium fore: Qua ſpe erecti, vitam & mores emendare conſtituimus.

Quintus gradus eſt motus charitatis, quo peccatum diſplicet Pœniteoti ſecundùm ſeipſum, & quatenus Dei ſummè Boni offeoſa eſt, vel propter ſuam turpitudinem, non iam propter ſupplicia. *Sicque Deum tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipit;* vt loquitur Concilium Tridentinum Seſſione 6. *Nam peccatum priùs incipit homini diſplicere, maximè peccatori, propter ſupplicia, quæ reſpicit timor ſeruilis, quàm propter Dei offenſam, vel peccati turpitudinem, quod pertinet ad charitatem;* (loquit *S. Thomas* 3. P. Q. 85. A. 5. ad 5.)

Sextus gradus eſt motus timoris filialis, quo propter Dei reuerentiam pœnitens ſponte ſatisfactionem offert, & peccatum in ſeipſo vice diuinæ iuſtitiæ punire conſtituit. Quo timore aoimatus Filius prodigus ait: *Pater, peccaui in cœlum, & coram te: Iam non ſum dignus vocari filius tuus: Fac me ſicut vnum ex mercenarijs tuis.*

ARTICVLVS V.

Vtrum Pœnitentia ſit Sacramentum?

PROPOSITIO I.

Exteriorem Pœnitentiam eſſe Nouæ Legis Sacramentum, dogma Fidei eſt.

S*Acramentum* enim *eſt in aliqua celebratione, cùm rei geſtæ ita commemoratio ſit, vt aliquid ſignificare intelligatur, quod ſanctè accipiendum eſt;* vt aiunt *SS. Auguſtinus* Epiſt. 55. aliàs 159. ad *Ianuarium*, & *Iſidorus* Lib. 6. *Originum*, Cap. 59. & habetur Cap. *Multi*, Causâ 1. Quæſt. 5. Siue, Signum eſt practicum & efficax gratiæ, à Chriſto inſtitutum. At externo Pœnitentiæ Ritu, prout adminiſtratur in Eccleſia, aliquid ſanctum ſigoificatur tam ex parte peccatoris pœnitentis, quàm ex parte Sacerdotis abſoluentis: Nam peccator pœnitens rerum & verborum notis planè oſtendit cor ſuum à peccato receſſiſſe. Similiter etiam ea quæ à Sacerdote geruntur & dicuntur, miſericordiam & operationem Dei peccata remitteotis ſignificant. Hoc autem ſignum ex inſtitutione Chriſti gratiam conferre, probant illa Saluatoris verba *Matth.* 19. ad S. Petrum: *Tibi dabo claues Regni Cælorum. Et quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in Cælis.* Tum & ad reliquos Apoſtolos, Matth. 58. 18. *Amen dico vobis, quæcumque alligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in Cælo, & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo.* Ac poſt Reſurrectionem ad eoſdem: *Accipite Spiritum-Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Soluunt autem & remittuot peccata Sacerdotes, cùm Pœnitentem ritè diſpoſitum à peccatis abſoluunt. Ligant, cùm peccata legitimas ob cauſas retinent, id eſt, peccatoribus ſicut oportet non pœnitentibus Abſolutionis & Reconciliationis gratiam vel ad tempus ſuſpendunt, vel omninò negant. Ligant, cùm ſatisfactionem pœnitentibus imponunt: Soluunt, cùm de illa ipſa ſatisfactione iuſtis de caoſis aliquid remittunt, vel per eam purgatos ad Sacramentorum participationem admittunt. His autem præcipuè verbis, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur,* &c. Apoſtolis eorúmque legitimis Succeſſoribus poteſtatem remittendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ fuiſſe communicatam, vniuerſorum Patrum conſenſus ſemper intellexit. Et Montaniſtas, atque Nouatianos, poteſtatem remittendi peccata eſſe in Eccleſia olim pertinaciter negantes, Eccleſia Catholica tanquam Hæreticos iure meritò damnauit. Quamobrem ſacra Synodus Tridentina veriſſimum illum verborum Domini ſenſum probans & recipiens, damnauit commentitias Hæreticorum interpretationes, qui verba illa ad poteſtatem prædicandi verbum Dei, & Chriſti Euangelium annuntiandi, contra huiuſmodi Sacramenti inſtitutio-

nem

nem falsò detorquent. Sic ipſa loquitur, Seſſione 14. Cap. 1. & Canone 3 *Si quis dixerit, verba illa Domini* „ *Saluatoris*, Accipite Spiritum-Sanctum: Quorum re- „ miſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum reti- „ nueritis, retenta ſunt, *Non eſſe intelligenda de poteſtate remittendi & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, ſicut Eccleſia Catholica ab initio ſemper intellexit; detorſerit autem contra inſtitutionem huius Sacramenti, ad authoritatem prædicandi Euangelium; Anathema ſit.*

Tridentinum porrò Concilium ſecundùm veteris Eccleſiæ doctrinam, & Apoſtolicam Traditionem ſuum illum Canonem condidiſſe, clariſſimis Patrum teſtimonijs oſtenditur, ſcilicet.

S. Cypriani Epiſt. 54. ad *Cornelium* Pontificem Maximum: *Statueramus quidem iampridem, Frater chariſſime, participato inuicem nobiſcum conſilio, vt qui in perſecutionis infeſtatione ſupplantati ab Aduerſario & lapſi fuiſſent, & ſacrificijs ſe illicitis maculaſſent, agerent diu Pœnitentiam plenam, & ſi periculum infirmitatis vrgeret, pacem ſub ictu mortis acciperent. .·. Quando permiſerit ipſe qui legem dedit, vt ligata in terris, etiam in cœlis ligata eſſent; ſolui autem poſſent illic, quæ hic priùs in Eccleſia ſoluerentur.* Et Epiſt. 55. *Primus felicitatis gradus eſt non delinquere, ſecundus delicta cognoſcere. Illic currit innocentia integra & illibata quæ ſeruet; hic ſuccedit medela quæ ſanet: Quod vtrumque iſti offenſo Deo perdiderunt, vt & amiſſa ſit gratia, quæ de Baptiſmi ſanctificatione percipitur, & non ſubueniat Pœnitentia, per quam culpa curatur.*

S. Paciani Barcionenſis Epiſcopi, Epiſt. 1. ad *Sympronianum Nouatianum*, vbi de Remiſſione peccatorum ſic loquitur: *Solus hoc, inquies, Deus poterit. Verum eſt, ſed & quod per Sacerdotes ſuos facit, ipſius poteſtas eſt.* „ *Nam quid eſt illud quod Apoſtolis dicit*: Quæ ligaueri- „ tis in terris, ligata erunt & in cœlis & quæcumque „ ſolueritis in terris, ſoluta erunt & in cœlis. *Cur hoc, ſi ligare hominibus ac ſoluere non licebat? An tantùm hoc ſolis Apoſtolis licet? Ergo & baptizare ſolis licet, & Spiritum-Sanctum dare ſolis, & ſolis gentium peccata purgare, quia totum hoc non alijs, quàm Apoſtolis imperatum eſt.* Et paulò poſt: *Si ergo Lauacri & Chriſmatis poteſtas, maiorum longè Chariſmatum, ad Epiſcopos inde deſcendit, & ligandi quoque ius adfuit atque ſoluendi. Quod etſi nos id ob noſtra peccata temerariè vindicamus, Deus tamen illud vt Sanctis, & Apoſtolorum Cathedram tenentibus non negabit, qui Epiſcopis etiam Vnici ſui nomen indulſit.*

S. Ioannis Chryſoſtomi, Lib. 3. De Sacerdotio: *Qui terram incolunt* (inquit) *atque in ea verſantur, his commiſſum eſt, vt ea quæ in cœlis ſunt, diſpenſent: Iis datum eſt, vt poteſtatem habeant, quam Deus Optimus neque Angelis, neque Archangelis datam eſſe voluit. Neque enim ad* „ *illos dictum eſt*, Quæcumque alligaueritis in terra, „ erunt alligata & in cœlo. *Habent quidem & terreſtres Principes vinculi poteſtatem, verùm in corpus ſolùm. Id autem quod dico Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atque ad cœlos vſque peruadit; vſque adeò vt quæcumque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac ſeruorum ſententiam Dominus confirmet. Etenim quidnam hoc aliud eſſe dicas, niſi omnem rerum cœleſtium poteſtatem illis à Deo conceſſam? Quorumcumque ait, peccata retinueritis, retenta ſunt. Quænam obſecro poteſtas hâc vnâ maior eſſe queat? Pater omnifariam Filio poteſtatem dedit. Cæterùm video ipſam eamdem omnifariam poteſtatem à Deo Filio illis traditam. Nam quaſi iam in cęlum translati, ac ſupra humanam naturam poſiti, atque noſtris ab affectibus exempti, ſic illi ad Principatum iſtum perducti ſunt. Quid multa? Rex aliquis ſi cui ex ſubditis ſuis honorem hunc detulerit, vt poteſtatem habeat quoſcumque velit in carcerem conijciendi, eoſdemque rursùs laxandi, beatus ille & admirandus omnium iudicio fuerit. At verò qui à Deo tantò maiorem accepit poteſtatem, quantò cęlum terra pretioſius eſt, quantò animæ corporibus præſtant, hic vilem eò vſque dignitatem accepiſſe nonnullis videri debet? .·. Procul faceſſat huiuſmodi inſania. Inſania enim manifeſta deſpicere tantum iſtum Principatum, ſine quo neque ſalutis, neque promiſſorum bonorum compotes fieri poſſumus.*

Et rursùs: *Non ſolùm Sacerdotes cùm regenerant, ſed etiam poſtea, condonandorum peccatorum obtinent poteſtatem.*

S. Ambroſij Lib. 1. *De Pœnitentia* Cap. 2. Nouatianos ita refellentis: *Sed aiunt ſe Domino deferre reuerentiam, cui ſoli remittendorum criminum poteſtatem reſeruant. Imò nulli maiorem iniuriam faciunt, quàm qui eius volunt Mandata reſcindere, commiſſum munus refundere. Nam cùm ipſe in Euangelio ſuo dixerit Dominus Ieſus*, Accipite Spiritum-Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt: *Quis eſt ergo qui magis honorat, an qui Mandatis obtemperat, an qui reſiſtit? Eccleſia in vtroque ſeruat obedientiam, vt peccatum & alliget, & relaxet. Hæreſis in altero immitis, in altero inobediens, vult ligare quod non reſoluat, non vult ſoluere quod ligauit: In quo ſe ſuámque ſententiam ſuâ damnat ſententiâ. Dominus enim par ius eſſe voluit & ligandi, & ſoluendi, qui vtrumque pari conditione permiſit.* Et paulò poſt: *Ius hoc ſolis permiſſum eſt Sacerdotibus. Rectè igitur hoc Eccleſia vindicat, quæ veros Sacerdotes habet: Hæreſis vindicare non poteſt, quæ Sacerdotes Dei non habet.*

Et Cap. 7. *Non intereſt vtrum per Pœnitentiam, an per Lauacrum hoc ius ſibi datum vindicent Sacerdotes: Idem in vtroque Myſterio eſt*, &c.

S. Cyrilli Alexandrini, Lib. 12. In Ioannem: *Duobus modis* (inquit) *Dei Spiritu afflati homines peccata remittunt ac retinent, vel cùm dignos admittunt ad Baptiſmum, & indignos excludunt, vel cùm filios Eccleſiæ peccantes corripiunt, ac Pœnitentibus ignoſcunt.*

Alij etiam Patres eodem modo loquuntur de Pœnitentia ac de Baptiſmo, quoad vim & efficaciam remittendi peccata, & vtrique Sacramenti nomen ac dignitatem aſſerunt, præſertim *S. Auguſtinus*, Epiſtolâ 228. olim 180. ad *Honoratum* ſcribens de perſecutione Vandalorum: *An non cogitamus, cùm ad iſtorum periculorum peruenitur extrema, nec eſt poteſtas vlla fugiendi, quantus in Eccleſia fieri ſoleat ab vtroque ſexu, atque ab omni ætate concurſus, alijs Baptiſmum flagitantibus, alijs Reconciliationem, alijs etiam Pœnitentiæ ipſius actionem, omnibus conſolationem & Sacramentorum confectionem & erogationem? Vbi ſi Miniſtri deſint, quantum exitium ſequitur eos, qui de iſto ſæculo vel non regenerati exeunt, vel ligati? Quantus eſt etiam luctus Fidelium ſuorum, qui eos ſecum in vitæ æternæ requie non habebunt?*

Et *S. Leo*, Epiſtolâ 82. olim 91. ad *Theodorum* Forojulienſem Epiſcopum. *Multiplex Miſericordia Dei ita lapſibus ſubuenit humanis, vt non ſolùm per Baptiſmi gratiam, ſed etiam per Pœnitentiæ medicinam ſpes vitæ reparetur æternæ, vt qui Regenerationis dona violaſſent, proprio ſe iudicio condemnantes, ad remiſſionem criminum peruenirent: Sic diuinæ bonitatis præſidijs ordinatis, vt indulgentia Dei niſi ſupplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus hanc Præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, vt & confitentibus actionem Pœnitentiæ darent; & eoſdem ſalubri ſatisfactione purgatos, ad Communionem Sacramentorum per ianuam Reconciliationis admitterent. Cui vtique operi inceſſabiliter ipſe Saluator interuenit, nec vnquam ab his abeſt, quæ Miniſtris ſuis exequenda commiſit, dicens*: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi: Matth. 28. 20. *Vt ſi quid per ſeruitutem noſtram bono ordine, & gratulando impletur effectu, non ambigamus per Spiritum-Sanctum fuiſſe donatum.* Refertur Cap. *Multiplex*, Diſt. 1. *De Pœnitentia.*

Accedit denique Concilij Tridentini definitio, Seſſione 14. Canone 1. *Si quis dixerit in Catholica Eccleſia Pœnitentiam non eſſe verè & propriè Sacramentum pro Fidelibus, quoties poſt Baptiſmum in peccata labuntur, ipſi Deo reconciliandis, à Chriſto Domino noſtro inſtitutum; Anathema ſit.*

Objiciebant Nouatiani locum Apoſtoli in Epiſt. ad Hebræos Cap. 6. *Impoſſibile eſt eos, qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cęleſte, & participes facti ſunt Spiritus-Sancti, guſtauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtuteſque ſæculi venturi, & prolapſi ſunt; rurſus renouari ad Pœnitentiam, rurſus crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei, & oſtentui habentes.* Ex quibus colligebant, homines poſt Baptiſmum in lethale aliquod peccatum lapſos, nullo Sacramento aut Eccleſiæ miniſterio Deo reconciliari poſſe.

Idem colligebant ex altero eiuſdem Epiſtolæ loco, Cap. 10. *Voluntariè peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia,*

terri-

Digitized by Google

terribilis autem quædam exſpectatio iudicij, & ignis æmulatio quæ conſumptura eſt aduerſarios.

Reſpondetur, priorem locum de Baptiſmatis gratia eſſe intelligendum, quam recuperare impoſſibile eſt, cùm ſit gratia regenerationis & renouationis, ideóque Baptiſmus iterari non poſſit: Non verò excludere veniam peccatorum per Pœnitentiam, & iuſtificationem ſecundam, per gratiam ſanationis & reconciliationis. Hanc ſententiam ad Baptiſmum referri, oſtendunt hæc verba, *Qui ſemel ſunt illuminati, rurſus renouari*. Baptiſmum enim Sacramentum Illuminationis & Renouationis ab antiquis Patribus appellatum, nemo neſcit. Idem oſtendunt illa verba, *Rurſum crucifigentes ſibi met ipſis Filium Dei*. Nam in Baptiſmo configuramur Chriſto crucifixo: Vnde ſicut Chriſtus non poteſt iterum crucifigi; ita Baptiſmus non poteſt repeti: Quod ſi quis tentauerit, is Filium Dei iterum crucifigit ſibi ipſi, id eſt, ad ſuam renouationem, quam ex altero Baptiſmo ſperat. Cùm autem excludit renouationem ad Pœnitentiam, intelligit Pœnitentiam cum Baptiſmo coniunctam, ſiue ad Baptiſmum præparatoriam, vt ex illis verbis perſpicuum eſt: *Non rurſum iacentes fundamentum Pœnitentiæ ab operibus mortuis, & fidei ad Deum, Baptiſmatum doctrinæ, impoſitionis quoque manuum, ac reſurrectionis mortuorum, & iudicij æterni*. Ita hunc locum explicant *S. Ambroſius* Lib. 2. *De Pœnitentia*, Cap. 2. *S. Auguſtinus* in Expoſitione Inchoata Epiſtolæ ad Romanos, *S. Ioannes Chryſoſtomus*, *Theophilactus*, & *Oecumenius* in Commentarijs Epiſtolæ ad Hebræos, & *S. Ioannes Damaſcenus* Lib. 4. *De Fide Orthodoxa*, Cap 10.

Locus alter eodem modo exponitur à *S. Ioanne Chryſoſtomo*, & à *S. Auguſtino* locis mox indicatis, necnon à *Theophylacto*; vt ſenſus ſit, ijs qui poſt Baptiſmum in grauia ſcelera prolapſi fuerint, iam non relinqui hoſtiam pro peccatis, ſiue applicationem Sacrificij à Chriſto in cruce oblati, qualis fit in Baptiſmo, in quo ſine vlla conditione ſatisfactionis applicatur virtus Sanguinis Chriſti ad perfectam peccatorum remiſſionem, quoad culpam & pœnam.

Intelligitur etiam ab antiquis non de quocumque peccato lethali, ſed de peccato Apoſtaſiæ, qua Fides & Religio Chriſtiana ſemel ſuſceptæ prorſus abijciuntur. Hic ſenſus eruitur tum ex verbis antecedentibus, *Non deſerentes collectionem noſtram*; tum ex conſequentibus, *Poſt acceptam notitiam veritatis*. Loquitur autem Scriptura de huiuſmodi peccato velut de lapſu irreparabili, non quòd verè pœnitenti non pateat locus veniæ per Sanguinem Chriſti; ſed quia qui in id peccati genus prolabuntur, vix vnquam ex eo emergunt, vix vnquam ad Pœnitentiam flecti ſolent, eò quod ex certâ malitia peccent.

Idem eſto iudicium de peccato *Blaſphemiæ in Spiritum-Sanctum*, quod Chriſtus neque hîc, neque in futuro ſæculo remittendum aſſerit, *Matth.* 12. Non quòd Blaſphemia, qua manifeſta Spiritus-Sancti opera Dæmoni tribuuntur, remitti non poſſit per Sacramentum Pœnitentiæ; ſed quòd remittatur difficiliùs, quia vix contingit, vt huius blaſphemiæ rei verè conuertantur ad Deum; & quia maiorem obicem gratiæ opponunt, nullamque habent excuſationem peccati. In alijs namque criminibus pleriſque ignorantia, aut infirmitas culpam aliquatenus minuunt. *Miſericordiam conſecutus ſum* (inquit *Apoſtolus*) *quia ignorans feci*. Et *Deus cognouit figmentum noſtrum, recordatus eſt quoniam puluis ſumus*, (inquit Dauid:) At peccatum in Spiritum-Sanctum nihil habet eiuſmodi, quod culpam minuere poſſit, vtpote ex deſtinata malitia commiſſum. Sicut ergo morbus aliquis ea re inſanabilis dicitur, quòd ægrotus ita affectus ſit, vt ſalutaris medicinæ vim oderit: Sic quoddam eſt peccati genus, quod non remittitur, nec condonatur, propterea quod proprium ſalutis remedium, Dei gratiam repellit, (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus.)

Peccatum illud in Spiritum-Sanctum, non ſolùm difficulter, ſed nunquam omninò remitti cenſet *S. Auguſtinus*; quia in eo peccator ad extremum vſque ſpiritum perſeuerat, ſiue illud ſit deſperatio de miſericordia Dei, vel duritia cordis quâ homo recuſat in vnitate corporis Chriſti remiſſionem accipere peccatorum; vel oppugnatio & inuidia fraternæ charitatis, cuius tanta labes, *Vt deprecandi humilitatem ſubire non poſſit, etiamſi peccatum mala conſcientia cognoſcere & annuntiare cogatur*. Sola ergo impœnitentia non habet remiſſionem, neque in hoc ſæculo, neque in futuro. Cætera verò peccata per Pœnitentiam remittuntur. *Sed iſta impœnitentia vel cor impœnitens, quamdiu quiſque in hac carne viuit, non poteſt iudicari. De nullo enim deſperandum eſt, quamdiu patientia Dei ad Pœnitentiam adducit*. *Vnum ergo ſuffugium eſt, ne ſit irremiſſibilis blaſphemia, vt cor impœnitens caueatur: Nec aliter Pœnitentia prodeſſe credatur, niſi vt teneatur Eccleſia, vbi remiſſio peccatorum datur, & ſocietas Spiritus in pacis vinculo cuſtoditur*. Verba ſunt *S. Auguſtini* Sermone 71. aliàs 11. *De Verbis Domini*, vbi Quæſtionem de Blaſphemia in Spiritum-Sanctum irremiſſibili tractat & ſoluit. Eamdemque tradit explicationem Lib. 1. *De Sermone Domini in Monte*, Cap. 22. *Enchiridij* Cap. 82. & Epiſtolâ 185. aliàs 50. ad *Bonifacium Comitem*, Cap. 11.

Peccatum illud finalis impœnitentiæ, peccatum eſt ad mortem, de quo *S. Ioannes* Epiſt. 1. Cap. 5. *Eſt peccatum ad mortem; non pro illo dico roget quis*. Vel ſi aliud peccati genus intelligatur, ſenſus loci illius eſt, pro illius peccati remiſſione vulgares orationes non ſufficere, ſed neceſſarias eſſe orationes Sacerdotum, & vt ſingularis eximiique meriti ac ſanctitatis viri veniam pro eius remiſſione à Deo deprecentur, vt denique Eccleſia ſuis ſupplicationibus indulgentiam huius criminis reis obtineat: Non autem quod pro huiuſmodi peccati venia Deus nullo modo ſit orandus. Sic explicat *S. Ambroſius*, Lib. 1. *De Pœnitentia*, Cap 8.

Hîc verò opere pretium eſt aduertere, Synodum Tridentinam ex his præcipuè verbis Ioannis 20. *Accipite Spiritum-Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, &c. Pœnitentiæ Sacramentum, à Chriſto inſtitutum, probare: Quia locus alter Matth. 18. *Quæcumque ſolueritis ſuper terram*, &c. aliàs habet licet minus proprias interpretationes. De Correctione enim fraterna illum explicat, & Fidelibus omnibus accommodat *S. Auguſtinus* Sermone 82. aliàs 16. *De Verbis Domini*, & refertur Cap. *Cœpiſti*, Cauſa 11. Quæſt. 3. *Cœpiſti* (inquit) *habere fratrem tuum tanquam Publicanum, ligas illum in terra, ſed vt iuſtè alliges, vide. Nam iniuſta vincula diſrumpit iuſtitia. Cùm autem correxeris, & concordaueris cum fratre tuo, ſoluiſti illum in terra. Cùm ſolueris in terra, ſolutus erit & in cœlo*. Attamen alibi ſæpè proprium illius loci ſenſum apertè tradit *S. Auguſtinus*, illúmque explicat de remiſſione peccatorum per Eccleſiæ claues & miniſterium Sacerdotum in Sacramento Pœnitentiæ, ſcilicet Sermone 352. *De vtilitate agendæ Pœnitentiæ*, aliàs 27. inter Homilias quinquaginta, Cap. 3. Lib. 20. *De Ciuitate Dei*, Cap. 9. Lib. 1. *Contra Aduerſarium Legis & Prophetarum*, Cap. 18. Tractatibus 22. & 49. in *Ioannem*, & Sermone 392. aliàs 49. inter Homilias quinquaginta, cuius hæc ſunt verba: *Agite Pœnitentiam qualis agitur in Eccleſia, vt oret pro vobis Eccleſia. Nemo ſibi dicat, Occultè ago, apud Deum ago: Ergo ſine cauſa dictum eſt*, Quæ ſolueritis in terra, ſoluta erunt in cœlo? *Ergo ſine cauſa ſunt claues datæ Eccleſiæ Dei? Fruſtramus Euangelium, fruſtramus verba Chriſti?*

Similiter cùm *S. Hieronymus* in Cap. 14. *Iſaiæ*, ait Apoſtolos vincula peccatorum ſoluere *Sermone Dei, & teſtimonijs Scripturarum, & exhortatione virtutum*, atque ita Magiſtrum ſuum imitari, qui eis dixerat, *Quæcumque ſolueritis ſuper terram, ſoluta erunt & in cœlo*: Senſum minùs proprium illius loci attingit; modum ſoluendi peccatorum vincula diſpoſitiuè per verbi Dei prædicationem explicat, modum ſoluendi iudicialiter per adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, & Abſolutionem Sacerdotalem non excludit; qui proprius eſt illorum verborum ſenſus ab ipſo traditus & explicatus Commentario in Cap. 16. & 18. *S. Matthæi*.

PROPOSITIO II.

In Sacramento Pœnitentiæ non minùs quàm in alijs, diſtingui poſſunt, Sacramentum, res & Sacramentum, & res tantùm Sacramenti.

S*Acramentum tantùm*, ſunt actus externi tam peccatoris Pœnitentis, quàm Sacerdotis abſoluentis, id ſignificantes, quod interiùs in anima geritur. *Res & Sacra-*

Sacramentum, eſt Pœnitentia interior peccatoris, quia & Sacramento ſignificatur, & remiſſionis peccatorum ſignum eſt. *Res tantùm & non Sacramentum*, eſt remiſſio peccati. Ita *S. Thomas*, Quæſt. 84. Art. 1. ad 3. De his *Hugo à S. Victore*, Miſcellaneorum Eruditionis Theologicæ Lib. 5. Cap 103. *Sacramentum Pœnitentiæ, eſt exterior exhibitio operis: Res Sacramenti, vera contritio cordis. Si Sacramentum ſuſcipis, opera Pœnitentiæ facias: Habe rem Sacramenti in vera contritione; ne fruſtra ſpeciem ſine veritate oſtendas. Opus ſine contritione, flos eſt ſine fructu: Contritio ſine opere, fructus eſt ſine maturitate.*

PROPOSITIO III.

Sacramentum Pœnitentiæ à Christo poſt Reſurrectionem inſtitutum eſt.

QVamuis enim Chriſtus initio ſuæ prædicationis Pœnitentiam indixerit hominibus, vt determinatos modos actuum ſignificaret, qui ad hoc Sacramentum neceſſarij ſunt, cùm ait, Matth. 4. *Pœnitentiam agite, appropinquauit enim Regnum cœlorum*: Quod verò pertinet ad officium Miniſtrorum, determinauerit, cùm dixit *Petro* Matth. 16 *Tibi dabo claues Regni cœlorum*, &c. & iterum Matth. 18. huius Sacramenti promiſerit Inſtitutionem, dicendo Apoſtolis; *Quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cęlo; & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cęlo*: Quæ verba ad huius Sacramenti inſtitutionem pertinere declarauit Tridentina Synodus Seſſione 14. Cap 1. & Canone 10. Iſtud tamen *Sacramentum tunc præcipuè inſtituit, cùm à mortuis excitatus, inſufflauit in Diſcipulos ſuos, dicens*: ACCIPITE *Spiritum-Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt*. Ita docet Concilium Tridentinum Cap. 1. eiuſdem Seſſionis. Et quidem cùm hoc Sacramentum efficaciam habeat ex virtute nominis Ieſu Chriſti patientis & reſurgentis, conueniens admodum fuit, vt poſt Reſurrectionem Saluatoris plenè ac perfectè inſtitueretur, & vis eius prædicaretur, ſecundùm illud Lucæ vltimo: *Sic oportebat Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius Pęnitentiam, & remiſſionem peccatorum in omnes gentes*. Ita docet *S. Thomas* 3. P. Q. 84. A. 7.

PROPOSITIO IV.

Pęnitentiæ Sacramentum non eſt abſolutè neceſſarium ad ſalutem; ſed iis dumtaxat qui poſt Baptiſmum in mortale peccatum lapſi ſunt.

DOctrina eſt Tridentini Concilij, Seſſione 14. Cap. 5. *Si ea* (inquit) *in regeneratis omnibus gratitudo erga ipſum eſſet, vt iuſtitiam in Baptiſmo ipſius beneficio & gratia ſuſceptam conſtanter tuerentur, non fuiſſet opus aliud ab ipſo Baptiſmo Sacramentum ad peccatorum remiſſionem inſtitutum. Quoniam autem Deus diues in miſericordia cognouit figmentum noſtrum: Illis etiam vitæ remedium contulit, qui ſeſe poſtea in peccati ſeruitutem, & Dęmonis poteſtatem tradidiſſent, Sacramentum videlicet Pęnitentiæ, quo lapſis poſt Baptiſmum beneficium mortis Chriſti applicatur.*

Hinc Pœnitentia vocatur à Patribus *Secunda poſt naufragium tabula*: Vt enim confractâ naui, vnum vitæ ſeruandæ perfugium reliquum eſt, ſi fortè tabulam aliquam de naufragio liceat arripere: Ita poſt amiſſam Baptiſmi innocentiam, niſi quis ad Pœnitentiæ tabulam confugiat ſine dubio de eius ſalute deſperandum eſt (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus.)

Præterea, ſicut Medicina corporea non eſt opus ſanis, ſed malè habentibus; ita nec medicina ſpiritualis, ſcilicet Pœnitentia iuſtis neceſſaria eſt ad ſalutem, ſed lapſis: Pro quibus duntaxat inſtitutam, oſtendunt verba Chriſti ad Apoſtolos, Ioannis 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, &c. Hinc Tridentinum Concilium Seſſione 14. Cap 2. *Eſt*, inquit, *Sacramentum Pęnitentiæ lapſis poſt Baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, ſicut nondum regeneratis ipſe Baptiſmus.*

Tertiò, *Peccatum cùm conſummatum fuerit, generat mortem* (inquit *S. Iacobus* Epiſtolæ ſuæ Cap. 1.) Quamobrem neceſſarium eſt ad ſalutem peccatoris, vt peccatum ab eo remoueatur: Quod quidem fieri non poteſt ſine Pœnitentiæ Sacramento, in quo virtus Paſſionis Chriſti per Abſolutionem Sacerdotis operatur, & Pœnitens cooperatur gratiæ ad deſtructionem peccati, ſecundùm illud *S. Auguſtini* Sermone 169. aliàs 15. De Verbis Apoſtoli: *Qui fecit te ſine te, non te iuſtificat ſine te. Ergo fecit neſcientem, iuſtificat volentem*. Sacramentum igitur Pœnitentiæ hominibus poſt Baptiſmum in lethale aliquod peccatum lapſis neceſſarium eſt ad ſalutem, cùm neceſſitate præcepti, tùm neceſſitate medij: Ita vt ſi facultas adſit, in re ſuſcipi debeat: Si deſit facultas, & Sacerdos Sacramenti Miniſter, ſufficiat eius votum, ex Concilio Tridentino Seſſione 14 Cap. 4. Votum, inquam, implicitum, quod in contritione includitur (vt docet *S. Thomas* in 4. Sententiarum, Diſt. 17. Quæſt. 3. Art. 5. Quæſtiuncula 1.)

Quoties igitur veræ & ſinceræ conuerſioni ad Deum, Fidei, charitati, miſericordiæ, remiſſio peccatorum in Scripturis tribuitur, non magis excluditur Pœnitentiæ, quàm Baptiſmi neceſſitas. Poſtulat enim charitas, vt homo doleat de offenſa in amicum commiſſa, & quòd amico ſatisfacere ſtudeat. Poſtulat fides, vt iuſtificationem à peccatis ſibi procuret per virtutem Paſſionis Chriſti, quæ in Sacramentis operatur: Poſtulat miſericordia, vt homo ſubueniat miſeriæ, quam per peccatum incurrit, & miſereatur animæ ſuæ placens Deo: Ex qua miſeria non poteſt emergere niſi Sacramento Pœnitentiæ.

PROPOSITIO V.

Pęnitentiam in numerum Sacramentorum Chriſtus Dominus grauiſſimis de cauſis referri voluit.

HVius rei duplicem rationem affert Concilij Tridentini Catechiſmus. Prima eſt, vt nobis de remiſſione peccatorum, quam Deus pollicitus eſt, cùm ait Ezech. 33. *Si impius egerit Pęnitentiam à peccato ſuo*, &c. *vita viuet, & non morietur*, minùs dubitare liceret. Cùm enim de ſuo iudicio cuique, in ijs quæ agit, maximè timendum ſit, maximè anxij eſſemus an intimam Pœnitentiam verè egiſſemus. Vt igitur Dominus huic noſtræ ſolicitudini ſubueniret, Pœnitentiæ Sacramentum inſtituit, quo per Sacerdotis Abſolutionem peccata nobis eſſe remiſſa confideremus; conſcientiæque noſtræ ob fidem, quæ Sacramentorum virtuti meritò habenda eſt, pacatiores redderentur. Neque enim aliter accipienda eſt vox Sacerdotis peccata nobis in perſona Chriſti, eiuſque auctoritate legitimè condonantis, quàm Chriſti Domini, qui ait Paralytico: *Confide fili, remittuntur peccata tua*. Quæ fiducia nos in agenda Pœniten- Matth. 9. 2.
tia feruentes & alacres efficere debet; quam agere nihilominus deberemus, quamuis de venia obtinenda ſpem tam firmam non haberemus, vt docet *S. Auguſtinus*, Sermone 351. *De Vtilitate agendæ Pęnitentiæ*, aliàs 50. inter Homilias quinquaginta. *Sed fac* (inquit) *incertum eſſe vtrum ignoſcat Deus. Quid perdit, cùm ſuplicat Deo, qui ſalutem perdere non dubitauit, cùm offenderet Deum? Quis enim certus eſt, quòd etiam Imperator ignoſcat: Et tamen pecunia funditur, maria tranſmeantur, procellarum incerta ſubeuntur; & pene vt mors euitetur, mors ipſa ſuſcipitur. Supplicatur deinde per homines homini: Sine dubitatione ſunt iſta, cùm ſit dubium quo fine proueniant. Et tamen certiores ſunt claues Eccleſiæ, quàm corda Regum: Quibus clauibus quodcumque in terra ſoluitur, etiam in cęlo ſolutum promittitur. Et multò eſt honeſtior humilitas, quâ ſe quiſque humiliat Eccleſiæ Dei: & labor minor imponitur: & nullo temporalis mortis periculo mors æterna vitatur.*

Secunda ratio hæc eſt. Cùm nemo ſalutem niſi per Chriſtum, eiuſque Paſſionis beneficio, conſequi poſſit, conſentaneum nobiſque vtiliſſimum fuit, eiuſmodi Sacramentum inſtitui, cuius vi & efficientiâ Chriſti ſanguis ad nos defluens, peccata poſt Baptiſmum admiſſa elueret; atque ita reconciliationis beneficium illi vni Saluatori noſtro acceptum nos referre profiteremur, *Qui dilexit nos, & lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine* Apocal. 1.
ſuo: & eiuſdem pretioſiſſimi Sanguinis virtutem abluendis peccatorum ſordibus, quas poſt Baptiſmum contraximus, cœleſti hoc fonte ad nos deriuat.

PRO-

Digitized by Google

PROPOSITIO VI.

Pœnitentia Sacramentum eſt à Baptiſmo diuerſum.

HAnc Propoſitionem ſatis ſupérque probatam habes in Tractatu noſtro *De Baptiſmo*, Art. 10. Propoſitione 5. vbi & *S. Auguſtini* teſtimonia expoſuimus, quibus abutuntur Hæretici, vt probent ſolâ Baptiſmi memoriâ remitti peccata commiſſa poſt Baptiſmum. Nunc itaque ſatis ſit illud Fidei dogma, Apoſtolica Traditione & Eccleſiæ definitionibus contra Nouatianos, omniúmque Patrum, qui de Pœnitentia, ceu de Sacramento diſtincto à Baptiſmo locuti ſunt, ac propterea *Secundā poſt Naufragium tabulam* appellarunt, teſtimonijs confirmatum, ex Tridentina Synodus explicare. *Hoc Sacramentum*, (inquit Sacra Synodus Seſſione 14.) *multis ratiouibus à Baptiſmo differre cognoſcitur: Nam præterquam quòd materiâ & formâ quibus Sacramenti eſſentia perficitur, lougiſſimè diſſidet: Conſtat certè Baptiſmi Miniſtrum Iudicem eſſe non oportere; cùm Eccleſia in nemiuem iudicium exerceat, qui non priùs in ipſam per „ Baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus*. Quid enim mihi, „ inquit *Apoſtolus*, de ijs, qui foris ſunt, iudicare? *Secus eſt de domeſticis fidei, quos Chriſtus Dominus Lauacro Baptiſmi ſui corporis membra ſemel effecit: Nam hos, ſi ſe poſtea crimine aliquo contaminauerint, nou iam repetito Baptiſmo ablui, cùm id in Eccleſia Catholica nulla ratione liceat; ſed aute hoc Tribunal tanquam reos ſiſti voluit: Vt per Sacerdotum ſenteutiam uon ſemel, ſed quoties ab admiſſis peccatis ad ipſum Pœnitentes confugeriut, poſſeut liberari.*

Alius præterea Baptiſmi, alius Pœniteutiæ fructus. Per Baptiſmum enim Chriſtum induentes, noua prorsùs in illo efficimur ereatura, plenam & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes: Ad quam tamen vitæ nouitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ, ſine maguis uoſtris fletibus & laboribus, diuinâ id exigente iuſtitiâ, peruenire nequaquam poſſumus: Vt meritò Pœnitentia laborioſus quidam Baptiſmus à Sanctis Patribus dicta fuerit.

Eadem Sacra Synodus Canone 2. hoc Fide dogma confirmat: *Si quis Sacramenta coufundeus, ipſum Baptiſmum Pœniteutiæ Sacramentum eſſe dixerit, quaſi hæc duo Sacramenta diſtincta uon ſiut; atque ideò Pœnitentiam non rectè ſecundam poſt naufragium tabulam appellari; Anathema ſit.*

Vetetum Patrum Doctrinæ conſentaneus eſt Tridentinæ Synodi Canon, ſcilicet *Tertulliani* Lib *de Pęniteutia*, Cap. 9. *Peruicaciſſimus Hoſtis* (Inquit) *nunquam malitiæ ſuæ otium facit. Atquin tunc maximè ſæuit, cùm hominem plenè ſentit liberatum: Tunc plurimùm accenditur, dum extinguitur. Doleat & ingemiſcat neceſſe eſt, venia peccatorum permiſſa, tot in homine mortis opera diruta, tot titulos damnationis retro ſuæ eraſos... Itaque obſeruat, oppugnat, obſidet... Hæc igitur veneua eius prouidens Deus clauſâ licèt ignoſcentiæ ianuâ, & intinctionis ſerâ obſtructâ, aliquid adhuc permiſit patere. Collocauit in veſtibulo Pęnitentiam ſecundam, quæ pulſantibus patefaciat.*

S. Cypriaui Epiſt. 52. *Miror autem quoſdam ſic obſtinatos eſſe, vt dandam nou puteut Lapſis Pęuitentiam, aut Pęnitentibus exiſtimeut veniam denegandam, cùm ſcriptum ſit: Memeuto vnde cecideris, & age Pęuitentiam, & fac priora opera. Quod vtique ei dicitur, quem couſtat cecidiſſe, & quem Dominus hortatur per opera rursùs exſurgere, quia ſcriptum eſt, Eleemoſyna à morte liberat: Et non vtique ab illa morte, quam ſemel Chriſti Sanguis extinguit, & à qua uos ſalutaris Baptiſmi & Redemptoris noſtri gratia liberauit: Sed ab ea, quæ per delicta poſtmodum ſerpit.*

S. Athanaſij Lib. *De Peccato in Spiritum-Sanctum*, ad Serapionem: *Eſt* (inquit) *inter Pęnitentiam & Baptiſma non leue diſcrimen. Quem enim pęnitet, is deſinit quidem peccare, ſed tamen retinet vulnerum cicatrices: Qui autem baptizatur, iam veterem hominem exuit, tum ſupernè renouatur, quaſi de integro regeneratus Spiritûs gratiâ.*

S. Paciani Epiſt. 3. ad Sympronianum: *Baptiſmus*, inquit, *Sacramentum eſt Dominicæ Paſſionis; Pęuitentium venia, meritum conſitentis. Illud omnes adipiſci poſſunt, quia gratiæ Dei donum eſt, id eſt, gratuita donatio: Labor verò iſte paucorum eſt, qui poſt caſum reſurguat, qui poſt vulnera conualeſcuut, qui lacbrymoſis vocibus adiuuantur, qui carnis interitu reuiuiſcunt.*

S. Ioanuis Chryſoſtomi, Homiliâ 9. in Epiſtolam ad Hebræos: *Nouos* (Inquit) *facere eſt ſolius Baptiſmi. Pęniteutiæ autem eſt, eos qui noui facti ſunt, deinde in peccatis inueterauerunt, liberare à vetuſtate, ſolidoſque reddere; ad illum autem ſplendorem non licet reducere: Illic enim totum eſt gratia.*

S. Auguſtini, Sermone 393. aliàs 41. ex Homilijs quinquaginta. *Ægrotant* (Inquit) *homines, mittunt ad Eccleſiam, vel portantur ad Eccleſiam, & baptizantur, & renouantur, & felices hinc erunt. Sed non ipſa eſt cauſa Pęuiteutiæ. Qui uondum accepit Baptiſmum, uondum violauit Sacramentum: Qui autem violauit Sacramentum malè & perdit è viuendo, & ideò remotus eſt ab Altari, ne iudicium ſibi manducet & bibat, mutet vitam, corrigat ſe, & reconcilietur, cùm viuit, dum ſanus eſt.*

PROPOSITIO VII.

Pęnitentia, ſiue interior, quæ virtus eſt; ſiue exterior, quæ Sacramentum eſt, ſæpius iterari poteſt.

DOgma Iſtud fidei, Canone primo Sęſſionis 14. Concilij Tridentini confirmatum, probant Chriſti verba, *Matthæi* 16. & 18. & *Ioannis* 20. quibus poteſtas ſoluendi peccatores, & peccata remittendi tribuitur Apoſtolis, & eorum Succeſſoribus, nullâ reſtrictione factâ grauitatis, numeri, aut iterationis peccatorum. Nullum enim modum aut terminum miſericordiæ Dei ſtatuti Scriptura Sacra, ſed cuiuſcumque peccati quantumuis grauis ac ſæpè iterati reos ad Pœnitentiam inuitat, & veniam Pœnitentibus promittit: Quæ cùm in Nouâ Lege obtineri à relapſis poſt Baptiſmum non poſſit, niſi Pœnitentiæ Sacramento; rectè colligitur, non modò interiorem, ſed & exteriorem Pœnitentiam, id eſt, Pęnitentiæ Sacramentum ſæpius iterari poſſe.

Præterea cùm Dominus ſeipſum in exemplum miſericordiæ proponat *Lucæ* 6. dicens, *Eſtote miſericordes, ſicut & Pater veſter miſericors eſt*; Ipſe verò nobis præcipiat, vt fratri non tantùm *ſepties*, ſed & *ſeptuagies ſepties* in nobis peccanti, & pęnitenti dimittamus, *Matth.* 18. ſequitur multò magis Deum peccatori, quotieſcumque relapſus fuerit, pęnitenti peccatum dimittere. Iterata autem remiſſio iteratam Pęnitentiam ſupponit, ſine qua peccatum nou remittitur. Vnde *Lucæ* Cap. 17. remiſſionem cum Pęnitentia Dominus coniungit: *Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum; & ſi pęnitentiam egerit, dimitte illi, Et ſi ſepties in die peccauerit in te, & ſepties in die conuerſus fuerit ad te, diceus: Pęnitet me: Dimitte illi.*

Idem confirmatur Patrum teſtimonijs, ſcilicet *Tertulliani*, Libro *de Pęnitentia*, Cap. 4. *Omnibus ergo delictis* (inquit) *ſeu carne, ſeu ſpiritu, ſeu facto, ſeu voluntate commiſſis, qui pęnam per iudicium deſtinauit, idem & veniam per Pęnitentiam ſpopondit.*

Et Cap. 7. *Verùm nou ſtatim ſuccidendus ac ſubruendus eſt animus deſperatione, ſi ſecundæ quis Pęnitentiæ debitor fuerit. Pigeat ſanè peccare rursùs, ſed rursùs pęnitere uon pigeat: Pigeat iterum periclitari, ſed non iterum liberari. Neminem pudeat iteratæ valetudinis: Iteranda medicina eſt. Gratus in Dominum exſtiteris, ſi quod tibi Dominus offert, non recuſaueris. Offendiſti, ſed reconciliari adhuc potes. Habeas cui ſatisfacias, & quidem volentem. Id ſi dubitas, euolue quæ Spiritus Eccleſijs dicat: Deſertam dilectionem Epheſijs imputat: Stuprum & idolothytorum eſum Thyatirenis exprobat: Sardos uon plenorum operum incuſat: Pergamenos doceutes peruerſa reprehendit: Laodicenos fideutes diuitijs obiurgat: Et omnes ad Pęuiteutiam commouet, ſub comminationibus quidem. Non comminaretur autem non pęnitenti, ſi non ignoſceret Pęniteuti. Dubium ſi non & alibi hanc clementiæ ſuæ profuſionem demonſtraſſet. Non ait, Qui ceciderit, reſurget; & qui auerſatus fuerit, conuertetur? Ille eſt ſcilicet, ille eſt qui miſericordiam mauult quàm ſacrificium. Lætantur cęli, & qui illic Angeli, Pęnitentiâ hominis. Heus tu peccator, bono animo ſis: Videbis vbi de tuo reditu gaudeatur. Quid illa ſimilitudinum dominicarum argumenta nobis volunt? Quòd mulier drachmam perdidit & re-*

& requirit, & reperit, & amicas ad gaudium inuitat, nonne reſtituti peccatoris exemplum eſt? Errat & vna Paſtori ouicula, ſed grex vnâ carior non erat. Vna illa conquiritur, vna pro omnibus deſideratur, & tandem inuenitur, & Paſtoris ipſius humeris refertur: Multùm enim errando laborauerat. Illum etiam mitiſſimum Patrem non tacebo, qui Prodigum filium reuocat, & poſt inopiam pœnitentem libens ſuſcipit, immolat vitulum præopimum, conuiuio gaudium ſuum exornat. Quidni? Filium enim inuenerat, quem amiſerat; cariorem ſenſerat, quem lucrifecerat. Quis ille vobis intelligendus Pater? Deus ſcilicet. Tam Pater nemo, tam pius nemo. Is ergo te filium ſuum, etſi acceptum ab eo prodegeris, etſi nudus redieris, recipiet, quia rediſti: Magiſque de regreſſu tuo, quàm de alterius ſobrietate lætabitur: Sed ſi pœniteat ex animo, ſi famem tuam cum ſaturitate mercenariorum paternorum compares, ſi porcos immundum relinquas pecus, ſi Patrem repetas vel offenſum: Deliqui, dicens, Pater, nec dignus iam ego vocari filius tuus.

S. Ioannis Chryſoſtomi, in Paræneſi priore ad *Theodorum* Monachum lapſum. *Talis eſt* (inquit) *erga homines pietas Dei: Numquam ſpernit Pœnitentiam, ſi ei ſincerè & ſimpliciter offeratur. Etiamſi ad ſummum quis perueniat malorum, & inde tamen velit reuerti ad virtutis viam, ſuſcipit libenter & amplectitur, & facit omnia quatenus ad priorem reuocet ſtatum, &c.* Refertur Canone *Talis*. Diſt. 3. *De Pœnitentia*.

S. Auguſtini, Sermone 61. aliàs 11. *De Verbis Domini*, docentis, *Pœnitentiæ quorumcumque criminum locum in Eccleſia non negari:* Et ipſos Hæreticos ad hoc vtique corripiendos Apoſtolum dicere, *Ne fortè det illis Deus Pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem, & reſipiſcant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipſius voluntatem. ·. Quis eſt enim fructus correctionis, ſine vlla ſpe remiſſionis?*

Et Sermone 351. aliàs 50. inter Homilias quinquaginta, Cap. 5. *Si iam de ſanitate deſperans, addis peccata* „ *peccatis, ſicut ſcriptum eſt*, Peccator cùm venerit in „ profundum malorum, contemnit. *Noli contemnere*, „ *noli deſperare; clama etiam de profundo ad Dominum*, „ *& dic ei:* De profundis clamaui ad te Domine. *De tali profundo Niniuitæ clamauerunt, & hanc propitiationem inuenerunt: Faciliùſque eſt euacuata comminatio Prophetæ, quàm humiliatio Pœnitentiæ. Hic fortaſſe dicis: Sed ego iam baptizatus ſum in Chriſto, à quo omnia mihi peccata præterita dimiſſa ſunt, vilis factus ſum nimis, iterans vias meas, & carnis horribilis oculis Dei, conuerſus ad vomitum ſuum. Quo ibo à ſpiritu eius, & à facie eius quò fugiam? Quò frater, niſi ad eius miſericordiam pœnitendo, cuius poteſtatem peccando contempſeras? Nemo enim rectè fugit ab illo, niſi ad illum, ab eius ſeueritate ad eius bonitatem. · Quicquid feceris, quæcunque peccaueris, adhuc in hac vita es, vnde te Deus omninò, ſi ſanare nollet, auferret. Cur ergo ignoras quia patientia Dei ad Pœnitentiam te adducit? Qui enim clamando non tibi perſuaſit vt non recederes, parcendo clamat vt redeas.*

Quicumque porrò Patres Pœnitentiam iterari poſſe negant, de publicâ dumtaxat & ſolemni, non de priuata Pœnitentiâ loquuntur. Vnus ſit inſtar omnium *S. Ambroſius*, Lib. 2 *De Pœnitentia*, Cap. 10. *Meritò* (inquit) *reprehenduntur, qui ſæpius agendam Pœnitentiam putant, quia luxuriantur in Chriſto. Nam ſi verè agerent Pœnitentiam, iterandam poſtea non putarent; quia ſicut vnum Baptiſma, ita vna Pœnitentia, quæ tamen publicè agitur. Nam quotidiani nos debet pœnitere peccati, ſed hæc delictorum leuiorum, illa grauiorum.*

Objiciet quiſpiam illud *S. Gregorij* Homiliâ 24. in Euangelia: *Pœnitentia eſt, & mala præterita plangere, & plangenda non perpetrare.* Et illud *S. Iſidori Hiſpalenſis* Libro 2. *Sententiarum*, Cap. 16 *Irriſor eſt, & non pœnitens, qui adhuc agit, quod pœnitet.* Quem ergo verè pœnitet, ille iterum non peccabit; adeóque Pœnitentia non iteratur.

Reſpondet *S. Thomas* 3. P. Quæſt 84. Art. 10. Iſtos quidem eſſe veræ Pœnitentiæ characteres; ſed tamen ab ea pœnitentem poſſe deficere, iterum peccando. *Ille enim* (inquit) *eſt irriſor, & non pœnitens, qui ſimul dum pœnitet, agit quod pœnitet; vel proponit iterum ſe facturum quod geſſit; vel etiam actualiter peccat eodem vel alio genere peccati.* Hinc *S. Auguſtinus* Sermone 393. aliàs 41. ex Homilijs quinquaginta: *Pœnitentes, pœnitentes* (*ſi tamen pœnitentes, & non eſtis irridentes*) *mutate vitam, reconciliamini Deo.* Vnde ad legitimam ſincerámque Pœnitentiam, neceſſariam eſſe *Ceſſationem à peccato, & propoſitum nouæ vitæ*, quod *voluntatem peccandi excludat*, dôcet Tridentina Synodus. *Quod autem aliquis poſtea peccat, vel actu, vel propoſito, non excludit quin prima Pœnitentia vera fuerit:* (inquit S. Thomas.) *Nunquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium ſubſequentem. Sicut enim verè cucurrit, qui poſtea ſedet; ita verè pœnituit, qui poſtea peccat.* Vera igitur eſt interdum Pœnitentia illorum qui in eadem peccata relabuntur, veritate virtutis; quia peccatum propter Deum deteſtati ſunt, & cum dolore intimo confeſſi, cum propoſito deinceps non peccandi, & diuinæ iuſtitiæ ſatisfaciendi: Sed non fuit vera Pœnitentia veritate perfectionis, (quomodo dicitur quòd verus amor numquam extinguitur, & verus amicus numquam amicum deſerit;) quia nimirum huiuſmodi Pœnitentia ſtabilis non eſt ac perſeuerans, nec ad finem ſalutis æternæ perducit: Quo ſenſu *S. Auguſtinus* Libro 5 *Contra Iulianum*. Cap. 4. ait; Reproborum neminem ad Pœnitentiam ſalubrem à Deo adduci. Illam autem Pœnitentiam, quæ nullo peccato mortali interrumpitur, & ad vitam æternam perducit, *Pœnitentiam perfectorum* vocat Sententiarum Magiſter Libro 4. Diſt. 14.

At (inquies) *Facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi* (vt ait *S. Ambroſius* Sermone 8. in Pſalmum 118.) Et *Quidam propoſitâ ſpe agendæ Pœnitentiæ, licentiam ſibi delinquendi propagatam putant.* Pœnitentiæ igitur iteratio, Eccleſiaſticæ Diſciplinæ relaxatio & ſolutio eſt.

Reſpondetur primò, Facilitatem veniæ non præbere incentiuum delinquendi, niſi detur venia citra formam iuſtitiæ, & pro grauibus peccatis leuiores ſatisfactiones imponantur. Cùm verò forma iuſtitiæ ſeruatur, & pro grauibus peccatis graues etiam pœnæ imponuntur, nec tanta eſt veniæ facilitas, nec peccandi datur occaſio. Ita autem res ſe habet in Pœnitentiæ Sacramento cùm *Ad nouitatem & integritatem*, quæ illius effectus eſt, *ſine magnis noſtris fletibus & laboribus, diuinâ id exigente iuſtitiâ, peruenire nequaquam poſſimus: Vt meritò Pœnitentia laborioſus quidam Baptiſmus à Sanctis Patribus dictus fuerit*, (inquit Sacra Synodus Tridentina.)

Hæc Reſponſio ex eodem *S. Ambroſij* loco, ſcilicet ex Sermone 8. in Pſalmum 118. eruitur. *In ipſa* (inquit) *Eccleſia, vbi maximè miſereri decet, teneri quam maximè debet forma iuſtitiæ; ne quis Communionis conſortio abſtentus, breui lachrymulâ & ad tempus paratâ, vel etiam vberioribus fletibus Communionem, quam plurimis debet poſtulare temporibus, facilitate Sacerdotis extorqueas. Nonne cùm vni indulget indigno, plurimos facit ad prolapſionis contagium prouocari? Facilitas enim veniæ incentiuum tribuit delinquendi. Hoc eò dictum eſt, vt ſciamus ſecundùm verbum Dei, ſecundùm rationem diſpenſandam eſſe miſericordiam debitoribus.* Neque verò Deus & Eccleſia veniam tribuunt, vt Dei miſericordiâ abutamur; ſed vt mores in melius emendemus, & ne creatura ad imaginem Dei condita, & pretioſo Chriſti Sanguine redempta perdatur. Vnde idem *S. Ambroſius* Libro 2 *De Pœnitentia*, Cap. 9. ait: *Pœnitentia remedium peccati eſt, non peccandi incentiuum.* Iteratione igitur Pœnitentiæ non ſoluitur diſciplina; quia etſi ſpes veniæ non negetur, ſeuerior tamen ſatisfactio pro peccatis iteratis, ſecundùm Eccleſiæ diſciplinã. exigitur.

Reſpondetur ſecundò: Etſi nonnulli ex præſumpta ſpe veniæ minùs à peccato caueant, grauius tamen malum emerſurum, ſi ſpes veniæ penitus tolleretur. Qui enim ex infirmitate relapſi eſſent, ſublatâ ſpe veniæ in omnia flagitia ruerent præcipites. Ita reſpondet *S. Auguſtinus*, Sermone 352. aliàs 27. inter Homilias quinquaginta. *In quibuſcumque peccatis* (inquit) *non perdit viſcera pia mater Eccleſia. Ergo ſolent inde etiam Pagani quaſi inſultare nobis, neſcientes quid loquantur. Vos, inquiunt, facitis vt peccent homines, cùm illis promittitis veniam, ſi egerint Pœnitentiam. Diſſolutio eſt iſta, non admonitio. ·. Tamen quomodo vincantur, breuiter accipiat charitas veſtra, quia Domini miſericordia totum optimè conſtituit in Eccleſia ſua. ·. Dicunt nos dare peccatis licentiam, quia portum Pœnitentiæ pollicemur. Si clauderetur aditus Pœnitentiæ, nonne ille peccator tantò magis*

adde-

Digitized by Google

adderet peccata peccatis, quantò magis ſibi deſperaret ignoſci? Diceret enim ſibi, Ecce peccaui, ecce ſcelus admiſi, iam mihi veniæ nullus eſt locus; Pœnitentia infructuoſa eſt, damnatus ſum: Quare iam non viuo, vt volo? Quia ibi non inuenio charitatem, hîc ſaltem paſcam cupiditatem .·. Quid ergo? Deus ne per illam ſpem indulgentiæ rurſùs augerentur peccata, non dehinc prouidere debuit? Quomodo enim prouidit ne deſperando augeantur, ſic prouidere debuit ne ſperando augeantur. Quomodo enim reuera auget peccata, qui deſperauerit, ſic poteſt augere peccata, & qui veniam ſperauerit: Vt dicat ſibi, Faciam quod volo, Deus bonus eſt, quando me conuertero, ignoſcet mihi. Ita planè dic tibi, Quando me conuertero, Eccli. 5. 8. & 9. *ignoſcet mihi, ſi craſtinus dies certus eſt tibi.* Nonne ad *hoc te admonet Scriptura dicens*, „Ne tardes conuerti „ad Dominum, neque differas de die in diem; ſubitò „enim veniet ira eius, & in tempore vindictæ diſperdet te. *Ecce ad vtrumque vigilauit pro nobis Prouidentia Dei. Ne deſperando augeamus peccata, propoſitus eſt Pœnitentiæ portus: Rurſus ne ſperando augeamus, datus eſt dies mortis incertus.*

Nullus ergo peccator de venia deſperet, nec Iudam traditorem imitetur, quem non tam ſcelus, quod commiſit, quàm veniæ deſperatio interire fecit. *Non erat dignus miſericordiâ* (inquit S. Auguſtinus) *ideò ei non fulſit lumen in corde, vt ad eius indulgentiam concurreret, quem tradiderat, ſicut illi, qui eum crucifixerant; ſed deſperando ſe occidit, & laqueo ſuſpendit ſe, ſuffocauit ſe. Quod fecit in corpore ſuo, hoc factum eſt in anima ipſius .·. Quomodo enim qui collum ſibi ligant, inde ſe occidunt, quia non ad eos intrat ſpiritus aëris huius. Sic illi, qui deſperant de indulgentia Dei, ipſâ deſperatione intus ſe ſuffocant, vt eos Spiritus-Sanctus viſitare non poſſit.*

Quæres forſan, cur Pœnitentia potiùs iteretur quàm Baptiſmus, cum vtrumque Sacramentum virtutem omnem hauriat Paſſione Chriſti, quæ vna eſt, nec iteratur.

Reſpondetur, Id intercedere diſcriminis, quod Baptiſmus virtutem habeat ex Paſſione Chriſti, ſicut ſpiritualis quædam generatio, cum ſpiritali morte præcedentis vitæ coniuncta: Statutum eſt autem omnibus hominibus ſemel mori, & ſemel naſci: Et ideò ſemel tantùm debet homo baptizari. Sed Pœnitentia virtutem habet ex Paſſione Chriſti, ſicut ſpiritualis Medicina, quæ frequenter iterari poteſt. Sic reſpondet, *S. Thomas* 3. P. Q. 84. A. 10. & in 4. Sententiarum, Diſt. 15. Q. 1. A. 4. Quæſtiunc. 3. vbi & aliàs diſcriminis rationes affert. *Erroneum eſt dicere* (inquit) *quòd Pœnitentia non poſſit iterari, & miſericordiæ diuinæ contrarium. Cauſa autem quare iteraretur, cum Baptiſmus non iteretur, eſt quadruplex. Prima eſt, quia Pœnitentia non imprimit Characterem ſicut Baptiſmus; Character enim indelibilis eſt. Secunda, quia Baptiſma eſt contra morbum non iterabilem, ſcilicet originale peccatum; Pœnitentia autem contra actuale peccatum, quod iteratur. Tertia cauſa eſt, quia Baptiſmus habet totam efficaciam à Paſſione Chriſti, ſine actu noſtro; & ideò quia Paſſio eſt vna tantùm, & Baptiſmus eſt vnus: Sed Pœnitentia etiam requirit actum noſtrum; & ideò ratione eius iterationem ſuſcipit. Quarta, quia Baptiſmus eſt generatio ſpiritualis; ſed Pœnitentia eſt quædam ſanatio ſpiritualis: Semel autem aliquis generatur, ſed pluries curari ſiue ſanari poteſt, quamdiu in hac vitâ viuit.*

PROPOSITIO VIII.

Pœnitentiam interiorem ad finem vſque vitæ durare oportet, non exteriorem.

ITa docet *S. Thomas* 3. P. Q. 84. A. 8. Primam Propoſitionis partem inde probat, quod ſemper homini diſplicere debeat commiſſum ab ipſo peccatum. *Si enim ei placeret peccaſſe, iam ex hoc ipſo peccatum incurreret, & fructum veniæ perderet. Diſplicentia autem dolorem cauſat in eo, qui ſuſceptiuus eſt doloris, qualis eſt homo in hac vita.* Hinc Auctor Libri *De vera, & falſa Pœnitentia* inter *S. Auguſtini* Opera editi, Cap. 13. *Vbi* (inquit) *dolor finitur, deficit & Pœnitentia. Si autem Pœnitentia finitur, quid relinquitur de venia? Dixit enim Dominus*, Vade, & noli ampliùs peccare. *Non dixit, Ne pecces; ſed, Ne peccandi voluntas in te oriatur. Quod quomodo ſeruabitur, niſi dolor continuè in Pœnitentia cuſtodiatur?* Nam *Vera Pœnitentia* (inquit S. Thomas) *non ſolùm remouet peccata præterita, ſed etiam præſeruat hominem à peccatis futuris.* Quamuis igitur homo, ſtatim atque verè ad Deum conuerſus eſt, & ſinceram Pœnitentiam aſpirante Dei gratiâ concepit, remiſſionem conſequatur præteritorum peccatorum, ſecundùm illud Ezechielis 18. *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt*, &c. *vitâ viuet, & non morietur:* Poſteà tamen *Oportet in homine perſeuerare Pœnitentiam, ne iterum incidat in peccatum.* Vnde ſacra Synodus Tridentina Seſſione 14. in Decreto *De Extrema-Vnctione*, ait: *Tota Chriſtiana vita perpetua Pœnitentia eſſe debet.*

Alteram Propoſitionis partem inde probat *S. Thomas*, quod certa temporis interualla Canones Pœnitentibus præſcribant, quantum ad Pœnitentiæ exterioris actionem, cui illud *Ieremiæ* accommodat: *Quieſcat vox tua à ploratu, & oculi tui à lachrymis, quia eſt merces operi tuo.* Ierem. 31. Et autem merces operis Pœnitentis plena remiſſio peccati quoad culpam, & Pœnam: Poſt cuius conſecutionem non eſt neceſſe quòd homo vlteriorem Pœnitentiam agat. Id porrò diſcriminis rurſus ſtatuit *S. Thomas* interiorem inter, & exteriorem Pœnitentiam; quod *Agere Pœnitentiam interiorem ſimul, & exteriorem, pertinet ad ſtatum incipientium, qui de nouo redeunt à peccato:* Hic enim primus vitæ ſpiritualis gradus eſt, quem Theologiæ Myſticæ Magiſtri *Vitam purgatiuam* appellant: *Sed Pœnitentia interior habet locum etiam in proficientibus, & perfectis*, ſecundùm illud Pſalmi 83. *Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, in valle lachrymarum.* Vnde & *S. Paulus* Pœnitentiæ ſpiritu animatus dicebat: *Non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam Dei.*

Spectari poteſt iterum Pœnitentia ſecundùm actum, & ſecundùm habitum. Priori quidem modo ſpectatam neceſſe eſt ſomno ſaltem, & alijs quæ ad corporis neceſſitates pertinent, interpellari. Poſteriori modo, continua eſſe debet (inquit *S. Thomas*, A. 9. eiuſdem Quæſtionis) *& quantum ad hoc quòd homo nunquam aliquid contrarium Pœnitentiæ faciat, per quòd habitualis diſpoſitio Pœnitentis tollatur; & quantum ad hoc quòd homo debet in propoſito gerere, quod ſemper ſibi præterita peccata diſpliceant.*

Pœnitentia certè peccatorum venialium, tam interior, quàm exterior, perpetua eſſe debet, cum illa quotidie ſubrepant. Vnde *Quotidianam Pœnitentiam* S. Auguſtinus vocat Sermonibus 351. & 352. *De Pœnitentia*, aliàs Homilijs 27. & 50. inter quinquaginta. Hinc quotidie pectora tundimus, & orantes dicimus, *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.* Non enim ea dimitti precamur, quæ iam in Baptiſmo dimiſſa ſunt: *Sed vtique de quotidianis peccatis hoc dicimus, pro quibus etiam ſacrificia eleemoſynarum, ieiuniorum, & ipſarum orationum ac ſupplicationum quiſque pro ſuis viribus offerre non ceſſat.* Inimicum ſalutis noſtræ in hâc mortali vitâ, quę militia eſt ſuper terram, bonis operibus percutimus, ab eo etiam ſæpe percutimur, etſi non ſemper deijciamur. *Sed neque faciliùs ab inimico deijcimur, quam cùm eum ſuperbiendo imitamur, nec vehementius eum proſternimus, quam cùm humilitate Dominum ſequimur; nec acriores ei dolores infligimus, quam cùm plagas peccatorum noſtrorum confitendo, & pœnitendo ſanamus;* (inquit S. Auguſtinus.)

Neque tamen hoc ſolùm nomine Proficientes ipſi, & perfecti perpetuam Pœnitentiam agere debent; verùm etiam vitæ huius pœnitere quodam modo illos debet, corruptioni, tentationibus, & peccatis eſt obnoxia. *Altera verò Pœnitentia eſt* (inquit S. Auguſtinus) *cuius actio per totam iſtam vitam quâ in carne mortali degimus, perpetuâ ſupplicationis humilitate ſubeunda eſt. Primò, quia nemo vitam æternam, incorruptibilem, immortalémque deſiderat, niſi eum vitæ huius temporalis, corruptibilis, mortaliſque pœniteat. Non enim ſic quiſque in vitam nouam per ſanctificationem Baptiſmi naſcitur, vt quemadmodum deponit ibi omnia peccata præterita, ita etiam ſtatim mortalitatem ipſam carnis, corruptionémque deponat. Quod ſi non ita eſt, reſtat vt illud quòd etiam quiſq; in ſe ſentit adhuc dum in hâc vita eſt*, „Corpus quod corrumpitur, aggrauet animam, & deprimat terrena inhabitatio ſenſum „multa cogitantem. Sap. 9. 15. *Quod tunc in illa beatitudine, quia non erit, cum abſorbebitur mors in victoriam: Quis dubitet in quacumque temporali fœlicitate verſemur, pœnitere tamen nos debere huius vitæ, vt ad illam incorruptio-*

ruptionem tota auiditate curramus? Inde eſt enim quod 2. Cor. 5. „ *etiam Apoſtolus ait*, Quamdiu ſumus in corpore, pe- „ regrinamur à Domino, Per fidem enim ambulamus, „ & non per ſpeciem. *Quis ergo feſtinat atque optat ad Patriam remeare & illam ſpeciem quæ eſt facie ad faciem contemplari, niſi quem peregrinationis ſuæ pœnituerit? Ex quo dolore pœnitentis, etiam vox illa miſerabilis erumpit & ſonat, Hei mihi quia incolatus meus prolongatus eſt!*

Et infra de diſpenſatoribus verbi Dei & Sacrmentorum ſic loquitur: *Non ſolùm propter ipſam vitæ huius mortalitatem, & ignorantiam. . Sed etiam propter ipſum pulnerem mundi huius, qui per itinera conſulendi conſulentium pedibus adhæreſcit, & damna quæ in ipſa negotioſiſſima diſpenſationis actione contingunt, quæ Dominus præſtet, vt cum lucris maioribus compenſentur, quotidianam debemus habere Pœnitentiam. . . . Quanto ergo magis Eccleſiæ Prouinciales ſecularibus negotijs obligati, quotidianam debent agere Pœnitentiam? Qui quamuis à furtis, à rapinis, à fraudibus, ab adulterijs & fornicationibus*, Id eſt Laici. *omnique luxuriâ, à credulitate odiorum, & inimicorum pertinacia, ab omni denique idololatriæ fœditate, ſpectaculorum nugacitate, hæreſum atque ſchiſmatum impia vanitate, atque ab omnibus eiuſmodi flagitijs & facinoribus immunes, puri, atque integri eſſe debeant: Tamen propter adminiſtrationem rerum familiarium, & coniugiorum arctiſſima vincula, tam multa peccant, vt non tam de iſtius mundi puluere aſpergi, quàm luto oblinire videantur.*

C A P V T II.

DE POENITENTIÆ FRVCTIBVS, ET EFFECTIBVS.

P R O P O S I T I O I.

Primus effectus Pœnitentiæ eſt omnium Remiſſio peccatorum.

DOgma Fidei eſt, verbo Domini firmatum, Ezechielis 18. *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam: Vita viuet, & non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt, non recordabor.* Et Cap. 23. 14. 15. 16. *Si dixero impio, Morte morieris & egerit Pœnitentiam à peccato ſuo, feceritque iudicium & iuſtitiam*, &c. *vitâ viuet, & non morietur. omnia peccata eius quæ peccauit, non imputabuntur ei: Iudicium & iuſtitiam fecit, vitâ viuet.* Et Micheæ 7. 18. 19. *Quis Deus ſimilis tui, qui auſers iniquitatem, & tranſis peccatum reliquiarum hæreditatis tuæ? Non immitet vltra furorem ſuum, quoniam volens miſericordiam eſt. Reuertetur, & miſerebitur noſtri: Deponet iniquitates noſtras & projciet in profundum maris omnia peccata noſtra.* Item Iſaiæ 1. *Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, quieſcite agere peruersè, diſcite benefacere. . Si fuerint peccata veſtra vt coccinum, quaſi nix dealbabuntur.* Neque enim Deus, cuius perfecta ſunt opera, peccatoris verè Pœnitentis ex parte miſeretur, vt quædam ei peccata condonet, non omnia: Neque id patitur amicitiæ ratio in quam ipſum reſtituit. Quamuis enim in debitis pecuniarijs poſſit vnum remitti ſine alio, non tamen in debitis culpæ (inquit *S. Thomas.*) Culpam enim mortalem Deus non remittit, niſi diligendo, ſecundùm illud Ierem. 13. *In charitate perpetuâ dilexi te, ideò attraxi te miſerans.* Charitas verò Dei cùm ſterilis eſſe non poſſit, gratiam & charitatem diffundit in cordibus noſtris per Spiritum-Sanctum. cùm igitur mortale quodlibet peccatum pugnet cum gratia & charitate, & eas extinguat, vnum peccatum remitti ſine alio impoſſibile eſt. Præterea, Deus veniam peccatori per Pœnitentiam ſpopondit. Vera autem & ſincera Pœnitentia eſſe non poteſt, quin omnia & ſingula peccata mortalia ex æquo deteſtetur &
3. P. Q. 86. A. 3. deſerat. *Si enim diſplicet ei peccatum, quia eſt contra Deum ſuper omnia dilectum (quod requiritur ad rationem veræ Pœnitentiæ,)* Sequitur vt eum omnium peccatorum pariter pœniteat. Ita ratiocinatur *S. Thomas.*

Tertiò, Pœnitentia reſurrectio eſt animæ à peccato; reſurgere autem ex parte, & ex parte mortuum manere impoſſibile eſt. Id vt intelligatur, ſciendum eſt peccatum eſſe mortem animæ, Deum eſſe eius vitam. *Cùm viuit anima in iniquitate, mors eius eſt: Cùm autem ſit iuſta, ſit particeps alterius vitæ, quæ non eſt quod ipſa: Erigendo ſe quippe ad Deum & inhærendo Deo, ex illo iuſtificatur. . Deficiendo ab illo ſit iniqua, proficiendo ad illum ſit iuſta. . . . Cùm ſe erigit ad aliquid quod ipſa non eſt, percipit ſapientiam, iuſtitiam, pietatem: Sine quibus cùm eſſet, mortua erat, nec vitam habebat quâ ipſa viueret, ſed qua corpus viuificaret. Aliud eſt enim in anima vnde corpus viuificatur, aliud vnde ipſa viuificatur. Melius quippe eſt quàm corpus: Sed melius quàm ipſa eſt Deus. Eſt ergo ipſa, etiamſi ſit inſipiens, iniuſta, impia, vita corporis. Quia verò vita eius eſt Deus, quomodo cùm ipſa eſt in corpore, præſtat illi vigorem, decorem, mobilitatem, officia membrorum: Sic cùm vita eius Deus in ipſa eſt, præſtat illi ſapientiam, pietatem, iuſtitiam, charitatem. Veniente itaque verbo, & infuſo audientibus, factiſque illis non ſolùm audientibus, ſed etiam obedientibus, reſurgit anima à morte ſua ad vitam ſuam, hoc eſt, ab iniquitate, ab inſipientia, ab impietate ad Deum ſuum, qui eſt illi ſapientia, iuſtitia, claritas.* Verba ſunt *S. Auguſtini*, Tractatu 19. *in Ioannem.*

Et Sermone 2. in Pſalmum 70. *Cùm animam ſuſcitat Deus, niſi adſit qui ſuſcitauit, ſuſcitata non viuit. Non enim ſuſcitat, & dimittit, vt viuat ſibi: Sicut Lazarus quando reſuſcitatus eſt quatriduanus mortuus, ſuſcitatus eſt corpore per Domini corporalem præſentiam. Reſuſcitatus eſt Domino præſente, ſed vixit & Domino abſente. Non ſic anima ſuſcitatur: Suſcitat illam Deus, moritur ſi diſceſſerit Deus. . Duæ vitæ ſunt, vna corporis, altera animæ: Sicut vita corporis anima, ſic vita animæ Deus: Quomodo ſi anima deſerat, moritur corpus; ſic anima moritur ſi deſerat Deus. Ipſa eſt ergo gratia eius, vt ſuſcitet, & ſit nobiſcum.*

Propoſitio noſtra confirmatur ex Concilio Tridentino, Seſſione 14. Cap. 3. *Res* (inquit) *& effectus huius Sacramenti, quantùm ad eius vim & efficaciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo, quam interdum in viris pijs, & cum deuotione hoc Sacramentum percipientibus, conſcientiæ pax & ſerenitas cum vehementi ſpiritus conſolatione conſequi ſolet.*

P R O P O S I T I O II.

Pœnitentia reatum pœnæ æternæ cum peccato mortali ſimul expungit; non verò debitum pœnæ temporalis ſemper tollit.

PRima pars Propoſitionis ex Scriptura Sacra perſpicua eſt, Ezechielis 18. 21. *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam: Vitâ viuet, & non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt, non recordabor.* Et Cap. 33. *Nolo mortem impij, ſed vt conuertatur impius à viâ ſuâ, & viuat.* Quod quidem de æterna & beata vita intelligendum eſſe, planè conſtat. Vnde Chriſtus ipſe Dominus Regnum Cœlorum Pœnitentiæ pollicetur Præcurſoris ſui voce, *Pœnitentiam agite: Appropinquauit enim Regnum Celorum.* Et certè cùm peccator per Pœnitentiam ex iniuſto fiat iuſtus, ex inimico amicus, ex ſeruo peccati filius adoptiuus Dei, fit *Hæres ſecundùm ſpem vitæ æternæ*, vt loquitur Concilium Tridentinum, Seſſione 6. Cap. 7. Qui autem ius habet ad vitam æternam, non remanet reus æternæ damnationis: Siquidem *Nihil damnationis eſt ijs, qui ſunt in Chriſto Ieſu*; (ex Apoſtolo ad Romano 8.)

S. Thom. 3. P. Q. 86. A. 4.

Math.

Pars

Digitized by Google

Pars altera Propoſitionis non minus certa eſt. Quamuis enim contritio, & charitas Pœnitentis tanta, & tàm feruens eſſe poſſit, vt non ſolùm pœna æterna, ſed & temporalis ipſi ſtatim remittatur; id tamen ſemper non fieri, ſed poſt ſuam reconciliationem cùm Deo, & acceptam iuſtificationis gratiam, ipſum frequenter pœnæ temporalis debitorem manere, probat exemplum Iſraëlitarum, quibus etſi Deus murmurationis peccatum dimiſiſſet, in peccati tamen vltionem neminem eorum Terram promiſſam ingredi voluit, vt habetur *Numerorum* 14. 20. 22. 23. Qua etiam pœna plexus eſt *Aaron*, eo quòd incredulus fuiſſet verbo Domini ad Aquas contradictionis, (vt habetur *Numer.* 20. 24.) & *Moyſes*, ob eamdem culpam, quæ tamen ipſis à Deo condonata fuerat; *Numer.* 28. 13. 14. Idem probat exemplum *Dauidis* Regis, cui homicidij, & adulterij crimina propter Pœnitentiam condonata ſunt, pœna tamen temporalis irrogata eſt. 2. Regum 12. 13. *Dixitque Nathan ad Dauid: Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum, non morieris. Verumtamen quoniam blaſphemare feciſti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius, qui natus eſt tibi, morte morietur.* Idem Rex ob numeratum ex ſuperbia populum à *Gad* Propheta correptus impetratà licèt peccati veniâ, triduanâ peſte, ex tribus flagellis à Deo oblatis electâ, populum Iſraël ob peccatum ſuum percuti vidit ac doluit. *Dixitque Dauid ad Dominum, cum vidiſſet Angelum cædentem populum: Ego ſum qui peccaui, ego iniquè egi: Iſti qui oues ſunt, quid fecerunt? Vertatur obſecro, manus tua contra me, & contra domum Patris mei.* Hinc *S. Auguſtinus*, in Pſalmum 50. hunc Verſum, *Ecce enim veritatem dilexiſti*, ſic explicat: *Impunita peccata etiam eorum quibus ignoſcis, non reliquiſti. Sic miſericordiam prærogaſti, vt ſeruares, & veritatem. Ignoſcis confitenti, ignoſcis, ſed ſeipſum punienti: Ita ſeruatur miſericordia, & veritas; miſericordia, quia homo liberatur; veritas, quia peccatum punitur.* Et infrà: *Aliquando Deus cui ignoſcit in futuro ſæculo, corripit eum de peccato in iſto ſæculo.* [2. Reg. 12. 13.] *Nam & ipſi Dauid, cui dictum iam fuerat per Prophetam*, Dimiſſum eſt peccatum tuum, *euenerunt quædam quæ minatus erat Deus propter ipſum peccatum. Nam filius eius Abeſalon aduersùs eum cruentum bellum geſſit*, [2. Reg. 15. 30.] *& in multis humiliauit Patrem ſuum. Ambulabat ille in dolore, in tribulatione humiliationis ſuæ, ita ſubditus Deo, vt omnia iuſta ei tribuens, confiteretur quòd nihil pateretur indignè, habens iam rectum cor, cui non diſplicebat Deus.* [2. Reg. 16. 5.] *Iniurioſum quemdam, & in os ſibi dura maledicta iacientem patienter audiebat, ex aduerſa parte, vnum ex Militibus qui erant cùm filio eius impio. Et cùm ille iaceret maledicta in Regem, iratus vnus ex comitibus Dauid, voluit ire, & percutere eum; ſed prohibetur à Dauid. Et quomodo prohibetur? Vt diceret, Deus illum miſit, vt mihi malediceret. Agnoſcens culpam ſuam, amplexus eſt pœnam ſuam, quærens gloriam non ſuam.*

Et Tractatu 124. in Ioannem: *Productior* (inquit) *eſt pœna quàm culpa; ne parua putaretur culpa, ſi cùm illa finiretur, & pœna.*

Hinc *S. Gregorius* Lib. 9. *Moralium*, Cap. 17. *Delinquenti* (inquit) *Dominus nequaquam parcit, quia delictum ſine vltione non deſerit. Aut enim ipſe hoc homo in ſe pœnitens punit, aut hoc Deus cùm homine vindicans percutit. Nequaquam igitur peccato parcitur, quia nullatenus ſine vindictâ laxatur. Sic Dauid audire poſt confeſſionem meruit:* Dominus tranſtulit peccatum tuum. *Et tamen multis poſt cruciatibus afflictus ac fugiens, reatum culpæ quàm perpetrauerat, exſoluit.*

Quamuis autem Baptiſmo non ſolùm pœna æterna, ſed etiam temporalis penitus condonetur, quia Paſſio Chriſti homini applicatur, vt in ipſo renaſcenti, & in eius familiam per ipſum Baptiſmi Sacramentum cooptato: Non tamen tota ſemper condonatur pœna per Pœnitentiam; quia Paſſio Chriſti Pœnitentibus applicatur tanquàm ingratis, & ab innocentia Baptiſmali lapſis. Vnde miſericordiam iuſtitiâ temperatam in ipſos exercere Deus ſtatuit, vt ſcilicet conceſſa veniâ peccatorum, & ſoluto pœnæ æternæ reatu, nihilominus pœnam temporalem exigeret, vel in hoc ſæculo, vel in altero luendam. Quod Satisfactionum, Indulgentiarum, & Purgatorij fundamentum eſt. Quamobrem Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 8. declarat, *Falſum omninò eſſe, & à verbo Dei alienum, culpam à Domino nunquam remitti, quin vniuerſa etiam pœna condonetur: Perſpicua enim, & illuſtria in ſacris Litteris exempla reperiuntur, quibus, præter diuinam Traditionem, hic error quàm manifeſtiſſimè reuincitur. Sanè & diuinæ iuſtitiæ ratio exigere videtur, vt aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptiſmum per ignorantiam deliquerint, aliter verò qui ſemel à peccati, & dæmonis ſeruitute liberati, & accepto Spiritûs-Sancti dono, ſcientes templum Dei violare, & Spiritum-Sanctum contriſtare non dubitauerint.*

Et Canone 12. errorem Hæreticorum aſſerentium totam pœnam ſimul, cum culpâ, Pœnitentibus ſemper à Deo remitti, damnat his verbis: *Si quis dixerit, totam pœnam ſimul cùm culpâ remitti ſemper à Deo; ſatisfactionémque Pœnitentium non eſſe aliam quàm fidem, quâ apprehendunt Chriſtum pro eis ſatisfeciſſe; Anathema ſit.*

PROPOSITIO III.

Homo per Pœnitentiam gratiam, & virtutes recuperat.

ID ſignificatur Parabolâ Filij Prodigi, cui Pater iuſſit reſtitui *Stolam primam, & annulum, & calceamenta*, [S. Thomas 3. p. q. 89. a. 1. & 2.] vt habetur *Luc.* 15. Peccatori enim ex animo pœnitenti, ex longinqua diſſimilitudinis regione ad Patrem Optimum redeunti, dicentique; *Pater peccaui in cœlum, & coram te*, ita veniam concedit miſericors Deus, *Vt venienti, & adhuc longè poſito occurrat, oſculum tribuat, quod eſt inſigne ſacræ pacis; ſtolam proferri iubeat, quæ veſtis eſt nuptialis, quam ſi quis non habuerit, à conuiuio nuptiali excluditur; det annulum in manu eius, quod eſt fidei pignus, & Sancti-Spiritûs ſignaculum: Calceamenta deferri præcipiat: (Celebraturus enim Paſcha Domini, epulaturus Agnum, tectum debet aduersùs omnes incurſus beſtiarum ſpiritalium, morsúſque ſerpentis habere veſtigium:) Vitulum præcipiat occidi, quia Paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus. Sicut ergo ſemel pro omnibus immolatus eſt, ita quotieſcumque peccata donantur, Corporis eius Sacramentum ſumimus: Vt per Sanguinem eius ſint peccatorum remiſſio.* Verba ſunt *S. Ambroſij*, Lib. 2. *De Pœnitentia*, Cap. 3.

Quamuis autem innocentiam baptiſmalem Pœnitens recuperare non poſſit, interdum tamen gratiam recipit vberiorem, vt docet *S. Gregorius*, Homiliâ 34. in Euangelia, vbi in eum ſenſum dominica illa verba interpretatur: *Dico vobis, quod ita gaudium erit in cœlo ſuper vno peccatore Pœnitentiam agente, quam ſuper nonaginta nouem Iuſtis, qui non indigent Pœnitentia.* Quia (inquit) plerumque experimur, quod *Hi qui nullis ſe oppreſſos peccatorum molibus ſciunt, ſtant quidem in via iuſtitiæ, nulla illicita perpetrant, ſed tamen ad cœleſtem Patriam anxiè non anhelant; tantoque ſibi in rebus licitis vſum præbent, quantò ſe perpetraſſe nulla illicita meminerunt. Et plerumque pigri remanent ad exercenda bona præcipua: Quia valdè ſibi ſecuri ſunt quòd nulla commiſerint mala grauiora. At contra nonnunquam hi qui ſe aliqua illicita egiſſe meminerunt, ex ipſo ſuo dolore compuncti, inardeſcunt in amorem Dei; ſeséque in magnis virtutibus exercent, cuncta difficilia ſancti certaminis appetunt, omnia mundi derelinquunt, honores fugiunt, acceptis contumelijs lætantur, flagrant deſiderio, ad cœleſtem Patriam anhelant; & quia ſe errâſſe à Deo conſiderant, damna præcedentia lucris ſequentibus recompenſant. Maius ergo de peccatore conuerſo, quàm de ſtante iuſto gaudium fit in cœlo: Quia & Dux in prælio plus eum Militem diligit, qui poſt fugam reuerſus, hoſtem fortiter premit, quàm illum qui nunquam terga præbuit, & nunquam aliquid fortiter geſſit: ſic agricola illam ampliùs terram amat, quæ poſt ſpinas, vberes fruges profert, quam eam quæ nunquam ſpinas habuit, & nunquam fertilem meſſem producit.*

Quamuis porrò Deus Peccatorem Pœnitentem in primariam, & præcipuam dignitatem reſtituat, vt diuinæ conſors fiat naturæ, & inter filios Dei per gratiam cenſeatur; iure tamen ab Eccleſia conſtitutum eſt, ne grauiorum quorumdam criminum reis Eccleſiaſticæ Dignitates, vel Ordinum Miniſteria reſtituerentur, vitandi ſcandali, & ſanciendæ diſciplinæ causâ, vt explicat *S. Auguſtinus*, Epiſtolâ 185. aliàs 50. *Ad Bonifacium Comitem*, cuius hæc ſunt verba: *Vt conſtitueretur in Eccleſia, ne quiſquam poſt alicuius criminis Pœnitentiam Clericatum accipiat, vel ad Clericatum redeat, vel in Clericatu maneat, non deſperatione indulgentiæ, ſed rigore factum eſt Diſciplinæ. Alioquin contra Claues datas Eccleſiæ diſputabitur,*

tabitur, de quibus dictum eſt, Quæ ſolueritis in terra, ſoluta erunt & in cœlo. *Sed ne forſitan etiam detectis criminibus, ſpe honoris Eccleſiaſtici animus intumeſcens ſuperbè ageret Pœnitentiam, ſeueriſſimè placuit, vt poſt actam de crimine damnabili Pœnitentiam, nemo ſit Clericus, vt deſperatione temporalis altitudinis medicina maior, & verior eſſet humilitatis. Nam & Sanctus Dauid de criminibus mortiferis Pœnitentiam egit, & tamen in honore ſuo perſtitit. Et Beatum Petrum, quando amariſſimas lacrymas fudit, vtique Dominum negaſſe pœnituit, & tamen Apoſtolus manſit. Sed non ideò ſuperuacna putanda eſt poſteriorum diligentia, qui vbi ſaluti nihil detrahebatur, humilitati aliquid addiderunt, quo ſalus tutiùs muniretur, experti credo aliquorum fictas Pœnitentias per affectatas honorum potentias. Cogunt enim multas inuenire medicinas, multorum experimenta morborum.* Hinc certis criminibus annexa Irregularitas, quæ Pœnitentiâ non ſoluitur.

PROPOSITIO IV.

Bona opera ſubſequente peccato mortificata, per Pœnitentiam reuiuiſcunt.

1 OPera in ſtatu mortalis peccati facta, mortua eſſe certum eſt, quia nullam vim habent perducendi hominem, à quo fiunt, ad vitam æternam; quæ vis, & efficacia tota eſt à gratia, & charitate. De qua Apoſtolus 1. ad Corinthios 13. 3. *Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.*

2 Non minùs certum eſt opera in charitate, & charitate facta, quæ vitæ æternæ meritoria ſunt, ſubſequen-
S. Thomas 1. p. q. 89. a. 1. te peccato mortali mortificari, cum à proprio ſuo effectu ſiue operatione, quæ promotio eſt ac perductio ad vitam æternam, impediantur, gratiâ & charitate in anima extinctis. Vnde *Ezechielis* 18. 24. Dominus ait: *Si auerterit ſe Iuſtus à iuſtitia ſua, & fecerit iniquitatem, ſecundùm omnes abominationes quas operari ſolet impius, nunquid viuet? Omnes iuſtitiæ eius quas fecerat, non recordabuntur.* Hinc Apoſtolus Galatis poſt egregia virtutum opera in Iudaiſmum prolapſis ait, Cap. 3. Epiſtolæ ad ipſos ſcriptæ: *Sic ſtulti eſtis, vt cum ſpiritu cœperitis, nunc carne conſummemini? Tanta paſſi eſtis ſine cauſa?* Hinc *S. Ioannes* Epiſt. 2. 8 *Videte* (inquit) *voſmetipſos, ne perdatis quæ operati eſtis: Sed vt mercedem plenam accipiatis.* Et Apocal. 3. 2. *Tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam.* Hinc *S. Hieronymus* illud Iſaiæ 3. *Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent, & fortes tui in prælio*, ſiue ſecundùm Verſionem Septuaginta Interpretum, *Et filius tuus pulcherrimus, quem diligis gladio cadet*, moraliter interpretatur *De Animæ ſtatu, quæ poſt virtutes peccauerit: Pulcherrimum filium eius, bona opera* intelligit, *quæ hoſtili gladio ceciderunt: Et fortes quoſque periiſſet in prælio: Quia iuſtitia Iuſti non liberabit eum, in quacumque die aberrauerit.*

Hoc etiam ſenſu explicat *S. Hieronymus* illud *Aggæi* 1. Verſ. 6. *Et qui mercedes congregauit, miſit eas in ſacculum pertuſum:* cùm ſic ait: *Si quis è nobis bona operatur, & digna mercede, quam nobis redditurus eſt Dominus ∴. Iſte congregat conſeruandas manſuráſque mercedes; & virtutibus virtute ſemper adiungens, coaceruat pecunias in ſacculum non pertuſum. Qui autem poſt bona opera non ſemel, & bis; ſed frequenter peccat, & præteritam charitatem ſequentibus vitiis obſcurat, & ſordidat, iſte in pertuſum ſacculum pecunias congregat.*

3 Certum etiam eſt opera ex genere ſuo bona, ſed nihilominus mortua, quia edita ſunt ab homine gratia,
S. Thomas ibid. a. 6. & charitate, quæ ſpiritalis vitæ principia ſunt, deſtituto; nuſquam per Pœnitentiam reuiuiſcere: Quia fieri non poteſt vt reuiuiſcat, quod nunquam vixit, & omninò periit. Opera autem illa nunquam ex principio vitæ, ſcilicet ex charitate proceſſerunt: Quamobrem per Pœnitentiam non reuiuiſcunt. Nec Deus rationem eorum habet vllam, vt ea remuneret in vita æterna, quæ ſolis operibus viuis, id eſt, ex charitate factis promiſſa eſt: Quamuis illa interdum præmio aliquo temporali remuneret. Vnde *S. Gregorius* Homiliâ 40. in Euangelia ait: *Ita ſententia pauore potius indiget, quàm expoſitione. Nam ſi qui eſtis, qui in hoc Mundo exterioris boni aliquid accepiſtis, ipſum, vt ita dicam, donum exteriùs pertimeſcere debetis: Ne vobis pro quorumdam veſtrorum actuum recompenſatione ſit datum: Ne Iudex qui hîc bona exteriora reſtituit, à retributione boni intimi repellat: Ne honor hîc vel diuitiæ non adiumentum virtutis, ſed remuneratio ſint laboris. Ecce enim dum dicitur*, Recepiſti bona in vita tua, *indicatur & Diues iſte boni aliquid habuiſſe, ex quo in hac vita bona reciperet. Rurſúmque dum Lazaro dicitur; quia recepit mala, profectò monſtratur, & Lazarus habuiſſe malum aliquod quod purgaretur. Sed mala Lazari purgauit ignis inopiæ, & bona Diuitis remunerauit felicitas tranſeuntis vitæ ∴. Quicumque ergo bona in hoc ſæculo habetis, cum vos bona egiſſe recolitis, valdè de ipſis pertimeſcite, ne conceſſa vobis proſperitas eorumdem remuneratio ſit bonorum.* Atque in hunc ſenſum explicat *S. Thomas* locum *S. Hieronymi* in Cap. 1. Aggæi Prophetæ ſcribentis: *Si quando videris inter multa opera peccatorum facere quempiam nonnulla, quæ iuſta ſunt, non eſt tàm iniuſtus Deus, vt propter multa mala obliuiſcatur paucorum bonorum.* Quamuis & aliam huius loci explicationem afferat Doctor Angelicus, Deum ſcilicet bonorum illorum non obliuiſci, quia propter illa homo in peccatis perſeuerans, tolerabilius iudicium patietur. Quod inſigni *S. Auguſtini* teſtimonio confirmat Libro *de Patientia*, Cap. 26. vbi de Schiſmatico pro Chriſto perſecutionem patiente ſic loquitur: *Non enim dicere poterimus, melius ei fuiſſe vt Chriſtum negando nihil eorum pateretur, quæ paſſus eſt confitendo: Sed exiſtimandum eſt fortaſſe tolerabilius ei futurum Iudicium, quam ſi Chriſtum negando, cuncta illa vitaret: Vt illud quod ait Apoſtolus*,
“ Si tradidero corpus meum vt ardeam, charitatem au- 1. Cor. 13. 1.
“ tem non habeam, nihil mihi prodeſt; *Nihil prodeſſe intelligatur ad Regnum Cœlorum obtinendum, non ad extremi Iudicii tolerabilius ſupplicium ſubeundum.*

4 Verùm bona opera ſubſequente peccato mortifica- S. Thomas ibid. a. 1.
ta, per Pœnitentiam reuiuiſcunt, id eſt, recuperant efficaciam perducendi hominem, à quo ſunt edita, in vitam æternam, *Secundùm quod remanent in acceptatione diuina*, vt loquitur *S. Thomas*. Hanc enim efficaciam amiſerant vaſtante peccatò, quo indignus factus fuerat vitâ æternâ. Iſtud autem impedimentum Pœnitentiâ remouetur. Hinc *Ezechielis* 18. de Peccatore Pœnitente dicit Dominus: *Omnium iniquitatum eius non recordabor: In iuſtitia ſua, quam operatus eſt, viuet.* Antiquorum autem peccatorum Dominus recordaretur, ſi opera olim in charitate, & ex charitate facta nullo numero, & loco haberet, & ſine præmio vitæ æternæ dimitteret, ob huiuſmodi peccata, de quibus acta Pœnitentia eſt.

Hinc *Ioëlis* 2. vbi Dominus dixit, *Conuertimini ad me in toto corde veſtro*, &c. ſubdit Verſ. 25. *Et reddam vobis annos, quos comedit locuſta, bruchus, & rubigo, & eruca:* Quod de meritis peccato ſubſequente perditis *S. Hieronymus* interpretatur. *Ne timeas* (inquit) *Terra, imò confide, atque lætare; quæ priùs ſementem dominicam tuam ariditate perdiderat; quia magnificauit Dominus. vt faceret tecum miſericordiam ∴. Et lignum Crucis afferret fructum ſuum, & Spiritûs-Sancti dona dulciſſima ſuam cunctis tribuerent largitatem. Vos quoque, quos iuſtè poſt Pœnitentiam voco filios Sion, & Eccleſiæ, lætamini atque gaudete, quia dedit vobis Deus Pater Doctorem Iuſtitiæ, ſiue tribuit vobis alimenta iuſtitiæ, & deſcendere fecit ad vos pluuias temporaneas atque ſerotinas. Pluuia tempeſtiua eſt, quando primùm doctrinam ſuſcipimus: Pluuia ſerotina, quando laboris noſtri fructus recipimus ∴. Et non ſolùm, inquit, hoc dedit, ſed fecit vos nouis virtutum frugibus abundare ∴. Et annos, quos perturbationibus ante regnantibus perdideratis in vobis, quando opera veſtra locuſta, bruchus, rubigo, erucáque conſumpſerant, Deus vobis perire non paſſus eſt. Tunc comedetis fructus iuſtitiæ, & ſaturabimini; & laudabitis nomen Domini Dei veſtri, qui fecit vobiſcum mirabilia. Si autem poſt Pœnitentiam tantam vbertatem Deus rerum omnium pollicetur, quid reſpondebit Nouatus negans Pœnitentiam, & reformari poſſe peccatores in priſtinum ſtatum, ſi digna fecerint opera Pœnitentiæ?*

Idem confirmat *S. Hieronymus*, in Cap. 3. Epiſtolæ ad Galatas, ad illa verba: *Tanta paſſi ſine cauſa?* Vbi hęc habet: *Quicumque ob Chriſti fidem laborauerit, & poſtea lapſus fuerit in peccatum, ſicut priore ſine cauſa dicitur paſſus fuiſſe dum peccat, ſic rurſum non perdet ea, ſi ad priſtinam fidem, & antiquum ſtudium reuertatur.*

Deniq; idem probant Apoſtoli verba ad Hebręos 6. 10.

Non

Digitized by Google

Non enim iniuſtus Deus, vt obliuiſcatur operis veſtri, & dilectionis quam oſtendiſtis in nomine ipſius. Quod non ſolùm de iis, *Qui acceptam gratiam perpetuò conſeruauerint*, verùm etiam de illis *qui amiſſam recuperauerint*, intelligendum docet Sacra Synodus Tridentina, Seſſione 6. Cap. 16.

CAPVT III.

DE MATERIA POENITENTIÆ.

1 DVplicem Pœnitentiæ materiam diſtinguere Theologi ſolent, remotam nimirum, & proximam.

PROPOSITIO I.

Materia remota Pœnitentiæ ſunt peccata deteſtanda & deſtruenda.

Concil. 2 Catechiſmus p. 2. cap. 5. §. 14. VT enim ignis materiam ligna eſſe dicimus, quæ vi ignis conſumuntur; ita peccata, quæ Pœnitentiâ delentur, rectè huius Sacramenti materia vocari poſſunt. Vnde Apoſtolus 2. ad Corinthios 12. ait: *Non egerunt Pœnitentiam ſuper immunditia, & fornicatione, & impudicitia quam geſſerunt.*

S. Thomas q. 84. a. 2. ad 2. 3 Cùm autem plura ſint peccatorum genera, ſcilicet originale, & actuale; idque aut mortale, aut veniale: Peccatum originale non eſt Pœnitentiæ materia; cum illud Baptiſmi Sacramento, ad id ſpeciatim inſtituto, non Pœnitentiâ deleatur, quæ verſatur dumtaxat circa peccata propria voluntate commiſſa. Si tamen Pœnitentiæ vocabulum magis extensâ ſignificatione ſumatur, prout eſt diſplicentia, & deteſtatio mali præteriti, peccatum originale Pœnitentiæ virtutis obiectum quadamtenus dici poteſt. Quis enim Fidelium non deteſtetur malum illud quòd ab Adamo primo generis humani parente, & capite, in quo omnes homines vnus homo fuerunt, carnali generatione propagatum, omnes peccatores conſtituit, & tot malorum ſcaturigo fuit, ignorantiæ, malitiæ, concupiſcentiæ, & infirmitatis, quibus omnes animæ vires vulneratæ ſunt, & infectæ: Mortis inſuper, quæ per peccatum in Mundum intrauit? Dicente Apoſtolo ad Romanos 5. 12. *Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertranſijt, in quo*
Rom. 7. 23. *omnes peccauerunt.* Cui peccatum illud non diſpliceat, quod iuſtitiæ originalis priuatio eſt; & legis illius origo, quam in membris noſtris ſentimus legi mentis noſtræ repugnantem, & captiuantem nos in lege peccati? Peccatum verò actuale mortale eſt propria, & præcipua materia circa quam Pœnitentia verſatur: Propria quidem, quia propriè nos pœnitet eorum, quæ noſtrâ voluntate commiſimus: Præcipua verò, quia hoc Sacramentum ad delectionem peccati mortalis principaliter inſtitutum eſt. Peccatum denique veniale propria quidem eſt, & ſufficiens, ſed non præcipua, & neceſſaria Pœnitentiæ Sacramenti materia: cùm abſque Confeſſione Sacramentali aut eius voto, atque Sacerdotis Abſolutione remitti poſſit, alijs medijs ad eius remiſſionem, & expiationem inſtitutis.

S. Thomas q. 87. a. 1. 2. & 3. 4 Media porrò quibus remiſſio peccatorum venialium confertur, ſunt, primò feruor charitatis, virtualem quamdam illorum diſplicentiam includens, vt loquitur *S. Thomas*, cum ſcilicet homo ita in Deum, réſque diuinas affectus eſt, vt quicquid illi occurreret, quo motus eius in Deum retardaretur, & doleret ſe id commiſiſſe, etiamſi actu de illo non cogitaret. Secundò, remittuntur peccata venialia per Euchariſtiam, Vnctionem-Extremam, & omnia generatim Sacramenta Nouæ Legis, in quibus gratia infunditur. Quamuis enim nouæ gratiæ infuſione ad remiſſionem peccati venialis non ſit opus, ſed motus aliquis, & feruor charitatis ſufficiat: Quia tamen infuſio gratiæ non fit in adultæ ætatis hominibus abſque actuali motu liberi arbitrij in Deum, & in peccatum; ita vt in illum ſe conuertat, iſtud verò deteſtetur; ideò quoties noua gratia infunditur, peccata venialia remittuntur. Tertiò, ad remiſſionem peccatorum venialium valent Sacramentalia, quatenus vel cùm motu deteſtationis peccatorum coniuncta ſunt, vt Confeſſio generalis, tunſio pectoris, & Oratio Dominica: Vel cùm motu reuerentiæ in Deum, réſque diuinas, vt Benedictio Epiſcopalis, aſperſio Aquæ Benedictæ, Oratio in Eccleſia conſecrata, & alia huiuſmodi.

Nunquam tamen peccata venialia remittuntur ſine Pœnitentia virtute: Remitti namq; non poſſunt, quamdiu voluntas illis adhæret. Vnde nec Martyrium venialia peccata delet, *Si actualiter voluntatem peccato inuenerit inhærentem;* inquit (*S. Thomas.*) Nec Sacramentalia quæcumque ad remiſſionem peccatorum venialium conducunt, niſi quatenus *Inclinant animam ad motum Pœnitentiæ, qui eſt deteſtatio peccatorum, vel implicitè, vel explicitè;* (vt loquitur idem Doctor Angelicus.) Sicut ergo fictio impedit effectum Baptiſmi; ſic actualis ad peccatum veniale adhæſio, Sacramentalium, imò & Sacramentorum effectum impedit, quoad illius delectionem. Hæc autem remedia peccatorum venialium maculas abſtergunt, *tum virtute alicuius ſatisfactionis, cum etiam virtute charitatis, cuius motus per illa excitatur.* At pœnæ debitum non expungunt, niſi ſecundùm menſuram feruoris in Deum, quandoque magis, quandoque minus (inquit *S. Thomas.*)

PROPOSITIONIS CONSECTARIA PRAXIM SPECTANTIA.

1 AD remiſſionem peccati mortalis perfectior Pœnitentia requiritur, quàm ad remiſſionem venialium. Neceſſe quippè eſt, *Vt homo actualiter peccatum mortale commiſſum deteſtetur, quantum in ipſo eſt:* Adeòque, *vt diligentiam adhibeat ad rememorandum ſingula peccata mortalia, vt ſingula deteſtetur.* Id autem minimè neceſſarium eſt ad remiſſionem peccatorum venialium; ſed ſufficit Pœnitentia virtualis. Ita docet *S. Thomas*, 3. P. Q. 87. A. 1.

2 Virtualis Pœnitentia non ſufficit ad remiſſionem peccatorum mortalium, niſi eorum quæ è memoriâ exciderunt, nec illi occurrunt *Poſt diligentem inquiſitionem.* Ita *S. Thomas* ibidem.

3 *Sicut peccatum mortale remitti non poteſt, quamdiu voluntas peccato adhæret; ita etiam nec peccatum* S. Thomas ibidem.
veniale. Manet enim veniale peccatum, quamdiu manet voluntas ad creaturam præter modum conuerſa, & ea conuerſione retardata, ne promptè in Deum feratur. *Amor* enim *rerum terrenarum, ſpiritualium viſcum pennarum;* (inquit *S. Auguſtinus*, Sermone 112. aliàs 33. De Verbis Apoſtoli) Et Sermone 311. aliàs *De Diuerſis* 515. *Amate* (inquit) *& nolite amare: Ad aliquid amate, & ad aliquid amare nolite. Eſt enim quòd ad profectum ametur, & eſt quòd ad impedimentum ametur. Noli amare impedimentum, ſi non vis inuenire tormentum. Quod amas in terra, impedimentum eſt: Viſcum eſt pennarum ſpiritualium, hoc eſt virtutum, quibus volatur ad Deum. Capi non vis, & viſcum amas? Nunquid ideò non caperis, quia dulciter caperis? Quantò magis delectat, tantò fortiùs ſtrangulat.*

4 Pœnitentia de peccatis mortalibus includit neceſſa- S. Thomas ibidem.
riò propoſitum abſtinendi ab omnibus, & ſingulis huiuſmodi peccatis: Sed ad Pœnitentiam venialium neceſſarium quidem eſt propoſitum abſtinendi à ſingulis, non tamen ab omnibus: *Quia hoc infirmitas huius vitæ non patitur.* Omnia enim peccata venialia vitare impoſſibile eſt. *Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus;* 1. Ioan. 1.
ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. Nemóque Iuſtorum eſt, Deipara Virgine exceptâ, qui Oratione Dominica remiſſionem peccatorum precari non indigeat his verbis, *Dimitte nobis debita noſtra.*

5 Ad venialium peccatorum Pœnitentiam, homo S. Thomas ibidem.
Debet habere propoſitum ſe præparandi ad peccata venia-

ſia minuenda: Alioquin eſſet ei periculum deficiendi, cum deſereret appetitum proficiendi, ſeu tollendi impedimentu ſpiritualis profectus, quæ ſunt peccata venialia. Ita *S. Thomas*. Idem confirmatur ex verbis Domini, & Apoſtolorum: Lucæ 9. 62. *Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt Regno Dei*. Ad Epheſ. 4. 15. *Veritatem facientes in charitate, creſcamus in illo per omnia, qui eſt caput Chriſtus*. 2. Petri 3. 18. *Creſcite in gratia, & in cognitione Domini noſtri, & Saluatoris Ieſu Chriſti*. Apocal. 22 2. *Qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc: & ſanctus ſanctificetur adhuc*. Quomodo autem in charitate creſcere poſſumus, quomodo in iuſtitia proficere, niſi ad venialia peccata minuenda parati ſimus, omniſque ſtudio ac vigilantia enitamur? Hinc *S. Auguſtinus*, Sermone 169. aliàs 15. De Verbis Apoſtoli; *Viatores* (inquit) *ſumus. Dicitis, quid eſt ambulare? Breuiter dico, Proficere; ne fortè non intelligatis, & pigriùs ambuletis* ∴ *Semper tibi diſpliceat quòd es, ſi vis peruenire ad id quòd nondum es. Nam vbi tibi placuiſti, ibi remanſiſti. Si autem dixeris, Sufficit; & periſti: Semper adde, ſemper ambula, ſemper profice: Noli in via remanere, noli retro redire, noli deuiare. Remanet qui non proficit; retrò redit, qui ad ea reuoluitur, vnde iam abſceſſerat; deuiat, qui apoſtatat. Meliùs it claudus in via, quam curſor præter viam*. Ad venialia porrò peccata minuenda ille dumtaxat paratus

Rom. 6. & 8. Galat. 5. eſt, qui contra concupiſcentiam pugnat, qui toto ſtudio collaborat, vt in ſe *Deſtruatur Corpus peccati*, qui *Spiritu ambulat, & deſideria carnis non perficit*, qui *Spiritu facta carnis mortificat*, qui *Carnem ſuam cùm vitijs, & concupiſcentijs crucifigit*.

PROPOSITIO II.

Tres actus Pœnitentis, ſcilicet Contritio, Confeſſio, & Satisfactio, ſunt quaſi materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, eiuſdémque Sacramenti partes.

Actus enim illi qui ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ, & plenam ac perfectam peccatorum remiſſionem, ex Chriſti inſtitutione ſunt neceſſarij, hac ratione ſunt partes Pœnitentiæ: Tres porrò illi Pœnitentis actus ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ, & plenam ac perfectam peccatorum remiſſionem, ex Chriſti inſtitutione ſunt neceſſarij: Sunt igitur partes Pœnitentiæ.

Ac primùm quidem Contritionem ex Dei inſtitutione ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ, & ad remiſſionem peccatorum eſſe neceſſariam, conſtat ex verbo Dei, quo peccatricis animæ conuerſio ad Deum velut genuinus, & eſſentialis Pœnitentiæ character exprimitur: Ezechielis 18. *Conuertimini, & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas*. Et 33. *Si impius non fuerit conuerſus à via ſua, ipſe in iniquitate ſua morietur*. Ioëlis 2. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & fletu, & planctu; & ſcindite corda veſtra*. Luc. 13. *Si Pœnitentiam non egeritis, omnes ſimiliter peribitis*. Quid autem eſt Pœnitentia, niſi deteſtatio ſincera ſeu odium peccati, cum propoſito deinceps non peccandi? 2. ad Corinthios 7. *Gaudeo non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad Pœnitentiam. Contriſtati enim eſtis ſecundùm Deum*.

Confeſſionem ex inſtitutione Chriſti pariter neceſſariam eſſe ad peccati mortalis remiſſionem in Noua Lege probant Chriſti verba, Ioannis 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*. Ex quibus conſtat, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum è terris in cœlos aſcenſurum, ſui ipſius Vicarios reliquiſſe, tanquàm Præſides, & Iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti Fideles ceciderint, vt vice Chriſti ſententiam Abſolutionis, vel retentionis pronuntient. Quod iudicium incognitâ cauſâ exerceri non potuit, vt loquitur Concilium Tridentinum Seſſione 14. Cap. 5.

Satisfactionem denique ex Dei inſtitutione eſſe neceſſariam ad remiſſionem peccatorum, aut certè ſatisfactionis propoſitum, probat illud Ioëlis 2. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & fletu, & planctu*. Illud item Luc. 3. *Facite fructus dignos Pœnitentiæ*. Item Illud Luc. 11. *Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis*.

Singulas illas Propoſitiones ex Traditione facilè confirmaremus impræſentiarum; ſed ordinis, & perſpicuitatis gratià id ſingularibus quæſtionibus reſeruamus, quibus de Contritione, Confeſſione, & Satisfactione ſingulatim agemus. Interim tamen nonnullis Patrum teſtimonijs tres illos Pœnitentis actus ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ neceſſarios eſſe, oſtendo, ſcilicet.

S. Cypriani Lib. De Lapſis. *Confiteantur ſinguli, quæſo vos, fratres, delictum ſuum, dum adhuc qui deliquit in ſæculo eſt, dum admitti Confeſſio eius poteſt, dum ſatisfactio, & remiſſio facta per Sacerdotes apud Dominum grata eſt. Conuertamur ad Dominum mente tota, & Pœnitentiam criminis veris doloribus exprimentes, Dei miſericordiam deprecemur. Illi ſe anima proſternat, illi mœſtitia ſatisfaciat, illi ſpes omnis incumbat. Rogare qualiter debeamus, dicit ipſe:* Reuertimini, *inquit*, ad me, in toto corde veſtro, ſimulque & ieiunio, & fletu, & planctu; & ſcindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra. *Ad Dominum toto corde redeamus. Iram & offenſam eius, ieiunijs, fletibus, planctibus, ſicut admonet ipſe, placemus* ∴ *Si precem toto corde quis faciat, ſi veris Pœnitentiæ lamentationibus, & lachrymis ingemiſcat, ſi ad veniam delicti ſui Dominum iuſtis, & continuis operibus inflectat, miſereri talium poteſt* ∴ *Pœnitenti, operanti, roganti poteſt clementer ignoſcere, poteſt in acceptum referre, quicquid pro talibus, & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes*.

S. Ioannis Chryſoſtomi, Sermone *De Pœnitentiâ*, cuius hæc ſunt verba: *Perfecta Pœnitentia cogit Pœnitentem omnia libenter ferre: In corde eius contritio, in ore confeſſio, in opere tota humilitas: Vt quibus modis Deum offendimus, corde, ore, opere, iiſdem reconciliemur Deo; corde quidem per contritionem, ore per Confeſſionem, ac opere per ſatisfactionem*.

S. Auguſtini, Sermone 351. *De Pœnitentia*, aliàs 50. inter Homilias quinquaginta. *Implicatus* (inquit) *tàm mortiferorum vinculis peccatorum, detrectat aut differt, aut dubitat confugere ad ipſas claues Eccleſiæ, quibus ſoluatur in terra, vt ſit ſolutus in cœlo, & audet ſibi poſt hanc vitam, quia tantùm Chriſtianus dicitur, ſalutem aliquam polliceri* ∴ *Iudicet ergo ſe ipſum homo in iſtis voluntate, dum poteſt, & mores conuertat in meliùs: Ne cùm iam non poterit, etiam præter voluntatem à Domino iudicetur. Et cùm ipſe in ſe protulerit ſeueriſſimæ medicinæ, ſed tamen medicinæ ſententiam, veniat ad Antiſtites, per quos illi in Eccleſia claues miniſtrantur: & tanquàm bonus iam incipiens eſſe filius, maternorum membrorum ordine cuſtodito, à Præpoſitis Sacramentorum accipiat ſatisfactionis ſuæ modum: Vt in offerendo ſacrificio cordis contribulati deuotus, & ſupplex, id tamen agat quòd non ſolùm ipſi proſit ad recipiendam ſalutem, ſed etiam cæteris ad exemplum*.

S. Ambroſij, Libro 2. *De Pœnitentia*, Cap 5. *qui agit Pœnitentiam* (inquit) *non ſolùm diluere lachrymis debet peccatum ſuum, ſed etiam emendatioribus factis operire, & tegere delicta ſuperiora*. Cap. 6. *Si vis iuſtificari, fatere delictum tuum. Soluit enim criminum nexus verecunda Confeſſio peccatorum* ∴ *Sed audiant qui agunt Pœnitentiam, quomodo agere debeant: Quo ſtudio, quo affectu, quâ mentis intentione, quâ concuſſione viſcerum, quâ cordis conuerſione*. Vide, *inquit*, " Thren. 1.
Domine, quia tribulor, venter meus turbatus eſt "
à fletu meo, conuerſum eſt cor meum in me. *Co-* "
gnouiſti intentionem animi, fidem mentis, cognoſce & habitum corporis. Sederunt, *inquit*, in terra, tacue- "
runt Seniores filiæ Sion, & impoſuerunt terram ſu- "
per caput ſuum, præcinxerunt ſe cilicio, &c. *Sic fleuit, & Niniue Populus, & denuntiatum excidium ciuitatis euaſit. In te igitur vt euadas, vult rogari Dominus, vult de ſe ſperari, vult ſibi ſupplicari. Homo es, & vis rogari vt ignoſcas, & putas Deum tibi roganti ignoſcere? Ipſe Dominus Ieruſalem fleuit, vt quia ipſa flere nolebat, Domini lachrymis ad veniam pertingeret. Ipſe nos flere* "
vult, vt euadere poſſimus, ſicut habes ſcriptum in " Luc. 19.
Euangelio: Filiæ Ieruſalem nolite me flere, ſed vos " Luc. 23.
ipſas flete. *Fleuit Dauid, & meruit vt mortem populi pereuntis diuina remoueret miſericordia, quando tribus ſibi propoſitis optionibus, eam tamen in qua maiorem Domini miſerationem experiretur, elegit*. Contritionem lachrymis demonſtratam, Confeſſionem; Satisfactionem, 2. Reg. 24.
preci-

Digitized by Google

precibus, emendatotibus factis, ſpontaneis corporis caſligatioibus conſtantem, *S. Ambroſius* ad ſoluendos peccatorum nexus neceſſarias eſſe docet.

S. Gregorij, ſiue alterius Auctoris Commentarij in Lib. 1. *Regum* inter eius Opera editi Lib 6. *Quid prodeſt* (inquit) *confiteri flagitia, ſi Confeſſionis vocem non ſequitur afflictio Pœnitentiæ? Tria quippè in vnoquoque conſideranda ſunt veraciter Pœnitente, videlicet Conuerſio mentis, Confeſſio oris, & Vindicta peccati. Nam qui corde non conuertitur, quid prodeſt ei ſi peccata confiteatur? Peccatum quòd diligitur, confitendo minimè deletur. Nonnulli quidem ſunt, qui peccata confitendo aperiunt, ſed non conuertendo nequaquam deteſtantur. Hi profectò confitendo nihil agunt, quia quòd loquendo eijciunt, amando introducunt. Vnde & ſalubriter confiteri volentibus Scriptura inſinuat dicens*, Rom. 10. „ Corde creditur ad iuſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem. *Quid eſt corde credere ad iuſtitiam niſi voluntatem dirigere ad fidem per dilectionem operantem? Cùm ergo quis cordis intentionem ad iuſtitiam per amorem dirigit, per initium bonæ voluntatis, fructum habet bonæ conuerſionis. Hic certè iam ad ſalutem confitetur: Quia plus loquendo de vulnere eijcie, quàm conuerſione compunxit. Tertia ergo ſpecies, id eſt vindicta, quaſi medicina neceſſaria eſt; vt apoſtema reatus, quod conuerſione compungitur, confitendo purgetur, afflictioniſque medicina ſanetur ∴. Signum ego veræ conuerſionis non eſt in oris Confeſſione, ſed in afflictione Pœnitentiæ. Tunc namque benè conuerſum peccatorem cernimus, cum digna afflictionis auſteritate dolere nititur, quod loquendo confitetur.*

Quòd autem tres illi Pœnitentis actus ad integritatem Pœnitentiæ concurrant, probat *S. Thomas* 3. P. Quæſt. 90. A. 2. hoc poſito principio, quòd alio modo fiat compenſatio offenſæ in Pœnitentia, & in iuſtitia vindice. In iſta enim fit compenſatio offenſæ ſecundùm arbitrium Iudicis: In illa verò ſecundùm voluntatem peccantis, & arbitrium Dei in quem peccatur, & quicùm reconciliatio amicitiæ per Pœnitentiam quæritur. Neceſſaria igitur eſt in Pœnitente voluntas compenſandi offenſam, ſiue reſarciendi iniuriam, quod fit per Contritionem: Secundò, vt ſe ſubijciat arbitrio Sacerdotis, vice Dei, quod fit in Confeſſione: Tertiò, vt offenſam compenſet ſecundùm arbitrium Miniſtri Dei, quod fit in Satisfactione.

Tribus autem Diuinarum Perſonarum attribuit tres illæ Pœnitentiæ partes per accommodationem quamdam reſpondent: Contritio miſericordiæ vel bonitati, propter dolorem de malo: Confeſſio ſapientiæ, propter veritatis manifeſtationem: Satisfactio potentiæ, propter ſatisfaciendi laborem. Potentia Patri, ſapientia Filio, miſericordia, & bonitas Spiritui-Sancto tribuitur. Ita *S. Thomas* Quæſt. 7. Supplementi, A. 3. ad 3. *Sed contritio eſt prima pars Pœnitentiæ, efficaciam alijs partibus præbens: Ideóque eodem modo iudicatur de totâ Pœnitentia, ſicut de contritione.*

Denique *Eugenius IV.* in Decreto pro Inſtructione Armenorum, & Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 3. & Canone 4. tres partes Pœnitentiæ aſſignant, Contritionem Confeſſionem, & Satisfactionem. Tridentinus Canon his verbis conceptus eſt: *Si quis negauerit, ad integram, & perfectam peccatorum remiſſionem requiri tres actus in Pœnitente, quaſi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, videlicet Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur; aut dixerit duas tantùm eſſe Pœnitentiæ partes, terrores ſcilicet incuſſos conſcientiæ agnito peccato, & fidem conceptam ex Euangelio, vel Abſolutione, qua credit ſibi per Chriſtum remiſſa peccata; Anathema ſit.*

Fides quidem ad Pœnitentiam deſideratur, vt diſpoſitio neceſſaria, ſicut ſuperiùs diximus. Vnde *Marc.* 1. dicitur: *Pœnitemini, & credite Euangelio*: Sed non eſt pars Pœnitentiæ. Quod ſi de fide quæ virtus eſt theologica certum eſt; multò certius eſt de fide ſpeciali, ſeu certa fiducia remiſſionis peccatorum, ex promulgatione Euangelij conceptâ, quam Lutherus Pœnitentiæ partem eſſe voluit. Cuius errorem configit Canon Tridentinus. quamuis etiam peccatores ad agendam Pœnitentiam ſæpè diuinitus incuſſis terroribus vtiliter concutiantur, ſicut Niniuitæ, qui ad Ionæ prædicationem *Plenam terroribus Pœnitentiam egerunt*: Illi tamen terrores non ſunt partes Pœnitentiæ, quæ poſterior illis eſt. Nec verò ſunt neceſſarij, vel ad Sacramenti perfectionem, vel ad peccatorum remiſſionem: ſiquidem abſque huiuſmodi terroribus integrum eſt Sacramentum, & remiſſio peccatorum obtinetur, cum peccator ex mero, & ſincero Dei amore compunctus, peccata confitetur, & impoſitam ſibi ſatisfactionem implet, vel implendi propoſitũ habet.

Dicuntur porrò tres illi Pœnitentis actus ſupra recenſiti, *Quaſi materia* Sacramenti Pœnitentiæ, non quòd veræ materiæ rationem non habeant, ſed quia eius generis materia non ſunt, quæ extrinſecùs adhibeat, vt aqua in Baptiſmo, & Chriſma in Confirmatione (inquit Concilij Catechiſmus:) Et quia Contritio, Confeſſio, atque interdum Satisfactio, ſemper verò Satisfactionis adimplendæ propoſitum, formæ, id eſt, Abſolutionis ſacramentalis pronuntiationem præcedunt; cum in cæterorum Sacramentorum adminiſtratione forma proferri debeat ſimul atque materiæ fit applicatio.

Quamuis autem Contritio ſecundùm eſſentiam ſit in corde, virtute tamen ad exteriorem Pœnitentiam pertinet, quatenus includit propoſitum confitendi, & ſatisfaciendi (inquit *S. Thomas*) & ſenſibus patet per exteriores actus Confeſſionis, & Satisfactionis, aliáque externa doloris ſigna: Sicut conſenſus internus contrahentium Matrimonium innoteſcit, ac ſenſu percipitur per verba, vel alia ſigna externa. Contritionis verò nomine tam perfecta Contritio intelligitur, quam imperfecta, quæ vocatur Attritio.

Obſeruandum nihilominus eſt, Confeſſionem & Satisfactionem ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ non eſſe ita neceſſarias ac Contritionem. Hæc enim ita neceſſaria eſt, vt ſuppleri nunquam poſſit: Illæ verò in extremo vitæ diſcrimine ſuppleri poſſunt, cum homo vi morbi oppreſſus, linguæ aut mentis etiam vſum ſubitò amiſerit, poſtquam externa quædam ſigna veræ Pœnitentiæ prodidiſſet. Tunc enim Sacerdos infirmum abſoluere poteſt, adſtantium teſtimonio, aut vitæ anteactæ, & ſecundùm Legem Chriſtianam inſtitutæ ſuffragio, vicem Confeſſionis quodammodo ſupplentibus, cuius, vti & Satisfactionis propoſitum habuiſſe piè creditur homo, qui Chriſtianè vixit, aut qui ſigna Pœnitentiæ edidit, ac Sacerdotem vocari iuſſit, apud quem peccata deponeret, antequam vox eum deficeret. Ita docet *S. Leo*, Epiſt. 82. aliàs 91. ad *Theodorum* Foroiulienſem Epiſcopum *Verùm* (inquit) *etiam talium neceſſitati ita auxiliandum eſt, vt & actio illis Pœnitentiæ, & Communionis gratia, ſi eam etiam amiſſo vocis officio per indicia integri ſenſus poſtulant, non negetur. At ſi aliqua ægritudine ita fuerint aggrauati, & quod paulò ante poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare non valeant: Teſtimonia eis Fidelium circumſtantium prodeſſe debebunt, vt ſimul & Pœnitentiæ, & Reconciliationis beneficium conſequantur.*

Obſeruandum rursùs, His duobus Pœnitentium officijs, quæ *Iſaiæ* 1. 16. & 17. exprimuntur: *Quieſcite agere peruersè, diſcite benefacere*; & illis Pſalmi 33. *Declina à malo, & fac bonum*, intelligi omnia quæ ad veram Pœnitentiam ſunt neceſſaria. Sic enim à peruerſis operibus ceſſandum eſt, vt vitæ veteris odium, & peccatorum deteſtatio concipiatur, & vt eorumdem Confeſſio fiat ſecundùm inſtitutionem Chriſti; atque pro illis Satisfactio diuinæ iuſtitiæ offeratur. Sic etiam diſcendum eſt benè agere, vt nouæ vitæ propoſitum, & inchoatio ſit in animo Pœnitentis. Vnde Propheta eodem loco ait: *Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, quærite iudicium, ſubuenite oppreſſo, iudicate pupillo, defendite viduam.* Et Cap. 30. *Ezechias* Pœnitentiæ ſpecimen præbens ait: *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.* Adde, hæc duo eſſe Iuſtitiæ officia, *Declinare à malo, & facere bonum*, nec ad peccatores dumtaxat, ſed ad iuſtos etiam pertinere, ideóque non eſſe partes Pœnitentiæ.

CAPVT IV.

DE MATERIA PROXIMA,

ſeu partibus Sacramenti Pœnitentiæ & primo quidem de contritione.

ARTICVLVS I.

Quid ſit Contritio? Et in quo vis illius poſita ſit?

Contritio à Concilio Tridentino Seſſione 14. Cap. 4. definitur *Animi dolor ac deteſtatio de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero.*

Doloris nomine non is intelligitur, quem corporis ſenſu percipimus: Contritio enim eſt voluntatis actio: Et *S. Auguſtinus* Sermone 351. aliàs quinquageſima inter Homilias quinquaginta, teſtatur dolorem illum Pœnitentiæ comitem eſſe, non Pœnitentiam. *Sicut enim* (inquit) *comes Pœnitentiæ dolor eſt; ita lachrymæ ſunt teſtes doloris.* Verùm peccati deteſtationem, & odium, doloris vocabulo Patres ſignificarunt: Tum quia ſacræ Litteræ eo ſenſu illud vſurpant, ait enim Dauid Pſalmo 12. *Quamdiu ponam conſilia in anima mea dolorem in corde meo per diem?* Tum quia dolor in inferiori etiam animæ parte, quæ concupiſcendi vim habet, ex ipſa Contritione plerumque oritur: Quamobrem Contritio non incommodè dolore definita eſt, quod dolorem efficiat, ad eúmque declarandum Pœnitentes veſtem etiam mutare ſoliti fuerint, vt obſeruat Concilij Tridentini Catechiſmus: Qua de re Chriſtus *Matthæi* 11. ait: *Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethſaida: Quia ſi in Tyro & Sydone factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio, & cinere Pœnitentiam egiſſent.*

Rectè autem *Contritionis* nomen huic de peccatis interno dolori impoſitum eſt, ductâ ſimilitudine à rebus corporalibus, quæ minutim ſaxo aut duriore aliquâ materiâ confringuntur: Vt eo vocabulo declaretur, corda noſtra, quæ ſuperbiâ obdurnerunt, Pœnitentiæ vi contundi atque conteri. *Quare nullus alius dolor, vel parentum, & filiorum obitu, vel cuiuſuis alterius calamitatis cauſâ ſuſceptus, hoc nomine appellatur:* (vt obſeruat Concilij Tridentini Catechiſmus:) *Sed illius tantùm doloris proprium eſt nomen, quo ex amiſsâ Dei gratiâ atque innocentiâ afficimur.* Quia enim *Initium omnis peccati eſt ſuperbia*, per quàm homo ſenſui ſuo inhærens à mandatis diuinis recedit; oportet vt id, quod deſtruit peccatum, hominem à proprio ſenſu diſcedere faciat. Qui autem in ſuo ſenſu pertinax eſt, rigidus & durus per ſimilitudinem appellatur: Et frangi dicitur aliquis, quando à ſuo ſenſu diuellitur. *Et quia ad dimiſſionem peccati requiritur, quòd affectum peccati homo totaliter dimittat, quem per quamdam continuitatem, & ſoliditatem in ſuo ſenſu habebat; ideò actus ille quo peccatum dimittitur, Contritio dicitur per ſimilitudinem;* (inquit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 17 Q. 2. A. 1.) Verum alijs quoque vocabulis eadem res declarari ſolet. Nam & *Contritio cordis* dicitur, quia cordis nomen frequenter ſacræ Litteræ pro voluntate vſurpant. Sicut enim cor motionum omnium corporis principium eſt: Ita voluntas reliquas omnes animæ vires moderatur, & regit. Vocatur etiam à SS Patribus *Cordis compunctio:* Quos inter *S. Ioannes Chryſoſtomus* Libros duos de Contritione à ſe editos, *De Compunctione cordis* inſcribere maluit. Quo etiam vocabulo *S. Ephrem*, vſus eſt Sermone *De extremo Iudicio*, & *S. Iſidorus Hiſpalenſis*, Libro 2. *De Summo bono*, Cap. 22. Quemadmodum enim tumida vlcera ferro ſecantur, vt incluſum virus poſſit erumpere; ita corda quaſi ſcalpello contritionis adhibito inciduntur, vt peccati mortiferum virus ex ijs eliciatur, & exprimatur, ac eo pacto à lethali vulnere ſanentur adhibito Sacramenti cœleſtis medicamine, & gratiæ medicinalis Chriſti per Sacramentum ſubminiſtratâ virtute. Quamobrem à *Ioële* Propheta ſciſſio cordis vocata eſt: *Conuertimini ad me* (loquit Dominus) *in toto corde veſtro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu; & ſcindite corda veſtra.*

Dicitur *Dolor ac deteſtatio de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero:* Quia contritionis vis in eo ſolùm poſita non eſt, vt quis peccare deſinat, aut propoſitum ei ſit nouum vitæ genus inſtituere, aut ipſum iam inſtituat: Sed inprimis malè actæ vitæ odium, & expiatio ſuſcipienda eſt. Hæc igitur tria includit dolor de peccato ſincerus, primò ceſſationem à peccatis; deinde eorum odium ac deteſtationem; tertiò vitæ nouæ propoſitum atque inchoationem. Dolere namque de peccatis nemo poteſt, niſi priùs ab illis ceſſauerit. Hinc *Iſaiæ* 1. dicitur: *Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis: Quieſcite agere peruersè, diſcite benefacere.* Et Cap. 55. *Derelinquat impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationes ſuas, & reuertatur ad Dominum, & miſerebitur eius, & ad Deum noſtrum, quoniam multus eſt ad ignoſcendum.* Apoſtolus etiam priùs hortatur Romanos, vt abijciant opera tenebrarum, deinde vt induantur arma lucis. *Abijciamus ergo* (inquit) *opera tenebrarum, & induamur arma lucis. Sicut in die honeſtè ambulemus; non in commeſſationibus, & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitijs, non in contentione, & æmulatione, ſed induimini Dominum Ieſum Chriſtum.* Et Epheſios priùs *deponere* iuſſit ſecundùm priſtinam conuerſationem, *Veterem hominem, qui corrumpitur ſecundùm deſideria carnis:* Deinde ſubiunxit; *Renouamini autem ſpiritu mentis veſtræ, & induite nouum hominem, qui ſecundùm Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis.* Qui reconciliari vult amico, quibus eum antehac iniurijs afficiebat, ab ijs deinceps iam abſtinet, quo faciliùs redire poſſit in gratiam. Quæ autem eſt alia Pœnitentiæ ratio, quàm vt reconciliemur Deo, remiſſione peccatorum impetratâ? Ceſſemus itaque à peccatis nec ſſe eſt, in quibus, vel in proximis illorum occaſionibus quamdiu perſeuerat aliquis, dolere de illis, eáque ex animo deteſtari non poteſt. Primùm itaque ceſſandum eſt à peccatis, quod tamen ſolùm non ſufficit. Doleamus inſuper oportet; quòd ea perpetrauerimus aliquando; ac ſicut placuerunt antea, ſic deinceps deteſtemur, & odio habeamus. Hinc *Ezechielis* 18. dicitur: *Proijcite à vobis omnes præuaricationes veſtras, in quibus præuaricati eſtis, & facite vobis cor nouum, & ſpiritum nouum.* Quo etiam pertinent pœnitentiæ, & triſtitiæ, doloris, & gemitûs vocabula, quibus Scriptura Sacra vtitur; vt cùm Chriſtus ait, Lucæ 13. *Si Pœnitentiam non egeritis, omnes ſimiliter peribitis.* Et 2. ad Corinthios 7. *Nunc gaudeo, non quia contriſtati eſtis, ſed quia contriſtati eſtis ad Pœnitentiam, Contriſtati enim eſtis ſecundùm Deum, vt in nullo detrimentum patiamini ex nobis. Quæ enim ſecundùm Deum triſtitia eſt, Pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur. Ecce enim hoc ipſum ſecundùm Deum contriſtari vos, quantam in vobis operatur ſolicitudinem: Sed defenſionem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed deſiderium, ſed vindictam?* Id verò maximè confirmant illi Pœnitentium clamores, quos in ſacris Litteris frequenter editos eſſe legimus. *Laboraui*, inquit Dauid, *in gemitu meo, lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrimis meis ſtratum meum rigabo ∴ Exaudiuit Dominus vocem fletus mei ∴ Afflictus ſum, & humiliatus ſum nimis: Rugiebam à gemitu cordis mei ∴ Et gemitus meus à te non eſt abſconditus.* Et *Iſaiæ* 38. Ezechias Rex Pœnitens ait: *Domine, vim patior ∴ Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.* Quas certè & alias huiuſmodi voces vehemens quoddam anteactæ vitæ odium, & peccatorum deteſtatio expreſſit. Vnde *S. Auguſtinus* Sermone 352 aliàs 27. inter Homilias quinquaginta ait: *Nemo eligit vitam nouam, niſi quem veteris pænitet.* Communis certè ſenſus indicat, ad nouam vitam inchoandam opus eſſe deteſtatione vitæ prioris, & diſplicẽtiâ Etiam homini ſi quis reconciliari vult, oſtendit ſibi diſplicere, quòd eum aliquando oſtenderit. Quòd ſi dele-

Rom. 13.

Epheſ. 4.

ſi delectari ſe illatis iniurijs indicauerit, eóque nomine ſibi placuerit, tantùm abeſt vt in gratiam redeundi poteſtas illi fiat, maiorem etiam vt iram ſibi cumulet. Si ad hunc modum agi par eſt cùm homine æquè ac nos mortali, quo ore ad Deum accedemus? Qua fronte ei reconciliari poſtulabimus, nullum de iniurijs ipſi factis dolorem præ nobis ferentes?

Meritò itaque damnata eſt Propoſitio iſta Lutheri: *Optima Pœnitentia noua vita*: Quatenus ſignificat non aliam à nobis exigi Pœnitentiam, quam vitam bonam impoſterum. Declarauítque Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 4. *Contritionem non ſolùm ceſſationem à peccato, & vitæ nouæ propoſitum, & inchoationem; ſed veteris etiam odium continere.*

Dicitur, *Cum propoſito non peccandi de cætero*: Quia Pœnitentia ſincera non eſt, niſi Pœnitens certam, & ſtabilem vitæ emendandæ cogitationem ſuſcipiat, & voluntatem habeat. Hoc verò diſertis verbis Deus docet, Ezechielis 18. *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iuſtitiam, vitâ viuet, & non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt, non recordabor.* Et paulò poſt: *Cum auerterit ſe impius ab impietate ſua, quam operatus eſt, & fecerit iudicium, & iuſtitiam, ipſe animam ſuam viuificabit.* Ac paucis interiectis: *Conuertimini, & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris: Et non erit vobis in ruinam iniquitas: Proijcite à vobis omnes præuaricationes veſtras, in quibus præuaricati eſtis: Et facite vobis cor nouum, & ſpiritum nouum.* Idem etiam Chriſtus Dominus mulieri in adulterio deprehenſæ præſcripſit, Ioannis 8. *Vade, & amplius noli peccare.* Item Paralytico illi; quem ad probaticam Piſcinam curauerat, Ioannis 5. *Ecce ſanus factus es; iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.*

Sed natura quoque ipſa, & ratio planè oſtendunt, duo illa ad Contritionem eſſe in primis neceſſaria, dolorem ſcilicet de peccato admiſſo, & propoſitum cautionémque ne quid huiuſmodi inpoſterum committatur. Nam qui amico reconciliari velit, quem iniuriâ aliquâ affecerit, & doleat neceſſe eſt quòd in eum fuerit iniurioſus, & diligenter impoſterum caueat ne quâ in re amicitiam læſiſſe videatur. Quæ duo obedientiam adiunctam habeant oportet. Hominem enim legi ſiue naturali & diuinæ, ſiue humanæ, quibus ſubiectus eſt, parere conuenit. Quamobrem ipſa Contritio confitendi, & ſatisfaciendi voluntatem coniunctam habere debet. Vnde Concilium Tridentinum Seſſione 14. Cap. 4. ait: *Contritionis motus ita demum præparat ad remiſſionem peccatorum, ſi cum fiducia diuinæ miſericordiæ, & voto præſtandi reliqua coniunctus ſit, quæ ad ritè ſuſcipiendum hoc Sacramentum requiruntur.*

Contritionis definitionem, eiúſque mox datas explicationes Sacrorum Canonum auctoritas confirmat, ſcilicet Canon *Pœnitentia*, Diſt. 3. *De Pœnitentia*, ex *S. Gregorio* Libro 9. Epiſtolâ 39. alijſque Patribus deſumptus, cuius hæc ſunt verba: *Pœnitentia eſt, & mala præterita plangere, & plangenda iterum non committere.* Et Canon *Ille*, eadem diſtinctione, qui ex *S. Iſidoro*, Libro 2. *De Summo Bono*, Cap. 13. excerptus eſt: *Ille Pœnitentiam dignè agit, qui ſic præterita mala deplorat, vt futura iterum non committat. Nam qui plangit peccatum, & iterum admittit peccatum, quaſi ſi quis lauet laterem crudum, quem quantò magis lauerit, tantò ampliùs lutum fecit.*

Definitionem Contritionis à Sacra Synodo Tridentina conſecratam, cæteris meritò anteponimus quas *S. Thomas* refert in 4. *Sententiarum* loco ſupra laudato. Definiebatur à quibuſdam, *Dolor de peccatis aſſumptus, cum propoſito confitendi, & ſatisfaciendi.* Ab alijs, *Dolor voluntarius pro peccato, ſemper puniens quòd dolet commiſiſſe.* Quæ definitio ex Libro *De Vera, & falſa Pœnitentia* ſub nomine *S. Auguſtini* edito colligitur. A *S. Iſidoro* Libro 2. *De Summo Bono*, Cap. 12. *Compunctio; & humilitas mentis cùm lachrymis, veniens de recordatione peccati, & timore iudicij.* Ab alijs, *Dolor remittens peccatum.* Quæ definitio colligitur ex *S. Auguſtini* Enarrationibus in Pſalmos 50. 74. & 146. Ab alijs denique, *Humilitas ſpiritûs annihilans peccatum inter ſpem & timorem*: Quæ definitio eruitur ex *S. Gregorio* Libro 33. *Moralium*, Cap. 11.

ARTICVLVS II.

De Neceſſitate, & Vtilitate Contritionis.

PROPOSITIO I.

Contritio ad remiſſionem peccatorum mortalium, & ad iuſtificationem peccatoris ita neceſſaria eſt, vt ſine ipſa peccatorum remiſſio, & gratia iuſtificans obtineri non poſſit.

ID probant omnia Scripturæ Sacræ loca, quibus Pœnitentiæ, conuerſionis ad Deum, ſciſſionis cordis neceſſitas ſignificatur. Ioëlis 2. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, in fletu, in planctu, & ſcindite corda veſtra.* Quando flere, quando plangere, quando ſcindere cor iubet, quid aliud quàm Contritionem præcipit, ſine qua toto corde conuerti ad Deum non poſſumus? Ezechielis 18 *Conuertimini, & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Iſaiæ 60. *Dominus euangelizare pauperibus miſit me, ſanare contritos corde.* Ex quo vel ſolo colligitur, qui ſanari vult per Pœnitentiam, eum contrito corde eſſe oportere. Chriſtus etiam dixit Lucæ 13. *Si Pœnitentiam non egeritis, omnes ſimiliter peribitis.* Et Princeps Apoſtolorum Petrus peccatoribus Baptiſmo initiandis Pœnitentiam commendans Actuum 2. dicebat: *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrûm.* Pœnitentiam porrò peccati odium, & deteſtationem, vitæque nouæ propoſitum, & inchoationem còmplecti, in quo poſita eſt Contritio, Articulo ſuperiore probatum eſt.

Idque ex *Tertulliano* confirmatur Libro *De Pœnitentia*, Cap. 9 *Itaque* (inquit) *Exomologeſis proſternendi, & humilificandi hominis diſciplina eſt, conuerſationem iniungens miſericordiæ illicem, de ipſo quoque habitu atque victu mandat, ſacco, & cineri incubare, corpus ſordibus obſcurare, animum mœroribus deijcere, illa quæ peccauit triſti tractatione mutare .·.·. Plerumque verò ieiunijs preces alere, ingemiſcere, lachrymari, & mugire dies noctéſque ad Dominum Deum ſuum, Presbyteris aduolui, & charis Dei adgeniculari.*

Item ex *S. Cypriano* in Tractatu *De Lapſis*, dicente: *Conuertamur ad Dominum mente tota, & Pœnitentiam criminis veris doloribus exprimentes, Dei miſericordiam deprecemur. Illi ſe anima proſternat, illi mœſtitia ſatisfaciat: Illi ſpes omnis incumbat. Rogare qualiter debeamus, dicit ipſe:* Reuertimini *(inquit)* ad me ex toto “ corde veſtro, ſimúlque & ieiunio, & fletu, & plan- “ ctu; & ſcindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra. *Ad Dominum toto corde redeamus. Iram & offenſam eius ieiunijs, fletibus, planctibus, ſicut admonet Ipſe, placemus. Lamentari eum putamus ex toto corde, ieiunijs, fletibus, planctibus Dominum deprecari, qui ex primo criminis die lauacra quotidie celebrat, qui epulis affluentibus paſtus, & ſagina largiore diſtentus, cruditates ſuas poſtridie ructat, nec cibos, & potus ſuos cùm pauperum neceſſitate communicat? Qui hilaris ac lætus incedis, quomodo mortem ſuam deflet? Cumque ſcriptum ſit.* Non “ corrumpetis effigiem barbæ veſtræ; *barbam vellit, &* “ *faciem ſuam comit: Et placere nunc cuiquam ſtudet, qui Deo diſplicet? An illa ingemiſcit, & plangit, cui vacat cultum pretioſæ veſtis induere, nec indumentum Chriſti, quod perdidit cogitare? Accipere pretioſa ornamenta, & monilia elaborata, nec diuini, & cæleſtis ornatûs damna deflere? .·.·. Si quem de tuis charis mortalitatis exitu perdidiſſes, ingemiſceres pariter, & fleres, facie inculta, veſte mutatâ, neglecto capillo, vultu nubilo, ore deiecto indicia mœroris oſtenderes. Animam tuam miſera perdidiſti, ſpiritaliter mortua ſuperuiuere hîc tibi, & ipſa ambulans funus tuum portare cœpiſti; & non acriter plangis, non iugiter ingemiſcis? Non te vel pudore criminis, vel continuatione lamentationis abſcondis?*

Et infrà: *Agite Pœnitentiam plenam, dolentis ac lamentantis animi probate mœſtitiam. Nec vos quorumdam moueat aut error improuidus, aut ſtupor vanus, qui cùm teneantur in tàm grandi crimine, percuſſi ſunt animi cæcitate, vt nec intelligant delicta, nec plangant. Indignantis Dei maior hæc plaga eſt.*

Idem confirmat *S. Ioannes Chryſoſtomus* Libro 1. De Compunctione cordis. *Lugendum eſt* (inquit) *& flen-*

Digitized by Google

dum, & per totam vitam plangendum, vt vel ſic occupata in luctu, & lacrymis anima erubeſcat peccare. Denique lugentes pro charorum ſuorum amiſſione interrogemus. Si quando aut vnicum pater filium, aut vxor ereptum citò plangit maritum, quomodo velut fulmine quodam icta anima contremiſcit, & in ſtuporem vertitur; aufugiunt continuò, nec vſquam apparent omnes illæ molles, & diſſolutæ deliciæ; nuſquam ventris cura aut ſolicitudo carnis habetur, ſed acerrimæ continentiæ introducitur Philoſophia, abſtinetur ab omnibus, aguntur exacta ieiunia, iuges vigiliæ, humicubationes, iuge ſilentium, quies magna, humilitas vltima, manſuetudo ineffabilis, miſeratio immenſa: Etiamſi omnia auferantur, etiamſi diripiantur, nihil pro his animus curat, nihil mouetur. Etiamſi igne cremarentur vniuerſa, & cenſus pariter cùm domibus pereat, non indignatur, non iraſcitur. Multos noui poſt amiſſionem charorum nec vrbes habitare voluiſſe, ſed commigraſſe ad agros, atque ibi ieiunium, & ſobriam duxiſſe vitam cùm omni ſilentio, & quiete. Alios memini in ipſis defunctorum ſuorum ſepulchris habitaculum poſuiſſe, atque inibi vita ſimilem mortuo tranſegiſſe. Interim donec dolor in augmentis eſt, nihil curat anima, nihil cogitat, procul omnis illa inſania congregandæ pecuniæ, procul omnis cupiditas poſſidendi; honoris autem & ambitionis omnes apud eos gloria tunc verè, vt fœnum, & velut flos fœni videtur, & ita ex omni parte anima tranſfertur ad Philoſophiam, vt delitiarum atque ſuauitatum vitæ huius ne ratio quidem vlla habeatur: Immò potius ſi quid priùs delectabile viſum eſt, ſi quid gratum, id nunc amariſſimum, & odibile ducitur ∴ Vna ſola cogitatio lugenti, vnus Intuitus imago defuncti eſt ∴ Sic oportebat, & nos ſalutem noſtram lugere perditam, atque animam noſtram mortuam lamentari. Exhibeamus animæ noſtræ, quod illi exhibent carni alienæ. An non extremæ miſeriæ eſt, vt hi quidem qui filios aut vxores lugent, ad nihil aliud occupent mentem ſuam, niſi vt defunctos ſuos quaſi intueantur: Nos verò quibus ſalus mortua, & Regni cælorum ſpes extincta eſt, omnia magis quàm inde cogitemus? Et illi quidem, etiamſi regij generis ſint, nemo tamen erubeſcit ſolemnitatem luctûs implere: Sed & humi reſident, & cùm amaritudine lamentantur, & veſtem lugubrem ſumunt, & omnia faciunt quæ ad afflictionem animæ, & corporis ſpectant: & neque quòd in delitijs nutriti ſunt, cogitant, neque florem ſui corporis reſpiciunt, neque metu futuræ ex afflictione ægritudinis deterrentur, ſed omnia ferunt non ſolùm viri, ſed multò magis fœminæ, etiamſi valdè fuerint delicatæ. Nos è contra qui non filios, aut vxores, ſed animam lugemus, & animam non alienam, ſed noſtram, prætexìmus ægritudinem corporis, & excuſamus quòd in delicijs educati ſumus ∴ Quid corporis viribus opus eſt, cum cor conterere debeamus? Quid neceſſariæ ſunt vires corporis vt pura Deo fundatur oratio, vt peccatorum fiat recordatio, vt humilitas aſſumatur, vt ſuperbia depellatur? ∴ Non requirit Dei ciliciorum pondus, neque concludi inter anguſtias cellulæ, neque in obſcuris antris, & tenebroſis ſedere iubet. Hoc ſolùm eſt quod expoſcitur à nobis, vt ſemper recordemur, & ad animum reuocemus mala noſtra, vt pro his ſupplicemus Deo, vt gehennam ponamus ob oculos, & Angelos qui in die iudicij vbique diſcurrunt, & congregant de omni orbe terrarum eos, qui trudendi ſunt in gehennam ac ſupplicijs tradendi. Ponamus etiam ob oculos, quanti doloris eſt excludi ac proijci à Regno cælorum, quod grauius eſt ipsâ gehennâ. Nam etſi ignis ille non arderet, & immortalis illi pœna non eſſet parata, hoc ſolùm quod alieni efficimur à Chriſto tàm clemente, tàm benigno, qui & ſe ipſum pro nobis in mortem tradidit, & omnia paſſus eſt, vt ab illo nos ſupplicio liberaret, ſuòque Patri reconciliaret peccatis noſtris infenſo, & excludimur à bonis æternis, nonne omni pœna grauius diceretur, & ad erigendas animas, atque ad ſpem ſufficeret incitandas?

Et Homilia 9. in Epiſtolam ad Hebræos: *Cuiuſmodi* (inquit) *eſt medicamentum Pœnitentiæ, & quomodo conficitur? Primum eſt ex ſuorum peccatorum condemnatione, & confeſſione.* Dixi, *inquit*, confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem cordis mei ∴ *Secundò ex multa humilitate ∴ Oportet autem alia quoque addere humilitati, ſi talis ſit, qualem Beatus Dauid habebat, dicens:* Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies. *Nam quod eſt contritum non exſurgit, non ferit, ſed eſt paratum ad malum quodlibet perferendum. Eiuſmodi eſt cordis contritio, etiamſi contumeliâ affecta fuerit, etiamſi malè & indignè accepta, conquieſcit, nec ad vltionem incenditur. Poſt humilitatem verò opus eſt intenſis precibus, multis lacrymis, & interdiu, & noctu.*

Idem confirmat & *S. Auguſtinus*, Enarratione in Pſalmum 74. *Omnia ſublimia vt contingamus* (inquit) *adtollimus nos: Contra, Deus, & altus eſt, & ab humilibus contingitur. Scriptum eſt, prope eſt Dominus his qui obtriuerunt cor.* Pſal. 11. *Tritura cordis, pietas, humilitas. Qui ſe conterit, iraſcitur ſibi. Se habeat iratum, vt illum habeat propitium: ſe habeat iudicem, vt illum habeat defenſorem.* Et in Pſalmum 166. explicans illa verba, *Qui ſanat contritos corde, & alligat contritiones eorum*, ait: *Noli erubeſcere, contere cor, tales ſanat Deus ∴ Diſtortum cor parum eſt, quod ſe non corrigit ad Deum, & Deum vult diſtorquere ad ſe. Quid ergo dicit Deus deſuper? Tortus es, æquus ſum. Si tu rectus eſſes, ſentires æquitatem meam. Quemadmodum ſi in pauimento æquali poneres diſtortum lignum, ſi non collocaretur, vndique nutaret, vndique agitaretur; quod non loci inæqualitas, ſed diſtortio ligni facit: Sicut ait Scriptura,* Quam bonus Iſraël Deus rectis corde. Quid ergo "
tortum cor quomodo dirigitur? *Et tortum eſt, &* " Pſal. 72.
durum: Iam ergo tortum, & durum frangatur, conteratur, vt dirigatur. Tu dirigere cor tuum non potes: Tu frange, Ille dirigat. Quomodo tu frangis? Quomodo tu conteris? Confitendo, puniendo peccata tua. Quid aliud ſignificat pectorum tunſio? Niſi fortè putamus oſſa noſtra aliquid peccaſſe, cum cædimus pectus. Sed ſignificamus nos cor conterere, vt à Domino dirigatur. Sanat ergo contritos corde: & ſanitas ipſius cordis tunc erit perfecta, cum & corporis reparatio implebitur quæ promiſſa eſt. Nunc interim quid facit Medicus? Alligat contritiones tuas, vt poſſis peruenire ad pleniſſimam firmitatem, donec conſolidetur quod fractum eſt, quod alligatum eſt. Quæ ſunt iſta alligamenta? Temporalia Sacramenta.

Denique Propoſitionem noſtram Tridentinum Concilium diſertis verbis aſſerit Seſſione 14. Cap 4. *Fuit autem* (inquit) *quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus neceſſarius.* Qua aſſertione depellitur etiam Hæreticorum calumnia ab Catholicis Scriptoribus, *Quaſi tradiderint Sacramentum Pœnitentiæ abſque bono motu ſuſcipientium gratiam conferre: Quod nunquam Eccleſia Dei docuit, nec ſenſit*; vt declarat Sacra Synodus.

PROPOSITIO II.

Fructus Contritionis ſecurus eſt.

HAnc Propoſitionem Concilij Catechiſmus ex eo probat, quod cum pleraque alia pietatis ſtudia, veluti beneficia in pauperes, ieiunia, preces, & alia id genus ſancta, & honeſta opera, hominum culpâ à quibus proficiſcuntur, à Deo interdum repudientur: Ipſa certè Contritio nunquam illi grata, & accepta eſſe non poteſt. Hinc Dauid Pſalmo quinquageſimo ait: *Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpiciet.* Quem verſum *S. Auguſtinus* explicans, ait: *In te habes quòd offeras. Noli extrinſecus thura comparare, ſed dic:* In me
ſunt Deus vota tua, quæ reddam laudis tibi. *Noli* "
extrinſecus pecus quod mactes inquirere, habes in te quod "
occidat. Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus, cor "
contritum, & humiliatum Deus non ſpernit. *Prorſus* "
ſus ſpernit taurum, hircum, arietem. Iam non eſt tem- "
pus, vt hæc offerantur. Oblata ſunt cùm aliquid indicarent, cum aliquid promitterent: Venientibus rebus promiſſis, promiſſionem ablatæ ſunt. Cor contritum, & humi- "
liatum Deus non ſpernit. *Noſtis quia excelſus eſt Deus:* "
Si te excelſum feceris, longinquabit à te; ſi te humiliaueris, propinquabit ad te.

Idem confirmatur ex Pſalmo 31. *Dixi, Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino: & tu remiſiſti impietatem peccati mei.* Peccatum ſuum nondum ore confeſſus fuerat Dauid, ſed corde pronuntiauerat. Et hoc ipſum dicere, *Pronuntiabo*, pronuntiare eſt (inquit S. Auguſtinus) *Confeſſio ergo mea nondum ad os venerat; dixeram enim*, Pronuntiabo aduerſum me: "
Verumtamen Deus audiuit vocem cordis mei. Vox "

men

men in ore nondum erat, ſed auris Dei iam in corde erat. Tu dimiſiſti impietatem cordis mei, quia dixi, Pronuntiabo. Pronuntiatio autem interior quâ peccator iniquitatem ſuam aduersùs ſe ipſum confitetur, dicens ex intimo animi ſenſu ob Dei offenſam dolentis, & peccatum deteſtantis: *Ego dixi, Domine, miſerere mei: Sana animam meam, quia peccaui tibi*: Contritio eſt exterioris Confeſſionis votum includens. Cùm ergo charitate perfecta eſt huiuſmodi contritio, ſtatim hominem Deo reconciliat ante Confeſſionem Sacramentalem, & Abſolutionem, cum ſolo Sacramenti voto, vt docet Tridentina Synodus. Atque illius rei figuram in decem Leproſis animaduertimus, qui à Saluatore noſtro ad Sacerdotes miſſi, antequam ad illos peruenirent, à lepra liberati ſunt.

ARTICVLVS III.

Quotuplex ſit Contritio.

CONtritio duplex eſt, vt docet Concilium Tridentinum, Seſſione 14. Cap. 4. perfecta ſcilicet, & imperfecta.

Contritio perfecta eſt dolor de peccato commiſſo, ex amore Dei ſuper omnia conceptus & charitate perfectus, cum propoſito non peccandi impoſterum, & voto ſuſcipiendi Sacramentum Pœnitentiæ.

Contritio imperfecta, quæ *Attritio* dicitur, *eſt dolor ac deteſtatio de peccato commiſſo, vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu conceptus, peccandique voluntatem excludens, cum ſpe veniæ.*

PROPOSITIO I.

Contritio perfecta hominem Deo non reconciliat ſine voto Sacramenti Pœnitentiæ; quamuis ante Sacramentum actu ſuſceptum peccatorem iuſtificet.

DOctrina eſt Concilij Tridentini Seſſione 14. Cap. 4. declarantis, *Et ſi contritionem aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominemque Deo reconciliare, priùs quàm hoc Sacramentum actu recipiatur; ipſam nihilominus reconciliationem ipſi contritioni, ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam.*

Sed & *Sixtus Quartus* Pontifex Maximus hunc Articulum *Petri Oxomenſis* damnauit: *Peccata mortalia delentur per ſolam cordis contritionem, ſine ordine ad claues Eccleſiæ.*

Id confirmat præclarus *S. Auguſtini* locus, Sermone 351. aliàs quinquageſima inter Homilias quinquaginta: *Quiſquis ergo* (inquit) *poſt baptiſmum aliquorum priſtinorum malorum opere obligatus tenetur, vſque adeone ſibi inimicus eſt, vt adhuc dubitet vitam mutare, cùm tempus eſt, cùm ita peccat, & viuit?.. Implicatus igitur tam mortiferorum vinculis peccatorum, detrectat aut differt, aut dubitat confugere ad ipſas claues Eccleſiæ, quibus ſoluatur in terra, vt ſit ſolutus in cœlo; & audet ſibi poſt hanc vitam, quia tantùm Chriſtianus dicitur, ſalutem aliquam polliceri, nec veridico illo dominicæ vocis* „ *tonitruo contremiſcit*: Non omnis qui dicit mihi, Do- „ mine, Domine intrabit in Regnum Cælorum; ſed „ qui facit voluntatem Patris mei, quæ in cœlis eſt, „ ipſe intrabit in Regnum Cælorum.... *Iudicet ergo ſe ipſum homo in iſtis voluntate, dum poteſt, & mores conuertat in melius: Ne cùm iam non poterit, etiam præter voluntatem à Domino iudicetur. Et cùm ipſe in ſe protulerit ſeueriſſimæ medicinæ, ſed tamen medicinæ ſententiam, veniat ad Antiſtites, per quos illi in Eccleſia claues miniſtrantur: & tamquam bonus iam incipiens eſſe filius, maternorum membrorum ordine cuſtodito à Præpoſitis Sacramentorum accipiat Satisfactionis ſuæ modum: Vt in offerendo ſacrificio cordis contribulati deuotus & ſupplex, id tamen agat quod non ſolùm ipſi proſit ad recipiendam ſalutem, ſed etiam cæteris ad exemplum.*

Denique *S. Thomas* in 4. Sententiarum, Diſt. 17. Quæſt. 3. Art. 5. Quæſtiuncula 1. docet, quòd *Pœnitentia, in quantum eſt Sacramentum, præcipuè in Confeſſione perficitur; quia per eam homo Miniſtris Eccleſiæ ſe ſubdit, qui ſunt Sacramentorum diſpenſatores. Contritio enim votorum Confeſſionis annexum habet; & ſatisfactio pro iudicio Sacerdotis, cui fit confeſſio, taxatur. Et quia in Sacramento Pœnitentiæ gratia infunditur, per quam fit remiſſio peccatorum, ſicut in Baptiſmo; ideo eodem modo Confeſſio ex vi Abſolutionis coniunctæ remittit culpam, ſicut Baptiſmus. Liberat enim Baptiſmus à morte peccati non ſolùm ſecundùm quòd actu recipitur, ſed etiam ſecundùm quòd in voto habetur; ſicut patet in illis, qui iam ſanctificati ad Baptiſmum accedunt: & ſi aliquis impedimentum non præſtaret, ex ipſa collatione Baptiſmi gratiam conſequeretur remittentem peccata, ſi priùs ei remiſſa non fuiſſent. Et ſimiliter dicendum eſt de Confeſſione (adiunctâ Abſolutione) quòd ſecundùm quod in voto Pœnitentis præceſſit, à culpa liberauit: Poſtmodum autem in actu Confeſſionis & Abſolutionis gratia augetur; & etiam remiſſio peccatorum daretur, ſi præcedens dolor de peccatis non ſufficiens ad Contritionem fuiſſet, & ipſe tunc obicem gratiæ non haberet.*

Et Opuſculo 22. *De forma Abſolutionis*, Cap. 2. *Nullus* (inquit) *reputatur contritus, niſi habeat propoſitum ſubijciendi ſe Eccleſiæ Clauibus, quod eſt habere Sacramentum in voto.*

PROPOSITIO II.

Contritio perfecta non eſt neceſſaria ad iuſtificationem peccatoris in Sacramento Pœnitentiæ; ſed imperfecta, quæ vocatur Attritio, cum Sacramento ſufficit.

ID colligitur ex Concilio Tridentino, Seſſione 14. Cap. 4. vbi declarat, *Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quamuis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit.* Nihil autem magis haberet cum Sacramento coniuncta, & per ſe ſpectata ſine Sacramento, niſi ſufficeret ad iuſtificationem peccatoris, quatenus cum Sacramento coniuncta eſt. Nam & per ſe ſpectata ſine Sacramento, ad gratiam impetrandam diſponit.

Præterea, ſi perfecta contritio neceſſaria eſſet cum Sacramento, ſequeretur Abſolutionem Sacerdotis non eſſe verum iudicium, nec verè peccata remittere, quod illius tamen verba ſignificant; ſed ſolùm remiſſa declarare: Siquidem perfecta contritio peccati remiſſionem operatur: Charitas enim perfecta ſtare cum reatu peccati non poteſt. Is autem error eſt à Sacra Synodo Tridentina damnatus Seſſione 14. Canone 9. cuius hæc ſunt verba: *Si quis dixerit, Abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum iudicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti; modò tantùm credat ſe eſſe abſolutum; Anathema ſit.*

Id confirmat Concilij Catechiſmus P. 2 Cap. *De Pœnitentiæ Sacramento*, §. 47. *Ex Fidei* (inquit) *Catholicæ doctrina omnibus credendum & conſtanter affirmandum eſt: Si quis ita animo affectus ſit, vt peccata admiſſa doleat, ſimulque impoſterum non peccare conſtituat: Et ſi huiuſmodi dolore non afficiatur, qui ad impetrandam veniam ſatis eſſe poſſit: Ei tamen cùm peccata Sacerdoti ritè confeſſus fuerit, vi Clauium ſcelera omnia remitti ac condonari: Vt meritò à ſanctiſſimis viris Patribus noſtris celebratum ſit, Eccleſiæ Clauibus aditum in cœlum aperiri: De quo nemini dubitare fas eſt, cùm à Florentino Concilio decretum legamus, Pœnitentiæ effectum eſſe Abſolutionem à peccatis.*

Obijciet quiſpiam, SS. Patres, & præſertim *S. Gregorium Magnum*, exemplo *Lazari* priùs ad vitam à Chriſto reuocati, quàm à Diſcipulis ſolueretur, probare peccatorem priùs à morte peccati ad vitam gratiæ reuocari (quod vtique non fit niſi contritione perfecta) quàm à Sacerdote abſoluatur: Ac proinde Contritionem perfectam ad iuſtificationem peccatoris in Sacramento Pœnitentiæ eſſe neceſſariam; nec imperfectam, quæ vocatur Attritio, cum Sacramento ſufficere. Sic autem loquitur *S. Gregorius* Homilia 26. in Euangelia: *Cauſæ penſandæ ſunt, & tunc ligandi atque ſoluendi poteſtas exercenda. Videndum eſt quæ culpa præceſſit, aut quæ ſit Pœnitentia ſecuta poſt culpam: Vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam viſitat, illos Paſtoris ſententia abſoluat. Tunc enim vera eſt Abſolutio Præſidentis, cùm æterni arbitrium ſequitur Iudicis. Quod benè quatriduani*

mortui

Digitized by Google

mortai reſuſcitatio illa ſignificat, quæ videlicet demonſtrat, quia priùs mortaam Dominas vocauit & viuificauit diceus: Lazare, veni foras: *& poſtmodum is qui viuens egreſſus faerat, à Diſcipulis eſt ſolutus, ſicut ſcriptum eſt:* „ Cúmque egreſſus eſſet qui fuerat ligatus inſtitis, tunc „ dixit Diſcipulis: Soluite eum, & ſinite abire *Ecce illum Diſcipuli iam viueatem ſoluunt, quem Magiſter reſuſcitaaerat mortaum. Si eaim Diſcipuli Lazarum mortuum ſoluerent, fœtorem magis oſtenderet quàm virtutem. Ex qaa conſideratione intueadum eſt, quòd illos aos debemus per Paſtoralem Auctoritatem ſoluere, quos Auctorem noſtrum cogaoſcimus per ſuſcitantem gratiam viuificare.*

Reſpondetur, Peccatorem non abſolui à Sacerdote, niſi priùs fuerit à Deo ſuſcitatus à morte peccati ad vitam gratiæ, reſurrectione inchoatâ, non perfectâ & conſummatâ. Reſurrectio & vita ſpiritualis inchoata, eſt effectus gratiæ actualis animam interiùs excitantis & mouentis. Reſurrectio & vita ſpiritualis perfecta & conſummata, eſt effectus gratiæ iuſtificantis. Prior Abſolutionem Sacramentalem præcedere debet, ſicut Reſurrectio Lazari ſolutionem eius miniſterio Diſcipulorum Chriſti factum: Poſterior fit Abſolutionis ipſius virtute & efficaciâ. Prior ab affectu peccati voluotatem auertit & reuocat, & ad Deum conuertit: Poſterior à reatu peccati hominem ſuſcitat. Prior Contritioni tribuitur; poſterior Sacramento Pœnitentiæ, id eſt, ipſi etiam Confeſſioni & Abſolutioni Sacramentali. Itaque vitam inchoatam Contritio imperfecta ſiue Attritio ex impulſu & dono Spiritus-Sancti concepta operatur; & ad vitam perfectam per Sacramentum Pœnitentiæ conferendam diſponit. Quod ſignificat *S. Gregorius* his verbis: *Vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam viſitat, illos Paſtoris Sententia abſolnat.* Idémque docet *S. Auguſtiuus* Sermone 67. aliàs 8. *De Verbis Domini*, Cap. 1. & 2. *Qui confitetur*, inquit, *foras prodit. Feras prodire non poſſet, niſi viueret: Viaere non poſſet, niſi reſuſcitatas eſſet. . . Dicit ergo aliquis: Quid prodeſt Eccleſia, ſi iam confeſſor voce Domiaica reſuſcitatus prodit? Quid* „ *prodeſt Eccleſia confiteuti, cai Dominas ait,* Quæ ſol- „ ueritis in terra, ſoluta erunt, & in cœlo? *Ipſum Lazarum attende: cum vincalis prodit. Iam viuebat confitendo; ſed aoudum ambulabat, viacalis irretitus. Quid ergo facit Eccleſia, cui dictum eſt,* Quæ ſolueritis, ſoluta erunt? *Niſi quod ait Dominus continuò ad Diſcipulos,* SOLVITE *illum, & ſinite abire.* Qui reatu & vinculis peccati nondum ſolutus eſt, nondum viuit vitâ perfectâ & conſummatâ. Sed peccator ante Sacramentalem Abſolutionem, quæ fit poteſtate clauium Eccleſiæ traditarum, nondum ſolutus eſt reatu & vinculis peccati: Nondum igitur viuit vitâ perfectâ & conſummata: Niſi fortè *Contritionem charitate perfectam* eſſe contingat: Quo caſu nec ipſa Contritio per ſe, ſed votum Sacramenti in ea incluſum ſpiritalem peccatoris reſurrectionem operatur.

Confirmatur hæc Reſponſio ex *S. Thoma* idem argumentum tractante Opuſculo 22 Cap. 2. *Conſtat* (inquit) *quòd Dominus Lazarum ſuſcitauit, & Diſcipulis ſoluendum mandauit: Ergo Diſcipuli abſoluaat. Per hoc ergo aon oſtenditur, quòd Sacerdos non abſoluat, aut non debeat dicere, Ego te abſoluo: Sed quod eum nou debet abſoluere, in quo ſigaa contritionis noa videt, per quam homo iuſtificatur interiùs à Deo culpâ remiſſâ.*

Idem confirmat *S. Bonaueutura* in 4 Sententiarum Diſt. 17. P. 2 Art. 2. Quæſt. 4 vbi explicans hanc *S Auguſtini* Sententiam: *Nemo poteſt confiteri niſi ſuſcitatus; qui à mortuo, velut qui nou eſt, perit confeſſio:* Reſpondet: *Dicendum quòd vocat ſuſcitatum, diſpoſitum per charitatem, qui iam incipit ſuſcitari, cùm atteritur per dolorem. Et in Confeſſione plerumque recipit vitam.* Idemque *S. Thomæ* ſenſus eſt Quæſtione 7. Supplementi, Articulo 1. dicentis in Reſponſione ad ſecundum: *Confeſſio præſupponit charitatem, qua quis viuus efficitur. Contritio autem eſt in qua datar charitas.*

PROPOSITIO III.

Attritio naturalis aon ſufficit, etiam cum Sacramento, ad hominem Deo recouciliandum.

NAturalis Attritio dicitur, quam rationes merè naturales excitant, & quæ ſolis naturæ viribus concipitur; cùm ſcilicet quis dolet de peccato commiſſo propter infamiam ex eo conſecutam, aut aliud quodcumque damnum vel ſupplicium temporale; vel quia contra rationem & honeſtatem eſſe intelligit quod fecit; aut quia illud improbari videt à parentibus, amicis, viris probis, ſéque illis hoc nomine diſplicere, quòd illud commiſerit.

Hanc autem Attritionem etiam cum Sacramento non ſufficere ad hominem Deo reconciliandum, probant Scripturæ Sacræ teſtimonia, quibus veræ conuerſionis ad Deum ex toto corde neceſſitas ſignificatur ad remiſſionem peccati obtinendam. Ezechiel. 18. *Conuertimini & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit in vobis in ruinam iniquitas.* Et Cap. 23. *Si impius non fuerit conuerſus à via ſua mala, ipſe in iniquitate ſua morietur.* Ieremiæ 29. *Quæretis me, & inuenietis, cùm quæſieritis me in toto corde veſtro.* Ioëlis 2. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro. . . Sciendite corda veſtra, & conuertimini ad Dominum; quia benignus & miſericors eſt.* Actuum 2. *Pœnitemini, & conuertimini, vt deleantur peccata veſtra.* Et 2 ad Corinthios 7. *Quæ ſecundùm Deum triſtitia eſt, Pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur.* Sed qui Attritionem naturalem ſolùm habet de peccato, non conuertitur ad Deum ex toto corde, nec eius triſtitia ſecundùm Deum eſt, cùm infideles & impij ſic de peccatis doleant; & ita doluerit *Antiochus*, vt habetur 2. *Machabæorum 9.*

Præterea, Contritio quouis tempore fuit ad peccatoris iuſtificationem neceſſaria, vt docet Concilium Tridentinum. Attritio autem naturalis non eſt vera contritio, cùm non ſit *Donum Spiritus-Sancti*, ſine cuius gratia nihil ſalutare ex nobis habere poſſumus, ſecundùm Concilij Tridentini definitionem Seſſione 6. Canone 3. *Si quis dixerit, ſine præueniente Spiritus-Sancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe ſicut oportet, vt ei iuſtificationis gratia conferatur; Anathema ſit.* Quod & ab Arauſicana Synodo ſecunda iam olim definitum fuerat. Et certè cùm gratia ſanctificans, ad quam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam Contritio imperfecta, ſiue Attritio diſponit, ſit ſupernaturalis, Attritionem ipſam eiuſdem ordinis eſſe neceſſe eſt.

Denique *Innocentius Vndecimus* Pontifex Maximus hanc inter alias Propoſitionem damnauit: *Probabile eſt ſufficere Attritionem naturalem, modò honeſtam.*

PROPOSITIO IV.

Attritio quâ quis dolet de peccato quatenus Dei offenſa eſt, non tamen abſolutâ & efficaci voluntate, non ſufficit, etiam cum Sacramento, ad iuſtificationem peccatoris.

HÆc enim Attritio peccandi voluntatem & affectum non excludit, adeóque non eſt verus *Dolor & deteſtatio de peccato commiſſo, cum propoſito non peccandi de cætero*, nec *Vitæ veteris odium, & vitæ nouæ propoſitum & inchoationem* continet: Quæ neceſſaria ſunt omninò ad Contritionem tam perfectam, quàm imperfectam, quæ dicitur Attritio. Vnde & vſurarij, & concubinarij, aliſque peccati mortalis habitu, conſuetudine, & occaſionibus implicati, dolent interdum de peccato quatenus Dei offenſa eſt, non tamen abſolutâ, ſed inefficaci dumtaxat & ſuſpenſa voluntate, quæ velleitas nuncupari ſolet: Quibus tamen inutilis eſt huiuſmodi dolor, quia in peccatis nihilominus perſeuerante, & cùm Dei vocem interiùs loquentis audierint, corda ſua ſinunt obdurari fallaciâ peccati.

PROPOSITIO V.

Attritio ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu concepta, vtilis eſt, & ad iuſtificationem diſponit.

GEhennæ ſiue pœnæ æternæ timorem ex fide conceptum, vtilem eſſe, & ad iuſtificationem diſponere, probat illud Scripturæ Sacræ oraculum, *Timor* Eccli. c.
Domini expellit peccatum: Nam qui ſine timore eſt, non poterit iuſtificari. Vnde Chriſtus ad timorem Dei, pœnas æternas iuſto iudicio peccatoribus infligentis, homines

adhor-

adhortatur, Matth. 10. *Timete eum qui poteſt & animam & corpus perdere in gehennam.*

Id confirmat *S. Auguſtinus*, Sermone 161. aliàs 18 *De Verbis Apoſtoli*, Cap. 8. *Modò* (inquit) *cùm dicis mihi, Gehennam timeo, ardere timeo, in æternum puniri timeo: Quid dicturus ſum? Malè times, vanè times? Non audeo, quandoquidem ipſe Dominus ablato timore, ſubiecit timorem; & ait, vbi dixit,* No-
„ lite timere eos qui corpus occidunt, & poſtea non
„ habent quid faciant: Sed eum timete qui habet
„ poteſtatem & corpus & animam occidere in gehen-
„ nam ignis: Ita dico vobis, hunc timete. *Cùm ergo Dominus timorem incuſſerit, & repetendo verbum comminationem geminauerit, dicturus ego ſum, Malè times? Iſta non dicam. Planè time, nihil meliùs times; nihil eſt quod magis timere debeas. Sed interrogo te, ſi te non videret Deus, quando facis, nec quiſquam te conuinceret in iudicio illius, faceres? Tu te vide. Non enim potes ad verba omnia mea reſpondere, inſpice teipſum. Faceres? Si faceres, ergo pœnam times, caſtitatem nondum amas, charitatem nondum habes: Seruiliter times; formido eſt mali, nondum dilectio boni. Sed time tamen, vt iſta formido cuſtodiat te, vt perducat ad dilectionem. Timor enim iſte, quo gehennam times, & ideò mala non facis, continet te; & ſic volentem peccare animum interiorem non ſinit. Eſt enim quidam cuſtos timor, quaſi Pædagogus legis; littera eſt minans, nondum gratia iuuans. Cuſtodiat tamen te timor iſte, dum non facis timendo, & veniet charitas; intrat in cor tuum, & quantùm illa intrat, tantùm timor exit. Timor enim id agebat, ne faceres: Charitas id agit, vt nolis facere, etiamſi impunè poſſis admittere.* Timor itaque ſeruilis, quo voluntas peccatum refugit & auerſatur eo nomine, quòd peccantem obnoxium reddat pœnis à Deo iuſto Iudice infligendis, vtilis eſt, quia prohibet ſaltem opus externum peccati: Ed ad charitatem diſponit, remouendo impedimenta. *Niſi* enim *timore incipiat homo Deum colere, non perueniet ad*
Pſal. 110. *amorem.* Initium ſapientiæ timor Domini: *Incipit ergo à vinculis ferreis, finitur ad torquem aureum. Dictum eſt enim de Sapientia,* Et torquem aureum circa tuam ceruicem. *Non tibi imponeret torquem aureum, niſi primò in compedibus ferreis te alligaſſet. Cœpiſti à timore, conſummaris ad ſapientiam;* (inquit *S. Auguſtinus*, Enarratione in Pſalmum 149.)

Eamdem doctrinam pluribus in locis confirmat; ſcilicet Enarratione in Pſalmum 127. *Ille timor* (inquit) *nondum caſtus, præſentiam & pœnas timet. Timore facit quicquid boni facit; non timore amittendi bonum illud, ſed timore patiendi illud malum. Non timet, ne perdat amplexus pulcherrimi Sponſi, ſed timet ne mittatur in gehennam. Bonus eſt & iſte timor, vtilis eſt.*

Et Libro 1. *Contra Aduerſarium Legis & Prophetarum*, Cap. 16. *Salubriter non ſolùm bonitatem, verùm etiam ſeueritatem Dei Sancta Scriptura commendat, quoniam & amatur Deus vtiliter & timetur.*

Propoſitionem noſtram confirmat Synodus Tridentina, Seſſione 6. Canone 8. cuius hæc ſunt verba: *Si quis dixerit, gehennæ metum, per quem ad miſericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, vel à peccando abſtinemus, peccatum eſſe, aut peccatores peiores facere; Anathema ſit.* Quo Canone configitur error *Lutheri* aſſerentis, Timorem gehennæ malum eſſe, & hominem facere hypocritam. Contra quem & Cap. 4. Seſſionis 14 declarat, *Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur; ſi voluntatem peccandi excludat cum ſpe veniæ, non ſolùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verùm etiam donum Dei eſſe, & Spiritûs-ſancti impulſum; non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantùm mouentis, quo Pœnitens adiutus, viam ſibi ad iuſtitiam parat. Et quamuis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit. Hoc enim timore vtiliter concuſſi Niniuitæ, ad Ionæ prædicationem plenam terroribus Pœnitentiam egerunt, & miſericordiam à Domino impetrarunt.*

Obijcitur; Omnem motum qui oritur ex cupiditate, malum eſſe: Atqui timor gehennæ oritur ex cupiditate: Timor enim qui oritur ex amore creaturæ, oritur ex cupiditate: Timor porrò gehennæ, aliarúmue pœnarum peccato debitarum oritur ex amore creaturæ: Ideò enim gehennam, aliáſue pœnas timet homo, quia ſe ipſum diligit. Timor itaque pœnarum malus eſt: Ac proinde Attritio ex illo metu concepta non videtur eſſe vtilis eſt, nec ad iuſtificationem diſponere.

Reſpondetur, Timorem gehennæ oriri ex amore creaturæ, in quo non quieſcit, vt in fine vltimo: Vnde non oritur ex cupiditate. Quod enim eſt ex impulſu Spiritûs-Sancti, nondum quidem inhabitantis, ſed mouentis, non eſt ex cupiditate: Sed timor pœnarum quo peccator concuſſus ad diuinam miſericordiam confugit, eſt ex impulſu Spiritûs-Sancti, nondum quidem inhabitantis, ſed mouentis, vt docet Tridentina Synodus: Non eſt igitur ex cupiditate. Neque verò omnis amor creaturæ & ſui ipſius eſt inordinatus, cùm ordo charitatis poſtulet, vt nos ipſos ſecundùm Deum diligamus, & proximum ſicut noſmetipſos; ſed tunc ſolùm eſt illicitus, cùm in creatura ſiſtit, & ad Deum, qui vltimus appetitûs finis eſt, non refertur. Deinde quamuis timor gehennæ inordinatus oriatur ex amore creaturæ, non tamen ordinatus. Timor ordinatus eſt, quo plus culpa timetur quàm pœna. Inordinatus, quo plus pœna timetur quàm Dei offenſa; qui etiam ſeruilis appellatur. At ſeruilitas iſta (vt ita loquar) vitium eſt timentium, non timoris ipſius. Sicut enim amor creaturarum, & appetitus naturalium bonorum per ſe bonus eſt, ſed amantium vitio malus fit, quia hærent colligati creaturis, nec amando tranſeunt quò eos tranſire Lex Dei iubet: Ita non timoris, ſed timentium vitium eſt, ſi in malis timendis ad finem vltimum non referant timorem, id eſt, ad finem charitatis de corde puro, de conſcientia bona, & fide non ficta.

Obijcitur ſecundò illud *S. Auguſtini* principium: *Inimicus eſt iuſtitiæ, qui pœnæ timore non peccat:* Timor itaque pœnarum malus eſt.

Reſpondetur ex illo principio id minimè ſequi, quod colligitur: Non ſequitur (*inquam*) timorem pœnæ malum eſſe, ſed adhuc malum eſſe qui ſeruiliter timet, quia ita affectus eſt, vt peccare vellet, niſi Deus pœnas peccatori comminaretur: Vnde abſtinet ſolùm ab opere externo peccati, quia timor intra clauſtra cogitationis coërcet malam cupiditatem. Cæterùm timor paulatim cupiditatem domat, malámque conſuetudinem frangit, vt *S. Auguſtinus* docet Sermone 180. aliàs 28. *De Verbis Apoſtoli*, Cap. 9. *Ex quo* (inquit) *Deo ſeruire cœpimus, & quantum malum ſit in periurio vidimus, timuimus vehementer; & veternoſiſſimam conſuetudinem timore frænauimus. Frænata reſtringitur, reſtricta langueſcit, langueſcens emoritur, & malæ conſuetudini bona ſuccedit.* Et infrà: *Lingua facilitatem habet motus, in vdo poſita eſt, facilè in lubrico labitur. Quantò illa citiùs & faciliùs mouetur, tantò tu aduerſùs illam fixus eſto. Domabis, ſi vigilabis; vigilabis, ſi timebis: timebis, ſi Chriſtianum te eſſe cogitaueris.* Ita plerumque fit, *Vt Deo terrente & horreante conuertente & implente; humanus in melius mutetur affectus. Et quod erat neceſſitate cœptum, fiat charitate perfectum;* (vt loquitur *S. Auguſtinus* Libro 2. *De Adulterinis Coniugijs*, Cap. 19.)

Obijcitur tertiò; Timor qui expellitur à charitate, malus eſt: Sed *Perfecta charitas foras mittit timorem*, vt docet Apoſtolus *S. Ioannes* Epiſt. 1. Cap. 4. Timor itaque pœnarum malus eſt.

Reſpondetur, primam Propoſitionem falſam eſſe. Non enim quicquid expellitur à charitate, ipſi per ſe contrarium eſt, & ſecundùm ſubſtantiam (*vt ita loquamur*) ſed ſecundùm ſtatum dumtaxat & perfectionem. Peccatum expellitur & abolетur à charitate vt per ſe ipſi contrarium: Timor verò ab eadem expellitur, vt contrarius eius perfectioni. Vnde non ſequitur timorem pœnæ eſſe per ſe malum, ſed ſolùm imperfectum. Charitas autem hunc timorem expellens, adducit alium perfectiorem, ſcilicet timorem caſtum, manentem in ſæculum ſæculi. Id egregiè *S. Auguſtinus* explicat, Sermone 161. aliàs 18. *De Verbis Apoſtoli*, Cap. 9. *Sectamini charitatem* (inquit) *intret charitas, admittite illam, timendo peccare, admittite amorem non peccantem, admittite amorem bene viuentem. Illâ intrante, incipit timor exire. Quantò plus illa intrauerit, tantò timor erit. Cùm illa tota intrauerit, nullus timor erit: Quia perfecta charitas foras mittit timorem. Intrat ergo charitas, pellit timorem. Non autem intrat, & ipſa incomitata. Habet ſecum ſuum*

timo-

Digitized by Google

timorem, quem introducit ipſu; ſed illum caſtum, permanentem in ſæculum ſæculi. Seruilis timor eſt, quo times cum diabolo ardere: Timor caſtus eſt, quo times Deū diſplicere. Conſiderate Cariſſimi, & ipſos humanos interrogate affectus. Timet ſeruus offendere Dominum ſuum, ne iubeat eum verberari, iubeat in compedes mitti, iubeat carcere includi, iubeat eum piſtrino conteri. Hæc timens ſeruus non peccat: Sed quando ſenſerit abſentes oculos Domini ſui, nec habuerit teſtem à quo poſſit conuinci, facit. Quare facit? Quia pœnam timebat, non iuſtitiam diligebat. Vir autem bonus, vir iuſtus, homo liber. . . Delectatur ipſâ iuſtitiâ: Et ſi poſſit ſine teſte peccare, teſtem reformidat & Deum: Et ſi poſſit audire Deum dicentem ſibi, Video te cùm peccas, non te damnabo, ſed diſplices mihi: Ille nolens diſplicere oculis Patris, non formidoloſi Iudicis, timet, non ne damnetur, non ne puniatur, non ne crucietur, ſed ne offendat gaudium paternum, ne diſpliceat oculis amantis. Si enim amat ipſe, & amantem ſuo Dominum ſentit, non facit quod diſplicet amanti ſe. Eamdem doctrinam luculento exemplo explicat Cap. 10. *Lubricos* (inquit) *& inhoneſtos amatores attendite; ſi quis amore fœminæ laſciuus & nequam veſtit ſe aliter quàm illi placet, veſtit ſe aliter quàm amatæ ſuæ placet, aut ornat ſe aliter quàm illi placet: Illa dixerit, Nolo habeas talem byrrhum; non habet: Si per hyemem illi dicat, In lacerna te amo; eligit tremere, quàm diſplicere. Numquid illa cui diſplicet, damnatura eſt? Numquid in carcerem miſſura? Numquid tortores adhibitura? Hoc ſolùm ibi timetur, Non te videbo: Hoc ſolùm ibi contremiſcitur, Faciem meam non videbis. Si hoc impudica dicit, & terret: Deus dicit, & non terret? Sanè plurimùm, ſed ſi amamus. Si autem non amamus, non inde terremur, ſed terremur, vt ſerui, de igne, de gehenna, de atrociſſimis tartareis minis, de exaggeratiſſimis diaboli angelis, eiuſque ſuppliciis? Vel inde terremur. Si illud minùs amamus, vel illa timeamus.*

Non minùs perſpicuè id explicat Tractatu nono in Epiſtolam S. Ioannis. *Ergo* (inquit) *timor non eſt in charitate. Sed in qua charitate? Non in inchoata. In qua ergo?* Sed perfecta, *inquit*, charitas foras mittit timorem. *Ergo incipiat timor: Quia initium ſapientiæ timor Domini.* (Eccli. 1.) *Timor quaſi locum præparat charitati. Cùm autem cœperit charitas habitare, pellitur timor qui ei præparauit locum. Quantùm enim illa creſcit, ille decreſcit: Et quantùm illa fit interior, timor pellitur foras. Maior charitas, minor timor: Minor charitas, maior timor. Si autem nullus timor, non eſt quà intret charitas. Sicut videmus per ſetam introduci linum, quando aliquid ſuitur, ſeta priùs intrat, ſed niſi exeat, non ſuccedit linum: Sic timor primò occupat mentem, non autem ibi remanet timor, quia ideò intrauit, vt introduceret charitatem. . . . . Stimulat timor: Sed noli timere, intrat charitas, quæ ſanat quod vulnerat timor. Timor Dei ſic vulnerat, quomodo Medici ferramentum putredinem tollit, & quaſi videtur vulnus augere. Ecce putredo quando erat in corpore, minus erat vulnus, ſed periculoſum: Accedit ferramentum Medici; minùs dolebat illud vulnus, quàm dolet modò cùm ſecatur. Plus dolet cùm curatur, quàm ſi non curaretur: Sed ideò plus dolet accedente medicinâ, vt nunquam doleat ſuccedente ſalute. Occupet ergo cor tuum timor, vt inducat charitatem: Succedat cicatrix ferramento Medici. Talis eſt Medicus, vt nec cicatrices appareant: Tu tantùm ſubde te dexteræ ipſius. Nam ſi ſine timore es, non poteris iuſtificari. . . Opus eſt ergo vt intret timor primò,* (Eccli. 1.) *per quem veniat charitas. Timor medicamentum, Charitas ſanitas.*

PROPOSITIO VI.

Vtrum Attritio ex ſolo pœnarum metu concepta, nullumque Dei amorem includens, cum Sacramento ſufficiat ad iuſtificationem peccatoris: An Dei amorem ſuper omnia includere debeat neceſſariò: Quæſtio eſt ſummam Fidei non ſpectans.

DE illa enim etiamnum diſputant Catholici Theologi: Nec affirmans negánſue ſententia ex Scriptura ve Traditione certò & apertè colligitur: Nec à Synodo Tridentina, aut altero Eccleſiæ Iudicio finita eſt. Synodi namque Tridentinæ tempore, nulla ea de re Catholicos inter & Hæreticos erat controuerſia. Vnde id vnum Sacra Synodus contra Lutherum pronuntiauit & declarauit, *Eam Contritionem, quæ paratur per diſcuſſionem, collectionem & deteſtationem peccatorum, quâ quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum grauitatem, multitudinem, fœditatem, amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incurſum, cum propoſito melioris vitæ, eſſe verum & vtilem dolorem; præparare ad gratiam;* nec *facere hominem hypocritam, & magis peccatorem; demum illum* non *eſſe dolorem coactum*, ſed *liberum ac voluntarium:* Contrariúmque ſentientes & aſſerentes Anathemate confixit.

Id Confirmat Cardinalis *Palauicinus*, in Hiſtoria Concilij Tridentini, Lib 12. Cap 10. vbi refert hanc fuiſſe Theologorum Tridentinorum mentem, vt error Hæreticorum damnaretur, tanquam inhoneſtum improbantium pœnæ timorem; non item vt ferrent ſententiam de Scholaſtica Quæſtione, an huiuſmodi timor non ſolùm abſque contritione animi perfecta (de qua controuerſia vix fuit) ſed etiam abſque eo quòd vllus excitetur amor imperfectus, ſufficiat ad peccatorum remiſſionem in Sacramento. Id verò clarè liquet ex ipſa probatione Concilij, quâ huius Articuli doctrinam firmat Capite quarto; nimirum, Niniuitarum Pœnitentiam ex timore profectam ipſis profuiſſe; cùm certum eſſet, eo tempore quo Sacramentum Pœnitentiæ adhuc non extabat, eam formidoloſam Pœnitentiam minimè ſuffeciſſe per ſe ipſam ad peccatum delendum; ſed vim tantummodo habuiſſe ad impetrandam nouam gratiam, cuius ope adijceretur charitatis affectus, quem omnes neceſſarium fuiſſe fatentur ante Nouam Legem ad iuſtitiam recipiendam. Addit *Palauicinus*, in Patrum Conuentu id paucos attigiſſe. Aliquod dumtaxat veſtigium opinionis negantis neceſſitatem amoris, inueniri in ijs quæ Granatenſis diſputauit. At verò *Ioannem Æmilianum*, Hiſpanienſem, Tudetanum Antiſtitem, extremum oppoſitæ ſententiæ tenuiſſe: Hoc eſt, opus eſſe Contritione perfectâ; nec tamen hinc argui per Sacramentum peccata non remitti, quippe quæ iam inuenit remiſſa præeuntis Contritionis efficacitate: Siquidem, aiebat, ipſa Contritio id præſtat virtute Sacramenti, cuius votum in ea continetur. Addit Illuſtris Hiſtoricus, Poſtea decretis doctrinam complexis verba hæc fuiſſe adiecta. *Illam Contritionem, quam Theologi Attritionem vocant, quòd imperfecta ſit, & ſolùm vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu, qui ſeruilis timor dicitur, concipiatur, ſi voluntatem peccandi excludat, & dolorem qualemcumque de commiſſis delictis exprimat) ſtatuit hæc Sancta Synodus & declarat, non ſolùm non facere hominem hypocritam & magis peccatorem (vt quidam blaſphemare non verentur) verùm etiam ſufficere ad Sacramenti huius conſtitutionem, ac donum Dei eſſe, & Spiritûs-ſancti impulſum veriſſimum, non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantùm mouentis, quo Pœnitens adiutus, cùm ſine aliquo dilectionis in Deum motu eſſe vix queat, viam ſibi ad iuſtitiam munit, & per eum ad Dei gratiam faciliùs impetrandam diſponitur.* Sed laudatus Epiſcopus monuit, falsò dici, huiuſmodi dolorem ſine amore vix vnquam concipi poſſe: Quòd autem hæc Attritio ſatis eſſet Sacramento conſtituendo, variare Auctorum ſententias, adeóque id eſſe tollendum: Quamobrem Decretum, ſicuti nunc exſtat, reformatum eſt.

Poſt Synodum Tridentinam Theologi hanc vel illam partem liberè propugnarunt. Denique contentione eâ de re in Belgio feruente, & ad Sedem Apoſtolicam relatâ, Summus Pontifex *Alexander VII.* Decreto edito die quinta Maij, anni milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi-ſeptimi In virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ Sanctæ Sedi reſeruatæ, aliiſque pœnis eiuſdem Sanctæ Sedis arbitrio taxandis, præcepit cunctis & ſingulis Fidelibus, quocumque gradu & dignitate, Epiſcopali, & maiori, imò & Cardinalitia fulgentibus, vt ſi deinceps de materia Attritionis ſcribent, vel Libros edent, vel docebunt, vel prædicabunt, vel alio quouis modo Pœnitentes aut Scholares, cæteróſue erudient, non audeant alicuius Theologicæ Cenſuræ, alteriúſue iniuriæ aut contumeliæ notâ taxare alterutram ſententiam, *Siue negantem neceſſitatem aliqualis dilectionis Dei in præfata Attritione ex metu gehennæ conceptâ, quæ*

hodie

Digitized by Google

hodie inter Scholaſticos communior videtur: Siue aſſerentem dictæ dilectionis neceſſitatem, donec ab hac Sancta Sede fuerit aliquid hâc in re definitum.

PROPOSITIO VII.

Attritionem ſiue Dei amore, ſaltem incboato, ad iuſtificationem peccatoris in Sacramento non ſufficere, probabilius eſt.

ID probatur primò ex Propheticis Oraculis, quæ homines ad meliorem frugem adhortantur his verbis ex perſona Dei prolatis, *Conuertimini ad me in toto corde veſtro. . . . Quæretis me & inuenietis, cùm quæſieritis me in toto corde veſtro. . Si peccauerint tibi, & reuerſi fuerint ad te in vniuerſo corde ſuo, tu propitiaberis populo tuo.* Atqui ex toto corde ad Deum non conuertitur, niſi qui Deum amat. Cùm enim cor peccatoris à Deo auerſum, amore conglutinatum ſit creaturis, neceſſe eſt vt à creatura abſtrahatur, & amore Deo adhæreſcat, vt verè conuerſus dici poſſit. Cùm namque cupiditas charitate ſolâ minuatur aut perimatur, & peccator ſit vnuſquiſque, quamdiu dominatur ipſi cupiditas: Conſequens eſt neminem hominem à ſtatu peccati ad ſtatum iuſtitiæ transferri, niſi vi & beneficio charitatis.

Idem colligitur ex verbis Chriſti de Muliere peccatrice, Lucæ 7. *Dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multùm: Cui autem minus dimittitur, minùs diligit.* Dilectionem eſſe menſuram remiſſionis peccatorum Saluator noſter his verbis ſignificat: Ita vt illi minùs remittatur, qui minùs diligit; illi multa condonentur, qui multùm diligit: Adeóque nihil illi remittatur, qui non diligit.

Idem confirmatur ex illis Domini noſtri verbis, Ioannis 14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo.* Nemo porrò Dei gratiam impetrat per Sacramentum, niſi à Deo diligatur: Nemo itaque iuſtificatur etiam in Sacramento, niſi Deum diligat.

Confirmatur & Apoſtolorum teſtimonijs. 1. ad Corinthios vltimo. *Si quis non amat Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſit Anathema.* Et 1. Ioannis 3. *Qui non diligit, manet in morte.* Quomodo autem iuſtus quis cenſeri poteſt, qui coram Domino eſt anathema, & in morte peccati manet? Nemo ergo iuſtus eſſe poteſt, niſi amet Dominum Ieſum.

Probatur ſecundò Propoſitio luculentiſſimo *S. Auguſtini* Principio. Sincera conuerſio nulla eſt, niſi peccandi voluntas deponatur, & noua ſecundùm Chriſtum vita inchoetur. Voluntas porrò peccandi non deponitur, niſi quis iuſtitiam, id eſt, Deum ipſum amet: Neque nouam vitam auſpicatur quandiu ſolo timore pœnæ abſtinet à peccato: Siquidem timor ille ab opere quidem peccati reuocat, ſed affectionem animi à peccato non auertit. Iuſtus itaque nemo homo eſſe poteſt, niſi Dei amore à peccato abſtineat. Præclarum illud principium tradit *S. Auguſtinus*, Libro *De Spiritu & Littera*, Cap. 8. vbi de Iudæis ſic loquitur: *Illis Lex iram operabatur, abundante peccato, quod à ſcientibus perpetrabatur: Quia & quicumque faciebant quod Lex iubebat, non adiuuante Spiritu gratiæ, timore pœnæ faciebant, non amore iuſtitiæ: Ac per hoc coram Deo, non erat in voluntate, quod coram hominibus apparebat in opere: Potiúſque ex illo rei tenebantur, quòd eos nouerat malle, ſi fieri poſſet, impunè committere.*

Et Cap. 14. *Mandatum ſi fit timore pœnæ, non amore iuſtitiæ, ſeruiliter fit, non liberaliter; & ideò nec fit: Non enim fructus eſt bonus, qui de charitatis radice non ſurgit.*

Idem, Cap. 19. *Ex hac promiſſione, hoc eſt, Dei beneficio, Lex impletur, ſine qua promiſſione præuaricatores facit, vel vſque ad effectum mali operis, ſi etiam repagula timoris concupiſcentiæ flamma tranſcenderit, vel certè in ſola voluntate, ſi timor pœnæ ſuauitatem libidinis vicerit.*

Illud ipſum inculcat Libro *De Natura & Gratia*, Cap 57. *Sub lege eſt* (inquit) *qui timorem ſupplicij, quod Lex minatur, non amore iuſtitiæ, ſe ſentit abſtinere ab opere peccati, nondum liber nec alienus à voluntate peccandi. In ipſa enim voluntate reus eſt, quâ mallet, ſi fieri poſſet, non eſſe quod timeat, vt liberè faciat quod occultè deſiderat. Ergo ſi ſpiritu, inquit, ducimini, non adhuc eſtis ſub Lege: Vtique Lege quæ timorem incutit, non tribuit charitatem: Quia Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris, non per Legis litteram, ſed per Spiritum-ſanctum qui datus eſt nobis. Hæc eſt lex libertatis, non ſeruitutis; quia charitatis vtique, non timoris.*

Et Lib. 3. Ad *Bonifacium* contra duas Epiſtolas Pelagianorum, Cap. 4 de veteribus Iudæis rurſus ait: *Illi etiam quicumque ibi erant, ſola quæ ibi Deus pollicetur terrena promiſſa ſectantes, & quid pro Nouo Teſtamento ea ipſa ſignificent, ignorantes, eorum adpiſcendorum amore, & amittendorum timore, Dei præcepta ſeruabant; imò non ſeruabant, ſed ſibi ſeruare videbantur. Neque enim fides in eis per dilectionem operabatur, ſed terrena cupiditas, metúſque carnalis. Sic autem præcepta qui facit, proculdubio inuitus facit, ac per hoc in animo non facit: Mauult enim omninò non facere, ſi ſecundùm ea quæ cupit & metuit, permittatur impunè. Ac per hoc in ipſa voluntate intus eſt reus, vbi ipſe qui præcipit, inſpicit Deus.*

Idem confirmat diſertiſſimis verbis Epiſtolâ 145. aliàs 144. ad Anaſtaſium: *Inaniter* (inquit) *putat victorem ſe eſſe peccati, qui pœnæ timore non peccat; quia etſi non impletur ſeris negotium malæ cupiditatis, ipſa tamen mala cupiditas intus eſt hoſtis. Et quis coram Deo innocens inuenitur, qui vult fieri quod vetatur, ſi ſubtrahas quod timetur? Ac per hoc in ipſa voluntate reus eſt, qui vult facere quod non licet fieri, ſed ideò non facit, quia impunè non poteſt fieri. Nam quantùm in ipſo eſt, mallet non eſſe iuſtitiam peccata prohibentem atque punientem. Et vtique ſi mallet non eſſe iuſtitiam, quis dubitauerit quòd eam, ſi poſſet, auferret? Ac per hoc quomodo iuſtus eſt, iuſtitiæ talis inimicus, vt eam ſi poteſtas detur præcipientem auferat, ne comminantem vel iudicantem ferat? Inimicus ergo iuſtitiæ eſt, qui pœnæ timore non peccat: Amicus autem erit, ſi eius amore non peccet. Tunc enim verè timebit peccare. Nam qui gehennas metuit, non peccare metuit, ſed ardere. Ille autem peccare metuit, qui peccatum ipſum ſicut gehennas odit. . . . Tantùm porrò quiſque peccatum odit, quantùm iuſtitiam diligit, quod non poterit Lege terrente per litteram, ſed Spiritu ſanante per gratiam.*

Et Enarratione in Pſalmum 77. obſeruat Prophetam de veteribus Iudæis maluiſſe dicere, *In Lege eius noluerunt ambulare*, quàm, *Non ambulauerunt. Poterat enim putari lex operum quaſi ſufficere ad iuſtificationem, cùm ea quæ præcipiuntur, forinſecùs fiunt ab eis hominibus, qui mallent non præcipi quod non ex corde faciunt, & tamen faciunt; ac per hoc quaſi videntur ambulare in lege Dei, ſed nolunt ambulare: non enim ex corde faciunt. Ex corde autem nullo modo fieri poteſt, quod formidine fit pœnæ, non dilectione iuſtitiæ. Nam quantùm attinet ad facta quæ forinſecùs aguntur, & qui timent pœnam & qui amant iuſtitiam non furantur; & ideò pares ſunt manu, diſpares corde; pares opere, diſpares voluntate.*

Et Concione 25. in Pſalmum 118. ad illa verba, *Confige timore tuo carnes meas*, ait: *Timor iſte, quo non amatur iuſtitia, ſed timetur pœna ſeruilis eſt, quia carnalis eſt; & ideò non crucifigit carnem. Viuit enim peccandi voluntas, quæ tunc apparet in opere, quando ſperatur impunitas. Cùm verò pœna creditur ſecutura, latenter viuit: Viuit tamen. Mallet enim licere, & dolet non licere quod Lex vetat: Quia non ſpiritaliter delectatur eius bono, ſed carnaliter malum metuit quod minatur. Timore autem caſto ipſa, quæ hunc timorem foras mittit, peccare timet charitas, etiamſi ſequatur impunitas: Quia nec impunitatem iudicat ſecuturam, quando amore iuſtitiæ peccatum ipſum deputat pœnam. Tali timore carnes crucifiguntur, quoniam carnales delectationes, quæ Legis litterâ vetantur potiùs quàm vitantur, ſpiritalium bonorum delectatione vincuntur, & eâdem vſque ad perfectionem creſcente victoriâ perimuntur.*

Item Sermone 169. aliàs 15. *De Verbis* Apoſtoli, Cap. 6. inſigni exemplo hanc doctrinam explicat. *Lege Dei propoſitâ* (inquit) *exceptis illis carnalibus Sacramentis, quæ fuerunt vmbræ futurorum; Lege Dei propoſitâ quiſquis tumuerit, & ſuis viribus eam implere ſe poſſe putauerit, & fecerit quòd Lex iubet, non amando iuſtitiam, ſed timendo pœnam; fuit quidem ſecundùm iuſtitiam quæ ex Lege eſt homo ſine querela; non furatur, non adulterat, non dicit falſum teſtimonium, non concupiſcit rem proximi ſui: Poteſt hoc; poteſt fortaſſis;*

vnde?

vnde? Timore pœnæ. Quamquam qui timore pœnæ non concupiſcit, puto quia concupiſcit. Terrore ingenti armorum atque telorum, & circumdantis forſitan multitudinis vel obuiam euntis, etiam leo reuocatur à præda: & tamen leo venit, leo redit; prædam non rapuit, non malitiam poſuit. Si talis es, adhuc iuſtitia eſt, quâ iuſtitiâ tibi conſulis, ne torquearis. Quid magnum eſt, pœnam timere? Quis eam non timet? Quis latro, quis ſceleratus, quis nefarius? Sed hoc intereſt inter timorem tuum, timoremque latronis, quòd latro timet leges hominum, & ideò facit latrocinium, quia ſperat ſe fallere leges hominum: Tu autem leges eius times, quem fallere non potes. Nam ſi fallere poſſes, quid non feciſſes: Ergo & concupiſcentiam tuam non amor tollit, ſed timor premit. Ad ouile venit lupus; latratu canum & clamore paſtorum ab ouili reuerſus eſt lupus: Ipſe tamen ſemper eſt lupus. In ouem vertatur. Facit enim & hoc Dominus: Sed ipſa eſt iuſtitia eius, non tua. Nam quamdiu habes tuam, potes timere pœnam, non amare iuſtitiam. Ex quibus colligitur, affectum peccati non deponi, cùm ſolo timore pœnæ correptus homo à peccato abſtinet, ſed opus eſſe, vt amor Dei cor hominis ad ipſum conuertat.

Idem inculcat Sermone 179. aliàs 59. *De Verbis Apoſtoli*, Cap. 8. *Quid eſt magnum*, inquit, *timere malum? Magnum eſt, non facere malum: Magnum eſt, amare bonum. Nam & latro timet malum; & vbi non poteſt, non facit: & tamen latro eſt. Deus enim cor interrogat, non manum. Lupus venit ad ouile ouium, quærit inuadere, quærit iugulare, quærit deuorare: Vigilant paſtores, latrant canes: Nihil poteſt, non aufert, non occidit; ſed tamen lupus venit, lupus redit. Numquid quia ouem non tulit, ideò lupus venit & ouis redit? Lupus venit fremens, lupus redit tremens: Lupus eſt tamen & fremens & tremens. Interroga ergo te quiſquis vis iudicare; & vide ſi tunc non facis malè, quando potes facere, & ab homine non puniri: tunc times Deum. Nemo eſt ibi, niſi tu & ille cui facis malum, & Deus qui ambos videt: Vide, ibi time. Parum eſt quod dico, Vide, ibi time malum: Ibi ama bonum. Nam etiamſi timore gehennæ non facis malum, nondum es perfectus. Audeo dicere, ſi timore gehennæ non facis malum, eſt quidem in te fides, quia credis futurum Dei eſſe iudicium: Gaudeo fidei tuæ, ſed adhuc timeo malitiæ tuæ. Quid eſt quod dixi? Quia ſi timore gehennæ non facis malum, non amore iuſtitiæ facis bonum.* Ex quibus rurſus colligo, hominis peccatoris voluntatem timore pœnæ non immutari, ſicut nec lupi immanis indoles timore immutatur. Et ſicut lupus latrantibus canibus timore perculſus, & iotactis ouibus fugiens, non ideò fit ouis, ſed lupus manet: Ita peccator Concionatorum iudicij diuini minas exaggerantium verbis perterrefactus, etſi abſtineat aliquandiu ab opere peccati, non fit iuſtus, ſi ſolo timore abſtinent; ſed neceſſe eſt vt amore iuſtitiæ ſuccenſus peccatum execretur.

Probatur tertiò Propoſitio aliorum Patrum teſtimonijs, qui *S. Auguſtino* in eadem aſſerenda veritate præiuerunt, vel ipſum ſecuti ſunt. Præiuit *S. Ioannes Chryſoſtomus*, Homilia 4. in Epiſtolam 2. ad Corinthios. *Cùm peccaueris* (inquit) *ingemiſce, non quòd pœnas daturus ſis, nihil enim hoc eſt, ſed quòd Dominum tam benignum, tam te amantem, tam denique ſaluti tuæ appenſum offenderis, vt Filium quoque ſuum tuâ cauſâ tradiderit. Ne nunc lætum, cras autem mæſtum, ac rurſum lætum te præbe, verum perpetuo in luctu ac Contritione tui mane.*

Secuti ſunt, *S. Petrus Chryſologus* Sermone nonageſimo-quarto: *Audiſtis* (inquit) *quemadmodum cæleſtis Creditor totum debitum charitate compenſat, & ad incrementum totius fœnoris Amoris ſolius exigit & requirit vſuram. Plectendus debitor, qui dilectione ſolâ ſuam negligit redimere cautionem. Vis ſcire, homo, quid Deo debeas? Quòd factus es, Dei creditum eſt: Quòd es rationis capax, Dei fœnus eſt: Quòd diſcretionem boni malique poſſides, accepiſti: & quòd viuendi normam acceperis, per chirographum legis ſtipulanti Deo ſpopondiſſe te, non potes diffiteri. Sed dum te per vitia carnis in lutum inſtar ſuis demergis, & quadrupedum more viuens, quâ præditus es ratione priuaris, & in gurgite criminum, boni maliue perditâ diſcretione confundis, & diuinæ legis ſubſtantiam diſſipas, mundana voluptate captiuus, factus es glorioſi fœnoris debitor luctuoſus: Cui deficientibus virtutum lucris, criminum multiplicatur vſura. Sed licet in hac re cecideris, licet fueris in iſta deuolutus, vide ne diſperes: Homo, remanſit tibi vnde piiſſimo ſatisfacias Creditori.* ABSOLVI VIS? AMA. *Charitas cooperiet multitudinem peccatorum. Ama ergo homo Deum, & ama totus, vt poſſis omnia ſine labore vincere peccata.*

S. Leo, Sermone 90. qui ſeptimus eſt *De Ieiunio Septimi Menſis*, Cap. 5. *Quamuis* (inquit) *varietates hoſtiarum, differentia baptiſmatum, & otia ſabbatorum, cum ipſa carnis circumciſione ceſſauerint: Manent tamen ex ipſis Voluminibus etiam apud nos plurima præcepta moralia. Et cùm inde dicatur:* Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & Diliges proximum tuum ſicut te ipſum, *Chriſto Domino docente cognoſcimus, quòd* In his duobus mandatis tota Lex pendet & Prophetæ. *Tantaque eſt ſub huius geminæ Charitatis edicto vtriuſque copula Teſtamenti, ſit ſine iſtarum connexione virtutum, nec Lex quemquam inuenitur iuſtificaſſe, nec Gratia.* Quibus verbis non obſcurè ſignificat, neminem vnquam iuſtificatum fuiſſe, ſiue tempore Legis Moſaicæ, ſiue tempore Legis Euangelicæ, abſque amore Dei.

S. Gregorius Magnus, Homiliâ 26. in Euangelia: *Videndum* (inquit) *quæ culpa præceſſit, aut quæ ſit Pœnitentia ſecuta poſt culpam, vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam viſitat, illos Paſtoris ſententia abſoluat. Tunc enim vera eſt Abſolutio Præſidentis, cùm æterni arbitrium ſequitur Iudicis.* Ibidem ait, Sacerdotes illos debere ſoluere, quos nouerunt Dominum *per ſuſcitantem gratiam viuificare*. Ex quibus colligitur, neceſſarium eſſe ad iuſtificationem, vt peccator iam ſit ſuſcitatus à peccandi affectu, & nouam vitam agere incipiat: Quod fieri cùm non poſſit abſque Dei amore, ſecundùm illud 1. Ioannis 3. *Qui non diligit, manet in morte;* Amor Dei ſaltem inchoatus omninò neceſſarius eſſe videtur ad iuſtificationem etiam per Sacramentum Pœnitentiæ conſequendam.

Et Lib. 9. in Iob Cap. 22. explicans illa verba: *Auferat à me virgam ſuam, & pauor eius non me terreat;* ait: *A peccati morte timor nos ſuſcitare non valuit, ſed ad ſtatum vitæ aſpirata manſuetudinis gratia reduxit. Quod benè in Eliſæo Sunamitis filius ſuſcitante ſignatur: Qui cum baculo puerum mittens, extincto filio vitam minimè reddidit; per ſemetipſum quòd veniens, ſéque ſuper mortuum ſternens, atque ad eius membra ſe colligens, huc illúcque deambulans, & in ore mortui ſepties aſpirans, hunc ad rediuiuam lucem protinus per miniſterium compaſſionis animauit. Auctor quippe humani generis Deus, quaſi mortuum puerum doluit, cùm extinctos nos iniquitatis aculeo miſeratus aſpexit. Et quia per Moyſen terrorem Legis protulit, quaſi per puerum virgam miſit. Sed puer cum baculo mortuum ſuſcitare non valuit, quia Paulo atteſtante:* Nihil ad perfectum adduxit Lex. *Ipſe autem per ſemetipſum veniens, & ſuper cadauer humiliter ſe ſternens, ad exæquanda ſibi mortui membra ſe collegit, quia* Cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo: Sed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. *Huc illúcque deambulat, quia & Iudæam iuxta, & longè poſitas Gentes vocat. Super mortuum ſepties oſcitat, quia per apertionem diuini muneris, gratiæ ſeptiformis Spiritum in peccati morte iacentibus aſpirat. Moxque viuens erigitur: Quia is, quem terroris virga ſuſcitare non potuit, per Amoris Spiritum puer ad vitam rediit. Dicat itaque Beatus Iob ex ſua, dicat ex voce humani generis:* Auferat à me virgam ſuam, & pauor eius non me terreat: Loquar, & non timebo. *Vbi & aptè ſubiungitur:* Neque enim poſſum metuens reſpondere. *Reſpondere quippe cuilibet dicimur, cùm factis illius digna opera rependimus. Deo ergo reſpondere, eſt donis eius præcedentibus noſtra obſequia reddere. Rectum Deus hominem condidit, eúmque ad peruerſa defluentem cum longanimitate tolerauit. Quotidie culpas aſpicit, & tamen viuendi ſpatia non citiùs abſcindit. Dona largitur benignitate ſuâ, & erga malos vtitur patientiâ ſua. Reſpondere homo tot beneficijs debet; ſed tamen reſpondere metuens non valet: Quia humani generis Conditorem, qui adhuc ſeruiliter formidat, proculdubio non amat. Nam tunc ſolùm Deo vera obſequia reddimus, cùm eum propter amoris fiduciam non timemus; cùm nos ad bona opera affectus, non metus dirigit; cùm malum noſtra menti*

Hebr. 7.

Philipp. 2.

iam.

iam non placet, etiamſi liceat. Nam qui à peruerſitatis opere ex timore reſtringitur, peruerſa libenter ageret, ſi liceret. Nequaquam ergo veraciter rectus eſt. Bene itaque dicitur: Neque enim poſſum metuens reſpondere: *Quia verè obſequia Deo non reddimus, ſi ex timore mandatis illius, & non potiùs ex amore ſeruimus.*

Et Lib. Libro 1. *Moralium*, Cap. 11. *Sancta Eccleſia* (inquit) *ſimplicitatis ſuæ vias timore inchoat, ſed charitate conſummat. Cui tunc eſt funditus à malo recedere, cùm ex amore Dei cœperit iam nolle peccare. Cùm verò adhuc timore bonum agit, à malo penitus non receſſit: Quia eo ipſo peccat, quo peccare vellet, ſi inultè potuiſſet.*

Auctor Sermonis inter Auguſtinianos olim 7. *De Tempore*, nunc 117. in Appendice: *Pœnitentiam*, inquit, *certam non facit niſi odium peccati, & amor Dei.*

Auctor Commentariorum in Libros Regum ſub *S. Gregorij Magni* nomine editorum, Lib. 2. Cap. 3. interiorem hominem in Sacramento Pœnitentiæ non renouari aſſerit niſi per amorem iuſtitiæ & affectionem charitatis. *Conuerſio peccatoris*, inquit, *non eſt in humilitate Confeſſionis, ſed in renouatione interioris hominis, cùm peccatori iam diuina inſpiratione correcto, & malum diſplicet quod amauit, & bonum placet quod odit. Nam ſunt nonnulli, qui ſe & de nequitia accuſant criminis, & prauitatem non corrigunt voluntatis. Qui profectò conuerti ad Dominum non creduntur: Quia vera conuerſio in ore non accipitur, ſed in corde. Conuerti etenim ſimul verti eſt. Conuerſio itaque peccatoris vera tunc eſt, cùm ad Creatoris noſtri beneplacitum vterque noſter homo reducitur; cùm & caro noſtra per iniquitatis odium cohibetur à perpetratione facinoris, & per amorem iuſtitiæ mens ſe extendit ad intentionem bonæ operationis:* Et infra: *Ex vi conuerſionis magnitudo deletur criminis. Vis autem conuerſionis eſt infuſio charitatis cordi infuſa viſitatione Sancti-Spiritus.*

S. Iſidorus Hiſpalenſis Libro 2. *Sententiarum*, Cap. 21. *Qui ſolâ* (inquit) *pœnâ ſupplicij in ſe vitia reprimit, quamuis non expleat opus peccati, viuit tamen in eo voluntas peccandi: doletque ſibi eſſe illicitum, quod lex prohibere dinoſcitur. Ille ergo mercedem boni operis percipit, qui amando iuſtitiam facit, non is qui eam ſolo metu pœnarum inuitus cuſtodit.*

S. Bernardus, Tractatu *De diligendo Deo*, Cap. 12. *Eſt* (inquit) *qui confitetur Domino, quoniam potens eſt: Eſt & qui confitetur Domino, quoniam ſibi bonus eſt: & item qui confitetur, quoniam ſimpliciter bonus eſt. Primus ſeruus eſt, & timet ſibi: Secundus mercenarius eſt, & cupit ſibi: Tertius filius eſt, & defert patri. Itaque & qui timet, & cupit, vtrique pro ſe agunt: Sola, quæ in filio eſt, charitas non quærit quæ ſua ſunt. Quamobrem puto de illa dictum:* Lex Domini immaculata, conuertens animas: *Quòd ſola videlicet ſit, quæ ab amore ſui & mundi auertere poſſit animam, & in Deum dirigere. Nec timor quippe, nec amor priuatus conuertunt animam: Mutant interdum vultum vel actum, affectum nunquam. Facit quidem nonnunquam & ſeruus opus Dei, ſed quia non ſponte, in ſua adhuc duritia permanere cognoſcitur: Facit & mercenarius, ſed quia non gratis, propriâ trahi cupiditate conuincitur. Sit itaque ſeruo ſua lex timor ipſe quo conſtringitur: ſit mercenario ſua cupiditas, quâ & ipſe arctatur, quando ab ipſa tentatur abſtractus & illectus: ſed harum nulla aut ſine macula eſt, aut animas conuertere poteſt. Charitas verò conuertit animas, quas facit & voluntarias.*

Ad Patres laudatos accedit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 20 Quæſt. 1. Art. 1. Quæſtiuncula 1. in Reſponſione ad primum. *Antiochus* (inquit) *veniam conſecutus fuiſſet, ſi verè pœnituiſſet: Sed non habuit veram Pœnitentiam, quia non ex amore iuſtitiæ de peccatis commiſſis dolebat; ſed timore pœnæ quam expectabat, vel dolore pœnæ quam ſuſtinebat. Et hoc etiam multis in fine Pœnitentibus contingit; quia non eſt facilè vt affectus quem homo toto tempore vitæ ſuæ inclinauit in aliquid, ſubitò ad contrarium retrahatur.*

Et Libro quarto *Contra Gentes*, Cap. 72. *Primum* (inquit) *quod in Pœnitentia requiritur, eſt ordinatio mentis, vt ſcilicet mens conuertatur ad Deum, & auertatur à peccato dolens de commiſſo, & proponens non committendum, quod eſt de ratione contritionis. Hæc verò mentis reordinatio ſine gratia eſſe non poteſt: Nam mens noſtra debitè ad Deum conuerti non poteſt ſine charitate: Charitas autem ſine gratia haberi non poteſt.*

Item in Quæſtionibus Diſputatis, Quæſt. 7. A. 11. in Reſponſione ad tertium. *Eiuſdem* (inquit) *rationis eſt, quod voluntas feratur in appetitum contrarij, & in deteſtatione alterius. Nullus autem vſum habens liberi arbitrij poteſt inchoare nouam vitam, quæ eſt per gratiæ infuſionem, niſi amet & appetat gratiæ bonum: & ideò oportet quòd deteſtetur omne malum repugnans.* Item *Prima Secundæ*, Quæſt. 113. Articulo 4. cùm præmiſiſſet, Ad iuſtificationem impij requiri motum mentis quo conuertitur in Deum; eámque conuerſionem fieri per fidem, ſubdit in Reſponſione ad primum: *Motus fidei non eſt perfectus, niſi ſit charitate informatus. Vnde ſimul in iuſtificatione impij cum motu fidei eſt etiam motus charitatis. Mouetur autem liberum arbitrium in Deum ad hoc vt ei ſe ſubijciat: Vnde etiam concurrit actus timoris filialis, & actus humilitatis.*

Et 4. P. Quæſt. 85. A 6. *Actus*, inquit, *virtutis Pœnitentiæ eſt contra peccatum ex amore Dei.*

Eiuſdem Quæſtionis Articulo 5 quinque actus eſſe docet quibus Deo in Pœnitentia operanti *Diſpoſitiuè* cooperamur: Quorum actuum primum principium eſt Dei operatio conuertentis cor, ſecundùm illud: *Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur.* Primus actus eſt *Motus fidei*. Secundus eſt *Motus timoris ſeruilis, quo quis timore ſuppliciorum à peccatis retrahitur.* Tertius eſt *Motus ſpei, quo quis ſub ſpe veniæ conſequendæ aſſumit propoſitum emendandi.* Quartus eſt *Motus charitatis quo alicui peccatum diſplicet ſecundùm ſe ipſum, & non iam propter ſupplicia.* Quintus eſt *motus timoris filialis, quo propter reuerentiam Dei aliquis emendam*, id eſt, vitæ melioris propoſitum & ſatisfactionem, *Deo voluntarius offert.* Igitur *Actus Pœnitentiæ à timore ſeruili procedit ſicut à primo motu affectus ad hoc ordinato; à timore autem filiali ſicut ab immediato & proximo principio.* Peccatum in Sacramenti ſuſceptione remitti non poteſt ſine actu Pœnitentiæ: Actus verò Pœnitentiæ eſt à timore filiali ſicut ab immediato & proximo principio: Cùm itaque timor filialis ſit à charitate; actus Pœnitentiæ ſine charitate ſaltem inchoata eſſe non poteſt.

Articulo 3. eiuſdem Quæſtionis docet, Pœnitentiam virtutem ſpecialem non eſſe eo ſolùm nomine quòd ſit dolor de malo perpetrato (Ad hoc enim ſufficeret charitas) *Sed ex eo quòd Pœnitens dolet de peccato commiſſo, in quantum eſt offenſa Dei, cum emendationis propoſito.* Dolor porrò de peccato quatenus eſt offenſa Dei, oritur ex charitate. Vnde in Reſponſione ad quartum aſſerit Pœnitentiam, quatenus eſt iuſtitia quædam hominis ad Deum, participare ea quæ ſunt Virtutum Theologicarum. Quam ob rem *Pœnitentia eſt cum fide Paſſionis Chriſti, per quam iuſtificamur à peccato; & cum ſpe veniæ; & cum odio vitiorum, quod pertinet ad charitatem.*

Et Articulo ſecundo, Pœnitentiam ſpecialem virtutem eſſe probat, quia in illa inuenitur ſpecialis ratio in actus laudabilis, *Scilicet: Operari ad deſtructionem peccati præteriti, in quantum eſt Dei offenſa.* Et in Reſponſione ad primum: *Si ergo in actu Pœnitentiæ conſideretur ſola diſplicentia peccati præteriti, hoc immediatè ad charitatem pertinet: Sed intentio operandi ad deletionem peccati præteriti requirit ſpecialem virtutem ſub charitate.* Veram itaque Pœnitentiam charitati ſaltem inchoatæ indiuiduo fœdere coniunctam docet *S. Thomas*.

Idem confirmat Q. 86. A. 3. *Peccatum mortale*, (inquit) *non poteſt ſine verâ Pœnitentiâ remitti, ad quam pertinet deſerere peccatum, in quantùm eſt contra Deum. Quod quidem eſt commune omnibus peccatis mortalibus. Vnde non poteſt eſſe verè Pœnitens, qui de vno peccato pœnitet, & non de alio. Si enim diſpliceret ei illud peccatum, quia eſt contra Deum ſuper omnia dilectum (quod requiritur ad rationem veræ Pœnitentiæ) ſequeretur quòd de omnibus peccatis pœniteret.* Veræ igitur Pœnitentiæ character eſt, ſecundùm *S. Thomam*, vt ſit dolor de peccato, quatenus eſt contra Deum ſuper omnia dilectum

Quæſtione tandem tertia, Supplementi, Articulo 1. Contritionem dolorum omnium maximum eſſe debere probat, quia *Omnis dolor in amore fundatur:* *Amor* autem *charitatis, in quo fundatur dolor Contritionis, eſt maximus.* Ex quibus colligitur, ſincerum non eſſe dolorem de peccatis conceptum, neque ad iuſtifica-

Digitized by Google

ficationem ſufficere, etiam cum Sacramento, niſi in amore Dei fundetur.

His, vt opinor, momentis adducti Sacræ Synodi Tridentinæ Patres, (quamuis Quæſtionem, quam tractamus, finire noluerint) Sententiæ tamen amoris diuini, ſaltem inchoati neceſſitatem ad iuſtificationem peccatoris, etiam in Sacramento Pœnitentiæ, aſſerenti, & Attritionem ex ſolo pœnæ timore conceptam, vel cum ipſo Sacramento ſufficere neganti, non obſcurè fauerunt. Docet nimirum Sacra Synodus, Seſſione 6. Cap 6. Homines adultos iuſtificari, *Dum peccatores ſe eſſe intelligentes à diuinæ iuſtitiæ timore, quo vtiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe conuertendo, in ſpem eriguntur, fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore: Illúmque tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiunt: Ac propterea mouentur aduersùs peccata per odium aliquod & deteſtationem, hoc eſt, per eam Pœnitentiam, quam ante Baptiſmum agi oportet*. Ex quibus colligitur, inter diſpoſitiones ad iuſtificationem neceſſarias à Concilio Tridentino inchoatum Dei amorem poſtulari. Qui quidem non eſt merus amor ſpei, ſed beneuolentiæ, quo Deus ſuper omnia diligitur. Præter ſpem enim in quam peccatores, eriguntur, fidentes Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore, Sacra Synodus poſtulat amorem, quo ipſum *Tanquam fontem omnis iuſtitiæ diligere incipiant*. At amor à ſpe diſtinctus eſt amor beneuolentiæ: Concilium igitur poſtulat amorem beneuolentiæ ceu diſpoſitionem omninò neceſſariam ad iuſtificationem primam, quæ fit per Baptiſmum.

Confirmatur ex Can 3. ita ſanciente: *Si quis dixerit, ſine præueniente Spiritus-ſancti inſpiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, ſperare, diligere, aut pœnitere poſſe ſicut oportet, vt ei iuſtificationis gratia conferatur; Anathema ſit*. Quo ex Canone liquet, non ſolùm fidem & ſpem, ſed & dilectionem, quâ Deum ſicut oportet, id eſt, ſuper omnia diligamus, à Concilio ſtatui inter diſpoſitiones neceſſarias ad iuſtificationem: Adeóque non de ſolo amore ſpei; qui à ſpe ipſa indiſtinctus eſt, ſed de amore beneuolentiæ eſſe intelligendum.

Ex quibus rurſus colligitur, multò magis amorem Dei ad iuſtificationem in Sacramento Pœnitentiæ neceſſarium eſſe; cùm longè maior diſpoſitio deſideretur ad iuſtificationem peccatoris poſt Baptiſma, quàm ante Pœnitentis. Quocirca Tridentinum Concilium Seſſione 14. Cap. ſecundo, ait: *Ad quam tamen nouitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ ſine magnis noſtris fletibus & laboribus, diuinâ id exigente iuſtitiâ, peruenire nequaquam poſſumus: Vt meritò Pœnitentia laborioſus quidam Baptiſmus à SS. Patribus dictus fuerit*. Id euidentiùs colligitur ex Cap. quarto eiuſdem Seſſionis, vbi *Contritionis motum quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum neceſſarium fuiſſe docet*. Declarat ſecundò, *Hanc Contritionem non ſolum ceſſationem à peccato, & vitæ nouæ propoſitum & inchoationem, ſed veteris etiam odium continere, iuxta illud: Proijcite à vobis omnes iniquitates veſtras, in quibus præuaricati eſtis; & facite vobis cor nouum, &*

Ezech. 18.

ſpiritum nouum. Tertiò docet; *Contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe, hominémque Deo reconciliare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur*. Quo tamen caſu iuſtificatio ipſi Contritioni ſine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non eſt adſcribenda. Poſtremò docet, *Illam Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, ſi voluntatem peccandi excludat, cum ſpe veniæ, non ſolùm non facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, verùm etiam donum Dei eſſe, & Spiritus-ſancti impulſum, nondum quidem inhabitantis, ſed tantùm mouentis; quo Pœnitens adiutus, viam ſibi ad iuſtitiam parat. Et quamuis ſine Sacramento Pœnitentiæ per ſe ad iuſtificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam diſponit. Hoc enim timore vtiliter concuſſi Niniuitæ, ad Ionæ prædicationem plenam terroribus Pœnitentiam egerunt, & miſericordiam à Domino impetrarunt*. Ex quibus colligo, Concilij Tridentini Patres in eam propenſos fuiſſe Sententiam, quæ Attritionem ex ſolo gehennæ metu conceptam, etiam cum Sacramento non ſufficere ad iuſtificationem aſſerit, ſed neceſſarium eſſe Dei amorem, ſaltem inchoatum & imperfectum, propugnat: Primò, quia eum dolorem Sacra Synodus poſtulat, qui peccandi voluntatem excludat. Peccandi porrò voluntas non excluditur niſi contrariâ voluntate, ſcilicet amore iuſtitiæ, ſiue amore Dei ſuper omnia. Timor enim pœnæ voluntatem non mutat. *Qui enim metu, reprimitur, non emendatur*; (inquit *S. Ambroſius*, Lib. 8. in Lucam) Et certè voluntas peccandi perſeuerat, quamdiu mundus amatur, quamdiu cupiditas dominatur: Amor autem Mundi manet in corde radicatus, quamdiu non diligitur Deus. *Duo namque amores ſunt, ex quibus omnes prodeunt voluntates, ita diuerſæ qualitatibus, ſicut diuiduntur auctoribus. Rationabilis enim animus, qui ſine dilectione eſſe non poteſt, aut Dei amator eſt, aut Mundi. In dilectione Dei nulla nimis: In dilectione autem Mundi cuncta ſunt noxia*; (inquit *S. Leo* Sermone 5. *De* Ieiunio ſeptimi Menſis) Concinit S. Leoni *S. Gregorius Magnus*, Lib 18. *Moralium* Cap. 8. *Qui terrenarum rerum* (inquit) *amore vincitur, in Deo nullatenus ſolidatur. Eſſe quidem ſine dilectione animus nequaquam poteſt: Nam aut infimis delectatur, aut ſummis; & quantò altiori ſtudio exercetur ad ſumma, tantò maiori ſtudio torpeſcit ad infima: Quantoque acriore cura inardeſcit ad infima, tanto tepore damnabili frigeſcit à ſummis*. Nulla porrò in Sacramento Pœnitentiæ virtus eſt, qua efficiat, vt in amore Mundi cuncta non ſint noxia; vt acriore cura infimis bonis inardeſcens, tepore damnabili non frigeſcat à ſummis. Nulla itaque in Sacramento Pœnitentiæ virtus eſt, qua iuſtus fiat, qui Deum non amat.

Secundò, quouis tempore Contritionis motum ad impetrandam veniam peccatorum neceſſarium fuiſſe docet Sacra Synodus. Si quouis tempore, non igitur extra Sacramentum duntaxat, ſed etiam in Sacramento. Cùm igitur Contritio ſit dolor de peccato, quatenus Dei offenſa eſt, ex amore ipſius ſuper omnia conceptus: & Contritio perfecta & imperfecta, quam Attritionem vocamus, differant tantùm vt perfectum & imperfectum ſub eodem Contritionis genere, vt innuit Sacra Synodus his verbis: *Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur*, &c. Sequitur Attritionem non ex ſolo pœnarum timore conceptam eſſe debere, vt ſit diſpoſitio ad iuſtificationem ſufficiens cum Sacramento; ſed admixtum habere Dei amorem ſuper omnia ſaltem inchoatum & imperfectum. Quod autem dixi, Attritionem à Contritione non differre, niſi vt imperfectum à perfecto intra idem genus, veterum Theologorum Sententia eſt, imprimis *Guilielmi Pariſienſis*, Tractatu *De Sacramento Pœnitentiæ*, Cap 6. *Attritio* (inquit) *ad Contritionem ſic eſt, ſicut vulneratio non lethalis ad occiſionem, & gratia præueniens, ac præparans ad gratiam gratum facientem, ſicut calefactio ad vſtionem, & ſicut illuminatio quæ eſt vmbra ad irradiationem, hoc eſt, ſicut vmbra crepuſculi ad radium*. Et paulò poſt: *Amor quo iſte amat Deum, & amor quem quærit, & quo nondum amat Deum, ſunt vnius & eiuſdem, videlicet Dei, & ſecundùm idem, & propter idem: Sunt ergo vnius & eiuſdem ſpeciei, & non differunt niſi ſecundùm magis & minus*. Et infrà: *Amore autem præparatorio amatur Deus ſecundùm quòd Deus, & propter id quod Deus, quemadmodum amore qui charitas dicitur*. Amorem præparatorium Attritionem vocat: Charitatem verò amorem qui in Contritione perfecta continetur.

Ita *S. Thomas*, in quartum Sententiarum, Diſt. 17. Quæſtione 2. Articulo 1. Quæſtiuncula ſecunda ad tertium: *Attritio* (inquit) *dicit acceſſum ad perfectam Contritionem; vnde in corporalibus dicuntur attrita, quæ aliquo modo ſunt comminuta, ſed non perfectè: Sed Contritio dicitur, quando omnes partes tritæ ſunt ſimul per diuiſionem ad minima: Et ideò ſignificat Attritio in ſpiritualibus quamdam diſplicentiam de peccatis commiſſis, ſed non perfectam; Contritio autem perfectam*. Et Articulo 3. Quæſtiuncula 3. *Contritio* (inquit) *habet duplicem dolorem: Vnum rationis, qui eſt diſplicentia peccati commiſſi; & hic poteſt eſſe adeò paruus, quòd non ſufficiet ad rationem Contritionis, vt ſi minùs diſpliceret ei peccatum, quàm debeat diſplicere ſeparatio à fine, ſicut etiam amor poteſt eſſe remiſſus, quòd non ſufficit ad rationem charitatis. Alium dolorem habet in ſenſu*, &c.

Tertiò declarat Sacra Synodus, hanc Contritionem non ſolùm ceſſationem à peccato, & viæ nouæ propoſitum & inchoationem, ſed veteris etiam odium continere, iuxta illud: *Proijcite à vobis omnes iniquitates veſtras*,

Digitized by Google

veſtras, & facite vobis cor nouum. Atqui cor nouum fieri non poteſt ſine Dei amore. Vt enim ait. *S. Auguſtinus*, libro contra *Adimantum* Manichæum, cap. 17. *Hæc eſt breuiſſima & apertiſſima differentia duorum Teſtamentorum, timor & amor: Illud ad hominem veterem, hoc ad nouum pertinet*. In illam ergo ſententiam propenſa fuit Sacra Synodus Tridentina, quæ Dei amorem ceu diſpoſitionem neceſſariam ad iuſtificationem poſtulat.

Quartò, in exemplum affert Sacra Synodus Pœnitentiam Niniuitarum, qui timore vtiliter concuſſi, ad Ionæ prædicationem plenam terroribus Pœnitentiam egerunt. Atqui Pœnitentia Niniuitarum aliquem charitatis actum admixtum habuit. Nam *Vidit Deus opera eorum, quia conuerſi ſunt de via ſua mala*, &c. Deus porrò nullam rationem habet operum in ordine ad Iuſtificationem, niſi procedant ex fide quæ per dilectionem operatur. Vt enim ait: *S. Auguſtinus*, Sermone 138. aliàs 50. *De Verbis Domini*, cap. 2. *Adde charitatem, proſunt omnia: Detrahe charitatem, nihil proſunt cętera*.

Et tractatu 5. in Ioannem: *Per hanc dilectionem peccata ſoluuntur. Hæc ſi non teneatur, & graue peccatum eſt, & radix omnium peccatorum*. Synodus itaque Tridentina in eam propenſa fuit Sententiam, quæ Contritionem imperfectam aliquem gradum amoris Dei includere neceſſariò debere aſſerit, vt cum Sacramento iuſtificet.

Plurimos Auctores proferrem, qui Sententiam de neceſſitate amoris Dei in Contritione imperfecta ſiue Attritione cum Sacramento coniuncta, ante & poſt Tridentinum Concilium propugnarunt: Sed cùm à minorum gentium Theologis hoc in Opere citandis abſtinere decreuerim: Paucorum ſanctitate pariter & doctrina inſignium teſtimonijs Propoſitionem noſtram confirmabo; Inprimis *S. Raymundi* in Summa, lib. 3. tit. *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*, §. 21. dicentis: *Qualiter autem hoc intelligendum, vtrum ſcilicet ſola Contritio ſine Confeſſione tollat peccata, an Contritio cum Confeſſione, variæ ſunt opiniones*: Quas cùm ſigillatim retuliſſet, de tertia ſubdit: *Tertij verò dicunt, ſolâ cordis Contritione dimitti peccatum cuilibet adulto, ſi verè conteritur, & proponit ab alijs abſtinere, & illud confiteri, & de eo ſatisfacere ſecundùm judicium Eccleſiæ .·. Hæc vltima opinio celebrior eſt*. Et paulò poſt: *Quòd iſta opinio etiam ſit vera, patet per exempla Lazari, quem primò ſuſcitauit Dominus quàm à Diſcipulis ſolueretur: Et per decem Leproſos, qui in via, antequam venirent ad Sacerdotes, mundati ſunt*. Subdit denique quòd Hæc tria, *Contritio, Confeſſio, & Satisfactio ſunt in præcepto*. Attritionis non meminit: Nullam itaque agnouit, niſi quæ verè Contritio eſſet, adeóque verum & prædominantem Dei amorem includeret. *Præcedit gratia* (actualis ſcilicet) *ſequitur dilectio: Quoniam qui gratiam habet, diligit. Sequitur Contritio: Qui enim diligit, conteritur. Sequitur remiſſio. Et iſte proceſſus colligitur, De Pœnit. Diſt.* 1. Omnis qui non diligit, manet in morte. *Et Auguſt. Sine charitate quomodo veram cordis Contritionem quis habere poterit? Quomodo ergo delictorum remiſſionem?*

S. Antonini, in Summa, 4. parte, tit. 14. cap. 5. *Quia* (inquit) *timore ſeruilis non eſt in charitate, ideò non ſufficit ad ſalutem: Et ideò Pœnitentes, præcipuè in grauibus infirmitatibus, oportet admonere, ne ad pœnitendum & confitendum propter huiuſmodi principaliter moueantur: Nam inutilis eſſet ſibi talis Pœnitentia. Hoc expreſſè dicit B. Auguſtinus de Pœniteat. Diſt. 7. Cap. vlt. Non „ in ſolo timore viuit homo: Quem ergo ſerò pœnitet, „ oportet non ſolùm timere Deum Iudicem, ſed Iuſtum „ diligere. Non tantùm pœnam timeat, ſed etiam an„ xietur pro gloria*. Id Confirmat exemplo relato in libro *De Septem Donis*, ſuo tempore vulgato, Scholaſtici cuiuſdam Pariſijs defuncti, qui lethaliter decumbens, multis cum lachrymis peccata confeſſus eſt, deuotè ſuſcipiens omnia Sacramenta ſecundùm humanum iudicium. Hic poſtquam è vita migrauit, Doctori ſuo, prout ſpoponderat, Deo volente apparuit, à quo de ſtatu ſuo interrogatus, reſpondit ſe in æternum damnatum eſſe. Cúmque ille attonitus cauſam quæreret, reſpondit miſer: *Pęnitentia mea, & lachrymæ illæ non fuerunt ex amore Dei, & principaliter propter Dei offenſam: Sed propter timorem inferni, ne ad illum deputarer, & ideò mihi non valuit*.

S. Bernardini Senenſis, Sermone quem habuit Feria 3. poſt Dominicam primam Quadrageſimæ: *Qui conteritur* (inquit) *principaliter propter timorem inferni, & non propter amorem Dei, non eſt in ſtatu ſalutis, quia non dolet amore Dei, ſed amore ſui; vt ſi ceſſaret damnatio ex propria culpa, ceſſaret & contritio illa*. Et continuò ſubdit: *Licet ad veram Contritionem concurrat timor humilians, debet tamen concurrere amor inflammans. Vnde etſi in peccatore initiet timor pœnæ, ſuperueniens tamen amor talem timorem debet repellere*.

Venerabilis *Ludouici Granatenſis*, Operum pietate, ac doctrinâ, vitæque ſanctimoniâ celebris, Concione 1. In Feſto B. Mariæ Magdalenæ, *Conſtat planè* (inquit) *neminem ex iniuſto fieri iuſtum, niſi is peccatum ſuper omnia deteſtetur, illudque ſupra omnia vitare conſtituat: Hæc verò duo habere nemo poteſt, niſi Deum diligat ſuper omnia. Hæc enim tria, Dilectio Dei ſuper omnia, odium peccati, & propoſitum eius omni operâ & ſtudio vitandi, ita ſe mutuò conſequuntur, vt alterum ſine altero conſiſtere nullo modo queat. At huiuſmodi dilectionem poſt naturę lapſam nemo niſi præſente Dei ope adiutus habere poteſt*. Et allatâ ratione, quòd ſcilicet poſt peccatum homo totum amorem quem Deo debebat, in ſeipſum inuertit, ſéque iam ſupra cętera omnia diligat, ſubdit: *Hæc igitur tanta erga ſe amoris vis in cauſa eſt, vt nemo Deum ſupra ſe ſine ſingulari ope diligere queat: Sine hâc verò Dei dilectione neque vera Contritio, neque firmum ſceleris vitandi propoſitum, ac proinde neque juſtificatio conſtare poteſt*.

S. Thomas De Villa Noua Sermone quem habuit in Dominica Paſſionis: *Non de damno* (inquit) *vel de pęna, vel de infamia, vel de turpitudine & vilitate peccati: Sed dolendum eſt de peccato, prout offenſa Dei, ſic vt etiamſi nullum incommodum de peccato proueniret, neque eſſet infernus, aut judicium, neque aliquis ſciret, etiam diſpliceret peccatum, quia Deus fuit offenſus .·. Vera Contritio ex amore Dei debet procedere, non ex timore aut amore ſui .·. Vnde Attritio & Contritio non tam differunt quia Contritio eſt dolor intenſus, & Attritio eſt dolor remiſſus; ſed magis quia Contritio eſt dolor perfectus propter Deum, & Attritio eſt dolor imperfectus, & mixtus cum alijs reſpectibus*.

Sancti denique *Franciſci Saleſij*, libro 2. *De Amore Dei*, cuius verba Latino idiomate fideliter & ſimpliciter reddo. *Pœnitentia* (inquit) *quæ non excludit amorem Dei, quamuis adhuc ſine ipſo ſit, eſt bona & optanda Pœnitentia, ſed imperfecta, & quæ ſalutem nobis dare non poteſt, donec ad amorem prouecta ſit, & cum ipſo commixta: Ita vt, ſicut magnus Apoſtolus dixit, Si corpus ſuum traderes, & diſtribueret pauperibus omnes facultates ſuas, non haberet autem charitatem, id ſibi prodeſſet nihil: Ita verè dicere poſſimus, Et ſi Pœnitentia noſtra tanta eſſet, vt in lachrymas oculi noſtri reſoluerentur, & dolore corda noſtra colliqueſcerent, niſi ſanctum Dei Amorem habeamus, id totum nobis ad vitam æternam nihil planè profuturum eſſe*.

Objicitur, Si amorem Dei ſuper omnia neceſſariò continere debet Attritio cum Sacramento Pœnitentiæ coniuncta, vt peccator iuſtificetur, ſequitur inutiles eſſe Eccleſiæ claues, inane & otioſum Sacramentum: Siquidem Amor Dei ſuper omnia iuſtificat peccatorem ante Sacramentum, & abſque Sacramento.

Reſpondetur, Id non ſequi quod objiciunt. Optimè enim conciliatur & Contritionis ſaltem imperfectæ, & Sacramenti neceſſitas. Hunc inter alios *Vuicleſi* Articulum damnauit Synodus Conſtantienſis: *Si homo fuerit debitè contritus, omnis Confeſſio exterior ſeu Sacramentalis, eſt ſibi ſuperflua & inutilis*. Et redeuntes ex illa Secta ad Eccleſiam Hæreticos *Martinus Quintus* interrogari iubet, *Vtrum credant quòd Chriſtianus vltra Contritionem cordis, habitâ copiâ Sacerdotis idonei, de neceſſitate ſalutis ei confiteri teneatur*. Idem docet Sacra Synodus Tridentina ſeſſione 13. cap. 7. ſtatuens *Vt nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumuis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad ſacram Euchariſtiam accedere debeat*, &c. Et Canone vndecimo *Statuit atque declarat, illis quos conſcientia mortalis peccati grauat, quantumcumque etiam ſe contritos exiſtiment, habitâ copiâ Confeſſoris, neceſſariò præmittendam eſſe Confeſſionem Sacramentalem* antequam Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum ſumant. *Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit*,

eo ipſo excommunicatus exiſtat. Inutiles itaque Eccleſiæ claues, otioſum & inane Sacramentum Sacra Synodus non exiſtimauit, etiamſi Contritio perfecta neceſſaria cenſeretur; multò minùs ſi Contritio dumtaxat imperfecta Amorem Dei ſuper omnia inchoatum includens neceſſaria cum Sacramento aſſeratur. Nec verò inutile fore Sacramentum iudicarunt ipſi Theologi, qui Contritionem perfectam ad remiſſionem peccati etiam in Sacramento velut neceſſariam poſtularunt: Quia non remitti peccatum per Contritionem niſi in ordine ad Claues Eccleſiæ agnouere; adeòque non vni Contritioni, ſed Sacramento Pœnitentiæ, cuius illa votum includit, peccatorum remiſſionem tribuendam. Abſolutionem enim Sacramentalem in ijs operari, qui ad ipſam votis feruentiſſimis inhiant, ſicut Chriſti Paſſio in ijs operabatur, qui in Chriſtum venturum credebant, antequam re ipſa conſummata eſſet.

Verùm opinionem illam, quæ ſine Contritione perfecta peccatorem etiam in Sacramenti ſuſceptione non iuſtificari aſſerit, meritò reijcimus & improbamus. Nam & *Pius Quintus* Sanctiſſimus Pontifex Propoſitiones illas *Michaelis Baij* anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo-ſeptimo damnauit: *Charitas perfecta & ſincera, quæ eſt ex corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, in Cathecumenis & Pœnitentibus poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum.*

Charitas illa quæ eſt plenitudo legis, non ſemper eſt coniuncta cum remiſſione peccatorum.

Et Sacra Facultas Pariſienſis in Comitijs generalibus congregata Calendis Iulij anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo-octauo hanc Propoſitionem damnauit: *Actus charitatis perfectæ, ſeu veræ & perfectæ Contritionis abſolutè neceſſarius eſt ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ obtinendam.* Hanc Propoſitionem in libro *De Sancta Virginitate* ex *S. Auguſtino* Gallicè reddito & Notis illuſtrato à *Claudio Seguenot* Preſbytero Sacra Facultas meritò proſcripſit. Cenſuræ ipſius verba adſcribo: *Quæ tradit de Attritionis ſufficientia, & Contritionis ex perfecta charitate abſoluta neceſſitate, ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ; & quæ addit & approbat de Abſolutione, quòd nihil aliud ſit quàm declaratio iuridica peccati iam remiſſi, damnauit quoque Facultas, & cenſuit has Propoſitiones eſſe quietis animarum perturbatiuas, communi & omninò tutæ praxi Eccleſiæ contrarias, efficaciæ Sacramenti Pœnitentiæ imminutiuas, & inſuper temerarias ac erroneas.*

Quod autem obijcitur, Amorem Dei ſuper omnia iuſtificare peccatorem abſque Sacramento, id concedimus de amore perfecto, non de amore inchoato. Quæ reſponſio ex Tridentino Concilio colligitur. *Et ſi* (inquit) *Contritionem hanc aliquando charitate perfectam eſſe contingat, hominémque Deo reconciliare prius quàm hoc Sacramentum actu ſuſcipiatur, ipſam nihilominus reconciliationem ipſi Contritioni ſine Sacramenti voto quod in illa includitur, non eſſe adſcribendam.*

Seſſio 14. Cap. 4.

Idemque confirmat Concilij Catechiſmus part. 2. *De Pœnitentia*, §. 46. *Vt enim hoc concedamus* (inquit) *Contritione peccata deleri, quis ignorat illam adeò vehementem, acrem, intenſam eſſe oportere, vt doloris acerbitas cum ſcelerum magnitudine æquari conferrique poſſit.* Hæc eſt Contritio charitate perfecta, quâ iuſtificatur peccator abſque actuali Sacramenti ſuſceptione cum ſolo illius voto. De imperfecta verò ſubdit: *At quoniam pauci admodum ad hunc gradum peruenirent, fiebat etiam vt à pauciſſimis hâc viâ peccatorum venia ſperanda eſſet. Quare neceſſe fuit, vt clementiſſimus Dominus faciliori ratione communi hominum ſaluti conſuleret, quod quidem admirabili conſilio effecit, cùm claues Regni cœleſtis Eccleſiæ tradidit. Etenim ex Fidei Catholicæ doctrina, omnibus credendum & conſtanter affirmandum eſt: Si quis ita animo affectus ſit, vt peccata admiſſa doleat, ſimúlque impoſterum non peccare conſtituat: Et ſi huiuſmodi dolore non afficiatur, qui ad impetrandam veniam ſatis eſſe poſſit: Et tamen, cùm peccata Sacerdoti ritè confeſſus fuerit, vi clauium ſcelera omnia remitti ac condonari: Vt meritò à ſanctiſſimis viris Patribus noſtris celebratum ſit, Eccleſiæ clauibus aditum in cœlum aperiri: De quo nemini dubitare fas eſt, cùm à Florentino Concilio Decretum legamus, Pœnitentiæ effectum eſſe Abſolutionem à peccatis.*

Amor itaque Dei imperfectus, & inchoatus Pœnitentem non iuſtificat ante Abſolutionem, ſicut non iuſtificat Catechumenum ante Baptiſmum. Vtriuſque enim eadem ratio eſt. Porrò Catechumenus imperfecto tantùm & inchoato amore Deum diligens, aut minori feruore Baptiſmum deſiderans, non iuſtificatur ante ſuſceptionem Baptiſmi. Quò ſpectant illa *S. Auguſtini* verba Tractatu 13. in Ioannem: *Quantumcumque* (inquit) *Catechumenus proficiat, adhuc ſarcinam ſuæ iniquitatis portat, non ei dimittitur, niſi cùm venerit ad Baptiſmum. Quomodo non caruit Populus Iſraël Populo Ægyptiorum niſi cùm veniſſet ad Mare Rubrum: Sic preſſuris peccatorum non caret, niſi cùm ad fontem Baptiſmi peruenerit.* Intelligit autem S. Auguſtinus *Catechumenum diuina charitate flagrantem* (vt ipſe loquitur lib. 4. *De Baptiſmo contra Donatiſtas*, Cap. 21.) Et certè negari non poteſt quin *Auguſtinus* ipſe Catechumenus charitate flagraret ſaltem imperfectâ & inchoatâ, quamuis nondum adultâ & robuſtâ: Siquidem de ſe ſcribit libro octauo *Confeſſionum*, cap. 12. *Flebam amariſſima Contritione cordis mei.* Et lib. 9. cap. 2. *Sagittaueras tu cor noſtrum charitate tua.* Et Cap. 4. *Gaudens in fide laudaui nomen tuum.* Fides illa cum Amore Dei ſaltem inchoato coniuncta erat: Et tamen peccata ſibi remiſſa non fuiſſe, antequam Baptiſmum ſuſciperet, ibidem teſtatur. *Et ea fides me ſecurum eſſe non ſinebat de præteritis peccatis meis, quæ mihi per Baptiſmum tuum remiſſa nondum erant.*

Verùm (inquies) ſpiritualiter viuit, qui Deum amat: Quid igitur præſtabit Sacramentum, ſi Amor Dei ſuper omnia neceſſariò præcedere debet Abſolutionem Sacramentalem? Et quomodo Pœnitentia verè dici poterit Sacramentum mortuorum?

Reſpondetur, Varios eſſe vitæ ſpiritualis gradus. Habet illa exordium ſuum, progreſſum, perfectionem. Amor vita cordis eſt. Amor inchoatus eſt initium vitæ ſpiritualis: Amor prouectus eſt progreſſus vitæ ſpiritualis: Amor perfectus eſt perfectio vitæ ſpiritualis; ſecundùm illud S. Auguſtini: *Inchoata charitas, inchoata iuſtitia eſt: Prouecta charitas prouecta iuſtitia eſt: Perfecta charitas perfecta iuſtitia eſt.* Peccator itaque imperfectè contritus, ſiue attritus, Deúmque vt omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiens, viuit vitâ inchoatâ, quæ diſpoſitio eſt ad vitam perfectam ex charitate perfectâ, & à Sacramento ipſam conferente procedentem. Duplicis huius vitæ diſtinctionem approbauit *Pius Quintus* Sanctiſſimus Pontifex, cùm *Michaëlis Baij* Propoſitionem ſexageſimam-tertiam his verbis conceptam inter alias damnauit: *Illa diſtinctio duplicis viuificationis, alterius quâ viuificatur peccator, dum ei Pœnitentiæ & vitæ nouæ propoſitum, & inchoatio per gratiam inſpiratur; alterius, quâ viuificatur qui verè iuſtificatur, & palmes viuus in Chriſto vite efficitur, commentitia eſt, & Scripturis minimè conueniens iudicatur.* Et quamuis ante ſuſceptionem Sacramenti, ſeu ante Abſolutionem Sacramentalem viuat Pœnitens, ſeu vitâ inchoatâ & imperfectâ, cum imperfectè contritus eſt; ſeu vitâ perfectâ, cùm perfectam Contritionem habet, Pœnitentia nihilominus Sacramentum eſt mortuorum, quia peccatores viuificat per diſpoſitiones, vel partes ſibi præuias, ſibíque connexas, quæ etiam efficaciam ab ipſa mutuantur. Præterea Baptiſmus adultorum, & Pœnitentia lapſorum in peccatum mortale poſt Baptiſmum, Sacramenta ſunt mortuorum, qui iam diuinæ gratiæ virtute excitati è tumulo, id eſt, ex affectu peccati prodire cœperunt, inſtar Lazari, quem prius viuificauit Dominus dicens, *Lazare veni foras*, & poſt modum iam viuentem ſoluerunt Diſcipuli. Ex quo S. *Gregorius* colligit, *Quòd illos debemus per Paſtoralem Auctoritatem ſoluere, quos Auctorem noſtrum cognoſcimus per ſuſcitantem gratiam viuificare.* Hinc *S. Auguſtinus* Sermone ſecundo in Pſalmum centeſimum primum, ait: *Cùm audis hominem pœnitere peccatorum ſuorum, iam reuixit.* Et tamen nondum eſſe ſolutum, id eſt, nondum ipſi remiſſa peccata, ibidem aſſerit. *Remiſſio peccatorum* (inquit) *ſolutio eſt. Quid enim prodeſſet Lazaro, quia proceſſit de monumento, niſi diceretur*; Soluite eum, & ſinite abire? *Ipſe quidem voce de ſepulcro ſuſcitauit, ipſe clamando animam reddidit, ipſe terrenam molem ſepulto impoſitam vicit, & proceſſit ille vinctus: Non ergo pedibus proprijs, ſed virtute producentis. Fit hoc in corde Pœnitentis: Cùm audis hominem pœnitere peccatorum ſuorum, iam reuixit; cùm audis hominem confitendo proferre conſcientiam,*

Homil. 26. in Euãg.

iam

Digitized by Google

iam de ſepulcro eductus eſt, ſed nondum ſolutus eſt. Quando ſoluitur? A quibus ſoluitur? Quæ ſolueritis, *inquit*, in terra, erunt ſoluta & in cœlo. *Meritò per Eccleſiam dari ſolutio peccatorum poteſt: Suſcitari autem ipſe mortuus nonniſi intus clamante Domino poteſt: Hæc enim Deus interiùs agit.*

Præterea, Sacramentum Pœnitentiæ peccatorum medicina, eiúſque Miniſtri Sacerdotes Animarum Medici frequentiùs à Patribus appellantur: Mortuis verò medicina non datur, ſed viuentibus. Vnde Pœnitentes ſemiuiuos potius quàm mortuos dicendos eſſe, S. *Cyprianus* aſſerit Epiſtola 52. *Opem noſtram* (inquit) *medelam noſtram vulneratis exhibere debemus. Nec putemus mortuos eſſe, ſed magis ſemianimes iacere eos, quos perſecutione funeſta ſauciatos videmus; qui ſi in totum mortui eſſent, nunquam de eiſdem poſtmodum & Confeſſores & Martyres fierent.* Idem aſſerit S. *Ambroſius*, lib. 1. *De Pœnitentia*, cap. 10. *Si mortuus eſt* (inquit) *cur ei dicitis agendam Pœnitentiam, qui iam curari non poteſt? Si ſemiuiuus eſt, infunde vinum & oleum*, &c.

Inſtabis: Minima charitas ſufficit ad delendum peccatum: cùm igitur Attritio cum Sacramento ſufficiens, peccatum delere non poſſit, quando à Sacramento ſeiuncta eſt, charitatem non includit.

Reſpondetur, Minimam quidem charitatem habitualem ſufficere ad delendum peccatum, non verò minimam charitatem actualem. Charitas & gratia habitualis delent maculam & reatũ peccati: Charitas actualis non delet niſi ſit perfecta; & adeò vehemens, acris, intenſa, vt habitum producat. Si verò inchoata ſit, imperfecta, languida, tollit quidem affectum peccati, & peccandi voluntatem excludit, ſed maculam & reatum non delet. Nec eſt quod obijciatur, concipi non poſſe quomodo homo Deum amans ipſi diſpliceat, ac æternæ pœnæ reus ſit: Reſpondetur enim, In pœnitente Deum tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiente placere quidem Deo exordium conuerſionis & ſancti amoris initium, ſicut & timorem, ſpem, fidem, quæ Dei ipſius dona ſunt: Diſplicere verò peccatum, quòd à Deo non eſt, ſed ab homine, adeóque & hominem ipſum peccati labe adhuc inquinatum, & conſequenter æternæ pœnæ reatu obligatum, donec macula & reatus vel charitate perfectâ & Sacramenti in voto ſuſcepti efficaciâ, vel ipſius Sacramenti actuali ſuſceptione expungantur & ſoluantur. Id perduellis exemplo explicari vtcumque poteſt, quem etſi criminis pœniteat, reus tamen manet donec indulgentiâ Principis abſoluatur. Sic reus peccati manet Pœnitens qui perfectè diligit, ſed diligere incipit, manet (inquam) reus peccati & damnationis æternæ, donec à Deo per eius Miniſtros ſit abſolutus, quia id æterna & immutabili Dei lege ſtatutum eſt, vt nulla iniquitas maneat impunita, niſi quam Sanguis Chriſti per Sacramenta defluens & applicatus expiauerit.

Id confirmat præclarus S. *Auguſtini* locus lib. 6. *Contra Iulianum*, cap. 9. *Sicut* (inquit) *idolis immolatio, quæ iam nec in actione eſt, quia præterijt; nec in voluntate, quia error quo fiebat, abſorptus eſt, manet tamen reatus eius, donec in Lauacro regenerationis peccatorum omnium remiſſione ſoluatur: Sic è contrario, quamuis reatus malæ concupiſcentiæ eodem Baptiſmate ſit ſolutus, manet tamen ipſa, donec ab eo qui poſt eiecta dæmonia perficit ſanitates, medicina perficiente ſanetur.·.· Sed quæſo te, cùm & ipſe concedas peccati facti atque tranſacti reatum manere, niſi ſacro Fonte abluatur, dic mihi, reatus iſte quis ſit, & vbi maneat in homine correctore rectéque viuente, nondum tamen peccatorum remiſſione liberato.* Reſpondebat *Iulianus*, Actu prætereunte, manere peccati reatum in eius conſcientia qui deliquit, donec remittatur. Quam reſponſionem S. *Auguſtinus* ſic refellit: *Quid ſi obliuiſcatur ſe deliquiſſe, nec eius conſcientia ſtimuletur? Vbi erit reatus ille, quem tranſeunte peccato manere concedis, donec remittatur? Non eſt certè in corpore, quia non eſt eorum accidentium quæ accidunt corpori: Non eſt in animo, quia eius memoriam deleuit obliuio: & tamen eſt. Vbi eſt igitur, cùm iam bene viuat homo nihil tale committens, nec dici poſſit eorum peccatorum, eius reatum manere, qui meminit, eius verò qui oblitus eſt, non manere? Manet quippe omninò donec remittatur. Vbi ergo manet, niſi in occultis legibus Dei, quæ conſcriptæ ſunt quodammodo in mentibus Angelorum, vt nulla ſit iniquitas impunita, niſi quam Sanguis Mediatoris expiauerit. Cuius ſigno Crucis conſecratur vnda Baptiſmatis, vt eâ diluatur reatus tanquam in chirographo ſcriptus in notitia ſpiritualium Poteſtatum, per quas pœna exigitur peccatorum.* Quod de Catechumeno S. *Auguſtinus* dixit, idem de Pœnitente dici poteſt. *Quæ enim baptiſmatis, eadem & Pœnitentiæ ratio eſt*, vt ipſe aſſerit libro *De Adulterinis Coniugijs*, cap. vltimo.

Sed (inquies) ſi Pœnitens imperfecto illo Dei amore ſuccenſus moriatur, ſequitur ipſum damnatum iri, poſito quod amor inchoatus ad iuſtificationem non ſufficiat extra Sacramentum. Quomodo verò fieri poteſt, vt quis Deum quoquo modo diligens in æternum pereat; Vt qui Deum amat, non ſit conſors bonorum æternorum, *Quæ præparauit Deus diligentibus ſe?* Vt qui Dei amanter reminiſcitur, eiuſque laudes amando confitetur, in mortem ſecundam incidat, in qua nemo Dei memor eſt; in infernum detrudatur, in quo nemo Deo confitetur? Secundùm illud, *Non eſt in morte qui memor ſit tui: In inferno autem quis confitebitur tibi?* Vt qui auerſam à peccato voluntatem habet, & ad Deum conuerſam, proijciatur in locum vbi *Et ſi erit ſtimulus pœnitudinis, nulla tamen erit correctio voluntatis?* A damnatis enim *iniquitas ſua ita culpabitur, vt nullatenus poſſit ab eis iuſtitia vel diligi vel deſiderari.* Verba ſunt S. *Fulgentij*, libro *de Fide ad Petrum*, cap. 3.

Reſpondetur, Aliud ferendum eſſe iudicium de homine in extremis poſito, qui non habeat copiam Sacerdotis, apud quem peccata deponere, & à quo beneficium Abſolutionis conſequi poſſit; & de homine cui præſto eſt Sacerdos, cui peccata confiteri, & à quo abſolui poſſit. Poſterior enim, quamuis Attritionem cum amore Dei ſuper omnia ſupponatur habuiſſe, ab illo tamen amore excidit, nec verè auerſam à peccato & ad Deum conuerſam habet voluntatem, quia contempti, vel neglecti Sacramenti reus eſt. Prior verò, ſi Sacramentum non contemnat, non negligat, ſed illud vehementer deſideret, ſi Contritione imperfecta & peccandi voluntatem excludente, peccatum deteſtetur, Deúmque tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere incipiat; nec tamen ſiſtere velit in illo conuerſionis & bonę voluntatis exordio, in illis amoris naſcentis initijs, ſed pio deſiderio, ſinceróque cordis affectu Deum magis diligere exoptet, quantùm neceſſe eſt vt Ei reconcilietur; antequam de vitâ migret peccatorum remiſſionem conſequitur, Dei miſericordia complente quod deeſt ei, qui quod in ſe eſt facit. Diuina ſcilicet bonitas naſcentem & imperfectum amorem Pœnitentis, in extremo illo diſcrimine ad illum perfectionis gradum prouehit, qui ad iuſtificationem neceſſarius eſt: Quod fit & in Cathecumenis Deum imperfectè diligentibus. Si enim Baptiſmum non recipiant, non iuſtificantur, ſed portant iniquitatis ſuæ ſarcinam, vt ait S. *Auguſtinus*: Quos tamen Baptiſmi voto iuſtificari certum eſt, ſi mors ipſos intercipiat antequam Baptiſmum ſuſcipere valeant; *complente Deo quod non ex voluntate defuit*, vt loquitur idem S. Doctor lib. 4. *De Baptiſmo contra Donatiſtas*, cap. 24. Qui enim dimittit per hominem, poteſt dimittere & pręter hominem, vt ipſe alibi ait *Sed tunc impletur inuiſibiliter, cùm Miniſterium Baptiſmi non contemptus Religionis, ſed articulus neceſſitatis excludit.* Idem aſſerit, multiſque Patrum teſtimonijs probat *Theobaldus* Stampenſis in Gallijs Abbas, in Epiſtola ad Lincolnienſem in Anglia Epiſcopum, editâ Tom. 3. *Spicilegij*, quam ita concludit: *Patet ergo quòd quicumque bonam voluntatem habebit in terris, pacem indubitanter & gloriam conſequetur in cęlis. Amen. Si quis verò hanc Epiſtolam improbare voluerit, & hos præfatos Doctores Catholicos recipere noluerit, lapide percutiatur, percuſſus comminuatur, comminutus in puluere redigatur.* Idem docet *Innocentius Tertius* in Epiſtola Decretali, quam ea de Quæſtione interrogatus ſcripſit ad Epiſcopum Cremonenſem. *Inquiſitioni tuæ* (inquit) *taliter reſpondemus, Presbyterum, quem ſine vnda Baptiſmatis extremum diem clauſiſſe ſignificaſti, quia in ſanctæ matris Eccleſiæ fide, & Chriſti nominis confeſſione perſeuerauit, ab originali peccato ſolutum, & cęleſtis patriæ gaudium eſſe adeptum aſſerimus incunctanter. Lege ſuper octauo Libro Auguſtini De Ciuitate Dei, vbi inter cętera legitur: Baptiſmus inuiſibiliter miniſtratur, quem non contemptus Religionis, ſed terminus neceſſitatis excludit. Librum etiam Beati Ambroſij De obitu*

Valentiniani, idem aſſerentis reuolue. Sopitis igitur Quæſtionibus Doctorum, Patrum Sententias teneas. Refertur, Extra, *De Preſbytero non baptizato*, cap. *Apoſtolicam.* Hanc denique veteris Eccleſiæ fuiſſe ſententiam, colligitur ex Concilijs Carthaginenſi quarto, Canone ſeptuageſimo-nono; Vaſenſi Canone ſecundò; Arelatenſi ſecundo, Canone duodecimo; Toletano vndecimo, Canone duodecimo, quibus ſtatutum eſt, vt Pœnitentium, qui Pœnitentiam impoſitam ſedulò obibant, ſi caſu in itinere vel in mari, vbi eis ſubueniri non poſſet, morte interciperentur, antequam reconciliati fuiſſent, memoria orationibus & oblationibus Deo commendaretur.

Obijcitur commune Theologorum Axioma: *Pœnitentem ex attrito fieri contritum* in Sacramento Pœnitentiæ: Quod certè falſum eſſet, niſi Attritio ex ſolo pœnarum metu concepta ſufficiens eſſet diſpoſitio ad Iuſtificationem in Sacramento.

Reſpondetur, Pœnitentem ex attrito fieri contritum, non quòd Attritio ex ſolo pœnarum metu concepta ſufficiat, aut quòd Attritio illa poſſit fieri Contritio, ſed quia Contritio Attritioni ſuccedit, & amor inchoatus virtute Sacramenti mature ſcit, adoleſcit & perfectus euadit, infuſo in animam habitu charitatis; à quo velut principio faciliè contritionis & amoris perfecti actus oriuntur. Hinc S. *Bonauentura*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 16. quæſt.3. ad primum & ſecundum ait: Tria eſſe in peccato, ſcilicet actionem malam, interiorem maculam, & ſequelam. *Actio mala* (inquit) *expellitur timore; macula, dolore, ſed ſequela, charitatis ardore. Vnde timor ſeruilis eſt in Iuſtificatione (vt dicitur) præparatio ad iuſtitiam: Dolor, vt infuſio iuſtitiæ: Charitatis ardor, in conſummationem.* Et part.2. diſt.17. quæſt. 4. *Attritio* (inquit) *frequenter ob Confeſſionem ſuperadiunctam, & Abſolutionem Sacerdotis, formatur per gratiam, vt fiat Contritio, ſiue vt ad ipſam Contritio ſubſequatur, & multis ibi gratia conceditur.* Et ad quartum: *Ad illud quod obijcitur de Abſolutione, dicendum, quod nemo recipit effectum, niſi charitatem habeat ſaltem in principio Confeſſionis, vel in medio, vel in fine.*

Id confirmat S. *Carolus Borromæus* in Inſtructionibus de Sacramento Pœnitentiæ. *Antequam* (inquit) *Confeſſarius Pœnitentiam imponat, & Abſolutionem tribuat Pœnitenti; videbit an propter Deum veram peccatorum ſuorum Contritionem habeat: An quo certum deliberatúmque ei ſit in poſterum, quantùm in ſe eſt, diuinâ gratiâ adiuuante à peccatis abſtinere; & quæ antea commiſerit, pro ijs ſatisfactionem perſoluere. Quòd ſi ita animo affectum viderit, monebit, valdéque hortabitur, vt pro tanto beneficio maximas gratias Deo agat, ab eóque cœleſtis gratiæ præſidium petere nunquam deſinat; quo adiutus, prauis cupiditatibus facilè reſiſtere poſſit. Si verò talem Contritionem illum non habere intellexerit, illiat deſiderio accendere conabitur, hoc admonens, propter Deum ipſum vſque adeò, quantùm poteſt, eum peccata dolere oportere, vt ſaltem adiutrice diuina gratia, quam à Deo iatimè precetur, ex Sacramenti ipſius virtute, ex attrito contritus fiat.* Contritio igitur imperfecta ex amore Dei inchoato procedens, inchoatio quædam eſt nouæ vitæ, nouæque hominis conceptioni ſimilis: Verumtamen non ſolùm concipi, ſed naſci opus eſt ad ſalutem. Fit autem natiuitas illa, ſeu perfectio nouæ vitæ vi Sacramenti, Contritionem imperfectam perficientis, & amorem inchoatum virtute Paſſionis Chriſti ad perfectionem charitatis promouentis. Contritionem igitur Sacramentum non ſupplet, quæ ex diuina Lege & Chriſti inſtitutione neceſſaria eſt, ſed complet ac perficit Gratiâ ſanctificante & Charitate in animo productâ: Pius conatus & affectus hominis Deum ceu omnis iuſtitiæ fontem diligere incipientis, & magis ac magis diligere cupientis adiuuat, roborat, ad maturitatem & perfectionem perducit. Hoc ſenſu Pœnitens virtute Sacramenti *Ex attrito fit contritus.*

ARTICVLVS III.

De Contritionis obiecto.

1 CONtritionis obiectum ſunt peccata propria & præterita. Contritio namque odium eſt ac deteſtatio peccati propriâ voluntate commiſſi ab eo qui firmum habet deinceps non peccandi propoſitum. De alienis proinde peccatis non conterimur, quamuis illa diſplicere nobis debeant: Nec de originali peccato, quamuis & illud deteſtari quiſque debeat, & dolere ac erubeſcere quod in eo natus ſit, dicendo cum Dauide: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum, & in peccatis concepit me mater mea:* & ad illud deſtruendum per ſuſceptionem Baptiſmi, & ad concupiſcentiam ex eo ſuperſtitem domandam, eradicandam, crucifigendam teneatur. Dolor ille de peccato originis homines ad Baptiſmi deſiderium accendit, ſecundùm illud S. *Auguſtini* Libro *De Correptione & Gratia*, cap.6. *Corripitur origo damnabilis, vt ex dolore correptionis voluntas Regenerationis oriatur.* Neque etiam circa pœnas peccata conſecutas contritio verſatur; hæ namque materia ſunt patientiæ, non pœnitentiæ, ſi de pœnis temporalibus huius vitæ loquamur: Nec eas deteſtari, ſed amplecti debet Pœnitens vt à Deo ordinatas ad expiationem peccatorum ſuorum. Pœnarum verò alterius vitæ debitum, maximéque æternarum ſe incurriſſe meritò dolet, ſed hæc non eſt propriè dicta contritio, niſi quatenus dolor eſt de peccatis, propter quæ pœnis illis obnoxius eſt. Vnde & quod S. *Auguſtinus* ait, Sermone 351. aliàs 50. inter Homilias quinquaginta: *Nemo vitam, æternam, incorruptibilem, immortalémque deſiderat, niſi eum vitæ huius temporalis, corruptibilis, mortaliſque pœniteat.* Ita intelligendum eſt, Pœnitentiam agendam eſſe de hac vita mortali & corruptibili, non ratione mortalitatis & corruptibilitatis, ſed ratione peccatorum, quæ mortis & corruptionis, ac miſeriarũ huius vitę cauſę sũt.

Obiectum itaque Contritionis actualia ſunt peccata, ſeu mortalia, ſeu venialia: Sed actualis Contritio ad mortalium veniam obtinendam neceſſaria eſt, vt ſcilicet ſingulis peccatis mortalibus diligenti examine in memoriam reuocatis, ſingula peccator deteſtetur: Ad venialium autem remiſſionem obtinendam ſufficit virtualis contritio (vt loquuntur Theologi) quæ quidem in eo poſita eſt, vt quis eo affectu eóque charitatis feruore in Deum feratur, vt ſi ſingula peccata venialia eius memoriæ actu occurrerent, illi diſplicerent, ac de illis ex animo doleret. Nec ad venialium dumtaxat, ſed & mortalium, quæ poſt accuratum & diligens conſcientiæ examen memoriæ non occurrunt, virtualis illa contritio ſufficit. Quæ S. *Thomæ* doctrina eſt 3.p. quæſt.87. art.1.

Quamuis autem neceſſe non ſit, vt tot Contritionis actus eliciantur, quot numero commiſſa ſunt peccata; neceſſe tamen eſt vt ſingulis diſcuſſis, collectis, & in memoriam ſingulatim reuocatis, unus contritionis actus in omnia & ſingula feratur & ad omnia & ſingula terminetur. Vnde Concilium Tridentinum Seſſione 14. Canone 5. *Contritionem parari* docet *per diſcuſſionem, collectionem, & deteſtationem peccatorum ſuorum, qua quis recogitat annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum grauitatem, multitudinem, fœditatem.* Quod S. *Thomas* confirmat in 4. *Sententiarum*, diſt.17.q.2. art 2. quæſtiuncula 6. Iſai. 38.

Neceſſe eſt igitur *peccata omnia, quæ admiſimus, odiſſe, & dolere; ne ſi quædam tantùm doleamus, ficta & ſimulata, neque ſalutaris Pœnitentia à nobis ſuſcipiatur. Nam, vt à S. Iacobo Apoſtolo dictum eſt.* QVICVMQVE *totam legem ſeruauerit, offendit autem in uno, factus eſt omnium reus.* Ita Concilij Tridentini Catechiſmus p.2. De Sacramento Pœnitentiæ, §. 40. Iacob 2.

Sed & §. 39. Monendos Fideles & maximè hortandos eſſe docet, *Vt ad ſingula mortalia crimina proprium contritionis dolorem adhibere ſtudeant. Ita enim Ezechias Contritionem deſcribit:* Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. *Et eam recogitare omnes annos, eſt ſigillatim peccata diſcutere, vt ea ex animo doleamus. Sed apud Ezechielem quoque legimus:* SI IMPIVS *egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, vita viuet.* Iſai. 38. Ezec. 18.

Ad ſingulas ſcilicet mortalium peccatorum ſpecies propriam adhibere contritionem, vt propria ſingulorum grauitas & fœditas eſt, ſaluberrimus fuerit; vt docet S. *Ioannes Chryſoſtomus*, Homilia 42. in Matthæum. *Non eſt profectò* (inquit) *non eſt inſufficiens ad emendandum via, ſi cùm omnia ſecundùm ſpeciem in vnum peccata collegeris, aſſiduè animo deinde ipſa verſes, ac de ipſis deinde continuò mediteris & cogites. Nam qui hoc faciet, his adeò compungetur, vt neque hâc vitâ ſe ipſum dignum exiſtimet. Quod qui de ſeipſo iudicabit, omni cerâ tenerior humilius viuet in dies. Nec fornicatio-*

nes

Digitized by Google

nes ſolùm & adulteria, atque illa quæ omnes perhorreſcunt, collegeris; verùm etiam occulta inſidiarum conſilia, & calumnias, obtrectationes arcanas, inanem gloriam, inuidiam, cæteráque huiuſmodi omnia collige. Non enim effugient qui hæc delinquunt, extremos ſuppliciorum dolores. Nam & conuitiatores in gehennam incident: & qui vino inebriatur, nihil cum Regno Dei habet commune. Et qui proximum non diligit, ſic Deum offendit, vt neque Martyrio iuuetur. Et qui propinquos negligit, fidem negat: & qui pauperes deſpicit atque contemnit, in ignem mittitur. Noli ergo tanquam parua hæc negligere, ſed collige ac in mente peruide, ac ſi in libro conſcriberes. Si enim tu ſcripſeris, Deus delebit: Si verò non conſcripſeris, ipſe Deus & ſcribit, & pœnas exigit. Quare multò melius eſt à nobis iſta conſcribi, vt à Deo deleantur, quàm horum nobis omnium oblitis, præ oculis noſtris in die judicij hæc à Deo proponi. Quod ne ita fiat, exquiſitè omnia recolamus, & inueniemus multis nos eſſe obnoxios.

Idem confirmat Auctor Commentarij in ſeptem Pſalmos Pœnitentiales inter Opera S. *Gregorij* editi, ad illa verba Pſalmi 5. *In quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.* In electorum ſcilicet cordibus tribulationem eſſe notat, quam in eis generat continua Pœnitentiæ amaritudo. *Qui enim* (inquit) *mala quæ commiſit, ante mentis oculos congerens, pro ſingulis quibuſcumque compungitur, in arcano cordis magnâ & amarâ doloris & metus anxietate contribulatur. Solent namque electi viri, ad ea quorum ſibi ſunt conſcij peccata, mentis intuitum reducere, & modis eorum cautâ ſingulatim conſideratione perſpectis, ſingula quæque deflere; vt hoc modo cordis ſui præparent habitaculum, dum per vnumquodque erroris ſui „ deplorant exceſſum. Hinc namque Ieremias ait:* Diui-
Thren. 3. „ ſiones aquarum deduxit oculus meus. *Diuiſas quippe aquas ex oculis deducere, eſt diſpertitas lacrymas vnicuique peccato tribuere, & iniquitatis gaudia ſatisfactionis doloribus compenſare: Quatenus dum nunc huius, nunc illius delicti memoriâ mens acriùs tangitur, ſimul de omnibus ſingulis commota purgetur.*

ARTICVLVS IV.

De Contritionis Vehementia.

PROPOSITIO I.

Summus & maximus dolor de peccatis Contritio eſſe debet, ita vt nullus maior excogitari poſſit.

Par.2. De Pœn.q.35. DVplici ratione hanc Propoſitionem probat Concilij Tridentini Catechiſmus: Prima hæc eſt: Cum perfecta Contritio ſit charitatis actio, à timore qui filiorum eſt profecta, idem ſtatuendus eſt charitatis & contritionis modus. Charitas porro quâ Deum diligimus, perfectiſſimus eſt amor: Contritio itaque ſummus & maximus animi dolor eſſe debet. Vt enim maximè diligendus eſt Deus: Ita quæ nos à Deo alienant, maximè deteſtari debemus. Hinc eodem loquendi genere charitatis & contritionis magnitudo in Sacris Litteris ſignificatur. De charitate dictum eſt: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*
Deute. 6. Matt. 22. Ioel.2. De Contritione clamat Dominus per Prophetam: *Conuertimini ad me in toto corde veſtro.*

Ratio altera hæc eſt. Sicut Deus ſummum bonum eſt inter omnia quæ diligenda ſunt: Ita peccatum ſummum eſt malum inter omnia, quæ odiſſe homines debent: Vnde quæ ratio probat Deum ſummè diligendum eſſe, eadem demonſtrat peccatum odio maximo deteſtandum. Omnibus verò rebus amorem Dei anteponendum eſſe, ita vt ne vitæ quidem conſeruandæ causâ peccare liceat, apertè nos docet Chriſtus Dominus, Matth. 10. *Qui amat* (inquit) *patrem aut matrem plus quàm me, non eſt me dignus: & qui amat filium aut filiam ſuper me, non eſt me dignus.* Et Matth. 16. *Qui voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam.* Quemadmodum igitur nullus finis & modus charitati præſcribitur: *Modus* enim *diligendi Deum, eſt ipſum diligere ſine modo;* (inquit *S. Bernardus*, lib. *De diligendo Deo*) ita deteſtationi peccati nullus modus definiendus eſt.

Idem argumentum tractat *S. Thomas* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 17. Quæſt. 2. articulo 3. Quæſtiuncula 2. & Propoſitionem noſtram his rationibus probat.

Omnis dolor in amore fundatur: Sed amor charitatis, in quo fundatur dolor contritionis, eſt maximus: Dolor itaque contritionis eſt maximus.

Secundò, Dolor eſt de malo, ac proinde grauius malum doloris maioris obiectum eſt: At culpa grauius eſt malum pœnâ: Dolor itaque de culpâ conceptus, qui eſt contritio, omnem alium dolorem excedit.

Tertiò, Quantùm aliquid placet, tantùm contrarium eius diſplicet: Finis autem ſuper omnia placet; cùm omnia propter ipſum deſiderentur: Et ideò peccatum quod à fine vltimo auertit, ſuper omnia diſplicere debet.

PROPOSITIO II.

Contritionem non ſolùm maximam eſſe neceſſe eſt, vehementiſſimam eſſe decet, ita vt ignauiam omnem & ſocordiam excludat.

DIſertis Scripturæ Sacræ teſtimonijs Propoſitio probatur. Deuteronomij enim 4. ſcriptum eſt: *Cùm quæſieris Dominum Deum tuum, inuenies eum: Si tamen toto corde quæſieris, & totâ tribulatione animæ tuæ.* Et Ieremiæ 29. *Quæritis me, & inuenietis, cùm quæſieritis me in toto corde veſtro, & inueniar à vobis, ait Dominus.*

Idem confirmat *S. Cæſarius Arelatenſis* Homiliâ 1. *Homo ipſe* (inquit) *ſe decipit, ſi cùm in medullis ſibi feruere ſentias morbum, per ſuperficiem corporis molle deducat vnguentum. Hæc itaque principalia mala ingenti rugitu & gemitu, & fonte indigent lacrymarum: Atque per lacrimas clamandum eſt cum Propheta,* Rugiebam à gemitu cordis mei ∴ *Oportet itaque ſicut ſuper mortuum conclamatum, ita magnos ſuper extinctam animam dare planctus. Et quomodo ſolet mater orbata ſuper amiſſione vnici filij ſui fracto pectore lamentari; ita conuenit ſuper vnicam ſuam, ſed cum ſpe reparationis affligi ∴ Neceſſe ſuper hanc vnicam criminum mucrone confoſſam totum pondus doloris effundi, ſi fortè poſſit lacrymarum viuificata fontibus calore fidei ſuſcitari.*

PROPOSITIO III.

Etſi vehementiſſima Contritio non ſit, vera tamen & efficax eſſe poteſt.

SÆpe enim vſu venit, vt quæ ſenſibus ſubiecta ſunt, magis quàm ſpiritualia nos afficiant, & vehementiùs moueant voluntatem, idque citra culpam hominis, propter ſtatum animæ in corpore corruptibili conſtitutæ. Quare nonnulli interdum maiorem ex filiorum obitu, quàm ex peccati turpitudine doloris ſenſum capiunt. Vera etiam Contritio eſſe poteſt, quamuis lacrymæ doloris acerbitatem non conſequantur: Quæ tamen in Pœnitentia ſummopere optandæ, & commendandæ ſunt (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus) Atque ad id valent plurimùm Niniuitarum, Dauidis, Peccatricis Mulieris, & S. Petri exempla, qui omnes vberrimis amariſſimiſque lacrymis Dei miſericordiam implorantes, peccatorum veniam impetrarunt. Hinc Patres lacrymas *Secundum Baptiſma* vocarunt, ſcilicet *S. Gregorius Nazianzenus*, Oratione 40. in Sancta Lumina, *S. Gregorius Nyſſenus*, Homiliâ in eos qui de alijs duriùs iudicant, *S. Ioannes Chryſoſtomus*, Homiliâ 4. De Pœnitentia, *S. Iſidorus Pelufiota*, lib. 1. Epiſt. 408. *S. Iſidorus Hiſpalenſis*, lib. 2. de Officijs Eccleſiaſticis, cap. 24. & *S. Ioannes Damaſcenus*, lib. 3. De Fide Orthodoxa, cap. 10. Hinc *S. Cæſarius Arelatenſis*, Sermone 37. inter Auguſtinianos aliàs 41. *De Sanctis*, nunc 104. in Appendice, ait: *Sic lugeamus extinctam noſtram animam, quomodo alienam carnem mortuam plangimus. Si aut vxor, aut filius, aut maritus mortui fuerint, in terram ſe collidunt homines, capillos trahendo, pectora tundendo, in luctu & pœnitentia, vel in lacrymis non paruo tempore perſeuerant. Rogo vos, Fratres, exibeamus animæ noſtræ, quod illi exhibent alienæ carni ∴ Carnem, quam non poſſumus ſuſcitare, plangimus; & animam noſtram mortuam non plangimus, quam poſſumus per Pœnitentiam ad ſtatum priſtinum reuocare.*

Præclarè *S. Auguſtinus*, Sermone 65. aliàs 13. inter editos à Theologis Pariſienſibus, cap. 4. ait: *Vita corporis anima eſt: Vita animæ Deus eſt. Sicut adeſt*

vita corporis, id eſt, anima, ne moriatur corpus: Sic debet adeſſe vita animæ, hoc eſt, Deus, ne moriatur anima. Corpus quomodo moritur? Animâ deſerente. Animâ, inquam, deſerente moritur corpus, & iacet cadauer paulò ante appetibile, modò aſpernabile. Inſunt membra, oculi, aures: Sed hæ feneſtræ ſunt domûs, habitator abſceſſit. Qui plangit mortuum, ad feneſtras habitaculi fruſtra clamat: Non eſt intus qui audiat. Quanta dicit plangentis affectus, quanta enumeras, quanta commemorat; & per quantam, vt ita dixerim, doloris inſaniam quaſi cum ſentiente loquitur, cùm loquatur cum abſente? Enumerat mores, enumerat indicia beneuolentiæ circa ſe ∴ Mortuum eſt corpus. Quare? Quia diſceſſit vita eius, hoc eſt, anima Viuit. corpus, & impius eſt, infidelis eſt, ad credendum durus, ad corrigendos mores ferreus: Viuente corpore mortua eſt anima, per quam corpus viuit ∴ Interrogo corpus an viuat. Reſpondet mihi, Vides ambulantem, vides operantem, audis loquentem, cernis appetentem & fugientem, & non intelligis corpus viuere? ∴ Et interrogo ipſam animam an viuat. Habet & ipſa opera ſua, per quæ oſtendat vitam ſuam ∴ Ambulant pedes, intelligo corpus viuere. Sed quo ambulant? Ad adulterium, inquit. Ergo 1. Tim. 5. *mortua eſt anima. Sic enim veraciſſima Scriptura dixit*, Mortua eſt vidua quæ in delicijs viuit. *Cùm multùm interſint inter delicias & adulterium, quomodo poteſt anima, quæ in delicijs mortua dicitur, in adulterio viuere? Mortua eſt ∴ Sic etiam cùm audio loquentem, intelligo quia corpus viuit: Quæro quid loquatur, vtrum & anima viuat? Mendacium loquitur. Si mendacium loquitur, ergo mortua eſt ∴ Ipſam Veritatem interrogemus, quæ ait*, Os quod mentitur, occidit animam ∴ *Plan-* Sap. 1. *gis mortuum, plange peccatorem magis, plange impium, „ plange infidelem. Scriptum eſt*, Luctus mortui, ſep- Eccli. 22 „ tem dies; ſatui autem & impij omnes dies vitæ illorum. *An verò non in te ſunt viſcera miſerationis Chriſtianæ; vt plangas corpus, à quo receſſit anima, & non plangas animam, à qua receſſit Deus?*

Hinc S. *Eligius* Nouiodunenſis Epiſcopus: *In omni culpa* (inquit) *priùs flendum eſt, & ſic deinde precandum: Lacrymæ enim tacitæ quodammodo preces ſunt. Veniam non loquendo poſtulant, ſed merentur.*

PROPOSITIO IV.

Contritio, quatenus animi dolor eſt, non poteſt eſſe nimia.

Eius namque menſura eſt amor Dei, qui nimius eſſe non poteſt: Et deformitas peccati, quod nimis diſplicere non poteſt, quatenus Dei eſt offenſa. Sed dolor qui ſenſu percipitur, poteſt eſſe nimius; velut ſi quis ita dolori & lacrymis indulgeret, vt oculos amitteret, corporéque extabeſceret: Sicut etiam exterior corporis afflictio non debet eſſe nimia. Vnde Epiſt. ad Romanos 12. dicitur, *Rationabile obſequium veſtrum*. Ita S. *Thomas* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 17. quæſt. 2. articulo 3. quæſtiuncula 3. Si quis autem dolorem Contritionis ex animo in ſenſus redundantem non temperaret, non aduertens, feruoréque raptus, in tali caſu non peccaret, (inquit S. *Bonauentura*) quia daret operam rei licitæ. Si autem aduertat, debet temperare. Hoc tamen conſilium, ait Seraphicus Doctor, paucis neceſſarium eſt. Si autem non temperaret vel affectione gaudij, vel conſolatione ſpei, traſcenderet metas virtutis, ac proinde Contritionis.

PROPOSITIO V.

Grauioribus peccatis maior Contritio reſpondere debet.

Maior enim ratio doloris eſt in vno, quàm in alio peccato, ſcilicet offenſa Dei: Ex actu ſiquidem magis inordinato Deus grauius offenditur. Præterea idem ordo eſſe debet in dolore, qui in amore, cùm ex ipſo ortum habeat, ſed maius bonum ſecundùm ordinatam dilectionem magis amandum eſt: Pari ergo ratione grauius malum eſt magis deteſtandum. Nec ſolùm intelligenda eſt Propoſitio de dolore quatenus affectus eſt animi peccatum deteſtandi, ſed etiam quatenus ſenſum afficit, & liberè ſuſcipitur quaſi pœna peccati. Maiori etenim culpæ maior pœna debetur. Ita docet S. *Thomas*, in 4. *Sententiarum*, diſt. 17. quæſt. 3. articulo 3. quæſtiuncula 3. Quod à Patribus didicerat, Sancto ſcilicet *Cypriano* in Tractatu *De Lapſis*, dicente: *Quàm magna deliquimus, tam granditer defleamus. Alto vulneri diligens & longa medicina non deſit, Pœnitentia crimine minor non ſit.* Et S. *Ambroſio* lib. 1. *De Pœnitentia*, cap. 2. ſcribente: *Qui culpam exaggerauit, exaggeret etiam Pœnitentiam. Maiora enim crimina maioribus abluuntur fletibus. Ita nec Nouatianus probatur, qui veniam interclusit omnibus, nec vos eius diſcipuli imitatores eiuſdem, & condemnatores, qui ibi minuitis ſtudia Pœnitentiæ, vbi augeri oporteı: Quia grauiora peccata maioribus ſuſtentanda fulcris docuit Chriſti miſericordiæ.* S. denique *Hieronymo*, Epiſtolâ 27. ad *Euſtochium* data: *In Paula* (inquit) *crederes fontes lachrymarum: Ita leuia peccata plangebat, vt illam grauiſſimorum criminum crederes ream.*

ARTICVLVS V.

De Contritionis diuturnitate.

PROPOSITIO I.

Contritionis dolor perpetuus eſſe debet.

Doctrina eſt S. *Thomæ* in 4. *Sententiarum*, diſt. 17. quæſt. 2. articulo 4. duplicem dolorem diſtinguentis: Vnum rationis, qui eſt deteſtatio peccati à ſe commiſſi: Alterum ſenſitiuæ partis, qui ex iſto conſequitur: Et quantùm ad vtrumque (inquit) *Contritionis tempus eſt totus præſentis vitæ ſtatus. Quandiu enim aliquis eſt in ſtatu viæ, deteſtatur incommoda quibus à perventione ad terminum viæ impeditur, vel retardatur. Vnde cùm per peccatum præteritum vitæ noſtræ curſus in Deum retardetur, (Quia tempus illud quod erat deputatum ad currendum, recuperari non poteſt,) oportet quòd ſemper in vitæ huius tempore ſtatus contritionis maneat quantùm ad peccati deteſtationem. Similiter etiam quantùm ad ſenſibilem dolorem, qui vt pœna peccati à voluntate aſſumitur. Quia enim homo peccando pœnam æternam meruit, & contra æternum Dei peccauit, debet pœna æterna in temporalem mutata (ſaltem dolor) in æterno hominis, id eſt, in ſtatu huius vitæ remanere.* Hinc *Eccleſiaſtici V.* dicitur: *De Propitiatio peccato noli eſſe ſine metu.* Perpetuus itaque de peccatis dolor eſſe debet, vt Deus nobis propitius ſit. Quamuis autem Satisfactionis tempus definitum ſit, non tamen Contritionis: Quia pœna in Satisfactionem impoſita proportionem habet cum culpa ex parte conuerſionis ad creaturam, ex qua finita eſt: Sed dolor Contritionis reſpondet culpæ ex parte auerſionis à Deo, ex qua infinitudinem quamdam habet. Et ita vera Contritio debet ſemper permanere (inquit S. *Thomas.*)

Addit Quæſtiunculâ tertiâ, tria in Contritione ſpectari poſſe: Primum eſt Contritionis genus, quod eſt dolor: Secundum eſt Contritionis forma; quia eſt actus virtutis gratiâ informatus: Tertium eſt Contritionis efficacia; quia eſt actus meritorius, & ſacramentalis, & quodammodo ſatisfactorius. Sancti qui Deo in cœlis fruuntur, Contritionem habere non poſſunt; quia carent, propter gaudij plenitudinem. Damnati Contritione carent; quia etſi doleant, deeſt tamen eis gratia dolorem informans. Animæ in Purgatorio detentæ dolorem habent de peccatis gratiâ informatum, ſed non meritorium; quia non ſunt ampliùs in ſtatu merendi. In huius autem mortalis vitæ curriculo, doloris capaces ſumus: Gratiam à Deo impetrare poſſumus, quâ dolor ille informetur: In ſtatu denique merendi, Sacramenta ſuſcipiendi, & ſatisfaciendi ſumus.

Propoſitionem noſtram confirmat S. *Thomas à Villa Noua*, Sermone in Dominica Paſſionis. *Quarta* (inquit) *conditio doloris, quòd ſit perpetuus: Nam Pœnitentia cum vita finienda eſt. Vide, peccator, quod onus imponis ſuper te propter momentum delectationis. Non tamen ſic eſt intelligendum, quòd dolor ille continuatus duret per totam vitam: Hoc enim quis poſſet? Sed quòd quoties peccatum tibi occurrit in memoriam, tenearis odio habere, & deteſtari, vt te pœniteat feciſſe illud. Quidam dicunt, quod ſufficit* Pſal. 50. *vt non placeat, ſed tutius eſt vt etiam diſpliceat. Vnde Pſal-* Pſal. 37. *mus*: Peccatum meum contra me eſt ſemper. *Et iterum*: Tota die; *id eſt, totâ vitâ*, „contriſtatus ingrediebar.

P R O-

Digitized by Google

PROPOSITIO II.

Momentanea Contritio, modò vera ſit & ſincera, ſufficit ad veniam peccatorum quouis tempore obtinendam.

VT enim ait *S. Leo*, Epiſtolâ. 8a. aliàs 91. ad *Theodorum* Foro vlienſem Epiſcopum, *His qui in tempore neceſſitatis, & in periculi vrgentis inſtantiâ, præſidium Pœnitentiæ, & mox Reconciliationis implorant, nec Satisfactio interdicenda eſt, nec Reconciliatio deneganda: Quia miſericordiæ Dei nec menſuras poſſumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras vera conuerſio, dicente Spiritu Dei per Prophetam*, Cùm conuerſus ingemueris, tunc ſaluos eris. „ *Et alibi*, Dic tu iniquitates tuas prior, vt iuſtificeris. „ *Et iterum*: Quia apud Dominum miſericordia, & „ copioſa apud eum redemptio, *In diſpenſandis itaque Dei donis non debemus eſſe difficiles, nec accuſantium ſe lachrymas gemitúſque negligere, cum ipſam pœnitendi affectionem ex Dei credamus inſpiratione conceptam.*

Confirmatur ex Canone, *Talis*, diſt. 3. *de Pœnitentia*, qui ex *S. Ioanne Chryſoſtomo in Epiſt. ad Theodorum lapſum* ſumptus eſt, *Talis*, (inquit) *mihi crede, talis eſt erga homines pietas Dei: Numquam enim ſpernit Pœnitentiam, ſi ei ſincerè & ſimpliciter offeratur. Etiamſi ad ſummum quis perueniat malorum, & inde tamen velit reuerti ad virtutis viam, ſuſcipit, & libenter amplectitur: Facit omnia quatenus ad priorem reuocet ſtatum: Et quod eſt adhuc præſtantius & eminentius, etiamſi non potuerit quis explere omnem ſatisfaciendi ordinem, quantulamcumque tamen, & quamlibet breui tempore geſtam non reſpuit Pœnitentiam: Suſcipit etiam ipſam, nec patitur quamuis exiguæ conuerſionis perdere mercedem.* Id Niniuitarum & Boni Latronis exemplis S. *Ioannes Chryſoſtomus* confirmat Homiliâ 27. in Geneſim: *Niniuitæ* (inquit) *tantâ peccatorum multitudine aggrauati, qui magnam & veram Pœnitentiam egerunt, non indigebant ampliori quàm trium dierum tempore ad prouocandam Dei bonitatem, & antiquandam, quæ aduerſùm ſe lata erat, Sententiam. Et quid dico, Niniuitas? Latro in cruce neque vno die opus habebat. Et quid dico, die vno? Neque breui hora. Tanta eſt Dei erga nos miſericordia. Nam vbi viderit voluntatis noſtræ firmum propoſitum, & feruenti nos deſiderio ad ſe accedere, non tardat, neque differt; ſed accelerat.*

ARTICVLVS VI.

REGVLÆ MORVM

Contritionem ſpectantes explicantur.

REGVLA I.

Qui ſolo pœnæ timore concuſſus de peccatis dolet, ab iiſque abſtinere proponit, ita vt Deum tanquam omnis iuſtitiæ fontem diligere non incipiat, Sacramentali Abſolutione donari non debet.

INcertum enim vero eſſe fatentur ipſi ſeruilis Attritionis defenſores, an ſeruilis Attritio cum Sacramento ſufficiat ad iuſtificationem peccatoris. Vnde aſſerunt eum, qui in mortis periculo conſtitutus eſt, abſolui non poſſe, ſi ſolam illam Attritionem ipſum habere perſpectum ſit, nec facere quod in ſe eſt, vt verè conteratur; quia damnationis æternę periculo ſe exponit, qui ita affectus eſt. *Nam vbi eſt morale dubium, eſt morale periculum, præſertim in re tam graui: Hic autem eſt morale dubium, cùm illa opinio, nec valde antiqua, nec multùm communis ſit;* (vt loquitur *Suarezius* 3. part. quæſt. 90. diſput. 15. art. 4. num. 17.) Idem aſſerunt *Sanchez* lib. 2. cap. 9. num. 34. *Becanus*, tractato 5. cap. 4. quæſt. 9. *De Bonitate & Malitia humanorum Actuum*, ad tertium. *Comitolus*, lib. 1. *Quæſt. Moral.* quæſt. 32. num. 8. inſignes & eruditi Societatis Ieſu Theologi. Porrò ſi in mortis diſcrimine hæc ſententia non eſt omninò tuta, & periculo violandi Sacramentum ſe exponit, qui illam ſequitur; Nec ſequenda eſt toto vitæ curriculo, cùm periculum ſit non minus ſacrilegij committendi, ſi hæc opinio falſa ſit, quæ ſeruilem Attritionem ſufficere cenſet, vt forſan falſa eſt, eruditis illis Theologis fatentibus. Et certè cùm Chriſtianus quiſque eo animo eâque pietate diſponere ſe debeat ad Sacramentum ſuſcipiendum, cùm ſanus eſt, qua ad illud ſe diſponit morti proximus; & parem gerere ſalutis ſuæ curam teneatur: Siquidem mors eſt ſemper in ianuis: Conſequens eſt non magis licere ſanis quàm moribundis, ſequi opinionem quæ non eſt omninò certa nec tuta, qualis illa eſt quæ Attritionem omni Dei amore deſtitutam ſufficere ad iuſtificationem cum Sacramento aſſerit. *Grauiter* enim *peccaret* homo *in rebus ad ſalutem animæ pertinentibus, vel eo ſolo quòd certis incerta præponeret;* (inquit *S. Auguſtinus* lib. 1. *de Baptiſmo*, cap. 3.)

REGVLA II.

Qui nihil timet magis quàm à Deo ſeparari, eiúſque Viſione beatifica priuari, ſufficienter contritus cenſendus eſt, vt Sacramentali Abſolutione donetur.

HIc enim Deum tanquam omnis iuſtitiæ fontem, gratis, amore caſto diligit, vt docet S. *Auguſtinus* Sermone 178. aliàs 19. *de Verbis Apoſtoli*, cap. 10. *Aliud eſt* (inquit) *timere pœnam; aliud eſt amare iuſtitiam. Amor caſtus in te eſſe debet, quo amore deſideres videre, non cœlum & terram, non campos liquidos maris, non ſpectacula nugatoria, non fulgores nitorėſque gemmarum: Sed deſidera videre Deum tuum, amare Deum tuum: Quia dictum eſt*, Dilectiſſimi, filij Dei “ ſumus, & nondum apparuit quod erimus. Scimus au- “ tem quia cùm apparuerit, ſimiles ei erimus, quo- “ niam videbimus eum ſicuti eſt. *Ecce propter quam vi-* “ *ſionem fac bonum, ecce propter quam noli facere malum. Si enim amas videre Deum tuum, ſi in hac peregrinatione illo amore ſuſpiras; ecce probat te Dominus Deus tuus, quaſi dicat tibi: Ecce fac quod vis, imple cupiditates tuas, extende nequitiam, dilata luxuriam; quicquid libuerit, licitum puta; Non hinc te punio, non te in gehennas mitto, faciem meam tantùm tibi negabo. Si expauiſti, amaſti; ſi hoc quod dictum eſt, Faciem ſuam tibi negabit Deus tuus, contremuit cor tuum, in non videndo Deum tuum magnam pœnam putaſti; gratis amaſti.* Quicumque ergo Deum vt bonum ſuum ac æternam ſuam beatitudinem diligit, illum amicitiæ, non concupiſcentiæ deſiderio expetit. Non enim illum ad commodum ſuum deprimit, verùm diligit vt ſe illi omninò ſubdat, illi obtemperet, in illoque tamquam in fine ſuo vltimo requieſcat. Caſtus quidem non eſt amor, quo Deus vt origo & auctor bonorum externorum, fonſque terrenæ felicitatis tantùm diligitur. Qui Deum hoc modo diligunt, illum non tam propter ipſum, quàm propter iſta, quæ ab ipſo accipiunt, vel ſperant bona, diligunt. Hinc *S. Auguſtinus* Enarratione in Pſalmum 43. ait: *Exigitur à te vt in eum gratis colas, non quia dat temporalia; ſed quia præſtat æterna.* Sed caſtus eſt amor, quo quis Deum diligit tanquam ſuum omnisque creaturæ rationalis beatificum bonum.

Id confirmat *S. Bernardus*, Sermone 8. De diuerſis: *Numquid* (inquit) *mercenarium eum quis æſtimet, qui paternæ inhiat hæreditati, eámque toto affectu expetit & exſpectat, quam nimirum filij mercedem eſſe, non mercenarij, Propheta teſtatur?* Cùm dederit, *inquit*, dilectis ſuis ſomnum, ecce hæreditas Domini, filij merces fructus ventris. *Inuenitur tamen alter gradus ſublimior, & affectus dignior iſto, cùm penitus caſtificato corde nihil aliud deſiderat anima, nihil aliud à Deo quærit, quàm ipſum Deum. Crebro ſiquidem didicit experimento, quoniam bonus Dominus ſperantibus in ſe, animæ quærenti ipſum, ita vt jam ex affectu cordis atque ex* “ *ſententia clamet illud in Pſalmo*: Quid enim mihi eſt “ in cœlo, & à te quid volui ſuper terram? Defecit ca- “ ro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea “ Deus in æternum. *Neque enim ſuum aliquid, non fe-* “ *licitatem, non gloriam, non aliud quidquam tanquam* “ *priuato ſui ipſius amore deſiderat anima quæ ejuſmodi eſt: Sed tota pergit in Deum, vnicúmque ei ac perfectum deſiderium eſt, vt introducat eam Rex in cubiculum ſuum, vt ipſi adhæreat, ipſo fruatur.*

Id confirmat *Hugo à S. Victore*, libro 2. *De Sacramentis*, cap. 8. *Sed fortè* (inquit) *mercenarius eris, ſi diligis Deum, & ſeruis ei, vt præmium ab illo accipias. Dicunt hoc ſtulti quidam, & tam ſtulti vt ſe ipſos non*

intelligant: Diligimus Deum, & ſeruimus illi; ſed non quærimus præmium, vt mercenarij ſimus: Etiam ipſum non quærimus. Dabit ſi voluerit, ſed nos non quærimus. In tantum enim excutimus manus ab omni munere, vt etiam ipſum non quæramus, quem diligimus. Purâ enim & gratuitâ, & filiali dilectione diligimus, nihil quærimus. Ipſe cogitet ſi quid dare voluerit, nos nihil requirimus. Diligimus ipſum, ſed non quærimus aliquid, etiam ipſum non quærimus quem diligimus. Audite, homines ſapientes. Diligimus, inquiunt, ipſum; ſed non quærimus ipſum. Hoc eſt dicere, Diligimus ipſum; ſed non curamus de ipſo. Ego homo ſic diligi nollem à vobis. Si me ſic diligeretis, vt de me non curaretis, ego de veſtra dilectione non curarem. Vos videritis, ſi dignum eſt vt Deo offeratis, quod homo dignè reſpueret. Quomodo, inquiunt, mercenarij non ſumus, ſi Deum propter hoc diligimus, vt præmium ab ipſo recipiamus. Non eſt gratis hoc amare, neque amor iſte filialis, ſed mercenarij & ſerui, qui pretium quærit pro ſeruitute ſua. Qui hoc dicunt, virtutem dilectionis non intelligunt. Quid eſt enim diligere, niſi ipſum velle habere? Non aliud ab ipſo, ſed ipſum, hoc eſt gratis: Si aliud quæreres ab ipſo, gratis non amares. Nunc autem non aliud quæris pro eo, quod amas, & tamen aliquid quæris & deſideras in eo ipſo quod amas. Alioquin non amares, ſi non deſiderares. Sed aliud eſt pro ipſo, aliud in ipſo. Si pro ipſo aliquid amas, mercenarius. Si in ipſo amas, & ipſum amas, filius es.

REGVLA III.

Qui dolet quòd Deum, vt par eſt, non diligat, ipsùmque magis diligere deſiderat, Deum vt omnis juſtitiæ fontem diligere incipit: Ac proinde ſufficienter contritus cenſendus eſt ad Abſolutionem Sacramentalem recipiendam.

DEſiderium enim amoris, initium amoris eſt. Siquidem, vt ait *Guillelmus Pariſienſis*, lib. *De Sacramento Pœnitentiæ*, cap. 6. *Qui quærit amare Deum, vtique jam amat Deum, licet nondum eo amore quem quærit. Cùm enim quærat amare Deum, vtique deſiderat amare Deum: Qui autem deſiderat, amat. Amat ergo amare Deum, & non amat illud niſi propter Deum.* Hinc à S. *Auguſtino* Epiſtolâ 127. aliàs 45. ſcriptum eſt: *Iuſtitia vita, cùm volumus, adeſt, quia eam ipſam plenè velle, iuſtitia eſt; nec plus aliquid perficienda juſtitia, quàm perfectam voluntatem requirit. Vide ſi labor eſt, vbi velle ſatis eſt ∴ Sed hæc voluntas vt plena ſit, oportet vt ſana ſit. Erit autem ſana, ſi Medicum non refugiat, cuius ſolius gratiâ ſanari poteſt à morbo deſideriorum noxiorum.* Igitur & qui Deum vera & ſincera voluntate vult amare, ipſum amare incipit. Quicumque enim actus ita à voluntate dependent, vt ad eos producendos externis membris aut inſtrumentis minimè indigeat, illi hoc ipſo producuntur, quo eos ipſa verè & ſincerè, fortiter & integrè vult eſſe productos. Poteſt quis verè & ſincerè velle ambulare, ſcribere, ædificare, qui tamen nec ambulet, nec ſcribat, nec ædificet, quòd vires corporis, inſtrumenta, & facultates voluntatem deficiant. Verùm nemo ſincerè vult amare, qui reuera amare non incipiat. Hunc enim actum ſi voluntas omninò & ſincerè velit, ſtatim adeſſe neceſſe eſt, cùm enim producere nihil aliud ſit, quàm illum velle. Qui autem firmum propoſitum habet non peccandi de cætero, quod neceſſarium eſt ad fructum Abſolutionis conſequendum, is certè Deum amare firmo propoſito decreuit. Habet enim propoſitum ſeruandi mandata Dei, ac proinde ſeruandi primum & maximum mandatum, hoc eſt, amandi Dominum Deum ſuum ex toto corde. Illum igitur amare incipit. Nonne enim-vero fur eſt, quiſquis gerit furandi propoſitum? Nonne adulter eſt, quiſquis firmum adulterandi propoſitum concepit? Nonne auarus, ſine amator pecuniæ eſt, quiſquis firmo propoſito decreuit pecuniam amare? Eadem igitur ratione Dei amator eſt, quiſquis firmo propoſito decreuit Deum amare. Quiſquis autem peccatum ſincerè deteſtatur, & deinceps non peccare decreuit, Deum amare ſincerè deſiderat ac firmiter decernit. Quomodo enim illum veteris amoris pœniteret, qui nouo amore ſuccendi non inciperet? Quomodo creaturarum cupiditatem deteſtaretur, qui cor ſuum non deuoueret Creatori? Quomodo diceret, *Iniquitatem odio habui & abominatus ſum*, qui vnà non diceret, *Legem autem tuam dilexi*? Pſal. 118.

Propoſitionem noſtram confirmat S. *Fulgentius*, Epiſtolâ ad *Eugypium*, oſtenditque ſine Charitate fieri non poſſe vt quis Deum diligere velit. *Dilectio* (inquit) *nullatenus diligetur, niſi dilectio habeatur, quâ ipſa dilectio diligatur. A ſe ipſa igitur dilectio diligitur, quia tunc diligitur, cùm habetur, nec diligitur niſi habeatur. Equidem poteſt diligi à nobis, etiam cùm petimus vt augeatur in nobis: Sed non diligit eius augmentum, qui non habet initium. Non ergo ſic charitas diligitur ſicut nummus, aut aliquid eiuſmodi. Poteſt enim quiſque vnum non habere nummum, & multitudinem diligere ac deſiderare nummorum. Diligit ergo iſte nummorum multitudinem, cùm ne vnius quidem nummi habeat facultatem ∴ Charitas tamen non habetur, ſi non diligatur; nec diligitur, ſi non habeatur.*

REGVLA IV.

Sacrilegij reus eſt, qui Sacramentalem Abſolutionem recipit, Deum ſuper omnia non diligens, id eſt, finem ſuum vltimum adhuc in creatura, non in Deo conſtituens.

ILle enim Sacramentum violat, quod ſine debitâ diſpoſitione ſuſcipit. Ille in affectu peccati perſeuerat, quod ſe odiſſe ac deteſtari coram Deo & eius Miniſtris profitetur. Ille remiſſionem peccatorum, quam Deus ad ſe ſincerè conuerſis duntaxat pollicetur, Deo, ſi fieri poſſet, decepto ſuffurari conatur. *Si conuerſus fueris, & ingemueris, ſaluus eris,* (inquit Deus apud Iſaiam) In hoc teſtimonio (inquit, S. *Fulgentius* lib. 1. *De Remiſſione Peccatorum*, cap. 11.) Deus & præcepto vtitur, & promiſſo. Dicens quippe, *Si conuerſus fueris, & ingemueris, ſaluus eris*, oſtendit ex conuerſionis conditione promiſſionem ſalutis omninò pendere. *Hæc eſt igitur inter Deum hominémque conditio, id eſt, inter præcipientem Dominum ſeruúmque poſcentem, inter iudicem qui ſine juſtitia miſericordiam prærogat, & peccatorem qui miſericordiam juſtè iudicantis exſpectat. Dicit igitur iſte Dominus miſericors & iuſtus, ſeuerus & pius: Si hoc feceris, hoc habebis. Ego tibi præcipio conuerſionem, tu poſcis à me ſalutem. Si parueris præcepto, potieris beneficio. Si iuſſa fieri videam, poſtulata concedam.* Si conuerſus fueris & ingemueris, ſaluus eris. *Cùm dicitur igitur peccatori beneficium ſalutis accipere cupienti, quia ſi conuerſus fuerit, & ingemuerit, ſaluus erit; conſequenter intelligitur, quia etiamſi ingemuerit, tamen conuerſus non fuerit, ſaluus non erit. Non enim fruſtra vtrumque diuinus ſermo complexus eſt, niſi vt hæc duo, id eſt, conuerſionem & gemitum, neceſſaria cognoſceremus ad conſequendum ſalutis effectum.* Non ſufficit gemitus orantis, niſi accedat conuerſio cordis. *Nonnulli enim ſcelerum ſuorum conſideratione perterriti, pro iniquitatibus ſuis in oratione gemunt, nec tamen ab iniqua operatione diſcedunt. Fatentur ſe malè feciſſe, nec vllum finem volunt malefactis ſuis imponere. Accuſant humiliter in conſpectu Dei peccata, quibus tenentur oppreſſi, & eadem peccata, quæ humilitate ſermonis accuſant, corde prouerſo contumaciter cumulant. Indulgentiam, quam lacrymoſis gemitibus poſcunt, ipſi ſibi prauis operibus adimunt. Medelam poſtulant à Medico, & in perniciem ſuam ſubrogant adiutorium morbo. Inaniter verbis quærunt placare Iudicem, quem factis iniquis magis irritant ad furorem. Tales nunquam diluunt gemendo peccatum, quia non deſinunt peccare poſt gemitum.* Rectiſſimè igitur *dicit Deus homini*: Si conuerſus fueris, & ingemueris, ſaluus eris. *Apud Deum quippe ſeuerum & bonum tunc orantis gemitus auditur, tunc poſcentis fletus attenditur, tunc fieri conceditur ſalus, ſi fuerit ad Deum contriti cordis humilitate conuerſus.* Non eſt autem vera conuerſio, niſi bonus animus, qui finem ſuum vltimum in creatura peccando collocauerat, eíque Creatorem poſtpoſuerat, à peruerſo creaturæ amore auerſus, Deum tanquam finem ſuum vltimum diligat, eóque nomine peccatum oderit ac deteſtetur, quòd illum à ſummo illo bono, ſuóque & omnium creaturarum vltimo fine ſeparauerit. Si autem nec ita ſit affectus, neque ſic affectum ſe probabiliter putet, ac nihilominus Sacramentum recipiat, ſacrilegium committit, vt docet S. *Bonauentura*

in 4.

Gal. 11.

in 4. Sententiarum, Diſt. 17. p. 2. quæſt. 4. *Nemo* (inquit) *recipit effectum Abſolutionis, niſi charitatem habeat ſaltem in principio Confeſſionis, vel in medio, vel in fine. Multi autem habent in fine, qui tamen non habent in principio: & alij ſe credunt habere, in principio & in fine, qui fortaſſis non habent: & aliqui non habent, nec credunt ſe habere. Primi non incurrunt offenſam, ſed acquirunt gratiam. Secundi euadunt offenſam, quamuis non acquirant gratiam. Tertij verò non acquirunt gratiam, ſed iram.*

R E G V L A V.

Quamuis Confeſſarius explorare debeat animum Pœnitentis, an ſit verè contritus; ipſum tamen interrogare non debet, an hæc & illa ſupplicia, verbi gratiâ rotas, ignes, pellis detractionem, &c. vxoris, filiorum, bonorum omnium amiſſionem, pœnas ipſas inferni, ſeclusâ Dei offensâ, pati mallet, quàm vel vnum peccatum mortale perpetrare.

NItitur hæc Regula *S. Thomæ* auctoritate, Quæſtione 3. Supplementi, Articulo 1. ad quartum. *Sciendum eſt* (inquit) *quod quamuis talis debeat eſſe contriti diſpoſitio, non tamen de eis tentandus eſt, quia affectus ſuos homo non de facili menſurare poteſt: & quandoque illud quòd minùs diſplicet, videtur magis diſplicere: Quia eſt propinquius nocumento ſenſibili, quod magis eſt nobis notum.*

R E G V L A VI.

Vera Contritio renouatio pacti cum Deo in Baptiſmate initi eſſe debet.

HInc *S. Ioannes Climacus*, Gradu 5. ait: *Pœnitentia eſt reuocatio Baptiſmatis; Pœnitentia eſt pactum cum Deo initum de vita priore emendanda, & meliore inſtituenda.* Hinc *Gregorius Septimus* Pontifex Maximus, Lib. 7. Epiſt. 10. ad Britanniæ Epiſcopos & Sacerdotes ſcribit: *Quiſquis dignè vult pœnitere, neceſſe eſt vt ad fidei recurrat originem, & quod in Baptiſmo promiſit, diabolo ſcilicet pompiſque illius abrenuntiare, & in Deum credere, videlicet recta de eo ſentiendo, mandatis ipſius obedire, ſolicitus ſit vigilanter cuſtodire.* Hinc Pœnitentes non priùs olim abſoluebantur, quàm elatâ in altum manu promiſiſſent ſe deinceps non peccaturos, ſed acturos vitam Chriſtianis dignam, teſte *S. Eligio*, Homilia 7. De Pœnitentia. *Si* (inquit) *quantùm humanæ fragilitati ſcire permittitur, dignè pœnituiſtis, & deinceps ne talia facere velitis, tota mentis contentione promittitis, dexteras manus veſtras in ſublime extendite, & ab hinc cæleſtem conuerſationem, & vitam Deo dignam gerere oſtendatis.*

R E G V L A VII.

Quamuis Formulæ quædam Precum, quæ inſcribuntur, ACTVS CONTRITIONIS, *piæ ſint, & Pœnitentibus vtiles, non tamen cenſendi ſunt Contritionis actum ediidiſſe, quicumque Preces huiuſmodi recitarunt.*

VTiles quidem ſunt ad gratiam Contritiônis à Deo poſtulandam, quàm ex nobis ipſis habere, propriiſque viribus conſequi non poſſumus: Sed actus contritionis non ſunt. Contritio namque & amor Dei ſunt actus & motus voluntatis, non cogitationes mentis. Illæ porro Precum formulæ, ſiue ore proferantur, ſiue interiùs abſque ſono verborum concipiantur, non ſunt actus voluntatis, non propenſiones cordis in Deum, ſed actuum ſignificationes, propenſionis & amoris teſtimonia. Qualia his *S. Auguſtini* verbis Lib. 13. *Confeſſionum*, Cap. 8. exprimuntur: *Da mihi te, Deus meus, redde te mihi, te amo; & ſi parum eſt, amem validiùs. Non poſſum metiri quantùm deſit mihi amoris ad id quod ſat eſt, vt currat vita mea in amplexus tuos, nec auertatur, donec abſcondatur in abſcondita vultus tui. Hoc tantùm ſcio, quia malè mihi eſt præter te, non ſolùm extra me, ſed & in me ipſo; & omnis mihi copia, quæ Deus meus non eſt, egeſtas eſt.*

Quædam autem ſunt veræ contritionis, & ſinceræ ad Deum conuerſionis indicia. Primum eſt occaſionum peccandi fuga. Vt enim ait *S. Bernardus*, Sermone De Paſchate, *Non ſatis cecidiſſe piget hominem, (vt videtur) qui adhuc diſponit manere in lubrico; aut erraſſe, qui ducem non quærit. Sic veræ compunctionis indicium opportunitatis fuga, ſubtractio occaſionis.*

Alterum veræ contritionis ſignum eſt frequens de Deo cogitatio. Si enim Deus ſuper omnia diligitur, ſuper omnia de illo cogitatur. *Vis ſcire* (inquit S. Bonauentura) *Si Deum perfectè diligas, vel aliud plus Deo amas; attende ſi de Deo plus, quàm de alijs rebus cogitas, quia de illo plus cogitas, quod plus amas.* Vbi enim theſaurus tuus, ibi cor tuum eſt. *Veritas hoc docet, quæ mentiri non poteſt; ergo ſi plus cogitas de mundo, plus de lucro, plus de carnali amico vel ſocio, quàm de Chriſto, amas iſta plus quàm Chriſtum.* Hanc ob cauſam Dominus ait: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua*: Nam (ſicut S. Bernardus dicit) *Diligere Deum ex toto corde, eſt diligere toto intellectu ſine errore: Diligere Deum totâ animâ, eſt diligere tota voluntate ſine contradictione: Diligere verò totâ mente, eſt diligere totâ memoriâ ſine obliuione.*

Concione 2. de B. Maria Magdalena. — Matth. 6. — Matth. 22

Tertium veræ contritionis ſignum eſt ſtudium ardens quærendi Deum, cùm illum noſtris peccatis amiſimus. Vt enim ait *S. Gregorius*, Homilia 25. in Euangelia, *Vis amoris intentionem multiplicat inquiſitionis.* Sic Sponſa præ amore & abſentiâ Sponſi languens, illum ardentiſſimâ ſolicitudine quærit. Cantic. 2

Quartum veræ contritionis ſignum, eſt ſtudium bonorum operum, & deſiderium quo anima fertur ad omnia quæ Deo ſunt placita. *Da mihi vacantem amorem, & nihil operantem* (inquit S. Auguſtinus) *Dilectio vacare non poteſt, niſi & mali nihil operetur, & quicquid poteſt boni operetur. Quid enim facit dilectio?* Declina à malo, & fac bonum.

Quintum veræ contritionis ſignum eſt vindicta peccati. Cùm enim ordo Iuſtitiæ poſtulet, vt peccatum impunitum non maneat, puniatur neceſſe eſt aut ab homine pœnitente, aut à Deo vindicante.

Sextum veræ contritionis ſignum eſt conſtantia & perſeuerantia in fuga peccati & obſeruatione diuinorum mandatorum. *Si quis diligit me* (inquit Chriſtus) *ſermonem meum ſeruabit.* Hæc omnia ſinceræ conuerſionis & veræ Contritionis indicia complectitur Apoſtolus 2. ad Corinthios 7. ſcribens: *Quæ ſecundùm Deum triſtitia eſt, Pœnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur .·. Ecce enim hoc ipſum ſecundùm Deum contriſtari vos, quantam in vobis operatur ſolicitudinem, ſed defenſionem, ſed indignationem, ſed timorem, ſed deſiderium, ſed æmulationem, ſed vindictam.* Triſtitia (inquit *S. Thomas* in huius loci Commentario) ex amore oritur. Triſtatur enim quis quia caret eo quod amat. Qualis autem eſt amor, talis eſt triſtitia ex amore orta. Eſt autem duplex amor: Vnus quo diligitur Deus, ex quo naſcitur triſtitia ſecundùm Deum: Alius quo amatur ſæculum, ex quo naſcitur triſtitia ſæculi. *Amor quo diligimus Deum, facit nos libenter ſeruire Deo, ſolicitè quærere honorem Dei, & vacare Deo dulciter. Et quia peccando impedimur à ſeruitio Dei, & ideò ei non vacamus, nec eius honorem quærimus, ideò amor Dei cauſat triſtitiam de peccato: & hæc eſt triſtitia ſecundùm Deum.* Hæc autem triſtitia operatur *Pœnitentiam ſtabilem* & conſtantem, non fugacem, deſultoriam, vacillantem. Secundò, *Solicitudinem* operatur ad vitanda mala, & facienda bona. Tertiò *Defenſionem* parat contra illos, qui nos ad malum inducunt, facitque vt eis reſiſtamus fortes in fide, illiſque armaturam Dei opponamus. Quartò, *Indignationem* operatur. Pœnitens enim ſibi ipſi iraſcitur, quòd ob vilia & peritura Deum dereliquerit. Quintò, *Timorem*, quo metuit ne Deum offendat, illique diſpliceat. Sextò, *Deſiderium* quo anima fertur ad omnia quæ Deus iubet, ſecundùm illud Regis Pœnitentis: *Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas in omni tempore.* Septimò *Æmulationem*, quâ æmulatur chariſmata meliora, & eos qui in via mandatorum Dei incedunt, imitari ſtudet. Octauò *Vindictam*, quâ Pœnitens à ſe ipſo pœnas exigit, Deiſque Iuſtitiæ ſatisfacere pro virili conatur.

R E-

Digitized by Google

REGVLA VIII.

Ad Contritionis actum eliciendum tenetur homo in periculo mortis, & quotieſcumque Sacramentum aliquod ſuſcipiendum, vel adminiſtrandum eſt: Quoties tandem ſe à Deo auerſum eſſe per peccatum mortale cognoſcit, de quo aliàs contritus non fuit.

HAnc Regulam tradit *S. Thomas*, Quæſtione 3. Supplementi, Articulo 5. his verbis: *Cùm propoſitum confitendi ſit annexum contritioni, tunc tenetur aliquis ad hoc propoſitum, quando ad Contritionem tenetur, ſcilicet quando peccata memoriæ occurrunt, præcipuè cum in periculo mortis exiſtit, aut in aliquo articulo, in quo ſine peccati remiſſione oporteat eum peccatum incurrere. Sicut cùm tenetur Sacerdos ad celebrandum, ſi non deſit copia Sacerdotis, confiteri tenetur; aut ſi deſit, ſaltem conteri tenetur, & habere propoſitum confitendi copiâ Sacerdotis oblatâ.*

Nec obſtat, quod præceptum de contritione ſit affirmatiuum, quod etſi obliget ſemper, non tamen pro ſemper. Nec enim dicimus pro ſemper teneri hominem ad excitandam contritionem, *Sed pro loco & tempore, videlicet cùm recogitat mala ſua, in quibus offendit Deum*; (inquit *S. Bonauentura* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 16. Quæſtione 2. primæ Partis.)

Idem confirmat *S. Antoninus* 3. p. Tit. 14. Cap. 18. *Quantùm* (inquit) *ad peccata mortalia, de quibus nondum quis habuit contritionem, videtur quòd ſemper teneatur, quando peccatum menti occurrit, ad acta odiendum & deteſtandum peccatum. Aliàs peccat mortaliter peccato omiſſionis, quouſque conteratur. Dicit enim Thomas, quòd poſt mortale peccatum non tenetur quis ad ſtatim confitendum: Tenetur tamen ad ſtatim conterendum: Nec enim per momentum licet ſtare in peccato. Vnde Eccli. 21. dicitur:* Quaſi à facie colubri fuge peccatum. *Imminet enim tali maximum periculum: Cùm enim nulla neceſſitas excuſet à Contritione, ſi moriatur ante Contritionem, etiamſi non potuit conteri, quia ſubitò moritur, nihilominus damnatur.*

Et certè grauiter peccare hominem, qui ſe à Deo auerſum animaduertens, Pœnitentiam differt, confirmat ſacrum oraculum Eccli. 5. *Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim venit ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te.* Quæ verba conſilium dumtaxat, non præceptum exprimere, perabſurdè diceretur. Præterea, Lex naturæ docet nos reconciliationem cum eo quem offendimus, non eſſe differendam, vbi datur opportunitas: Quò pertinet illud Domini mandatum, Matth. 5. *Si ergo offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduersùm te, relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade priùs reconciliari fratri tuo*.. Et filium nemo noui criminis reum non cenſeret, quo monitus vt partem offenſum placare conetur, cùm facilè id poſſit, nihilominus in eius inimicitia adhuc permanere vellet: Quantò magis reus eſt, qui ſimul ac cognoſcit Deum à ſe offenſum, Eum ſibi reconciliare ac propitium reddere verâ & ſincerâ contritione non ſtudet?

Denique cor humanum ſeruit rei, quam propter ſe ipſam amore prædominante diligit. Seruit igitur creaturæ, qui diligit ipſam præ Creatore. Debet ergo homo ſimul ac peruerſitatem illam in ſe cognoſcit, tam citò reſipiſcere ab amore, quo creaturam ſuper omnia diligit, quàm citò ab idololatria recedere, eúmque ſenſum abijcere, quo creaturæ potiùs ſeruitur, quàm Creatori. *Hoc enim colitur, quod diligitur: Vnde quia Deus rebus omnibus maior & melior inuenitur, plus omnibus diligendus eſt vt colatur*; (inquit *S. Auguſtinus* Enarratione in Pſalmum 77.)

CAPVT V.

DE CONFESSIONE SACRAMENTALI.

ARTICVLVS I.

Quid ſit Confeſſio.

C*Onfeſſio* definitur in Catechiſmo Concilij Tridentini, *Peccatorum accuſatio, ad Sacramenti genus pertinens, eò ſuſcepta, vt veniam virtute clauium impetremus.*

Accuſatio dicitur, quia peccata ita commemoranda non ſunt, quaſi ſcelera noſtra oſtentemus, vt ij faciunt qui lætantur cùm malè fecerint: Aut omninò enarranda, quaſi rem aliquam geſtam otioſis auditoribus delectandi causâ exponamus. Verùm accuſatorio animo ita enumeranda ſunt, vt ea etiam in nobis vindicare cupiamus. Hinc *Tertullianus*, Libro *De Pœnitentia*, Cap. 9. *Exomologeſis* (inquit) *quâ delictum Dominu noſtrum confitemur, non quidem vt ignaro, ſed quatenus Satisfactio Confeſſione diſponitur, Confeſſione Pœnitentia naſcitur, Pœnitentiâ Deus mitigatur. Exomologeſis proſternendi & humilificandi hominis diſciplina eſt, conuerſationem iniungens miſericordiæ illicem, de ipſo quoque habitu atque victu mandat, ſacco & cineri incubare, corpus ſordibus obſcurare, animum mœroribus deijcere, illa quæ peccauit triſti tractatione mutare.·.· Plerumque verò ieiunijs preces alere, ingemiſcere, lacrymari, & mugire dies noctéſque ad Dominum Deum ſuum, Presbyteris aduolui, & charis Dei adgeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis ſuæ iniungere. Hæc omnia Exomologeſis, vt Pœnitentiam commendet, vt de periculi timore Dominum honoret, vt in peccatorem ipſa pronuncians pro Dei indignatione fungatur, & temporali afflictione æterna ſupplicia non dicam fruſtretur, ſed expungat.*

Dicitur *ad Sacramenti genus pertinens*: Chriſtus enim, qui benè omnia, & nobis ſalutis noſtræ causâ fecit, hoc Sacramentum inſtituit ſingulari bonitate & miſericordiâ, cùm Apoſtolis poſt Reſurrectionem vnum in locum congregatis, inſufflauit, dicens: *Accipite Spiritum-Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*

Dicitur *veniæ impetrandæ causâ*, quia hoc Iudicium longè diſſimile eſt forenſibus capitalium rerum quæſtionibus, in quibus confeſſioni pœna & ſupplicium, non culpæ liberatio, & errati venia conſtituta eſt.

In eamdem ferè ſententiam Confeſſionem definierunt SS. Patres, & veteres Theologi. Ita quippe definitur ex S. Auguſtino: *Confeſſio eſt per quam morbus latens ſpe veniæ aperitur.* Quæ definitio colligitur ex eius Enarratione in Pſalmum 66. ad illa verba, *Confiteantur tibi populi Deus*; Quæ ita commentatur: *Tuam iniquitatem confitere, gratiam Dei confitere: Te accuſa, illum glorifica: Te reprehende, Illum lauda: Vt & ipſe veniens inueniat te punitorem tuum, & exhibeat tibi Saluatorem tuum.·.· Confiteri times Deo, ne confeſſum damnet? Si non confeſſus lates, confeſſus damnaberis? Times confiteri, qui non confitendo eſſe non potes occultus: Damnaberis tacitus, qui poſſes liberari confeſſus. Et quia iſta Confeſſio non ad ſupplicium ducit, ſequitur & dicit,* Lætentur & exultent gentes. *Si plangunt ante hominem confeſſi latrones, lætentur ante Deum confeſſi fideles. Si homo iudicet, exigit à latrone confeſſionem tortor & timor: Immò aliquando confeſſionem premit timor, exigit dolor: & ille qui plangit in tormentis, timet autem occidi confeſſus, portat tormenta quantùm poteſt; & ſi victus dolore fuerit, profert ad mortem vocem ſuam. Nuſquam ergo lætus, nuſquam exultans: Antequam confiteatur, exarat vngula; cùm confeſſus fuerit, damnatum carnifex ducit: Miſer vbique.* Sed lætentur & exultent gentes? *Vnde? Per ipſam confeſſionem. Quare? Quia bonus eſt cui confitentur: Ad hoc exigit confeſſionem, vt liberet humilem; ad hoc damnat non confitentem, vt puniat ſuperbum. Ergo triſtis eſto antequam confitearis; confeſſus exulta, iam ſanaberis. Conſcientia tua ſaniem collegerat, apoſtema tumuerat, cruciabat te, requieſcere non ſinebat: Adhibet Medicus fomenta verborum, & aliquando ſecat, adhibet medicinale*

ferrum

Digitized by Google

ferrum in correptione tribulationis: Tu cognoſce Medici manum; confitere, exeat in Confeſſione & defluat omnis ſanies: Iam exulta, iam lætare; quod reliquum eſt facilè ſanabitur ∴ Aduocatum miſit tibi (Deus:) Propter illum, & per illum confitere; age cauſam tuam, & defenſor eſt Pœnitentis, & petitor veniæ confitentis, & iudex innocentis.

Si verò definitur à S. Gregorio: Confeſſio eſt peccatorum detectio, & ruptio vulneris. Quæ definitio colligitur ex Homilia illius 40. in Euangelia. Quid eſt (inquit) peccatorum Confeſſio, niſi quædam vulnerum ruptio? Quia peccati virus ſalubriter aperitur in Confeſſione, quod peſtiferè latebat in mente.

Sic definitur à S. Raymundo, Lib. 3. Tit. De Pœnitentijs & Remiſſionibus, §. 13. Confeſſio eſt coram Sacerdote legitima peccatorum declaratio.

Sic denique definitur à Beato Alberto Magno in 4. Sententiarum, Diſt. 16. Articulo 16. & ab antiquioribus Theologis: Confeſſio eſt ſacramentalis delinquentis accuſatio, ex erubeſcentia & per claues Eccleſiæ ſatisfactoria, obligans ad peragendum Pœnitentiam iniunctam.

ARTICVLVS II.

De Confeſſionis Vtilitate.

COnfeſſio medium efficaciſſimum eſt ad iram Dei placandam, ad ſatisfaciendum illius iuſtitiæ pro peccatis noſtris, ad mores denique in melius emendandos.

1 Quam vtilis ſit ad iram Dei placandam ſincera peccatorum Confeſſio, Sacræ Litteræ teſtantur. Adamum, ſtatim atque peccauit, Deus ad peccati Confeſſionem benignâ vocatione hortatus eſt, vt eum à peccato liberaret. Geneſ. 3. Vocauitque Dominus Deus Adam, & dixit ei: Vbi es? Quæ verba expendens S. Ioannes Chryſoſtomus, Homiliâ 17. in Geneſim, ait: Vel ex ipſa interrogatione hac dignum eſt vt obſtupeſcamus ad eminentem Dei clementiam, non ſolùm quòd vocauit, ſed quòd per ſe ipſum vocauit. Non ita Iudices terreni, qui reos ad tribunal ſuum per lictores vocant. Verùm Deus non ſic agit: Ipſe per ſeſe vocat. Et vocauit Dominus Adam, & dixit illi, Adam vbi es? Vide in breui hac dictione quanta vis recondita ſit. Nam & ipſum vocare, magnæ & ineffabilis eſt clementiæ, tum ob benignam interrogationem, quæ erubeſcentem, & neque os aperire, neque linguam mouere audentem animabat: Tum quòd ipſum dicere, Vbi es? Plurimam vnà cum benignitate vim habet. Adamum & Euam non ignorans interrogat Deus, ſed Vt ſuam declaret miſericordiam, ad illorum ſe infirmitatem demittit, & ad peccatorum Confeſſionem prouocat. Illi verò peccatum excuſarunt, & Adamus in mulierem culpam refudit, mulier in ſerpentem: Quâ excuſatione culpam cumularunt, quam Confeſſione expiaſſent. Qua de re S. Gregorius, Libro 22. Moralium, Cap. 9. Ad hoc (inquit) requiſiti fuerant, vt peccatum quod tranſgrediendo commiſerant, confitendo delerent. Vnde & Serpens ille perſuaſor, qui non erat reuocandus ad veniam, non eſt culpa requiſitus. Interrogatus itaque homo eſt vbi eſſet, vt perpetratam culpam reſpiceret, & confitendo cognoſceret quàm longè à Conditoris ſui facie abeſſet. Sed adhibere ſibimet vtrique defenſionis ſolatia, quàm Confeſſionis elegerunt. Cúmque excuſare peccatum voluit vir per mulierem, mulier per ſerpentem; auxerunt culpam, quam tueri conati ſunt: Obliquè Adam Dominum tangens, quòd ipſe peccati eorum auctor extiterit, qui mulierem fecit: Et Eua culpam ad Dominum referens, qui ſerpentem in Paradiſo poſuiſſet. Sic ergo reatum ſuum dum deſcendere moliuntur, addiderunt, vt culpa eorum atrocior diſcuſſa fieret, quàm fuerat perpetrata. Vnde nunc quoque humani generis rami ex hac adhuc radice amaritudinem trahunt: Vt cùm de vitio ſuo quiſque arguitur, ſub defenſionum verba, quaſi ſub quædam ſe arborum folia abſcondat, & velut ad quædam excuſationis ſuæ opaca ſecreta faciem Conditoris fugiat, dum non vult cognoſci quod fecit. In qua videlicet occultatione non ſe Domino, ſed Dominum abſcondit ſibi. Agit quippe ne omnia videntem videat, non autem ne ipſe videatur. Quò contra cuique peccatori iam exordium illuminationis eſt humilitas Confeſſionis: Quia ſibimetipſi
Ioann. 11. iam parcere renuit, qui malum non erubeſcit confiteri quod fecit: Et qui defendendo accuſari potuit, accuſando ſe celerrimè defendit. Vnde & mortuo Lazaro, qui magna mole premebatur, nequaquam dicitur, Reuiuiſce, ſed, Veni foras. Ex qua ſcilicet Reſurrectione, quæ geſta in illius eſt corpore, ſignatur qualiter nos reſuſcitemur in corde, cùm videlicet mortuo dicitur, Veni foras; vt nimirum homo in peccato ſuo mortuus, & per molem malæ conſuetudinis iam ſepultus, quia intra conſcientiam ſuam abſconſus iacet per nequitiam, à ſemetipſo foras exeat per Confeſſionem. Mortuo enim, Veni foras, dicitur, vt ab excuſatione atque occultatione peccati ad accuſationem ſuam ore proprio exire prouocetur ∴ Quia igitur hæc occultationis culpa in humano genere vehementer excreuit, benè Beatus Iob cùm diceret: Si abſcondi peccatum meum, interpoſuit, quaſi homo. Hominis quippe eſſe proprium conſpicit, quod ex parentis veteris imitatione deſcendit.

Tanta inter iuſtitiam Dei & peccatoris Confeſſionem conſenſio eſt, vt Dei iuſtitia placetur ſimul ac peccator iniquitates ſuas confitetur. Quod his Prophetæ verbis, Pſalm. 84.
Veritas de terra orta eſt, & iuſtitia de cœlo proſpexit, ſignificatum obſeruat S. Auguſtinus, Enarratione in Pſalmum 84. Veritas (inquit) de terra orta eſt: Confeſſio ab homine. Homo enim peccator eras. O terra, qui quando peccaſti, audiſti, Terra es, & in terram ibis, Oriatur de te veritas, vt reſpiciat de cœlo iuſtitia. Quomodo à te oritur veritas, cùm tu peccator ſis, cùm tu iniquus ſis? Confitere peccata tua, & orietur de te veritas. Si enim cùm ſis iniquus, dicis te iuſtum, quomodo à te veritas orietur? Si autem cùm ſis iniquus, dicis te iniquum; Veritas de terra orta eſt. Intende illum Publicanum longè à Phariſæo in Templo orantem, qui neque oculos ad cœlum audebat leuare, ſed percutiebat pectus ſuum, dicens, Domine propitius eſto mihi peccatori. Ecce Veritas de terra orta eſt: Quia Confeſſio peccatorum ab homine facta eſt. Orta eſt veritas de terra in Confeſſione peccatorum: Et iuſtitia de cœlo proſpexit, vt deſcenderet iuſtificatus Publicanus ille magis, quàm ille Phariſæus. Nam vt noueritis, quia Veritas pertinet ad Confeſſionem peccatorum, ait Ioannes Euangeliſta, Si dixerimus, quia peccatum non habemus, noſipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. Quomodo ergo veritas de terra oritur, vt iuſtitia de cœlo proſpiciat, audi illum ſequentem & dicentem: Si confiteamur peccata noſtra, fidelis eſt & iuſtus, vt remittat nobis peccata, & purget nos ab omni iniquitate. Veritas ergo de terra orta eſt, & iuſtitia de cœlo proſpexit. Quæ iuſtitia de cœlo proſpexit? Tanquam Dei dicentis, Parcamus huic homini, quia ipſe ſibi non pepercit: Ignoſcamus, quia ipſe agnoſcit. Conuerſus eſt ad puniendum peccatum ſuum, conuertar & ego ad eum liberandum. Veritas de terra orta eſt. Confeſſio peccatorum ab homine: Et iuſtitia de cœlo proſpexit, Id eſt, à Domino Deo data eſt iuſtificatio confitenti, vt ipſe agnoſcat impius pium ſe fieri non poſſe, niſi ille fecerit cui confitetur, credendo in eum, qui iuſtificat impium. Tua ergo peccata potes habere, fructum bonum non habebis, niſi ille dederit cui confiteris. Ideò cùm dixiſſet, Veritas de terra orta eſt, & iuſtitia de cœlo proſpexit: Tanquam diceretur ei, Quid eſt quod dixiſti, Iuſtitia de cœlo proſpexit? Etenim, inquit, Dominus dabit ſuauitatem, & terra noſtra dabit fructum ſuum. Nos ergo reſpiciamus nos; & ſi nihil in nobis inuenerimus niſi peccata, oderimus peccata, & deſideremus iuſtitiam. Cùm enim cœperimus odiſſe peccata, iam ipſum odium peccatorum ſimiles nos incipit facere Deo: Quia hoc odimus quod odit & Deus. Cùm ergo cœperis odiſſe peccata, & confiteri Deo, cùm te delectationes illicitæ rapiunt, & ducunt ad ea, quæ tibi non proſunt, ingemiſce ad Deum: Et confitens illi peccata tua, mereberis ab illo delectationem, & ſuauitatem iuſtitiæ faciendæ dabit tibi, vt incipiat te delectare iuſtitia, quem primò delectabat iniquitas: Vt qui primò gaudebas in ebrietate, gaudeas in ſobrietate: Et quem delectabat rapere, delectet donare; quem delectabat ſpectare, delectet orare; quem delectabant cantica nugatoria & adulterina, delectet hymnum dicere Deo; currere ad Eccleſiam, qui primò currebas ad theatrum. Vnde nata eſt iſta ſuauitas, niſi quia Dominus dabit ſuauitatem, & terra noſtra dabit fructum ſuum? Iuſtitia ante eum ambulabit, & ponet in via greſſus ſuos. Iuſtitia illa eſt, quæ eſt in Confeſſione peccatorum: Veritas enim ipſa eſt. Iuſtus enim debes eſſe in te, vt punias te. Ipſa eſt prima hominis iuſtitia, vt punias te malum, & faciat te Deus bonum. Quia ergo ipſa eſt prima hominis iuſtitia, ipſa fit via Deo, vt veniat ad te Deus: Ibi illi fac viam, in Confeſſione peccatorum.

torum. Ideò & Ioannes cùm baptizaret in aqua Pœnitentiæ, & vellet ad ſe venire Pœnitentes de ſuis prioribus factis, hoc dicebat, Parate viam Domino, rectas facite ſemitas eius. *Placebas tibi in peccatis tuis, ò homo: Diſpliceat tibi quod eras, vt poſſis eſſe quod non eras: Parate viam Domino: Præcedat iſta ioſtitia, vt confitearis peccata. Veniet ille & viſitabit te, quia ponet in via greſſus ſuos. Eſt enim iam vbi ponat greſſus ſuos, eſt vbi ad te veniat. Ante autem quàm confitereris peccata, intercluſeras ad te viam Dei, non erat quà ad te veniret. Confitere vitam, & aperis viam: Et veniet Chriſtus, & ponet in via greſſus ſuos, vt te informet veſtigijs ſuis.*

Et in Pſalmum 66 *Confiteri times Deo, ne confeſſum damnet? Si non confeſſus lates, confeſſus damnaberis. Times confiteri, qui non confitendo eſſe non potes occultus: Damnaberis tacitus, qui poſſes liberari confeſſus.:.* Lætentur & exultent gentes. *Vnde? Per ipſam Confeſſionem? Quare? Quia bonus eſt cui confitentur: Ad hoc exigit Confeſſionem, vt liberet humilem; ad hoc damnat non confitentem, vt puniat ſuperbum. Ergo triſtis eſto, antequam confitearis; confeſſus exulta, iam ſanaberis.*

Peccatorum Confeſſione decorem ſuum recuperat Animo. Vnde *S. Bernardus*, Epiſtolâ 113. ad *Sophiam* Virginem ſcribit: *Ama Confeſſionem, ob quam amaris; Ama Confeſſionem ſi affectas decorem. Confeſſioni iungitur decor, iungitur pulchritudo. Habes vtrumque:* Confeſſionem & decorem induiſti; *Et*, Confeſſio & pulchritudo in conſpectu eius. *Si peccata ſunt, in Confeſſione lauantur; ſi bona opera, Confeſſione commendantur. Cùm mala tua confiteris, ſacrificium eſt Deo ſpiritus contribulatus: Cùm Dei beneficia, immolas Deo Sacrificium laudis. Bonum animæ ornamentum Confeſſio, quæ & peccatorem purgat, & iuſtum reddit purgationem. Abſque Confeſſione iuſtus iudicatur ingratus, & peccator mortuus reputatur.* A mortuo *quippe*, tamquam qui non ſit, perit Confeſſio. *Confeſſio igitur peccatoris eſt vita, iuſti gloria.*

2 Secundò, vtilis eſt Confeſſio ad ſatisfaciendum Iuſtitiæ Dei pro peccatis noſtris. Vt enim ait: *S. Ambroſius*, Lib. 2. *De Cain & Abel*, Cap. 9. *Confeſſio pœnarum compendium eſt. Inde in Iudicijs ſæcularibus impoſiti equuleo torquentur negantes; & quædam tangit Iudicem miſeratio confitentis. Eſt quædam in peccatis verecundia, & Pœnitentiæ portio crimen fateri, nec deriuare culpam, ſed recognoſcere. Mitigat Iudicem pudor reorum, excitat autem pertinacia denegantium.*

Idem confirmatur ex Canone, *Quem pœnitet*, 88. Diſt. 1. *De Pœnitentia*, qui ſumptus eſt ex Libro *De vera & falſa Pœnitentia*, ſub nomine *S. Auguſtini* olim edito, Cap. 10. *Quem pœnitet* (inquit) *omninò pœniteat, & dolorem lacrymis oſtendat: Repræſentet vitam ſuam Deo per Sacerdotem, præueniat Iudicium Dei per Confeſſionem.:. Erubeſcentia partem habet remiſſionis. Ex miſericordia enim hoc præcepit Dominus, vt neminem pœniteret in occulto. In hoc enim quòd per ſeipſum dicit Sacerdoti, & erubeſcentiam vincit timore Dei offenſi, fit venia criminis.:. Multùm ſatisfactionis obtulit, qui erubeſcentiæ dominans, nihil eorum, quæ commiſit, Nuntio Dei denegauit. Deus enim miſericors & iuſtus eſt: Sicut conſeruat miſericordiam in iuſtitia, & ita & iuſtitiam in miſericordia. Opus enim eſt miſericordiæ peccanti peccata dimittere: Sed oportet vt iuſtus miſereatur iuſtè. Oportet eum vt non ſolùm quid, ſed in qua doleat conſideret, ſi dignus eſt, non dico iuſtitiâ, ſed miſericordiâ. Iuſtitia enim ſola damnat. Sed dignus eſt miſericordia, qui ſpirituali labore petit gratiam. Laborat enim mens patiendo erubeſcentiam. Et quoniam verecundia magna eſt pœnâ, qui erubeſcit pro Chriſto fit dignus miſericordiâ.*

Et *S. Auguſtinus*, Tractat. 2. in *Ioannem*, explicans hæc verba: *Et dilexerunt homines magis tenebras quàm lucem: Erant enim mala opera eorum. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifeſtentur opera eius*, ait: *Qui confitetur peccata ſua, iam cum Deo facit. Accuſat Deus peccata tua: Si & tu accuſas, coniungeris Deo. Quaſi duæ res ſunt, homo & peccator. Quod audis homo, Deus fecit: Quod audis peccator, ipſe homo fecit. Dele quod feciſti, vt Deus ſaluet quod fecit. Oportet vt oderis in te opus tuum, & ames in te opus Dei. Cùm autem cœperit tibi diſplicere quod feciſti, inde incipiunt bona opera tua, quia accuſas mala opera tua. Initium operum bonorum, Confeſſio eſt operum malorum. Facis veritatem & venis ad lucem. Quid eſt, Facis veritatem? Non te palpas, non tibi blandiris, non te adulas, non dicis, Iuſtus ſum, cùm ſis iniquus, & incipis facere veritatem. Venis autem ad lucem, vt manifeſtentur opera tua, quia in Deo ſunt facta: Quia & hoc ipſum quòd tibi diſplicuit peccatum tuum, non tibi diſpliceret, niſi Deus tibi luceret, & eius veritas tibi oſtenderet. Sed qui & admonitus diligit peccata ſua, odit admonentem lucem & fugit eam, vt non arguantur opera eius mala quæ diligit. Qui autem facit veritatem, accuſat in ſe mala ſua: Non ſibi parcit, non ſibi ignoſcit, vt Deus ignoſcat: Quia quod vult vt Deus ignoſcat, ipſe agnoſcit, & venit ad lucem, cui gratias agit, quòd illi quid in ſe odiſſet oſtenderit. Dicit Deo*, Auerte faciem tuam à peccatis meis. *Et qua fronte dicit, niſi iterum dicat*, Quoniam facinus meum ego cognoſco, & peccatum meum contra me eſt ſemper? *Sit ante te, quod non vis eſſe ante Deum. Si autem poſt te feceris peccatum tuum, retorquet illud tibi Deus ante oculos tuos: Et tunc retorquet, quando iam Pœnitentiæ fructus nullus erit.*

Adde præclarum *Tertulliani* locum, Libro *De Pœnitentia*, Cap. 9. *Exomologeſis cùm prouoluit hominem, magis releuat: Cùm ſqualidum facit, magis mundatum reddit: Cùm accuſat excuſat: Cùm condemnat, abſoluit. In quantùm non peperceris tibi, in tantùm tibi Deus, crede, parcet.*

Lamechum pœnam euaſiſſe propter peccati Confeſſionem, cùm ait: *Quoniam occidi virum in vulnus meum, & adoleſcentulum in liuorem meum:* Etſi *ſeptuplum* vltio de Cain, de Lamech verò *ſeptuagies ſepties* repetenda eſſet; aſſerit *Theodoretus*, Interrogatione 44. in Geneſim: *Pœnam tamen* (inquit) *euaſit, propter peccati Confeſſionem: Et contra ſe fereos Sententiam, euitauit Sententiam diuinam.*

3 Vtilis etiam Confeſſio eſt ad emendationem morum. Ijs enim quorum eſt corrupta vitæ conſuetudo, nihil tam prodeſſe ad mores emendandos experimur, quàm ſi interdum occultas animi ſui cogitationes, facta, dictáque omnia prudenti & fideli amico patefaciant, qui eos operâ & conſilio iuuare poſſit. Quare ob eamdem rationem maximè ſalutare exiſtimandum eſt ijs qui ſcelerum conſcientiâ agitantur, vt Sacerdoti, tamquam Chriſti Domini Vicario, cui perpetui ſilentij ſeueriſſima lex propoſita eſt, animæ ſuæ morbos & vulnera aperiant: Statim enim parata ſibi medicamenta inuenient, quæ non ſolùm præſentis ægritudinis ſanandæ, verùm ita præparandæ animæ cœleſtem quamdam vim habent: Vt deinceps facilè futurum non ſit, in eiuſdem morbi & vitij genus recidere. Conſtat denique, ſi ſacramentalem Confeſſionem è Chriſtiana Diſciplina exemeris, plena omnia occultis & nefandis ſceleribus futura eſſe: Quæ poſtea, & alia etiam multò grauiora, homines peccati conſuetudine deprauati palam committere non verebuntur. Etenim confitendi verecundia, delinquendi cupiditati & licentiæ tamquam frœnum inijcit, & improbitatem coërcet; (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus p. 2. *De Pœnitentia*, §. 48. & 49.) Addit, Quicquid hoc tempore ſanctitatis, pietatis, & religionis in Eccleſia conſeruatum eſt, id magna ex parte Confeſſioni tribuendum eſſe, vt nulli mirandum ſit, humani generis Hoſtem, cùm Fidem Catholicam funditùs euertere cogitat, per Miniſtros impietatis ſuæ & ſatellites hanc veluti Chriſtianæ virtutis arcem totis viribus oppugnare conatum eſſe. Quod enim aiebat *Tertullianus* de Ethnicis ab Idolorum cultu ad Chriſtum conuerſis & Baptiſmo initiatis, idem de Lapſis poſt Baptiſmum Pœnitentibus, & ſacramentali Confeſſione peccata ſua eluentibus dici poteſt: *Non aliunde noſcibiles, quàm de emendatione vitiorum priſtinorum.* Et Apologetici Cap. 3. teſtatur Gentiles fuiſſe ſolitos, cùm viderent quantam morum emendationem in illis Deus operabatur, qui Chriſto nomen dabant, his verbis exclamare. *Quæ mulier! Quàm laſciua, quàm feſtiua! Qui iuuenis! Quàm luſius! Quàm amaſius! Facti ſunt Chriſtiani. Ita* (inquit) *nomen emendationi imputatur.* Sic olim quidam Adoleſcens poſt amores meretricios peregrè profectus, & abolito amore regreſſus, poſtea veteri dilectæ cùm occurriſſet, illáque non interpellata, ſe non recognitam miraretur, & rursùs occurrens dixiſſet: *Ego ſum*. Reſpondit ille: *Sed ego non ſum ego*; (vt refert *S. Ambroſius*, Lib. 2. *De Pœnitentia*, Cap. 10.) Par mutatio in ijs qui rectam

peeca-

Digitized by Google

peccatorum Confeſſionem edunt conſpicitur. Hinc Dominus ait: *Qui vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.* Etenim (inquit S. Ambroſius) *Qui mortui & ſepulti Chriſto ſunt, non debent iterum velut viuentes de hoc mundo decernere.*

Quatuor Confeſſionis effectus aſſignat *S. Thomas* in 4. Sententiarum Diſt. 17. Quæſt. 3. art. 5. Primò liberat à culpa ſeu morte peccati, gratiámque confert, vel auget. Secundò liberat à pœna æterna, quam in temporalem Purgatorij commutat, & purgatoriam ita minuit vi clauium, vt proportionata remaneat viribus Pœnitentis, ita ut ſatisfaciendo in hac vita purgare ſe poſſit. Tertiò, Paradiſum aperit, remotis impedimentis, culpa nimirum & pœna. Quartò ſpem ſalutis tribuit: Quia hæc ſpes non eſt nobis niſi per Chriſtum: Per Confeſſionem autem ſe ſubijcit homo clauibus Eccleſiæ ex Paſſione Chriſti vim habentibus.

ARTICVLVS III.

De Neceſſitate Confeſſionis.

PROPOSITIO VNICA.

Confeſſio Sacramentalis ex Inſtitutione Chriſti Domini Sacerdotibus neceſſariò facienda eſt, ab ijs, qui poſt Baptiſmum in peccatum aliquod mortale lapſi ſunt.

IStud Fidei Catholicæ Dogma colligitur ex Chriſti verbis, Diſcipulos ſuos Matthæi 18. ita compellantis: *Amen dico vobis, quæcumque alligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo: Et quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo.* Et Ioannis 20. *Accipite Spiritum-Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Singularem quamdam & excellentem poteſtatem ligandi & ſoluendi, remittendi & retinendi peccata Apoſtolis, eorúmque Succeſſoribus, vice ſua, Chriſtum tradidiſſe, ex his locis perſpicuum eſt. Hanc porrò poteſtatem exercere non poſſunt, niſi Chriſtiani poſt Baptiſmum lapſi omnia peccata mortalia, in quæ ceciderint, Sacerdoti aperiant & confiteantur. Alligatio namque & ſolutio, remiſſio & retentio peccatorum, Iudicium eſt, quod quidem exerceri non poteſt incognita cauſa, vt ait Concilium Tridentinum, eiuſdémque Concilij Catechiſmus. Enimuerò ſi Sacerdos in foro Pœnitentiæ conſtitutus eſt à Domino Iudex ad ſoluendum & ligandum, ad remittendum & retinendum, neceſſe eſt vt non præcipiti Iudicio, neque pro libito, ſed iuſto ac prudenti arbitrio, iuxta merita cauſarum, vtatur tradita ſibi poteſtate: Alioqui ratum non habebitur à Chriſto in cœlis, quod ipſe fecerit in terris. Idem autem præſtare non poteſt, niſi peccata, & peccantis cauſam, de qua Iudicium ferre debet, plenè cognitam habeat & perſpectam. Quæ cognitio cùm haberi non poſſit abſque ſpontanea peccatoris Confeſſione, qua peccata ſua ſingulatim exponat Sacerdoti: Rectè colligitur, Confeſſionem Sacramentalem ex Inſtitutione Chriſti neceſſariò faciendam eſſe Sacerdotibus, ab ijs, qui poſt Baptiſmum in peccatum aliquod mortale lapſi ſunt.

Ad eam prætereà ligandi & ſoluendi poteſtatem pertinet, vt Sacerdotes Pœnitentiæ opera, quibus diuinæ iuſtitiæ fiat ſatis, & radices peccatorum excindantur, iteratæque prolapſionis periculum auertatur, in ſacro illo Iudicio Pœnitentibus imponant, vt docet Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 8. Vt autem in operibus Pœnitentiæ iniungendis ita ſe gerant Sacerdotes, neceſſe eſt vt peccata Pœnitentium particulatim cognoſcant. Quam notitiam cùm nonniſi ex ſpontanea ipſorum Confeſſione comparare poſſint; neceſſe eſt vt Pœnitentes peccata mortalia, quorum ſunt rei, Sacerdotibus ſingulatim exponant.

Nemo verò dixerit, poteſtatem remittendi retinendíque peccata à Chriſto ſuis Miniſtris conceſſam, nudum eſſe ius ac officium Legatorum, Nunciorum, Præconum, qui peccatorum veniam ac remiſſionem Pœnitentibus annuntient. Illud enim Hæreticorum commentum falſum eſſe, & verba ipſa Chriſti, & veteris Eccleſiæ Doctrina, quam Patres ab Apoſtolis ad ſua tempora tranſmiſſam ſcriptis conſignarunt, inuictiſſimè probant. Chriſtus enimuerò non dicit Apoſtolis: Quorum remiſſa nuntiaueritis & promulgaueritis peccata, remiſſa iam ipſis erant: Sed, *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis.* Porrò nec præco, nuntius, vel caduceator, qui gratiam à Rege factam annuntiat, dicitur gratiam impartiri: Nec apparitor, qui Sententiam Iudicis promulgat, dicitur damnare reum, aut inſontem abſoluere.

Deinde antiqui Patres Apoſtolicæ Doctrinæ & Traditionis teſtes fideliſſimi, iudiciariam poteſtatem laudatis Chriſti apud SS. Matthæum & Ioannem verbis primùm promiſſam, demùm collatam aſſerunt Sacerdotibus, qua remittere, vel retinere peccata poſſint Domini auctoritate, vt eius Miniſtri. Præclarus eſt ea de re *S. Ioannis Chryſoſtomi* locus, Libro 3. *De Sacerdotio*, Cap. 5. *Qui terram incolunt*, inquit, *atque in ea verſantur, ijs commiſſum eſt, vt ea quæ in cœlis ſunt, diſpenſent: Ijs datum eſt vt poteſtatem habeant, quam Deus Optimus neque Angelis, neque Archangelis datam eſſe voluit. Neque enim ad illos dictum eſt:* Quæcumque alligaueritis in terra, erunt alligata & in cœlo: & quæcumque ſolueritis in terra, erunt ſoluta & in cœlo. *Habent quidem terreſtres Principes vinculi poteſtatem, verùm corporum ſolùm. Id autem quod dico Sacerdotum vinculum, ipſam etiam animam contingit, atque ad cœlos vſque peruadit: Vſque adeò vt quæcumque infernè Sacerdotes confecerint, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac ſeruorum Sententiam Dominus confirmet. Etenim quidnam hoc aliud eſſe dicas, niſi omnem rerum cœleſtium poteſtatem illis à Deo conceſſam?* Quorumcumque *enim ait* peccata remiſeritis, remittuntur eis, & quorumcumque retinueritis, retenta ſunt. *Quænam, obſecro, poteſtas hâc vnâ maior eſſe queat? Pater omne iudicium Filio dedit: Cæterùm video ipſum omne iudicium à Deo Filio illis traditum. Nam quaſi iam in cœlum translati, ac ſupra humanam naturam poſiti, atque noſtris ab affectibus exempti, ſic illi ad Principatum iſtum perducti ſunt. Quid multa? Rex aliquis, ſi cui ex ſubditis ſuis hunc honorem detulerit, vt poteſtatem habeat quoſcumque velit in carcerem inijciendi, eoſdémque rurſus laxandi, beatus ille & admirandus iudicio omnium fuerit: At verò qui à Deo tantò maiorem accepit poteſtatem, quantò cœlum terrâ pretioſius eſt, quantò etiam animæ corporibus præſtant, hic vilem eò vſque dignitatem accepiſſe nonnullis videri debet, vt vel in illorum cogitationem deſcendere queat, reperiri poſſe quandoque vnum aliquem ex eorum numero, quibus tanta illa fuerint à Deo concredita; cui ipſi munus ſuum ſordeſcat, quique donum ſibi à Deo datum deſpiciat?*

Idem confirmat *S. Ambroſius*, Libro 1. *De Pœnitentia*, Cap. 2. Nouatianorum hæreſim conuellens, qui poteſtatem peccata remittendi ſoli Domino reſeruandam aſſerebant. *Sed aiunt* (inquit) *ſe Domino deferre reuerentiam, cui ſoli remittendorum criminum poteſtatem reſeruent. Immò nulli maiorem iniuriam faciunt, quàm qui eius volunt mandata reſcindere, commiſſum munus refundere. Nam cùm ipſe in Euangelio ſuo dixerit Dominus Ieſus:* Accipite Spiritum-Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum detinueritis, detenta ſunt: *Quis eſt qui magis honorat, vtrum qui mandatis obtemperat, an qui reſiſtit? Eccleſia in vtroque ſeruat obedientiam, vt peccatum & alliget & relaxet. Hæreſis in altero immitis, in altero inobediens, vult ligare quod non reſoluat, non vult ſoluere quod ligauit; in quo ſe ſuâ damnat ſententiâ. Dominus enim par ius & ſoluendi eſſe voluit, & ligandi, qui vtrumque pari conditione permiſit. Certum eſt Eccleſiæ vtrumque licere, Hæreſi vtrumque non licere. Ius enim hoc ſolis permiſſum Sacerdotibus eſt. Rectè igitur hoc Eccleſia vendicat, quæ veros Sacerdotes habet: Hæreſis vendicare non poteſt, quæ veros Sacerdotes non habet.*

Suffragatur eidem veritati *S. Hieronymus* Epiſtola 1. ad *Heliodorum*, *De laude vitæ ſolitariæ*, vbi ius triplex ac officium, ſeu triplicem poteſtatem in Sacerdotibus agnoſcit, quæ maximam ipſis venerationem conciliare debet: Primò, conficiendi Corpus Chriſti, ſeu conſecrandi Euchariſtiam: Secundò, parturiendi Chriſtianos per Baptiſmum: Tertiò, reconciliandorum Deo, qui poſt Baptiſmum peccauerunt, quod pertinet ad poteſtatem clauium, & forum Pœnitentiæ: & hanc poteſtatem iudiciariam eſſe docet. *Abſit* (inquit) *vt de his quidquam ſiniſtrum loquar; qui Apoſtolico gradui ſuccedentes, Chriſti Corpus ſacro ore conficiunt: Per quos & nos* Chri-

Digitized by Google

Chriſtiani ſuonus: Qui claues Regni cœlorum habentes, quodammodo arte iudicij diem iudicant.

Sanctus etiam *Auguſtinus*, Libro 20. *De Ciuitate Dei*, Cap. 9. exponens Viſionem S. Ioannis, Apocalypſis 20. *Et vidi ſedes, & ſedentes ſuper eas, & iudicium datum eſt*: Iudicium illud Eccleſiæ Præpoſitis in Adminiſtratione Pœnitentiæ commiſſum interpretatur. *Non hoc putandum eſt* (inquit) *de vltimo iudicio dici; ſed ſedes Præpoſitorum, & ipſi Præpoſiti intelligendi ſunt, per quos Eccleſia nunc gubernatur. Iudicium autem datum, nullum melius accipiendum videtur, quàm* „ *id quod dictum eſt*: Quæ ligaueritis in terra, ligata „ erunt & in cœlo: & quæ ſolueritis in terra, ſoluta „ erunt & in cœlo. *Vnde Apoſtolus*: QVID *enim mihi eſt* (inquit) *de his qui foris ſunt iudicare? Nonne de his qui intus ſunt, vos iudicatis?*

His concinit *S. Gregorius Magnus*, Homiliâ 26. In Euangelia, exponens laudatum Chriſti oraculum (Ioannis 20.) *Libet intueri* (inquit) *illi Diſcipuli ad tanta onera humilitatis vocati, ad quantum culmen gloriæ ſint perducti. Ecce non ſolùm de ſemetipſis ſecuri ſunt, ſed etiam alienæ obligationis poteſtatem relaxationis accipiunt: Principatúmque ſuperni iudicij ſortiuntur, vt vice Dei quibuſdam peccata retineant, quibuſdam relaxent. Ecce qui diſtrictum Dei iudicium metuunt, Animarum Iudices ſiunt: & alios damnant vel liberant, qui ſe ipſos damnari metuebant. Horum profectò nunc in Eccleſia locum Epiſcopi tenent. Ligandi atque ſoluendi auctoritatem ſuſcipiunt, qui gradum Regiminis ſortiuntur.*

Rectè itaque Sacra Synodus Tridentina docet Seſſione 14. Cap. 5. *Ex inſtitutione Sacramenti Pœnitentiæ vniuerſam Eccleſiam ſemper intellexiſſe, inſtitutam etiam à Domino integram peccatorum Confeſſionem, & omnibus poſt Baptiſmum lapſis Iure Diuino neceſſariam exiſtere: Quia Dominus noſter Ieſus Chriſtus è terris aſcenſurus ad cœlos, Sacerdotes ſui ipſius Vicarios reliquit, tanquam Præſides & Iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Chriſti Fideles ceciderint, quò pro poteſtate clauium remiſſionis aut retentionis peccatorum ſententiam pronuntient. Conſtat enim Sacerdotes iudicium hoc incognitâ causâ exercere non potuiſſe: Neque æquitatem quidem in pœnis iniungendis illos ſeruare potuiſſe, ſi in genere duntaxat, & non potiùs in ſpecie ac ſigillatim ſua ipſi peccata declaraſſent.*

Dogma Catholicum inde confirmatur, quòd Pœnitentia medicina ſit, curandis peccatorum morbis à Chriſto inſtituta: & qui illius Adminiſtrationi præſident Sacerdotes, ſub ſummo primarióque ac cœleſti Medico Chriſto Domino ac Saluatore noſtro ſint animarum Medici ab ipſo conſtituti. Quomodo verò peccatorum morbos curabit Sacerdos, niſi ipſos particulatim cognoſcat? Quomodo verò cognoſcet, niſi illos aperuerit ægrotus, id eſt, ipſe peccator Sacramentali Confeſſione? Hinc *Origenes* Homilia 2. in Pſalmum 37. explicans illa verba: *Quoniam iniquitatem meam pronuntiabo*, hæc habet: *Pronuntiationem iniquitatis, Confeſſionem peccati frequentiùs diximus. Vide ergo quid edocet nos Scriptura diuina, quia oportet peccatum non celare intrinſecùs. Fortaſſis enim ſicut ij qui habent intus incluſam indigeſtam eſcam, aut humoris vel phlegmatis ſtomacho grauiter & moleſtè imminentis, ſi vomuerint, releuantur; Etiam hi qui peccauerint, ſiquidem occultant & retinent intra ſe peccatum, intrinſecùs vrgentur, & propemodum ſuffocantur à phlegmate vel humore peccati. Si autem ipſe ſui accuſator fiat, dum accuſat ſemetipſum, & confitetur, ſimul euomit & delictum, atque omnem morbi digerit cauſam. Tantummodo circumſpice diligentiùs cui debeas confiteri peccatum tuum: Proba priùs Medicum, cui debeas cauſam languoris exponere, qui ſciat infirmari cum infirmante, flere cum flente, qui condolendi & compatiendi nouerit diſciplinam: Vt ita demum ſi quid ille dixerit, qui ſe priùs & eruditum Medicum oſtenderit, & miſericordem, ſi quid conſilij dederit, facias & ſequaris.*

S. Baſilius in Regulis breuioribus, in Reſponſione ad Interrogationem 229. *Omninò* (inquit) *in peccatorum Confeſſione eadem ratio eſt, quæ in apertione vitiorum corporis. Vt igitur vitia corporis nequaquam quibuſuis homines temerè aperiunt, ſed ijs tantummodo qui rationem, quâ ea curanda ſint teneant: Eodem modo etiam peccatorum Confeſſio fieri debet, apud eos videlicet qui ea poſſint curare: Sicut ſcriptum eſt*: Vos *qui firmiores eſtis, imbecillitates infirmorum portate, hoc eſt, tollite diligentiâ & curâ veſtrâ*. Et in Reſponſione ad Interrogationem 288. *Neceſſariò* (inquit) *ijs peccata aperiri debent, quibus creditu eſt diſpenſatio Myſteriorum Dei.*

S. Gregorius Nyſſenus Oratione *In eos qui alios acerbè iudicant*, idem confirmat: *Maior* (inquit) *in eo tibi fiducia ſit, qui te in Deo genuit, quàm in illis à quibus corpore procreatus es. Audacter oſtende illi quæ ſunt recondita. Animi arcana tanquam occulta vulnera Medico detege. Ipſe & honoris, & valetudinis tuæ rationem habebit*. Et paulò infra: *Tu verò cuius animus æger eſt, cur non ad Medicum properas? Cur non ei confitendo morbum oſtendis tuum?*

S. Ioannes Chryſoſtomus Libro 2. *De Sacerdotio*, Cap. 3. *Multa* (inquit) *arte opus eſt, vt ijs, qui laborant, Chriſtiani perſuadeantur, vt vltrò ſe ac volentes Sacerdotum curationibus ſummittant: Neque id ſolùm, ſed etiam vt curationis ac medicinæ nomine gratiam illis habeant*. Et Homiliâ 9. in Epiſtolam ad Hebræos: *Cuiuſmodi* (inquit) *eſt medicamentum Pœnitentiæ, & quomodo conficitur? Primùm ex ſuorum peccatorum condemnatione, & ex Confeſſione.* Delictum, *inquit*, meum “ cognitum tibi feci, & peccatum meum non abſcondi. “ Pronuntiabo contra me iniquitatem meam Domino, “ & tu remiſiſti impietatem cordis mei. *Et* “ *iterum*: Dic peccata tua prior, vt iuſtificeris: *Et*, “ Iuſtus eſt ſui accuſator in primo ſermone. *Secundò*, “ *ex multa humilitate. Eſt enim veluti quædam catena aurea, & ſi initium acceperit, ſequuntur omnia. Nam ſi peccatum fueris confeſſus, vt oportet confiteri, fit humilis anima*. Ibidem inter præcipuas Pœnitentiæ conditiones recenſet, *Se in Sacerdotes vt conuenit gerere*. Subditque paulò infra, peccata particulatim eſſe detegenda: *Sin autem dicit: Sum peccator; eu autem per ſpecies, non cogitat ac ſupputat, & non dicit, Hoc & illud peccatum admiſi; numquam ceſſabit, ſemper quidem confitens, curam autem nullam gerens correctionis.*

S. Hieronymus in Caput 10. Eccleſiaſtis: *Si quem ſerpens diabolus occultè momorderit, & nullo conſcio eum peccati veneno infecerit; ſi tacuerit qui percuſſus eſt, & non egerit Pœnitentiam, nec vulnus ſuum fratri & Magiſtro voluerit confiteri; Magiſter qui linguam habet ad curandum, facilè ei prodeſſe non poterit. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus Medico confiteri, quod ignorat Medicina, non curat*. Fratris autem & Medici nomine Sacerdotem intelligit, cui ex officio conuenire aſſerit ligandi ſoluendíque poteſtatem, *Cùm peccatorum audierit varietates*, ab ipſo vtique peccatore ea ſigillatim confeſſo, vt ipſemet *S. Hieronymus* explicat Commentario in Cap. 16. *S. Matthæi*. Quamobrem ſicut æger non tantùm detegere generatim debet Medico morbum occultum quo fortè laborat; ſed ipſi debet indicare quid ſibi doleat, eíque omnia morbi ſymptomata, cauſas, & circumſtantias aperire, vt congruis curet eum remedijs, maximè ſi grauis ſit morbus, qui naturæ vi, aut facilibus obuijſque remedijs ſanari non poſſit, vtpote partes internas, quibus vita fouetur, afficiens: Ita confeſſio peccatorum, quæ vitæ ſpiritalis principium, id eſt, gratiam & charitatem deſtruunt, & ob id mortalia nuncupantur, omnium admiſſorum ſigillatim & nominatim eſſe debet.

S. Auguſtinus in Pſalmum 66. *Conſcientia tua* (inquit) *ſaniem collegerat, apoſtema tumuerat, cruciabat te, requieſcere non ſinebat: Adhibet Medicus fomenta verborum, & aliquando ſecat, adhibet medicinale ferrum in correptione tribulationis: Tu agnoſce Medici manum, confitere, exeat in confeſſione & defluat omnis ſanies: Iam lætare, quod reliquum eſt facilè ſanabitur.*

Concilij Tridentini Catechiſmus alio probat argumento confeſſionis vſum neceſſarium eſſe ei qui mortali ſcelere premitur, vt ad ſpiritualem vitam reuocetur: Quod quidem argumentum petit ex Chriſti verbis, huius Sacramenti adminiſtrandi poteſtatem clauem Regni cœlorum appellantis, Matthæi 16. *Et tibi dabo claues Regni cœlorum. Et quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*. Quod ad ſolùm Petrum non pertinere, ſed ad cæteros etiam Diſcipulos, Chriſti verba confirmant Cap. 18. Verſ. 18.

Vnde

Digitized by Google

Vnde *Tertullianus* Cap. 11. *Scorpiaci* ait, *Cœli claues hic Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe*. Et *S. Optatus Mileuitanus* Lib. 1. contra *Parmenianum* ait: Petrum *claues Regni cœlorum cæteris communicandas ſolùm accepiſſe*. Sicut ergo locum aliquem ingredi nemo poteſt ſine eius operâ, cui claues commiſſæ ſunt; ſic intelligimus neminem in cœlum admitti, niſi fores à Sacerdotibus, quorum fidei claues Dominus tradidit, aperiantur. Aliter enim nullus planè clauium vſus in Eccleſia eſſe videbitur: Ac fruſtra is, cui clauium poteſtas data eſt, quempiam cœli aditu prohibebit, ſi tamen aliâ viâ introitus patere queat. Vnde *S. Auguſtinus* Sermone 392. aliàs 49. inter Homilias quinquaginta, ait: *Qui poſt vxores veſtras vos illicito concubitu maculaſtis, ſi præter vxores veſtras cum aliqua concubuiſtis; agite Pœnitentiam, qualis agitur in Eccleſia, vt oret pro vobis Eccleſia. Nemo ſibi dicat, Occultè ago, apud Deum ago: Nouit Deus qui mihi ignoſcat, quia in „ corde meo ago. Ergo ſine cauſa dictum eſt*, Quæ ſolue„ ritis in terra, ſoluta erunt & in cœlo? *Ergo ſine cauſa ſunt claues datæ Eccleſiæ Dei? Fruſtramus Euangelium, fruſtramus verba Chriſti? Promittimus vobis quod ille negat?*

Plurimis verò figuris adumbrata eſt Sacramentalis Confeſſio & in Veteri Teſtamento, & in exordio Noui. Peccatorum ſcilicet Confeſſionem quodammodo delineabant varia illa Sacrificiorum genera, quæ ad expianda diuerſi generis peccata à Sacerdotibus fiebant. In Noua autem Lege Chriſtus figuras inſignes illius inſtitutioni præmiſit. Ad eam enim pertinet, quòd Chriſtus ijs qui à lepra in itinere curati ſunt, præceperat, vt Sacerdotibus ſe oſtenderet, illorúmque iudicium ſubirent (*Luc.* 17. 14.) Sicut Sacerdotium Leuiticum Sacerdotij Euangelici figura fuit; ita oſtenſio lepræ Leuiticis Sacerdotibus facta, & ſanitas Leproſis, ad illos ex mandato Chriſti euntibus collata, figura fuit Confeſſionis peccatorum Sacerdotibus Euangelicis faciendæ, & veniæ ac ſalutis eorum miniſterio obtinendæ. *Corporis quippe lepram purgare, ſeu (vt veriùs dicam) haud purgare quidem, ſed purgatos probare, Iudæorum Sacerdotibus ſolis licebat. At verò noſtris Sacerdotibus non corporis lepram, verùm animæ ſordes, non dico purgatas probare, ſed purgare prorſus conceſſum eſt*; (inquit *S. Ioannes Chryſoſtomus* Libro 3. *De Sacerdotio*, Cap. 5.)

Ligandi ſoluendíque poteſtatem, quam Noui Teſtamenti Sacerdotibus collaturus erat, ſignificaſſe etiam viſus eſt Dominus, cùm Apoſtolis id negotij dedit, vt Lazarum à mortuis excitatum, vinculis ſoluerent, quibus conſtrictus erat, (*Ioannis XI.*) Quem locum ita *S. Auguſtinus* explicat, Sermone 67. aliàs 8. De Verbis Domini: *Mortuus eſt peccator, maximè ille quem moles conſuetudinis premit, quaſi ſepultus eſt Lazarus* .·. *Quis eum ſuſcitabit, niſi qui remoto lapide clamauit, dicens*, Lazare, prodi foras? *Quid eſt autem foras prodire, niſi quod occultum eras, foras prodire? Qui confitetur, foras prodit. Foras prodire non poſſet, niſi viueret: Viuere non poſſet, niſi reſuſcitatus eſſet. Ergo in Confeſſione ſui accuſatio, Dei laudatio eſt. Dicit ergo aliquis, Quid prodeſt Eccleſia, ſi iam confeſſor voce Dominica reſuſcitatus prodit? Quid prodeſt Eccleſia confitenti, cui Dominus ait*, Quæ ſolueritis in terra, ſoluta erunt & in cœlo? *Ipſum Lazarum attende: Cum vinculis prodit. Iam viuebat confitendo; ſed nondum liber ambulabat, vinculis irretitus. Quid ergo facit Eccleſia, cui dictum eſt, Quæ ſolueritis, ſoluta erunt, niſi quod ait Dominus continuò ad Diſcipulos*, Soluite illum, & ſinite abire? *Siue ergo nos accuſemus, ſiue Deum laudemus, bis Deum laudamus. Quando Deum laudamus, tanquam eum qui ſine peccato eſt, prædicamus: Quando autem nos ipſos accuſamus, ei per quem reſurreximus, gloriam damus. Hoc ſi feceris, nullam occaſionem inueniat Inimicus, quâ te circumueniat ante Iudicem. Cum enim tu ipſe fueris accuſator, & Dominus liberator; quid erit ille niſi calumniator?*

Catholici dogmatis de Confeſſionis Sacramentalis neceſſitate probationes concludat Canon ſextus Seſſionis 14. Concilij Tridentini. *Si quis negauerit, Confeſſionem Sacramentalem vel inſtitutam, vel ad ſalutem neceſſariam eſſe iure diuino; aut dixerit, modum ſecretò confitendi ſoli Sacerdoti, quem Eccleſia Catholica ab initio ſemper obſeruauit, & obſeruat, alienum eſſe ab inſtitutione & mandato Chriſti, & inuentum eſſe humanum; Anathema ſit.*

Ritus tamen & ſolemnes cæremonias ad Confeſſionem adhiberi ſolitas, non Chriſtus inſtituit, ſed Eccleſia. Quamuis autem illæ ad Sacramenti rationem non ſpectent, eius tamen dignitatem magis ante oculos ponunt, & confitentium animos pietate accenſos, ad Dei gratiam faciliùs conſequendam præparant (inquit Concilij Catechiſmus) Cùm enim aperto capite ad pedes Sacerdotis abiecti, demiſſo in terram vultu, ſupplices manus tendentes, aliáque huiuſmodi Chriſtianæ humilitatis ſigna dantes, quæ ad Sacramenti rationem neceſſaria non ſunt, peccata confitemur, ex his perſpicuè intelligimus; tum in Sacramento cœleſtem vim agnoſcendam; tum à nobis diuinam miſericordiam ſummo ſtudio requirendam, atque efflagitandam eſſe.

Objicitur, Sacras Litteras paſſim omni Fideli contrito & verè pœnitenti remiſſionem peccatorum polliceri abſque vlla apud hominem præuiâ Confeſſione. Iſai. 1. 16. *Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis, quieſcite agere peruerſè, diſcite benefacere* .·. *Si fuerint peccata veſtra vt coccinum, quaſi nix dealbabuntur: & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana alba erunt*. Et Ezechielis 18. 21. *Si autem impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam: Vitâ viuet, & non morietur. Omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt, non recordabor*. Cùm igitur Deus veraciſſimus ſit, ei qui hæc præſtiterit, quæ à Prophetis deſcribuntur, plenam atque abſolutam conferet remiſſionem peccatorum. Noſtra certè conditio deterior non eſt, quàm Iudæorum olim ſub Lege: Atqui deterior erit, ſi illis quidem ſola apud vnum Deum peccati Confeſſio veniam obtinuit, nobis verò idem conſequi non licet, niſi homini inſuper confeſſi fuerimus. Huc accedit, quòd cùm Veteris Teſtamenti ſeruitus, Noui libertas propria ſit, conueniens non videtur vt Confeſſionis iugum nobis quidem ſub Nouo imponatur; Iudæis verò ſub Veteri degentibus nullum impoſitum fuerit.

Reſpondetur, Pœnitentibus quidem Deum optimum maximum veniam peccatorum polliceri, ſi ſecundùm ſtatutas ab eo leges Pœnitentiam agant, & remedia ſibi procurent, quæ pro vario generis humani ſtatu eius prouidentia varijs temporibus alia atque alia, præparauit. Alioqui Pœnitentia vera & ſincera non eſſet. Sicut ergo in Veteri Lege interior mentis conuerſio non ſatis erat ad veniam peccatorum obtinendam, niſi præſcriptis à Lege Sacrificijs & Purificationibus peccata expiarent: & ſicut Iudæis, qui Chriſto nomen dabant, non ſufficiebat fides, & Contritio ad impetrandam indulgentiam peccatorum poſt Circumciſionem commiſſorum, ſed neceſſarius erat Baptiſmus à Chriſto Nouæ Legis auctore vt medium ad ſalutem neceſſarium inſtitutus: Nec tamen diuinarum promiſſionum veritati Baptiſmi neceſſitas repugnabat: Ita in Nouo Teſtamento non ſufficit conuerſio mentis & contritio; ſed neceſſe eſt, vt peccator apud Sacerdotem Exomologeſim agat, & peccata ſua confiteatur, ab eo impoſita Pœnitentiæ opera ſuſcipiat, atque ab eo abſoluatur: Quia his omnibus neceſſariò conſtat Pœnitentia, quæ Sacramentum eſt à Chriſto Domino inſtitutum: Quòd ſi hæc non præſtiterit peccator, verè Pœnitens & contritus dici non poteſt; quippe qui ſecundùm ſtatutas à Chriſto leges Pœnitentiam non agat.

Nec ſequitur, noſtram conditionem deteriorem eſſe, quàm Iudæorum olim erat ſub Lege: Imò potior eſt abſolutè, ſiquidem excuſſo per Chriſtum veterum Sacramentorum, Sacrificiorum, Cæremoniarum, & Obſeruantiarum legalium iugo, *Alia nobis Sacramenta data ſunt virtute maiora, effectu meliora, actu faciliora, numero pauciora*; vt ait *S. Auguſtinus* Libro 9. *Contra Fauſtum*, Cap. 13. Confeſſionis autem iugum, vt vocant Hæretici, cùm à Chriſto ſit impoſitum, Cuius *Iugum ſuaue eſt, & onus leue*, legi libertatis non magis repugnat, quàm præceptum Baptiſmi, & alia Chriſti mandata, quæ *Non ſunt ſarcina onerati, ſed alæ volantis*, vt ait alibi *S. Auguſtinus*: & quæ charitas faciliima efficit. Nec verò grauior eſt Confeſſio Sacramentalis, imò longè leuior ac facilior veterum Sacrificiorum

Digitized by Google

rum apparatu, quæ Lex Moſaica ad expianda peccata præſcribebat. Denique cùm non timore pœnæ, ſed amore iuſtitiæ; non Lege extrinſecùs terrente per litteram, ſed Spiritu intus lanante per gratiam, homines quos verè peccatorum pœnitet, ad præceptum Confeſſionis implendum adducantur, non ſerui ſunt, ſed liberi ea libertate quâ Chriſtus ipſus donauit. Quidni enim liberi eſſent, cùm ad illud remedium quærendum obligarunt, quò à peccati ſeruitute, quâ nulla turpior eſt ac durior, liberantur?

Obijcitur ſecundò celebre factum *Nectarij* Epiſcopi Conſtantinopolitani, qui Pœnitentiarium Presbyterum Conſtantinopoli abrogauit, occaſione nobilis cuiuſdam mulieris, quæ Diaconum cum ipſa ſtupri conſuetudinem habuiſſe confeſſa erat: & *Vnumquemque pro arbitrio, & pro animi ſui conſcientiâ ad Sacramentorum Communionem accedere* permiſit; vt referunt *Socrates* Lib. 5. *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ*, Cap. 19. & *Sozomenus* Lib. 7. Cap. 16. Ex quo Sacramentalem Confeſſionem vel tunc in vſu non fuiſſe, vel certè fuiſſe abrogatam à *Nectario*, colligitur.

Sed & *Nectarij* in eadem Sede Succeſſor *S. Ioannes Chryſoſtomus* Confeſſionem ſoli Deo factam ſufficere aſſerit ad peccatorum veniam obtinendam. Homiliâ 21. ad Populum Antiochenum: *Neque hoc* (inquit) *tantùm eſt admirabile quòd nobis peccata dimittit; verùm & quòd ipſa non reuelat, nec manifeſta facit aut conſpicua: Nec cogit in medium procedentes quæ peccauimus enuntiare, ſed ſibi ſoli rationem reddere iubet, & ſibi confiteri.* Et Homiliâ 2. in Pſalmum 1. *Peccata tua dicito, vt ea deleas. At pudet dicere, te peccaſſe: Dic ea quotidie in oratione. Num enim dico, vt ea conſeruo dicas, qui tibi exprobret? Dic Deo qui eis medetur?* Homiliâ etiam 31. in Epiſtolam ad Hebræos: *Non tibi dico, vt peccata tanquam pompam in publicum efferas, neque vt apud alios oculos accuſes; ſed ſuadeo vt pareas Prophetæ dicenti: Reuela Domino viam tuam. Apud Deum ea confitere; apud Iudicem confitere peccata tua, orans, ſi non linguâ, ſaltem memoria: Et ſic miſericordiam impetra.*

Reſpondetur ad primum, Publicam tantùm arcanorum peccatorum Confeſſionem cum Pœnitentiario Conſtantinopolitano abrogatam eſſe à *Nectario*, quæ Chriſtianæ plebi grauiſſimam offenſionem creauerat occaſione mulieris à Diacono vitiatæ, quæ abdicando Pœnitentialis Diſciplinæ Præfecto locum dederat: ſed ſacramentalem Confeſſionem, quæ an publica ſit, an ſecreta, perinde eſt ad Sacramenti ſubſtantiam, *Nectarium* abrogaſſe negamus. Peccata etiam occulta palam renunciata fuiſſe aliquando coram Clero & Plebe Chriſtiana, ex conſilio vel mandato Sacerdotis, diſcimus ex *Origene*, Homiliâ 2. in Pſalmum 37. *Circumſpice* (inquit) *diligentiùs, cui debeas confiteri peccatum tuum: Proba priùs Medicum cui debeas cauſas languoris exponere* .˙. *Vt ita demum ſi quid ille dixerit, qui ſe priùs & eruditum Medicum oſtenderit & miſericordem, ſi quid conſilij dederit, facias & ſequaris: Si intellexerit & præuiderit talem eſſe languorem tuum; qui in conuentu totius Eccleſiæ exponi debeat & curari, ex quo fortaſſis & cæteri ædificari poterunt, & tu ipſe facilè ſanari: Multa hoc deliberatione & ſatis perito Medici illius conſilio procurandum eſt.* Publicam fuiſſe mulieris, quæ ſe à Diacono vitiatam prodidit, Confeſſionem conſtat, ſiue ſponte, ſiue iuſſu aut conſilio Pœnitentiarij illam peregerit: Confeſſio enim ſecreta non adeò Eccleſiam turbaſſet, aut offenſioni fuiſſet. Conſtat nihilominus Confeſſionis peccatorum lethalium, etiam occultorum, vſum & tunc temporis, & antea in Eccleſia receptum fuiſſe. Non enim publicum fuiſſe videtur Mulieris illius peccatum. Quod niſi ignotum fuiſſet, tantam Chriſtianæ Plebi offenſionem illius Confeſſio non creaſſet. *Id Sozomeni* verba probant: *A Diacono ſe ſtupratam prodidit*. Quid eſt enim prodere, niſi rem occultam atque intus latentem reſerare? Conſtat inſuper non quædam ſolùm capitalia crimina, ſed ſigillatim omnia poſt Baptiſmum commiſſa explicari ſolita Sacerdoti Pœnitentiæ Præfecto. De illa enim Muliere *Socrates* refert, quòd *Delicta poſt Baptiſmum à ſe perpetrata ſigillatim confeſſa erat*. Conſtat tertiò, Pœnitentiarium pro alijs peccatis præter crimen ſtupri, quæ Confeſſione detexerat hæc mulier, Pœnitentiam publicam impoſuiſſe. *Presbyter verò* (inquit Socrates) *præcepit Mulieri, vt ieiunijs & orationibus continuis vacaret, quò ſcilicet vnà cum delictorum Confeſſione opus etiam Pœnitentiæ conueniens oſtenderet.* Opus autem conueniens Pœnitentiæ occultæ non oſtenditur. Peccata igitur occulta, præter ſtuprum, hæc Mulier Pœnitentiario confeſſa fuerat, pro quibus Pœnitentiam cùm in Eccleſia perageret, à Diacono vitiata eſt. Quartò, id confirmat *Sozomenus*, Libro 7. *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ*, Cap. 16. vbi ait, *In petenda venia peccatum neceſſariò confiteri oportere*: Vſumque Confeſſionis & Pœnitentiæ *Epiſcopos vrbis Romæ iam inde ab vltima vetuſtate ad ſuam vſque ætatem cuſtodiſſe.* Denique teſtatur *Sozomenus*, Pœnitentiarium Presbyterum, qui Nouatianorum occaſione albo Eccleſiaſtico ab Epiſcopis adiectus eſt, hominem fuiſſe prudentia & taciturnitate inſignem: Ad quid autem neceſſaria fuiſſet taciturnitas, niſi occultorum etiam criminum arcanam Confeſſionem excepiſſet? *Graue* (inquit) *ac moleſtum ab initio iure merito viſum eſt Sacerdotibus, id eſt, Epiſcopis, tanquam in theatro circumſtante totius Eccleſiæ multitudine, crimina ſua euulgare. Itaque ex Presbyteris aliquem, qui vitæ integritate ſpectatiſſimus eſſet, & taciturnitate ac prudentiâ polleret, huic Officio præfecerunt: Ad quem accedentes ij qui deliquerant, actus ſuos confitebantur. Ille verò pro cuiuſque delicto quid aut facere ſingulos, aut luere oporteret, pœnæ loco indicens, abſoluebat confitentes à ſeipſis pœnas criminum exacturos.*

Quòd verò ait Socrates, *Nectarium* permiſiſſe vt *Vnuſquiſque pro arbitrio, & pro animi ſui conſcientia ad Sacramentorum Communionem accederet*, nihil aliud ſignificat, niſi iugo publicæ Confeſſionis, & publicæ pariter Pœnitentiæ ob occulta crimina ſubeundæ ſolutos Fideles in Eccleſia Conſtantinopolitana, ſimul ac Pœnitentiarius ſublatus eſt; rebus in eum ſtatum reſtitutis, in quo erant ante Pœnitentiarij illius inſtitutionem, vt vnuſquiſque Confeſſione ſecreta peccatorum, cùm opus erat, expiatus, ad Euchariſtiam accederet.

Ad ſecundum reſpondetur, *S. Ioannem Chryſoſtomum* locis laudatis, & alijs ſimilibus, Confeſſioni ſacramentali nihil officere, quam alibi diſertè adſtruxit, Libris præſertim *De Sacerdotiô*; ſed vel illius tantùm Confeſſionis excludere neceſſitatem, ex qua reorum infamia ſequatur: Vel cuiuſcumque miniſterium ſiue teſtimonium excludere ab examine conſcientiæ quotidiano, ſiue à quotidiana Pœnitentia: Non autem à Pœnitentiæ Sacramento, quod poteſtate Clauium Eccleſiæ à Chriſto Domino traditarum adminiſtratur: Vel denique de Contritione loqui, quæ peccata quælibet expungit, cùm perfecta eſt, abſque actuali Miniſterio Sacerdotis. Negat itaque *S. Chryſoſtomus*, Deum Optimum Maximum Confeſſionem à peccatoribus exigere, quæ ipſos in diſcrimen conijciat ſalutis vel honoris, qualis exigitur ab ijs, qui capitalium criminum rei ad Magiſtratuum tribunalia deferuntur: Nullam ipſis infamiæ labem aſpergi ait, quia non coguntur *Præſentibus quibuſdam ea enuntiare, & in medium procedentes palam confiteri, ſicut capti latrones, vel effoſſores ſepulcrorum à ſæcularibus Iudicibus* ad confeſſionem coguntur. Negat Deum Confeſſionem illi ſimilem exigere, quæ fit à furciferis coram frequenti hominum cœtu, qui *Crimen exprobrent, ac velut in medio theatro.* Negat Confeſſionem exigi à Deo vt peccator *puniatur*, non negat exigi *vt relaxetur*. Negat denique Confeſſionem à Deo exigi, quæ in publico iudicio, probatione per teſtes inſtitura fiat; & qua peccata *Tanquam pompam in publicum proferamus*: Non negat Confeſſionem ſecretam.

Loquitur etiam quandoque *S. Ioannes Chryſoſtomus*, de quotidiana Pœnitentia, de examine conſcientiæ ſingulis diebus à Fidelibus inſtituendo, & de contritione ac lacrymis, quæ illius examinis comites eſſe debent. Hæc autem intus in conſcientiæ ſecreto, ſine teſte, ſolo Deo præſente, fieri poſſunt. Eò collineat Homilia 2. in Pſalmum quinquageſimum. *Cùm autem* (inquit) *in lectum, hoc eſt, ad tranquillum portum te conieciſti, nec vllus eſt qui tibi moleſtiam exhibeat, dic cordi tuo, atque animæ tuæ: Exegimus hodiernam diem, ô anima: Quid boni fecimus, aut quid mali admiſimus? Ac gehennæ recordare, vt metu affectus, bonum augeas, malum autem de medio tollas. Si in lecto ſis, atque tibi peccata tua in memoriam venerint, collacryma: Atque ea hac ratione in lecto delere potes. Deum tuum roga atque obſecra: Sicque corpus ſomno trade, poſtea quàm priùs peccata confeſſus fueris.* Hac Confeſſione ſoli Deo facta peccata quotidiana & leuiora curantur atque delentur abſque mini-

Digitized by Google

miniſterio Sacerdotis: Sed ad grauia atque lethalia peccata eapianda non ſufficit abſque Sacerdotis opera, & abſque Confeſſiooe ſacramentali apud eum factâ, vel eius ſaltem propoſito, cùm peccator perfectè contritus eſt. Quod ex Homilia 30. eiuſdem Patris in Geneſim diſertè confirmatur: *Quia* (inquit) *in magnam hanc Hebdomadam peruenimus Dei gratiâ, nunc maximè & Ieiunij curſus intendeadus, & magis continuandæ ſunt preces, faciendaque diligens & pura peccatorum Confeſſio.* Et infrà: *Scit enim Iamicus noſter, quòd per tempus illud poſſumus de ijs, quæ ad noſtram ſalutem attineat, loqui, & peccata declarare ſea aperire, & detegere vulaera Medico, & ſanitatem conſequi.* Et Homilia 20. in Geneſim: *Attamen qui hæc fecit, ſi volueris, vt decet, vti conſcientiæ adiumento, & ad Confeſſionem facinorum feſtinare, & Medico oſtendere vlcus, qui curet, & non exprobret, atque ab illo remedia accipere, & ſoli ei loqui, nullo alio conſcio, & omnia dicere cum diligentiâ, facilè peccata ſua emendabit. Confeſſio enim peccatorum, abolitio etiam eſt delictorum.* Hic enim de Confeſſione ſoli Deo facta non loqui *S. Chryſoſtomum*, patet, cùm neceſſe non videatur omnia facinora Deo cum diligentia confiteri, & vlcus illi oſtendere, cuius notitiam effugere non poſſunt, quantumuis arcana & recondita ſint.

Obijcitur tertiò *S. Ambroſij* locus Libro 10. in Lucam, *Petrus doluit & fleuit, quia errauit vt homo. Non inuenio quid dixerit; inuenio quod fleuerit. Lacrymas eius lego, ſatisfactionem non lego. Sed quod defendi non poteſt, ablui poteſt. Lauant lacrymæ delictum, quod voce pudor eſt confiteri.* Ex quibus verbis colligitur, minimè neceſſariam eſſe Confeſſionem Sacerdotibus factam.

Reſpondetur, *S. Petrum*, nondum inſtituto Pœnitentiæ Sacramento, & Confeſſione, quæ pars eius eſt, Pœnitentiam egiſſe; quæ proinde ſola Contritione, lacrymiſque peccatum ipſius delere potuit. Et nunc etiam Contritionis perfectę tanta vis eſt, vt ante vocalem Confeſſionem peccata dimittat: Sed Confeſſionis apud Sacerdotem edendæ neceſſitatem propterea non excudit *S. Ambroſius*: Imò diſertè adſtruit Libro 2. *De Pœnitentia*, Cap. 4. *Si vis iuſtificari, fatere delictum tuum: Soluit enim criminum nexus verecunda Confeſſio peccatorum.* Et Cap. 10. *An quiſquam ferat, vt erubeſcas Deum rogare, qui non erubeſcis rogare hominem? Et pudeat te Deo ſupplicare quem non lates, cùm te non pudeat peccata tua homini quem lateas, confiteri.?*

Obijcitur quartò, Cap. *Quidam*, Diſt. 1. *De Pœnitentia*, ex *Theodori Cantuarienſis* Pœnitentiali à *Gratiano* citatus; *Quidam* (inquit) *Deo ſolummodo confiteri debere peccata dicunt, vt Græci. Quidam verò Sacerdotibus confitenda eſſe peccata percenſent, vt tota fere Sancta Eccleſia, quod vtrumque non ſine magno fructu intra Sanctam ſit Eccleſiam.* Ex quibus verbis colligitur, Confeſſionem peccatorum Sacerdoti factam, non eſſe iure diuino neceſſariam, cùm Eccleſia Græca Confeſſionem ſoli Deo factam ſufficere cenſeat ad veniam peccatorum obtinendam.

Reſpondetur, In Pœnitentiali *Theodori Cantuarienſis* Archiepiſcopi, nihil eiuſmodi occurrere, vt conſtat ex Codicibus Manuſcriptis, & ex Editione Pariſijs factâ ſtudio *Iacobi Petit* anno Chriſti milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo-ſeptimo. Immo verò ex Capitulis *Theodori*, ad finem eiuſdem Pœnitentialis editis conſtat, eiuſdem Archipræſulis tempore, qui anno Chriſti circiter nonageſimo ſupra ſexcenteſimum vita deceſſit, vſum ſacramentalis Confeſſionis generalem fuiſſe. Fidem enim eius rei facit Capitulum ſexageſimum. Canon, *Quidam*, à *Gratiano* laudatus legitur in Concilio Cabilonenſi Canone 33. ſed fœdè interpolatus eſt in Editione *Gratiani*, ſiquidem & in illo Concilio, & in Capitularibus adiectis, in quibus eſt quinquageſimus-octauus, legitur abſque illis verbis, *Vt Græci*, itemque ſine iſtis, *Vt tota ferè ſancta Eccleſia*. Quidam, fateor, ea tempeſtate cenſebant, peccatorum Confeſſionem ſoli Deo factam ſufficere, quæſtione nondum eliquata in Plenario totius orbis Concilio; ſed hi grauiter errabant: Neque hanc opinionem probabilem eſſe aut in Eccleſia Catholica tolerandam ſignificat Synodus Cabilonenſis: Sicut nec *S. Gregorius* eorum opinionem, qui de carnis Reſurrectione dubitabant, cùm eodem ferè loquendi modo ait Homilia 26. *Sunt nonnulli qui de Reſurrectione carnis incerti ſunt.* Canonis hic titulus eſt: *Quòd Deo & Sacerdoti confitenda ſint peccata.* Sic verò habet: *Quidam Deo ſolummodo confiteri debere dicunt peccata, quidam verò Sacerdotibus confitenda eſſe percenſent: Quod vtrumque non ſine magno fructu intra Sanctam ſit Eccleſiam.* Pronomen *Vtrumque*, ſignificat Confeſſionem Deo & homini factam indiuiduo nexu coniungi in Eccleſia, nec vnam ab altera diſſociandam eſſe, vt ſpiritalis fructus, ſcilicet peccatorum venia referatur. *Confeſſio itaque quæ Deo fit, purgat peccata: Ea verò quæ Sacerdoti fit, docet qualiter ipſa purgentur peccata.* Non ait Synodus, quæ ſoli Deo fit, ſed quæ Deo fit: Deo enim fieri Confeſſionem ſignificat, quæ fit Sacerdoti eius Miniſtro. *Deus namque ſalutis & ſanitatis tutor & largitor plerumque hanc præbet ſuæ potentiæ inuiſibili adminiſtratione* (perfectè ſcilicet contritis:) *Plerumque Medicorum operatione:* Id eſt, Sacerdotum Miniſterio. Quod autem Græca Eccleſia nuſquam in ea fuerit opinione, quam ipſi affingit Canonis, *Quidam*, interpolator apud *Gratianum*, ſed Confeſſionem ſacramentalem ijs, qui in peccatum aliquod mortale poſt Baptiſmum lapſi eſſent, iure diuino neceſſariam agnouerit, antiquorum Patrum teſtimonia liquidò probant, & quòd poſt ætatem Patrum ad hæc vſque tempora eiuſdem Catholici dogmatis tenaciſſima fuerit, certum eſt ex Libro Pœnitentiali *Ioannis Ieiunatoris* Patriarchæ Conſtantinopolitani; ex *Nicephori Chartophylacis*, inſigni Fragmento, quod in Bibliotheca Patrum editum eſt, ex *Euchologijs*, ex Libris *Simeonis Theſſalonicenſis*, & *Gabrielis* Philadelphiæ Metropolitæ, *De Sacramentis*; ex *Ieremiæ* Patriarchæ Conſtantinopolitani Reſponſo I. ad Articulos Auguſtanæ Confeſſionis, à VVirtembergenſibus Lutheranæ Sectę Pſeudo-Theologis ad eum miſſæ, Cap. 11. ex Synodo apud *Iaſium* contra *Cyrilli Lucaris* Capitula à *Partbenio* Patriarcha Conſtantinopolitano celebrata anno Chriſti milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo ſecundo, & ex Synodo Bethleemitica ſub *Doſitheo* Hieroſolymorum Patriarcha celebrata anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptuageſimo-ſeptimo, Cap. 15. Quæ loca ſatis ſit indicaſſe.

Cæterùm de neceſſitate ſacramentalis Confeſſionis, ſi quis plura velit, adeat Diſſertationem ſingularem de hoc argumento à me editam contra *Dallæum* Miniſtrum Caluinianum.

ARTICVLVS IV.

De Clauibus Eccleſiæ à Chriſto traditis.

CVm poteſtatem remittendi, retinendique peccata Chriſtus Clauium nomine appellauerit, operæ pretium eſt, vt de Clauibus breuiter agamus, earumque notionem & diuiſionem tradamus, quantùm neceſſe eſt ad Clericorum inſtitutionem.

Clauis in Scriptura Sacra ſummam quamdam auctoritatem, poteſtatem, gubernationem, & domeſticam adminiſtrationem deſignat. Nam & in profanis ac ciuilibus rebus clauium traditio tranſlationem dominij ac poſſeſſionis ſignificat. Nec abs re, quòd habenti claues non ſolùm omnia quæ in domo ſunt, pateant, ſed & ei poteſtas ſit quoslibet vel admittendi vel excludendi, atque etiam ſecretiſſima quæque cubicula reſerandi vel occludendi. Cùm itaque Chriſtus in domo Dei non tanquam ſeruus, ſed tanquam filius in domo ſua fuerit, ſummâ eademque æternâ auctoritate adminiſtrationis à Patre acceptâ fruitur; quemadmodum ipſe ait *Matth.* vltimo: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.* Item Ioannis 8. *Pater omne Iudicium dedit Filio.* Et vt Apoſtolus ad Hebræos ſcribit: *Omnia ſubiecit ſub pedibus eius: Et ipſum dedit caput ſuper omnem Eccleſiam.* Idcircò Iſaiæ 22. de ipſo legimus: *Et dabo clauem Domûs Dauid ſuper humerum eius: Et aperiet, & non erit qui claudat: Et claudet, & non erit qui aperiat.* Et Apocalypſis 3. *Hæc dicit Sanctus & Verus, qui habet clauem Dauid; qui aperit, & nemo claudit, claudit & nemo aperit.* Et Cap. 1. *Ego ſum Primus, & Nouiſſimus, & viuus: Et fui mortuus, & ecce ſum viuens in ſæcula ſæculorum; & habeo claues mortis & inferni.* Quibus verbis nihil aliud ſignificatur, quàm Chriſtum eſſe ſummum Caput ſuper vniuerſam Eccleſiam, atque adeò accepiſſe eum à Patre auctoritatem ſuper omnem Principatum, & Virtutem, Dominationem, & omne no-

ne nomen quod nominatur non ſolùm in hoc ſæculo, ſed & in futuro, vt ei omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium, & infernorum: Qui properantes ad ſe per veteris vitæ Pœnitentiam à peccatorum vinculis abſolueret, abſolutoſque in Regnum ſuum intromitteret: Auerſos verò & ad ſua deſideria conuerſos à Regni cœleſtis ingreſſu repelleret, ligatiſque manibus ac pedibus mitteret in tenebras exteriores: Qui Scripturas denique nobis aperiret, voluntatem Dei pateſaceret, & quæ-
Matth 16 cumque à Patre audiuiſſet, nobis manifeſtaret. Eaſdem Regni cœleſtis Claues, Chriſtus hinc diſcedens Apoſtolis, illorumque Succeſſoribus in Eccleſia reliquit, quemadmodum Petro dixit: *Tibi dabo Claues Regni Cœlorum. Et quodcumque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: Et quodcumque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Nam quod eadem poteſtate, quâ Ipſe à Patre miſſus eſt, eoſdem in orbem terrarum miſerit, planè teſtatur Ioannis 20. *Sicut* (inquit) *miſit me Pater, & ego mitto vos:* Non tamen vt Dominos, ſed vt Miniſtros, qui legatione pro Eo fungerentur, in ædificationem corporis eius, quod eſt Eccleſia. Vnde poteſtatem Chriſti *Clauem excellentiæ:* Poteſtatem verò Miniſtrorum Eccleſiæ, *Clauem Miniſterij*, Theologi poſt *S. Thomam* appellant.

Quæ vt magis perſpicua facerent, Claues partiti ſunt in *Clauem Ordinis*, & *Clauem Iuriſdictionis:* Et rursùs vtramque in *Clauem Scientiæ*, quam & *diſcretionis* appellant, & *Clauem Poteſtatis*.

Clauis Ordinis, eſt Poteſtas ligandi atque ſoluendi, cum Ordine Sacerdotali collata, quâ Iudex Eccleſiaſticus dignos recipere, & indignos excludere debet à Regno. Quam definitionem tradit *Ioannes XXII* Pontifex Maximus in Extrauaganti, *Quia quorumdam*, Tit. *De Verborum ſignificatione*, & ante ipſum Magiſter Sententiarum, & *S. Thomas*.

Clauis Iuriſdictionis, eſt Auctoritas in alterum tanquam in ſubditum data, per quam Sacerdos velut Iudex Sententiam in eum ritè ferre valeat, eumque ligare vel ſoluere.

Clauis ſeu Poteſtas Iuriſdictionis duplex eſt, alia in foro interiori ſeu in Tribunali Pœnitentiæ, alia in foro exteriori Eccleſiaſtico exercenda. Prima confertur vel Paſtoralis Beneficij canonica collatione & inſtitutione; vel approbatione Epiſcopi ſiue Ordinarij Prælati ad audiendas Confeſſiones ſuorum ſubditorum. Quæ quidem Poteſtas ſolis Sacerdotibus conferri poteſt: Nec ſimul confertur cum Ordine Sacerdotali. Vnde hæc verba Epiſcopi Sacerdotes inaugurantis, *Accipite Spiritum-Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, Clauem ſeu Poteſtatem Ordinis dumtaxat, non Iuriſdictionis conferunt. Quod alijs verbis exprimit *S. Thomas*, Quæſtione 17. Supplementi, Articulo 2. ad ſecundum. *Omnis* (inquit) *Poteſtas ſpiritualis datur cum aliqua conſecratione: Et ideò Clauis cum Ordine datur. Sed executio Clauis indiget materiâ debitâ, quæ eſt plebs ſubdita per Iuriſdictionem. Et ideò antequam Iuriſdictionem habeat, habet Claues, ſed non habet actum Clauium: Et quia Clauis per actum definitur, ideò in definitione Clauis ponitur aliquid ad Iuriſdictionem pertinens.*

Clauis Iuriſdictionis in foro Eccleſiaſtico exteriori, eſt poteſtas coercendi peccatores ſine vi corporali, quæ adhibetur, non vt homines, ſed vt error & crimen tollantur; non vt homines lædantur, ſed vt curentur; non vt perdantur, ſed vt corrigantur. Hæc eſt poteſtas Excommunicationis, aliarumque Cenſurarum ferendarum in publicos peccatores & contumaces, eoſque abſoluendi & reconciliandi, ſi Pœnitentes Abſolutionem petant. Quæ poteſtas ijs etiam qui Sacerdotali Charactere non ſunt inſigniti, modò ſint Clerici, conferri poteſt à Summo Pontifice, vel ab Epiſcopo.

Poteſtas Iuriſdictionis in vtroque foro, alia eſt ordinaria, alia delegata. Ordinaria in ijs dumtaxat reſidet, quibus Animarum cura & regimen ex officio competit, ſcilicet in Summo Pontifice, Epiſcopis, Parochis, & Prælatis Regularibus. Summo Pontifici conuenit ſumma & plena Poteſtas Iuriſdictionis in vtroque foro per vniuerſam Eccleſiam. Epiſcopo conuenit vtriuſque fori poteſtas ordinaria in ſua dumtaxat Diœceſi. Parochis conuenit Poteſtas ordinaria iuriſdictionis in foro dumtaxat interiori, & in ſuos dumtaxat Parochianos. Prælatis Regularibus competit ordinaria poteſtas in vtroque foro, ſed in ſuos dumtaxat ſubditos Regulares. Poteſtas delegata tribuitur ab eo qui ordinariam habet: ſic Sacerdotes animarum curam non habentes, ſiue Sæculares ſint (vt loquuntur) ſiue Religioſi, qui ab Epiſcopo ad audiendas Confeſſiones approbantur, delegatam iuriſdictionis poteſtatem habent. Quâ ratione *Coadiutores & cooperatores Epiſcoporum* appellantur illi, quibus audiendarum Confeſſionum, & Pœnitentiarum iniungendarum munus tam in Cathedralibus, quàm in alijs Conuentualibus Eccleſijs demandauerint, Canone 10. Concilij Lateranenſis Quarti. Decanus tamen ſeu prima cuiuſque Capituli Dignitas, in omnia Capituli membra iuriſdictionem ordinariam habet. Si verò nullæ ſint Dignitates, ſed æquales ſint omnes Canonici, Antiquior Canonicorum, qui præſens fuerit, vel alius à Capitulo legitimè deputatus, ſecundùm Eccleſiæ Statuta, vel Conſuetudinem, iuriſdictionem ordinariam exercet nomine Capituli. Pœnitentiarij Ordinarij Cathedralium Eccleſiarum, vbi ſacrum illud officium Dignitati & Beneficio annexum eſt, ordinariam pariter in Diœceſanos omnes iuriſdictionem habent in foro interiori. Pœnitentiarij verò in alijs Eccleſijs ob Fidelium commodum ab Epiſcopis deputati ad Caſuum reſeruatorum Confeſſiones audiendas, & Abſolutionem ab huiuſmodi Caſibus impartiendam, habent iuriſdictionem delegatam.

Poteſtas Ordinis, quam & *Sacramentalem* vocat *S. Thomas*, remanet in homine, qui per conſecrationem eam eſt adeptus, quamdiu viuit, ſiue in Schiſma, ſiue in Hæreſim labatur, ſiue excommunicetur, ſuſpendatur, aut degradetur. Poteſtas verò Iuriſdictionis non immobiliter adhæret. Vnde in Hæreticis, Schiſmaticis, Excommunicatis, Degradatis non manet. Poteſt etiam ab ijs qui Animarum curam habent, cum Beneficio ſiue Sacra Præfectura penitus auferri, vel ſuſpendi iuſtis & canonicis de cauſis; multò magis ab alijs quibus demandata eſt.

Clauem vtramque, ſcilicet Ordinis & Iuriſdictionis, duplicem eſſe dixi, nempè *Clauem Scientiæ*, & *Clauem Poteſtatis*. Neque hanc diuiſionem mirabere, cùm ſimiles (licèt non eiuſdem dignitatis & excellentiæ Claues) etiam Synagogæ conceſſas doceat Chriſtus, abuſum illarum Scribis & Phariſæis interim exprobrans. De Claui Scientiæ ipſos increpat *Lucæ XI.* Quòd eam abſtulerint, & ſibi ſolis vendicauerint. *Væ vobis Legiſperitis, qui tuliſtis Clauem Scientiæ! Ipſi non introiſtis, & eos qui introibant, prohibuiſtis.* De Claue Poteſtatis, *Matthæi XXIII.* ait: *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, ſeruate & facite.* Clauem etiam Iuriſdictionis habuerunt; ſed eâ pariter abuſi ſunt, eijcientes extra Synagogam eos, qui nomen Ieſu confitebantur. Quòd ſi in Synagoga hæ Claues coniunctæ fuerunt, quantò magis in Eccleſia eaſdem coniunctas eſſe oportet? Neque enim Chriſtus Poteſtatem, quam dedit Apoſtolis, cæcam & temerariam eſſe voluit, alioqui alibi non dixiſſet, *Sinite illos: Cæci ſunt, & duces cæcorum: Cæcus autem ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.* Quin & ipſa vocabula remittendi & retinendi, ligandi & ſoluendi, claudendi & aperiendi, indicant non ſolùm auctoritatem illam, quâ Chriſti Miniſtri peccata remittunt ac retinent, ſed etiam inter ligandos ac ſoluendos diſcretionem, Claues eſſe, hanc *Poteſtatis*, illam *Scientiæ* meritò nuncupatam. Ambas illas Claues in Chriſto coniunctas agnoſcimus. Ipſe eſt enim in quo omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei ſunt abſconditi; qui ſolus docet hominem ſcientiam; qui ſolus dignus inuentus eſt aperire librum, & ſoluere ſeptem ſignacula eius: Ipſe cui dedit Pater iudicium facere, & diſcernere inter paleam & triticum: Ipſe de quo dixit Deus, Iſaiæ 42. *Dedi Spiritum meum ſuper eum, iudicium Gentibus proferet. Calamum quaſſatum non conteret, & lychnum fumigans non extinguet: In veritate educet iudicium.* Quamobrem & Apoſtolos, quos ſuâ poteſtate ornauit, ac pro ſe legatione fungi voluit, ambabus illis Clauibus inſtruxit, nempè ſcientiæ & poteſtatis. Ad superni enim Iudicij Principatum, quem in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ Sacerdotes exercent, Clauis vtraque coniuncta eſſe debet. Clauis porrò ſcientiæ erudit ad
" ſalutem: Clauis potentiæ ſuſcipit ad quietem. Clauis
" ſcientiæ doctrinâ verborum corda patefacit: Clauis
" poteſtatis animabus aperit Regna cœlorum (inquit
" Auctor Sermonis 3. in Natali SS. Apoſtolorum Petri

& Pau-

Digitized by Google

& Pauli, inter Ambroſianos.) Quamobrem rectè dixit *S. Hieronymus* in Caput 16. S. Matthæi: Eos qui clauem poteſtatis à claue ſcientiæ ſeparant, *Aliquid ſibi de Pbariſæorum ſupercilio aſſnmere, vt vel damnent innocentes, vel ſoluere ſe uoxios arbitrentur: Cùm apud Deum non ſeutentia Sacerdotum, ſed reorum vita quæratnr. Legimus in Leuitico de Leproſis, vbi iubetur vt oſtendant ſe Sacerdotibus, & ſi lepram babuerint, tnuc à Sacerdote immuudi fiant: Non quò Sacerdotes leproſos faciant & immuudos, ſed quò babeant notitiam leproſi, & non leproſi, & poſſint diſcernere qni muudus, quiue immundns ſit. Quomodo ergo ibi leproſum Sacerdos mundum vel immuadum facit; ſic & bîc alligat vel ſolnit Epiſcopus & Presbyter: uoa eos qui inſontes ſunt, vel noxij: Sed pro officio ſno, cùm peccatorum audierit varietates, ſcit qui ligandus ſit, quiue ſoluendus.*

Cùm autem *Clauem ſcientiæ* dicunt Theologi ad ſacrum iudicium ſiue in foro interno Pœnitentiæ, ſiue in externn Eccleſiæ foro neceſſariam, non intelligunt clauis nomine ſcientiam ipſam quæ mentis habitus eſt vel acquiſitus, vel infuſus, ſed auctoritatem exercendi actum ſcientiæ in Sacro Tribunali & Iudicio. Quæ quidem auctoritas quandoque ſine ſcientia eſt, quandoque autem ſcientia ſine ipſa: Quod ſæcularium Iudiciorum exemplo compertum eſt. Aliquis enim Iudex ſæcularis habet auctoritatem iudicandi, qui non habet Iuris ſcientiam; & aliquis è contrario habet Iuris ſcientiam, qui non habet auctoritatem iudicandi. Et quia iudicium ſine vtroque rectum eſſe non poteſt, ideò auctoritatem iudicandi ſine peccato ſuſcipere non poteſt, qui ſcientià deſtitutus eſt; vt obſeruat *S. Thomas*, in Supplemento, Quæſtione 17. Articulo 3. in Reſponſione ad ſecundum.

ARTICVLVS V.

REGVLÆ MORVM

Circa neceſſitatem & præceptum Sacramentalis Confeſſionis.

REGVLA I.

Vnuſquiſque Chriſtianus, cùm ad annos diſcretionis peruenerit, id eſt, ad eam ætatem à qua rationis vſum babere poteſt, & inter bonum ac malum diſcernere, Confeſſionis lege tenetnr.

HÆc Regula colligitur ex Concilio Lateranenſi 4. Canone 21. cuius initium eſt, *Omnis vtriuſque ſexus*. Neque tamen ea ætas certo aliquo annorum numero definita eſt, (inquit Catechiſmus Concilij Tridentini) *Sed ilind vniuersè ſtatuendnm videtur, ab eo tempore Confeſſiouem puero indictam eſſe, cùm inter bonum & malum diſcernendi vim babet, in einſqnè mentem dolus cadere poteſt. Nam cùm ad id vitæ tempus quiſque perneuerit, in quo de ſalute æterna deliberandum eſt, tum primùm Sacerdoti peccata confiteri debet: Cùm aliter ſalutem ſperare nemini liceat, qni ſcelerum conſcientiâ premitur.*

Optime verò conſuetudinis erit (inquit *S. Carolus* in Inſtructione Confeſſorum) *puellos & puellulas, etiamſi ſex tantùm annorum, accerſere, vt paulatim à primâ ætate edoceantnr, & ad huius Sacramenti vſum & cognitionem aſſueſiant. Obſeruent tamen Sacerdotes Sacramentalem eis Abſolutionem uon largiri, iu quibus materia non ſolet reperiri, nec talis rationis vſus, vnde eos ad hoc Sacramentum ſuſcipiendum capaces iudicent. Qui verò ad ſeptem aut octo annos peruenerint, pro modulo de neceſſitate & virtute Sacramenti, illudque frequentandi modo inſtruantur.*

REGVLA II.

Quiſquis ſibi mortalis peccati conſcius eſt, & ad Sacramentum Eucbariſtiæ vult accedere, aut aliud Sacramentum ſuſcipere, vel adminiſtrare, Confeſſionis Sacramentalis lege eſt adſtrictus.

HAnc Regulam tradit Concilium Tridentinum, Seſſione 13. Cap. 7. *Communicare volenti* (inquit) *reuocandam eſt in memoriam* Apoſtoli *præceptum:* Probet autem ſe ipſum homo. *Eccleſiaſtica autem conſuetudo declarat, eam probationem neceſſariam eſſe, vt nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumuis ſibi contritus videatnr, abſque præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad Sacram Eucbariſtiam accedere debeat: Quod à Chriſtianis omnibus, etiam ab ijs Sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, bæc Sancta Synodus perpetuò ſeruandum eſſe decreuit.* Et Caoone 11. *Ne tantum Sacramentum indignè atque ideò in mortem & condemnationem ſumatur; ſtatuit atque declarat ipſa Sancta Synodus, illis quos conſcientia peccati mortalis granat, quantumcumque etiam ſe coatritos exiſtimeat, babitâ copiâ Confeſſoris, neceſſariò præmittendam eſſe Confeſſionem Sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat.* Idem docet Concilij Catechiſmus. *Quoties* (inquit) *aliquam rem tractare aggredimur, cuius tractatio homini peccatis contaminato non conneniat? Velnti cùm Sacramenta adminiſtramus aut percipimus, toties Confeſſio prætermittenda non eſt.*

Quamuis autem Confeſſio venialium non ſit neceſſaria, Monitum tamen *S. Caroli* in Inſtructione de Sacramento Communionis auſcultandum eſt. *Nec Sacerdoti* (inquit) *ſatis eſſe videatur vacare à culpa mortali, ſed & à venialibus debet abſtinere, & de ijs, ſi quæ ſint, confiteri Licet enim ex ſe ipſis hominem à Sacrificio non remoueant; feruorem tamen charitatis, guſtum & conſolationem, quam Iuſti horum peccatorum immunes ſentiunt, ſolent minuere; timeudumque ne dum talia peccata nonnulli negligunt, & cum ijs celebrant, occultum aliquod peccatum mortale eos forſan lateat, in quod ex venialium negligentiâ inciderunt.*

REGVLA III.

Confeſſionis lege tenemur, quoties mortis periculum imminet.

HAnc Regulam tradit Concilij Tridentini Catechiſmus. Ita *S. Thomas* in quartum Sententiarum Diſt. 17. Quæſtione 3. Articulo 1. Quæſtiuncula 4. *Quia* (inquit) *ea quæ ſunt de neceſſitate ſalutis tenetur homo in hac vita implere, ideò ſi periculum mortis immineat, etiam per ſe loquendo obligatur aliquis ad Confeſſionem faciendam tunc, vel ad Baptiſmum ſuſcipiendum: Et propter hoc etiam S. Iacobus ſimul præceptum edidit de Confeſſione facienda, & Extrema-Vnctione ſuſcipienda.* Hinc Medicis præceptum eſt, ſub pœna Excommunicationis, vt ad infirmos periculosè decumbentes vocati, *Ipſos ante omnia moneant vt Medicos aduocent animarum.* Ita ſtatuit Concilium Lateranenſe quartum ſub *Innocentius III.* Canone 22. Eamdem Conſtitutionem innouauit *Clemens Quintus* Pontifex Maximus in Concilio Rauennate 2. Cap. 15. *De Pœnitentijs*, prohibuitque ne Medici ad infirmos vocati vlteriùs redeant, & eoſdem curare pergant, *Niſi priùs eis conſtiterit, quòd infirmi prædicti Medicum aduocauerint animarum, & eis fuerit de animarum ſalute prouiſum.* Eamdem Sanctionem confirmauit Beatus Pontifex *Pius Quintus* Conſtitutione quæ incipit, *Super gregem*, edita 8. Martij, anno 1566. cuius executionem imperat *S. Carolus* in Concilio Mediolanenſi 2. Decreto 17. *Quod* (inquit) *Summus Pontifex* PIVS QVINTVS *propoſitis Excommunicationis, alijſque pœnis iuſſit, Medicos ab ægrotantis curatione poſt triduum abſtinere, niſi eo tridui ſpatio de peccatis ſuis confeſſus ille ſit; id Epiſcopus curet quàm diligentiſſimè obſeruari. Rationemque præterea aliquam ſtatuat, quâ Medicis ipſis faciliùs exploratum eſſe poſſit, ægrum peccata ſua verè confeſſum eſſe.* Idem edixerunt Concilia Gallicana, Bituricenſe anno 1584. Tit. 21. *De Pœnitentia & eius partibus*, Canone 14. Aquenſe anno 1585. Tit. *Quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinentes.* Narbonenſe anno 1609. *De Sacramento Pœnitentiæ*, Cap. 16.

Secundùm hanc Regulam, Confeſſionis præcepto teneotur Fideles, qui ſe in mortis diſcrimen adducendos probabiliter præuident, verbi gratiâ mulieres puerperæ, Milites in procinctu certaminis, item quicumque periculoſas nauigationes vel infeſtum iter ineunt. Ita ſtatuit *S. Carolus* in Concilio Mediolanenſi 5. Tit. quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent. *Salutariter* (inquit) *ex doctrina Spiritus-Sancti cautum eſt, Chriſti Fideles de peccatis confiteri debere, quotieſcumque rem*

& curſores, & athletæ, vbi ad finem veniant, magis enituntur & vigilant, eodemmodo & nos facere oportet: Quia in Magnum hanc peruenimus Hebdomadam Dei gratiâ, nunc maximè & ieiunij curſus intendendus, & magis continuandæ ſunt preces, faciendaque diligens & pura peccatorum Confeſſio.

Hanc Regulam, ſuperioreſque confirmat *S. Thomas*, Quodlibeto 1. Quæſtione 6. Articulo 2. *Quidam* (inquit) *dixerunt, quod tenetur confiteri quàm citò opportunitas confitendi ſe obtulerit, ita quòd ſi differat, peccat: Sed hoc eſt contra rationem præcepti affirmatiui; quod licet obliget ſemper, non tamen obligat ad ſemper, ſed pro loco & tempore: Tempus autem implendi præceptum de Confeſſione videtur, quando imminet aliquis caſus, in quo neceſſe eſt homini, quòd ſit confeſſus; putà ſi immineat ei mortis articulus, vel neceſſitas accipiendi Eucharistiam, aut ſacrum Ordinem, vel aliquid huiuſmodi, ad quod oportet hominem per Confeſſionem purgatum præparari: Vnde ſi aliquid horum immineat, & aliquis confiteri prætermittat, peccat, dummodo debita opportunitas adſit. Et quia ex præcepto Eccleſiæ omnes Fideles tenentur ſaltem ſemel in anno (præcipuè in Feſto Paſchæ) Sacramenti Communionem accipere; ideò Eccleſia ordinauit vt ſemel in anno, quando imminet tempus accipiendi Eucharistiam omnes Fideles confiteantur.*

R E G V L A IX.

Optat vehementer Eccleſia, vt Fideles initio Quadrageſimæ Sacramentalem peccatorum Confeſſionem edant: Ad idque ipſos feruenter adhortari Parochi & Concionatores debeat.

HÆc Sacri Concilij Tridentini mens eſt, cùm morem illum ſaluberrimum commendat Confeſſionis à Fidelibus faciendæ ſacro Quadrageſimæ tempore, Seſſionis 14. Cap. 5. *Iam* (inquit) *in vniuerſa Eccleſia cum ingenti animarum fructu obſeruatur mos ille ſalutaris confitendi ſacro illo & maximè acceptabili tempore Quadrageſimæ: Quem morem hæc Sancta Synodus maximè probat & amplectitur tanquam pium, & meritò retinendum.*

Et Canone 8. Anathemate ferit eum qui dixerit, *Confeſſionem omnium peccatorum, qualem Eccleſia ſeruat, eſſe impoſſibilem, & traditionem humanam à pijs abolendam; aut ad eam non teneri omnes & ſingulos vtriuſque ſexus Chriſti Fideles, iuxta magni Concilij Lateranenſis Conſtitutionem, ſemel in anno, & ob id ſuadendam eſſe Chriſti Fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadrageſimæ.* Ne quis autem exiſtimet Concilium approbaſſe & commendaſſe conſuetudinem eorum, qui cùm perrarò confiteantur, Confeſſionem differunt in poſtremos Quadrageſimæ dies: Non ea Concilij mens eſt; ſed intelligendum eſt de Confeſſione ineunte Quadrageſima à Fidelibus fieri ſolitâ; vt habetur in Notis ad Decretum Concilij Tridentini in Bibliotheca Doctiſſimi & Pijſſimi Cardinalis *Bellarmini* repertis: *Non in fine, vt abuſus irrepſit, ſed initio huius temporis, vt olim rectè conſtitutum fuerat.*

Idem confirmatur ex Concilio Mediolanenſi 5. ſub *S. Carolo Borromæo*, Tit. De his quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent. *Parochus* (inquit) *ſingulos, eoſque præſertim qui perrarò confitentur, moneat vt ne Confeſſionem differant in poſtremos illos Quadrageſimæ dies, quibus Sacerdotes vel ob Myſteriorum celebritatem, aſſiduâ diuinorum occupatione ab audiendis Confeſſionibus impediuntur; vel frequenti tunc concurſu Fidelium defatigati, ita in eo ipſo Munere præſtando ferè opprimuntur, vt tantum tamque ſalutare Miniſterium in confertiſſima multitudine vix rectè illis præſtare queant.* Idem repetit in Inſtructionibus *De Sacramento Pœnitentiæ*, & in Inſtructionibus Confeſſorum.

Confirmatur iterum ex Concilio Bituricenſi anno 1584. celebrato, Tit. *De Pœnitentia & eius partibus*, Canone 10. *Qui curam animarum habeat, veram confitendi rationem populo ſuo exponant, præſertim tempore Quadrageſimæ & Aduentus Domini, necnon circa ſolemniores Feſtiuitates anni: & ab initio Quadrageſimæ Confeſſiones incipiant audire, vt adueniente Feſto Paſchæ omnes Fideles Eucharistiam ſuſcipiant.*

Idem in Synodis pleriſque Prouincialibus, & Diœceſanis ſtatutum eſt. Ita Statuta Synodalia Eccleſiæ Trecenſis, apud L. *Bochellum*, Lib. 2. Decretorum Eccleſiæ Gallicanæ. *Sacerdotes frequenter moneant Laicos, & alios Parochianos ſuos venire ad Confeſſionem, & præcipuè in principio Quadrageſimæ: Quia ieiunium vel eleemoſyna facta ab illo, qui eſt in peccato mortali, parum prodeſt.*

Odo Pariſienſis Epiſcopus in Synodo: *Frequenter Presbyteri moneant ad Confeſſionem, & præcipuè ab initio Quadrageſimæ inſtanter præcipiant venire generaliter ad Confeſſionem.*

Synodus Senonenſis anno 1524. *Quoniam hominum labilis eſt memoria, periculoſiſſimumque ſit diutius in peccato remanere mortali, ac etiam damnoſum, cùm bona opera in mortali peccato ad ſalutem directè non proſint: Statuimus vt Curati de cætero ex parte noſtra diligenter Parochianos ſuos moneant & hortentur, vt ſua frequenter, & præſertim in Feſtis ſolemnibus, confiteantur peccata, in Feſto ſcilicet Paſchæ, Pentecoſtes, Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, in Feſto omnium Sanctorum, Natalis Domini, & Dominica prima Quadrageſimæ . . . . Inſuper ſingulis diebus Dominicis Quadrageſimæ moneant & inducant eoſdem Parochianos ſuos, vt nullus eorum qui per annum confiteri diſtulit peccata ſua, vſque ad diem Mercurij Hebdomadæ Sanctæ confiteri differat vel exſpectet, comminando eis & dicendo, Quòd ſi quis eorum abſque excuſatione notoria & iuſta ita confiteri diſtulerit, prædicto die elapſa non admittetur.* Idem ſtatuit Synodus Carnotenſis anno 1526. celebrata.

Willelmus Pariſienſis Epiſcopus in Synodo ſtatuit, *Vt Presbyteri Parochianos ſuos moneant, & frequenter in Eccleſijs ſuis denuntient, quòd omnes, ſaltem patres-familias & matres, ad Confeſſionem veniant ante Paſcha Floridum: & qui in hoc negligentes fuerint, in pœnam, vſque poſt Octauas Paſchæ, ad Confeſſionem non admittantur; ſed vſque ad illud tempus à carnibus ieiunabunt; ſicut in Quadrageſima.*

Saluberrimam illam diſciplinam initio Quadrageſimæ confitendi commendat *Petrus Bleſenſis*, Sermone in die Cinerum. *Cum initio Ieiunij* (inquit) *debet eſſe initium confitendi. Vnde in fine Quadrageſimæ de ablutione pedum Diſcipulorum legitur:* Qui lotus eſt, non indi- “ get niſi vt pedes lauet, ſed eſt mundus totus. *Non* “ *dixit, Qui lauandus eſt, ſed lotus: Nec dixit, Niſi vt faciem & pedes lauet, ſed tantùm pedes. Ac ſi dicat: In principio Ieiunij debet quis criminalia peccata lauare, purè & humiliter confiteri: in fine venialia quæ contraxit.*

Eamdem commendat, & obſeruari iubet *Theodulfus* Aurelianenſis Epiſcopus, in Capitulari ad Presbyteros ſuæ Diœceſis, anno 835. *Hebdomadâ vnâ ante initium Quadrageſimæ Confeſſiones Sacerdotibus dandæ ſunt, Pœnitentia accipienda, diſcordantes reconciliandi, & omnia iurgia ſedanda, & dimittere debent debita inuicem de cordibus ſuis, vt liberiùs dicant:* Dimitte nobis debita “ noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. “ *Et ſic ingredientes in Beatæ Quadrageſimæ tempus,* “ *mundis & purificatis mentibus ad Sanctum Paſcha accedant, & per Pœnitentiam ſe renouent, quæ eſt ſecundus Baptiſmus.*

R E G V L A X.

Qui ſola venialia admiſit, Confeſſionis annuæ præcepto nihilominus tenetur.

ITa *S. Thomas*, in quartum Sententiarum, Diſt. 17. Quæſtione 3. Articulo 1. Quæſtiuncula 3. ad primum. *Quamuis* (inquit) *homo in hac vita poſt Baptiſmum naufragium euadere poſſit, quod eſt per peccatum mortale, non tamen poteſt euadere venialiter, quibus ad naufragium diſponitur; contra quæ etiam Pœnitentia ordinatur: Et ideò manet Pœnitentiæ locus etiam in illis qui non mortaliter peccant; & per conſequens locus Confeſſionis.* Et ad tertium: *Ex vi* (inquit) *Sacramenti non tenetur aliquis venialia confiteri, ſed ex inſtitutione Eccleſiæ, quando non habet alia quæ confiteatur.* Accedit, quòd multa ſint mortalia, quæ interdum à peccatoribus venialia exiſtimantur.

REGVLA XI.

Annuæ Confeſſionis præceptum ſacrilegâ Confeſſione noa impletur.

VNa enim eademque Confeſſio à Deo & ab Eccleſia præcipitur: Eccleſiæque præceptum determinatio eſt diuini præcepti ad certum tempus. Nemo autem dixerit, ſacrilegâ Confeſſione diuinum præceptum impleri. Deus enim Confeſſionem præcepit ex veræ & ſinceræ Pœnitentiæ affectu editam; adeóque coniunctam cum omnium peccatorum mortalium; quæ ſingulatim apud Sacerdotem deponit, *Contritione*, (ſaltem imperfectâ) *quæ eſt de eſſentia Sacramenti*, vt docet *S. Thomas*, Quæſtione 8. Supplementi, Articulo 2. ad primum: Et quæ *Primum locum tenet inter actus Pœnitentiæ, fuitque quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum neceſſaria;* vt docet Tridentina Synodus. Quamobrem qui Confeſſionem inualidam fecit, vt Eccleſiæ præceptum implere videretur, non ſolùm accuſare ſe debet de ſacrilegio, ſed etiam de violatione Præcepti Eccleſiaſtici.

Tandem ab *Alexandro Septimo* Pontifice Maximo inter alias Propoſitiones, die 24. Septemb. anno 1665. hæc etiam damnata eſt ordine decima quarta: *Qui facit Confeſſionem voluntariè nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.*

REGVLA XII.

Confeſſionis præceptum non impleret, qui ſcripto vel nutu, non ore proprio confiteretur, niſi loquendi facultate, ſeu libertate deſtitutus eſſet.

COnfeſſio enim verò quatenus pars eſt Sacramenti, habet determinatum actum, ſicut & alia Sacramenta habent determinatam materiam: *Et ſicut in Baptiſmo ad ſignificandam interiorem ablutionem, aſſumitur illud elementum, cuius eſt maximus vſus in abluendo; ita in Confeſſione Sacramentali, ad manifeſtandum ordinariè aſſumitur ille actus, quo maximè conſueuimus manifeſtare, ſcilicet proprium verbum. Alij autem modi ſunt inducti in ſupplementum iſtius*, (inquit *S. Thomas*, in quartum *Sententiarum*, Diſt. 17. Quæſt. 3. Articulo 4. Quæſtiuncula 3.) Et quodlibeto 1. Quæſt. 6. Articulo 2. *Ex inſtitutione Eccleſiæ* (inquit) *tenetur homo qui poteſt, vt verbo confiteatur; non ſolùm propter hoc, vt ore confitens magis erubeſcat, & qui ore peccauit, ore purgetur; ſed etiam quia ſemper in omnibus Sacramentis accipitur id cuius eſt communior vſus. Vnde & in manifeſtatione peccatorum conuenit vti verbis, quibus homines communiùs & expreſsiùs ſuos conceptus ſignificare conſueuerunt.* Et certè cùm Sacerdos in Pœnitentiæ tribunali ſedeat vt Iudex vice Dei, ius habet interrogandi Pœnitentem, vt cauſam ipſius ac ſtatum omninò exploratum habeat: Adeóque ore proprio reſpondere Pœnitens debet. Hinc Tridentinum Concilium Seſſione 14. Cap. 2. ait: *Eos qui ſe crimine aliquo poſt Baptiſmum contaminauerint, ante hoc Tribunal tanquam reos ſiſti voluit Chriſtus, vt per Sacerdotum ſententiam, quoties ab admiſſis peccatis ad ipſum Pœnitentes confugerint, poſſent liberari.*

Confirmatur ex Canone, *Quem pęnitet*, Diſt. 1. *De Pęnitentia*, vbi de Leproſis à Chriſto mundatis, & ad Sacerdotes miſſis dicitur: *Præcepit Dominus mundandis vt oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentiâ confitenda peccata; non per nuntium aut per ſcriptum manifeſtanda: Dixit enim, Ora monſtrate, & Omnes, non vnus pro omnibus: Non alium ſtatuatis nuntium, qui pro vobis offerat munus à Moyſe ſtatutum; ſed, Qui per vos peccaſtis, per vos erubeſcatis. Erubeſcentia enim ipſa partem habet remiſſionis. In hoc enim quòd per ſeipſum dicit Sacerdoti, & erubeſcentiam vincit timore offenſi, fit venia criminis.* Qui Canon ex Cap. 10. Libri *De vera & falſa Pęnitentia*, olim *S. Auguſtino* adſcripti, ſumptus eſt.

Confirmatur iterum ex Decreto *Clementis Octaui* Pontificis Maximi, anno ſecundo ſupra ſexcenteſimum & milleſimum, quo hanc Propoſitionem, *Licere per Litteras, ſeu per internuntium Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente Abſolutionem petere;* ad minus *Vt falſam, temerariam, & ſcandaloſam ſe damnare ac prohibere* declarauit; imò præcepit ne deinceps iſta Propoſitio in publicis priuatiſque lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceatur, neue vmquam *Tanquam aliquo caſu probabilis* defendatur, aut imprimatur, aut quouis modo ad praxim deducatur, *Sub pęna Excommunicationis latæ ſententiæ*, Summo ipſi Pontifici reſeruata.

Denique Concilij Tridentini Catechiſmus, P. 2. De Pœnitentia, §. 69. docet, Nemini omninò licere neque per nuntium, neque per litteras peccata confiteri; quoniam ea ratione nihil iam occultè agi poteſt.

Circumferunt quidem Abſolutiones quædam olim abſentibus conceſſæ, ſed vel Abſolutiones erant à Cenſuris dumtaxat Eccleſiaſticis, non à peccatis; vel cæremoniales tantùm & deprecatoriæ, non ſacramentales & iudiciariæ. Sic *S. Thomas Cantuarienſis*, timens ne Cenſuram aliquam incurriſſet cedendo *Henrico II.* Angliæ Regi Libertates Eccleſiaſticas oppugnanti, in Clarendonenſi Conuentu, Abſolutionem petijt ab *Alexandro III.* quam ipſi conceſſit Pontifex, iuſſitque ne deinceps à Miſſarum celebratione abſtineret; ſed tamen ad Sacerdotem illum remiſit, cui confiteretur peccata, quorum ſibi fortè conſcius eſſet, ab eoque ſacramentaliter abſolueretur, vt conſtat ex Pontificis Reſcripto, cuius hæc ſunt verba: *Si te recolis aliquid commiſiſſe, de quo propria te debeat conſcientia remordere, quicquid ſit, Sacerdoti qui diſcretus & prouidus habeatur, tibi conſulimus per Pęnitentiam confiteri.* Sic *Gregorius VII.* Lincolnienſi in Anglia Epiſcopo Abſolutionem per litteras conceſſit, quam ipſe per Epiſtolam petierat, ſed canonicam dumtaxat, quæ in mera pœnarum canonicarum relaxatione, ſeu Indulgentiæ conceſſione poſita eſt, vt conſtat ex illius Regeſti Libro 1. Epiſtolâ 24. Similem Abſolutionem per litteras conceſſit Epiſcopo Leodienſi, Epiſtolâ 61. Libri 2. *Robertus* Cenomanenſis Epiſcopus graui morbo laborans, confeſſus eſt peccata per Epiſtolam Coepiſcopis circa Muros Andegauenſes reſidentibus cum Rege Chriſtianiſſimo, & ab ipſis Abſolutionem petijt, obtinuitque, cuius formula legitur Tomo III. Conciliorum Galliæ: Sed hæc Abſolutio cæremonialis tantùm fuit & deprecatoria, ſicut illa quæ Miſſæ præmittitur; non ſacramentalis, vti nec Confeſſio, quæ nullum peccatum particulatim explicabat, ſed in genere dumtaxat *Innumerabilia ſcelera.*

Qui tamen *vſum linguæ non habet, ſicut mutus, vel qui eſt alterius linguæ, ſufficit quòd per ſcriptum, aut per nutum, aut per interpretem confiteatur; quia non exigitur ab homine plus quàm poſſit: Quamuis homo non poſſit vel debeat Baptiſmum accipere niſi in aqua, quæ eſt omninò ab exteriori, & nobis ab alio exhibetur: Sed actus Confeſſionis eſt ab intra & à nobis: Et ideò quando non poſſumus vno modo, debemus, ſecundùm quòd poſſumus, confiteri:* (inquit *S. Thomas* loco ſupra laudato in Reſponſione ad ſecundum.)

ARTICVLVS. VI.

De Conditionibus Confeſſionis.

COnfeſſionis ſacramentalis Conditiones ſexdecim vulgò numerantur his Verſibus expreſſæ:

Sit ſimplex, humilis Confeſſio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, diſcreta, libens, verecunda.
Integra, ſecreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accuſans, & ſit parere parata.

Quæ Conditiones ad quatuor aut quinque capita, breuitatis & facilitatis cauſâ reuocandæ ſunt, vt ait *S. Carolus* in Inſtructione Confeſſorum.

§. I.

Confeſſio integra eſſe debet.

PRæcipua conditio eſt, vt integra & abſoluta ſit. Quæ quidem integritas in eo eſt poſita, vt omnia peccata mortalia Sacerdoti aperiantur. Nam venialia, quæ nos à Dei gratia non diuellunt, & in quæ frequentiùs labimur, tametſi rectè atque vtiliter, quod Piorum vſus demonſtrat, confitemur: Tamen ſine culpâ prætermitti, multiſque alijs rationibus expiari poſſunt. At mortifera peccata ſingula enumeranda ſunt,

quam-

Digitized by Google

quamuis etiam occultiſſimè lateant, & eius generis ſint, quæ duobus tantùm extremis Decalogi capitibus interdicuntur, ſoloque deſiderio & cogitatione perpetrata ſint. Vnde *S. Cyprianus* Tractatu *De Lapſis*, ait, eos qui vel de ſacrificio idolis offerendo, vel de libellis ab Ethnico Magiſtratu accipiendis cogitauerant, quibus fidem facerent ſe Principum Decretis paruiſſe; atque ita immunes eſſent à perſecutione in Chriſtianum nomen excitatâ, adire debuiſſe Sacerdotes, apud eos crimen confiteri quamuis occultum, quamuis cogitatione ſolâ admiſſum; conſcientiæ ſuæ pondus exponere, medicinam ſalutarem ab ipſis exquirere. *Quantò* (inquit) *& fide maiores, & timore meliores ſunt, qui quamuis nullo ſacrificij aut libelli facinore conſtricti; quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipſum apud Sacerdotes Dei dolenter & ſimpliciter confitentes, Exomologeſim conſcientiæ faciunt, animi ſui pondus exponunt, ſalutarem medelam paruis licet & modicis vulneribus exquirunt.* Quòd autem non ſpontaneâ tantùm animi religione, ſed publicâ lege id officij Lapſi præſtare deberent, ſequentia verba oſtendunt: *Confiteantur ſinguli, quæſo vos fratres dilectiſſimi, delictum ſuum, dum adhuc qui deliquit in ſæculo eſt, dum adhuc admitti Confeſſio eius poteſt, dum Satisfactio & Remiſſio facta per Sacerdotes apud Dominum grata eſt. Conuertamur ad Dominum mente totâ, & Pœnitentiam criminis veris doloribus exprimentes, Dei miſericordiam deprecemur.*

Idem docet *Origenes*, Homiliâ 3. in Leuiticum. *Eſt* (inquit) *aliquod in hoc mirabile ſecretum, quòd iubet pronuntiare peccatum. Etenim omni genere pronuntianda ſunt, & in publicum proferenda cuncta quæ egerimus, ſi quod in occulto egerimus, ſi quod in ſermone ſolo, vel etiam intra cogitationum ſecreta commiſimus, cuncta neceſſe publicari, cuncta proferri.*

Idem docet *S. Auguſtinus*, Sermone 351. aliàs quinquageſima inter Homilias quinquaginta, vbi loquens de Pœnitentiâ pro illis peccatis, *Quæ Legis Decalogus continet*, & de quibus Apoſtolus ait: *Quoniam qui talia agunt, Regnum Dei non poſſidebunt*; hæc habet: *Implicatus igitur tam mortiferorum vinculis peccatorum detrectat aut differt, aut dubitat confugere ad ipſas Claues Eccleſiæ, quibus ſoluatur in terra, vt ſit ſolutus in cœlo, & audet ſibi poſt hanc vitam, quia tantùm Chriſtianus dicitur, ſalutem aliquam polliceri? . . . . Iudicet ergo ſeipſum homo in iſtis voluntate, dum poteſt, & mores conuertat in melius: Ne cùm iam non poterit, etiam præter voluntatem, à Domino iudicetur. Et cùm ipſe in ſe protulerit ſeueriſſimæ medicinæ, ſed tamen medicinæ ſententiam, veniat ad Antiſtites, per quos illi in Eccleſia Claues miniſtrantur: Et tanquam bonus iam incipiens eſſe filius, maternorum membrorum ordine cuſtodito, à Præpoſitis Sacramentorum accipiat Satisfactionis ſuæ modum.*

Confeſſionem integram eſſe debere omnium peccatorum mortalium ſingulatim, conſtat & ex Canone Concilij 2. Cabilonenſis trigeſimoſecundo. *Sed & hoc emendatione indigere perſpeximus, quòd quidam dum confitentur peccata ſua Sacerdotibus, non plenè id faciunt. Quia ergo conſtat hominem ex duabus eſſe ſubſtantijs, anima videlicet & corpore, & interdum animi motu, interdum carnis fragilitate peccatur, ſolerti indagatione debent inquiri ipſa peccata, vt ex vtriuſque plena ſit Confeſſio: Scilicet vt ea confiteantur quæ per corpus geſta ſunt, & ea quibus in ſola cogitatione delinquitur. Inſtruendus eſt itaque peccatorum ſuorum confeſſor, vt de octo principalibus vitijs, ſine quibus in hac vitâ difficilè viuitur, Confeſſionem faciat: Quia aut cogitatione, aut quod eſt grauius, opere, eorum inſtinctu peccauit. Odium etenim, inuidia, ſuperbia, vel cæteræ huiuſmodi peſtes, tantò periculoſius lædunt, quantò ſubtiliùs ſerpunt.*

Idem docet *S. Bernardus*, Sermone 40. De Diuerſis. *Quid prodeſt* (inquit) *partem peccatorum dicere, & partem celare? Ex parte mundari, & ex parte immunditiæ deſeruire? Omnia nuda & aperta ſunt oculis Dei, & tu illi aliquid abſcondis, qui Dei locum in tanto obtinet Sacramento? Oſtende & denuda quæcumque cor tuum dilacerant: Detege vulnus, vt ſentias operam medicantis.*

Idem confirmat Concilium Tridentinum, Seſſione 14. Cap. 5. *Cùm*, inquit, *vniuerſa mortalia peccata, etiam cogitationis, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, neceſſum eſt omnium etiam veniam cum aperta & verecunda Confeſſione à Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Chriſti Fideles confiteri ſtudent, proculdubio omnia diuinæ miſericordiæ ignoſcenda exponunt: Qui verò ſecus faciunt, & aliqua ſcienter retinent, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubeſcat ægrotus vulnus Medico detegere, quod ignorat Medicina non curat.*

Ad integritatem quoque Confeſſionis pertinet circumſtantiarum quæ ſpeciem peccati mutant, declaratio. Si quis enim hominem interemerit, explicandum eſt vtrum ille Sacris initiatus, an profanus fuerit. Item ſi cum muliere concubuit, aperiendum eſt, an Matrimonij lege libera ſit, an alterius vxor, an propinqua, aut alicuius voti ſponſione Deo conſecrata. Hæc enim diuerſa peccatorum genera conſtituunt; primum quidem ſimplicis fornicationis, alterum adulterij, tertium inceſtus, quartum ſacrilegij. Furtum etiam in peccatis numerandum eſt: Verùm ſi quis rem ſacram furetur, malitiam furti cumulat ſacrilegio: Similiter ſi quis in loco ſacro occidat hominem aut grauiter percutiat; vel fornicetur, ſeu quoduis aliud peccatum luxuriæ perpetret. Hæ igitur circumſtantiæ ſunt enumerandæ, *Cùm ſine illis peccata ipſa neque à Pœnitentibus integrè exponantur, nec Iudicibus innoteſcant; & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis Pœnitentibus imponere*; (inquit Tridentina Synodus Seſſione 14. Cap. 5.) Quod fidei dogma eſt, quantùm ad circumſtantias ſpeciem mutantes, vt conſtat ex Canone 7. *Si quis dixerit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remiſſionem peccatorum neceſſarium non eſſe iure diuino confiteri omnia & ſingula peccata mortalia, quorum memoria cum debita & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ ſunt contra duo vltima Decalogi præcepta, & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant; ſed eam Confeſſionem tantùm eſſe vtilem ad erudiendum & conſolandum Pœnitentem, & olim obſeruatam fuiſſe tantùm ad Satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit eos, qui omnia peccata confiteri ſtudent, nihil relinquere velle diuinæ miſericordiæ ignoſcendum, aut demum non licere confiteri peccata venialia; Anathema ſit.*

De his *Petrus Bleſenſis*, in Tractatu De Confeſſione: *Omnes* (inquit) *circumſtantias peccatorum is, qui confitetur, aperiat: Cauſam, locum, tempus, modum, & quicquid menſuram reatus exaggerat, Sic enim B. Auguſtinus*, (ſeu potiùs Auctor Libri *De vera & falſa Pœnitentia*, Cap. 14.) ſcribit: *Pœnitens ſuorum criminum exprimat qualitatem, in loco, in tempore, in perſeuerantia, in varietate perſonæ, vt attendatur excellentia officij ſui, turpitudo operis; ſi in ſacro loco, ſi in die feſtiuitati vel orationi conſecrata, aut ieiunio; quantâ tentatione impulſus ſit. . Et vt gratiâ euidentiæ ponamus huius rei exemplum: Qui fornicatur, non ſolùm ſuam, ſed illius animam perimit, quam in conſenſum & participium ſuæ iniquitatis allexit. Porrò animæ tertiæ homicida eſt, ſi rogatu eius aliquis mediator illius turpitudinis interceſſit. . . Turpe reputans de tam turpi materia loqui: Sed turpior eſt inferuus. Si fœdus eſt ſermo, fœdius eſt putreſcere in peccato. . Sic ergo Confeſſio fiat, vt etiam in tui accuſationem peccati veniant, quæcumque videntur illius acceſſio, vel ſequela. Tuam igitur conſcientiam ſolerti reuolue ſcrutinio, explora omnes angulos eius, nihilque in ea remaneat indiſcuſſum. Fode parietem, & abominationes conſcientiæ monſtruoſas reuelabit tibi familiare ſcrutinium.*

De circumſtantijs malitiam peccati intra eamdem ſpeciem augentibus paulò maior difficultas eſt, vtrum earum explicatio ad Confeſſionis integritatem ſit omninò neceſſaria. Quâ de re etſi nihil ſit à Sacra Synodo Tridentina definitum, Catechiſmus tamen Concilij P. 2. *De Pœnitentia*, §. 63. illas etiam circumſtantias declarandas eſſe docet. *Furtum etiam* (inquit) *in peccatis numerandum eſt: Verùm ſi quis aureum nummum furetur, leuiùs omninò peccat, quàm is qui centum vel ducentos, vel ingentem aliquam auri vim, præſertim verò qui ſacram pecuniam abſtulit. Quæ etiam ratio ad locum & tempus pertinet. Hæc igitur enumeranda ſunt: Quæ verò prauitatem rei magnopere non augent, ſine crimine omitti poſſunt.* Cenſet igitur Eccleſia, cuius doctrina cenſenda eſt, quæ in illo Catechiſmo traditur, circumſtantias illas, quæ prauitatem facinoris magnoperè augent, ſine crimine omitti non poſſe. Hinc *S. Carolus Borromæus*, in Inſtructionibus Confeſſorum, à quarta Synodo Prouinciali Mediolanenſi approbatis, monet Confeſſarium

apprimè ſcire debere *Circumſtantias peccati ſpeciem mutantes, aut augentes: Nam hæ duæ circumſtantiarum ſpecies debent neceſſariò explicari*. Verbi gratiâ vir coniugatus, qui commiſit adulterium cum aliena coniuge, debet circumſtantiam illam confiteri, quæ tametſi peccati ſpeciem non mutet, certè plurimùm auget malitiam. Qui commiſit inceſtum, explicare debet in quo gradu conſanguinitatis vel affinitatis coniunctus ſit cum muliere cui ſtuprum intulit. Qui puellam alteri pactam & ſponſaliorum ſolemni Ritu deſtinatam violauit, circumſtantiam illam tenetur exprimere, quæ plurimùm auget grauitatem facinoris, facitque vt proximè ad adulterium accedat. Qui furatus eſt, pecuniæ ſummam, aut rei ablatæ naturam, quantitatem, & pretium declarare tenetur quantùm poteſt. Qui lethalia peccata ex habitu & conſuetudine commiſit, circumſtantiam conſuetudinis explicare debet. Vnde *Innocentius Vndecimus* Pontifex Maximus hanc inter alias ſexaginta quinque Propoſitionem damnauit 58. *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicuius conſuetudinem*. Et certè ratio quâ Concilium Tridentinum probat circumſtantias peccati ſpeciem mutantes in Confeſſione aperiendas eſſe, probat pariter illas oportere declarari, quæ intra eandem ſpeciem plurimùm augent malitiam peccati, ſcilicet *Quòd ſine illis peccata ipſa neque à Pœnitentibus integrè exponantur, nec Iudicibus innoteſcant; & fieri nequeat, vt de grauitate criminum rectè cenſere poſſint, & pœnam, quam oportet, pro illis Pœnitentibus imponere*. Congruam namque Pœnitentiam ſpectatis peccatorum circumſtantijs imponendam, ſacri Canones ſtatuunt. *Innocentius III.* Can. *Deus qui*, Extra, De Pœnitentijs & Remiſſionibus: *Conſideratis* (inquit) *circumſtantijs omnibus, competentem Pœnitentiam delinquentibus imponatis, prout ſaluti eorum videritis expedire*. Et Can. *Omnis vtriuſque*, ibidem: *Sacerdos autem ſit diſcretus & cautus, vt more periti Medici ſuper infundat vinum & oleum vulneribus ſauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumſtantias, & peccati: Quibus prudenter intelligat quale debeat illi præbere conſilium, & cuiuſmodi remedium adhibere diuerſis experimentis vtendo ad ſanandum ægrotum*.

Hæc ſententia probabilior & tutior eſt, & in praxi omninò ſequenda. Nec *S. Thomam*, in aliam opinionem iturum exiſtimo, ſi poſt Tridentinam Synodum, & eius Catechiſmum ab Eccleſia approbatum, & Paſtoribus traditum ſcripſiſſet, quamuis in 4. *Sententiarum*, Diſt. 16. Quæſtione 3. Articulo 2. Quæſtiuncula 5. rotundè aſſeruerit, quòd *Circumſtantiæ aggrauantes, quæ aliam ſpeciem peccato non tribuunt, (vel quæ tribuunt quidem, ſed non mortalis peccati) non ſunt de neceſſitate Confeſſionis; tamen eaſdem confiteri, perfectionis eſt; ſicut de venialibus dictum eſt*. Idemque confirmat Opuſculo 12. ad Lectorem Biſuntinum, Quæſtione *6*. Nemini Thomiſtæ religioni ſit ab ea *S. Thomæ* opinione diſcedere, quam iunior propugnauit, & quam ipſum eiuraturum fuiſſe ac retractaturum veriſimile eſt, ſi poſt Synodum Tridentinam ſcripſiſſet. Vnde ſelecti ex Ordine Dominicano Theologi, qui Concilij Catechiſmo adlaborarunt, contrariam opinionem aſſeruerunt Eccleſia approbante: Et *Dominicus Soto*, qui Concilio magna cum eruditionis pietatiſque laude interfuit, illam propugnare non dubitauit in 4. *Sententiarum*, Diſt. 18. Quæſtione 2. Articulo 4. *Pro mea* (inquit) *ingenij tenuitate ſtatuerem ſeptimam Concluſionem:* OMNIS *circumſtantia notabili modo ad iudicium Sapientis aggrauans peccatum, ſiue mutet, ſiue non mutet ſpeciem, eſt neceſſariò confitenda*. Hancque antiquorum Theologorum ſententiam fuiſſe ait. Et licet *S. Thomas* contrarium ſcripſerit in 4. *Sententiarum*, cùm iunior eſſet, *Fortaſſe in Summa, quæ ſuum erat poſtremum teſtamentum, ſententiam mutaſſet*.

Ad integritatem Confeſſionis pertinet multò magis vt gradus malitiæ, & qualitas indiuidua peccati exprimatur. Vnde qui copulam habuit cum muliere Matrimonij lege ſoluta, integram Confeſſionem non facit, dicendo ſe graue peccatum contra caſtitatem cum ſoluta commiſiſſe. Idcircò *Alexander Septimus* inter plurimas alias Propoſitiones hanc damnauit ordine vigeſimamquintam: *Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit Confeſſionis præcepto, dicens, Commiſi cum ſoluta graue peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam*.

Ad integritatem denique Confeſſionis pertinet, vt numerus peccatorum, quoad fieri poteſt, explicetur.

Si qui pudore impediti, vel timore deterriti, peccata confiteri non audent, Confeſſarius ipſis animos addere debet, ac monere, nihil eſſe, quòd vitia ſua aperire vereantur, neminem hominem eſſe qui infirmus fragiliſque non ſit, & in grauia peccata cadere non poſſit; Sacerdotem hominem eſſe Pœnitentibus ſimilem peccatorem, qui compati ſciat peccatoribus: Chriſtum non Angelis, ſed hominibus adminiſtrandæ Pœnitentiæ auctoritatem commiſiſſe, ne homines peccata ſua detegere vererentur ijs, qui nullam ad peccandum procliuitatem haberent. Pudorem & cruciatum æternum temporali pudore & dolore redimi. Eos qui ſtultâ quâdam verecundiâ peccatum aliquod mortale, aut circumſtantias ſpeciem peccati mutantes, vel aggrauantes in Confeſſione ſtudiosè omittunt, pudore ſuffundendos coram Chriſto & Angelis eius, omnibuſque Sanctis, quibus eorum peccata in ſupremi Iudicij die manifeſta erunt. Timendum non eſſe, cùm ſe non habeat Confeſſio Pœnitentium, vt Confeſſio reorum coram ſæculari Iudice: Illos torqueri vt crimen fateantur, confeſſos ad patibulum duci: Illos Dei benignitate & patientiâ ad peccatorum Confeſſionem inuitari; confeſſos abſolui, & in Regnum cœlorum recipi. Eò ſpectat præclarus *Tertulliani* locus, Libro *De Pœnitentiâ*, Cap. 10. *Pleroſque* (inquit) *hoc opus, vt publicationem ſui ſuffugere, aut de die in diem differre præſumo, pudoris magis memores quàm ſalutis; velut illi qui in partibus verecundioribus corporis contractâ vexatione, conſcientiam Medentium vitant, & ita cùm erubeſcentia ſua pereunt. Intolerandum ſcilicet pudori, Domino offenſo ſatisfacere, ſaluti prodactæ reformari. Næ tu verecundiâ bonus, ad delinquendum expandens frontem, ad deprecandum verò ſubducens. Ego rubori locum non facio, cùm plus de detrimento eius acquiro. Certò periculum eius tunc, ſi fortè onerosum eſt, cùm penes inſultaturos in riſiloquio conſiſtit, vbi de alterius ruina alter attollitur, vbi proſtrato ſuperſcenditur. Cæterùm inter fratres atque conſeruos, vbi communis ſpes, metus, gaudium, dolor, paſſio (quia communis Spiritus de communi Domino & Patre) quid tu hos aliud quàm te opinaris? Quid conſortes caſuum tuorum, vt plauſores fugis? Non poteſt corpus de vnius membri vexatione lætum agere: Condoleat vniuerſum, & ad remedium collaboret neceſſe eſt*.·. *Grande planè emolumentum verecundiæ occultatio delicti pollicetur. Videlicet, ſi quid humanæ notitiæ ſubduxerimus, proinde & Deum celabimus? Adeone exiſtimatio hominum & Dei conſcientia comparantur? An melius eſt damnatum latere, quàm palam abſolui? Miſerum eſt ſic ad Exomologeſim peruenire. Malo enim ad miſeriam peruenitur: ſed vbi pœnitendum eſt, deſinit miſerum, quia factum eſt ſalutare. Miſerum eſt ſecari, & cauterio exuri, & pulueris alicuius mordacitate cruciari: Tamen quæ per inſuauitatem medentur, ea & emolumento curationis offenſam ſui excuſant, & præſentem iniuriam ſuperuenturæ vtilitatis gratiâ commendant*.

Ad malum illum pudorem vincendum pariter opem ferent *S. Auguſtini* verba, locum illum Pſalmi 49. *Arguam te, & ſtatuam contra te faciem tuam*, explicantis: *Quando* (inquit) *Deus manifeſtus veniet, Deus noſter & non ſilebit*, Arguam te. *Et quid tibi faciam arguendo te? Modò te non vides, facio vt videas te. Quia ſi videres te, & diſpliceres tibi, placeres mihi: Quia verò non te videns placuiſti tibi, diſplicebis & mihi & tibi; mihi, cùm iudicaberis; tibi, cùm ardebis. Quid enim tibi faciam, inquit?* Conſtituam te ante faciem tuam. *Quid enim vis latere te ipſum? In dorſo tuo tibi es, non te vides: Facio vt te videas; quod poſt dorſum poſuiſti, ante faciem ponam; videbis fœditatem tuam, non vt corrigas, ſed erubeſcas*.·. *Modò ergo en fac, quiſquis talis es, quod tibi minatur facere Deus. Tolle te à tergo tuo, vbi te videre non vis diſſimulans à factis tuis, & conſtitue te ante te. Aſcende tribunal mentis tuæ, eſto tibi iudex, torqueat te timor, erumpat à te Confeſſio*, Pſal. 50.
& dic Deo tuo, Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco, & delictum meum contra me eſt ſemper. *Quod erat poſt te, fiat ante te: Ne tu poſtea à Deo iudice fias ante te, & non ſit quò fugias à te*.

S. Bernardus, Sermone 104. *De Diuerſis* quatuor impedimenta Confeſſionis recenſet, & quomodo remouenda ſint, docet. *Quatuor ſunt* (inquit) *quæ impediunt Confeſſionem, pudor, timor, ſpes, deſperatio. Quoſdam enim impedit pudor, qui ſcilicet pro ſola confuſione dicere*

erubeſcunt

Digitized by Google

erubeſcant peccata, quæ commiſerunt. De quo per Salomonem dicitur. Eſt confuſio adducens peccatum. *Quòd contra de his, qui confitentur, iterum dicitur:* Eſt confuſio
Eccli. 4. adducens gloriam. *Alios impedit timor. Timent enim ſi confiteantur, ne grauis eis Pœnitentia iniungatur: & hos arguit Iob dicens:*
Iob 6. Qui timet pruinam, irruet ſuper eum nix. *Sunt autem nonnulli, qui in hoc mundo adhuc aliquid concupiſcunt, nec putant ſe adepturos, quod deſiderant, ſi hominibus quales ſint innoteſcant. Horum Confeſſionem impedit ſpes, id eſt, cupiditas potiendi deſiderij: Talibus comminatur Dominus in Euangelio:*
Matt. 24. Væ prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus! *Sunt item alij, qui nihil horum verentur, ſed ſolum hoc timent, quia poſt peccatorum Confeſſionem ab ipſis abſtinere minimè poſſent. Et his obeſt deſperatio. Quibus non incongruè illud poteſt aptari:*
Prou. 18. Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit. *Fit verò nonnumquam, vt hæc omnia ſimul Confeſſionem impediant. Sed qui quatuor his malis premitur, rectè iam in monumento iacet, & velut ille Euangelicus Quatriduanus fœtet. Scriptum eſt enim:* A
Isa. 2. Eccli. 17. mortuo, velut qui non ſit, perit Confeſſio. *Quòd ſi is mortuus eſt, qui non confitetur; vtique reuiuiſcet, qui confitebitur. Veniat ergo Ieſus, & dicat,* Veni foras. *Et ad vocem eius illicò ſuſcitabitur mortuus. Excipiat hic noſter mortuus exhortationem, & non differat Confeſſionem. Dicatur ergo illi, quem pudor afficit: Cur te pudet peccatum tuum dicere, quem non puduit facere? Aut cur erubeſcis Deo confiteri, cuius oculis non potes abſcondi? Quod ſi fortè pudor eſt tibi vni homini, & peccatori peccatum tuum exponere, quid facturus es in die iudicij, vbi omnibus expoſita tua conſcientia patebit? Hæc itaque tria proponenda ſunt contra pudorem, ſcilicet conſideratio rationis, reuerentia intuentis Dei, comparatio maioris confuſionis. Similiter contra timorem opponenda ſunt tria. Conſiderandum enim eſt, quòd ſit longa pœna inferni, quàm grauis, quàm infructuoſa. E contrario verò præſentis temporis Pœnitentia breuis eſt, & leuis, & fructuoſa. Contra ſpem quoque itidem tria opponuntur, bona ſcilicet futuri ſæculi, præſentis vitæ bonis maiora, certiora, durabiliora: Ad quorum comparationem quicquid in hoc mundo deſiderari poteſt, modicum eſt, & incertum, & vt ita dicam, momentaneum. Ita contra deſperationem vincendi peccatum tria ſunt remedia. Primum eſt, vigor ipſe propoſiti boni, quem aſſumit ex Confeſſione. Secundum eſt gratia Dei, quam meretur ex humilitate. Tertium eſt auxilium, quod ex eius habet, cui confitetur, compaſſione.* Fortis eſt, quæ hæc impedimenta remouet Confeſſio; fortis (inquam) quæ pudorem, timorem, ſpem, deſperationemque vincit.

§. II.

Confeſſio ſimplex, & nuda eſſe debet.

ALtera Confeſſionis conditio eſt, vt nuda, ſimplex, & aperta ſit, non artificioſè compoſita, vt à nonnullis fit, qui potius vitæ ſuæ rationem exponere, quàm peccata confiteri videntur. Ea enim Confeſſio eſſe debet, quæ nos tales Sacerdoti aperiat, quales nos ipſos nouimus, certáque pro certis, ac dubia pro dubijs demonſtret. Quòd ſi vel peccata non recenſentur, vel alieni à re, quam tractamus, ſermones inſeruntur, perſpicuum eſt ipſam hac virtute carere. Cùm tamen narrantur à Pœnitente quædam ad peccata, & eorum circumſtantias minimè ſpectantia, eo conſilio, vt peccata ſua detegat, vt fit ab hominibus rudioribus, & mulierculis imperitis, non vitiatur propterea Confeſſio: Sed prudens Confeſſarius author eſſe debet, quantùm fieri poteſt, vt ſuperfluæ narrationes, & quæ ad rem non pertinent, reſecentur. Vt verò id ſimplicibus, & rudioribus condonatur, ita in ijs damnandum eſt, qui probè inſtituti, non ſuperfluas ſolùm, ſed vanas narrationes Confeſſionibus ſuis inſerunt. Quam peruerſitatem *S. Bernardus, Sermone 16. in Cantica,* his verbis inſectatur. *Quamquam & de his, qui religioſè veſtiti, & Religionem profeſſi ſunt, nonnumquam audiuimus aliquos reminiſci, & iactare impudentiſſimè mala ſua præterita, quæ (verbi gratiâ) aliquando vel fortiter gladiatorio, vel argutè litteratorio geſſere conflicta, ſeu aliud quid ſecundùm Mundi quidem vanitatem fauorabile, ſecundùm animæ verò ſalutem nocivum, pernicioſum, damnoſum. Sæcularis adhuc animi indicium eſt hoc: & humilis habitus, qui geſtatur à talibus, non ſanctæ nouitatis eſt meritum, ſed priſcæ vetuſtatis operculum. Nonnulli talia quaſi delendo, & pœnitendo rememorant ſed gloriam intentione captantes, commiſſa ſua non diluunt, ſed ſe ipſos illudunt:* Nam Deus non irridetur. *Veterem hominem non exuunt, ſed nouo palliant. Non proditur aut proijcitur vetus fermentum illa Confeſſione, ſed ſtatuitur. Pudet reminiſci quorumdam tantam proteruiam, vt non pudeat eos cum exaltatione lugenda iactitare, quòd & poſt ſuſceptam ſanctam habitum callidè quempiam ſupplantauerint, & circumuenerint in negotio fratrem: Aut quòd talionem pro conuitio, vel maledicto, id eſt, malum pro malo, aut maledictum pro maledicto audacter reddiderint.*

§. III.

Confeſſio Humilis eſſe debet.

ALtera conditio Confeſſionis eſt, vt ſit *humilis*, ita vt peccata non excuſemus, non reijciamus in alium, non in defectum gratiæ, non in tentationem dæmonis, non in fatum, non in homines, qui nos ad malum prouocauerunt; ſed noſtræ dumtaxat malitiæ tribuamus. Vnde Confeſſionis humilitas conditionem alteram inuoluit, nempè vt ſit *Accuſans.* Huc pertinet illud Eccleſiaſtici 4. *Presbytero humilia animam tuam,* & illud Pſalmi 31. *Dixi, Pronuntiabo aduerſum me iniuſtitiam meam Domino.* Imitanda Publicani illius Euangelici humilitas, cauenda Phariſæi ſuperbia, qui merita ſua prædicabat, peccata tacebat, & tegebat. *Deus tegat vulnera; noli tu. Nam ſi tu tegere volueris erubeſcens, Medicus non curabit. Sed tegmine Medici ſanatur vulnus, ſub tegmine vulnerati celatur vulnus;* (inquit *S. Auguſtinus* Enarratione 2. in Pſalmum 31.) Eò etiam ſpectat Canon, *Non eſt*, Cauſa 15. Quæſt. 1. ſumptus ex *Sanct. Ambroſio* Libro 1. *De Iacob, & vita Beata*, Cap. 3. cuius hæc ſunt verba: *Non eſt, quod cuiquam noſtram adſcribamus ærumnam, niſi noſtræ voluntati. Nemo tenetur ad culpam, niſi voluntate propriâ deflexerit: Non habent crimen, quæ inferuntur reluctantibus: Voluntaria tantùm commiſſa ſequitur delictorum inuidia, quòd in alios deriuemus. Voluntarium ſibi militem elegit Chriſtus, voluntarium ſeruum ſibi diabolus auctionatur. Neminem ingo ſeruitutis adſtrictum poſſidet, niſi ſe priùs peccatorum ære ei vendiderit. Quid carnem velut infirmam accuſamus? Membra noſtra arma ſunt iniquitatis, & arma iuſtitiæ. ∴ Affectus igitur, non caro auctor eſt culpæ, caro autem voluntatis miniſtra. Non ergo vendat nos voluntas noſtra.*

Excuſationem peccati iniquam eſſe, & à diabolo ſuggeri, docet *Sanct. Auguſtinus*, Sermone 20. aliàs 3. ex editis à Sirmondo: *Neminem* (inquit) *quæras accuſare, ne accuſatorem inuenias, à quo te non poſſis defendere. Nam & ipſe Inimicus noſter Diabolus, quando accuſatur, gaudet: & vult omninò, vt accuſes illum, vult ipſe vt à te ferat qualem volueris criminationem. cùm tu perdas Confeſſionem.* Et Sermone 29 aliàs De Diuerſis 3. *Eſt etiam ſalubris Confeſſio peccatorum. Vnde audiuimus in Pſalmo, qui primò lectus eſt,* Pone Domine cuſtodiam " ori meo, & oſtium continentiæ circa labia mea, vt " non declines cor meum in verba maligna, ad excu- " ſandum excuſationes in peccatis. *Cùm vis eſſe excuſa-* " *tor tuus, triumphat de te Accuſator tuus. Vis ergo facere, quod doleat, & gemat accuſator tuus, id eſt Diabolus? Fac quod audiſti, fac quod didiciſti; & dic Deo tuo,* Ego dixi, Domine, miſerere mei, ſana animam meam, quoniam " peccaui tibi. *Ego, inquit, dixi: Non diabolus, non fortuna* " *non fatum. Ego dixi, Non me excuſo, ſed accuſo. Ego dixi, Domine, miſerere mei, ſana animam meam. Vnde etiam ægrotat? Quoniam peccaui tibi.*

De Confeſſionis humilitate hæc docet Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. *De Sacramento Pœnitentiæ, §. 79. In primis autem reprimenda eſt quorumdam ſuperbia, qui ſcelera ſua excuſatione aliqua, vel defendere, vel minora facere nituntur. Nam exempli cauſa, cùm aliquis fateatur ſe irâ vehementiùs fuiſſe commotum, ſtatim huius perturbationis cauſam in alium confert, à quo priùs iniuriam ſibi factam eſſe queritur, Monendus itaque eſt hoc elati animi, & hominis peccati ſui magnitudinem, vel deſpicientis, vel planè ignorantis ſignum eſſe: Tum verò eiuſmodi excuſationis genus ad augendum potiùs, quàm mi-*

Digitized by Google

minus ad ſum peccatum pertinere. Nam qui ita factum ſuum probare contendit; hoc videtur profiteri, ſe tunc patientiâ vſuram eſſe, cum à nemine iniuriâ læditur, quo quidem nihil homine Chriſtiano indignius eſſe poteſt. Etenim cum illius vicem dolere maximè debuerit, qui iniuriam fecit: Tamen non peccati prauitate commouetur, ſed fratri iraſcitur: Ac cùm ei præclara occaſio oblata fuerit, vt Deum patientiâ colere, & fratrem manſuetudine ſuâ corrigere poſſit, ſalutis materiam ad perniciem ſuam conuertit.

Conditionem illam Confeſſionis, aliáſque adiunctas, disertè ac piè *Sanct. Bernardus* explicat, Sermone 16 in Cantica. *Omne* (inquit) *quod remordet conſcientiam, confitere humiliter, purè, fideliter...... Eſt Confeſſio eò perículoſiùs noxia; quò ſubtiliùs vana, cùm ipſa etiam inhoneſta, & turpia de nobis detegere non veremur, non quia humiles ſumus, ſed vt eſſe putemur. Appetere autem de humilitate laudem, humilitatis eſt non virtus, ſed ſubuerſio. Verus humilis vilis vult prædicari. Gaudet contemptu ſui, hoc ſolo ſanè ſuperbus, quòd laudes contemnit. Quid peruerſius, quidve indignius, quàm vt humilitatis cuſtos Confeſſio ſuperbiæ militet, & inde velis videri melior, vnde videris deterior? Mirabile iactantiæ genus, vt non poſſis putari ſanctus, ſi non appareas ſceleratus. At talis Confeſſio ſpeciem habens humilitatis, non virtutem, non ſolùm veniam non meretur, ſed & prouocat iram. Namquid profuit Saul, quòd ſe ad increpationem Samuëlis peccaſſe confeſſus eſt? Culpabilis proculdubio fuit illa Confeſſio, quæ culpam non diluit. Quomodo enim humilem contemneret Confeſſionem humilitatis Magiſter, & cui humilibus dare gratiam certè ingenitum eſt? Omninò non poterat non placari, ſi quæ in ore ſonuit, in corde radiaſſet humilitas.*

Oportet autem eſſe & ſimplicem. Non intentionem (fortè quia latet homines) excuſare delectet, ſi ſit rea; nec leuigare culpam, quæ grauis eſt; nec alieno adumbrare ſuaſu, cùm inuitum nemo coegerit. Primum illud non Confeſſio eſt, ſed defenſio, nec placat, ſed prouocat. Sequens monſtrat ingratitudinem; & quò minor reputatur culpa, eò & gloria minuitur Indultoris. Sed enim minùs libenter beneficium datur, quod minùs gratè, minúſve neceſſariè prouenire ſentitur. Veniam proinde ſibi abdicat, qui munus largitoris attenuat: Quod quidem omnis, qui reatum ſuum verbis alleuiare conatur, facit. Iam à poſtremo primi hominis dehortetur exemplum, nec culpam ſiquidem diffitentis, nec tamen conſequentis veniam, non dubium quin ob reatus mulieris admixtionem. Genus excuſationis eſt, cùm argueris tu, alium incuſare. Porrò excuſare te velle, quando corriperis, quàm ſit non modò minimè fructuoſum, ſed & pernicioſum, Sanctum Dauid interroga: Verba *nempè* malitiæ excuſationes in peccatis *appellat, ne ſe in declinet cor ſuum rogans, & ſupplicans. Meritò*

Pſ. 140. *quidem. In animam etenim ſuam peccat, qui ſe excuſat, repellens proinde à ſe indulgentiæ medicinam, & ſic vitam ſibi proprio ore intercludens. Et quænam maior malitia, quàm propriam armari in ſalutem, & linguæ tuæ temetipſum mucrone confodere?*

Sit autem & fidelis Confeſſio, vt confitearis in ſpe, de indulgentiâ penitus non diffidens, ne tuo te ore non tam iuſtifices, quàm condemnes. Iudas certè proditor Domini, & Cain fratricida confeſſi ſunt, & diffiſi ſunt. Alter, Pec-

Matth 27. „ caui, *inquit*, tradens Sanguinem iuſtum: *Alter*,

Geneſ. 4. „ Maior eſt iniquitas mea, quàm vt veniam merear: *& verax licet, nihil eis profuit infidelis Confeſſio.* Hæc *Sanct. Bernardus.*

Humilis & accuſans Confeſſio id nobis procurat commodi, quòd diabolo ſalutis noſtræ hoſti os occludat, ne vltra nos coram diuino tribunali accuſare poſſit. Hinc à Propheta dictum eſt: *Dic tu iniquitates tuas prior, vt iuſtificeris.* Nam, vt ait *Origenes* Homilia 3. in Leuiticum, *Præuentus diabolus in accuſatione, vltra nos accuſare non poterit: & ſi ipſi noſtri ſumus accuſatores, proficit nobis ad ſalutem: Si verò exſpectemus, vt à diabolo accuſemur, accuſatio illa cedit nobis ad pœnam.* Ad Confeſſionis humilitatem altera quoque conditio reuocatur, nempè vt verecunda ſit, modeſtíſque verbis concepta.

§. IV.

Prudens ſit Confeſſio neceſſe eſt.

PRudentiâ etiam opus eſt ad peccatorum Confeſſionem. Neque enim nimis multis verbis agendum eſt: ſed quæ ad cuiuſque peccati naturam, & rationem pertinent, breui oratione aperienda ſunt: Ita vt grauiora peccata pœnitens *Cum maiori pondere confiteatur*, vt ait *Sanct. Thomas*, Quæſt 9. Supplementi, Articulo 4. Ad prudentiam quoque Confeſſionis pertinet, vt perſonam cum qua peccauit, non declaret, niſi ad Confeſſionis integritatem id neceſſarium ſit; vel vtile futurum videatur, vt prudens Confeſſarius, cum ipſius Pœnitentis licentiâ, ſecretò conſcium ſceleris admoneat, ad Confeſſionem criminis hortetur, fraterno affectu corripiat, prohibeatque pro viribus, ne vel pœnitenti, vel alteri cuipiam ſpirituale, vel temporale detrimentum inferat. Conſcij reuelatio aliàs facto, non ſolùm imprudens eſt, ſed contra charitatem, vtpotè alienæ famæ violatio, quâ de re inferiùs agetur.

§. V.

Confeſſio debet eſſe ſecreta.

ILlud verò tum confitenti, tum Sacerdoti maximè laborandum eſt, vt eorum ſermo in Confeſſione ſecretò habeatur: Idque petitur ex conditione fori, in quo de arcanis conſcientiæ agitur (inquit *Sanct. Thomas*) Quare fit, vt nemini omninò neque per litteras, neque per nuntium confiteri liceat, vt ſuperiùs diximus. Hinc publicam peccatorum occultorum Confeſſionem Eccleſia prohibuit. Qua de re *Sanct. Leo* Epiſtolâ 136. aliàs 81. Ad vniuerſos Epiſcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum conſtitutos, Cap. 2. ſcribit: *Illam etiam contra Apoſtolicam Regulam præſumptionem, quam nuper cognoui à quibuſdam illicitâ vſurpatione committi, modis omnibus conſtituo ſubmoueri: Ne videlicet de ſingulorum peccatorum genere libello ſcripta profeſſio publicetur: cùm reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis Sacerdotibus indicari Confeſſione ſecreta. Quamuis enim plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis, quæ propter Dei timorem apud homines erubeſcere non veretur: Tamen quia non omnium huiuſmodi ſunt peccata, vt ea, qui Pœnitentiam poſcunt, non timeant publicare; remoueatur tam improbabilis conſuetudo: Ne multi à Pœnitentiæ remedijs arceantur, dum aut erubeſcunt, aut metuunt inimicis ſuis ſua facta reſerari, quibus poſſint legum conſtitutione percelli. Sufficit enim illa Confeſſio, quæ primum Deo offertur, tum etiam Sacerdotis, qui pro delictis Pœnitentium precator accedit. Tunc enim demum plures ad Pœnitentiam poterunt prouocari, ſi populi auribus non publicetur conſcientia confitentis.* Hinc Sacra Synodus Tridentina, Seſſione 14. Cap. 5. *Quoad modum* (inquit) *confitendi ſecretò apud ſolùm Sacerdotem, etſi Chriſtus non vetuerit, quin aliquis in vindictam ſuorum ſcelerum, & ſui humiliationem, tum ob aliorum exemplum, tum ob Eccleſiæ offenſæ ædificationem delicta ſua publicè confiteri poſſit: Non eſt tamen diuino præcepto mandatum; nec ſatis conſultè humanâ aliquâ lege præciperetur, vt delicta, præſertim ſecreta, publicâ eſſent Confeſſione aperienda.* Et *S. Thomas* in 4. *Sententiarum*, Diſtinct. 17. in Expoſitione Textus, ait: *Non licet publicè confiteri, niſi fortè ſit peccatum manifeſtum; quia talis humilitas proximo præiudicaret, qui ex peccato manifeſtato poſſet ſcandalizari.*

§. VI.

Lacrymabilis Confeſſio.

LAcrymabilis etiam Confeſſio eſſe debet, Id eſt, cum Contritione ſiue perfecta, ſiue imperfecta, quæ Attritio vocatur, coniunctam eſſe neceſſe eſt. Qua de re *S. Bernardus*, Sermone 14. in Cantica. *Deum* (inquit) *cogita factorem tuum, cogita & benefactorem, cogita patrem, cogita Dominum. Ad omnia reus es, plange per ſingula. Non eſt, quòd à patre formides, qui etſi quandoque feriat, vt emendet, numquam tamen, vt vindicet. At verò cogitantem, quòd patrem offenderim, eſt certè quòd pudeat,*

etſi

etſi non quòd terreat. Voluntariè genuit me verbo veritntis, aon ſtimulo carnalis cupiditatis excuſſit quemadmodum genitor carnis meæ. Deiade otiam aon pepercit Vnigenito pro ſic genito. Itn ipſe quidem patrem ſe exhibuit mihi, ſed non ego me illi viciſſim filium. Quaaam froate attollo iam oculos ad vultum patris tam boni tam malus filius? Pudet indigna geſſiſſe genere meo, pudet taato Patre vixiſſe degenerem. Exitus aquarum deducite ocali mei: Operiat confuſio faciem meam. Deficiat ia dolore vita mea, & anni mei in gemitibus. Proh pudor! Quem fructum habui in quibus nunc erubeſco? Si ia carne ſeminaui, de carne aon metam niſi

Gal 6.
1.Io.2.
corruptionem; ſi in mundo, & ipſe tranſit, & concupiſcentia eius. Quid? Caduca, vana, & propè nulla, & quorum finis mors eſt, infelix & iaſanus præferre non erubui æterni Patris amori, & honori? Confundor, confundor audire: Si ego pater, vbi eſt honor meus? *Sed etſi Pater non eſſet, obrueret me beneficijs. Inſtaurat aduerſum me teſtes (vt alia innumera taceam) huius corporis victam, & vſum temporis huius, & ſuper omnia Sanguinem dilecti Filij clamantem de terra. Pudet ingratitudinis, quamquam ad coaſuſioais cumulum, arguar etiam reddidiſſe mala pro bonis, & odium pro dilectione.·.·.·.·.·. Quòd ſi ſegnior fortè partes ſuas minùs exequitur pudor: Timor ſanè excitetur in adiutorium. Excitetur, vt excitet. Sepoae parum pia vocabula benefactoris, & patris,*

2.Cor.1. „ *atque ad auſteriora conuertere. Nempè qui legitur* Pa-
Pſal 93. „ ter miſericordiarum, & Deus totius conſolationis,
Pſ.7. „ *legitur nihilominus* Deus vltionum Dominus; *legitur*
Pſalm 65. „ Deus Iudex iuſtus, & fortis; *legitur* Terribilis
Exod. 20. „ in conſilijs ſuper filios hominum; *legitur* Deus
Prou. 16. „ zelans. *Quòd Pater eſt, quòd beaeficus eſt, tibi eſt: Quod Dominus, ac Creator, ſibi; etenim* Propter ſemetipſum fecit omnia, *Scripturâ teſte. Qui ergo, quod tuum eſt tibi defeadit, ne ſeruat; putas & pro ſe aliquando non zelabit? Putas ſui non requiret priacipatûs honorem?* Pro-

Pſ.9. pter hoc irritauit impius Deum, quia dixit in corde ſuo: Non requiret. *Et quid eſt in corde ſuo dicere:* Non requiret, *niſi non metuere, quòd requirat? Sed requiret vſque ad nouiſſimum quadrantem: requiret &* Retribuet abundanter facientibus ſuperbiam. *Requiret à redempto ſeruitium, honorem & gloriam ab eo quem plaſmauit. Eſto quòd diſſimulet Pater, ignoſcat beneficus: Sed non Dominus, & Creator; & qui parcit filio, non parcet figmento, non parcet ſeruo nequam.·.·.·.Paueo gehennam, paueo Iudicis vultum, ipſis quoque tremendum Angelicis Poteſtatibus. Contremiſco ab ira Potentis, à facie furoris eius, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempeſtate valida, à voce Archangeli, & à verbo aſpero. Contremiſco à dentibus beſtiæ infernalis, à ventre inferi, à rugientibus præparatis ad*

Item.5. *eſcam; Horreo vermem rodentem, & ignem torrentem. Horreo tenebras exteriores.* Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lacrymarum, *vt præueniam fletibus fletum, & ſtridorem dentium, & manuum pedumque dura vincula, & pondus catenarum prementium, ſtringentium, vrentium, nec conſumentium? Qui ſic afficitur, ſenſum proculdubio recuperauit, & in duplici motu iſto, itemque pudore illo quò duplici habet oſcitationes quatuor. Tres, quæ reſtant ex voce Confeſſionis adijciet.* Conditionis huius defectum ſpectat *Hugo à S. Victore* Lib. 2. *De Sacramentis*, P. 14. Cap. 1. *Quidam,* inquit, *ſine aliquo timoris, vel amoris Dei attracta, pro ſola conſuetudine explenda, ad dicenda peccata ſua ſe ingerunt, exiſtimantes ſe propter ſolam verborum prolationem à debito peccatorum abſolui: Quibus rectè dicitur, Priùs flendum eſt, poſt confitendum.*

§. VII.

Parere parata.

VNa item ex Confeſſionis conditionibus eſt, vt ſit *Parere Parata*, id eſt, vt Pœnitens ſit paratus ad parendum ſententiæ Sacerdotis in ſacro Tribunali prolatæ, & ad exequendum opera ſibi iniuncta tum in remedium peccatorum, tum ad ſatisfaciendum Iuſtitiæ diuinæ. Vnde Concilium Lateranenſe 4. Canone 21. Iubet, vt Pœnitens *Iniunctam ſibi Pœnitentiam ſtudeat pro viribus adimplere.* Id confirmatur ex Canone, *Conſideret*, Diſt. 5. *De Pœnitentia*, qui ex Libro *De vera, & falſa Pœnitentia*, inter *Sanct. Auguſtini* Opera edito, ſumptus eſt: *Ponat ſe,* (inquit) *omninò peccator in poteſtate Iudicis, in iudicio Sacerdotis, nihil ſibi reſeruans ſui: Vt omnia eo iubeate paratus ſit facere pro reparanda animæ vitâ, quæcumque faceret pro vitanda corporis morte; & hoc cum deſiderio, quia vitam recuperat infinitam, vt Deus. Cum gaudio enim debet facere immortalis futurus, quæ faceret pro differenda morte moriturus.* Peccat ergo mortaliter, adeòque abſolui non debet, qui non vult ſuſcipere *Condignam Satisfactionem à* Sacerdote impoſitam, vt docet *Sanct. Bonauentura* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 16. P. 1. Dubio 6. Condignam ait, quia ſi Sacerdos Profeſſionem vitæ Monaſticæ, aut votum caſtitatis perpetuæ alicui iniungeret, aliáve opera, quæ cum illius peccatis proportionem non habent, aut vires illius fortè ſuperant, vel ſecundùm præſentem illius ſtatum fieri non poſſunt abſque offenſione aliorum; vt ſi mulieri coniugatæ, aut puellæ ſub parentum cura poſitæ, extraordinarias abſtinentias, & ieiunia; peregrinationes aut aliquam in muliebri cultu ſingularitatem, præter conditionis illarum decorem, & Patriæ mores Legi Dei, Eccleſiæ Statutis, Principum Sanctionibus non repugnantes imponeret, Pœnitens non teneretur parere Confeſſario, nec eam ſatisfactionem ſuſcipere. Cùm enim dicimus ſuſcipi debere à Pœnitente opera ſatisfactionis, quæ à Sacerdote Confeſſionem illius excipiente imponuntur, *Intelligendum eſt de his, quæ Sacerdos, in quantum habet clauem ſcientiæ, & auctoritatis per diuinum Iudicium, & non ſecundùm humanum errorem iniungit: Introitus in Religionem, cùm ſit voluntatis, non poteſt alicui iniungi: Et ſi aliqui Canones iniungere inueniantur, magis eſt conſilium quàm præceptum: Qualibet enim Pœnitentiâ taxatâ leniſſima Religio eſt maior ſatisfactio in quantum homo abdicat propriam voluntatem, quâ nihil eſt homini carius;* (inquit *Sanct. Thomas* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 16. In Expoſitione Textus.) Rem illuſtrat *Sanct. Antoninus* 3. P. Tit. 14. Cap. 18. §. 19. *Si Pœniteas* (inquit) *dubitat non poſſe implere, debet declarare Confeſſori, & Confeſſor debet iniungere talem, quam credat eum ſeruaturum. Tripliciter autem Confeſſor imponit Pœnitenti aliquid: Vno modo per modum conſilij, & exhortationis, ſicut cùm admonet eum, vt quotidie oret, det indigentibus eleemoſynas, &c. Ad iſta non tenetur ex neceſſitate. Alio modo per modum declarationis communis obligationis, ſicut declarando, quòd reſtituat ablata, communicet in Paſcha, ſatisfaciat læſo: Et iſta ſi non obſeruat, euacuat ſibi fructum factæ Confeſſionis: Non tamen propter hoc tenetur iterum confiteri, nec committit peccatum inobedientiæ ſpeciale non obediendo Sacerdoti. Tertio modo per ſpecialem ſatisfactionem, per commiſſionem: Et ad iſtam tenetur ex præcepto, aliàs eſt tranſgreſſor, & committit ſpeciale peccatum inobedientiæ. Si tamen iniungeret Sacerdos alicui, quod intraret Religionem, vel non contraheret, & huiuſmodi, non tenetur eam acceptare.*

Addit ibidem Sanct. Antoninus *Pœnitentiam autem ſeu Satisfactionem, quæ ſibi imponitur à Confeſſore, facere debet; Nam ſi ex negligentia omittit cum propoſito non ſatisfaciendi, id quod ſibi eſt iniunctum pro mortalibus, mortaliter peccat: Et ſi eius eſt oblitus, tenetur iterum confiteri: Sed ſi eius recordatur adhuc, ſi vult eam facere, non tenetur iterum confiteri. Sed ſi non videtur ſibi poſſe facere, vel nimis difficile, propter quod petit ſibi commutari, poteſt fieri, etiamſi alteri confiteatur quàm ei, qui eam impoſuit; nec tenetur propter hoc iterum confiteri illa peccata, vt dicit Petrus de Palude. Quod videtur intelligendum, ſi Pœnitentia fuit data pro peccatis, à quibus iſte abſoluere potuiſſet. Nam datam pro caſibus reſeruatis, non poſſet commutare niſi in caſu neceſſitatis, puta ſi impletio illius Pœnitentiæ poſſet illi eſſe periculoſa, vel cauſa infirmitatis, vel ruinæ ſpiritualis, & ipſe Pœnitens non commodè poſſet habere recurſum ad illum, qui primò iniunxit: Tunc enim præſumendum eſt, quòd eſſet contentus de huiuſmodi permutatione Pœnitentiæ. Non autem leuiter, & ſine cauſa, ſecundùm Raymundum, ſunt permutandæ Pœnitentiæ.*

Neque verò dicant ignaui homines, ſe pœnas peccatis ſuis debitas in Purgatorio ſubituros, diuinæ Iuſtitiæ ſeſe ſummittere; impoſitam à Sacerdote Pœnitentiam citra crimen omittere ſe poſſe. Illos enim, qui ita ſunt affecti, & hîc Pœnitentiam agere negligunt, non Purgatorij pœnis expiandos, ſed pœnis inferni damnandos, docet *Sanct. Cæſarius* Arelatenſis Epiſcopus, Sermone 37. inter Auguſtinianos aliàs 41. *De Sanctis*, nunc 104. in Appendi-

Digitized by Google

pendi;e. *Illi autem* (inquit) *qui capitalia crimina committunt, ſi quamdiu viuunt, ea redimere Pœnitentiæ medicamentis noluerunt, ad illum ignem, de quo dicit Apoſtolus,*
1. Cor. 3. Ipſe tamen ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem, *venire non poterunt; ſed magis illam duram, & irreuocabilem ſententiam audituri ſunt*, Diſcedite à me maledicti in
Matt. 25. ignem æternum. *Et ideò, qui ab iſtâ perpetuâ pœnâ, & ab illo Purgatorio igne deſiderant liberari, crimina capitalia non admittant, aut ſi iam commiſerunt, fructuoſam agant Pœnitentiam, & illa parua, vel quotidiana peccata bonis operibus redimere non deſiſtant.* Sed etſi Purgatorij pœnis addicendi tantùm eſſent, qui condignam Pœnitentiam hic agere, Satisfactionemque à Sacerdote impoſitam implere neglexerunt, nemo tamen dicat: *Non pertinet ad me quamdiu moras habeam, ſi tamen ad vitam æternam perrexero: Nemo hoc dicat, Fratres cariſſimi, quia ille Purgatorius ignis durior erit, quàm quicquid poteſt in hoc ſæculo pœnarum, aut cogitari, aut videri, aut ſentiri;* (inquit S. Cœſarius.)

§. VIII.

Confeſſio frequens, & accelerata.

CONfeſſio denique debet eſſe *Frequens, & accelerata*, quæ tamen poſtremæ conditiones non ſunt omnino neceſſariæ, ſed optandæ, & peccatoribus ſuadendæ, vt aiunt *SS. Thomas*, & *Antoninus*, Frequens eſſe debet, vt qui frequenter cadit, frequenter per Confeſſionem reſurgat, vt habetur Canone, *Septies*, Diſt. 3. *De Pœnitentia*. Accelerata autem eſſe debet, vt ſi ſtatim non confiteatur, qui lethalis peccati ſibi conſcius eſt; non tamen Confeſſionem nimis procraſtinet, vel ad mortem differat. Hæc enim dilatio ex impœnitentia eſt, quam lethale peccatum eſſe nemo negauerit. Hinc Eccleſia ſuſpectam ſemper habuit eorum Pœnitentiam, qui eam ad mortem vſque diſtulerant, interdum illis Communionem, immò & Abſolutionem negauit, qui in mortis diſcrimine poſiti ſigna Pœnitentiæ dare, & Sacramenta poſtulare cœpiſſent. Qua de re *S. Cyprianus* Epiſtolâ 52. ad *Antonianum*, Ex Eccleſiæ Africanæ ſententiâ ita ſcribit: *Pœnitentiam non agentes, nec dolorem delictorum ſuorum toto corde, & manifeſta lamentationis ſuæ profeſſione teſtantes, prohibendos omninò cenſuimus à ſpe communicationis, & pacis, ſi in infirmitate, atque in periculo cœperint deprecari; quia rogare illos non delicti Pœnitentia, ſed mortis vrgentis admonitio compellit: Nec dignus eſt in morte accipere ſolatium, qui ſe non cogitauit eſſe moriturum.*

Idem conſtat ex Concilijs Arelatenſis 1. Canone vltimo: *De his,* (inquit) *qui apoſtatant, & numquam ſe ad Eccleſiam repræſentant, ne quidem Pœnitentiam agere quærunt, & poſtea infirmitate correpti, petunt Communionem, placuit eis non dandam Communionem, niſi reualuerint, & egerint dignos fructus Pœnitentiæ.*

Id confirmat *Sanct. Auguſtinus*, Sermone 393. aliàs 41. ex Homilijs quinquaginta. *Dico* (inquit) *in conſpectu Dei, timori veſtro, timorem meum. Qui autem non timet, timentem me contemnit, ſed malo ſuo. Certus ſum, quia homo baptizatus, ſi vitam, non audeo dicere ſine peccato, quis enim ſine peccato? Sed vitam ſine crimine duxerit, & talia peccata habuerit, quæ quotidie dimittuntur in oratione dicenti,* „ Dimitte nobis debita noſtra, „ ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: *Quando diem finierit, vitam non finit, ſed tranſit de vita in vitam, de laborioſa ad quietam, de miſera ad beatam; Siue iſte voluntate ſua currat ad Baptiſmum, ſiue in periculo conſtitutus baptizetur, & exeat de hac vita, ad Dominum vadit, ad requiem vadit.......Qui egeris veraciter Pœnitentiam, & ſolutus fueris à ligamento, quo erat conſtrictus, & à Chriſti corpore ſeparatus, & benè poſt Pœnitentiam vixeris, ſicut ante Pœnitentiam viuere debuit, poſt reconciliationem quandocumque defunctus fuerit, ad Deum vadit, ad requiem vadit, Regno Dei non priuabitur, à populo diaboli ſeparabitur. Si quis autem poſitus in vltima neceſſitate ægritudinis ſuæ, voluerit accipere Pœnitentiam, & accipit, & mox reconciliatur, & hinc vadit: Fateor vobis, non illi negamus, quod petit, ſed non præſumimus, quia benè hinc exit. Non præſumo, non vos fallo. Fidelis benè viuens ſecurus hinc exit. Baptizatus ad horam, ſecurus hinc exit. Agens Pœnitentiam, & reconciliatus, cùm ſanus eſt, & poſtea benè viuens, ſecurus hinc exit. Agens Pœnitentiam ad vltimum, & reconciliatus, ſi ſecurus hinc exit, ego non ſum ſecurus.......Pœnitentiam dare poſſum, ſecuritatem dare non poſſum.......Non ſolùm poſt Pœnitentiam ab iſtis vitijs ſe homo ſeruare debet, ſed & ante Pœnitentiam, dum ſanus eſt: Quia ſi ad vltimum vitæ ſteterit, neſcit ſi ipſam Pœnitentiam accipere, ac Deo, & Sacerdoti peccata ſua confiteri poterit.....Numquid dico damnabitur? Non dico. Sed nec dico etiam, Liberabitur. Vis te dubio liberare? Vis quod incertum eſt euadere? Age Pœnitentiam dum ſanus es. Si ſic agis, ſecurus es. Quare ſecurus es? Quia egiſti Pœnitentiam eo tempore, quo & peccare potuiſti. Si autem tunc vis agere Pœnitentiam ipſam, quando iam peccare non potes; peccata te dimiſerunt, non tu illa.....Ergo dimitte incertum, tene certum.*

Non minùs luculenter Author Sermonis inter Auguſtinianos aliàs 57. *De Tempore*, nunc 255. in Appendice: *Parum eſt,* (inquit) *peccatorem pœnitere, niſi Pœnitentiam peregerit. Ad emendanda enim crimina vox Pœnitentis ſola non ſufficit. Nam in ſatisfactione ingentium peccatorum non verba tantùm, ſed opera quæruntur. Datur quidem etiam in extremis Pœnitentia, quia non poteſt denegari: Sed auctores tamen eſſe non poſſumus, quòd qui ſic petierit, mereatur abſolui. Quomodo enim agit Pœnitentiam lapſus? Quomodo agit Pœnitentiam in extremæ vitæ finibus conſtitutus? Quomodo Pœnitentiam agere poſſit, qui nulla iam pro ſe opera ſatisfactionis operari poteſt? Et ideò Pœnitentia, quæ ab infirmo petitur, infirma eſt: Pœnitentia, quæ à moriente tantùm petitur, timeo ne ipſa moriatur.*

Et *S. Cæſarius*, Sermone 57. in Auguſtiniana Appendice 256. *Cùm* (inquit) *omnes homines Pœnitentiam velint in finem vitæ ſuæ accipere, & vix paucos videamus eam, ſecundùm quòd deſiderant, promereri; quare non quotidie ipſam Pœnitentiam agimus, vt rem certam tenentes, de rebus incertis, & dubijs liberemur? Quanti enim qui ſe, ad extremum vitæ ſuæ Pœnitentiam accepturos eſſe credebant, aut ſubitâ ruinâ oppreſſi, aut fortè per naufragium demerſi ſunt, aut fulmine interfecti; aut illa infirmitate, quæ apoplexia dicitur, ita percuſſi ſunt; vt non ſolùm Pœnitentiam petere, ſed etiam ſignare ſe, aut Orationem Dominicam dicere omninò non poſſent? Cùm enim tantis caſibus fragilitas humana ſubiaceat; nimis periculoſa Præſumptio eſt, vt nos in longa tempora ad agendam Pœnitentiam reſeruemus, qui vnius diei vitam in poteſtatem habere non poſſumus. Et ideò cum timore, & tremore audiamus Dominum per Prophetam dicentem, & pia nos exhortatione monentem,* „ *Nolite tardare conuerti ad Dominum, nec differatis de die in diem.* „ Eccli. 5. Ezec. 33.

Et Sermone 58. in Auguſtiniana Appendice 257. *Conſidera ſi iuſtum eſt, vt per totam vitam tuam vitijs, & peccatis ſeruias, & ad acquirendam vitam iam ſemiuiuus aſſurgas. Numquid tibi hoc fieri vis à ſeruo tuo, vt quamdiu fortis, ac iuuenis fuerit, inimicis tuis ſeruiat; & cum ad ſenectam venerit, tunc demum ad tuum ſeruitium redire velit? Quod ergo non vis pati à ſeruo tuo, non eſt iuſtum, vt facias Domino tuo. Cùm tamen multos nouerimus, dum ſani eſſent, frequenter dixiſſe Pœnitentiam ſe toto corde deſiderare: Sed tamen, quia illam ſtatim agere noluerunt, ſine ipſius remedio de hoc ſæculo receſſerunt. Percutitur enim etiam hoc animaduerſione peccator, vt moriens obliuiſcatur ſui, qui viuens oblitus eſt Dei. Nam qui remedium animæ ſuæ, quando potuit, noluit quærere; poſtea etiamſi velit, dubium eſt vtrum mereatur accipere.*

Et Sermone 60. in Appendice Auguſtiniana 259. *O homo, quare differs de die in diem; & non magis times, ne fortè hodie habeas vltimum diem?* Et Sermone 61. in eadem Appendice 260. *Non ſanitati credendum eſt, non ætati. In remedium ſalutis ſuæ ſemper tardus eſt, qui vitæ ſuæ incertus eſt. O ſi tempus Pœnitentiæ ſic diſponeretur, quando eſt in poteſtate poſitum, quomodo deſideraretur amiſſum?*

Idem confirmat *Saluianus*, Libro 1. *Ad Eccleſiam Catholicam*, vbi in illorum præſumptionem inuehitur, qui conuerſionem ad mortem vſque differunt ea fiducia, quòd eleemoſynis peccata ſua tunc redempturi ſint. *Non quidem* (inquit) *vlli vitijs carnalibus implicato ſufficere ad vitam æternam putem, ſi cùm vſque ad mortem in flagitijs conſenuerit, in obitu benè cuncta*

diſpen-

diſpenſet, niſi antea, & peccatis renuntiauerit, & ſordidam illam criminum tunicam lutulentámque proiecerit, & nouam conuerſionis, ac ſanctimoniæ veſtem de manu Apoſtoli prædicantis acceperit. Alioqui peccare non deſinit, quem in extremis ſitum recedere à criminibus ſola tantùm facit impoſſibilitas, non voluntas. Qui enim à malis actibus tantùm morte diſcedit, non relinquit ſcelera, ſed relinquitur à ſceleribus. Ac per hoc neceſſitate excluſus à vitijs, & tunc, puto, peccat quando ceſſauerit, quia quantùm ad animum necdum deſijt, qui adhuc velit peccare, ſi poſſit. Non bonis itaque ſpebus innititur, qui ad hoc tantùm peccat in vita, vt peccatorum molem redimat in morte, & ideò ſe euaſurum putat, non quia bonus, ſed quia diues ſit: Quaſi verò Deus non vitam quærat hominum, ſed pecuniam, atque à cunctis malorum redimendorum ſpe malè agentibus accipere ſolos pro criminibus nummos velit, & corruptorum Iudicum more argentum exigat, vt peccata vendat. Non ita eſt: Prodeſſe enim largitionem plurimum, certum eſt; ſed non illis, qui vltima futuræ largitionis ſpe malè viuunt, qui fiduciâ redimendæ impunitatis ſcelera committunt; ſed illis, qui decepti aut lubrico ætatis, aut nubilo erroris, aut vitio ignorantiæ, aut poſtremò lapſu fragilitatis humanæ, reſipiſcere tandem, quaſi poſt mortem grauiſſimæ infirmitatis, aut quaſi poſt luctum turbatæ mentis incipiunt. Et infrà: Quòd ſi aut tanta vis morbi, aut tanta ægrotorum fuerit incuria, vt valetudinis labem vſque ad dies vltimos trahat, quid dicam neſcio, quid promittam, penitus ignoro. Reuocare ab inquiſitione vltimi remedij periclitantes, durum & impium; ſpondere autem aliquid in tam ſera curatione, temerarium. Sed melius tamen eſt abſque dubio, quamuis diuturna paralyſi aridas manus, aliquo tamen niſu ad cælum erigi, quàm lethali penitus deſperatione diſſolui. Melius eſt nihil inexpertum relinquere, quàm morientem nulla curare; maximè quia neſcio an in extremis aliquid tentare, medicina ſit: Certè nihil tentare, perditio. Et vnum ſcio, quòd quicumque in hanc miſeriam longi languoris extrema perduxerit, ineffabile dictu eſt quantùm lamentationis erroribus ſuis debeat, qui numquam errata cognouit. Et quid inter hæc fiet? Quando lugebit, qui dies lugendi perdidit? Quando ſatisfaciet, qui tempus ſatisfactionis amiſit? Quando hæc tam grandia faciet, vicino iam exitu etiam à mediocrium actione diſcluſus? Fatiſcente iam corpore, vbi exercebit diſtrictionis officium cenſor animus?

Guillelmus Pariſienſis, Tractatu De Sacramento Pęnitentiæ, Cap. 19. periculoſam eſſe probat Confeſſionis dilationem: Primùm, ne propter negligentiam faciendi Confeſſionem, dum quis poteſt, dum non vult, iuſto Dei Iudicio infligatur ei non poſſe cùm velit: Hoc enim modo conſueuit iuſtiſſimus Deus negligentias noſtras punire. Secundò, propter periculum obliuionis peccatorum. Tertiò, propter periculum moræ, quæ non mediocriter aggrauant peccatum. Quartò, propter periculum ruendi in aliud: Peccatum enim quod ſtatim per Pęnitentiam non diluitur, ſuo pondere trahit ad aliud, ſicut dicit Gregorius.·.·.·.Quis hoc veſtimento ſuo, vel calceamento faciat, vt non quàm citò inquinatum fuerit, illud ablui, vel abſtergi curet? Quis in luto illud vſque ad putrefactionem dimittat? Si verò diſſolutum, vel detritum fuerit, quis non ſtatim ſutori, vel refectori tradat? Quis non equum ſuum, ſtatim vt vulneratus fuerit, curandum mittat? Si autem tantopere inquinamenta, & detritiones veſtimentorum, & calceamentorum corporalium curantur à nobis; quâ ſtudioſitate, & vigilantiâ curandæ ſunt detritiones, & inquinamenta veſtimentorum ſpiritualium? Si tantâ ſolicitudine occurrere feſtinamus morbis equorum noſtrorum, ne creſcant, aut inualeſcant; quantò fortiùs accelerandum eſt nobis, ne morbi, aut læſiones animarum noſtrarum creſcant, & medicamentum Confeſſionis ſtatim adhibere? Si ſerpentes, & colubros ab aſino noſtro, ſi venenum de corpore expellere; ſi hoſtem, vel latronem de domo noſtra tantis ſtudijs atque conatibus eijcere properamus; & moram illud faciendi tam acriter, & in nobis, & in alijs culpamus, & petere inducias, aut dilationes, quo minùs hæc ſtatim fiant, tantâ diſtrictione damnamus; quid nobis de ſpiritualibus ſerpentibus, colubris, & veneno, de diabolo hoſte, & latrone faciendum putamus? Si ignis incendio domum cuiuſquam vaſtare cœperit, quis ſuper extinctione illius inducias ei, etiam vnius momenti, ſuggerere audeat, vel ſuadeat? Quis etiam adeò cæcus aut demens eſſe poteſt, vt hoc ſuadentem, vel ſuggerentem audiat? De peccato ſcriptum eſt, Iob 32. Quia ignis eſt vſque ad conſumptionem deuorans: De omnibus verò generaliter in Pſalmo dictum eſt, Supercecidit ignis, & non viderunt Solem: Et iterum: Incenſa igni, & ſuffoſſa.

Accedit Hugo à Sancto Victore, Libro 2. De Sacramentis, Parte 14. Cap 5. Valdè (inquit) difficile eſt, vt tunc vera ſit Pęnitentia, Quando tam ſera venit: Quando cruciatus membra ligat, & dolor ſenſum opprimit, vix aliud cogitare poteſt. Ergo ſi vis ſecurus eſſe, Pęnitentiam age, dum ſanus es. Dum mens ſibi vacare poteſt, exerce illam in opere ſuo. Valdè ſuſpecta debet eſſe Pęnitentia, quæ coacta videtur eſſe. Facilè eſt, vt homo ſe nolle putet, quod poſſe non datur. Poſſibilitas optimè voluntatem probat. Si non facis, dum potes, manifeſtè oſtendis, quòd non vis. Quamuis autem in tempore ſanitatis ſecurior ſit Pęnitentia; tamen melior eſt ſera, quàm nulla. Ante finem time, ne pęnitere differas: In fine confide, vt vel tunc reſipiſcas. Quòd ſi tunc fortè tibi ſuppetere non vides tempus boni operis, egredere tamen in ſpe firma cum arrha bonæ deuotionis. Multum ſera fuit Latronis Pœnitentia, ſed indulgentia ſera non fuit. Quod tamdiu diſtulit, vide quàm citò accepit. Cor contritum, & humiliatum Deus noſter numquam deſpiciet; quia mortem non vult peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat.

Neque tamen Latronis exemplo peccatores abuti debent, vt Pœnitentiam ad obitum vſque differant. Iſtud enim gratiæ miraculum fuit. Recolamus fidem Latronis, quam non inuenit Chriſtus poſt Reſurrectionem in Diſcipulis ſuis. Pendebat in cruce Chriſtus, pendebat & Latro: In medio ille, illi à lateribus. Inſultat vnus, credit alter, iudicat medius ille. Hic enim, qui inſultabat, hoc dixit, Si Filius Dei es, libera te. Et Lucæ 23. alius ad illum, Tu non times Deum. Si nos propter facta noſtra meritò patimur, ipſe quid fecit? Et conuerſus ad eum, Memento mei Domine, cùm veneris in Regnum tuum. Magna fides: Huic fidei quid addi poſſit, ignoro. Titubauerunt ipſi, qui viderunt Chriſtum mortuos ſuſcitantem: Credidit ille, qui videbat ſecum in ligno pendentem. Quando illi titubauerunt, tunc ille credidit. Qualem fructum Chriſtus de arido ligno percepit? Quid ei dixerit Dominus audiamus: Amen dico tibi, Hodie mecum eris in Paradiſo. Tu differs te, ego agnoſco te. Quando ſperaret Latro, de latrocinio ad Iudicem, de Iudice ad crucem, de cruce ad Paradiſum? Denique ipſe attendens merita ſua, non dixit, Memento mei, vt liberes me hodie: Sed, Cùm veneris in Regnum tuum, tunc mei memor eſto; Vt ſi mihi tormenta debentur, vel quò vſque veneris in Regnum tuum. Et ille: Non ſic: Inuaſiſti in Regnum cælorum, vim feciſti, credidiſti, rapuiſti. Hodie mecum eris in Paradiſo. Non te differo, tantæ fidei hodie reddo, quod debeo. Latro dicit, Memento mei, cùm veneris in Regnum tuum. Non ſolùm credebat reſurrecturum, ſed etiam regnaturum. Pendenti, Crucifixo, cruento, hærenti: Cùm veneris, inquit, in Regnum tuum. Et illi, Nos ſperabamus. Vbi ſpem Latro inuenit, Diſcipulus perdidit. Verba ſunt Sanct. Auguſtini Sermone 232. aliàs De Tempore 244. Timeant itaque ne in exitu à Deo contemnantur, qui Deum ad Pœnitentiam illos vocantem nunc contemnunt: Timeant ne tunc illis in pœnam peccatorum deſit gratia conuerſionis, qui hîc in peccatis perſeuerando defuerunt gratiæ vocationis: Timeant pondus iuſtitiæ vindicis, qui ſpreuerunt, dum viuerent, opem miſericordiæ manum tendentis. Quia vocaui (inquit) & renuiſtis; extendi manum meam, & non fuit, qui Prou. 1. aſpiceret: Deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis: Ego quoque in interitu veſtro ridebo, & ſubſannabo, cùm vobis, id quod timebatis, aduenerit: Cùm irruerit repentina calamitas, & interitus quaſi tempeſtas ingruerit: Quando venerit ſuper vos tribulatio, & anguſtia: Tunc inuocabunt me, & non exaudiam: Manè conſurgent, & non inuenient me: Eò quòd exoſam habuerint diſciplinam, & timorem Domini non ſuſceperint, nec acquieuerint conſilio meo, & detraxerint vniuerſæ correptioni meæ. Comedent igitur fructus viæ ſuæ, ſuiſque conſilijs ſaturabuntur. Et Iſaiæ 65. Vocaui, & non reſpondiſtis: Locutus ſum, & non audiſtis: & faciebatis malum in oculis meis, & quæ nolui, elegiſtis. Propter hoc hæc dicit Dominus Deus: Ecce ſerui mei comedent; & vos eſurietis: Ecce ſerui mei bibent,

& vos

Digitized by Google

& vos ſitietis. Ecce ſerui mei lætabuntur, & vos confundemini: Ecce ſerui mei laudabunt præ exultatione cordis, & vos clamabitis præ dolore cordis, & præ contritione ſpiritus vlulabitis. Vnde Chriſtus comminatur. *Ego* Ioannis 8. *vado, quæretis me, & in peccato veſtro moriemini.* Quem locum *Sanct. Auguſtinus* expendens, *Tractatu 38. In Ioannem*, ait: *Tota infelicitas Iudæorum ipſa erat, non peccatum habere, ſed in peccatis mori. Hoc eſt, quod debet fugere omnis Chriſtianus: Propter hoc ad Baptiſmum curritur; propter hoc, qui ægritudine, vel aliunde periclitantur, ſibi deſiderant ſubueniri; propter hoc etiam lugens paruulus à matre pijs manibus ad Eccleſiam fertur, ne ſine Baptiſmo exeat, & in peccato, quo natus eſt moriatur. Infeliciſſima conditio, miſera ſors iſtorum, qui de ore veridico audierunt:* IN PECCATIS VESTRIS MORIEMINI.

ARTICVLVS VII.

REGVLÆ MORVM,

Quæ Conditiones Confeſſionis ſpectant.

REGVLA I.

Qui peccatum aliquod mortale, aut circumſtantiam, qua ſpecies peccati mutetur, vel plurimum aggrauetur, deditâ operâ celauerit, Confeſſionem ſacrilegam edidit, & nullam; quam proinde iterare tenetur.

HAnc Regulam tradit Concilij Tridentini Catechiſmus, Parte 2 *De Pœnitentia*, §. 64 *Ad Confeſſionem* (inquit) *adeò neceſſarium eſt, vt integra, & abſoluta ſit: Vt, ſi quis deditâ operâ, alia quidem ex ijs, quæ explicari debent, prætermittat: Alia verò tantummodo confiteatur, non ſolùm ex ea Confeſſione is commodum nullum conſequatur, ſed etiam nouo ſcelere ſe obſtringat: Neque eiuſmodi peccatorum enumeratio Confeſſionis nomine, in qua Sacramenti ratio inſit, appellanda eſt: Quin potiùs Pœnitenti Confeſſionem repetere eſt neceſſe, ſeque ipſum illius peccati reum facere, quòd Sacramenti ſanctitatem ſimulatione Confeſſionis violauit.*

Eadem Regula confirmatur ex *S. Thoma* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 17. Quæſtione 3. Articulo 4. Quæſtiuncula 2. *In medicina* (inquit) *corporali oportet, quòd Medicus non ſolùm vnum morbum, quem medicinam dare debet, cognoſcat; ſed etiam vniuerſaliter totam habitudinem ipſius infirmi; ex eo, quòd vnus morbus ex adiunctione alterius aggrauatur; & medicina, quæ vni morbo competeret, alteri nocumentum præſtaret: Et ſimiliter eſt in peccatis; quia vnum aggrauatur ex adiunctione alterius, & illud, quod vni peccato eſſet conueniens medicina, alteri incentiuum præſtaret; cùm quandoque aliquis contrarijs peccatis infectus ſit, vt Gregorius in Paſtorali docet: Et ideò de neceſſitate Confeſſionis eſt, quòd homo omnia peccata confiteatur, quæ in memoria habet; quòd ſi non facit, non eſt Confeſſio, ſed Confeſſionis ſimulatio.*

REGVLA II.

Qui Confeſſionem diriſit, vni Sacerdoti peccatorum partem, alteram alteri deditâ operâ declarans, nullam Confeſſionem fecit: Adeòque omnia, & ſingula peccata vni, & eidem Sacerdoti tenetur iterum confiteri.

HAnc Regulam tradit *Sanct. Carolus* in Inſtructione Confeſſorum: Nititurque Can. *Conſideret*, Diſt. 5. *De Pœnitentia*, cuius hæc ſunt verba: *Cautus ſit, ne verecundia ductus diuidat apud ſe Confeſſionem, vt diuerſa diuerſis velit Sacerdotibus manifeſtare. Quidam enim vni celant, quæ alij manifeſtanda referuant, quod eſt ſe laudare, & ad hypocriſim tendere, & ſemper veniâ carere, ad quam per fruſta putat totum peruenire.* Quod ſumptum eſt ex Auctore Libri *De vera, & falſa Pœnitentia*, inter Opera *Sanct. Auguſtini.*

Confirmatur ex *S. Thoma*, in 4. Sententiarum Diſtinctione 17. Quæſt. 3. Articulo 4 Quæſtiuncula 2 ad primum. *Etſi* (inquit) *erubeſcentia ſit multiplicior, quando diuidit diuerſa peccata diuerſis, tamen omnes ſimul non ſunt ita magnæ ſicut illa vna quâ quis omnia peccata ſimul confitetur; quia vnum peccatum per ſe conſideratum non ita demonſtrat malam diſpoſitionem peccantis, ſicut quando cum pluribus alijs conſideratur; quia in vnum peccatum aliquis quandoque ex ignorantia, vel infirmitate labitur; ſed multitudo peccatorum demonſtrat malitiam peccantis, vel magnam corruptionem eiuſdem.*

Et in Reſponſione ad ſecundum: *Pœna* (inquit) *à diuerſis Sacerdotibus impoſita non eſſet ſufficiens; quia quilibet conſideraret tantùm vnum peccatum per ſe, & non grauitatem ipſius, quam habet ex adiunctione alterius; & quandoque pœna, quæ contra vnum peccatum daretur, eſſet promotiua alterius peccati. Præterea, Sacerdos Confeſſionem audiens vicem Dei gerit; & ideò debet ei hoc modo fieri Confeſſio, ſicut fit Deo in Contritione: Vnde ſicut non eſſet Contritio, niſi quis de omnibus contereretur; ita non eſſet Confeſſio, niſi quis de omnibus, quæ memoriæ occurrant, confiteatur.*

REGVLA III.

Hypocriſis reus eſt, & periculo peccandi mortaliter ſe exponit, qui duos eligit Confeſſarios, quorum vni venialia dumtaxat, alteri verò lethalia peccata aperiat.

PEccat enim ille contra ſinceritatem Pœnitentiæ Sacramento debitam; & inanis gloriæ ſtudio inflammatus, ſuæ potiùs famæ, & exiſtimationi, quàm animæ ſaluti, & gloriæ Dei conſulit: Ac præterea exponit ſe periculo frequentioris prolapſionis in peccata mortalia, ſi Confeſſarium adeat, vel imperitum, vel cui eſt ignotus, qui proinde opportuna Pœnitentiæ, & Satisfactionis remedia non applicet. Hanc Regulam confirmant verba Canonis, *Conſideret*, ſuperiùs prolata. Qui autem ita eſt affectus, vt Confeſſario ſuo ordinario mortale peccatum non aperiret, ſi alterius Confeſſarij copiam non haberet, procul dubio peccat lethaliter.

REGVLA IV.

Qui peccati alicuius mortalis declarationem omiſit, vel ex obliuione, vel ex minus ſufficienti conſcientiæ diſcuſſione, adhibitâ tamen diligentiâ iuxta conditionem ſcientiamque ſuam, Confeſſionem iterare non tenetur; ſed tamen ea peccata quorum oblitus eſt, confiteri debet, vbi memoriæ occurrerint.

HAnc Regulam tradit Concilium Tridentinum Seſſione 14. Cap 5. *Conſtat* (inquit) *nihil aliud in Eccleſia à Pœnitentibus exigi, quàm vt poſtquam quiſque diligentiùs ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit: Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vniuerſum, eadem Confeſſione incluſa eſſe intelligantur: Pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me.* Pſ. 18. Minùs autem ſufficiens conſcientiæ diſcuſſio eſſe poteſt ob Pœnitentis imperitiam, & tamen adhiberi ab illo diligentia, quam pro modulo ſuo, & facultate poteſt: Quem caſum ſpectat hæc Regula, in Catechiſmo Concilij confirmata, P. 2. *De Pœnitentia*, §. 65. *At verò* (inquit) *ſi alia de cauſa Confeſſioni aliquid defuiſſe videatur: Vel quia Pœnitens nonnulla crimina oblitus fuerit; vel quia conſcientiæ ſuæ latebras non ita accuratè perquiſierit, cùm tamē illud in animo haberet, vt integrè peccata omnia confiteretur, nihil ei opus erit Confeſſionem iterare: Satis autem habebit, ſi quando peccata, quæ oblitus erat, in memoriam reduxerit, ea Sacerdoti alio tempore confiteri.* Neque neceſſe eſt, vt illa peccata aperiat eidem Sacerdoti, cui cætera confeſſus eſt, ſi fortè ipſum adire facilè non poſſit; aut vt alteri eadem peccata declaret, quæ prius confeſſus fuerat; ſed ſufficit, vt illa quorum oblitus fuerat, ſingulatim explicet, alia verò generatim, dicendo, quòd cum alia multa confiteretur, horum oblitus fuit; vt docet *S. Thomas* loco proximè citato, in Reſponſione ad tertium.

Denique *Alexander VII.* Pontifex Maximus plurimas inter Propoſitiones die 14. Septembris anno 1665. damnatas hanc ordine vndecimam confixit: *Peccata in Confeſſione omiſſa, ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, aut ob aliam cauſam, non tenemur in ſequenti Confeſſione exprimere.*

RE-

R E G V L A V.

Qui conſcientiam adeò negligenter diſcuſſit, vt videri poſſit paruifacere alicuius peccati mortalis, aut circumſtantiæ neceſſariò explicandæ omiſſionem, Confeſſionem iterare debet.

ITa *Sanct. Carolus*, in Inſtructionibus Confeſſorum, & Concilij Trideotini Catechiſmus, P. 2. § 66. *Animaduertendum eſt* (inquit) *ne fortè nimis diſſolutè, & remiſsè conſcientiam noſtram ſcrutati ſimus, adeòque negligenter peccata admiſſa memoriâ repetere ſtuduerimus, vt ea ne recordari quidem voluiſſe meritò videri poſſimus: Id enim ſi factum fuerit, Confeſſionem iterare omninò oportebit.*

R E G V L A VI.

Accuratum & diligens examen conſcientiæ cenſendum eſt, in quo ea diligentia adhibetur, quæ in grauioris momenti negotijs adhiberi ſolet.

HInc *S. Ioannes Chryſoſtomus*, Homiliâ 58. Tomi 5. cui titulus eſt: *Non eſt ad gratiam concionandum*, ait: *Apud conſcientiæ rationes fiat diſquiſitio delictorum*. Et Homiliâ 50. auctor eſt, vt quotidie, antequam in lectum nos recipiamus, conſcientiam noſtram diligenter diſcutiamus. Quod & Philoſophi ipſi Ethnici docuerunt. *Democrates* turpe eſſe ait, anxiè ſcrutari res alterius, noſtras ignorare, meliuſque eſſe peccata noſtra reprehendere, quàm aliena. *Cleobolus* affirmat, Multa alijs ignoſcenda, nihil ſibi. Auctor Pythagoreorum Carminum *Lyſis*, ante ſomnum ter nos ad animum reuocare iubet acta diurna ſingula, quò iuerimus, quid geſſerimus, quid gerendum, omiſerimus: Maleſactis dolendum, lętandum rectis; ita demum virtutis veſtigijs inhæſuros. Quæ ex doctrina *Pythagoræ* expreſſa fuiſſe confirmant *Diogenes Laertius* & *Porphyrius* in iſtius Philoſophi Vita. Morem hunc animi quotidie ad rationem reddendam cogendi diſertis verbis commendat *Seneca* Lib. 3. *De Ira*, Cap. 36. Fieri id ſolitum fuiſſe ait à *Sextio*, conſummato quolibet die, poſtquam ad nocturnam quietem ſe recepiſſet: Fieri id à ſe ſublato è conſpectu lumine; ſe cauſam dicere apud ſe, & totius diei facta, ac dicta remetiri. Nec leuem hinc ſibi fructum ſpondet *Seneca* Epiſtolâ 28. immò ſalutem ipſam; quippè vſurpat atque laudat iſtud Epicuri: *Initium eſt ſalutis, notitia peccati*. Ex quibus patet quanti momenti, vel ab ipſis Philoſophis Chriſtiana Religione minimè imbutis habitum ſit iſtud conſcientię diſcutiendæ negotium.

Denique *S. Carolus* in Inſtructione Confeſſorum, Pœnitentem interrogari iubet à Sacerdote; *Num in examinanda conſcientia diligentiam debitam adhibuerit, eamque qualem æquum eſt exigi in negotio tanti momenti*. Modum autem huius examinis inſtituendi varium eſſe nemo ne-
„ ſcit. Ideo Pœnitenti rudiori opitulari debere Confeſ-
„ ſarium, monet *S. Carolus*, ac docere qua ratione pec-
„ cata cum circumſtantijs in memoriam poſſint reuoca-
„ ri, animo ſcilicet vitam percurrendo, aut per æta-
„ tes, pueritiam, iuuentutem, &c. Vel per ſtatus va-
„ rios, putà quomodo ſe geſſerit ante Matrimonium,
„ aut poſt ipſum. Vel per varios proſperitatis, aut ad-
„ uerſitatis, ſanæ vel infirmæ valetudinis caſus, per
„ temporum diuerſitates, per officia, quæ adminiſtra-
„ uit, ſocietates quas frequentauit, loca, regiones, do-
„ mos, in quibus conuerſatus eſt; in his denique aliiſ-
„ que rebus, num corde, aut lingua, aut opere peccaue-
rit, examinet.

De confitendi ratione plures libelli ſunt editi, commemorantes quicquid inter homines committitur aut committi poteſt ſceleris. Qui vt rectè à confirmatis ætate vſuque rerum viris leguntur, ita periculosè ſparguntur in vulgus, periculoſiùs animis ſimplicibus, & innocentibus offeruntur. Sunt quibus ea ratio confitendi placet, vt quæcumque confiteri velimus, memoriæ iuuandæ causâ in ſeptem, aut octo illa peccatorum lethalium genera diſtribuamus, quæ ſunt ſuperbia, vanagloria, auaritia, ira, inuidia, luxuria, gula, & acedia, quòd ex ijs velut fontibus omnia vitia oriantur, vt aliàs explicabimus. Quam rationem probauit Concilium Cabilonenſe 2. Canone 32. *Inſtruendus eſt* (inquit) *peccatorum ſuorum confeſſor, vt de octo principalibus vitijs, ſine quibus in hac vitâ difficilè viuitur Confeſſionem faciat, quia aut cogitatione, aut quod eſt grauius; opere, eorum inſtinctu peccauit*. Sunt qui confitendi locos ex ſe ipſis petant, quòd omne peccatum aut animo, aut aliquo quinque ſenſuum committatur. Veterem confitendi rationem magis probat Concilij Colonienſis Catechiſmus, vt ad fidem, & charitatem cuncta reuocentur. Olim (inquit) Confeſſarius de Articulis Fidei, &
quæ illis cohærent Eccleſiæ Sacramentis, ac Præce- “
ptis dominicis interrogabat, ex quo Pœnitentes du- “
plicem fructum referebant: Primum quòd de Fide, “
& Præceptis inſtituerentur; deinde quòd in ſui, ac “
peccatorum agnitionem (quæ ſalutis initium eſt) “
venirent. Quemadmodum ergo omninò velimus, vt “
Sacerdotes veterem Eccleſiam in hoc imitentur, ita “
nobis ſimpliciſſima confitendi ratio videtur, ſi Pœ- “
nitentes doceantur, omninò duo eſſe, quæ à nobis “
Deus poſtulat, nempè fidem cum ſpe coniunctam, & “
charitatem. Fidem duo exigere, nempè vt quicquid “
Symbolo Apoſtolico ſummatim continetur, firmi- “
ter credamus: Deinde, vt tota fiducia præſentis, ac “
futuræ vitæ conſtituatur in Deo. Principio ergo de “
diffidentia confitendum erit. Nempè ſi quis de vllo “
Articulo Fidei, vel leuiter hæſitauerit. Deinde quo- “
tuquiſque hominum totam ſuam fiduciam in Deum “
collocat? Numquid non ſinguli penè ſingulos ſibi “
Deos faciunt? Alius finem operum ſuorum in faſtu, “
ac vanagloria conſtituit; alius in diuitijs confidit; “
alius ventrem curat, atque alij alia reſpiciunt: In- “
terim de fide in Deum parum aut nihil ſoliciti: At- “
que interim quàm pauci ſunt, qui hanc ſuam diffi- “
dentiam, atque adeò idololatriam peccatum putant, “
cùm tamen ſit omnium peccatorum fons, & origo? “
Nam qui à fiducia in Deum prorſus alienus eſt, huius “
tota vita nihil aliud eſt quàm vnicum peccatum, de “
quo Spiritus Sanctus mundum condemnat. Ab hac “
ergo diffidentiâ initium rectè capietur, & inſtruetur “
per Sacerdotem Penitens. Iam charitas ad duo ſe por- “
rigit, charitatem Dei, & proximi. Vtramque Deus “
in Decalogo præcipit, qui aptiſſima quædam me- “
thodus eſt, docens nos omnia, quæ Deus fieri velit, “
& quæ fieri nolit, quòd in eam omnes leges morales “
incidi poſſint. Cùm ergo omninò velimus, ac cupia- “
mus, vt non tantùm priuatim, ſed & publicè ex ſug- “
geſtis, idque frequentiſſimè, populus in Decalogo “
inſtituatur, vtque non ſolùm Decalogum memoriâ “
tenere; ſed & quibus operibus ſingulis præceptis ſa- “
tisfiat, rurſus quibus contra ſingula peccetur, doceа- “
tur, fit vt ſperemus (id cùm Parochi factum curant) “
fore vt hinc plebs certiſſimam ſimul, ac ſimpliciſſi- “
mam confitendi rationem ſibi facillimè colligat. Por- “
rò ad memoriam iuuandam nihil magis profuerit “
quàm frequens interior Confeſſio. Præterea, huc non “
parum fecerit, ſi Pœnitens attendens ad præcepta do- “
minica, recolat ſecum vbi locorum vixerit, quibus in “
negotijs verſatus ſit, & apud quos vixerit. Videndum “
eſt autem Sacerdoti, ne peccatum omiſſionis extenue- “
tur, quod ſolet eſſe grauiſſimum, maximè in ijs, qui “
auctoritate aut dignitate præeminent, veluti ſunt E- “
piſcopi, Abbates, Parochi, Principes, Magiſtratus, & “
Patres-familiâs. Hæc Concilij Colonienſis Catechiſ- “
mus.

R E G V L A VII.

Confeſſionem diuidi poſſe vulgò Theologi cenſent, vbi probabile periculum eſt, ne Sacerdos Pęnitentem ad peccatum ſolicitet, ne Confeſſionem reuelet; adeòque ne certi cuiuſdam peccati, aut circumſtantiæ declaratione, Pęnitens ſe ipſum aut alium in ſalutis æternæ, vitæ, aut famæ diſcrimen adducat. Verumtamen hanc doctrinam plebi tradi non expedit.

IVris poſitiui præcepta (loquuntur Thologi) cum tanto periculo non obligant: Ac proinde in illa hypotheſi ſtricto iure non obligat Confeſſio, & perinde ſe habet Pœnitens, ac ſi copiam Confeſſarij non haberet. Vel, ſi Confeſſio facienda ſit, nec obtineri poteſt facultas, aut non habetur opportunitas alterum Confeſſarium adeundi,

eundi, explicanda ſunt cætera; illud verò peccatum, ſeu circumſtantiæ, ex quibus periculum meritò timetur, eadem Confeſſione generatim, & implicitè (vt loqnuntur) includendæ ſunt, cum propoſito illud, vel illas explicandi, vbi primùm copia idonei Confeſſarij habebitur. Tuncque Confeſſio integra non erit per accidens (vt aiunt) id eſt, non ex intentione Pœnitentis, ſed ex defectu Confeſſarij integri. Meliùs autem (inquiunt) videtur prouideri conſcientijs communicantium, ſi hoc modo confiteantur, quàm ſi ad Euchariſtiam accedant totâ Confeſſione dilatâ. Cauendum tamen ne leues ſuſpiciones, inaneſque timores peccatorem abducant ab alicuius peccati lethalis, aut circumſtantiæ neceſſariò explicandæ in Confeſſione. Ideò plebi huius Regulæ doctrina tradenda non eſt, ne ipsâ abutatur, vt eſt hominum genus ad ſuſpiciones, & inanes timores pronum.

REGVLA VIII.

Qui reſeruatorum Criminum reus eſt, & apud Sacerdotem confitetur, qui poteſtatem non habet à Caſibus Reſeruatis abſoluendi, tenetur nihilominus omnia peccata mortalia confiteri, tam reſeruata quàm non reſeruata: & de his quidem quamuis ab inferiori poſſet abſolui, & ad Superiorem remitti, vt à Reſeruatis abſolueretur: Conuenientior tamen illa videtur Diſciplinæ ratio, vt ab omnibus ſimul abſoluatur ab eo, qui poteſtatem habuerit, integrâ peccatorum Confeſſione apud ipſum editâ.

HÆc Regula nititur auctoritate *Sanct. Thomæ*, in 4. *Sententiarum*, diſt. 17. Quæſt. 3. Articulo 4. Quæſtiuncula ſecunda, ad quartum. *Dicendum* (inquit) *quòd etiamſi Sacerdos non poſſit de omnibus abſoluere, tenetur ei omnia confiteri; vt quantitatem totius culpæ cognoſcat, & de illis, de quibus non poteſt abſoluere, ad Superiorem remittat.*

Hanc doctrinam confirmat Pariſienſis Eccleſiæ Ritualis Liber anno milleſimo ſexceteſimo primo editus, Titulo *De Sacramento Pœnitentiæ*, Regulâ 4. cuius hæc ſunt verba: *Debet eſſe integra Pœnitentis Confeſſio, nec vnum peccatum debet confiteri, & alterum celare, ſi veram & perfectam abſolutionem conſequi deſiderat. Hic cauebit Sacerdos, ne Pœnitentem abſoluat ab vno peccato, altero retento, niſi fortè de eorum ſit genere peccatorum, quæ ad Superiorem iure ipſo deuoluuntur, & remittuntur; & tunc mittat ad Superiorem.*

Id omninò conſonum eſt Inſtructionibus *S. Caroli de Pœnitentiæ ſacramento*, quarum hæc ſunt verba. *Si cenſurâ aut peccato Pœnitens ſit irretitus, à quo non poſſit abſoluere, ne tamen eum reijciat, ſed potius iuuare ſtudeat: Qua in re cum liceat eum à quibus poteſt abſoluere, & pro Reſeruatorum Abſolutione mittere ad eum, qui habet abſoluendi facultatem, videbit tamen vtrum Animæ illius magis conſulatur, ſi ipſe abſoluendi facultatem impetret coram, ſi fieri poſſit, alioqui per literas ſaltem, idque cautè, quantum fieri poſſit: Vt ita Pœnitentem vno tempore ab omnibus peccatis abſoluat.*

Quæ mihi conuenientior videtur Diſciplinæ ratio, magis probata eſt *Sanct. Carolo Borromæo* in Inſtructionibus pro ijs, qui Sacramentum Pœnitentiæ in Vrbe, & Diœceſi Mediolanenſi miniſtrabunt. *Confeſſor* (inquit) *ſæpius legat, iuxtaque ſo Tribunali affixam habeat, Bullam in Cœna Domini, alioſque Caſus Sedi Apoſtolicæ aut Nobis reſeruatos. Qui verò his Caſibus irretiti fuerint, ad eam mittantur, qui ab ijs abſoluendi poteſtatem habet, prius quàm illos audiat, vel ab alijs peccatis abſoluat.*

Si verò inferior auditâ omnium peccatorum Confeſſione Pœnitentem abſolueret ab ijs, à quibus poteſt, quod plerique Doctiſſimi Theologi * iure fieri poſſe cenſent, remitterentur illi omnia peccata, modò rectè diſpoſitus eſſet; cum ordine tamen ad abſolutionem alteram quam paratus eſſet poſtulare, ac recipere ab eo ad quem remitteretur, acceptâ congrua Pœnitentia. Ex vtraque enim illa Abſolutione partiali Sacramentum vnum eo in caſu confici, & quaſi vnam moraliter Abſolutionem vnamque Confeſſionem cenſendam, Theologi illi ſentiunt. Cæterùm, quòd Deum ſpectat, vnum peccatum ſine altero non poſſe remitti, certiſſimum eſt; cùm homo ex parte Dei amicus, & ex parte inimicus eſſe non poſſit, nullumque mortale peccatum cum gratia, & charitate, quæ filios Dei faciunt, poſſit conſiſtere.

Henricus Gandauenſis Quodlib. 11. Q. 1. Petrus Paludanus in 4. Senten. Diſt. 17. q. 2. a. 1. concl. 2. Silueſter Prierias in Summa, verbo Confeſſio 1. § 9. Caietanus in Sũma, verbo Confeſſio. Conditione 10. Paulus Sonnius, in 4. Sent. Diſt. 18. Coteb. 2. &c.

REGVLA IX.

Et ſi venialium peccatorum Confeſſio non ſit neceſſaria, illa tamen confiteri oportet, de quibus dubitatur an mortalia ſint, an venialia.

ALioqui Pœnitens exponit ſe periculo celandi peccatum aliquod mortale in Confeſſione, proindeque ſacrilegium committit, & Confeſſionem iterare debet.

Confirmatur ex *Sanct. Thoma*, Quæſtione 6. Supplementi Articulo 3. ad tertium. *Quando* (inquit) *aliquis dubitat de aliquo peccato, an ſit mortale, tenetur illud confiteri dubitatione manente. Quia qui aliquid committit, vel omittit, in quo dubitat eſſe peccatum mortale, peccat mortaliter, diſcrimini ſe committens. Et ſimiliter periculo ſe committit, qui de hoc, quod dubitat eſſe mortale, negligit confiteri: Non tamen debet aſſerere illud mortale eſſe, ſed dubitatiuè loqui, & iudicium Sacerdotis exſpectare, cuius eſt diſcernere inter lepram, & lepram.*

REGVLA X.

Quamuis mendacium in Confeſſione venialium commiſſum, cùm alia ſuppetit Sacramenti materia, lethale peccatum non eſſet, certè periculoſiſſimum eſt. Mentiri verò circa peccata mortalia, eſt abſque dubio lethale peccatum.

QVamquam enim quibuſdam Theologis materiæ leuitas mendacium circa venialia peccata in Confeſſione admiſſum, cùm alia confitetur Pœnitens, nec debitam Sacramento materiam ſubtrahit, à peccato mortali excuſare videatur: Non tamen hominibus mentitur, ſed Deo, iniuriámque Sacramento facit, qui mendacium huiuſmodi committit. A nemine verò in dubium reuocatur, quin mendacium circa peccata mortalia, aut venialia, quæ ſola Pœnitens confitetur, ſit peccatum lethale. Cùm enim in iudicio etiam ciuili mentiri in re graui ad iudicium ipſum pertinente, lethale peccatum ſit: Lethale pariter peccatum eſſe, & quidem longè grauius, nemo negauerit, in ſacro Iudicio, ſcilicet in Confeſſione Sacramentali mentiri de rebus ad ipſam Confeſſionem pertinentibus. Si quis ergo à Confeſſario interrogatus de aliquo peccato lethali, illud ſe commiſiſſe neget, cum reuera commiſerit, & ſe commiſiſſe meminerit, ſacrilegij reus eſt, & Confeſſionem iterare tenetur, ſi Abſolutionem illo in ſtatu recipiat. Idem eſto iudicium, ſi quis de aliquo mortali certò ſe accuſet, quod non commiſit, aut quod ſe commiſiſſe haud ipſi certum eſt. Iudicem enim à Deo conſtitutum decipit, occaſionémque illi præbet, abutendi Claue ſcientiæ, inimicum Dei ipſum iudicando, & à lethali peccato, cuius non eſt reus, fruſtra ipſum abſoluendo. Ne verò quis exiſtimet humilitatis causâ id licere, cum falſa ſit humilitas, quæ veritatem oppugnat. Vnde *Sanct. Auguſtinus*, Sermone 181. alias 29. *De verbis Apoſtoli*, Cap. 4. ait: *Cum humilitatis causâ mentiris, ſi non eras peccator antequam mentireris, mentiendo efficeris, quod euitaueras. Veritas in te non eſt, niſi te ita dixeris peccatorem, vt etiam eſſe cognoſcas. Veritas autem ipſa eſt, vt quod es dicas. Nam quomodo eſt humilitas, vbi regnat falſitas?* Neque id repugnat celebri *Sanct. Gregorij* Sententiæ: *Bonarum mentium eſt, ibi culpas ſuas agnoſcere, vbi culpa non eſt*. Id enim vnum ſignificat, iuſtos etiam vereri debere ne opera ſua ſordibus, ac næuis aliquibus inficiantur, quibus Deo diſpliceant, ſecundùm illud Iob. 9. *Verebar omnia opera mea, ſciens quod non parceres delinquenti*. Debet etiam iuſtus ſe peccatorem confiteri in genere, iuxta illud *Tertulliani*, Libro De Pœnitentia, *Peccator omnium notarum cum ſim, nulli rei niſi Pœnitentiæ natus*, &c. Quia nemo ſine peccato viuit: *In ſpecie verò non dicat ſe perpetraſſe peccatum; niſi ſciat, vel credat ita eſſe*; (inquit *Sanct. Raymundus* Lib. 3. §. 24.) Vel vt ait *S. Thomas*) Agnoſcere culpam vbi culpa non eſt, dupliciter intelligitur, *Vno modo quantùm ad ſubſtantiam actus, & ſic non eſt verum. Non enim ad bonam mentem pertinet, ſed ad errantem,*

vt ſe

vt ſe actum aliquem commiſiſſe agnoſcat, quem non commiſit. Aliomodo quantùm ad conditionem actus, & ſic verum eſt quòd S. Gregorius dicit, quia iuſtus in actu qui de ſe bonus eſt, formidat ne aliquis defectus ex parte ſua fuerit. Et ſic dicitur Iob 9. Verebar omnia opera mea. *Et ideò ad bonam mentem etiam pertinet, vt hanc formidinem, quam corde tenet, lingua accuſet.* Tandem *Per Confeſſionem debet Pœnitens ſe Confeſſori ſuo manifeſtare. Qui autem aliud Sacerdoti de ſe loquitur quàm in ſuâ conſcientiâ habeat, ſiue bonum, ſiue malum, non ſe Sacerdoti manifeſtat, ſed magis occultat: Et ideò non eſt idonea Confeſſio, niſi os cordi concordet; vt ſolùm hoc os accuſet, quod conſcientia tenet.* Hæc *S. Thomas*, loco ſupra citato. Et in 4. *Sententiarum*, Diſt. 21. Quæſt. 2. Art. 3.

R E G V L A XI.

Fidelem Confeſſionem non facit, lethaliſque peccati reus eſt, qui circumſtantias opus à peccato prorſus excuſantes, aut ita minuentes vt veniale faciant, quod aliàs eſſet mortale, ſilentio premit.

ILle enim Confeſſarium decipit in re graui, neque cor ſuum effundit ſicut aquam in conſpectu Dei, & Miniſtri eius; cùm aliud profiteatur ore, ab eo quod in animo gerit. Si quis, verbi gratiâ, occidit aggreſſorem cùm inculpatæ tutelæ moderamine, (vt loquuntur Theologi) id eſt, neceſſariâ vitæ ſuæ defenſione compulſus; vel in bello iuſto hoſtes interfecerit; & homicidia ſe perpetraſſe ſimpliciter declaret, confitetur vt mortale peccatum, quod nullum reuera peccatum eſt, adeóque mortaliter peccat. Si quis item vrgente fame panem alienum inuito Domino arripuit, cùm fruſtra mendicaſſet, séque furti reum ſimpliciter confiteatur, circumſtantiam illam non explicans, mortalis peccati reatum incurrit. Item ſi quis de violato ieiunio quadrageſimali ſe accuſet, qui ob infirmitatem ieiunare non potuit, nec circumſtantiam infirmitatis aperiat, lethali peccato ſe obſtringit. Lethalis tamen peccati reos non cenſerem homines ſimplices, rudes: imperitos, qui circumſtantias illas malo animo, vel ex induſtria, Confeſſarium non celarent: Illorum enim ſimplicitati, & imperitiæ prudens Confeſſarius ſuccurrere debet.

R E G V L A XII.

Pœnitens confiteri tenetur circumſtantiam Relapſus in eadem peccata.

HÆc enim circumſtantia peccati grauitatem plurimum auget: *Fiuntque nouiſſima hominis* ita relapſi *peiora prioribus*, vt Chriſtus docet. Hanc Regulam confirmat *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 22. Quæſt. 1. Articulo 3. vbi eorum opinionem refellit, qui hanc circumſtantiam non eſſe neceſſariò in Confeſſione aperiendam contendebant: *Sed ex hac opinione* (inquit) *videtur relinqui quòd non poſſit plenè recidiuantis morbo remedium adhiberi: Multa enim expediunt ad ſpiritualem ſalutem recidiuantis, quæ non ſunt neceſſaria innocenti; vt ſcilicet circa eum maior cautela adhibeatur. Et ideò videtur diſtinguendum eſſe, quod in Confeſſione eſt aliquid exponendum dupliciter: Vno modo directè; & ſic exponi dicitur, cuius Abſolutio per Confeſſionem quæritur: Et ſic peccata dimiſſa recidiuans nullo modo confiteri tenetur, nec in generali, nec in ſpeciali, cuicumque confiteatur: Alio modo indirectè, ſicut illud ſine quo ſciri non poteſt debitus ſatisfaciendi modus: Cùm enim Contritio ſecundùm quòd eſt de neceſſitate ſalutis, votum Confeſſionis, & Satisfactionis debitæ includat, tenetur ille qui confitetur, Sacerdoti exponere ea, quibus Sacerdos poſſit ſcire quæ Satisfactio ſit congrua iniungenda; ſicut confitens confitetur Sacerdoti interdum ſe eſſe infirmum, vt ieiunium non imponat: Et per hunc modum tenetur recidiuans notificare peccata dimiſſa, quantum ſufficit ad hoc quòd ſciatur, quæ Satisfactio eſt ei iniungenda; vt ſi ipſe frequenter lapſum carnis paſſus eſt ex aliqua occaſione, illa occaſio prædicatur per Satisfactionem; & ſic de alijs peccatis: Et ad hoc videtur ſufficere Confeſſio dimiſſorum peccatorum in generali: Tamen interdum ad aliqua ſpecialia oportet deſcendere ſecundùm quòd confitens videri opportunum: Non enim poteſt in his aliqua certa menſura præfigi.*

Denique inter varias corruptæ Moralis Propoſitiones *Innocentius XI.* Pontifex Maximus hanc damnauit 58. *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicuius conſuetudinem.*

R E G V L A XIII.

Imminente naufragio, vel prælio, aut alio præſente periculo, ex quo nullus pateat exitus, ſi Sacerdos omnium Pœnitentiæ remedium poſtulantium Confeſſiones integras excipere non poſſit, plures ſimul peccatum aliquod ſuum confeſſos, aut generatim dumtaxat ſe de peccatis accuſantes, & ſigna Contritionis dantes, abſoluere ſacramentaliter poteſt, & debet.

CVm enim Eccleſiæ Clauibus ſe ſubijciant, faciántque in illis anguſtijs, quod in ſe eſt, remedio à Chriſto inſtituto, & Eccleſiæ commiſſo, lapſiſque in mortale peccatum poſt Baptiſma neceſſariò, priuari non debent, ne ligati exeant ex hoc mundo. Si tamen ex eo periculo euaſerint, omnia peccata ſua ſigillatim ac ſoli tenentur Sacerdoti confiteri.

R E G V L A XIV.

Lethaliter peccaret Sacerdos, qui extra huiuſmodi periculorum extrema, multorum ſimul Confeſſiones audiret, etiam puerorum doli capacium.

PRæceptum enim Eccleſiæ violare non vereretur, quæ Confeſſionem ſecretam eſſe iubet, atque à ſolo Pœnitente fieri, Canone 21 Concilij Lateranenſis 4. *Omnis vtriuſque ſexus Fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata ſaltem ſemel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti.*

R E G V L A XV.

Sacerdos vocatus ad infirmum, qui obmutuit, aut rationis vſu deſtitutus eſt, ipſum abſoluere poteſt & debet ex aliorum teſtimonio, aſſerentium Pœnitentis animi ſigna ipſum exhibuiſſe, & Confeſſarium poſtulaſſe.

HÆc Regula nititur imprimis auctoritate *S. Auguſtini* Libro 1. *De Adulterinis Coniugijs*, Capp. 26 & 28. vbi Catechumenos in extremis conſtitutos, etiamſi nec ad interrogata reſpondere, nec Baptiſmum petere poſſint, eſſe nihilominus baptizandos docet; & ſimiliter moribundis Pœnitentibus Reconciliationem ſiue Abſolutionem concedendam, etiamſi ipſos vox, & ſenſus defecerint. *Catechumenos* (inquit) *in vltimo vitæ huius conſtitutis, ſi morbo vel caſu aliquo ſic oppreſſi ſunt, vt quamuis adhuc viuant petere tamen ſibi Baptiſmum, vel ad interrogata reſpondere non poſſint, proſit eis quòd eorum in Fide Chriſtiana iam nota voluntas eſt, vt eo modo baptizentur, quo modo baptizantur infantes, quorum voluntas nulla adhuc patuit.* Et poſtquam ſignificauit eos non eſſe iudicandos, qui contrariam diſciplinam vſurpant, & baptizare non audent eos, qui pro ſe reſpondere nequiuerint, ne fortè contrarium gerant voluntatis arbitrium: Eorum ſcrupulum his verbis amolitur. *Sed non ſolùm incredibile eſt nec in fine vitæ huius baptizari Catechumenum velle: Verum etiam ſi voluntas eius incerta eſt, multò ſatius eſt nolenti dare, quàm volenti negare; vbi velit, an nolit, ſic non apparet, vt tamen credibilius ſit eum, ſi poſſet, velle ſe potiùs fuiſſe dicturum ea Sacramenta percipere, ſine quibus iam credidit ſe non oportere de corpore exire.* Et inferiùs, hypoteſi facta de Catechumeno adultero, conſtituto in extremis, & vocis vſu ſenſuúmque deſtituto, eum etiam baptizandum eſſe cenſet. *Ego* (inquit) *non ſolùm alios Catechumenos, verum etiam eos qui viuentium coniugijs copulati retinent adulterina conſortia, cum ſaluo corpore in his permanentes non admittamus ad Baptiſmum; tamen ſi deſperati, & intra ſe Pœnitentes iacuerint, nec pro ſe reſpondere potuerint, baptizandos puto, vt etiam hoc peccatum cum cæteris Lauacro regenerationis abluatur. Quis enim nouit vtrum fortaſſis adulterinæ carnis illecebrâ vſque ad Baptiſmum ſtatuerant detineri?* Tandem eamdem eſſe Pœnitentiæ rationem aſſerit, id eſt, eam Fideli moribundo, ante Sacerdotis aduentum vocis

vſum amittenti adminiſtrandam eſſe. *Quæ autem Baptiſmatis, eadem Reconciliationis eſt cauſa, ſi fortè Pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccupauerit. Nec ipſos enim ex hac vita ſine arrha ſuæ pacis exire velle debet Mater Eccleſia.*

Nititur ſecundò Concilij Carthaginenſis quarti Canone 76. cuius hæc ſunt verba: *Is qui Pœnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu dum ad eum Sacerdos inuitatus venit, oppreſſus infirmitate obmuteſcat, vel in phreneſim verſus fuerit, dent teſtimonium qui eum audierunt, & accipiat Pœnitentiam. Et ſi continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impoſitionem, & infundatur ori eius Euchariſtia. Si ſuperuixerit, admoneatur à ſupradictis teſtibus ſuæ petitioni ſatisfactum, & ſubdatur ſtatutis Pœnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos, qui Pœnitentiam dedit, probauerit.*

Tertiò, nititur Concilij Arauſicani 1. Canone 12. *Subitò obmuteſcens,* (inquit) *prout ſtatutum eſt, baptizari, aut Pœnitentiam accipere poteſt; ſi voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum verbis habet, aut præſentis in ſuo nutu.*

Quartò, auctoritate *S. Leonis*, Epiſtolâ 83. aliàs 91. ad *Theodorum* Foroiulienſem Epiſcopum. *Oportet* (inquit) *vnumquemque Chriſtianum conſcientiæ ſuæ habere iudicium, ne conuerti ad Deum de die in diem differat, nec Satisfactionis ſibi tempus in fine vitæ ſuæ conſtituat: Quia periculosè hâc ſe conditione fragilitas, & ignorantia humana concludit, vt ad paucarum horarum ſe referuet incertum: Et cùm poſſit pleniore Satisfactione indulgentiam promereri, illius temporis anguſtias eligat, quo vix inueniat ſpatium vel Confeſſio Pœnitentis, vel Reconciliatio Sacerdotis. Verumetiam talium neceſſitati ita auxiliandum eſt, vt & actio illis Pœnitentiæ, & Communionis gratia, ſi eam etiam amiſſo vocis officio, per indicia etiam integri ſenſus poſtulant, non negetur. At ſi aliquâ ægritudine ita fuerint aggrauati, vt quod paulò ante poſcebant, ſub præſentia Sacerdotis ſignificare non valeant: Teſtimonia eis Fidelium circumſtantium prodeſſe debebunt, vt ſimul & Pœnitentiæ, & Reconciliationis beneficium conſequantur.*

Quintò, nititur Concilij Toletani 12. Canone 2. *Multos* (inquit) *ſæpè conſpeximus in ſalute poſitos vltimum deſiderantes Pœnitentiæ fructum, & rursùs nimietate ægritudinis ita loquendi, & ſentiendi naturale prædidiſſe officium, vt nulla illis cura ſalutis ſuæ videretur ineſſe, nullo etiam priſtinæ deuotionis noſcerentur deſiderio anhelare: Quorum tamen caſibus Fraternitas condolens, ita talium neceſſitates in fide ſuſcepit ſua, vt vltimum illis tribuatur Viaticum, ſcilicet ne ſine fructu Pœnitentiæ tranſire videantur è ſæculo.* Idémque confirmat Concilium Toletanum 13. Canone 9. *Sicut Baptiſma, quod neſcientibus paruulis ſine vlla contentione in fide tantùm proximorum accipitur: Ita Pœnitentiæ donum, quod neſcientibus illabitur, abſque impugnantiâ violationis, hi qui illud acceperint, obſeruabunt.* Sicut ergo ad gratiam Baptiſmi ſuſcipiendam non eſt neceſſaria cognitio adminiſtrationis Baptiſmi ſibi factæ, vt Baptiſmus paruulorum demonſtrat: Ita nec ad gratiam Reconciliationis in Sacramento Pœnitentiæ ſuſcipiendam ſemper, & in omni caſu neceſſaria eſt in eo qui abſoluitur cognitio eorum quæ circa ipſum geruntur.

Sextò, idem confirmat Rituale Romanum, de moribundo ita loquens: *Si petijt Sacerdotem vt confiteretur, oſtendit ſe facere velle omnia quæ debet, & interea factus eſt mutus, vel phreneticus, & periculum eſt in mora, debet præſupponi contritus, & faciente aliquo Confeſſionem generalem pro eo, ſicut fit in populo, Sacerdos faciat Abſolutionem ab omni ſententia, & peccato: Et poteſt iniungere circumſtantibus aliquid pro eo faciendum, vel hæredibus aut conſanguineis pro eius Anima, ſi volunt acceptare. Deinde debet ei dari Euchariſtia, ſi non ſit confeſſus.*

REGVLA XVI.

Homines moribundos, quos vox & ſenſus defecit, antequam vllum Pœnitentis animi ſignum darent, ac Sacerdotem poſtularent, abſoluere non licet, ſi conſtet vitijs deditos fuiſſe, aut peccandi proximis occaſionibus implicatos.

IN voluntate namque peccandi perſeuerare cenſentur, donec eam ſe depoſuiſſe demonſtrauerint. Nec aliud colligi poteſt ex loco *S. Auguſtini* ſuperiùs citato, vbi Catechumenos qui adulterina retinent conſortia, baptizandos eſſe docet, ſi infirmitate correpti vocis, & ſenſus vſum ſubitò amiſerint, eamdémque eſſe Pœnitentiæ rationem. Supponit enim *S. Auguſtinus*, illos in adulterinæ carnis illecebra perſeuerare noluiſſe, & propoſitum illis fuiſſe concubinas dimittere ante Baptiſmum, atque peccato nuntium omninò remittere; & in illis anguſtijs illos, *Intra ſe pœnitere*, quod credibile faciebat Catechumenorum ſtatus, quem ſponte ſuſceperant, & Baptiſmi ſuſcipiendi voluntas, quæ coniuncta præſumebatur cùm voluntate ſincerâ præſtandi ea omnia, ſine quibus Eccleſia ipſus ad Baptiſmum non admiſiſſet. Illos ergo vitio deditos homines; aut etiam vagos, & ignotos, quibus nullum teſtimonium fide dignum perhibetur, quòd pie, & Chriſtianè vixerint, nullus Sacerdos abſoluat.

REGVLA XVII.

Moribundum hominem, qui vocis vſu, ſenſúque ſubitò deſtitutus, Pœnitentiam ac Reconciliationem nec verbis nec nutibus petijt, nullàue ſigna pœnitentis animi dare poteſt, abſoluere non licèt, quamuis benè vixerit, & Confeſſionem Communionémque frequentauerit.

ITa cenſet Sacra Facultas Pariſienſis, ad cuius examen inter alias Propoſitiones ex Libro quodam exceptas hæc etiam Propoſitio olim delata eſt: Talis Infirmus, *Qui amiſit loquelam, vel vſum rationis, ſi benè viuebat vt bonus, & fidelis, & frequentabat Confeſſionem, & Communionem, quamuis non petierit Sacramenta, quia ex inſperato talia acciderunt, debet præſupponi contritus, & faciente aliquo Confeſſionem pro eo, ſicut fit in Populo, Sacerdos faciat Abſolutionem ab omni ſententia, & peccato:* Quam Propoſitionem eadem Sacra Facultas in ſolemnibus Comitijs die tertiâ Februarij anni 1665. in Sorbona celebratis hâc Cenſurâ notauit: *Doctrina huius Propoſitionis vniuerſim, & abſolutè ſumpta, eſt in praxi periculoſa.* Neque enim Pœnitentis actus qui ſunt materia neceſſaria Sacramenti Pœnitentiæ, in hâc hypotheſi deprehenduntur, nec præſentem Pœnitentis ſtatum, & intentionem ſatis perſpectam habet Sacerdos, vt Abſolutionis ſententiam per modum iudicij proferre poſſit. Alia verò Catechumenorum, & publicè Pœnitentium ratio erat, de quibus in Regulæ ſuperioris explicatione diximus. In illis enim Baptiſmi ſuſcipiendi, in illis Reconciliationis, & Abſolutionis virtualem certè intentionem perſeuerare compertum erat, cùm Baptiſmum petijſſent, noménque dediſſent, vel Pœnitentiam profeſſi eſſent, & ad hæc Sacramenta ſuſcipienda inſtruerentur, expiarentur, præpararentur ab Eccleſia. Verùm in hypotheſi Regulæ, quam explicamus, virtualem intentionem perſeuerare minimè compertum eſt. Moribundis igitur vocis vſu ſenſúque ſubitò deſtitutis Abſolutio ſacramentalis tunc tantùm tribuenda eſt, cum ipſos Pœnitentis animi ſigna exhibuiſſe, & Confeſſarium poſtulaſſe, aliorum ſaltem relatione ac teſtimonio conſtat, quicquid Theologi nonnulli contra ſcripſerint.

Nec alius eſt ſenſus Sacerdotalis Venetijs editi apud *Ioannem Variſcum* anno 1560. Statutorum Synodalium Eccleſiæ Lemouicenſis, editorum Lemouicibus anno 1620. Cap. 21. Conditor contrariam ſententiam ſecutus videtur, ſed cùm à Sede Apoſtolica confirmata non ſint, vel ab alijs Eccleſijs recepta, ea in praxi ſequi non tenemus. Sic autem habent: *Poterit quoque idem applicari remedium ei, qui iudicio, omniúmque ſenſuum vſu ſtatim captus eſt, non petitâ Pœnitentiâ, nullóque ſigno Contritionis edito, cum violentiâ morbi iudicatur derepente, & ex improuiſo præuentus, & oppreſſus, & Chriſtianè vixit, ferrique poteſt indicium ex actionibus vitæ, & moribus eum libenter Pœnitentiæ Sacramentum petiturum fore, ſi tempus, & morbi violentia permiſiſſent, licet hoc in caſu nihil de Abſolutionis effectu promittere poſſimus. Sed Animarum ſaluandarum cauſâ nullum remedium omittere debemus, quod Deus poteſtati noſtræ commiſit, Deum orantes, vt immensâ bonitate, & miſericordiâ, quod deeſt ægrotorum diſpoſitioni, ſuppleat, cætera inſcrutabilibus Dei Iudicijs commendantes.*

R E-

R E G V L A XVIII.

Confeſſio abſque Contritione, vel Attritione antecedente, concomitante, vel ſubſequente facta, prorſus inualida, adeóque iteranda eſt.

COntritio enim perfecta, vel imperfecta, quæ Attritio vocatur, diſpoſitio neceſſaria eſt ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ ſuſcipiendam: Et *Quouis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis motus fuit neceſſarius*. Qui ergo peccata ſua confitetur, abſque Contritione, vel Attritione antecedente, concomitante, vel ſubſequente, eáque deſtitutus abſoluitur, diſpoſitionem neceſſariam non affert ad Pœnitentiæ Sacramentum: Eius itaque Pœnitentia nulla, & inualida eſt, cum Sacramento ſacrilegè abutatur. Pęnitentia enim ſola Confeſſione non conſtat, ſed & Contritionè, & Satisfactione, qui ſunt actus Pœnitentis, & *Quaſi materia Sacramenti*, (vt Concilium Tridentinum loquitur.) Pœnitentiam autem nullam, & inualidam, Confeſſionémque ſacrilegã iterari oportere nemo negauerit.

Præterea, *A mortuo, quaſi qui non ſit, perit Confeſſio*, (vt dicitur *Eccleſiaſtici* 17.) Confeſſio igitur quæ fit à peccatore, in quo nullum eſt vitæ nouæ initium per Contritionem ſaltem imperfectam, nulla, inualida, & ſacrilega eſt. *Qui confitetur* (inquit S. Auguſtinus) *foras prodit. Foras prodire non poſſet, niſi viueret. Viuere non poſſet, niſi reſuſcitatus eſſet.*

Fruſtra verò quidam obijciunt locum *S. Thomæ*, In 4. *Sententiarum*, Diſt. 17. Quæſtione 3. Articulo 4. Quæſtiuncula 1. & Quæſtione 7. Supplementi, Articulo 2. *Confeſſio* (inquit) *eſt actus virtutis; & pars Sacramenti: Secundùm autem quòd eſt actus virtutis, eſt actus meritorius propriè, & ſic Confeſſio non valet ſine charitate, quæ eſt principium merendi: Sed ſecundùm quod eſt pars Sacramenti, ſic ordinat confitentem ad Sacerdotem qui habet Claues Eccleſiæ, qui per Confeſſionem conſcientiam confitentis cognoſcit: Et ſecundùm hoc Confeſſio etiam poteſt eſſe in eo, qui non eſt contritus, quia poteſt peccata ſua Sacerdoti manifeſtare, & Clauibus Eccleſiæ ſe ſubijcere. Et quamuis tunc non percipiat Abſolutionis fructum, tamen recedente fictione percipere incipiet; ſicut etiam & in alijs Sacramentis: Vnde non tenetur iterare Confeſſionem qui fictus accedit, ſed tenetur poſtmodum fictionem ſuam confiteri.* Confeſſio abſque Contritione, vel Attritione ſufficienti facta, eſt Confeſſio informis: Et qui verè contritus aut ſufficienter attritus non eſt, ad Sacramentum fictus accedit: Nec tamen (inquiunt) iterare Confeſſionem tenetur, *S. Thoma* Iudice.

Fruſtra (inquam) hunc locum obijciunt: Cùm enim ait *S. Thomas*, hominem qui ad Sacramentum Pœnitentiæ fictus accedit, non teneri ad iterandam Confeſſionem, ſed ſolùm ad confitendum poſtmodum fictionem ſuam; intelligendus eſt de homine, qui apud eumdem Sacerdotem peccata ſua ſemper deponit; vel qui ſine Contritione aut Attritione ſufficienti confeſſus, hunc defectum ignorauit. Qui igitur Confeſſionem fecit, & Abſolutionem accepit abſque ſincero dolore de peccatis, eorúmque deteſtatione, quatenus ſunt offenſa Dei, ſi eumdem adeat Confeſſarium, eíque ſuam illam fictionem declaret, minimè neceſſe eſt, vt cętera peccata confiteatur, quæ in ſacrilega illa Confeſſione aperuerat, quia fictionem illa aperiendo eidem Sacerdoti, aut *Conſcientiam illius per Confeſſionem cognoſcit*, eadem peccata ſubijcit clauibus Eccleſiæ, (vt docet *S. Thomas*) Conſcientiam verò peccatoris per Confeſſionem præcedentem penitus non cognouit Sacerdos, ſiquidem fictionem illius perſpectam non habuit: ipſum enim non abſoluiſſet, ſi neque contritum, neque ſufficienter attritum eſſe cognouiſſet. Præterea, ſi fictionem confiteri tenetur, eam certè aperire debuit Sacerdoti prima Confeſſione, in qua ipſam commiſit: Cùm enim huiuſmodi fictio ſit lethale peccatum, certum eſt eum qui ſine dolore ſincero de peccatis, & eorum deteſtatione, quatenus Deum offendunt, abſoluitur, Confeſſionem integram non feciſſe, ſiquidem fictionem illam celauit. Confeſſio autem, quæ non eſt integra, prorſus inualida eſt, nec eſt Confeſſio, ſed Confeſſionis ſimulatio. Cùm itaque fictio illa, ſeu contritionis defectus peccatori confitenti cognitus, pars fuerit peccatorum lethalium, quorum reus erat cùm primùm confeſſus eſt, nec ab illa fictione fuerit abſolutus, quam poſtmodum confiteri tenetur, ſecundùm *S. Thomam*; euidens eſt ipſum à reliquis etiam peccatis abſolutum non fuiſſe: Illa ergo cùm ipſa fictione tenetur confiteri, vt ſimul ab omnibus abſoluatur: Niſi eidem, cui primùm confeſſus eſt, Sacerdoti fictionem illam confiteatur, qui peccatorum memor iam clauibus Eccleſiæ à Pœnitente ſubiectorum, conſcientiæ illius ſtatum ex vnius fictionis confeſſione ſatis perſpectum, & exploratum habet. Verùm ſi peccator alterum Confeſſarium adeat, non ſufficit, vt fictionem ipſi confiteatur, ac de ſacrilega Confeſſione ſe accuſet, ſed & reliquorum peccatorum Confeſſionem ipſum iterare neceſſe eſt: Alioquin conſcientiæ illius ſtatum Sacerdos ille cognitum non habebit. Iudex ergo illius in ſacro Pœnitentiæ tribunali eſſe non poterit, nec pro grauitate peccatorum congruam ſatisfactionem imponere, nec Abſolutionis Sententiam vice Chriſti proferre: Ipſum enim Iudicem, qui ſententiam profert, plenam cauſæ cognitionem habere neceſſe eſt. Ita *S. Thomam* interpretatur *S. Antoninus* 3. P Tit. 14. Cap. 19. §. 5. *Poteſt* (inquit) *ſuſtineri opinio Thomæ, loquendo de illo qui confitetur ei cui priùs; & non oportet iterare Confeſſionem ei priùs factam, licèt fictam, etiamſi Sacerdos non recoleret peccata ſibi priùs dicta; quia nec quando Confeſſio eſt integra, oportet quòd recolat actu de principio vſque ad finem. Et maximè quia hîc ſufficit abſoluere ab omnibus, & iniungere Pœnitentiam pro fictione, & pro alijs quòd faciat Pœnitentiam tunc ſibi iniunctam:*

Poteſt etiam explicari *S. Thomas* de peccatore, qui ad Sacramentum Pœnitentiæ fictus accedit, ſed fictionem illam ſuam, ſeu contritionis defectum ignorat: Qua in hypotheſi Pœnitens Confeſſionem iterare non tenetur, quam nullam fuiſſe neſcit. Ipſe ſui ſit Interpres *S. Thomas* locis ſupra laudatis. *Quilibet* (inquit) *tenetur ad Confeſſionem mortalium; ſed ſi aliquis ſemel confeſſus eſt, etiam in mortali exiſtens, non tenetur vlteriùs ad confitendum eadem peccata; quia cùm nullus ſciat ſe charitatem habere, nullus ſciret ſe confeſſum fuiſſe: Ergo non eſt de neceſſitate Confeſſionis quòd ſit charitate formata.* Idque confirmatur ex verbis eiuſdem Angelici Doctoris, 3. P. Quæſt 80. Articulo 4. ad quintum dicentis: *Quod non habeat aliquis conſcientiam ſui peccati, poteſt contingere ſine culpa ipſius; puta cùm doluit de peccato, ſed non eſt ſufficienter contritus. Et in tali caſu non peccat ſumendo Corpus Chriſti: Quia homo per certitudinem ſcire non poteſt, vtrum ſit verè contritus: Sufficit enim ſi in ſe ſigna contritionis inueniat, putà ſi doleat de præteritis, & proponat cauere de futuris.* Ita rurſus *S. Thomam* explicat *S. Antoninus* ibidem, & de eo loqui ait, *Qui fictus eſt, quia habet dolorem, ſed ita imperfectum quòd nec cùm Sacramento actu ſuſcepto ſufficit ad contritionem: Nihilominus tamen hanc imperfectionem, quæ eſt fictio, non confitetur, quia credit ſe ſufficienter eſſe diſpoſitum, & ſic non ſcienter celat peccatum, quod fuit in hoc quòd non examinauit conſcientiam ſuam ſicut debuit. Tali, quando redijt ad cor, & recolit ſe non benè feciſſe debitum, & ex negligentia aliqua oblitum, tunc incipit valere Confeſſio. & non tenetur confiteri illa quæ priùs confeſſus fuit ſic fictus, quia non fuit dimidiata ex intentione, ſed ſolùm illam fictionem tenetur confiteri. Si autem fuiſſet fictio, quia non doleret, & ſcienter celata fuiſſet, Confeſſio eſt nulla: Vel ſi fictio fuiſſet confeſſa, non debuiſſet dari Abſolutio*, (ea manente.) Id rurſus confirmat ſententia illa *S. Thomæ*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 21. Quæſt. 2. Articulo 2. bis repetita: *Confeſſio operatur præſuppoſitâ Contritione*. Vbi ergo nulla Contritio eſt, ſiue perfecta, ſiue imperfecta, quæ Attritio vocatur, Confeſſio eſt inualida, adeóque iteranda.

Cùm autem *S. Thomas* ait, peccatorem, qui ſine Contritione confitetur, quamuis tunc non percipiat Abſolutionis fructum, recedente tamen fictione percepturum, *ſicut etiam in alijs Sacramentis*: Comparationem vſquequaque accuratam non inſtituit inter Pęnitẽtiam, & alia Sacramenta, quæ recedente fictione gratiam conferunt. Illa enim etſi ſacrilegè ſuſcepta, vera nihilominus Sacramenta erant. Adultus, verbi gratià, qui ſine diſpoſitionibus ad gratiam iuſtificantem neceſſarijs baptizatur, verum Sacramentum recipit, Chriſti Charactere inſignitur, fit Eccleſię membrum: & Sacramentum illud in malo Chriſtiano ratione characteris permanens

Digitized by Google

gratiam operatur, cum obex, ſcilicet fictio præcedens, conuerſione ſinceră ad Deum remouetur. Verùm qui Confeſſionem facit, & Abſolutionem recipit abſque Contritione ſaltem imperfecta, quæ Attritio dicitur, nullum Sacramentum ſuſcipit: Confeſſio illa, & Abſolutio nullum in eo producunt effectum: Nihil in eo relinquunt niſi magnum ſacrilegium: Caracterem non imprimunt, cuius virtute gratia produci poſſit accedente contritione. Quod enim quidam Theologi aiunt, in eo qui fictus accedit ad Sacramentum Pœnitentiæ, produci quemdam ornatum, cuius virtute gratia Sacramenti, recedente fictione, producatur, merum figmentum eſt, nullum in Scriptura, vel Traditione fundamentum habens; neque explicari adhuc potuit quid ſit ornatus ille. Certè ſi Euchariſtia indignè recepta ſpiritualem effectum in anima non producit, recedente etiam fictione, quia characterem non imprimit, cum tamen Sacramentum recipiat, qui Chriſti Corpus indignè manducat, vt docet *S. Thomas* 3. P. Quæſt. 80. Articulo 1. ad primum: Quomodo Confeſſio ſacrilega, quæ characterem pariter non imprimit, imò quæ nullum Sacramentum eſt, gratiam operari dici poteſt fictione recedente, ſecundùm Angelici Doctoris mentem?

Denique *Dominicus Soto*, Ordinis Prædicatorum Theologus eximius, maximámque laudem in Tridentino Concilio conſecutus, dicere non dubitat *S. Thomam* in 4. *Sententiarum locutum fuiſſe cùm vulgo, quod quidem in Summa correxit, & correxiſſet clariùs, ſi huc vſque perueniſſet*. Secundò non *videri idem tribuiſſe huic Sacramento, quod Baptiſmo. Ait enim quod quamuis tunc confeſſus non percipiat Abſolutionis fructum, tamen recedente fictione recipiet, ſicut eſt in aliis Sacramentis. De aliis autem Sacramentis non imprimentibus characterem nuſquam hoc ipſe opinatus eſt; ſed Capreolus, & Paludanus, qui fictitium illum ornatum per Sacramentum hoc imprimi autumant, illum gratiæ fructum recedente fictione, & hic quoque fingunt. Attamen S. Thomas (vt arbitror) non aliud ſibi vult, quàm quòd recedente fictione per Contritionem incipiat homo habere gratiam, & remiſſionem peccatorum, quam non habuit per prius Sacramentum: & ſi iterum confiteatur, habebit etiam gradum ſacramentalem gratiæ ſimilem illi quem habuiſſet per primum Sacramentum*. Hæc paulò prolixius explicare operę pretium fuit, ne Theologi ſolutioris molliorisque doctrinæ in iis, quæ Pœnitentiæ Adminiſtrationem ſpectant, *S. Thomæ* verbis vlteriùs abutantur.

Hanc de fictione Pœnitentium quæſtionem dilucidè Venerabilis *Gerſonius* explicat in Reſponſione ad Quæſtiones quaſdam Morales, Quæſt. 2. *Quædam fictio* (inquit) *eſt perniciosè mentiens; quædam dolosè dimidians; quædam patenter inficiens; quædam inſufficienter diſcutiens. Fictio triplex prior impedit, ne Confeſſio, vel præterea Abſolutio valeat ſic fingenti, quia oportet vel neceſſarium ſit iterum de omnibus ſacramentaliter confiteri. Quarta verò fictio poteſt inueniri, licet non bona, non tamen ſicut priores æqualiter mala, vbi licèt Abſolutio non conferat gratiam, nec peccata deleat, confert tamen ceſſante fictione, nec oportebit de ſic confeſſis iterum confiteri ∴. Mentiens autem in Confeſſione perniciosè, peccat mortaliter. Secus autem eſt de mendacio, quòd ex genere ſuo aliàs eſſet ſolùm veniale, vt videlicet miſcendo quamdam leuem circumſtantiam falſam, vel excuſationem friuolam. Fictio autem ſecunda, ſcilicet dolosè dimidians dicitur, quæ tacet ſolùm ad celandum peccatum ſuum vni certo Sacerdoti, attamen proponit hoc alteri confiteri, & hæc facit in fraudem integritatis ipſius Confeſſionis, videlicet ne vilis reputetur, ſi hoc peccatum tali detegeret, cui iam forſan alia plura detexit grauia, & reſeruans hoc cuidam alteri qui propria neſcit, vt falluciter reperiatur apud humanum iudicium peccator paruus, qui coram Deo eſt peccator magnus ∴. Fictio tertia, quæ eſt patenter inficiens, ſit dum confitens retinet adhuc propoſitum actualiter iterum peccandi, nec habet propoſitum iuxta Confeſſoris voluntatem iniuſtè ablata reſtituendi, & ſatisfaciendi aliis, prout foret ſatisfaciendum. Et hæc fictio relabitur, & coincidit in duo membra fictionis priora: Quia vel hic eſt celatio peccati mortalis, ſi non confitetur hoc propoſitum peccandi: Vel eſt pernicioſum mendacium, ſi dicit ſe pœnitere & dolere peccaſſe, cum manifeſtè oppoſitum oſtendunt ſigna ſua, ex quo non vult ſatisfacere iuxta Sacerdotis Iudicium. Fictio quarta, quæ eſt inſufficienter diſcutiens, poteſt contingere multipliciter. Primò, ignorando factum, quia non fuit ſufficienter recogitatum. Secundò, ignorando ſi factum ſit peccatum, ſaltem mortale. Tertiò, ignorando ſi ſit taliter, & expreſsè confitendum. Quartò, ignorando ſi diſplicentia peccati ſit principaliter in confitente, non ratione culpæ, ſed ratione pudoris, & pœnæ. Quintò, ignorando ſi motus in deteſtationem peccati ſit ſatis intenſus, vel non. Sextò, ignorando ſi ponatur obex Abſolutioni per propoſitum non abſtinendi à peccato. His præmiſſis, dicendum eſt ad Quæſtionem, quod Confeſſio non eſt propter aliquam iſtarum ſex fictionum, quartam fictionem quæ inſufficienter diſcutit, reſpicientium, iteranda. Huius ratio eſt iſta, Quia ipſa Confeſſio obtinet, & habebit efficaciam, vel in Abſolutione Sacramentali virtute clauium Eccleſiæ, vel poſtmodum ceſſante fictione huiuſmodi; ſicut fit etiam quandoque in Baptiſmo. Et ita concordat ſatis S. Thomas cum cæteris Doctoribus*.

REGVLA XIX.

Qui peccatum aliquod mortale in Confeſſione prætermiſit ex Diuini Iuris ignorantia, Confeſſionem iterare tenetur: Si verò ex ignorantiâ facti, ſufficit, vt illud confiteatur, nec cęterorum Confeſſionem repetere neceſſe eſt.

HAnc Regulam tradit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 21. Quæſtione 2. Articulo 2. ad quartum: *Ignorantia Iuris* (inquit) *non excuſat, quia ipſa peccatum eſt; ſed ignorantia facti excuſat. Vnde aliquis de hoc quòd non confitetur peccata, quæ neſcit eſſe peccata propter ignorantiam iuris diuini, non excuſatur à fictione: Excuſaretur autem, ſi neſciret ea eſſe peccata propter ignorantiam particularis circumſtantiæ; vt ſi cognouit alienam, quam credidit eſſe ſuam: Sed obliuio de actu peccati habet ignorantiam facti: & ideò excuſat à peccato fictionis in Confeſſione, quod fructum Abſolutionis, & confeſſionis impedit.*

REGVLA XX.

Quamuis peccata venialia ſine virtuali ſaltem Contritione non deleantur, qui tamen ſine Contritione illa confitetur, & ab illis abſoluitur, non ſemper contrahit mortale peccatum, neque Confeſſionem iterare tenetur.

PRimam huius Propoſitionis partem aſſerit *S. Thomas*, 3. P. Quæſt. 87. Articulo 1. vbi docet Pœnitentiam ad remiſſionem venialis peccati, non minùs quàm mortalis eſſe neceſſariam, quia *Sicut peccatum mortale remitti non poteſt, quamdiu voluntas peccato adhæret, ita etiam nec peccatum veniale*; Sed perfectiori Pœnitentia opus eſſe ad mortalium remiſſionem, ſcilicet actuali deteſtatione omnium, & ſingulorum: Ad venialium verò remiſſionem virtuali tantùm diſplicentiâ, qua vir iuſtus affectu tàm feruido fertur in Deum, & res diuinas, vt quicquid ipſi occurreret, quòd eum ab hoc motu retardaret, diſpliceret ei, & doleret ſe id commiſiſſe, quamuis actu de illo non cogitaret.

Et in 4. *Sententiarum*, Diſt. 21. Quæſt. 1. Articulo 1. ad primum: *Confeſſio generalis* (inquit) *quandoque eſt Sacramentalis, & quandoque non: Sacramentalis quidem eſt, quando aliquis in ſecreto Sacerdoti confitetur quædam quæ meminit, & alia venialia in generali: Et tunc illa generalis Confeſſio ex quatuor habet, quòd valeat ad remiſſionem venialium quantum ad culpam; & etiam pœnam, vel in parte, vel in toto; ſcilicet ex contritione confitentis, ex humilitate Confeſſionis, ex oratione Sacerdotis, ex vi clauium. Quando autem fit publicè coram multis, & cùm multis in Eccleſia, non eſt Sacramentalis: Vnde tunc habet efficaciam ex tribus primis, & non ex quarto. Ad tertium verò reſpondet, quod Contritio generalis ſufficit ad peccatorum venialium dimiſſionem quoad culpam; ſed illud quod habitu retinetur in affectu, excluditur ab illa generalitate; vnde illud non deletur per talem Contritionem, neque etiam per generalem Confeſſionem*, Denique Sacramentum Pœnitentiæ tribus conſtat partibus, ſcilicet Contritione, Confeſſione, Satisfactione, quæ ſunt *Quaſi materia huius Sacramenti*: Cùm igitur venialia peccata

Sacra-

Digitized by Google

Sacramento Pœnitentiæ, & Eccleſiæ clauibus per Sacramentalem Confeſſionem ſubijciuntur, quod certè ſaluberrimum eſt, Pœnitens de illis contritus eſſe debet ſaltem imperfectâ Contritione, quæ peccandi voluntatem excludat: Alioqui Pœnitentiæ Sacramentum in eo qui venialia dumtaxat confitebitur, nullum erit, & carebit effectu.

Pars altera Propoſitionis inde probatur, quod adhæſio ad veniale peccatum, quod vir iuſtus confitetur, adeóque Contritionis in illa Confeſſione defectus, non ſit peccatum lethale: Siquidem regnans Dei amor non expellitur ex anima niſi maiore creaturarum amore, & niſi res condita Creatori præferatur. In ipſo itaque Sacramenti Pœnitentiæ vſu, ſicut extra vſum Sacramenti, charitas cùm aliquo creaturarum amore conſiſtere poteſt. Peccatum igitur lethale non contrahit homo iuſtus, qui venialia peccata confitetur, à quorum amore necdum expeditus eſt, nec de illis verè contritus; præſertim ſi illud Sacramentum adeat non animo profanandi; ſed ſeſe in actibus Religionis exercendi, & ſpe Sacerdotalem Abſolutionem obtinendi. Neque enim Sacramentum profanari, & violari quis iure dixerit, cum traditur non profano, qui temporalia æternis anteponit, ſed iuſto, & religioſo, qui Deum omnibus præfert. Non prodeſt quidem Sacramentum ei qui ſola venialia confitetur abſque illorum deteſtatione, ſed lethalem noxam animæ propterea non affert. Poſſunt enim pharmaca ſic ſumi, vt nec proſint, nec obſint, vel certè non lethaliter obſint. Pari ratione Sacramenta non ſemper animæ mortem inferunt, quando accepta non proſunt. Nam inter prodeſſe, & lethaliter obeſſe, medium intercedit, nec prodeſſe, nec obeſſe, vel etiam parum prodeſſe. Et quamuis Sacramenta ſint res ſacroſanctæ, non omnis tamen irreuerentia quæ in illa committitur, lethale ſacrilegium eſt. Quamobrem nec eſt iteranda neceſſariò Confeſſio venialium abſque Contritione facta, nec huiuſmodi fictio Confeſſioni Sacramentali neceſſariò ſubijcienda eſt, cum alijs remedijs expiari poſſit, ſicut & venialium peccatorum reliquum omne genus. Periculi tamen plena res eſt venialia ſine Contritione frequenter confiteri, & ſi quando perſpectum ſit Conſcientiarum Moderatoribus Pœnitentes, qui ſola venialia, illáque eadem ſæpè confitentur, de illis non dolere, nec propoſitum ipſis eſſe ab illis cauere, quantum humana fragilitas patitur, ſed in illis præſertim quæ plena voluntate, non ex ſubreptione, vel infirmitate perpetrantur, amore adhuc hærere: Omnem dare operam debent, vt illos ad Contritionem excitent, & ab amore nimio ſui ipſius, vel terrenarum rerum ceterarum abſtrahant, quibus velut glutino quodam, & viſco detinetur anima, ne ad Sponſi cœleſtis amplexus currat; illiſque Communionem Euchariſtiæ, imò & Abſolutinnem differre debent, niſi peccata quantumuis minuta deteſtentur, emendationiſque propoſitum habeant. Non ſunt tamen ſcrupulis conturbandæ piorum animæ, qui quotidianæ incurſionis peccata frequenter confitentur, & in eadem, (quæ humana fragilitas eſt) ſemper impingunt, conſtet modò ipſis diſplicere noxas illas etſi leuiores, illarúmque remedia in Sacramento quærere, aliáue adhibere, & Chriſtianæ perfectionis deſiderio in id incumbere, vt concupiſcentiam expugnent aut minuant. Sed cùm illis ſeueriùs agendum, qui ſine timore ruunt in peccata, quæ non exiſtimantur eſſe mortalia, illáque voluntate plenè deliberatâ committunt, quia ſupplicijs æternis illa non puniri perſuaſum habent. Qui enim ita ſunt affecti, non videntur amare virtutem, ſed timere dumtaxat ſupplicia; nec Deum colere, vt Patrem, quem offendere nolint, ſed ſolùm vereri vt Iudicem, à quo timent damnari. Probus enim filius non ſolùm ſolicitè cauet, ne illa committat, propter quæ ſcit ſe à patre exhæredandum; ſed etiam omne ſtudium adhibet ne illa perpetret, quibus patrem ſuum nouit offenſum iri, tametſi non adeò, vt filium propterea ab hæreditate excludat.

R E G V L A XXI.

Virginibus, & deuotis fœminis ſummopere cauendum eſt, ne ex frequentibus venialium peccatorum Confeſſionibus, & occaſione Confeſſionum, collocutionibus cùm Confeſſarijs, & Moderatoribus Conſcientiarum, nimia ad ipſos Confeſſarios, & Directores adhæſio, & impuri, vel inquieti affectus naſcantur.

HAnc Regulam tradit inſignis Vitæ Spiritualis Magiſter *Ioannes Auila*, Cap. 8. ſuper Verſum Pſalmi 44 *Audi filia*, his verbis ex Hiſpano fideliter redditis: *Fuge viris familiaris eſſe. Numquam ſola ſis cùm vllo illorum, niſi cùm Confeſſario tuo; neque diutiùs apud illum commoreris, quam poſtulat Confeſſio. Et hæc nullis ſuperfluis verbis protrahenda eſt, ne multiloquio & ipſa pecces, & peccandi occaſionem Confeſſario præbeas. Hoc tantò ſtudioſius curandum eſt, quo Confeſſio ordinata eſt vt tollat, non vt ingerat peccata. Nihil enim magis peruerſum, quam eo vti ad augendos animarum morbos, quo illos curari oportet. Sponſæ Chriſti, præſertim iuueni, magnâ diligentiâ, & prudentia in eligendo Confeſſario opus eſt. Neceſſe vt is ſit vitæ irreprehenſibilis, & famæ illibatæ, atque ætatis maturæ. Hic vbi fuerit repertus atque electus, tum obſeruandæ animi affectiones; ne circa hunc ferè eâ ratione occupentur, quâ animus matrum-familiâs circa maritum proléſque ſuas cogitando, amando, & ſatagendo occupatur. Locus quem in corde vxoris maritus occupat, in corde Virginis non Confeſſario, ſed Chriſto, qui vnus Virginum Sponſus eſt, totus eſt. Non cogitandum de Confeſſario, niſi vt, quod ipſe docet. Virgo opere exerceat: Dum Dei, qui ſolus ſpes, & conſolatio noſtra eſt, voluntas ſinit, vt Confeſſarij præſentiâ Virgo deſtituatur, id æquo animo ferendum eſt. Si autem, qualem deſcripſimus, Confeſſarium Virgo aut Fœmina Deo Deuota reperire non poteſt, ſatius ei fuerit, vt ſacrorum librorum lectione, & meditatione contenta, nonniſi ter aut quater in anno peccata confiteatur, ſumátque Sacramentum Corporis Domini; quàm vt frequenti Confeſſione de incontinentiâ aut inordinatis affectibus ſuſpecta fiat. Et licet inquietorum affectuum ſibi conſcia Virgo non foret, tamen ne alijs ſcandalo ſit, etiam ab illis congreſſibus, & ſermocinationibus cauere debet, quæ alijs malè ſuſpicandi materiam ſufficere nata ſunt.*

Moram diuturniorem in frequentibus Deuotarum Fœminarum Confeſſionibus audiendis, & prolixiora cùm ipſis ſiue in Confeſſione, ſiue extra ſacrum Tribunal colloquia Directionis ſpecie, tam ipſis mulierculis, quàm Confeſſarijs admodum periculoſa cenſuerunt Venerabilis *Vmbertus* Ordinis FF Prædicatorum Generalis Magiſter, Libro De Officijs eiuſdem Ordinis, & *S. Antoninus*, 3. P. Tit. 17. Cap. 19. *Audiendo mulieres* (inquiunt) *caueat ne niſi in publico audiat, & niſi ab aliquo, vel aliquibus videatur, nec multùm immoretur, niſi quantum neceſſitas Confeſſionis requirit. Et eis quæ nimis frequenter confiteri volunt, aſſignet certum tempus extra quod ipſas non audiat, nec alijs colloquijs ſe eis exponat. Et ſemper verbis duris, & rigidis circa illas vtatur potiùs quàm mollibus.* Hæc ex *B. Vmberto* laudat *S. Antoninus*, ſubdítque: *Et hoc eſt contra illos qui quotidie audiunt mulierculas, & faciunt eis longas Prædicationes. Vnde amittunt multum temporis, & ſcandalum communiter ſequitur in ipſis, & in Populis.*

R E G V L A XXII.

Confeſſiones, præſertim mulierum, in Eccleſia, in loco patenti, non in angulis, abditiſue locis, aut Capellis minùs latè patentibus excipi debent.

SIc enim in pleriſque Concilijs ſtatutum eſt. Sic Odo Pariſienſis Epiſcopus in Synodo anni 1196 *Ad audiendum Confeſſiones communiorem locum in Eccleſia ſibi eligant Sacerdotes, vt communiter ab omnibus videri poſſint: & in locis abditis, aut extra Eccleſiam nullus recipiat Confeſſiones, niſi in magna neceſſitate, vel infirmitate.*

Ita *Richardus* Epiſcopus Sarum in Conſtitutionibus anno 1217. editis, Cap. 25. *Confeſſiones mulierum audiantur extra velum, & in propatulo quantùm ad viſum, non quantum ad auditum.*

Concilium Narbonenſe anni 126. Cap. 7. *Illi qui Conſeſſiones audieriat, in loco pateati audiant, noa occulto.*

Synodus Colonienſis ſub *Sifrido* Archiepiſcopo, anno 1280. Cap. 8. *Ad Coafeſſionem* (inquit) *audiendam communem, & apsum locum iu Eccleſia, vt ob omnibus videri poſſint, ſibi eligaut Sacerdotes. In locis autem obſcuris, & teucbroſis Confeſſiones non audiant: Nec extra Eccleſiam, aiſi in magna neceſſitate, vel infirmitate. Contrarium facientes Sententiam Excommunicationis ſe uouerint incurſuros.*

Item præcipimus, vt Sacerdotes ante ſolis ortum, & poſt ſolis occaſum, nullatenus ad Confeſſioaem audiendam ſedeaas, aiſi iu magnâ aeceſſitate, & ia loco illuminato, & aliquibus præſentibus.

Item Sacerdos mulierem, quæ ſola ſit iu Eccleſia, nullatenus audiat confitentem, ſed in coaſpectu honeſtæ ſocietatis. Contrarium facieutes ipſo facto Senteutiam Excommunicationis ſe nouerint iucurſuros, & inſaper tribus diebus in pane, & aquâ ieiuaeat.

Synodus Nemauſenſis anni 1284. Tit. De Pœnitentia: *Diſtrictè verò præcipimus, quod illi qui Confeſſiones audieriat, in loco patenti audiaat confiteates, noa in occulto, & præcipuè ſi fuerias mulieres.*

Synodus Exonienſis anni 1287. Tit. 5. de Pœnitentia: *Mulieres ia aperto, & extra velum coafiteantur: Non vt audiri valeans, ſed videri.*

Synodus Baiocenſis anno 1300. Cap. 81. *Ad audieadam Confeſſionem emiaentem locam ſibi eligaat Sacerdotes, vt communiter poſſiut videri: Et iu locis abditis extra Eccleſiam nulius recipiat Confeſſioaes, niſi neceſſitate.*

Concilium Lambetheuſe anno 1330. Cap. 2. *Sacerdos ad audiendum Confeſſiones communem eligat ſibi locum, vbi communiter ab omnibus videri poteris in Eccleſia: & in locis abſconditis non recipiat Sacerdos alicuius, & maximè mulieris Confeſſionem, niſi pro maximâ neceſſitate aut infirmitate Pœuitentis.*

S. Carolus Borromæus, in Inſtructionibus de Fabrica Eccleſiæ, Lib. 1. *A latere Eccleſiæ, extra Capellæ Maioris ambitum, loco aperto, patentique Coafeſſionalia coaſtitaantur: Partim à Meridionali regione, partim à Septentrionali. In alijs etiam Eccleſiæ locis, pro ratioae amplitudinis, & ſitus Eccleſiæ, Epiſcopi conceſſa aliquando collocare licebit, vt in Capellis qaibuſdam amplè patentibus, aut in earum aditu, vel limine: Ita vt Confeſſarius iatra clatbri ſepta, Pœnitens verò extra ſit: Quo fiat vt clatbris Capellæ arceaatur, qui inordinatè concarreates ad ſacram Confeſſionem, nimiſque prope alium qui tunc peccata ſua confitetur, vel ipſum Pœnitcatem, vel Confeſſariam facilè interturbant.*

Concilium Burdigalenſe anni 1624 Cap. 5. Num. 6. *Sed etiam edicimus, vt quarumcumque Eccleſiarum locis patentibus, non in Capellis, aut angulis Confeſſionalia collocentur: Numquam verò iu Sacriſtijs Laicorum Confeſſiones audiantur. Prouideat etiam Epiſcopus, Eccleſiarum habitâ ratione, ne audieadarum Confeſſionum temporâ in noctem protrahant Confeſſarij, neue ante Auroram præueniant.*

R E G V L A XXIII.

Conſcios ſiue complices criminum in Confeſſione declarare tenetur Pœniteas, tacito eorum aomine, cum id ad Confeſſionis integritatem neceſſariam eſt, ſcilicet cùm peccatum ratioae complicis ſpeciem mutat, vel grauius euadit. Alias complicem Confeſſario reuelare non licet, niſi forsè ſeruato fraternæ correctionis ordine, vt Sacerdos illum ad peccati Confeſſioaem, & Pœaitentiam hortetur; vel à malo ipſi Pœaiteuti, aut alteri cuipiam inferendo pro viribus deterreat, & probibeat, arcani religione, prudentiæque legibus ſeruatis; vel vt conſilium neceſſarium quærat à Couſcientiæ Moderatore.

HVius Regulæ prima pars nititur Canone 43. Concilij Triburienſis. *Si quis* (inquit) *cum quælibet forni..tus fuerit, & eo neſciente filius eius, vel frater eiuſdem, & rei inſcius, cum eadem ſe polluerit; & poſtquam ſe pollutum eſſe cognouit confeſſus fuerit, quia hoc pœnituit, & confeſſus fuit, poſt peractam congruam Pœuitentiam, legitimo vtatur Matrimonio.*

Item Concilij Vvormatienſis Canone 62. *Si quis*, (inquit) *cùm matre, & filia ia adulterio manſit, neſciente matre, quod cùm filia manſiſſet, ſimiliter, & filiâ neſciâ, & poſteà ille vir ſi acceperit mulierem, dimittat eam, & vſque in diem mortis ſuæ non habeat vxorem: Et illa mulier, quam reliquerit, accipiat virum. Et illa mater, & filia, cum qaibus ia adulterio manſit, ambabus neſcientibus quòd cum matre, & filia maaſiſſet, habeant viros. Nam ia notitiam earum ſi venerit hoc ſcelas, dimittant maritos, & agant Pœuiteatiam.* Idem ibi decernitur de nouerca, & filiaſtra, & duabus ſororibus. Idem propè referunt *Burchardus*, Libro 17. & Cap. 12. & *Iuo Carnoteaſis*, P. 9. Cap. 72. ex Canone 4. Concilij apud *Vermerias*, & *Gratiaaus*, Causâ 35. Quæſt. 1. Cap. 9. ex Concilio Triburienſi. Similia pleráque leguntur in Pœnitentiali Romano, Tit. 3. Capp. 6. 7. 8 9. 10 11. 12. 14. Neque verò de publicis tantùm peccatis, ſed etiam de occultis loquuntur illi Canones. Vix enim huiuſmodi crimina publicantur, ſiquidem intra domeſticos parietes perpetrantur, & ſceleris occultandi, & perpetrandi facilitatem maximam præbet conſanguinitatis, & affinitatis propinquitas. Deinde Canones non explicant an ſæpius, aut cùm ſcandalo hæc crimina commiſerint illi quibus Pœnitentia conſtituitur, an ſemel. At ſanè crimina illa omnia ex vna aut altera perpetratione aſpergi ſuſpicione vix poſſunt, nedum diuulgari. Denique occultiſſima eſſe crimina ipſi Canones apertiſſimè teſtantur, cum hypotheſim ſtatuant, duorum affinium, vel conſanguineorum circa eamdem perſonam etiam ipſis affinem, vel conſanguineam crimen perpetrantium, neutrum crimen alterius cognoſcere. Confeſſarius porrò Pœnitentiam in ſacro tribunali iniungens, noſſe non poterat grauitatem inceſtûs, niſi Pœnitentium aliquis criminis cunſcios Confeſſario declaraſſet. Eadem autem ratio nunc obligat Pęnitens ad reuelationem conſciorum ſiue complicum in Confeſſione Sacramentali: Sæpe enim contingit vt peccati ſpecies Sacerdoti aperiri non poſſit, vel grauitas innoteſcere, niſi criminum conſcij declarentur. Cùm igitur Confeſſio iure diuino integra eſſe debeat, eodem quoque iure conſcios criminis Confeſſario declarare neceſſe eſt, quoties id poſtulat Confeſſionis integritas.

Neque verò famæ proximi detrahere cenſendus eſt, qui conſcium reuelat Confeſſario, integræ Confeſſionis faciendæ neceſſitate compulſus; ſicut nec maledicus cenſetur reus, qui à ſæculari iudice legitimè interrogatus, criminis conſcios declarat; nec maledicentiæ rei ſunt, qui alterius crimen occultum Principi, Epiſcopo. patri, amico denuntiant, vt graue imminénſque malum auertant ab Eccleſia, à Principe, à Republicâ, à familiâ, à Principis, ab amici, vel proximi capite, famâ, fortunis; quod obuijs exemplis explicari poteſt. Non enim maligno animo, non ex odio, aut inuidia in proximum hæc fiunt, ſed ex officio iuſtitiæ, charitatis, vel amicitiæ; & ſi quòd malum inde redundet in reos, id per ſe non intenditur à denuntiatoribus, quibus publicum dumtaxat bonum, vel ſalus Principis, aut amici, vel proximi vtilitas ſtudio eſt: Et ſi quod reis malum eueniat, id ſibi tribuere debent, qui criminis perpetratione ſe in illud periculum coniecerunt. Quantò minùs cenſendi ſunt detractores, & maledici, qui diuina lege de Confeſſionis integritate compulſi, conſcios criminis, vt ei parcant, in Confeſſione ſacramentali declarant Sacerdoti, vice Dei ſacrum Iudicium exercenti, ius habenti Pęnitentem de omnibus quæ ad ipſius peccatum pertinent, interrogandi, arcani religione obſtricto, prudenti; non vt noceat, ſed vt proſit ipſi Pœnitenti, imò & conſcio, ſi opportunitas detur, vt ipſos cùm Deo reconciliet, vt ſalutem illis æternam procuret?

Pars vtraque poſitæ Regulæ aſſeritur à *S. Thoma*, Opuſculo 12 ad *F. Gerardum*, Lectorem Biſuntinum, O.P. Queſtione 6. *De expreſſione autem perſouæ, cum qua aliquis peccauit, videtur mibi quòd noa ſit in Confeſſione facienda, quando poteſt vitari. Primò quidem, quia prodere crimea alterius, & lædere famam, eſt peccatum, quod maximè vitandum eſt in Confeſſione, per quam quis quærit præterita peccata delere. Secundò, quia à Domino, (Matth. 18.) eſt forma denuutiandi peccatum proximi deſcripta, coutra quam agere noa licet. Tertiò, quia ia Confeſſione eſt credendum peccatori coufitenti, & pro ſe, & contra ſe, ſed contra alium nullo modo eſt ei credendum:*

Digitized by Google

dendum: Alioquin daretur multis occaſio fictæ Confeſſionis, & fraudulentæ infamationis. Et ideò, ſi poteſt ſpeciem peccati confiteri non innoteſcendo perſonam cùm qua peccauit, peccat eam exprimendo, niſi fortè ſaluato correctionis ordine, quem Dominus ſtatuit. Si verò ſpeciem peccati exprimere non poſſit, niſi exprimendo perſonam cùm qua peccauit, putà ſi cum ſorore concubuit, neceſſe eſt vt exprimendo peccati ſpeciem, exprimat perſonam. Sed, ſi fieri poteſt, debet quærere talem Confeſſorem, qui perſonam ſororis penitus non cognoſcat.

Idem docet *S. Raymundus*, Libro 3. §. 24. *Confeſſio* (inquit) *debet eſſe propria, vt ſeipſum tantùm accuſet, & non alium: Aliàs ſi crimen alterius diceret, non eſſet erroris illius corrector, ſed proditor, vel detractor. Fallit hoc, vbi circumſtantia facti talis eſt, quod aliàs non poſſet confiteri peccatum; vt ſi cognouit matrem, vel filiam, vel ſimile: Et tunc non eſt dicendus proditor, quia non dicit vt aliam prodat, vel grauet, ſed vt ſe liberet, quod aliàs facere non poſſet.* Sec nec proditor, aut detractor dicendus eſt, qui conſcium in Confeſſione ſacramentali declarat; vt ipſum à peccato liberet, vt nimirum Sacerdos ex ipſius Pœnitentis licentiâ conſcium criminis, cuius Confeſſionem mox excepturus eſt, ad peccati Confeſſionem, & Pœnitentiam adhortetur; vel vt ipſum adeat, & ſecretò moneat, arguat, obſecret, increpet, & ad meliorem frugem reuocare conetur, ſi fortè ſpes alicuius fructus ſpiritualis affulget.

Idem confirmat *S. Bonauentura*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 21. Quæſtione 3. P. 2. Articulo 1. *Aliena peccata* (inquit) *aut ſunt impertinentia ad peccati noſtri accuſationem, ſed ex quadam aſſociatione referuntur, & ad quamdam excuſationem, ille qui confitetur, quia ſolatium eſt miſeris ſocios habere pœnarum: Et ſic dicendum quòd malè facit, qui ſic confitetur, ſicut multi ſimplices aliquando accuſant omnes vicinos ſuos, vt ipſi minùs confundantur, vt ſi dicant; Sumus latrones, vſurarij, periuri, & conſimilia: Et tales à Confeſſoribus corripiendi ſunt, qui rectam formam Confeſſionis non ſeruant. Aut peccata aliena ſunt noſtris coniuncta, & admixta; ita quòd ſine illis non poteſt benè culpa propria explicari: Et tunc licitum eſt confiteri eatenus, quatenus non poteſt ſine alieno peccato culpa propria explicari. Vnde ſufficit aliquando in generali; Vt ſi mulier cognita eſt ab Epiſcopo (quod abſit) ſufficit dicere quòd aliquis magnus Prælatus eam cognouit. Si à perſona Religioſa, ſufficit quòd in generalitate ſua ſtet, quia ſatis apparet genus culpæ. Si verò deſcendat ad perſonam ſingularem, increpanda eſt perſona confitens. Similiter nec debet Confeſſor curioſè inquirere de perſona. Sed ſi ſuſpicatur quòd ſit perſona cui poſſit prodeſſe; & competens & vtile ſit illam ſcire, poteſt extra forum Confeſſionis illam inquirere. Nam talia frequenter ſunt occaſio frangendi ſigillum Confeſſionis, vbi eſt maximum periculum. Si verò peccatum non poteſt explicari ſine explicatione perſonæ determinatæ, vtpotè ſi mulier inordinatè à viro cognita eſt, tunc ſi dicat de marito, non peccat, pro eo quòd non poteſt aliter confiteri propriam culpam: & tunc non debet attendi accuſatio aliena, ſed accuſatio propria: Et ſic generaliter verum eſt quòd peccata aliena non ſunt dicenda in Confeſſione, niſi eatenus quatenus ſunt propria; nec Confeſſores debent inquirere. Vnde illi Confeſſores, qui rumuſculos in Confeſſionibus inquirunt, & audiunt de alijs malum, & ſuſtinent, vix aut nunquam à peccato detractionis excuſari poſſunt, & neſciunt mederi animabus, dum patiuntur eos, qui veniunt ad medicinam, alios accuſando, ſibi infligere vulnus graue.*

Sanctus etiam *Antoninus* 3. P Tit. 14. Cap. 19. §. 2. cenſet, Non peccare Pœnitentem, ſed mereri, ſi perſonam complicis reuelet Confeſſario, *Cum bonâ intentione, non vt prodat, vel ſe excuſet, ſed vt Pœnitentiarius oret pro ea, vel cùm ſecretâ admonitione corrigat.*

R E G V L A XXIV.

Si ex complicis reuelatione in Confeſſione ſacramentali facta, graue damnum animæ, vel corporis, vel famæ probabiliter immineat ſiue Pœnitenti, ſiue Confeſſario, ſiue ipſi complici, aut alijs, Pœnitens facultatem petere debet alteri confitendi: Quam ſi obtinere nequeat, reliqua peccata confiteri debet, circumſtantiam verò ſi reticeat, ex qua perſona complicis innoteſcere poſſet, cum propoſito illam confitendi opportunitate datâ, nulla propterea Confeſſio cenſeri non debet.

HÆc Regula nititut auctoritate *S. Thomæ*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 17. Quæſt. 3. Articulo 3. Quæſtiuncula 4. ad quintum. *In caſibus illis* (inquit) *in quibus probabiliter timet Pœnitens periculum ſibi vel Sacerdoti ex Confeſſione ei facta, debet recurrere ad Superiorem, vel ab eodem petere licentiam alteri confitendi. Quod ſi licentiam habere non poſſit, idem eſt iudicium quòd de illo qui non habet copiam Sacerdotis* ∴. *Nec in hoc tranſgreditur præceptum Eccleſiæ; quia præcepta iuris poſitiui non ſe extendunt vltra intentionem præcipientis, quæ eſt finis præcepti: Hæc autem eſt charitas, ſecundùm Apoſtolum. Nec iterum fit aliqua iniuria Sacerdoti, quia* PRIVILEGIVM *meretur amittere, qui conceſſâ ſibi abutitur poteſtate.*

R E G V L A XXV.

Quamuis abſolutè liceat Confeſſario conſcium, cum Pœnitentis licentiâ, Superiori tanquàm patri, non tanquàm iudici denuntiare, vt occultè & prudenter occaſionem peccandi complici auferat: Eâ tamen licentiâ nec à Pœnitente poſtulanda eſt, nec illâ vti hodiernæ Diſciplinæ conuenit.

PRimam Propoſitionis partem probat communis penè Theologorum conſenſus, qui poſt *S. Thomam* docent, Confeſſarium, de licentia Pœnitentis, peccatum illius quod ſub ſigillo Confeſſionis habet, alteri reuelare poſſe, modò abſit ſcandali periculum. Quidni ergo, & peccatum complicis, cum eiuſdem Pœnitentis licentiâ, Superiori tanquàm Patri, non tanquàm Iudici, reuelare poſſet, remoto ſcandali periculo, ſi nimirum Superior vir ſit ſingulari prudentiâ, & charitate præditus? Sic olim mulieres matitos ſuos adulteros Epiſcopo denuntiabant, qui prodeſſe poſſet, non obeſſe. Ille verò ſecretò corripiebat hominem, & ad Pœnitentiam adducere conabatur, ſauciámque conſcientiam curare, arcani religione ſeruatâ Sit Superior eâ prudentiâ & charitate præditus, quâ *S. Auguſtinus*; ſpes affulgeat ſpiritualis vtilitatis maxima, complicis nimirum conuerſionem à Superiore procurandam; vel certè cohibendum à malo, & ſubtrahendas illi peccandi, & alios corrumpendi occaſiones; quidni Pœnitens dare poterit licentiam Confeſſario, vt ſpe tanti boni complicem ad Superiorem ceu Patrem ſpiritualem deferat, ſicut Pœnitens ipſe deferre poſſet, ſiue in Confeſſione, ſiue extra Confeſſionem? *S. Auguſtini* verba ſubijcio, Sermone 82. aliàs 16. *De Verbis Domini*, Cap. 8. *Sunt homines adulteri in domibus ſuis, in ſecreto peccant, aliquando nobis produntur ab vxoribus ſuis plerúmque zelantibus, aliquando maritorum ſalutem quærentibus, nos non prodimus palam, ſed in ſecreto arguimus. Vbi contigit malum, ibi moriatur malum. Non tamen vulnus illud negligimus: Ante omnia oſtendentes homini in tali peccato conſtituto, ſauciámque gerenti conſcientiam, illud vulnus eſſe mortiferum: Quod aliquando qui committunt, neſcio quâ peruerſitate contemnunt.*

Partem Propoſitionis alteram probat frequens ſcandali periculum, quod ex denuntiatione complicis à Confeſſario facta Superiorl, nempè Epiſcopo, aut Prælato Regulari; cum licentia Pœnitentis, immineret, & quod inde redderetur odioſa Confeſſio, palámque vulgaretur nullam ſacri ſigilli rationem haberi. Quaptopter à Synodis pleríſque ptudenter & iuſtè vetitum eſt, ne Confeſſarij conſciorum nomina, cognomina, vel loca manſionum à Pœnitentibus quærant.

Odo Pariſienſis Epiſcopus in Synodo: *In Confeſſione* (inquit) *caueant ſibi Confeſſores, ne inquirant nomina perſonarum, cum quibus peccauerunt confitentes, ſed circumſtantias tantùm, & qualitates, & ſi confitens indicauerit, arguat eum Confeſſor, & ſecretum illud teneat, ſicut confitentis peccatum.*

Synodus Baiocenſis anno 1300. Cap. 81. *In Confeſſione ſibi caueant Sacerdotes, ne inquirant nomina perſonarum, ſed circumſtantias tantùm quæ poſſunt aggrauare peccatum.*

Synodus Lingonenſis anno 1404. *Caueant Sacerdotes, ne in Confeſſione inquirant ab his, quorum audiunt*

Digitized by Google

Confeſſiones, vt nominent eis expreſsè perſonas, cum quibus ipſi confitentes peccauerint, niſi eſſet tale peccatum quòd oporteat exprimi aliquid de perſona: Puta, peccaui cùm filiâ meâ naturali, vel ſpirituali, vel nepte: Et hoc caſu non debet dici nomen proprium, aut cognomen perſonæ.

Hoc eſt vnum præcipuum (inquit eadem Synodus) *quòd in principio Confeſſionis Sacerdos expreſsè prohibeat confitenti, ne ipſe prodat in ſua Confeſſione, aut nominet peccata per aliàs perſonas commiſſa, neque ipſas perſonas nominare præſumat; quia eo ipſo quòd confitentes produnt peccata aliena, quæ celare deberent, in hoc peccant.*

Synodus Senonenſis anno 1524. *In audiendis Confeſſionibus caueant Sacerdotes, ne inquirant loca manſionum, & nomina perſonarum, cum quibus peccauerunt confitentes: Sed de circumſtantijs aggrauantibus diligenter examinent, vt grauitatem, & quantitatem peccati meliùs diſcernere, & iudicare, ac pro enormitate peccatorum congruam Pœnitentiam iniungere poſſint.*

Synodus Carnotenſis anno 1526. *Pœnitentes audiant Parochiales Presbyteri pacificè ad longum, & cautè interrogent de circumſtantijs peccatorum: Non tamen petant perſonas nominari, cum quibus peccatum eſt commiſſum.*

Synodus Pariſienſis anno 1557. *Si fortè de peccatis, quæ vocantur carnalia, Pœnitens confiteatur, ne ſit nimis curioſus Confeſſarius, nec niſi generaliter de his inquirat; nec eorum, cum quibus peccatum patratum eſt, nomina aut cognomina perſcrutetur, ſed generatim tantummodo petat, an ſit adulterium, an ſit ſacrilegium, an ſimplex ſtuprum, idne cùm Clerico, Sacerdote, vel Religioſo, quæ circumſtantiæ flagitij magnitudinem multò plus augent, ideò dicendæ ſunt: Nominatim tamen nulla exprimatur perſona.*

Synodalia Statuta Eccleſię Trecenſis: *Caueant Sacerdotes, ne à confitente quærant nomina perſonarum, cum quibus peccauerit: Sed circumſtantias, quæ quandoque tantùm aggrauationem peccati faciunt, quod ſine hoc de peccati quantitate non poteſt benè iudicari.*

Statuta Synodalia Siffridi Colonienſis Archiepiſcopi: *Sub pœna Excommunicationis omnibus Sacerdotibus inhibemus, ne à confitentibus nomina eorum cùm quibus peccauerit, vel circumſtantias per quas poſſint nomina eorum ſciri, inquirant, quod ſi fecerint, ab officio Confeſſionis audiendæ, & ſacrorum Miniſteriorum, ipſo facto ſe nouerint eſſe ſuſpenſos. Et in principio Confeſſionis Sacerdotes diſtrictè inhibeant confitentibus, ne peccata aliorum confiteantur, vel reuelent, aut nomina eorum cùm quibus peccauerint, exprimant.*

R E G V L A   XXVI.

Confeſſarius qui ex Pęnitentis Confeſſione crimen complicis cognouit, quod ille in ſacro Tribunali interrogatus renuit confiteri, huiuſmodi complici ſacramentalem Abſolutionem negare, eúmque velut imparatum remittere poteſt ac debet, inuiolato Confeſſionis, ex quâ peccatum illius notum habet, ſigillo.

HÆc Regula colligitur ex Concilio Vaſenſi 1. Canone 8. cuius hæc ſunt verba: *Quod ſi tantùm Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium nouit, quamdiu probare non poteſt, nihil proferat, ſed cùm ipſo ad compunctionem eius ſecretis correptionibus elaboret.* Et ex Canone 7. Concilij Carthaginenſis Quinti, cuius hæc ſunt verba: *Placuit, vt ſi quando Epiſcopus dicit aliquem ſibi ſoli proprium crimen eſſe confeſſum, atque ille neget, & pęnitere noluerit, non putet ad iniuriam ſuam Epiſcopus pertinere, quod illi ſoli non creditur; & ſi ſcrupulo propriæ conſcientiæ ſe dicit neganti nolle communicare, quamdiu excommunicato non communicauerit ſuus Epiſcopus, eidem Epiſcopo ab alijs non communicetur Epiſcopis, vt magis caueat Epiſcopus, ne dicat in quemquam quòd alijs documentis conuincere non poteſt.* Refertur à *Gratiano*, Causâ 6. Quæſt. 2. Can. *Placuit*. Eumdem Canonem refert *Burchardus*, Lib. 19. Cap. 127. additque poſt hæc verba, *Neganti nolle communicare*, hanc pericopen, *Secretè tamen interdicat Communionem, donec obtemperet.*

Denique *S. Auguſtinus*, Sermone 82. aliàs 16. *de Verbis Domini*. Cap. 8. explicans quomodo ſe gerere debeat Epiſcopus, qui ſecretum alicuius crimen, vel per ſe ipſum, vel fortè ex alterius Pęnitentis arcana Confeſſione nouit: *Sic agamus* (inquit) *& ſic agendum eſt, non ſolùm quando in nos peccatur, ſed quando peccatur ab aliquo, vt ab altero neſciatur. In ſecreto debemus corripere, in ſecreto arguere.·. Nouit neſcio quem hominem Epiſcopus, & alius illum nemo nouit. Ego volo illum publicè corripere: At tu quęris inſcribere. Prorsùs nec prodo, nec negligo. Corripio in ſecreto: Pono ante oculos Dei Iudicium, terreo cruentam conſcientiam, perſuadeo Pęnitentiam*, &c. Ex his autem omnibus colligitur, Sacerdotem, qui ex Pœnitentis Confeſſione crimen complicis cognouit, quod ille in ſacro Pœnitentiæ Tribunali interrogatus, confiteri renuit, non poſſe quidem huiuſmodi complici palam Euchariſtiæ Communionem ſacram negare, ſicut nec alteri cuilibet peccatori, cuius crimen ſit occultum: Sed tamen poſſe ac debere illum ſecretò corripere, & ad compunctionem ac Pœnitentiam permouere; atque etiam illi Communione ſecretò interdicere, vt *Burchardus* Canonici Iuris conſultiſſimus Antiſtes interpretatur. Correptiones autem illæ molliores eſſent, palparíque videretur homo in peccato pertinax, niſi negaretur illi Abſolutio, remitteretúrque velut imparatus, vt conſcientiam ſuam diligentiùs diſcutiat, vt ſeriò meditetur quàm grauia crimina ſint ſacrilega Confeſſio, & Communio; vt cogitet Deum falli non poſſe; peccata quæ nunc abſcondere peccator ſtultæ verecundiæ motu conatur, in die Iudicij coram hominibus vniuerſis, Angeliſque reuelanda, &c. Sanè ſi *Poteſt Sacerdos, qui eſt conſcius criminis, occultò monere peccatorem occultum, vel etiam in publico generaliter omnes, ne ad Menſam Domini accedant, antequam de peccatis pęniteant, & Eccleſiæ reconcilientur*, (vt docet *S. Thomas*, 3. P. Quæſtione 80. Articulo 6.) Poteſt etiam & illi, cuius crimen aut per ſe ipſum nouit, aut ex Confeſſione complicis, Abſolutionem negare.

A R T I C V L V S   VII.

De Miniſtro Confeſſionis, & Pęnitentiæ.

P R O P O S I T I O   I.

Solus Sacerdos Miniſter eſt Confeſſionis, & Pęnitentiæ.

ILluſtre huius Miniſterij teſtimonium præbent illa Chriſti Domini verba, Ioannis 20 *Accipite Spiritum-Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.* Neque enim omnibus, ſed Apoſtolis tantùm hæc dicta fuiſſe conſtat, quibus in hac functione Sacerdotes ſuccedunt. Idque etiam maximè conſentaneum eſt: Nam cùm omne gratiæ genus, quæ hoc Sacramento tribuitur, à Chriſto capite ad membra deriuetur: Meritò debent Corpori Chriſti myſtico, id eſt, Fidelibus illud adminiſtrare, qui ſoli verum eiuſdem Corpus conficiendi poteſtatem habent: Cùm præſertim Fideles hoc ipſo Pœnitentiæ Sacramento ad Sacram Euchariſtiam ſumendam apti idonéique reddantur. Hanc rationem conuenientiæ ex *S. Thoma* ſumpſit Concilij Tridentini Catechiſmus: Vt enim ait ille in 4. Sententiarum, & Quæſt. 8. Supplementi, Articulo 1. *Gratia quæ in Sacramentis datur, à capite ad membra deſcendit: Et ideò ſolus ille Miniſter eſt Sacramentorum, in quibus gratia datur, qui habet miniſterium ſuper Corpus Chriſti verum; quod ſolius Sacerdotis eſt, qui conſecrare Euchariſtiam poteſt: Et ideò cùm in Sacramento Pœnitentiæ gratia conferatur, ſolus Sacerdos Miniſter eſt huius Sacramenti; & ideò ei ſola facienda eſt Sacramentalis Confeſſio, quæ Miniſtro Eccleſiæ fieri debet.* Hanc doctrinam ab Apoſtolis ad nos vſque continua Traditione traductam SS. Patres diſertis confirmant teſtimonijs. *Ius ligandi, & ſoluendi ſolis Sacerdotibus conceſſum*, S. Ambroſius affirmat Lib. 1. *De Pœnitentia*, Cap. 2. *S. Ioannes Chryſoſtomus* Lib. 3. *De Sacerdotio*, vel hoc nomine Sacerdotij dignitatem cuiuis alteri anteponendam cenſet, quod terreſtres dignitates habent quidem vinculi poteſtatem, ſed in corpora tantùm: At Sacerdotum vinculum ipſam etiam animam attingit, atque ad cœlos vſque peruadit; vſque adeò vt quæcumque Sacerdotes in terra confecerint, ea Deus in cœlis rata habeat,

ac

ac ſeruorum Sententiam Dominus confirmet. Non omnes & ſingulos Chriſti Fideles (quod Hæretici poſterioris ſæculi impiè aſſeruerunt) ſed ſolos Sacerdotes huius Sacramenti Miniſtros eſſe, teſtis eſt *S. Auguſtinus* Epiſtolâ 228. aliàs 180. ad *Honoratum*, docens quandonam Epiſcopo ſiue Clericis ſugere liceat imminente obſidionis aut excidij periculo: *Au uon cogitamus* (inquit) *cùm ad iſtorum periculorum peruenitur extrema, nec eſt poteſtas vlla fugiendi, quantus in Eccleſia fieri ſoleat ab vtroque ſexu, atque omni ætate concurſus, alijs Baptiſmum flagitantibus, alijs Reconciliationem, alijs etiam Pænitentiæ ipſius actionem, omnibus conſolationem, & Sacramentorum confectionem & erogationem? Vbi ſi Miniſtri deſint, quantum exitium ſequitur eos, qui de iſto ſæculo vel non regenerati exeunt, vel ligati? Quantus eſt etiam luctus Fidelium ſuorum, qui eos ſecum in vitæ æternæ requie non habebunt? Quantus denique gemitus omnium, & quorumdam quanta blaſphemia, de abſentia Miniſteriorum & Miniſtrorum?.·. Si autem Miniſtri adſint, pro viribus, quas eis Dominus ſubminiſtrat, omnibus ſubuenitur; alij baptizantur, alij reconciliantur, nulli Dominici corporis Communione fraudantur.* Denique *S. Leo* Epiſtola 82. aliàs 91. ad *Theodorum* Foroiulienſem Epiſcopum, Cap. 2. ſcribit: *Multiplex miſericordia Dei ita lapſibus ſubuenit humanis, vt non ſolùm per Baptiſmi gratiam, ſed etiam per Pænitentiæ medicinam ſpes vitæ reparetur æternæ, vt qui Regenerationis dona violaſſent, proprio ſe iudicio condemnantes, ad remiſſionem criminum peruenirent: Sic diuinæ bonitatis præſidijs ordinatis, vt indulgentia Dei niſi ſupplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus hanc Præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, vt & confitentibus actionem Pænitentiæ darent, & eoſdem ſalubri Satisfactione purgatos, ad Communionem Sacramentorum per ianuam Reconciliationis admitterent.*

Hinc *Martinus Quintus* in Concilio Conſtantienſi, redeuntes ad Eccleſiam à *Vvicklefi* hæreſi interrogari iubet, *Vtrum credant quòd Chriſtianus vltra contritionem cordis, habitâ copiâ Sacerdotis idonei, ſoli Sacerdoti ex neceſſitate ſalutis confiteri teneatur, & non Laico, ſeu Laicis quantumcumque bonis & deuotis.* Hinc etiam *Eugenius Quartus* in Decreto, Miniſtrum Sacramenti Pœnitentiæ Sacerdotem eſſe declarat. Hinc tandem Sacra Synodus Tridentina, Seſſione 14. Cap. 6. declarat *Falſas eſſe, & à veritate Euangelij penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quoſuis homines, præter Epiſcopos & Sacerdotes, clauium Miniſterium pernicioſè ex-*
,, *tendunt, putantes verba Domini*, Quæcumque alliga-
,, ueritis ſuper terram, erunt alligata & in cœlo; &
,, quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta &
,, in cœlo: &, Quorum remiſeritis peccata, remittun-
,, tur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt; *ad omnes Chriſti Fideles indifferenter & promiſcuè, contra inſtitutionem huius Sacramenti ita fuiſſe dicta, vt quiuis poteſtatem habeat remittendi peccata; publica quidem per correptionem, ſi correptus acquieuerit; ſecreta verò per ſpontaneam Confeſſionem cuicumque factam.* Et Canone 10. Anathemate damnat eum qui dixerit, *Non ſolos Sacerdotes eſſe Miniſtros Abſolutionis.*

Obijcitur, Lapſos olim abſente Presbytero, apud *Diaconum Exomologeſim facere delicti ſui* potuiſſe; *Vt manu eis in Pœnitentiam impoſitâ, venirent ad Dominum cum Pace*, teſte *S. Cypriano* Epiſtola 12. ad Presbyteros & Diaconos Carthaginenſes.

Reſpondetur, Exomologeſis nomine, quam Lapſi apud Diaconos facere poterant, non deſignari Sacramentalem Confeſſionem, ſed ſolemnis Pœnitentiæ Ritum, quo Lapſi humi proſtrati crimina ſua palam deteſtabantur, & ea ſe numquam perpetraturos conteſtabantur, & peracta Pœnitentia, Eccleſiæ reconciliari, & Sacramentorum Communioni reſtitui ſupplices poſtulabant. Hæc autem reſtitutio ſeu Abſolutio à Cenſuris & Pœnis Canonicis, erat Epiſcopo reſeruata, ſed abſente Epiſcopo, & imminente Pœnitentibus obitu, permittebatur Presbyteris: Ijs autem abſentibus, Diaconi ex Eccleſiæ conceſſione Pœnitentes reconciliare poterant, illiſque pacem dare. Sed Reconciliatio illa, quamuis ab Epiſcopis & Presbyteris facta Abſolutio Sacramentalis eſſet; à Diaconis tamen data, erat Abſolutio dumtaxat Canonica, quæ ius Communionis reddebat. Cùm enim Abſolutio Canonica ſpectet forum exterius, Diaconis, immò inferioribus etiam Ordinibus committi poteſt munus illam impartiendi. Quæ ſunt nempe Iuriſdictionis, committi poſſunt Clericis non initiatis Sacerdotio, verbi gratia, Sententiam Excommunicationis ferre, ab Excommunicatione abſoluere, Indulgentias dare. Quæ ſunt verò Ordinis, demandari non poſſunt, niſi illis qui ſunt inaugurati. Abſolutio porrò Sacramentalis, quamquam Iuriſdictionem poſtulet, Sacerdotalis tamen Ordinis Miniſterium eſt. Vnde *S. Cyprianus*, Libro *De Lapſis*, ait: *Pœnitenti, operanti, roganti poteſt clementer ignoſcere, poteſt in acceptum referre quicquid pro talibus & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes.* Et paulò ſuperiùs: *Confiteantur ſinguli delictum ſuum, dum adhuc qui deliquit in ſæculo eſt, dum admitti Confeſſio eius poteſt, dum ſatisfactio & remiſſio facta per Sacerdotes, apud Dominum grata eſt.* Et paulò ante: *Quantò fide maiores, & timore meliores ſunt, qui quamuis nullo Sacrificij, aut Libelli facinore conſtricti, quoniam tamen de hoc vel cogitauerunt, hoc ipſum apud Sacerdotes Dei dolenter & ſimpliciter confitentes Exomologeſim conſcientiæ faciunt, animi ſui pondus exponunt, ſalutarem medelam paruis licet & modicis vulneribus exquirunt!* Quamuis ergo ſuſceptio Pœnitentium, quæ ſpectat Iuriſdictionem exterioris fori, & Abſolutionem Canonicam, necnon Euchariſtiæ Adminiſtratio, non ſolum primis ſæculis, ſed adultâ iam Eccleſia, Diaconis aliquando demandata ſit, vbi abſentes erant Sacerdotes, vt fidem faciunt hæc *Alcuini* verba Libro *De Diuinis Officijs*, in Capite Ieiunij: *Si autem neceſſitas euenerit, & Presbyter non fuerit præſens, Diaconus ſuſcipiat Pœnitentem, ac det Sanctam Communionem:* Sacramentalis tamen Abſolutio conferri non poterat niſi à Sacerdotibus, quæcumque neceſſitas vrgeret. Vnde idem *Alcuinus* ait: *Claues Regni cœleſtis ſolis Epiſcopis vel Presbyteris traditas eſſe.*

Obijcitur; Diaconis audiendi Confeſſiones, & Pœnitentias imponendi poteſtatem facere Concilium Eboracenſe anno milleſimo centeſimo nonageſimo-quarto celebratum, Londonienſe anno ducenteſimo ſupra milleſimum, & *Odonem de Soliaco* Pariſienſem Epiſcopum, qui poſt annos octo ad Dominum migrauit.

Reſpondetur, Synodus Anglicanas, & *Odonem de Soliaco*, non permiſiſſe Diaconis Adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, ſed ceremoniæ cuiuſdam ex earum numero, quas Theologi vocant *Sacramentalia*, executionem, quâ, deficiente vero Sacramento, Moribundi in impotentia illud conſequendi, ob Sacerdotum abſentiam conſtituti, Contritio excitaretur, & Charitas accenderetur: Atque Deus interiori eius diſpoſitiune, & precibus Eccleſiæ motus ipſi effectum Sacramenti tribueret. Nec mirum, cùm eiuſdem generis Confeſſionem Laico fieri vrgente neceſſitate ſcripſerit *S. Thomas*, quæ tamen non ſit *Sacramentum perfectum, quia deeſt id quod eſt ex parte Sacerdotis*, ſcilicet Abſolutio. Quod & *Odo de Soliaco* in Statutis Synodalibus, Statuto 56. ſatis explicat. *Prohibetur diſtrictè* (inquit) *ne Diaconi vllo modo audiant Confeſſiones, niſi in arctiſſima neceſſitate: Claues enim non habent, nec poſſunt abſoluere.* Quæſt. 8 Supplem. Art. 1.

Obijcitur tertiò; Pœnitentiam eſſe neceſſitatis Sacramentum ſicut & Baptiſmum: Baptiſmi porrò, propter neceſſitatem Sacramenti, quilibet homo Miniſter eſt periculo mortis imminente: Igitur & Pœnitentiæ, & Confeſſionis, quilibet Chriſtianus, vrgente neceſſitate, Miniſter eſt.

Reſpondet *S. Thomas*, Quæſtione 8. Supplementi, Articulo, 1. ad ſecundum, quòd *Baptiſmus eſt magis Sacramentum neceſſitatis, quàm Pœnitentia, quoad Confeſſionem, & Abſolutionem; quia quandoque Baptiſmus prætermitti non poteſt ſine periculo ſalutis æternæ, vt patet in pueris, qui non habent vſum rationis: Sed non eſt ita de Confeſſione & Abſolutione, quæ tantùm ad adultos pertinet; in quibus Contritio cum propoſito confitendi, & deſiderio Abſolutionis, ſufficit ad liberandum à morte æterna.*

Obijcitur tandem illud Iacobi 5. *Confitemini alterutrum peccata veſtra.* Ex quibus verbis colligitur, Chriſtianos Confeſſiones peccatorum ſuorum mutuò excipere poſſe, neque adeundum eſſe neceſſario Sacerdotem.

Reſpondetur primò, *S. Iacobum* loqui de Confeſſione Sacerdotibus facienda, cùm diuinam Inſtitutionem Confeſſionis Sacerdotibus faciendæ ſupponere, illiſque colla-

collatam à Chriſto remittendi peccata poteſtatem, Ioannis 20 Vnde præmittit S. Iacobus: *Infirmatur quis in vobis? Inducat Presbyteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & ſi in peccatis ſit, remittetur ei.* Subditque continenter: *Confitemini ergo alterutrum peccata veſtra.* Quibus verbis ſignificari videtur Confeſſionis Miniſterium ad Sacerdotes pertinere, non minùs quàm Vnctionis-Extremæ.

Reſpondetur Secundò, *S. Iacobum* de Confeſſione venialium explicari poſſe, quæ Chriſtiano cuique fieri poteſt, vt humilitate, & mutuâ oratione remittantur; non de Confeſſione mortalium, quæ facienda eſt neceſſariò Sacerdoti, vt eorum vinculis peccator ab ipſo ſoluatur. Vnde Dominus non quibuſcumque, ſed ſolis Diſcipulis præcepit, vt Lazarum ſoluerent *(Ioannis XI.)* & lepram oſtendi Sacerdoti Lex iubebat, vt de illa iudicium ferre poſſet. Hinc Venerabilis *Beda* S. Iacobi Sententiam ſic explicat: *In hac ſententia illa debet eſſe diſcretio, vt quotidiana leuiàque peccata coæqualibus alterutrum confiteamur: Porò grauioris lepræ immunditiam Sacerdoti pandamus: Atque ad eius arbitrium, qualiter & quantò tempore iuſſerit, purificari curemus.*

PROPOSITIO II.

Ad Confeſſiones audiendas, & Miniſterium Sacramenti Pœnitentiæ, non ſufficit Poteſtas Ordinis Sacerdotalis, ſed neceſſaria eſt Poteſtas Iuriſdictionis, Ordinaria, vel Delegata, ſiue à Superiore demandata.

ABſolutio enim Sacerdotis à Chriſto inſtituta eſt *Ad inſtar actus iudicialis; quo ab ipſo velut à iudice ſententia pronuntiatur* (inquit Tridentina Synodus Seſſione 14 Cap. 6.) *Quoniam igitur natura & ratio iudicij illud expoſcit, vt Sententia in ſubditos dumtaxat feratur, perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, nullius momenti Abſolutionem eam eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut ſubdelegatam non habet Iuriſdictionem:* Quod *veriſſimum eſſe* eadem Sacra Synodus confirmat Cap. 7. idque antea declarauerat *Eugenius Quartus* in Decreto; & ante *Eugenium Quartum* Concilium Lateranenſe ſub *Innocentio III.* Canone 21. diſertis verbis aſſerens, alienum Sacerdotem ſine licentià proprij ſoluere vel ligare non poſſe, defectu ſcilicet Iuriſdictictionis. *Si quis autem* (inquit) *alieno Sacerdoti voluerit iuſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam priùs poſtulet & obtineat à proprio Sacerdote: Cùm aliter ipſe illum non poſſit abſoluere, vel ligare.*

Id confirmat *S. Thomas* hac ratione. Imperare alteri nemo poteſt, eúmque ad pœnam ſatisfactoriam ſubeundam obligare, niſi in eum Iuriſdictionem habeat: Miniſter autem Sacramenti Pœnitentiæ obligare poteſt Pœnitentem ad pœnam ſatisfactoriam ſubeundam: Neceſſaria igitur eſt, vt eo miniſterio fungatur, non ſolùm poteſtas Ordinis, vt in alijs Sacramentis, ſed etiam poteſtas Iuriſdictionis. *Et ideò ſicut ille qui non eſt Sacer-*
Quæſt. 8. Supplem. Art. 6. *dos, non poteſt hoc Sacramentum conferre: ita nec ille qui non habet Iuriſdictionem. Et propter hoc oportet, ſicut Sacerdoti, ita proprio Sacerdoti Confeſſionem fieri. Cùm enim Sacerdos non abſoluat, niſi ligando ad aliquid faciendum, ille ſolus poteſt abſoluere, qui poteſt per imperium ad aliquid faciendum ligare.*

Denique Concilij Tridentini Catechiſmus, P. 2. De Sacramento Pœnitentiæ, §. 71. vbi docuit Confeſſionis Miniſtrum habere oportere *Non ſolùm Ordinis, verùm etiam Iuriſdictionis poteſtatem, ordinariam, aut delegatam;* ſubdit: *Quanta olim religione in antiquiſſima Eccleſia ius Ordinarij Sacerdotis conſeruatum fuerit, ex veteribus Patrum Decretis facilè intelligitur: Quibus cautum eſt, ne quis Epiſcopus aut Sacerdos in alterius Parochia aliqua gerere auderet ſine eius auctoritate, qui illi præeſſet, aut niſi magna neceſſitas cogere videretur. Ita verò*
Ad Titum 1. *ab Apoſtolo ſancitum eſt, cùm Tito præcepit, vt in ſingulis ciuitatibus Sacerdotes conſtitueret: Qui ſcilicet doctrinæ & Sacramentorum cœleſti pabulo Fideles alerent & educarent.* Diſciplinam illam, quam laudat Concilij Catechiſmus, antiquis Canonibus ſancitam legimus, ſcilicet, Canone *Si quis Epiſcoporum*, Cauſa 16. Quæſt. 2. & Canone *Nullus*, Cauſa 9. Quæſt. 2. Item Canone *Nullum*, ibidem, & Canone *Placuit*, Diſt. 6. *De Pœnitentia*, quo ſtatuit *Vrbanus II. Vt deinceps nulli Sacerdotum liceat quemlibet commiſſum alteri Sacerdoti ad Pœnitentiam ſuſcipere ſine eius conſenſu, cui priùs ſe commiſit, niſi pro ignorantiâ illius, cui priùs confeſſus eſt. Qui verò contra ſtatuta facere tentauerit, gradus ſui periculo ſubiacebit.*

Quamuis autem poteſtatem Ordinis ad remittenda peccata Sacerdotes accipiant, cùm inaugurantur, quod his verbis in ipſo Ordinationis Ritu ſignificat Epiſcopus Manus imponens: *Accipe Spiritum-ſanctum: Quorum remiſeris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta ſunt:* Non tamen accipiunt poteſtatem Iuriſdictionis, niſi cùm Paſtorale Beneficium accipiunt, aut ab Epiſcopo ad Confeſſiones audiendas approbantur. Ordinariam itaque Iuriſdictionis poteſtatem habent, quicumque Animarum Regimini præficiuntur ab Eccleſia, ſcilicet Summus Pontifex in tota Eccleſia, Epiſcopus quilibet in ſuâ Diœceſi, Epiſcopi quoque Pœnitentiarius; Parochus in ſua Parochia, Prælatus Regularis in Regulares dumtaxat perſonas ipſi ſubditas. Delegatam verò Iuriſdictionis habent poteſtatem, quicumque ab Epiſcopis ad Confeſſiones audiendas admittuntur.

PROPOSITIO III.

Quilibet Fidelis tenetur ſemel in anno peccata ſua confiteri proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia.

ITa decreuit Concilium *Lateranenſe* Quartum ſub *Innocentio III.* Canone 21. *Omnis vtriuſque ſexus Fidelis, poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit, omnia ſua ſolus peccata confiteatur fideliter proprio Sacerdoti, & iniunctam ſibi Pœnitentiam ſtudeat pro viribus adimplere, ſuſcipiens reuerenter ad minùs in Paſcha Eucharistiæ Sacramentum: Niſi fortè de conſilio proprij Sacerdotis, ob aliquam rationabilem cauſam ad tempus ab eius perceptione duxerit abſtinendum: Alioquin & viuens ab Eccleſiæ ingreſſu arceatur, & moriens Chriſtiana careat ſepultura. Vnde hoc ſalutare Statutum frequenter in Eccleſijs publicetur, ne quiſquam ignorantiæ cæcitate velamen excuſationis aſſumat. Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit iuſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam priùs poſtulet & obtineat à proprio Sacerdote; cum aliter ille ipſe non poſſit ſoluere, vel ligare.* Quam Lateranenſi Concilij Conſtitutionem confirmat Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 5. & Canone 8.

PROPOSITIO IV.

Proprij Sacerdotis nomine Parochum intellexit Lateranenſe Concilium.

ITa Concilij Decretum explicant *Martinus Quartus*, Conſtitutione quæ incipit, *Ad vberes*, dato quarto Idus Ianuarij anno milleſimo ducenteſimo-octogeſimo primo, decernens, vt qui peccata ſua apud Fratres Minores depoſuerint, *ſuis Presbyteris Parochialibus confiteri, ſaltem ſemel in anno, prout Concilium generale ſtatuit, teneantur.*

Benedictus Vndecimus, Conſtitutione quæ incipit, *Inter cunctas*, proprij Sacerdotis nomine Parochum pariter intellexit: *Diſtrictè* (inquit) *iniungimus, vt Fratres ipſi confitentes attentè moneant, & in ſuis prædicationibus exhortentur, quòd ſuis Sacerdotibus ſemel confiteantur in anno aſſerendo id ad animarum profectum proculdubio pertinere:*

Sixtus Quartus in Extrauag. *Vices illius*, iubet vt *Religioſi Mendicantes deſiſtant prædicare, quòd Parochiani non ſunt obligati, ſaltem in Paſchate proprio Sacerdotè confiteri.*

Concilium Biterrenſe anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo-ſexto celebratum à *Guillelmo* Narbonenſi Archiepiſcopo & eius Suffraganeis, Canone 46. *Qui verò proprio Sacerdoti ſemel in anno confeſſi non fuerint, vel alij de eiuſdem Capellani licentiâ ſpeciali, ad Sacramenta Eccleſiaſtica minimè admittantur.*

Concilium Arelatenſe anno milleſimo ducenteſimo ſeptuageſimo-quinto celebratum, Canone 19. ſtatuit vt *Si contigerit quòd Religioſi, aut alij Confeſſiones audiant,*

præ-

præſertim in Quadrageſima, de Parochia alicuius, nomina ſibi confitentium, infra Octauam Paſchæ, in ſcriptis tradant proprio Sacerdoti, vt ſit Parochialis Sacerdos certitudinem habeat de Confeſſionibus ſubditorum, ad fraudulentas quorumdam Parochianorum verſutias euitandas, & animarum pericula euitanda.

Synodus Colonienſis anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo, Cap. 8. *Si quis autem proprio Sacerdoti Parochiali ad minus ſemel in anno plenè & integrè confeſſus non fuerit præcipimus, quòd Sacerdos in Paſcha ei Sacramentum minimè adminiſtret.*

Synodus Lingonenſis anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo-ſecundo, iubet ſingulis Eccleſiarum Rectoribus, vt Statutum Concilij Generalis Lateranenſis ſui Parochianis publicent & exponant, videlicet: *Quod omnis vtriuſque ſexus Fidelis ſemel in anno à ſuo proprio Curato Sacerdote Pœnitentiam debet recipere, & Sacramentum Euchariſtiæ ad minimum in Paſchate.*

Concilium Narbonenſe anno milleſimo quingenteſimo-primo, Canone quinquageſimo: *Quia omnibus Chriſtianis præceptum eſt, vt ſemel in anno Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum percipiant, & Parocho ſuo peccata confiteantur, voluit Concilium vt poſthac nemo audeat ſanctiſſimo die Paſchæ peccata ſua confiteri, aut Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ab alio accipere, quàm ab eo ipſo Parocho, vel in eius locum ſuffecto, niſi exoratâ à Parocho veniâ.*

Synodus Cameracenſis eodem anno celebrata, Tit. 4. De Pœnitentia: *Semel in anno confiteantur proprio Sacerdoti, id eſt, Presbytero Parochiali: Qui ideò magis proprius dicitur Sacerdos, quia non ſolùm Confeſſiones audit & abſoluit, ſed etiam miniſtrat alia Eccleſiaſtica Sacramenta.*

Concilium Mediolanenſe 1. ſub *S. Carolo Borromæo*, P. 2. Tit. 6. *Innocentij III. Conſtitutionem* (inquit) *in Generali Concilio editam, qua ſancitum eſt vt Fideles ſaltem ſemel in anno proprio Parocho peccata ſua confiteantur, inuiolatè omnes ſeruent.*

Eamdem tradunt proprij Sacerdotis notionem Concilium Remenſe anno milleſimo quingentiſimo-octogeſimo tertio celebratum, Cap. *De Pœnitentia*, §. 5. Aquenſe anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo-quinto, Burdigalenſe anno milleſimo ſexcenteſimo-vigeſimo-quarto, Canone 3. & proprium Sacerdotem, cui ſemel in anno omnes & ſinguli Fideles tenentur confiteri, *Proprium Parochum* eſſe declarant. Idipſum docet *S. Thomas* in 3. Sententiarum, ſiue in Supplemento, Quæſt. 8. Articulo 5.

PROPOSITIO V.

Quamuis proprij Sacerdotis nomine in Canone OMNIS VTRIVSQVE SEXVS, *Parochus deſignetur, Summus tamen Pontifex, Epiſcopi, & ab ijs Delegati pro ipſo tempore Paſchatis, vel abſque vlla temporis aut loci reſtrictione approbati, non excluduntur. Vnde qui apud ipſos peccata depoſuerunt, & abſoluti ſunt, ipſi Canoni paruiſſe ſunt cenſendi.*

EX ipſo Lateranenſi Concilio id facilè probatur, quod Canone 10. præcipit, *Tam in Cathedralibus, quàm alijs Conuentualibus Eccleſijs viros idoneos ordinari, quos Epiſcopi poſſint Coadiutores & Cooperatores habere, non ſolùm in prædicationis officio, verùm etiam in audiendis Confeſſionibus, & Pœnitentijs iniungendis, ac cæteris quæ ad ſalutem pertinent animarum.* In eo qui Coadiutores ad audiendas Confeſſiones & Pœnitentias iniungendas in Cathedralibus & Conuentualibus Eccleſijs inſtituere poteſt, reſidet Iuriſdictio ſuperior eâ, quæ Parochis conuenit in hoc audiendarum Confeſſionum officio: Cùm igitur Fidelium Confeſſiones audire poſſint Presbyteri alieni, cum licentia Parochorum, modò ſint ab Epiſcopis approbati; idem poſſunt Summus Pontifex, & Epiſcopi, quouis tempore; & quos ipſi ad ſacrum iſtud Munus obeundum deſtinauerint, & in Cathedralibus ſiue Conuentualibus Eccleſijs inſtituerint; quos denique abſque vlla temporum reſtrictione approbauerint. Quæ enim inferiori conceditur poteſtas, multò magis Superiori conceſſa intelligenda eſt. Exemplum eſto de poteſtate adminiſtrandi Extremæ-Vnctionis Sacramentum, quam *Innocentius I.* Epiſcopis conuenire colligit in Epiſtola ad *Decentium* Eugubinum Epiſcopum, quamuis Presbyterorum dumtaxat meminerit *S. Iacobus*, illius Sacramenti diuinam inſtitutionem promulgans: Quia nulla ratio permittit, vt Epiſcopis conceſſum ambigatur, quod Presbyteris licere non dubium eſt. Exemplum ſit alterum de Matrimonio, quod à *Proprio Contrahentium Parocho* celebrari debet: Nec tamen excluditur Epiſcopus; qui & ipſe Matrimonij benedictionem facere, & ad eam faciendam alij Sacerdoti licentiam concedere poteſt, vt ex Concilio Tridentino conſtat, Seſſione 24. *De Reformatione Matrimonij*. Sic à pari, etſi nomine proprij Sacerdotis, cui ſemel in anno Confeſſio peccatorum facienda eſt, intelligatur Parochus iuxta Lateranenſe Concilium, non excluduntur tamen Summus Pontifex, & Epiſcopi, & ab ijs Delegati, atque ad audiendas Confeſſiones abſque reſtrictione temporum approbati.

Accedit momentum alterum ex his verbis Canonis Lateranenſis petitum: *Si quis autem alieno Sacerdoti voluerit iuſta de cauſa ſua confiteri peccata, licentiam priùs poſtulet & obtineat à proprio Sacerdote, cùm aliter ille ipſe ſoluere non poſſit, vel ligare.* Quis autem adeò deſipiat, vt dicat Summum Pontificem, Epiſcopos, eorum Pœnitentiarios, & Præsbyteros quoslibet, ad Confeſſiones Fidelium audiendas abſque reſtrictione ab Epiſcopo approbatos, non poſſe ipſos ligare vel ſoluere? Cùm preſertim Romanorum Pontificum conſtitutionibus cauſa finita ſit, contrariáque *Ioannis de Poliaco*, Sententia damnata tanquam *Falſa, erronea, & à doctrina ſacra deuia*, Conſtitutione quæ incipit, *Vas electionis*, Lib. 5. *Extrauag. Commun.* Tit *De Hæreticis*. Et *Leo X.* Conſtitutione quæ incipit, *Dum intra mentis arcana*, quæ à Concilio Lateranenſi Quinto, Seſſione 11. approbata eſt, declarauerit, Fideles, qui Sacerdotibus Regularibus ab Epiſcopis approbatis confeſſi fuerint, Conſtitutioni quæ incipit, *Omnis vtriuſque ſexus*, quoad Confeſſionem ſatisfeciſſe.

Gallicanas Synodos præterire non poſſum, quibus Propoſitio noſtra confirmatur. Synodus Diœceſana Nemauſenſis anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo-quarto, Tit. *De Pœnitentia*, poſtquam proprium Sacerdotem, cuius meminit Canon, *Omnis vtriuſque ſexus*, Parochum eſſe declarauit, caſus nonnullos exponit, in quibus *Sine licentia proprij Sacerdotis poteſt aliquis alieno Presbytero confiteri. Primus eſt, cùm Epiſcopus hoc alicui ſpecialiter delegauit.*

Diœceſana Synodus Lingonenſis à *Philippo* Epiſcopo habita anno milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo ſecundo, Conſtitutionem, *Omnis vtriuſque ſexus*, ſingulis diebus Dominicis Quadrageſimæ à Rectoribus Eccleſiarum publicari ſtatuit, ſubditque: *Volumus quòd in fine publicationis Conſtitutionis prædictæ, ſubinferatur & publicè, quòd per hoc non intendimus præiudicare Priuilegijs Fratribus* (id eſt, Regularibus Sacerdotibus) *conceſſis, ſubiungendo quòd Fratres nobis præſentati poſſunt audire Confeſſiones liberè, & confitentibus eiſdem Pœnitentias ſalutares impertiri de commiſſis. Item ne remaneat aliqua hæſitatio quis proprius dicatur Sacerdos, declaramus, prout Doctores & Iura declarant, quòd proprius Sacerdos eſt Papa, eius Legatus, Epiſcopus, & Pœnitentiarius Diœceſanus, & eius Vicarius Generalis, & ille cui cura Parochialis Eccleſiæ eſt commiſſa, ſiue Rector ſiue Vicarius.*

Synodus Diœceſana Sneſſionenſis, anno milleſimo quingenteſimo-ſecundo, neminem ad audiendum Confeſſiones recipi ſtatuit, ſine Parochorum aſſenſu, niſi à Summo Pontifice, vel ab Epiſcopo licentiam habeat. *Nullus* (inquit) *ad audiendum Confeſſiones, præter voluntatem Rectorum Eccleſiarum Parochialium recipiatur: Niſi ſuper hoc à Summo Pontifice, vel à Nobis, licentiam obtinuiſſe conſtiterit.*

Idem ſtatuit *Stephanus Poncherius*, Pariſienſis Epiſcopus, in Synodo anno milleſimo quingenteſimo decimo-quinto celebrata.

Diœceſana Synodus Trecenſis ab *Odoardo Hennequino*, qui anno milleſimo quingenteſimo vigeſimo-ſeptimo Epiſcopatum inijt, habita, de ijs apud quos ipſo Paſchatis tempore Confeſſio fieri poteſt, ſic loquitur: *Sunt autem aliqui Presbyteri, qui in die Paſchæ inhibent Parochianis ſuis ſub pœna Excommunicationis, ne Corpus Chriſti recipiant, niſi fuerint ſibi, vel poteſtatem ab eis haben-*

Digitized by Google

habentibus confeſſi: Quæ quidem inhibitio temeraria videtur, quia quamplurimi Sacerdotes & Religioſi habent poteſtatem à Domino noſtro Papa, ſeu Domino Epiſcopo Trecenſi audiendi Confeſſiones omnium ſibi peccata ſua confiteri volentium, Pœnitentiaſque iniungendi, & abſoluendi. Quare præcipimus omnibus Presbyteris, vt de cætero facíendo tales inhibitiones, adiungant iſta verba: VEL ALTERI QVI SVPER HOC HABEAT POTESTATEM.

Diœceſana Synodus Toloſana, à *Ludouico Aurelianenſi*, Archipræſule, celebrata, anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo, proprij Sacerdotis notionem ad Summum Pontificem, Epiſcopum, & quoſuis poteſtatem ab ipſis habentes, extendit. *Iniungimus* (inquit) *omnibus confiteri volentibus, vt proprio Sacerdoti confiteantur. Proprium Sacerdotem dicimus Summum Pontificem, Epiſcopum, Vicarios illius, Rectorem, & eius Vicarium, & generaliter omnes alios Sacerdotes à prædictis legitimè deputatos.* Idem repetit Claromontanus Synodus anno milleſimo quingenteſimo trigeſimo-octauo celebrata. Idem *Ludouicus* Carnotenſis Epiſcopus in Conſtitutionibus Synodicis anno milleſimo quingenteſimo quinquageſimo editis.

Diœceſana Synodus Sueſſionenſis à *Carolo* Epiſcopo habita anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo-primo: *Neque* (inquit) *cuilibet Sacerdoti confitendum eſt, ſed proprio Curato, vel ab eo commiſſo aut commiſſis Vicarijs, vel Superioribus Curati, vt Epiſcopo, Papæ, aut per eos ad hoc commiſſis.* Eodem modo proprij Sacerdotis notionem explicat *Petrus* Lugdunenſis Archiepiſcopus in Synodo habita anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo-ſeptimo, Cap 9.

Concilium Prouinciale Rotomagenſe anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo-primo, Cap. 37. poteſtatem audiendi Confeſſiones ſæcularium, Paſchali etiam tempore conuenire agnoſcit Sacerdotibus Regularibus ab Epiſcopo approbatis. *Nullus* (inquit) *Sacerdos, atque etiam Regularis, nequidem in ſuo Conuentu, audeat, maximè per omne tempus Quadrageſimæ, & Octauas Paſchæ, audire Confeſſiones quorumcumque, & aliquem abſoluere, niſi de licentia Epiſcopi expreſſa, atque etiam in ſcriptis habita.*

Concilium Aquenſe anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo-quinto, Cap. *De Pœnitentia*, Regulares ab Epiſcopo approbatos Confeſſiones, Paſchali etiam tempore, legitimè audire docet. *Confeſſarius* (inquit) *Sacerdos, quicumque ſit, etiam Regularis, ne auditæ ſacræ Confeſſionis teſtimonium ſcriptum, aut impreſſum, manu ſua, ſuoque ſigillo ſignatum, ſibi peccata confeſſis dare recuſet, tam in Paſchate, vt Parochis; tam ægrotationis tempore, vt Medicis, quod debent, eos preſtitiſſe planè conſtet. Confitentium præterea Paſchæ tempore nomina & cognomina, vt fraudi multiplici occurratur, in librum certum, notato etiam die & menſe referat: Quem librum Epiſcopo petenti pro debito charitatis ſtudio non modò deneget, ſed promptè oſtendat, atque exhibeat, tradatque.*

Cameracenſe Concilium Prouinciale anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo-ſexto, Cap. 9. Fideles, qui Regularibus Sacerdotibus ab Epiſcopo approbatis peccata confitentur, Canoni *Omnis vtriuſque ſexus*, ſatisfacere indicat. *Ne autem* (inqnit) *negligatur præceptum Eccleſiæ de confitendo proprio Paſtori, & communicando quotannis, iuxta caput*, OMNIS VTRIVSQVE SEXVS, *ſcribantur omnium confitentium in Paſchate nomina & cognomina tam à Regularibus, quàm Sæcularibus, qui ea Paſtoribus tradant in Regiſtrum conſcribenda: Et poſt Paſcha, Paſtores, eorum omnium, qui non communicauerunt, nomina ad Epiſcopum referant.*

Iſtud argumentum vberiùs tractatum habes Diſſertatione 4. in Eccleſiaſticam noſtram Hiſtoriam Sæcul. 13. & 14.

PROPOSITIO VI.

Summus Pontifex & Epiſcopi ius habent grauiorum quorumdam criminum Abſolutionem ſibi reſeruandi.

QVamuis enim poteſtas Ordinis ſimplicibus Presbyteris in eorum Ordinatione collata ſe extendat ad omnia peccata remittenda; quia tamen ad vſum iſtius poteſtatis neceſſaria Iuriſdictio eſt, quæ à Maioribus ab inferiores deſcendit; ideò poteſt Superior ſibi aliqua reſeruare, in quibus iudicium inferiori non committat; (inquit *S. Thomas* in 4 *Sententiarum*, ſiue Quæſtione 20. Supplementi, Articulo 2.) Harum autem Reſeruationum Decreta Ius Canonicum exhibet, Cap. *Si quis ſuadente*, Causâ 17. Quæſt. 4. Item Cap *Conqueſti*, Extra, *De Sententia Excommunicationis*, Cap. *Et ſi Domini*, in *Extrauag. Comm.* Tit. *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*, & Cap. *Quicumque*, in Sexto Tit. *De Sententia Excommunicationis*. Vnde Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 7. ait: *Magnopere ad Chriſtiani Populi diſciplinam pertinere, Sanctiſſimis Patribus noſtris viſum eſt, vt atrociora quædam & grauiora crimina non à quibuſuis, ſed à Summis dumtaxat Sacerdotibus abſoluerentur. Vnde meritò Pontifices Maximi, pro ſuprema poteſtate ſibi in Eccleſia vniuerſa tradita, cauſas aliquas criminum grauiores ſuo potuerunt peculiari iudicio reſeruare. Neque dubitandum eſt, quando omnia quæ à Deo ſunt, ordinata ſunt, quin hoc idem Epiſcopis omnibus in ſua cuique Diœceſi, in ædificationem tamen, non in deſtructionem liceat, pro illis in ſubditos tradita ſupra reliquos inferiores Sacerdotes auctoritate, præſertim quoad illa, quibus Excommunicationis Cenſura annexa eſt. Hanc autem delictorum reſeruationem, conſonum eſt Diuinæ Auctoritati, non tantùm in externa politia; ſed etiam coram Deo vim habere.*

Et Canone 11. Anathemate ferit eos qui dixerint, *Epiſcopos non habere ius reſeruandi ſibi caſus, niſi quoad externam Politiam, atque ideò caſuum reſeruationem non prohibere quominùs Sacerdos à reſeruatis verè abſoluat.*

Cauſa autem reſeruandi duplex eſt, prima vt hominum propenſio ad peccandum quodam verecundiæ freno coërceatur, dum Summus Pontifex, vel Epiſcopi ſunt adeundi ad obtinendam Abſolutionem. Secunda, vt morbi grauiores Medicis peritioribus curandi ſeruentur.

Id verò diſcriminis eſt inter Caſum reſeruatum, & Cenſuram, quod Cenſura ſit pœna quædam Eccleſiaſtica: Caſus verò reſeruatus ſit peccatum, ſiue adiunctam habeat Cenſuram, ſiue non. Sunt enim aliqui Caſus Epiſcopis reſeruati, quibus nulla Cenſura annexa eſt. Sunt etiam Cenſuræ quædam illis reſeruatæ, peccatis, ob quæ illæ feruntur, minimè reſeruatis, vt Suſpenſiones, & quædam Irregularitates.

ARTICVLVS VIII.

De Confeſſariorum Dotibus.

SAcerdotum, quibus Confeſſionum audiendarum ſacra prouincia demandatur, neceſſarias dotes Concilium Mediolanenſe 1. à *S. Carolo Borromæo* celebratum, P. 2. Tit. *Quæ pertinent ad Sacramenti Pœnitentiæ Adminiſtrationem*, ſic explicat: *In ijs probandis hanc rationem habeant Epiſcopi, vt pij, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum ſalute ſolliciti, & fideles cuſtodes ſint eorum, quæ in Confeſſione dicuntur; prouectâ etiam ætate, præſertim illi, quibus Confeſſiones mulierum erunt audiendæ.*

1 Neceſſaria imprimis eſt conſcientiarum Moderatoribus pietas, de qua ſcribit Apoſtolus 1. ad Timotheum 4. *Exerce te ipſum ad pietatem ∴ Pietas ad omnia vtilis eſt.* Pietatis nomine cultus Dei, & miſericordia intelliguntur, interprete *S. Thoma* Vtroque ſenſu pium eſſe Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrum neceſſe eſt; in cultu Dei feruentem, in oratione & meditatione rerum diuinarum aſſiduum, in Librorum piorum lectione frequentem, vt quem imbiberit Spiritum pietatis, in animas eorum transfundat, quorum conſcientias moderatur. Oportet nihilominus ipſum peccatorum infirmitati compati, & diuinæ erga illos miſericordiæ, cuius Miniſter eſt, ingenium æmulari Vnde *S. Gregorius*, Paſtoralis curæ P. 2. Cap. 5 *Sit* (inquit) *Rector ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus: Vt & per pietatis viſcera in ſe infirmitatem cæterorum transferat, & per ſpeculationis altitudinem ſemetipſum quoque inuiſibilia appetendo tranſcendat ∴ Hinc Moyſes crebrò Tabernaculum intrat & exit: & qui intus in contemplationem rapitur, foris onera carnalium portat. Qui de rebus quoque dubijs ſemper ad Tabernaculum recurrit, coram Teſtamenti Arca Dominum conſulit: Exemplum præ-*

cul-

Digitized by Google

euldubio Rectoribus præbent, vt cùm foris ambigunt quid diſponant, ad mentem ſemper quaſi ad Tabernaculum redeant: & velut coram Teſtamenti Arca Dominum conſulant, ſi de his iaquibus dubitant, apud ſemetipſos intus ſacri Eloquij paginas requirant. Hinc ipſa Veritas per ſuſceptionem noſtræ humanitatis nobis oſtenſa, in Monte orationi inhæret, miracula in vrbibus exercet: Imitationis videlicet viam bonis Rectoribus ſternens; vt etſi iam ſumma contemplando appetunt, neceſſitatibus tamen infirmantium compatiendo miſereantur.

Pietatem, quatenus commiſeratio eſt erga Pœnitentes, neceſſariam eſſe Pœnitentiæ Miniſtro, confirmat Cap. *Qui vult*, Diſt. 6. *De Pœnitentia*, cuius hæc ſunt verba: *Confeſſio habeat pietatem in alterius crimine; adiuuet confitentem orando, eleemoſynam dando, & cætera bona pro eo faciendo: Semper eum iuuet leniendo, conſolando, ſpem promittendo, & cùm opus fuerit, etiam increpando: Doceat loquendo, inſtruat operando: Sit particeps laboris, qui particeps vult fieri gaudij; doceat perſeuerantiam, caueat ne corruat, ne iuſtè perdat poteſtatem iudiciariam.*

2 Secundò neceſſaria eſt Pœnitentiæ Miniſtris probitas morum ſiue ſanctitas vitæ, vt irreprehenſibiles ſint, & ſint exemplo Fidelibus in fuga vitiorum, in bonorum operum exercitatione, in omni conuerſatione. Vnde laudato Canone dicitur: *Sacerdos, cui omnis offertur peccator, ante quem ſtatuitur omnis languor, in nullo eorum ſit iudicandus, quæ in alio iudicare eſt promptus.* Hinc *S. Gregorius*, Paſtoralis Curæ P. 2. Cap. 3. *Sit Rector* (inquit) *operatione præcipuus, vt vitæ viam ſubditis viuendo denunciet, & grex qui Paſtoris vocem moreſque ſequitur, per exempla meliùs quàm per verba gradiatur. Qui enim loci ſui neceſſitate exigitur ſumma dicere, hac eâdem neceſſitate compellitur ſumma monſtrare. Illa namque vox libentiùs auditorum cor penetrat, quam dicentis vita commendat: Quia quod loquendo imperat, oſtendendo adiuuat vt fiat.*

De iſtâ Confeſſarij dote *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum hæc habet: *Cùm Sacramenti Miniſter peccet mortaliter, ſi in peccato mortali illud adminiſtrauerit, hinc Confeſſores aliquem audire fugiant, ſi ipſi mortali peccato fuerint inquinati, aut aliquâ innodati Cenſurâ Eccleſiaſticâ. Verùm Confeſſor animarum ſalutis cupidus, & earum in virtutibus inſtituendarum zelo flagrans, vt remedia aſſignet quibus illæ à peccato liberentur, & ſalutis noſtræ Inimici fraudes detegant; hominem denique veterem quomodo exuendum, & nouum è contra induendum, ſciens in quo Chriſtiana Perfectio conſiſtit, non debet tantùm ſine peccato mortali hoc Sacramentum miniſtrare; ſed cùm ad prædictos effectus promouendos multùm iuuet, illud in ſe primùm oſtendere, quod in alijs poſitum deſiderat; (plus enim mouent exempla quàm verba) nec alios valeat edocere virtutem, quam non in ſe habet, ad propriam perfectionem maximè attendat, & ad eam ſibi conciliandam ſe in virtutibus neceſſarijs exerceat.* Nam *Quantò magis omni virtute, præcipuèque charitate paterna, zeloque ſalutis animarum præcellentior erit, tantò aptius erit inſtrumentum bonitatis Dei*; (inquit idem Sanctus Archipræſul in Inſtruct. *De Sacram. Pœnit.*) Habere tamen poteſtatem ligandi & ſoluendi Sacerdotes in peccato mortali exiſtentes, Dogma Fidei eſt, Canone 10. Seſſionis 14. Concilij Tridentini declaratum.

3 Tertiò neceſſaria eſt Scientia Pœnitentiæ Miniſtro. *Cæcus* enim *ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foueam cadunt.* Confeſſarius Iudex eſt, Medicus eſt: Iudicis autem & Medici munere fungi, vt par eſt, non valet, qui ſcientiâ fuerit deſtitutus eorum, quæ ad Cauſarum cognitionem, rectamque ſententiam ferendam; & ad morborum cognitionem, ſalutariumque remediorum applicationem ſunt neceſſaria. Hinc Cap. *Qui vult*, Diſt. 6. *De Pœnitentia*, dicitur: *Caueat ſpiritualis Iudex, vt ſicut non commiſit crimen nequitiæ, ita non careat munere Scientiæ. Oportet enim vt ſciat cognoſcere, quicquid debet iudicare: Iudiciaria enim poteſtas hoc expoſtulat, vt quod debet iudicare, diſcernat.* Hinc *S. Gregorius*, Paſtoralis Curæ P. 1. Cap. 1. *Nulla ars* (inquit) *doceri præſumitur, niſi intentâ priùs meditatione diſcatur. Ab imperitis ergo Paſtorale Magiſterium quâ temeritate ſuſcipitur, quando Ars eſt artium Regimen animarum? Quis autem cogitationum vulnera occultiora eſſe neſciat vulneribus viſcerum? Et tamen ſæpe qui nequaquam ſpiritualia præcepta cognouerunt, cordis ſe Medicos profiteri non metuunt: Dum qui pigmentorum vim neſciunt, videri Medici carnis erubeſcunt.*

Et Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. De Sacramento Pœnitentiæ, §. 73. *Præter Ordinis* (inquit) *& Iuriſdictionis poteſtatem, quæ prorſus neceſſaria ſunt: Imprimis opus eſt, vt huius Sacramenti Miniſter, tum ſcientiâ & eruditione, tum prudentiâ præditus ſit: Iudicis enim & Medici ſimul perſonam gerit. Ac quod ad primum attinet, ſatis conſtat non vulgarem ſcientiam neceſſariam eſſe, qua & peccata inueſtigare, & ex varijs peccatorum generibus, quæ grauia, quæ leuia ſint, pro cuiuſque hominis ordine & genere iudicare poſſit.* Et infrà: *Ex quo poterunt Fideles intelligere, cuius maximo ſtudio curandum eſſe, vt eum ſibi Sacerdotem deligat, quem vitæ integritas, doctrina, prudens iudicium commendet: Qui & quantùm in eo officio, cui præeſt, ponderis ac momenti ſit, & quæ cuique ſceleri pœna conueniat, & qui ſoluendi vel ligandi ſint, optimè nouerit.*

Ex Scripturis Sacris, & Canonibus deriuatam eſſe neceſſe eſt ſcientiam Sacerdotum, qui Sacramento Pœnitentiæ adminiſtrando præficiuntur, vt docent Canon *Ignorantia*, ex Concilio Toletano 4. ſumptus, Diſt. 38. *Ignorantia* (inquit) *mater cunctorum errorum, maximè in Sacerdotibus Dei vitanda eſt. Sciant igitur Sacerdotes Scripturas Sanctas & Canones, vt omne opus eorum in prædicatione & doctrina conſiſtat; atque ædificent cunctos tam fidei ſcientiâ, quàm operum diſciplinâ.* Et Canone *Nulli*, eadem Diſtinctione: *Nulli Sacerdotum liceat Canones ignorare, nec quidquam facere quod poſſit Patrum Regulis obuiare.* Debet autem Sacerdos Pœnitentiæ adminiſtrandæ præfectus ſcientiâ præditus eſſe *conuenienti*, licet non *eminenti*, quemadmodum de Epiſcopis ſtatuit *Innocentius III.* Cap. *Cum nobis*, Extra, *De Electione & electi poteſtate.* Quæ ſit porrò ſcientia eminens, quæ mediocris & conueniens, explicat *Innocentius Quartus*, in Cap. *Cùm in cunctis*, De Electione & electi poteſtate: *Scientiam* (inquit) *reputamus eminentem, quæ ſubtiles Quæſtiones diſcutere & definire nouit, & in promptu reſponſiones habet: Ille habet mediocrem, qui ſcit aliquo modo examinare negotia, quamuis ad omnia neſciat reſpondere: & qui in Libris veritatem eorum quæ ſcire tenetur, ſcit quærere, etſi in promptu omnia non habeat.* Cui conſonat *S. Thomas*, in 4. Sententiarum Diſt. 17. explicans Textum Magiſtri: *Hæc ſcientia* (inquit) *etſi non ſit maior, tamen tanta debet eſſe, vt ſciat diſtinguere inter peccatum, & non peccatum, vel etiam inter peccatum mortale & peccatum veniale: Quòd ſi in aliquo eſſet dubitatio, poſſet ad diſcretiores recurrere.*

Quanta debeat eſſe Confeſſarij peritia, explicat *S. Carolus*, in Inſtructionibus De Sacramento Pœnitentiæ: *Quoniam* (inquit) *Confeſſionis Miniſter, Iudicis & Medici ſimul perſonam gerit: Vt & quod ad Iudicem attinet, ex varijs peccatorum generibus, quæ grauia, quæ leuia ſint, quoue modo corrigenda, pro cuiuſque hominis ordine & genere iudicare poſſit; & tanquam Medicus ea remedia ægroto adhibeat, quæ ad illius animam ſanandam, & impoſterum contra vim morbi muniendam aptiora videantur: Opus eſt, vt is tum ſcientiam atque eruditionem, tum prudentiam ſtudeat ſibi, quantam poteſt, comparare; tum ex diuina gratia, quam aſſidua precatione ſupplex à Deo petat; tum ex Auctoribus probatis, qui eam materiam piè, plenèque tractarunt. Imprimis bene cognita habeat, quæ Monitis ſeu Inſtructionibus in hac Eccleſia editis ad Confeſſariorum vſum continentur. Sacramenti igitur huius doctrinam omnem rectè noſſe ſtudebit: Ita vt quæ illius ratio, qui effectus, quæ illius partes, quæ illarum partium vis & natura, peritè intelligat. Quæ peccata mortalia, & quæ venialia cognoſcat. Peccati circumſtantias ſciat, quæ præſertim mutant ſpeciem peccati; & quæ in Confeſſione explicandæ ſunt, quæ reſtituendi onus inducant. Cenſurarum rationem & vim rectè intelliget, & quibus criminibus annexæ illæ ſint. Caſus reſeruatos in promptu habebit; ita vt rectè ſciat, qui iure in Canonum Summo Pontifici, qui rurſus Epiſcopo, qui præterea in Bulla Cœnæ Domini, quique pro varietate temporum Epiſcopo reſeruati ſint. Differentiam ſatisfactionum Pœnitentialium etiam probè noſcet, ac præterea Canones Pœnitentiales, vt infra ordine Decalogi explicatos. Memoriâ tenebit caſus, quibus Confeſſio ſit iteranda. Cognitum etiam habere Confeſſarius omnis debet, ac præterea animaduertere antequam*

Google

te quam ad audiendas Confeſſiones accedat, quanta ſit auctoritas, poteſtaſque Iuriſdictionis ſuæ: Ita vt cum norit, & quos, & à quibus peccatis Cenſariſque abſoluere poſſit; tametiam caueat ne facultatis ſuæ fines prætergrediatur. Quanti ſit periculi in ſalutis æternæ negotio conſcientiam ſuam imperitis aut ſemidoctis Confeſſarijs dirigendam credere, teſtis eſt Sancta *Thereſia*, Cap. 5. Vitæ ſuæ, & in *Via perfectionis*, Cap. 5.

4 Neceſſaria eſt præterea Pœnitentiæ Miniſtro prudentia ſingularis, túm ad opinionum delectum, Caſuúmque difficilium, qui paſſim occurrunt, ſolutionem; tum ad ſalutarium conſiliorum ſuggeſtionem, conuenientiúmque remediorum applicationem, ſiue Pœnitentiarum iniunctionem, tum denique ad examen Pœnitentis, illiúſque affectus explorandos, vt nouerit an abſoluere ipſum debeat, vel Abſolutionis beneficium ipſi differre. Hanc Miniſtri Pœnitentiæ dotem explicat Concilium Lateranenſe Quartum Canone 21. *Sacerdos* (inquit) *ſit diſcretus & cautus, vt more periti Medici ſuperinfundat vinum & oleum vulneribus ſauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumſtantias, & peccati; quibus prudenter intelligat, quale debeat ei conſilium, & cuiuſmodi remedium adhibere, diuerſis experimentis vtendo ad ſanandum ægrotum.*

Qua verò prudentia gerere ſe debeat Sacerdos in examine Pœnitentis, docet *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 19. Magiſtri Textum exponens: *Sacerdos* (inquit) *debet perſcrutari conſcientiam peccatoris in Confeſſione, quaſi Medicus vulnus, & Iudex cauſam; quia frequenter quæ præ confuſione confitens tacere, interrogatus reuelat. Sed tamen in interrogationibus faciendis tria ſunt attendenda. Primò, vt quilibet peccator interrogetur de peccatis, quæ conſueuerunt in hominibus illius conditionis abundare: Non enim oportet quòd à Milite quæratur de peccato Clericorum, aut Religioſorum, & è conuerſo. Secundò, vt non fiat explicita interrogatio de peccatis, niſi de illis quæ omnibus manifeſta ſunt: De alijs autem adinuentionibus peccatorum ita debet à longinquo fieri interrogatio, vt ſi commiſit, dicat; & ſi non commiſit, non addiſcat. Tertiò, vt de peccatis, præcipuè carnalibus, non deſcendat nimis ad particulares circumſtantias; quia huiuſmodi delectabilia quantò magis in ſpeciali conſiderantur, magis concupiſcentiam nata ſunt mouere. Et ideò poteſt contingere vt Confeſſor talia quærens & ſibi, & confitenti noceat, & ſic quandoque deficiant in ſuo ſcrutinio iniquitates ſcrutantes.*

Item *S. Carolus*, in Inſtructionibus De Sacramento Pœnitentiæ: *Prudens* (inquit) *cautuſque erit in interrogationibus; ne rudibus præſertim, atque vtriuſque ſexús iunioribus, ad nouum & numquam antea attentatum ſcelus occaſionem aperiat, atque det: Hi tamen de peccatis, quorum nullam in Confeſſione mentionem fecerunt, & in quibus probabiliter exiſtimari poſſunt deliquiſſe, prudenti cautione interrogandi erunt; ne aut pudore, aut ignorantiâ celent peccata.*

Et in Inſtructionibus Confeſſorum: *Cùm ordine* (inquit) *interrogando procedat, & à præceptis dominicis incipiat, ad quæ licet omnia poſſint reuocari, ij tamen qui rariùs ad Confeſſionem accedunt, ſuper ſeptem peccatis capitalibus, quinque ſenſuum vſibus, Eccleſiæ præceptis, & miſericordiæ operibus ſunt examinandi. Confeſſor prudens eſſe debet, non interrogando niſi de peccatis Pœnitentium ſtatui communibus. Quod ſpectat ad carnis peccata, ſummam adhibeat cautelam in eorum interrogatione, vt cùm peccati ſpeciem & circumſtantias grauiores audierit, à cæteris abſtineat. Summa prudentiâ mulieres adoleſcentes interroget, ne eos, quod ignorant, doceat; ijſque vtatur verbis pudorem minimè lædentibus, nec ex geſtu aut ſigno, de non ordinario aut grauiori peccato Pœnitentem confeſſum fuiſſe aliquis ſuſpicetur; nec verbis eum deterreat, vt in cauſa ſit cur aliud peccatum grauiſſimum prætermittat: Immò eum ad grauiora, quæcumque ſint, detegenda inducat.* Idem docet *S. Franciſcus Saleſius*, in Monitis ad Confeſſarios, primúmque de ſermonum obſcœnorum auditu, tum de cogitationibus impudicis, poſtea de prauis deſiderijs, tandem de operibus interrogandos eſſe Pœnitentes & ad Confeſſionem carnalium peccatorum ſenſim perducendos.

5 Summâ etiam patientiâ & benignitate præditos eſſe oportet Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtros, vt Pœnitentium ruſticitatem, ignorantiam, imbecillitatem, tarditatem, alioſque defectus patienter ferant, eos pro virili iuuent, paterna charitate ſuſcipiant, filij prodigi pium ac miſericordem Patrem imitentur, qui porcorum ſordibus ſquallidum, fœtentem, diſſipati patrimonij reum, meretricis amoribus inquinatum, amanter amplexus eſt, & ſuper eum fleuit. De iſta dote *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum hæc habet: *Confeſſiones æquo animo audiant, nec Pœnitentes inconfeſſos dimittant, ex labore quem fugiant, nec ægrè eos audire quoquo modo ſignificent, ſed è contra efficiant, vt Pœnitentibus innoteſcat, ſibi gratiſſimos eſſe pro eorum ſalute labores:* Debet etiam Sacerdos Pœnitentibus compati: Quam gratiam à Deo rogabat *S. Ambroſius*, Lib 2. *De Pœnitentia*, Cap. 8. *Sum* (inquit) *minimus omnium Epiſcoporum, & infimus merito. Tamen quia & ego laborem aliquem pro ſancta Eccleſia tua ſuſcepi, hunc fructum tuere, ne quem perditum vocaſti ad Sacerdotium, eum Sacerdotem perire patiaris: Ac primùm vt condolere norim peccantibus affectu intimo. Hæc enim ſumma virtus, quia ſcriptum eſt:* Et non gaudebis ſuper filijs Iuda in die perditionis eorum: *Sed quotieſcumque peccatum alicuius lapſi exponitur, compatiar: Nec ſuperbè increpem, ſed lugeam & defleam: Vt dum alium fleo, me ipſum defleam, dicens:* Iuſtificata eſt magis Thamar, quàm ego. *Fortaſſe adoleſcentula lapſa ſit, occaſionibus quæ delictorum fomites ſunt, decepta ac præcipitata ſit: Peccamus & ſeniores. Repugnat in nobis lex huius carnis legi mentis noſtræ, & captiuos nos trahit in peccatum, vt faciamus quod nolumus. Illi de ætate ſuppetit excuſatio, mihi iam nulla. Illa enim debet diſcere, nos docere. Ergo iuſtificata eſt magis Thamar, quàm ego. Incuſamus alicuius auaritiam, recordemur ſi nihil ipſi auarè fecimus: & ſi fecimus, quoniam radix malorum eſt auaritia, & tanquam ſub terra occultè in noſtro ſerpit corpore, dicamus ſinguli: Iuſtificata eſt magis Thamar quàm ego. Si commoti fuerimus in quempiam grauiter, leniorem cauſam Laicus habet, quàm Epiſcopus, eò quòd commotus egerit aliquid, retractemus nobiſcum, & dicamus: Iuſtificatus eſt magis iſte, qui commotionis arguitur, quàm ego.*

Et Libro 1. Cap. 1. *Quemadmodum* (inquit) *ſe tibi curandam præbeat, quem faſtidio habes, qui contemptui ſe, non compaſſioni, Medico ſuo putet eſſe futurum? Ideò Dominus Ieſus compaſſus nobis eſt, vt ad ſe vocaret, non deterreret. Mitis venit, venit humilis. Denique ait:* "Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego vos reficiam." Matth. 11 *Reficit ergo Dominus Ieſus, non excludit neque abijcit: Meritòque tales Diſcipulos elegit, qui dominicæ voluntatis interpretes, plebem Dei colligerent, non repudiarent. Vnde liquet eos inter Chriſti Diſcipulos non eſſe habendos, qui dura pro mitibus, ſuperba pro humilibus ſequenda opinantur: & cùm ipſi quærant Domini miſericordiam, alijs denegant.* Hanc Regulam ſequebatur *S. Odilo* Cluniacenſis Abbas, de quo *B. Petrus Damiani*, in eius Vita, ſcribit: *In promulgandis porrò Iudicijs ac modis Pœnitentiæ præfigendis tam pius erat, & tanta mœrentibus humanitate compatiens, vt nequaquam diſtrictum patris imperium, ſed maternum potiùs exhiberet affectum. Vnde ſe reprehendentibus, huiuſmodi verbis ſolebat eleganter alludere: Etiamſi damnandus ſim* (inquit) *malo tamen de miſericordia, quàm ex duritia vel crudelitate damnari.*

Prætermittere non poſſum egregium ea de re locum *Petri Bleſenſis*, in Tractatu *De Satisfactione*, ſcribentis: *Sicut confitenti neceſſaria eſt humilis & ſincera deuotio, ſic Pœnitentiali, id eſt, Sacerdoti, neceſſaria eſt diligens & circumſpecta diſcretio, vt diſcernat inter lepram & lepram, & habeat in ſe tria, bonitatem, ſcientiam, & diſciplinam; bonitatem in ſanctitate; ſcientiam in eruditione; diſciplinam in correctione. Sit Samaritanus infundens oleum miſericordiæ, vinúmque laſtitiæ. Habeat conſcientia eius quaſi Arca fœderis manna & virgam, vt ſciat compati & ignoſcere, arguere & monere. Gaudeat de primitiuis fructibus Pœnitentis, ſicut bonus agricola; compatiatur infirmo, dubiúmque confortet, recolens illud Apoſtoli:* Quis infirmatur, & ego non infirmor? *Et audiens tentationes eius, ſuam infirmitatem cogitans, apud ſe dicat: Si in tantâ tentatione fuiſſem, grauiùs cecidiſſem. Nihil dicatur, aut fiat cum indignatione & ira:* Ira enim viri iuſtitiam Dei non operatur: *Medium autem teneat, ne nimia remiſſio vel nimia auſteritas ſit in eo, certúmque Pœnitentiæ modum iuxta Sanctorum Patrum Inſtituta præſcribat.*

Digitized by Google

6 Neceſſaria eſt inſuper Confeſſario ſolicitudo ſalutis animarum, quâ placere non quærat hominibus, ſed prodeſſe ad æternam eorum ſalutem procurandam. Quamobrem mollis & remiſſus eſſe non debet, nec *Puluillos ſub omni cubitu manus* ponere, vt ait Propheta, & facere *ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis, ad capiendas animas*; vt Pœnitentium, præſertim nobilium & diuitum frequentior fiat ad ipſius Confeſſionale concurſus. *Puluillos quippe ſub omni cubitu manus ponere, eſt cadentes à ſua rectitudine animas, atque in huius mundi ſe delectatione reclinantes, blanda adulatione refouere. Quaſi enim puluillo cubitus, vel ceruicalibus caput iacentis excipitur, cùm correptionis duritia peccati ſubtrahitur, eique mollities fauoris adhibetur, vt in errore molliter iaceat, quem nulla aſperitas, contradictionis pulſat*. Verba ſunt *S. Gregorij* P. 2. *Paſtoralis Curæ* Cap. 10. Nec tamen adeò moroſi & ſeueri eſſe debent Confeſſarij, vt Pœnitentes à Confeſſione abſterreant. Medicorum imitentur induſtriam neceſſe eſt, qui amaris potionibus nonnihil mellis aut ſucci ſuauioris inſtillant, vt faciliùs ab ægris ſorbeantur, vt docet *S. Gregorius* 3. P. *Paſtoralis*, Admonitione 18. *Inferenda* (inquit) *illis ſunt aut alia bona quæ in ipſis ſunt, aut dicendum certè quæ poterant eſſe, ſi non ſunt: & tunc demum reſecanda ſunt mala quæ nobis diſplicent, cùm priùs ad audiendum eorum placabilem mentem fecerint præmiſſa bona, quæ placent. Nam amaro pigmentorum poculo mellis dulcedo adiungitur, ne ea, quæ ſaluti profutura eſt, in ipſo geſtu aſpera amaritudo ſentiatur: Dum verò guſtus per dulcedinem fallitur, humor mortiferus per amaritudinem vacuatur. Ipſa ergo in elatis inuectionis exordia permixta ſunt laude temperanda, vt dum admittunt fauores quos diligunt, etiam correptiones recipiant quas oderunt*. Verùm quemadmodum Medici ferrum & ignem vulneribus adhibent, cùm id poſtulat medicinæ ratio, nec aliter procurari poteſt ægroti ſanitas: Ita Pœnitentiæ Miniſtri zelo ſalutis animarum ſuccenſi, ſeueriora debent adhibere remedia, cùm aliter curari non poſſunt vulnera peccato-
„ rum. *Nam cùm ſcriptum ſit:* Qui vos felices dicunt,
„ in errorem vos mittunt, & ſemitas pedum veſtro-
„ rum turbant: *Qui peccantem blandimentis adulantibus palpat, peccandi fomitem ſubminiſtrat: Nec comprimit delicta ille, ſed nutrit. At qui conſilijs fortioribus redarguit*
„ *ſimul atque inſtruit fratrem, promouet ad ſalutem.* Quos
„ diligo (*inquit Dominus*) redarguo & caſtigo. *Sic oportet & Dei Sacerdotem non obſequijs decipientibus fallere, ſed remedijs ſalutaribus prouidere. Imperitus eſt Medicus, qui tumentes vulnerum ſinus manu parcente contrectat, & in altis receſſibus viſcerum virus incluſum dum ſeruat, exaggerat. Aperiendum vulnus eſt & ſecandum, & putraminibus amputatis, medela fortiore curandum. Vociferetur & clamet licet, & conqueratur æger impatiens per dolorem gratias aget poſtmodum cùm ſenſerit ſanitatem*. Verba ſunt *S. Cypriani* in Tractatu *De Lapſis*. Denique vitijs non parcendum multitudinis conciliandæ causâ, *S. Auguſtinus* Apoſtoli exemplo oſtendit, qui cùm ſummo in honore eſſet apud Corinthios, & ab illis vt Angelus Dei ſuſceptus, acceſſit tamen ad ouem languidam, ad ouem putredam, ſecare vulnus, non peccare putredini. Non enim ſua quærebat, ſed quæ Ieſu Chriſti. *Abſit ergo vt dicamus vobis* (inquit S. Doctor) *Viuite vt vultis, ſecuri eſtote, Deus neminem perdet, tantummodo fidem Chriſtianam tenete; non perdet, ille quos redemit, non perdet pro quibus Sanguinem fudit. Et ſi Spectaculis volueritis oblectare animos veſtros, ite; quid mali eſt? Et feſta iſta quæ celebrantur per vniuerſas ciuitates in lætitia conuiuantium, & publicis menſis ſe ipſos, vt putant, iucundantium, reuera magis perdentium, ite, celebrate: Magna eſt Dei miſericordia, quæ totum ignoſcat.. Hæc ſi dixerimus, fortè congregabimus turbas ampliores: & ſi ſunt quidam qui nos ſentiant hæc dicentes non rectè ſapere, paucos offendimus, ſed multitudinem conciliamus. Quod ſi fecerimus, non verba Dei, non verba Chriſti dicentes, ſed noſtra, erimus Paſtores noſmetipſos paſcentes, non oues*. Hæc *S. Auguſtinus* Sermone 45. aliàs *De Tempore* 165. ſiue Libro *De Paſtoribus* Cap. 3.

De hac Miniſtri Pœnitentiæ dote *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum ita ſcribit: *Confeſſor ita debet intentionem in hoc miniſtrando Sacramento dirigere, vt illud ex humano motiuo non exerceat, ſed ad Dei tantùm gloriam animarumque ſalutem: Quare quoties ad Confeſſiones audiendas vocatus fuerit, ad Deum mentem erigat, & ſibi ob oculos proponat ſuo Miniſterio mundandos eſſe Pœnitentes, & in Chriſti Domini pretioſiſſimo Sanguine lauandos*.

7 Sit præterea Confeſſarius fidelis cuſtos eorum quæ in Confeſſione dicuntur, ſiue ſecreti tenax, ita vt omnia & ſingula peccata in Confeſſione Sacramentali, vel in ordine ad ipſam ſibi patefacta, omneſque circumſtantias peccatorum, tum ſpeciem mutantes, tum aggrauantes, tum alia accidentia adiuncta, antecedentia, conſequentia, quibus patefieri poteſt peccatum Pœnitentis, aut alterius delictum in Confeſſione declaratum, Concilij Catechiſmus P. 2. §. 74. ſacro ſigillo clauſa, & perpetuo ac religioſo ſilentio compreſſa tenere debeat; mortemque potius oppetere, quam ea cuiquam homini reuelet. Cuius quidem ſigilli obligatio triplici iure nititur, Naturali, Diuino poſitiuo, & Eccleſiaſtico; vt declarat Concilium Senonenſe anno milleſimo quingenteſimo vigeſimo-quarto: Naturali, quo arcanum fidei ſuæ commiſſum quiſque reticere tenetur: & quo vnum membrum alijs membris eiuſdem corporis infirmioribus compatitur. Nos enim ſumus *Corpus Chriſti, & membra de membro*. Vnde ſicut 1. Cor. 12. inhoneſtis & ignobilioribus corporis noſtri membris *honorem abundantiorem circumdamus*, vt Apoſtolus loquitur; ita non ſolùm peccatoribus compati debemus, ſed eorum peccata Sacramentali Confeſſione nobis patefacta ſilentij velo contegere, & Sacramentali ſigillo obſignare. Diuino iure poſitiuo nititur idem ſigillum, ſicut & ipſa Confeſſio Sacramentalis, quæ ſine ipſo conſiſtere non poſſet, eoque ſublato veniret in odium hominum. Vnde iſtius ſigilli violatio, ſeu Confeſſionis reuelatio, ſacrilegium eſt, vtpote in grauem Sacramenti redundans iniuriam. Nam vt ratiocinatur *S. Thomas*, in 4. Sententiarum, ſiue Supplementi Quæſtione 9. Articulo 1. *In Sacramentis ea quæ exteriùs geruntur, ſunt ſigna rerum quæ interiùs contingunt: Et ideò Confeſſio, qua quis Sacerdoti ſe ſubijcit, ſignum eſt interioris ſubiectionis, quâ quis Deo ſubijcitur. Deus autem peccatum illius, qui ſe ſubijcit per Pœnitentiam, tegit: Vnde & hoc oportet in Sacramento Pœnitentiæ ſignificari: Et ideò de neceſſitate Sacramenti eſt quod quis Confeſſionem celet: Et tanquam violator Sacramenti peccat, qui Confeſſionem reuelat. Et præter hoc ſunt aliæ vtilitates huius celationis, quia per hoc homines magis ad Confeſſionem attrahuntur, & ſimpliciùs peccata confitentur*. Et in Reſponſione ad ſecundum: *Præceptum* (inquit) *de Confeſſione celanda conſequitur ipſum Sacramentum: Et ideò ſicut præceptum de Confeſſione Sacramentali facienda eſt de iure diuino, & non poteſt aliqua diſpenſatione vel iuſſione humana homo abſolui ab eo; ita nullus ad reuelationem Confeſſionis poteſt ab homine cogi, vel licentiari*. Iure tandem Eccleſiaſtico nititur ſigillum Confeſſionis. Nam & *S. Leo* Epiſtolâ 186. aliàs 80. *Illam contra Apoſtolicam Regulam præſumptionem, modis omnibus ſubmoueri* conſtituit, *ne de ſingulorum peccatorum genere, libello ſcripta profeſſio publicetur: Cùm reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis Sacerdotibus indicari Confeſſione ſecreta*. Et Concilium Lateranenſe 4. Canone 21. Sacramentalis ſigilli violationem prohibet, grauiſſimis pœnis in eius infractores conſtitutis. *Caueat autem omninò* (inquit) *ne verbo, aut ſigno, aut alio quouis modo aliquatenus prodat peccatorem. Sed ſi prudentiori conſilio indiguerit, illud abſque vlla expreſſione perſonæ cautè requirat. Quoniam qui peccatum in Pœnitentiali Iudicio ſibi detectum præſumpſerit reuelare, non ſolùm à Sacerdotali Officio deponendum decernimus verùm etiam ad agendam perpetuam Pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudendum*. Grauior pœna Sacerdoti Confeſſionem reuelanti ante Concilium Lateranenſe irrogabatur, vt conſtat ex Canone *Sacerdos*, Diſt. 6. De Pœnitentia: *Sacerdos* (inquit) *ante omnia caueat, ne de his qui ei confitentur peccata, alicui recitet, non propinquis, non extraneis, nec (quod abſit) pro aliquo ſcandalo. Nam ſi hoc fecerit deponatur, & omnibus diebus vitæ ſuæ ignominiosè peregrinando pergat*.

Religionis qua ſacrum ſigillum Confeſſionis inuiolatum cuſtodire Confeſſarius debet, præclarum exemplum dedit *S. Ambroſius*, teſte *Paulino* Presbytero in eius Vita. *Quotieſcumque* (inquit) *illi aliquis ob percipiendam Pœnitentiam lapſus ſuos confeſſus eſſet, ita flebat,*

vt

vt & illum fieri compelleret : Videbatur etiam ſibi cum iacente iacere. Cauſas autem criminum, quas illi confitebantur, nulli niſi Domino ſoli, apud quem intercedebat, loquebatur : Bonum relinquens exemplum poſteris Sacerdotibus, vt interceſſores apud Deum magis ſint, quàm accuſatores apud homines. Nam & ſecundùm Apoſtolum circa huiuſmodi hominem confirmanda charitas eſt, quia ipſe ſui accuſator eſt, nec exſpectat accuſatorem, ſed præuenis, vt confitendo ſuum alleuet ipſe delictum, nec habeat quod aduerſarius criminetur.

„ Confeſſarius itaque imprimis caueat, ne verbis, aut quibuſcumque ſignis peccatorem prodat, aut peccatum patefaciat, aliúdque, vnde perſona cum quâ peccatum commiſſum eſt, cognoſcatur; nec denique quidquam loquatur, vnde vel minimum peccatum ex Confeſſione innoteſcat. Et ſi quando neceſſitas occurrat conſilij poſtulandi, vt difficultatis alicuius ad Confeſſionem pertinentis ſolutionem nouerit, eo modo ſe gerat, vt in eorum, quorum ſententiam rogat, notitiam nullatenus veniat perſona Pœnitentis. Cum alijs igitur de auditis in Confeſſione numquam loquatur. Quod ſi loqui cum Pœnitente neceſſum ſit petità ab ipſo licentiâ, tum eadem ſecreti religione ac in Confeſſione teneri ſe nouerit. Ita monet *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum.

8 Conueniens tandem eſt vt Pœnitentiæ Miniſter prouectà ſit ætate, maximè vt mulierum Confeſſiones audiat, ex Concilio Mediolanenſi 1. Qui triginta annos nondum attigerit, nec Paſtor fuerit, mulieres non audiat, niſi probitatis & pietatis tot argumenta dederit, vt ad eas audiendas capacem Superiores eum arbitrentur; vt monet *S. Carolus* in Inſtructionibus.

De Officijs Confeſſarij legi poteſt *Guillelmus Pariſienſis*, Tractatu *De Sacramento Pœnitentiæ*, Cap. 21.

ARTICVLVS IX.

REGVLÆ MINISTROS

Sacramenti Pœnitentiæ ſpectantes.

REGVLA I.

Nulla eſt Confeſſio, quæ fit Sacerdoti Poteſtatem Iuriſdictionis non habenti, aut qui legitimam formam non adhibuerit; aut quæ ad Pœnitentiæ Sacramenti Adminiſtrationem omninò neceſſaria ſunt penitus ignorauerit.

HAnc Regulam tradit *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum. *Debet* (inquit) *interrogare ac ¿tis antea Confeſſionibus, in quantum ei neceſſarium fuerit, vt reſciat, num in aliquem caſum inciderit; ex quo, cùm nullæ hæ fuerint, iterandæ ſint : Putà, num confeſſus fuerit Sacerdoti abſoluendi poteſtatem non habenti, aut qui legitimam in Abſolutione formam non adhibuerit; aut quæ ſunt ad hoc Sacramentum miniſtrandum neceſſaria penitus ignorauerit; aut ſi Pœnitens ipſe ſciens & ex animo peccatum omiſerit; aut Confeſſionem ita diuiſerit, vt Confeſſori peccatorum partem, & alteri partem aliam depoſuerit; aut ſine vllo peccatorum dolore, & emendandi propoſito acceſſerit; aut pro excutiendis inueniendiſque peccatis debitam diligentiam non adhibuerit.*

Et quia negligentia in Confeſſionibus ſolet multa committi, ab iis potiſſimùm qui nullum vel leuem de Deo timorem habens, aut curam de anima; ita vt potiùs ex vſu, quàm ex peccatorum horrore, & emendandi deſiderio confiteantur · & pro vtilitate maxima quæ ex Confeſſionibus generalibus ſemper oritur, maximè conuerſionis melioriſque frugis initio; debent Confeſſores loco & tempore, iuxta perſonarum qualitatem, ad Confeſſionem generalem Pœnitentes exhortari, vt eius ope, vitæ ſuæ affectionibus ita propoſitis, ardentiùs ad Deum conuertantur, & pro omnibus peccatis, & defectibus, quos nouerint, ſatisfaciant.

REGVLA II.

Nullus Sacerdos, etiam Regularis, Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire poteſt, niſi Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Epiſcopo fuerit approbatus.

HAnc Regulam ſtatuit Sacra Synodus Tridentina, Seſſione 23 Cap. 15 *Quamuis* (inquit) *Presbyteri in ſua Ordinatione à peccatis abſoluendi poteſtatem accipiant; decreuit tamen Sancta Synodus, nullum etiam Regularem, Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, poſſe audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale Beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus iudicetur, approbationem, quæ gratis detur, obtineat : Priuilegijs, & conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obſtantibus.*

Quamobrem vetera Priuilegia Regularium, quibus eis, ab Epiſcopo approbatis, aut iniuſtè recuſatis, licebat Confeſſiones audire, hoc Tridentini Concilij Decreto penitus abrogata ſunt, ſcilicet *Bonifacij VIII.* Decretalis, *Super Cathedram*, quæ habetur Tit. *De Sepulturis*, Lib. 3. *Extrauag. Commun.* Conſtitutio *Benedicti Vndecimi*, quæ incipit, *Inter cunctas*, eodem Libro, Tit. *De Priuilegijs*, Clementina *Dudum*, Tit. *De Sepulturis*, & Conſtitutio *Leonis X.* quæ incipit, *Dum intra mentis arcana* : Hæ (inquam) Conſtitutiones, quatenus Regularibus permittebant Adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ abſque Epiſcoporum approbatione, nullam amplius vim habent, nec poſſunt Regulares Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, niſi Epiſcopi illos approbauerint, quantumuis iniuſtè ſe fuiſſe recuſatos cauſentur.

Hanc Diſciplinam confirmarunt *Pius Quintus* Conſtitutione quæ incipit, *Romani Pontificis*, Lectores etiam, aut in Theologia Graduatos, huic legi ſubditos eſſe declarans. *Gregorius XV.* Conſtitutinne quæ incipit, *Inſcrutabili*, aliique Pontifices, & *S. Carolus* in Concilio Mediolanenſi 1. & in Inſtructionibus; necnon Concilium Rothomagenſe 1581. Burdigalenſe anno 1582. Turonenſe 1583. Bituricenſe 1584. Aquenſe 1585. quod Excommunicatione ferit Sacerdotes, qui abſque Epiſcopi approbatione Confeſſiones audierint. Eamdem ipſis pœnam irrogat Concilium Mediolanenſe 1. *Alexander VII.* inter plures alias Propoſitiones erroneas die 14. Septembris 1665. damnatas hanc confixit 13. *Satisfacit præcepto annuæ Confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, & ab eo iniuſtè reprobato.*

Et in Breui Apoſtolico, dato die 26. Februarij, anno 1659. in cauſa Andegauenſis Epiſcopi, & Regularium eiuſdem Vrbis, hanc Propoſitionem damnat : *Concilium Tridentinum non obligat Regulares in Gallia ad obtinendas approbationes ab Epiſcopis, vt Confeſſiones ſæcularium audire poſſint; neque ex illius Concilij auctoritate Priuilegia Regularium reſtringi poſſunt, cùm in Gallijs receptum non ſit, præter quàm in deciſionibus fidei; neque etiam Bulla Pij Quarti pro Confirmatione illius Concilij promulgata.* Hanc (inquam) Propoſitionem Summus Pontifex damnat his verbis : *Eſt falſa, temeraria, ſcandaloſa, in hæreſim & ſchiſma inducens, ſacro Concilio Tridentino, & Sedi Apoſtolicæ iniurioſa.*

REGVLA III.

Caput Concilij Tridentini, QVAMVIS PRESBYTERI, *intelligendum eſt tam de Epiſcopo loci, quàm de Epiſcopo Pœnitentis. Adeòque inualida eſt Confeſſio illorum, qui ad Sacerdotem in aliena Diœceſi commorantem, & ibi dumtaxat approbatum, deditâ operâ ſe conferunt, vt apud eum peccata deponant.*

PErtinet enim ad vnumquemque Epiſcopum deſignare Miniſtros idoneos ſuis ouibus : & fieri poteſt vt iudicatus idoneus ad Confeſſiones excipiendas pro vna Diœceſi, non habeat ſcientiam & experientiam ſufficientem pro alia, in quâ difficiliores Quæſtiones, & Caſus magis intricati occurrunt.

Præterea *S. Carolus Borromæus*, & eius Prouincialia Concilia, Sedis Apoſtolicæ Auctoritate confirmata, Tridentini Concilij Caput citatum interpretati ſunt tã de Epiſcopo loci, quàm de Epiſcopo Pœnitentis. Concilium Mediolanenſe 3. Tit. De ijs, quæ ad Sacramentũ Pœnitentiæ pertinent : *Qui ad Confeſſarium etiam Regularem, in aliena Diœceſi commorantem deditâ opera ſe conferens, peccata ſua ſit confeſſus; niſi Confeſſarius ille & ab Epiſcopo loci, & à confitentis Ordinario ad Confeſſiones*

audien-

Digitized by Google

audiendas probatus erit ; ei tanquam inconfeſſo Parochus Eucharistiæ Sacramentum ne præbeat : Illius præterea Ordinarius, cuius Confeſſionem ille Sacerdos Confeſſarius non probatus audierit, ne eum patiatur in ſua Diœceſi Confeſſiones per biennium audire, neque itidem concionari. Alia eſt ratio viatorum & peregrinorum, quia deditâ operâ ad Confeſtarium in alia Diœceſi commorantem, & à ſuo Ordinario non approbatum ſeſe non conferunt: Et dum ſine fraude extra ſuam Diœceſim verſantur, ſubijciuntur tantiſper Epiſcopis locorum vbi ſunt, quantùm ad Sacramenta.

REGVLA IV.

Ne venialium quidem peccatorum Confeſſiones excipere, & ab illis abſoluere poteſt Sacerdos, ſiue Sæcularis, ſiue Regularis, ab Epiſcopo non approbatus.

QVamuis enim peccata venialia confiteri neceſſarium non ſit, ex quo tamen Eccleſiæ Clauibus ſubijciuntur, neceſſaria eſt ad eorum ſacramentalem Confeſſionem excipiendam, poteſtas Iuriſdictionis. Vnde Sacra Congregatio Concilij Tridentini Interpres, Decreto edito die 12. Februarij anno 1679. approbante *Innocentio Vndecimo* Pontifice Maximo, prohibuit, *Ne venialium Confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario. Si Confeſſarij, etiam Regulares, aut quicumque alij Sacerdotes ſecus egerint, ſciant Deo Optimo Maximo ſe rationem reddituros eſſe; neque defuturam Epiſcoporum & Ordinariorum juſtam & rigoroſam animaduerſionem in contra facientes, etiam Regulares, etiam Societatis Ieſu, facultate ipſis Epiſcopis & Ordinarijs per hoc Decretum, per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa. Et facta de præmiſſis omnibus, ac de verbo ad verbum Relatione, Sanctitas ſua probauit, ad præſens Decretum typis mandari ac publicari voluit.*

REGVLA V.

Sacerdotes Regulares à ſuis Superioribus approbati, poſſunt abſque approbatione Epiſcopi excipere Confeſſiones Virorum Regularium ſui Ordinis, immò & ſæcularium ad familiam verè pertinentium.

SYnodus enim Tridentina id vnum ſtatuit ac declarat, *Nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire, niſi aut Parochiale Beneficium, aut ab Epiſcopis approbationem obtineat.* De Regularium Confeſſione nihil ſtatuit, adeóque ſupponit ipſos poſſe cum ſola Superiorùm ſuorum approbatione Confeſſiones Religioſorum eiuſdem Ordinis hominum excipere. Dubitationem omnem ſuſtulit *Clemens X.* Pontifex Maximus, Conſtitutione quæ incipit, *Superna*, editâ vndecimo Kalendas Iulij, anno 1670. *Cęterùm* (inquit) *in Monaſterijs, ac etiam Collegijs, vbi juxta Regularia Inſtituta viuitur, poſſe tam Pręlatos Regulares, quàm Confeſſores Regularium eorumdem Monaſteriorum, ſeu Collegiorum audire Confeſſiones illorum ſæcularium, qui ibi ſunt verè de familia, & continui commenſales; non autem illorum qui tantùm ipſis deſeruiunt.* Idem ante *Clementem X.* declarauerat *Gregorius XV.* Conſtitutione quæ incipit, *Inſcrutabili*, editâ Nonis Februarij, anno 1622.

REGVLA VI.

Sacerdotes tum Sæculares, tum Regulares generatim in aliqua Diœceſi ad audiendas Confeſſiones ab Epiſcopo approbati, ad audiendas Monialium Confeſſiones propterea non cenſentur approbati, ſed approbatione ſingulari indigent. Qui ſunt etiam approbati ad audiendas Monialium vnius Monaſterij Confeſſiones, nouâ indigent approbatione, vt in alio Monaſterio Confeſſiones excipiant. Extraordinarij denique Confeſſores pro vnâ vice ab Epiſcopo deputati, nouâ indigent approbatione, vt eamdem functionem aliâ vice exerceant.

ITa declarauit Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, cuius Decretum legitur apud *Barboſam*, par. 2. *De Officio, & Poteſtate Epiſcopi*, Allegatione 25. §. 71.

Ita declarauit & *Clemens X.* Conſtitotione mox laudatâ: *Et generaliter approbatos ab Epiſcopo ad perſonarum ſæcularium Confeſſiones audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione: Atque approbatos pro audiendis Confeſſionibus Monialium vnius Monaſterij, minimè poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterij. Itidemque Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſſiones pro vnâ vice audiendas, haud poſſe expletâ deputatione in vim approbationis huiuſmodi illarum Confeſſiones audire, ſed toties ab Epiſcopo eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit.*

REGVLA VII.

Regulares Sacerdotes Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, excipere non poſſunt abſque approbatione Epiſcopi.

ITa ſtatuit *Gregorius XV.* Conſtitutione quæ incipit, *Inſcrutabili*, ſuperiùs laudatâ, §. 5. *Confeſſores vero, ſiue Sæculares, ſiue Regulares quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij, ad Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, niſi priùs ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Liceátque Epiſcopo ex rationabili causâ Superiores Regulares admonere, vt huiuſmodi Confeſſores amoueant, iiſque Superioribus id facere deſrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores amouendi, quoties & quando opus eſſe judicauerit.* Non tenentur autem Epiſcopi Superioribus Regularibus eiuſmodi cauſam ſignificare, ſed hoc relinqui prudentiæ & arbitrio Epiſcoporum, declarauit Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, cuius Declarationem refert *Barboſa*, loco ſupra laudato.

REGVLA VIII.

Sacerdos tum Sæcularis, tum Regularis, in vnâ Diœceſi generatim approbatus, Confeſſiones in altera Diœceſi audire non poteſt ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani.

IDconſtat ex Clementina *Dudum*, Tit. *De Sepulturis*, quoad hoc caput non reuocatâ, imò potiùs ab Apoſtolicâ Sede confirmatâ: *Magiſtri*, (inquit) *Priores, Prouinciales, & Miniſtri Ordinum prædictorum, eligere ſtudeant perſonas ſufficientes, idoneas, vitâ probatas, diſcretas, modeſtas, atque peritas, ad tam ſalubre Miniſterium & Officium exequendum: Quas ſic ab ipſis electas repræſentent vel faciant præſentari Prælatis, vt de eorum licentiâ, gratiâ, & beneplacito in Ciuitatibus & Diœceſibus eorumdem huiuſmodi perſonæ ſic electæ Confeſſiones confiteri ſibi volentium audiant, imponant Pœnitentias ſalutares, & beneficium Abſolutionis impendant: Extra Ciuitates & Diœceſes, in quibus fuerint deputatæ, Confeſſiones nullatenus audituræ.*

Præterea, Congregatio Concilij, die ſextâ Iunij anno 1608. declarauit, *Tam Sæcularem, quàm Regularem in vnâ Diœceſi approbatos ad audiendas perſonarum ſæcularium Confeſſiones, non poſſe in alia eiſdem Confeſſiones audire abſque Epiſcopi Diœceſis approbatione.* Refert *Barboſa*, part. 2. *De Officio & Poteſtate Epiſcopi*, Allegatione 25. §. 32.

Idem confirmauit *Clemens X.* Conſtitutione ſuperiùs laudatâ. *Ad hæc* (inquit) *Religioſos ab Epiſcopo ad Confeſſiones Sæcularium in ſua Diœceſi audiendas approbatos, non poſſe in aliâ Diœceſi eas abſque Epiſcopi Diœceſani approbatione audire, quamuis Pœnitentes ſubditi ſint ejus Epiſcopi, à quo ipſi Religioſi jam fuerant approbati.*

REGVLA IX.

Parochi ſubditorum ſuorum Confeſſiones in alienæ Parochiæ territorio, & in aliena etiam Diœceſi audire poſſunt.

ORdinariam enim in illos auctoritatem habent, quam exercere poſſunt vbique, quoad ea quæ

fiunt ſine ſtrepitu Iudicij, qualis eſt Confeſſio. Et certè Concilium Lateranenſe Canone 21. ſtatuit vt Fideles ſemel in anno confiteantur *Proprio Sacerdoti*, nullâ ſactâ mentione loci, in quo Confeſſiones illorum excipere debet vel poteſt.

REGVLA X.

Sacerdotum, ſiue Sæcularium, ſiue Regularium approbationes certis limitibus circumſcribere poſſunt Epiſcopi, & ad certas perſonas, loca, vel tempora reſtringere.

ID conſtat ex S. *Carolo* in Inſtructionibus Confeſſorum: *Porrò* (inquit) *Sacerdotes, qui quidem à Nobis licentiam Confeſſiones audiendi, ſed non niſi ad certum tempus, aut locum, aut quaſdam perſonas limitatam obtinuerunt, caueant ne facultatis formam & limites excedant.*

Idem confirmatur ex decreto Congregationis Concilij Tridentini Interpretis dato die ſecundâ Iulij, anno 1587. *Regulares* (inquit) *qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter ab Ordinarijs, eorúmue Examinatoribus reperti, & probati fuerint, generaliter quoque & indiſtinctè, abſque aliquâ limitatione temporis, certorúmue locorum; aut generis perſonarum, admittantur in Diœceſi propriâ. De cæteris verò qui non adeò idonei reperientur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinquitur ipſos cum limitatâ facultate, prout eiſdem Ordinarijs magis expedire videbitur, probare & admittere.*

Alexander VII. in cauſâ Andegauenſis Epiſcopi & Regularium, hanc Propoſitionem vt *Falſam, temerariam, ſcandaloſam, & erroneam* damnauit anno 1659. *Non poſſunt Epiſcopi limitare ſeu reſtringere Approbationes quas Regularibus concedunt ad Confeſſiones audiendas, neque vllâ ex parte reuocare.*

Idem confirmat *Clemens X.* Conſtitutione quæ incipit, *Superna magni Patris-familiâs*, §. 4. cuius hæc ſunt verba: *Illos autem Religioſos, qui ad Confeſſiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Epiſcopis generaliter quoque & indiſtinctè abſque aliqua limitatione temporis, certorúmque locorum, aut generis perſonarum in Diœceſi propriâ admittendos: Quoad cæteros verò, qui non adeò idonei reperiuntur, ſi petierint ſe admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipſos cum limitatâ facultate, prout eiſdem Ordinarijs magis expedire videbitur, probare, & admittere.*

Idem conſtat ex Eccleſiæ Gallicanæ Declarationibus in Comitijs Generalibus Cleri, annis 1625. 1635. 1645.

REGVLA XI.

EPiſcopus ſingulos, ſiue Sæculares, ſiue Regulares Sacerdotes, ſimpliciter & abſolutè à ſe approbatos, ab audiendis Confeſſionibus ſuſpendere poteſt ex noua cauſa, ad Confeſſiones pertinente.

REGVLA XII.

Confeſſarios omnes & ſingulos; ſiue Sæculares, ſiue Regulares à Vicario ſuo Generali, aut à Deceſſore ſuo approbatos, Epiſcopus ad Examen reuocare poteſt.

PRiorem Regulam quoad primam partem tradit Concilium Mediolanenſe V. ſub S. *Carolo*. Tit. Quę ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent: *Epiſcopus* (inquit) *à Confeſſionibus audiendis ſuſpendat, aut omninò amoueat Confeſſarios etiam Regulares jam approbatos, quos pro ſuæ timoratæ conſcientiæ Religione viderit in eo Munere non ita ſincerè, integréque, & cùm ædificatione ſe gerere, quemadmodum & tanti Miniſterij illis commiſſi ſanctitas poſtulat, & animarum ſalus depoſcit, quæ ſuæ fidei concreditæ ſunt.*

Poſteriorem Regulam ſtatuit *Pius V.* Pontifex Sanctiſſimus, Conſtitutione quæ incipit, *Romani Pontificis Prouidentia*, cuius hæc ſunt verba: *Volumus tamen eos, qui ſemel ab Epiſcopo in Ciuitate & Diœceſibus ſuis præuio examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterum non examinari, ab Epiſcopo autem Succeſſore pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete examinari de nouo poterunt.*

Hanc & ſuperiorem Regulam tradit *Vrbanus VIII.* in Breui dato die trigeſima Ianuarij 1639. In cauſâ Cardinalis *De Sandoual*, Giennenſis Epiſcopi, & Regularium eiuſdem Diœceſeos. *De venerabilium Fratrum noſtrorum S. Rom. Eccleſ. Cardinalium negotijs & conſultationibus Epiſcoporum ac Regularium præpoſitorum conſilio, partibus auditis, réque maturè diſcuſſâ, Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus, & declaramus, vt Regulares quidem in Ciuitate & Diœceſi Giennenſi à Prædeceſſoribus Epiſcopis examinati & approbati ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, à præſente Epiſcopo Succeſſore pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete poſſint iterum examinari, ac ſi minùs idonei reperti fuerint, reprobari ad præſcriptum Conſtitutionis ſanctæ memoriæ Pij Papæ Quinti Prædeceſſoris noſtri hâc de re editæ: Sed illi quos idemmet Epiſcopus approbauit, ſi quidem huiuſmodi approbationem obtinuerint ad certum tempus, eo elapſo non poſſint Confeſſiones audire abſque nouâ ipſius Epiſcopi licentiâ & approbatione, præuio etiam, ſi eidem libuerit, nouo examine. Illi autem quos ipſemet Epiſcopus ad Confeſſiones huiuſmodi audiendas ſemel admiſit ſimpliciter, ac ſine vllâ temporis præfinitione, nullatenus poſſint ab eodem reprobari ſine noua cauſa, eáque Confeſſiones ipſas concernente. Cęterùm an eadem cauſa ſubſit, necne, Epiſcopum non teneri ipſis Regularibus edicere, ſed Sedi Apoſtolicæ dumtaxat, vbi eam ſibi aperiri poſtularit.*

Vtramque Regulam *Clemens X.* confirmat Conſtitutione quæ incipit, *Superna magni Patris-familiâs*, §. 5. cuius hæc ſunt verba: *Regulares verò ad eiuſmodi Confeſſiones audiendas præuio examine ſimpliciter, & abſque vlla temporis præfinitione ab ipſomet Epiſcopo: Secus autem ab eius Vicario, aut Anteceſſoribus Epiſcopis approbatos, non poſſe ab eodem, qui ſic approbauit, iterum examinari, aut ab eiſdem Confeſſionibus audiendis ſuſpendi, ſeu licentias illis conceſſas reuocari, niſi nouâ ſuperueniente causâ, quæ ipſas Confeſſiones concernat. De qua tamen haud neceſſarium eſſe vt in Actis conſtet; nec eam teneri Epiſcopum ipſis Regularibus ſignificare, ſed Sedi Apoſtolicæ dumtaxat, vbi eam ſibi aperiri poſtulauerit. Porrò ſi Regulares cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè viuant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Epiſcopi judicio videantur à Confeſſionibus ſuſpendendi, in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam oneratam eſſe volumus, cùm præcipua Miniſtri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas ſit vitæ integritas ac morum honeſtas; vtique eam cauſam ad Confeſſionis Miniſterium pertinere, ac proinde nihil obſtare, quo minùs ob eam poſſit Epiſcopus Regulares à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à Confeſſionibus audiendis.*

REGVLA XIII.

Parochi non poſſunt eligere ſibi in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem, ſiue Sæcularem, ſiue Regularem, ab Epiſcopo non approbatum.

SImplex enim Sacerdos, abſque approbatione Epiſcopi Iuriſdictionem nullam habet, adeóque nullam Confeſſiones excipiendi & abſoluendi poteſtatem. Vnde *Alexander Septimus* Pontifex Maximus inter plurimas alias Propoſitiones die 24 Septemb. 1665. hanc ordine decimam-ſextam damnauit: *Qui Beneficium Curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.*

REGVLA XIV.

Parochi poſſunt eligere ſibi, quem voluerint, Confeſſarium ab Epiſcopo approbatum.

ID conſtat ex cap. *Ne pro dilatione*, Extra, *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*, cuius hæc ſunt verba: *Ne pro dilatione Pœnitentiæ periculum immineat animarum, permittimus Epiſcopis, & alijs Superioribus, nec non minoribus Prælatis exemptis, vt etiam præter ſui Superioris licentiam, prouidum & diſcretum ſibi poſſint eligere Confeſſorem.* Hâc voce, *& alijs Superioribus*, Parochos etiam ſignificari, viris doctiſſimis videtur, tum quia *Beneficia Principum ſunt interpretanda largiſſimè*, vt habetur cap. *Olim*, *De Regulis Iuris*, & *Fauores conuenit ampliari.* Tum quia Parochos maximè ſpectat ratio Canonis, *Ne* ſcilicet *periculum immineat animarum*. Cùm enim frequens

Digitized by Google

quens Sacroſancti Sacrificij celebratio, & quotidiana Sacramentorum adminiſtratio illis incumbat, in magno ſalutis periculo verſarentur, niſi, quem vellent, eligere ſibi poſſent Confeſſarium ex approbatis ab Epiſcopo. Accedit, quod Superiorum nomine Parochos etiam intelligere conueniens ſit, qui Chriſtianæ plebi præſunt, qui *Prælationis Officio funguntur*, vt ait *Clemens III.* cap. *Tua nos*, Extra, *De Clerico ægrotante*, & quos *S. Thomas*, Secunda Secundæ, Quæſt. 188. articulis 4. & 5. *Prælatos inferiores*, & 3. part. quæſt. 67. articulo ſecundo ad ſecundum, *Eccleſiarum minores Principes* vocat. Vnde & ad ipſos videtur pertinere quod idem Angelicus Doctor ſcribit quæſt. 8. Supplem. art. 4. *Quia Prælatis incumbit Sacramenta diſpenſare, quæ nonniſi mundi tractare debent: Ideò conceſſum eſt eis à Iure, quòd poſſint ſibi eligere proprios Sacerdotes Confeſſores, qui quantùm ad hoc ſunt eis ſuperiores; ſicut etiam vnus Medicus ab alio curatur, non in quantum Medicus, ſed in quantum infirmus.*

Antiquâ etiam conſuetudine id Iuris habent Parochi: Quæ conſuetudo, cùm ſit *Rationabilis, & legitimè ſit præſcripta*, in Eccleſia vim legis habet, ex cap. *Cùm tanto*, Extra, *De Conſuetudine*. Quam conſuetudinem conuellere, aut immutare non expedit, ſecundùm præclaram illam S. *Auguſtini* Regulam Epiſtolâ 54. alias 118. ad *Ianuarium*, cap. 5. *His enim cauſis, id eſt, aut propter fidem, aut propter mores, vel emendari oportet quod perperam fiebat, vel inſtitui quod non fiebat. Ipſa quippe mutatio conſuetudinis, etiam quæ adiuuat vtilitate, nouitate perturbat. Quapropter quæ vtilis non eſt, perturbatione infructuosâ conſequenter noxia eſt.*

REGVLA XV.

Sacerdos Regularis ab Epiſcopo approbatus, peccat quidem ſi Confeſſiones audiat Superiore ſuo prohibente, validè tamen abſoluit.

PEccat (inquam) ob violationem obedientiæ quam vouit: Sed validè abſoluit, quia Iuriſdictionem habet ab Epiſcopo, non à ſuo Superiore Regulari.

REGVLA XVI.

Parochus qui Beneficium Parochiale dimiſit, Confeſſiones excipere non poteſt abſque nouâ Epiſcopi approbatione.

DVplici enim dumtaxat nomine Sacerdos ſecundi Ordinis Confeſſiones audire poteſt, ſecundùm Tridentini Concilij Decretum, vel quia Parochiale Beneficium obtinet, vel quia ab Epiſcopo eſt approbatus: Cùm igitur ille Beneficium Parochiale ampliùs non habeat, eius Iuriſdictio deſijſſe cenſenda eſt, ſi alio titulo approbatus non fuit, adeóque noua indiget approbatione. Hinc Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum interrogata, *An Sacerdos, qui aliquando approbatus, & idoneus iudicatus ſit, atque ideò in Parochum aſſumptus fuerit, dimiſſâ poſtea Parochiali, haberi etiam nihilominus debeat adhuc idoneus ad Confeſſiones validè audiendas, ita vt hæc particula Decreti Concilij*, Beneficium obtineat, *extendatur etiam, &c. vel obtinuerit?* Reſpondit, *Non haberi*. Ita refert *Barboſa*, part. 2. *De Officio & Poteſtate Epiſcopi*, Allegatione 25. §. 16.

REGVLA XVII.

Inualida Confeſſio eſt, quæ fit Sacerdotibus Hæreticis, Schiſmaticis, Excommunicatis, Suſpenſis, Irregularibus, Degradatis.

NVllam quippe Iuriſdictionem habent, cùm Eccleſia ſubditos illis ſubtraxerit, vt docet S. *Thomas* in 4 *Sententiarum*, ſiue quæſt. 19. Supplementi, articulo 6. Idem colligitur ex S. *Auguſtini* verbis, tractatu 121. in Ioannem: *Eccleſiæ charitas* (inquit) *quæ per Spiritum-Sanctum diffunditur in cordibus noſtris, participum ſuorum peccata dimittit, eorum autem qui non ſunt eius participes, retinet. Ideò poſtquam dixerit*, Accipite Spiritum-Sanctum, *continuò de peccatorum remiſſione, ac eorum retentione ſubiecit.* Cùm igitur Hæretici, Schiſmatici, Excommunicati, ſint ab Eccleſiæ charitate ſiue vnitate diuiſi, Clauium vſum non habent in remittendis peccatis.

Tertiò, qui ab huiuſmodi Sacerdotibus Sacramentum petit abſque neceſſitate, lethaliter peccat, vtpotè violans Eccleſiæ præceptum in re graui, adeóque à peccatis non abſoluitur.

Si tamen Excommunicatio ſit occulta, neque nota Pœnitenti, nec ille aliunde vllum ponat obicem, validum videtur Sacramentum. Iuriſdictionis enim vſum in illis tolerat Eccleſia, qui non ſunt denunciati, vt conſtat ex Extrauag. *Ad euitanda ſcandala*: Si ergo Miniſter occulto Excommunicationis aut alterius Cenſuræ vinculo ligatus Sacramentum conferat, nihilque ex parte materiæ, formæ, vel Intentionis Miniſter deſit, & nullus à ſuſcipiente ponatur obex, Confeſſio & Abſolutio validæ ſunt.

REGVLA XVIII.

Parochi licentiam dare non poſſunt audiendi Confeſſiones in Parochia ſua alijs Sacerdotibus ab Epiſcopo non approbatis.

ID olim ex cõſuetudine recepta potuiſſe Parochos, quidam colligunt ex S. *Thoma* in 4. *Sententiarum*, ſeu Supplementi quæſt. 8 art. 5. ſed ſi viguit olim iſta conſuetudo, nunc certè abrogata eſt cap. 15. ſeſſionis 23. Concilij Tridentini, quod incipit, *Quamuis Presbyteri*, quo ſancitum eſt neminem Sacerdotem poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad hoc idoneum cenſeri, niſi aut Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Epiſcopo fuerit approbatus, *Priuilegijs & conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obſtantibus.*

Idem confirmatur ex S. *Raymundo* lib. 3. *de Pœnitentijs & Remiſſionibus*, §. 15. ſcribente: *Proprius Sacerdos non potuit dare Iuriſdictionem ſiue poteſtatem talem: ſed Epiſcopus ſolus poteſt illi, qui ſunt in ſuo Epiſcopatu, non tamen alijs qui ſunt in alijs Epiſcopatibus.*

REGVLA XIX.

Parochi extra ſuarum Parochiarum fines Confeſſiones audire non poſſunt eorum qui Parochiali ſuæ Curæ non ſunt ſubditi, niſi Epiſcopus hanc ipſis poteſtatem per totam Diœceſim conceſſerit, aut ita ſe habeat conſuetudo ab Epiſcopo approbata.

PArochialis enim Beneficij titulus nullam ipſis niſi in Parochianos ſuos Iuriſdictionem tribuit; adeóque alios abſoluere non poſſunt, niſi ab Epiſcopo fuerint ad hunc finem approbati. Id confirmat Sanctus *Carolus Borromæus*, qui in Synodo ſua Diœceſana vndecima, in Monitis quæ ad Sacramenta pertinent, ita ſtatuit: *Nequis Parochus Confeſſionem audiat hominum alienæ Parochiæ, niſi à Nobis Vicarióue Generali noſtro ſcriptam huius rei facultatem generatim aut ſigillatim habeat.*

Quod in noſtris Sacramenti Pœnitentiæ Inſtructionum Additionibus cautum eſt, vt tempore Paſchali Parochi aliorum Parochorum Miniſterio ad Confeſſiones Parochialium ſuorum audiendas vti poſſint, id de Parochis tantummodo intelligi declaramus, quibus extra Parochiæ propriæ fines ad audiendas Confeſſiones probatis, ſcripta facultas data eſt.

Idem antea declarauerat Concilium Senonenſe anno 1524. *Interrogent* (inquit) *Sacerdotes, Pœnitentes ad Confeſſionem accedentes, an ſint Parochiani, maximè ſi de ipſo dubitant: Quia non debent abſoluere, nec audire in Confeſſione niſi ſuos Parochianos.*

REGVLA XX.

Quamuis ſatisfaciant Canoni, OMNIS VTRIVSQVE SEXVS, *quicumque peccata ſua tempore Paſchali Pœnitentiario Epiſcopi, aut alteri Sacerdoti ab Epiſcopo generatim approbato confitentur; nihilominus conuenit, vt Pœnitentes hortetur tunc temporis Confeſſarius quiſque tam Sæcularis quàm Regularis, vt ad Parochi pedes ſe ſiſtant, eique Confeſſionem faciant.*

PRimam partem Regulæ ſatis, ſuperque probauimus, eámque confirmat *Clementis X.* Pontificis Ma-

Digitized by Google

ximi Conſtitutio, quæ incipit, *Superna Magni Patris-familiâs*, declarans, *Semel ſimpliciter approbatos poſſe in Diœceſi Epiſcopi approbantis quouis anni tempore, etiam Paſchali, Confeſſiones audire .·. Et eos qui dictis Religioſi ſimpliciter approbatis tempore Paſchali confeſſi fuerint, Conſtitutioni quæ incipit*, OMNIS VTRIVSQVE SEXSVS, *quoad Confeſſionem dumtaxat, ſatisfeciſſe cenſendos*. Non tamen ſatisfaciunt Canoni, qui ubſque Parochi licentiâ confitentur Sacerdotibus Sæcularibus aut Regularibus approbatis ab Epiſcopo cum hac clauſula, *De conſenſu Parochorum*: aut, *Exceptâ Quindena Paſchali*: Et qui apud illos peccata depoſuerunt, tenentur eadem iterum confiteri Parocho, aut Sacerdoti approbato, cum eius licentiâ.

Hanc partem ſimul & alteram S. *Thomæ* auctoritate confirmamus, in 4. *Sententiarum*, ſiue *Supplementi* quæſtione 8. articulo 5. ad quartum. *Nullus* (inquit) *tenetur confiteri peccata, quæ non habet: Et ideò ſi aliquis Pœnitentiario Epiſcopi, vel alteri ab Epiſcopo commiſſionem habenti confeſſus fuerit, cùm ſint ſibi dimiſſa peccata & quoad Deum, & quoad Eccleſiam, non tenetur ea confiteri proprio Sacerdoti, quantumcumque petat. Sed propter ſtatutum Eccleſiæ de Confeſſione facienda proprio Sacerdoti ſemel in anno, eodem modo ſe debet habere, ſicut ille qui habet ſolùm venialia. Talis enim ſolùm venialia confiteri debet, vt quidam dicunt, vel profiteri ſe à peccato mortali immunem eſſe; & Sacerdos ei in foro conſcientiæ credere debet, & tenetur. Si tamen iterum confiteri teneretur, non fruſtra primo confeſſus fuiſſet, quia quanto pluribus Sacerdotibus confitetur quis, tantò ei plus de pœna remittitur; tum ex erubeſcentia Confeſſionis, quæ in pœnam ſatisfactoriam computatur, tum ex vi Clauium. Vnde* BONVM EST QVOD ILLE QVI AVCTORITATE EPISCOPI CONFESSIONEM AVDIT, INDVCAT CONFITENTEM AD HOC QVOD CONFITEATVR PROPRIO SACERDOTI: *Quod ſi noluerit, nihilominus eum abſoluere debet*.

Ad reuerentiam erga proprium Sacerdotem, ad fiduciam in Paſtore Animarum ſuarum adhortari fideles, noſtro certè Miniſterio dignum fuerit.

REGVLA XXI.

Quicumque Sacerdoti Sæculari vel Regulari ab Epiſcopo approbato peccata ſua confitentur, ac deinde Parocho Confeſſionem faciunt, magis tenentur obedire Parocho ſuo, quàm alijs Confeſſarijs, ſi fortè contraria jubeant.

HAnc Regulam ſtatuit *S. Thomas*, loco citato ad tertium. *Super eamdem plebem* (inquit) *immediatè ſunt, & Sacerdos Parochialis, & Epiſcopus, & Papa; & quilibet eorum poteſt ea quæ ſunt Iuriſdictionis ad ipſum pertinentia alteri committere. Sed ſi Superior committat, qui & principalior eſt, dupliciter poteſt committere: Aut ita quòd eum vice ſui conſtituat, ſicut Papa & Epiſcopus ſuos Pœnitentiarios conſtituunt; & tunc talis eſt principalior quàm inferior Prælatus; ſicut Pœnitentiarius Papæ, quàm Epiſcopus; & Pœnitentiarius Epiſcopi, quàm Sacerdos Parochialis; & magis tenetur ei confitens obedire. Alio modo, vt eum coadiutorem illius Sacerdotis conſtituat; & quia coadiutor ordinatur ad eum cui adjutor datur, ideò coadiutor eſt minùs principalis: Et ideò Pœnitens non tantùm obedire tenetur ei, quantùm proprio Sacerdoti.*

REGVLA XXII.

Quamuis Parochus minùs peritus, minùs probus, minùs prudens eſſet, non poſſet tamen Parochianus alteri confiteri, niſi cum Epiſcopi licentiâ.

VT enim ait S. *Thomas*, in 4 *Sententiarum*, ſiue Quæſtione 8. Supplementi Articulo 4. ad tertium: *Electio diſcreti Sacerdotis non eſt nobis commiſſa ex noſtro arbitrio facienda, ſed de licentia Superioris, ſi fortè proprius Sacerdos eſſet minùs idoneus ad apponendum peccatis ſalutare remedium.*

REGVLA XXIII.

Parochi faciles eſſe debent ad præbendam licentiam alteri confitendi tempore Paſchali.

ITa S. *Thomas*, Articulo proximè citato, ad ſextum. *In hoc* (inquit) *quòd oportet Proprio Sacerdoti confiteri, non arctatur via ſalutis; ſed ſufficiens ad ſalutem via ſtatuitur. Peccaret autem Sacerdos, ſi non eſſet facilis ad præbendam licentiam alteri confitendi, quia multi ſunt adeò infirmi, quòd potiùs ſine Confeſſione morerentur, quàm tali Sacerdoti confiterentur. Vnde illi qui ſunt nimis ſolliciti, vt conſcientias ſubditorum per Confeſſionem ſciant, multis laqueum damnationis iniiciunt; & per conſequens ſibi ipſis.*

Eamdem Regulam confirmat S. *Carolus Borromæus* in Synodo Diœceſana vndecima, in Monitis quæ ad Sacramenta pertinent. *Parochus vnuſquiſque* (inquit) *in Vrbe Parochiales ſuos generatim ineunte Quadrageſima hoc moneat, vt cùm ipſe multis occupationibus eo tempore diſtineatur, quicumque alijs Confeſſarijs Sacerdotibus approbatis, quos maluerint, confiteri velint, eos ad confitendum adeant, & Confeſſionis teſtimonium ſcriptum ante Hebdomadam Sanctam ipſi Parocho tradant. In Diœceſi autem & generatim & ſigillatim Parochus ſe facilem præbeat, in conſentiendo Parochialibus ſuis, de quibus nulla ſit ſuſpicio, eos medicinæ vitandæ causâ Parochi judicium ſubterfugere, vt ad alios Confeſſarios à nobis teſtimonio ſcripto probatos ſe conferant, qui peccatorum ſuorum Confeſſionem audiant. Immò verò eam facultatem ſponte ſigillatim offerre debet ijs, qui lites, controuerſias, diſſenſioneſue ſecum exercuerint, exercentue, de ijs præſertim rebus, quæ ad munus ſpirituale Parochialis Curæ non attinent. Qua in re ſi Parochus defuerit, tunc Vicarius foraneus facultatem concedat licet, vt alios Confeſſarios adire poſſint. Verùm ne idem Vicarius foraneus & Parochus generatim conſentiat, eos à quo maluerint Confeſſario audiri, ſed ab eo quem ipſe, vel Parochus, vel Vicarius maluerit; vel ab illo quem ex pluribus pijs & peritis ab eodem Parocho & Vicario prepoſitis, Pœnitens ipſe ſibi delegerit.*

Diœceſana Synodus Ligonenſis anno 1404. idem decreuerat. *Quia* (inquit) *tam de Iure, quàm per Doctores, ſunt cauſæ propter quas aliquis Parochianus iuſtè poſſet refutare confiteri Curato, vel Vicario ſuæ Parochiæ, quas non poſſet faciliter coram Superiore proponere: Idcirco ſtatuimus, quòd cùm aliquis Parochianus de cætero à Curato vel Vicario petet ſibi dari licentiam alteri confitendi, Curatus concedat faciliter abſque magna inquiſitione cauſæ. Quòd ſi Curatus recuſaret, Nos tenore præſentis Statuti, petitâ priùs à Curato, & non conceſſa, eidem de gratia concedimus, ſaluo in alijs iure Curati.*

REGVLA XXIV.

Aduenæ, peregrini, vagi, & qui plura domicilia in diuerſis Parochijs habent, Confeſſionis annuæ præcepto ſatisfaciunt, ſi Parocho ſeu Coadiutoribus illius Parochi confiteantur, in cuius Parochiæ territorio Paſchali tempore commorantur.

ITa S. *Carolus* in Concilio Diœceſano vndecimo: *Aduenas* (inquit) *& peregrinos, quos intra Parochiæ ſuæ fines breui tempore in Diœceſi morari contigerit, audire liceat etiam tempore Paſchali, niſi fortaſſe de induſtria eò acceſſerint, ne in Parochiali Eccleſia Sacramenta ſumant.*

Idem ſtatuit Synodus Nemauſenſis Diœceſana à *Bertrando* Epiſcopo anno milleſimo ducenteſimo octogeſimo-quarto celebrata, tit. *De Pœnitentia*. Inter caſus enim, in quibus ſine licentia proprij Sacerdotis poteſt aliquis alieno Presbytero confiteri, hos recenſet: *Si cauſa domicilij ſe duxerit ad aliam Parochiam transferendum .·. Cùm vagabundus circumit .·. Cùm imminet ſibi mortis periculum, & non poteſt habere proprium Sacerdotem .·. Cùm Epiſcopus hoc alicui ſpecialiter delegauit*, &c. Eadem habet S. *Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. at. in Expoſitione textus. Eadem habet S. *Raymundus* libro 3. tit. *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*. Addunt, Parochum audire poſſe Confeſſionem alterius Parochiani, cùm ille extraneus peccauit in Parochia ſua.

Sed

Sed Gloſſa *Ioannis de Friburgo* in Summa S. *Raymundi*, rectè notat hunc caſum generatim recipiendum non eſſe. *Quia ſi quis fornicatus ſit vel adulteratus occultè, vel aliud crimen commiſit in Parochia aliena, propter quod crimen non ſit excommunicatus à Prælato illius loci, debet de illo peccato confiteri proprio Sacerdoti: ſi autem ſit excommunicatus propter illud peccatum, ſicut conſueuit fieri de furtis & rapinis, & huiuſmodi, in quibus ignorantur auctores, mittendus eſt talis ad Excommunicatorem abſoluendus ab excommunicatione huiuſmodi, quia non poteſt ab illa abſolui per proprium Sacerdotem: & quod dicit Ius, quòd ſortitur quis forum ratione delicti, intelligendum eſt quoad illa quæ pertinent ad forum contentioſum, quia poteſt ibi conueniri, iudicari, & puniri de crimine ibi commiſſo.*

REGVLA XXV.

Regulares, ab Epiſcopo generatim, & abſque vlla prorſus exceptione & reſtrictione approbati, Confeſſiones ſæcularium infirmorum audire poſſunt: Tenentur tamen Parochum de huiuſmodi Confeſſionibus certiorem facere. Expedit etiam vt Parochum adeant, antequam Confeſſionem excipiant, & cum illo de ſtatu infirmi conferant, ſi id fieri poſſit. Diœceſana deinque Statuta & Mandata Epiſcoporum obſeruanda ſunt.

PRima & altera pars Regulæ nititur Iure communi, & Sacri Concilij Tridentini Decretis, quibus Sacerdotes ab Epiſcopis approbati, ad Fidelium Confeſſiones audiendas admittuntur. Itaque ſi generatim abſque vlla prorſus exceptione perſonarum, locorum, & temporum, abſque vlla conditione ſint approbati ab Epiſcopo, Confeſſiones infirmorum audire poſſunt, non minùs quàm optimè valentium. Aliter ſe res haberet, ſi approbati eſſent ab Epiſcopo ad audiendas Confeſſiones, *Exceptis Confeſſionibus infirmorum*, aut *Cùm licentia Parochi*, &c. In illa enim hypotheſi Confeſſiones infirmorum vel audire omninò non poſſent vel nonniſi cum Parochi licentiâ.

Idem confirmat *Clementis X.* Conſtitutio, quæ incipit, *Superna magni Patris-familiâs*, edita Tom. 5. Bullarij Romani, pag. 494. quâ declarat Summus Pontifex, *Semel ſimpliciter approbatos poſſe in Diœceſi Epiſcopi approbantis quouis anni tempore, etiam Paſchali, & quorumcumque etiam infirmorum Confeſſiones audire abſque vlla Parochorum licentiâ. De qua tamen Confeſſione teneri dictos Religioſos eorumdem infirmorum Parochum illico certiorem reddere. Et hoc poſſe illis ab Epiſcopo ſub pœna Suſpenſionis à facultate audiendi Confeſſiones præcipi: Sufficere tamen vt certioratio huiuſmodi fiat ſaltem per ſcripturam apud ipſum infirmum relinquendam.*

Poſtrema Regulæ partem tradit *S. Carolus Borromæus*, in Inſtructionibus Confeſſorum. *Regulares* (inquit) *ad infirmos audiendos conuocati, ſi ex temporis anguſtiâ aliud non potuerint, huius infirmi Paſtorem adeant, quæ ſpectant ad huius ſtatum ſciſcitaturi, vt diligentiùs illum examinent, vtpote in hoc vitæ termino conſtitutum, à quo ſalus aut æterna damnatio pendet. Quòd ſi ante Confeſſionem Paſtorem conuenire tempus non fuerit, ſaltem poſt eam quamprimùm Confeſſor adeat, vt ambo de infirmi neceſſitatibus, eóque ſpecialiter adiuuando ſtatuant.* Denique Statuta Diœceſana, & Mandata Epiſcoporum ſeruanda ſunt, ſiquidem ius habent ſtatuendi quod ſuarum Diœceſum ſpirituali bono expedire iudicauerint, Sedis Apoſtolicæ Auctoritate in omnibus & per omnia ſemper ſaluâ.

REGVLA XXVI.

Parochos inter & Regulares Confeſſarios concordia maxima eſſe debet ad Animarum ſalutem promouendam, & Fidelium ædificationem.

HAnc Regulam Venerabilis *Gerſonius* Pariſienſis Eccleſiæ & Academiæ Cancellarius tradit libro *De Statibus Eccleſiaſticis*. De Statu enim Curatorum agens, Conſideratione 15. hæc habet: *Status Curatorum debet cum bona gratia ſuſcipere ſtatum Priuilegiatorum tamquam coadiutores miſſos, habentes à Superioribus licentiam prædicandi, & Confeſſiones audiendi, ſi non appareat rationabilis cauſa aliquem talem repellendi, vtpotè ſi detractor, ſi colluſor, ſi corruptor, ſi quæſtuoſus, ſi ſeductor appareat: Aut Parochianorum multi inde veniunt in contemptum Curatorum: Aut ſi tunc Curatus per ſe ipſum id agere circa Parochianos ſuos, quod agendum ſit, ſatis potuerit; quia videretur præferendus, niſi legitima fieret exceptio contra eum.*

Tum de Statu Priuilegiatorum, Conſideratione 2. *Status Priuilegiatorum* (inquit) *debet cum bona charitate licentiâ ſuâ vti, non ad quæſtum, non ad æmulationem, non ad ambitionem, non denique in præiudicium temporale vel ſpirituale Curatorum; ſed inducendo clam & palam apud Parochianos, quatenus honorem debitum ac ſuſtentationem ſuis reddant Curatis, alioquin faciunt quod ſibi fieri nollent: Meritóque repelluntur hi de quibus aliter conſtiterit, & Excommunicationem à Canone nonnumquam incurrunt.*

Et Conſideratione 2. De vtroque Statu: *Status vterque* (inquit) *ſtudeat alter alterius onera portare ſine contentione & æmulatione de rebus prædicatis, vel aliis, ne ſi inuicem more cornicum ſe mordeant, conſumantur: Ne præterea ſurgat fœda opinio Eccleſiaſticorum apud Laicos, & vituperetur miniſterium verbi Dei. Nonne Deus, quæſo, abundè diues eſt pro omnibus? Nonnè pacis eſt Deus, non diuiſionis? Denique quid prodeſt Phariſaica contentio de Status præeminentiâ? Quid ſanctius eſt dare operam, vt quis perfectus inueniatur, quàm ſi iacens in imis de perfectione ſtatus glorietur?*

Eamdē concordiam ſtabilire cupiens *S. Carolus Borromæus*, in Inſtructionibus Confeſſorum hæc habet: *Confeſſores Regulares, qui poſſiſſimùm extra Vrbem degunt, cum locorum Parochis, vbi aut habent Monaſteria, aut concionantur, aut quacumque ex cauſa ibi Confeſſiones audiunt, ita conueniant; vt Pœnitentes non abſoluant, qui viuentes cum ſcandalo in peccato perſeuerant, aut Pœnitentijs publicis ipſo facto ſubijciuntur, aut ad legatorum piorum, ſimiliúmque rerum reſtitutionem tenentur, qui propterea à Parochis non abſoluerentur, niſi priùs his obligationibus ſatisfeciſſent. Ideò Regularium Superiores Confeſſarios ſuos ſæpius moneant, & ad hanc animorum vnionem, in Fidelium ædificationem adhortentur. Curéntque imprimis, vt dum in caſuum reſolutione diuerſa inter eos & Parochos ſententia fuerit, prudenter in eo ſe gerant, & ad Laicorum notitiam id non veniat, ſed ad Nos pro deciſione recurrant.*

REGVLA XXVII.

Confeſſarij Regulares ab Epiſcopo approbati, abſoluere non poſſunt à Caſibus Summo Pontifici, aut ipſi Epiſcopo reſeruatis, niſi ſpecialem ab ipſis acceperint poteſtatem: Nulláque illis Priuilegia quoad hoc ſuffragantur.

HAnc illis poteſtatem iamdudum ademit *Clemens V.* in Concilio Viennenſi, vt conſtat ex Clementina *Dudum*, Tit. *De Sepulturis*, qua declarat, Se Regularibus ad Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrandum deputatis poteſtatem non impendere ampliorem, quàm in eo Curatis vel Parochialibus Sacerdotibus eſt à Iure conceſſa: *Niſi forſan eis Eccleſiarum Prælati vberiorem in hac parte gratiam ſpecialiter ducerent faciendam.* Et in Clementina, *Religioſi*, tit. *De Priuilegijs, & Priuilegiatorum exceſſibus*, Regularibus vetat ſub interminatione maledictionis æternæ, *Ne in Caſibus Sedi Apoſtolicæ, aut locorum Ordinarijs reſeruatis quemquam abſoluere præſumant.* Concilium etiam Tridentinum ſeſſione 14. cap. 7. declarat. *In Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuiſſe, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis; atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes à quibuſuis Cenſuris & peccatis abſoluere poſſe: Extra quem articulum, Sacerdotes, cùm nihil poſſint in Caſibus reſeruatis, id vnum Pœnitentibus perſuadere nitantur, vt ad ſuperiores & legitimos Iudices pro beneficio Abſolutionis accedant.*

Idem ſanxit Concilium Mediolanenſe 3. Præſide *S. Carolo Borromæo*, tit. *De ijs quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent;* prohibet (inquam) *Ne Confeſſarij Regulares, eorum peccatorum, quorum abſolutio Epiſcopo reſeruata eſt, vinculis irretitos Pœnitentes abſoluant, quemadmodum à Sede Apoſtolica declaratum eſt id eis non licere, quauis Priuilegiorum ſuorum auctoritate.*

Et Concilium Mediolanenſe 5. ſub eodem Archipræſule Sanctiſſimo: *Ne facultatum* (inquit) *Priuilegiorumue jure, quæ cuicumque etiam Roſarij, & Cruce ſignatorum Scholæ, Confratriæ, Collegibue etiam Laicorum, quæue Collegis Confratribúſue in eo adſcriptis ante vel poſt Concilij Tridentini confirmationem conceſſa ſunt, Conſeſſarius, cuiuſuis Ordinis ſit, ab ijs Caſibus, quos ſibi Epiſcopus in ſua Diœceſi reſeruauerit, Pœnitentes ſine illius facultate abſoluat. Si contra fecerit, Suſpenſionem à diuinis ipſo facto incurrat.*

Ibidem: *Ab ijs caſibus proximè promulgatis, ſi quis Confeſſarius cuiuſuis Ordinis, ſine facultate ſcripto ab Epiſcopo data, aliquem abſoluere attentarit, Excommunicationis pœnam ipſo facto ſubeat.*

Idem ſanxere Concilia Prouincialia poſt Tridentinum in Gallijs celebrata, Rotomagenſe anno milleſimo qoingenteſimo octogeſimo-primo, Tit. *De Curatorum & aliorum Presbyterorum, ac Paræcianorum officijs*; Burdigalenſe anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo-tertio, cap. 12. *De Pœnitentia*; Bituricenſe anno milleſimo octogeſimo-quarto, Tit. 21. *De Pœnitentia*; Aquenſe anno milleſimo quingenteſimo octogeſimo-quinto, Tit. *Quæ ad Pœnitentiæ Sacramentum pertinent*; Toloſanum anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo, cap. 4. *De Pœnitentia & Confeſſione*, Narbonenſe anno milleſimo ſexcenteſimo-nono, cap. 17. *De Caſibus reſeruatis.*

Abſolutionem à Caſibus Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinarijs locorum reſeruatis illicitam eſſe Regularibus pariter & Sæcularibus Sacerdotibus: Nulla illis ad hoc ſuffragari Priuilegia; Abſolutiones, ſi quas ab his Caſibus ſine ſpeciali facultate conceſſerint, nullas & irritas eſſe: Ab his abſoluentes, *Excommunicationis, Priuationis Officiorum & Dignitatum, aut Beneficiorum, inhabilitatis item audiendi Confeſſiones, & ad quæcumque Officia, Prælaturas, Beneficia impoſterum obtinenda, pœnas ipſo facto abſque vllâ aliâ declaratione*, incurſuros; *ſuper quibus à nemine niſi à Romano Pontifice habilitatio, diſpenſatione, aut Abſolutio poſſit impartiri*, declararunt Summi Pontifices *Clemens VIII.* Decreto edito die nona Ianuarij, anno milleſimo ſexcenteſimo-primo; *Paulus V.* Decreto edito ſeptimo Ianuarij anno milleſimo ſexcenteſimo, decimo-ſeptimo; *Vrbanus VIII.* Decreto edito die decima-ſeptima Nouembris anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo-octauo; *Innocentius X.* in Litteris ad Archiepiſcopum Neopolitanum per Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium negotijs præpoſitam ſcriptis die nonâ Decembris anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo-ſeptimo. Quæ Decreta & Litteræ Legi poſſunt apud *Barboſam*, part. 3. *De Officio & poteſtate Epiſcopi*, Allegatione 52. *Alexander VII.* plurimas inter Propoſitiones, quas minimùm tanquam ſcandaloſas damnauit, & publicè vel priuatim propugnari aut doceri prohibuit ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendâ, & ad praxim deduci ſub interminatione diuini Iudicij, die 24. Septembris, anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo-quinto, hanc ordine duodecimam Apoſtolicâ Cenſurâ confixit: *Mendicantes poſſunt abſoluere à Caſibus Epiſcopis reſeruatis, non obtentâ ad id Epiſcoporum facultate.* Et rurſus die 18. Martij, anno milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo-ſexto hanc inter alias Propoſitionem damnauit pariterque prohibuit ordine trigeſimam-ſextam: *Regulares poſſunt in foro conſcientiæ vti Priuilegiis ſuis, quæ ſunt expreſſè reuocata per Concilium Tridentinum.*

Denique *Clemens X.* Conſtitutione quæ incipit, *Superna magni Patris-familiâs*, declarat, *Ex facultatibus per Mare Magnum, aliáue Priuilegia Regularibus cuiuſcumque Ordinis, Inſtituti, aut Societatis, etiam* IESV, *conceſſis, factam eis non eſſe poteſtatem abſoluendi in Caſibus ab Epiſcopo ſibi reſeruatis. Et per Confirmationes dictorum Priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtolicâ poſt Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam reuixiſſe Priuilegia, priùs ab eodem Concilio, aut deinde Apoſtolicis etiam Decretis ſublata atque extincta, ſi quæ habebant, abſoluendi à Caſibus Epiſcopo reſeruatis.*

REGVLA XXVIII.

Habentes facultatem abſoluendi ab omnibus Caſibus Sedi Apoſtolicæ Reſeruatis, non ideò à Caſibus Epiſcopo Reſeruatis poſſunt abſoluere.

HAnc Regulam ijſdem verbis tradit *Clemens X.* in Conſtitutione mox laudata. Cuique enim Epiſcopo ſuam Iuriſdictionem integram ſeruare Summi Pontifices volunt, iuxta illud S. Gregorij Magni: *Si ſua vnicuique Epiſcopo Iuriſdictio non ſeruatur, quid aliud agitur, niſi vt per Nos, per quos Eccleſiaſticus cuſtodiri debuit Ordo, confundatur?*

REGVLA XXIX.

Confeſſarius tum Sæcularis, tum Regularis Pœnitentes ex alia Diœceſi ad ſe confluentes abſoluere poteſt à Caſibus in illa Diœceſi, non autem in Diœceſi ipſius Confeſſarij Reſeruatis, modò deditâ operâ, & in fraudem reſeruationis ad alienæ Diœceſos Confeſſarium ſeſe non contulerint.

ITa *Clemens X.* in Conſtitutione mox laudata declarans, *Poſſe Regularem Confeſſorem in ea Diœceſi, in qua eſt approbatus, confluentes ex alia Diœceſi à peccatis in ipſa reſeruatis, non autem in illa, vbi idem Confeſſor eſt approbatus, abſoluere, niſi eoſdem Pœnitentes nouerit in fraudem reſeruationis ad alienam Diœceſim pro Abſolutione obtinenda migraſſe.* Præterea, reus iudicari ſolet iuxta Leges & Conſuetudines loci, in quo reperitur: Iter itaque agentes, ſiue peregrini, Caſus habentes reſeruatos Epiſcopo proprij domicilij, non autem Epiſcopo loci, in quo reperiuntur, ab ijs abſolui poſſunt à quocumque Confeſſario approbato in ea Diœceſi, in qua negotiorum cauſa verſantur, aut per quam tranſeunt. Siquidem reſeruatio non afficit Confeſſarium, ſed Pœnitentem, qui ſortitur forum Pœnitentiale, vbi moram trahit: Quod ab *Eugenio IV.* declaratum obſeruat *Cajetanus* in Summa verbo *Abſolutio.*

REGVLA XXX.

Confeſſarius qui poteſtatem obtinuit abſoluendi à Caſibus Epiſcopo Reſeruatis, non ideò poteſt abſoluere à Cenſuris.

CVm enim aliud ſit Caſus reſeruatus, aliud Cenſura; & Epiſcopus ſoleat aliquando reſeruare Caſus cum Cenſuris, aliquando ſine illis; poteſtatem ab vtriſque abſoluendi concedat neceſſe eſt: Nec facultas circa vnum conceſſa poteſt ad aliud extendi.

REGVLA XXXI.

Qui facultatem habeat abſoluendi à Caſibus Summo Pontifici Reſeruatis, poſſunt etiam abſoluere à Cenſuris.

CVm enim nulli caſus Summo Pontifici reſeruati ſint abſque Cenſura, conceſſa facultate abſoluendi à Caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, conceſſa cenſetur & facultas abſoluendi à Cenſuris.

REGVLA XXXII.

Si periculum mortis immineat, deſitque Confeſſarius approbatus, quilibet Sacerdos poteſt à quibuſcumque peccatis & Cenſuris abſoluere.

HÆc Regula ijſdem verbis traditur in Rituali Romano *Pauli V.* iuſſu edito, & nititur Concilij Tridentini declaratione Seſſione 14. *De Pœnitentia*, cap. 7. *Piè admodum* (inquit) *ne hâc ipsâ occaſione aliquis pereat, in eâdem Eccleſiâ Dei cuſtoditum ſemper fuit, vt nulla ſit reſeruatio in articulo mortis: Atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet Pœnitentes à quibuſuis peccatis & Cenſuris abſoluere poſſunt.* Quoslibet Sacerdotes in articulo mortis à quibuſuis peccatis & cenſuris abſoluere poſſe cùm declarat Sacra Synodus, ſuſpenſos, excommunicatos, degradatos, ſchiſmaticos, hæreticos nō excludit, factâ hypotheſi quòd nullus preſto ſit Sacer-

dos

Digitized by Google

dos Catholicus, vel à Cenſuris liber. Cenſet tamen *S. Raymundus*, neminem teneri in ea hypotheſi confiteri peccata Sacerdoti Hæretico, Schiſmatico, vel Excommunicato: Immò Confeſſionem huiuſmodi hominibus etiam in mortis articulo diſſuadet ob ſubuerſionis periculum. (lib 3. §. 16.) Cùm etiam in mortis articulo nullam eſſe reſeruatinnem Concilium ait, de mortis periculo idem intelligendum eſt, vt explicat Rituale Romannm. Accedit, quòd Canones abſoluendi poteſtatem concedentes non diſtinguunt inter articulum & periculum mortis, vt conſtat ex cap. *Eos qui*, tit. *de Sententia Excommunicationis*, in Sexto. Et ex Can. *Si quis*, causâ 17. quæſt. 4. & ex cap. *Ea naſcitur*, Extra, *De Sententia Excommunicationis*. Hanc Regulam confirmat *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſeu Quæſt. 8. Supplementi, articulo ſexto.

REGVLA XXXIII.

Qui ob mortis periculum fuerint abſoluti à Cenſuris Superiori Reſeruatis, ſiſtere ſe tenentur ei cui reſeruatæ ſunt, quamprimùm conualuerint, non quidem vt rurſus abſoluantur, ſed vt Mandatis eius pareant: Idque niſi præſtiterint, in eaſdem Cenſuras incurrunt.

HÆc Regula nititur cap. *Eos qui*, tit. *De Sententia Excommunicationis*, in Sexto, cuius hæc ſunt verba: *Eos, qui à ſententia Canonis vel hominis (cùm ad illum, à quo aliàs de iure fuerunt abſoluendi, nequeant propter imminentis mortis articulum, aut aliud impedimentum legitimum, pro Abſolutionis beneficio habere recurſum) ab alio abſoluuntur: Si ceſſante poſtea periculo, vel impedimento huiuſmodi, ſe illi, à quo his ceſſantibus abſolui debebant, quàm citò commodè poterunt, contempſerint præſentare, Mandatum ipſius ſuper illis, pro quibus excommunicati fuerant, humiliter recepturi, & ſatisfacturi prout juſtitia ſuadebit: Decernimus (ne ſic Cenſuræ illudant Eccleſiaſticæ) in eamdem Sententiam recidere ipſo iure.*

Hanc Regulam confirmat *S. Thomas*, Quæſtione & Articulo ſupra citatis, in Reſponſione ad ſecundum: *Non oportet* (inquit) *eum recurrere ad proprium Sacerdotem, vt iterum à peccatis abſoluatur, à quibus in articulo mortis abſolutus eſt: Sed vt innoteſcat ei quòd ſit abſolutus. Nec ſimiliter oportet quòd abſolutus ab Excommunicatione ad Iudicem vadat, qui aliàs abſoluere potuiſſet, Abſolutionem petens, ſed Satisfactionem offerens.*

REGVLA XXXIV.

Qui facultatem ab Epiſcopo obtinuit abſoluendi à Caſibus illi Reſeruatis, mortuo Epiſcopo ab illis abſoluere non poteſt, niſi nouam poteſtatem obtinuerit à Succeſſore, aut à Capitulo Sede vacante.

DElegatio enim morte delegantis extinguitur, vt habetur 50. *Et quia*, ff. *De Iuriſdictione omnium Iudicum*.

REGVLA XXXV.

In Caſuum Reſeruatione ſummâ prudentiâ Epiſcopis opus eſt.

NOn enim paſſim, ſed cùm id videtur communi bono expedire, atrociorum tantùm & grauiorum cri-
„ minum abſolutionem ſibi reſeruare debent, quorum
„ reſeruatio ad Chriſtianam Diſciplinam retinendam
„ conferat, & in ædificationem, non autem in deſtructio-
„ nem cedat: Ne alioqui Sacramenti Pœnitentiæ Mi-
„ niſtrorum coarctatâ poteſtate, Sanctæ Matris Eccle-
„ ſiæ piæ menti contrarius ſubſequatur effectus; vt de-
„ clarauit Sacra Congregatio Cardinalium Concilij
„ Tridentini interpretum, die vigeſima-ſexta Nnuembris, anno milleſimo ſexcenteſimo-primo. Peccata etiam occulta non ſunt facilè reſeruanda, niſi plures ab eis deterreat reſeruatio, quàm ab eorum Confeſſione Superioribus facienda prohibeat pudor, quod in peccatis carnis vt plurimùm contingit, ijs præſertim quæ à ſexu muliebri & à pueris committuntur, beſtialitate exceptâ, vt ait *Gerſo* in Opuſculo *Super abſoluendi poteſtate, & qualiter expediat fieri Reſeruationem peccatorum.*

Piiſſimus idem Cancellarius in Epiſtolâ ad quemdam Epiſcopum, *De Moderatione Caſuum reſeruandorum*, ita ſcribit: *Paſtoralis Auctoritas in Caſibus reſeruandis, ſicut & alia quælibet poteſtas, data eſt Prælatis in ædificationem Eccleſiæ, non in deſtructionem, ſicut dicit Apoſtolus, & in fauorem Populi Chriſtiani pro ſalute, non pro quæſtu, aut ſimili commodo conſequendo. Conſtat autem certiſſimè per plures expertos in Confeſſionibus audiendis tēpore iſto, quòd reſeruatio ſtricta quorundam caſuum, præſertim in grauioribus & occultis ſpeciebus peccati carnalis, retrahit innumeros à Confeſſione talium peccatorum, ſicut ſunt pueri & puellæ, & mulieres verecundiſſimæ, & rurales idiotæ, à quibus vix poteſt extrahi Confeſſio talium peccatorum, quantumcumque Confeſſor ſit ſollicitus, humilis, moroſus, & diſcretus. Quòd ſi remittantur ad Prælatum vel Pœnitentiarium de longinquo vel in publico, refugiant & horrent. Expertúmque eſt millies quòd non vadunt: Sed nec ducenti, nec treceati ſufficerent aliquando in vna Diœceſi ad tales caſus planè audiendos abſoluendóſque. Denique quid prodeſt, & certè obeſt plurimùm, addere verecundiam ſuper verecundiam, onera grauia ſuper onera, & difficultatem confitendi talia peccata ſuper difficultatem, quæ tanta eſt, vt vix credi poſſet? Et hoc præcipuè quando peccatum ſecretum eſt. Si diceret, Talis ſi non reuelabit, damnabitur: Fatemur quidem, ſed obuiandum eſſet huic damnationi modis omnibus, potiùs quàm addenda ſit occaſio. Numquid requiritur ſanguinis locus, id eſt, damnatio ab illis qui occaſionem dederunt, præcipuè Prælatis Maioribus? Sic certè & iſti ſatisfacient pro iſto vſque ad vltimum quadrantem, euntes in eamdem damnationem; cùm ſint Prælati ad ſaluandum gregem Domini poſiti & paſcendum, non occidendum, aut ſcandalizandum. Expertum eſt itaque, quòd hic terror reſeruationis nullos aut pauciſſimos cohibet ſic peccare, innumeros autem ſic retrahit confiteri propter dictas cauſas, & etiam alios, quoniam mulieres præcipuè tali modo retrahuntur; primò timentes notari à maritis, cùm tales Confeſſores adeant; qui cùm Zelotypi ſint, ſtatim ſiniſtram contra vxores ſuas ſumerent occaſionem, vnde ſurgerent jurgia, lites, diſcordiæ, & amoris interruptio, & cętera quæ peiora procurarent mala, vtinam non ſæpius mortem!* &c. ∴ *Poſtremò ſi non placet caſus omnes occultos relinquere paſſim cuilibet Confeſſori, vt pro omni ætate confitentium, ſaltem hoc expedire videretur, primò quòd nullus caſus judicaretur eſſe reſeruatus quoad confitentes minores, ſcilicet qui non compleuerunt decimum-quartum annum, quia non habent perfectum vſum rationis, nec faciliter reſiſtunt tentationibus ſuis, vel malitijs alicuis, nec leuiter audent coram perſonis authenticis & extraneis comparere, quantò minùs audent de tam pudendis confiteri? Conſulendum eſt inſuper verecundiæ etiam parentum, ſi crebrò, vel publicè, vel de longinquo ad Pœnitentiarios mitterentur. Et expedit denique faciliter & citò relinquere poteſtatem ſuper occultis caſibus Curatis & Ordinarijs, & generaliter omnibus qui bona fide voluerint & ſciuerint proficere animabus, non ad quæſtum, vel ſubuerſionem: Immò tales diligenter inquirendi eſſent, & inducendi, & rogandi ad laudem Dei, & ſalutem populi Confeſſores & Prædicatores, per condeſcenſionem bonitatis, in hoc tempore peſſimo, quando nimis experimur, heu! illud Geneſ. 6.* Corruperat omnis caro viam ſuam. *Hinc horrendum eſt vbique flagitiorum naufragium, in quo ſaluat arca Pœnitentiæ: Cuius arcæ introitum ideò plus expedit ampliare, quàm nimia arctitudo ſua prohibeat eos qui ad ingrediendum allici, immò juxta Parabolam Euangelicam quaſi compelli debuerunt.*

Secundùm hanc *Gerſonis* Doctrinam Synodus Senonenſis anno 1524. ita ſtatuit: *Ne contingat ex ſupradictorum Caſuum reſeruatione delinquentem prodere, & periculum famæ, & ſcandalum inducere: Omnibus & ſingulis noſtræ Diœceſis Parochialibus Curatis, & eorum Vicarijs impartimur & concedimus auctoritatem & poteſtatem abſoluendi mulieres Parochianas ſuas, non notorias peccatrices, ſed occultas, ab inceſtu & omnibus alijs luxuriæ peccatis, etiam ſodomiticis occultis, ſi qua talia ſe confiteantur commiſiſſe: Maximè ſi cognoſcent prædicti Curati dictas confitentes ad Nos, aut Pœnitentiarium noſtrum pro Abſolutione ſupra præmiſſis habenda, abſque ſcandalo & famæ periculo accedere non poſſe.* Idem ſtatuit Diœceſana Synodus Carnotenſis anno 1526. Idem Synodus Pariſienſis anno 1557. *Parochos* (inquit) *& Vicarios*

Digitized by Google

rios nō impedimus, quò minùs famæ pudorique muliebri conſulant; & à libidinis ſordibus abſoluant, eâ tamen lege, vt occultæ ſint, & de his dolor animi Confeſſióque fuerit.

REGVLA XXXVI.

Caſus Summo Pontifici & Epiſcopis Reſeruatos ſinguli Confeſſarii noſſe debent, eóſque apud ſe deſcriptos, aut ipſis Confeſſionalibus latus affixos habere decet.

ITa ſtatuit *S. Carolus* in Concilijs pleriſque ſuis, & in Inſtructionibus.

CASVS ROMANO PONTIFICI RESERVATI.

In corpore Iuris Canonici, in Concilio Tridentino, & in pleriſque Summorum Pontificum Conſtitutionibus, quamplurimæ habentur Excommunicationes Summo Pontifici reſeruatæ, ſed non omnes vbique receptæ ſunt, aut vigent; plurimas enim abrogauit contraria conſuetudo, quam Sacri Canones vim legis habere decernunt, vt conſtat ex cap. *Conſuetudo*, diſt. 1. & cap. *Cùm olim*, Extra, *De Conſuetudine*. Et quemadmodum Leges Diuinæ naturâ conſtant, ita leges humanæ moribus, vt habetur cap. *Omnes leges*, Diſt. 1. Ipſaque conſuetudo Iuriſdictionem confert, vt patet ex cap. *Conqueſtus*, Causâ 9. quæſt. 3. & cap. *Cùm contingat*, Extra, *De foro competenti*. Vnde Ordinariorum Iuriſdictio conſuetudine præſcriptâ ampliatur, eâdémque Superiorum Reſeruationes reſtringuntur.

Inter Summorum Conſtitutiones Pontificum, quibus Caſus Romano Pontifici reſeruati continentur, celeberrima eſt *Bulla Cœnæ Domini*, ita nuncupata, quòd die Cœnæ Domini quotannis Romæ ſolemni Ritu promulgetur. Verùm Bullam iſtam in nonnullis Prouincijs, & Regnis non eſſe receptam, notum eſt. Recepta eſt alibi. Diſciplinæ res eſt, quam Romana Eccleſia omnium Eccleſiarum optima Mater & Magiſtra variam in varijs Eccleſijs tolerat, tum in hac ſpecie, cùm in alijs. Hinc *Alexander III.* in Matrimonij causâ reſcripſit olim: *Licet Eccleſia Romana propter maleficium legitimè coniunctos diuidere non conſueuerit: Si tamen Conſuetudo generalis Eccleſiæ Gallicanæ habet vt huiuſmodi Matrimonium diſſoluatur, Nos patienter toleramus.*

Euſtachius Du Bellay Pariſienſis Epiſcopus, qui Tridentino Concilio interfuit, in Statutis ſuis Synodalibus hos dumtaxat Caſus adſcribit Romano Pontifici reſeruatos, ſeu quòd aliorum quorumdam reſeruatio Eccleſiæ Gallicanæ Moribus recepta non ſit, ſeu quòd infrequentiùs occurrant.

1. *Omnis Hæreticus, fautor, receptator, ac Hæreticorum defenſor.*
2. *Qui patrem vel matrem vulnerauit, aut occidit.*
3. *Qui Clericum atrociter percuſſit.*
4. *Qui Virginem per vim deflorauit & conſtuprauit.*
5. *Qui Monialem in loco ſacro cognouerit, vitiarit.*
6. *Qui Templorum tectis faces ad incendium immiſit.*
7. *Qui Litteras Apoſtolicas adulterauit.*
8. *Qui noua vectigalia, tributa, & exactiones excogitarit.*

Quod tamen ſupremos Principes & eorum Miniſtros, vel Reſpublicas non ſpectat: quibus ius eſt imponendi vectigalia & tributa ex cauſa communis boni.

9. *Qui Simoniſmo, id eſt, malis artibus, Sacerdotia Eccleſiaſtica adeptus fuerit.*

Inconcuſſa tamen veritas eſt, eaque ad fidem pertinens, Romanum Pontificem in tota Eccleſia poſſe reſeruare ſibi Caſus. Quædam crimina Eccleſia Gallicana agnoſcit Summo Pontifici reſeruata, à quibus ne abſoluant Confeſſarij poteſtatem abſoluendi à Sede Apoſtolica non habentes, diligenter cauet. Atque ab antiquis temporibus hęc in noſtrorum Præſulum pectoribus viguit religio & in Romanum Pontificem obſeruantia, vt atrociorum quorumdam criminum Iudicium Sedi Apoſtolicæ ſponte etiam reſeruarent, vt conſtat ex Concilio Bituricenſis Prouinciæ Lemouicis celebrato, anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo-primo. *Hoc* (inquiunt) *ab ipſis Apoſtolicis Romanis, & cæteris Patribus cautum tenemus: Vt Parochiano ſuo Epiſcopus, ſi Pœnitentiam imponit, eúmque Papæ dirigit, vt iudicet, vtrum ſit an non Pœnitentia digna pro tali reatu, poteſt eam confirmare Auctoritas Papæ, aut leuigare, aut ſuperadijcere. Iudicium enim totius Eccleſiæ maximè in Apoſtolica Romana Sede conſtat. Item ſi Epiſcopus Parochianum ſuum cum teſtibus vel litteris Apoſtolico ad Pœnitentiam accipiendam direxerit, vt multoties pro grauiſſimis reatibus fieri ſolet, in quibus Epiſcopi ad dignam hæſitant Pœnitentiam imponendam: Hic talis licenter à Papa remedium ſumere poteſt.*

CASVS EPISCOPIS RESERVATI.

Sex caſus à Iure Epiſcopis reſeruatos, Auctores aliqui recenſent, ſteti Extrauaganti *Benedicti Vndecimi*, quæ incipit, *Inter cunctas*, lib. 5. *Extrauag. Commun.* Tit. *De Priuilegijs*, 1. Peccata illa quibus à Iure imponitur publica Pœnitentia. 2. Peccata quibus maior Excommunicatio annexa eſt. 3. Quæ Irregularitatem ex delicto inducunt. 4. Incendium. 5. Publica blaſphemia. 6. Homicidium voluntarium, aut mutilatio. Verùm caſus iſtos aliquibus Epiſcopis non Iure ſcripto, ſed ſolâ Conſuetudine reſeruatos; iſtámque conſuetudinem vniuerſalem non fuiſſe, ſed aliquarum dumtaxat Diœceſum, colligitur ex verbis iſtius Conſtitutionis: *Quòd ea rationabilis conſuetudo præſcripta canonicè in Epiſcopatibus aliquibus reſeruauit Epiſcopis.* Deinde hæc *Benedicti Vndecimi* Conſtitutio poſteriore *Clementis Quinti* Conſtitutione, quæ incipit, *Dudum*, tit. *De Sepulturis*, abrogata eſt.

Caſus Epiſcopis partim Iure ſcripto, partim Iure conſuetudinis in Gallia reſeruati ſunt.

1. *Hæreſis.* Hunc caſum Sacra Synodus Tridentina Seſſione 24. *De Reformatione*, cap. 6. ſolis locorum Epiſcopis reſeruat. Quo Tridentini Concilij Iure Gallicana vtitur Eccleſia. Attamen hæreſim mentalem, nec exteriùs manifeſtatam & aſſertam, caſum reſeruatum non eſſe, certum eſt, cùm Eccleſia in actus merè internos Iuriſdictionem ſuam non exerceat. Id autem ita Epiſcopis conceſſum eſt à Sacra Synodo, vt eorum Vicarijs non ſit permiſſum. In Gallia tamen Epiſcopi hanc Abſolutionem committunt; indulto Sedis Apoſtolicæ, aut conſuetudine, Romanorum Pontificum expreſſo vel tacito conſenſu approbatâ.

2. *Incendium ex deliberata malitia*, antequam incendiarius ſit publicè denunciatus.

3. *Rapina rerum Eccleſiæ cum effractione, modò huius criminis rei non faciat publicè denunciati.*

4. *Grauis percuſſio Clerici vel Monachi.* Hic caſus Iure ſcripto eſt Epiſcopis reſeruatus; cap. *Peruenit*, Extra, *De Sententia Excomm.* Grauem percuſſionem dicimus, quæ cum peccato mortali coniuncta eſt, quam tamen *Clemens III.* cap. *Peruenit*, vocat *Modicam & leuem iniuriam*, comparatè ſcilicet ad *enormem*, vt conſtat ex contextu Capitis: *De his* (inquit) *abſoluendis, qui Clericis non enormem, ſed modicam & leuem iniuriam irrogarunt, tuæ Fraternitatis arbitrio duximus committendum.* Leuis percuſſio eſt, *Quæ non odio, vel inuidia, vel indignatione fit, ſed leuitate jocoſa*, & hæc non eſt caſus reſeruatus, nec Excommunicationi obnoxius, vt conſtat ex cap. *Super eo*, Extra, *De Sententia Excomm.* Idem ferendum eſt iudicium de percuſſione quæ fit à parentibus, Superioribus & Magiſtris *Intuitu diſciplinæ vel correctionis, quia non poteſt in ipſis iniectio manuum violenta notari.* Percuſſio enormis ſeu atrox cenſetur, *Si ad mutilationem membri, vel effuſionem ſanguinis eſt proceſſum, aut in Epiſcopum, aut Abbatem violenta manus iniecta*; vt habetur cap. *Cùm illorum*, Extra, *De Sententia Excomm.* De ſanguinis effuſione copioſa *Innocentium III.* eſſe intelligendum, Gloſſa obſeruat, quia facilè ſanguis per nares effluit. Quamquam & ſine ſanguinis effuſione percuſſio enormis eſſe poſſit. In graui autem, modica, aut leui percuſſione Clerici dijudicanda, gradus perſonæ, & circumſtantia loci ſpectanda eſt, necnon contumeliæ ratio habenda. Si enim alapa impingatur Clerico ad Sacrum Altaris miniſterium ſtanti, aut concionanti: Si pugno percutiatur, vel calcibus impetatur in ſacris Officijs, in Choro, in ſolemni Supplicatione: Si veſtis eius iniurioſo & contumelioſo animo dilaceretur, ſi facies eius aut caput luto, atramento, ſtercore, vrina, ſputis fœdetur, leuem hanc vel modicam percuſſionem eſſe nemo dixerit, ſed grauem, fortè & atrocem, ſiue enormem iniuriam.

Violenta & enormis manuum iniectio in Clericum vel Monachum, Caſus eſt cum Excommunicatione Summo Pontifici reſeruatus, vt declarauit Cōcilium Latera-

Digitized by Google

tranenſe ſub *Innocentio II.* Canone 5. & refertur Can. *Si quis ſuadente*, Cauſa 17. Quæſt. 4. cuius hæc ſont verba, *Si quis ſuadente diabolo huius ſacrilegij reatum incurrerit, quòd in Clericum vel in Monachum violentas manus iniecerit, Anathematis vinculo ſubiaceat. Et nullus Epiſcopus illum præſumat abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur, & eius ſuſcipiat Mandatum*. De percuſſione enormi alij Canones explicant. Eamdem in Cenſuram Summo pariter Pontifici reſeruatam incurrunt, qui Clericum ex odio, inuidia, vel indignatione in cuſtodia publica vel priuata detinent, aut in vincula detrudunt: *Quamuis per eorum factum corporalis læſio non fuerit ſubſecuta, citra quam violentia ſæpius circa Clericos nequiter perpetratur*; (Cap. *Nuper*, Extra, *De Sententia Excommun.*) Idem ferendum iudicium eſt de ijs *Qui non per ſe ipſos, ſed eorum auctoritate vel mandato alij violenter iniijciunt manus in Clericos: Cùm is committat verè, cuius auctoritate vel mandato delictum committi probatur*; (Cap. *Mulieres*, eodem Titulo.) Idem eſto iudicium de his qui ſuo nomine factam approbant, & ratam habent; (Cap. *Cum quis*, ſub eodem Tit. in Sexto.) Item qui eiſdem conſenſerunt, aut quomodolibet fauerunt, aut cùm facilè commodéque poſſent, non impediuerunt; (Cap. *Quantæ*, Extra, *De Sententia Excommun.*) Nam *Eos delinquentibus fauere* Canones interpretantur, *qui cùm poſſint, manifeſto facinori deſinunt obuiare*.

Abſoluere tamen poteſt Epiſcopus Oſtiarium Principis, Prælati, aut alterius Poteſtatis, *Qui ſub prætextu ſui officij malignatus Clericum læſerit, niſi fortè eumdem Clericum grauiter vulnerauerit*, id eſt, enormiter, vt explicat *Innocentius III.* Cap. *Cum illorum*. Ita reſpondet *Alexander III.* Cap. *Super eo*, Extra, *De Sententia Excommun.*

Ab Excommunicatione contracta propter iniectionem manuum in ſocium abſoluere poteſt Epiſcopus Clericos ſimul viuentes in Collegio, Seminario, vel Eccleſiaſtica Communitate, *Niſi fortè atrocitas facti pœnam grauiorem expectet*; (Cap. *Quoniam*, Extra, *De vita & honeſtate Clericorum*.)

Clerici Impuberes, id eſt, qui decimum-quartum ætatis annum non attigerunt, ſi ſe inuicem, aut vnus alterum percuſſerint, non ſunt ad Apoſtolicam Sedem mittendi, cùm eos ætas quodam modo excuſet, ſed ab Epiſcopis ſuis poſſunt abſolui: etſi ſit enormis percuſſio; (Cap. *Super eo*, Extra, *De Sententia Excomm.*) Siue ante; ſiue poſt pubertatis annos Abſolutionem poſtulent; *Cùm propter defectum ætatis, in qua fuit commiſſus exceſſus, rigor ſit manſuetudine temperandus*; (Cap. *Pueris*, vltimo ſub eodem Titolo.)

Seruos Clericorum percuſſores abſoluere pariter poteſt Epiſcopus, *Si hoc fecerint in fraudem, vt ſubtrahant ſe ab obſequio dominorum*: Aut *Si ipſi domini propter hoc ſine culpa ſua graue damnum incurrant*. Quod de mancipijs, non de ſeruis conductitijs intelligendum eſt. *Si tamen ſit tam grauis & enormis exceſſus, vt propter vitandum ſcandalum, & tollendum exemplum*, ad Sedem Apoſtolicam mittendi videantur, illos Epiſcopus non abſoluat (Cap. *Relatum*, ſob eodem Titulo)

Mulieres quæ in iſtud delictum ac Cenſuram quouis modo inciderunt, abſoluere etiam poteſt Epiſcopus: Necnon perſonas magnæ potentiæ, & ita delicatas, vt Romani laborem itineris ſuſtinere nequeant: Sed *Status perſonæ & veritas negotij* priùs debent ſignificari Summo Pontifici, vt *ſecundùm conſilium eius* ipſis imponatur Pœnitentia; vt ſtatuit *Alexander III.* Cap. *Mulieres*, ſub eodem Tit.

Abſoluere pariter poteſt Epiſcopus qualemcumque Clerici percuſſorem, ſi *Sine periculo* Romanum Pontificem adire non poſſit, vt ſi habeat *Capitales inimicitias, vel alias iuſtas excuſationes, quibus ab itinere rationabiliter excuſetur*: Sed in illa hypotheſi reo *ſub iuramenti debito* eſt iniungendum, *vt quàm citiùs opportunitatem habuerit, Romanum Pontificem adeat, Mandatum Apoſtolicum ſuſcepturus*; (Cap. *De cætero*, ſub eodem Titolo.) Poteſt abſoluere & *Senes*, & *valetudinarios*, & *membrorum deſtitutionibus impeditos*, nempe cæcos, claudos, aliósque ſimiliter impotentes ad iter; (Cap. *Ea noſcitur*, ſub eodem Titulo.) Item *Pauperes*, qui ſuo labore victum ſibi comparant, nec Romam ire poſſent, niſi mendicando. (Cap. *Quod de his*, Ibidem.)

Moniales denique, ſi vel in ſe inuicem, vel in Conuerſos aut Conuerſas ſuas, aut Clericos etiam manus iniecerint temerè violentas, Epiſcopus Diœceſanus abſoluere poteſt; (Cap. *De Monialibus*, ibidem.)

In his autem Caſibus, in quibus poteſt Epiſcopus abſoluere, poteſt abſoluere & Pœnitentiarius Epiſcopi, & quilibet ab Epiſcopo poteſtatem habens abſoluendi à Caſibus ipſi reſeruatis.

In hunc Caſum, & Cenſuram Canonis, *Si quis ſuadente*, non incurrit, qui Clericum vim ſibi inferentem quàm citiùs vi repellit, vel cædit, *Cùm vim vi repellere omnes leges, omniáque iura permittant*. Licitum eſt, (inquam) ſe defendere ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ; (Cap. *Si verò*, 1. Extra, *De Sententia Excommun.*) Ab Excommunicatione pariter tutus eſt, *Qui in Clericum cum vxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inuentum* manus iniecerit *violentas*; (eodem Cap.) Ab Excommunicatione quoque immunis eſt mulier, quæ Clericum percutit ipſi ſtuprum inferre tentantem, aut oſculis vel tactibus inhoneſtis ipſi furtim, aut vi, ſeu etiam importunis conatibus illudentem, aut illudere conantem.

Nec illum attigit Excommunicatio, qui manus violentas inijcit in hominem, quem Clericum eſſe ignorabat, vtpote qui comam nutriret, aut relicto habitu Clericali arma deferret; (Cap. *Si verò*, 2. & Cap. *In audientia*, Extra, *De Sententia Excommun.*) Nec etiam excommunicatus eſt, qui Clericum degradatum percuſſit, hic enim excidit Priuilegijs Cleri; (Cap. *Degradatio*, Tit. *De Pœnis*, in Sexto.) Iiſdem Priuilegijs excidunt Clerici, qui negotiationibus prohibitis ſe immiſcent, & ter à Prælato admoniti, ab ijs non abſtinent; (Cap. *Ex litteris*, Extra, *De vita & honeſtate Clericorum*.) Item qui Clericalem habitum & tonſuram dimiſerunt, ſi tamen tertiò moniti ſe ipſos emendare contempſerint: Nam *Priuilegium meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate: Ac fruſtra legis auxilium inuocat, qui committit in legem*. (Cap. *Contingit interdum*, Extra, *De Sententia Excommun.*) Quamobrem qui in huiuſmodi homines manus violentas immittit, crimen Summo Pontifici, aut Epiſcopo reſeruatum non committit, nec vlli Cenſuræ obnoxius eſt.

Qui violentas manus in Conuerſos cuiuſcumque Religionis inijciunt, in eamdem Excommunicationem incidunt in quam percuſſores Clericorum; (Cap. *Non dubium eſt*, Extra, *De Sententia Excommun.*) Idem eſto iudicium de eis, qui violentas manus in Nouitios non Profeſſos iniecerint; (Cap. *Religioſo*, ſub eodem Titulo, in *Sexto*, §. *Quamuis*.)

Qui manus violentas inijcit in Clericum, etiam volentem, ſéque verberibus ſponte ſupponentem in ſatisfactionem præcedentis iniuriæ, nihilominus in Excommunicationem incurrit: Quia *Huiuſmodi manus iniectio, etſi non violenta, tamen iniurioſa videtur: Cùm ille Canon non tam in fauorem Clerici ordinati, quàm in fauorem Ordinis Clericalis fuerit promulgatus*. Excommunicatur & Clericus qui ſe verberibus ſponte ſubiecerit; Cap. *Contingit*, 1. Extra, *De Sententia Excommun.*)

5 Quintus Caſus Epiſcopis reſeruatos, eſt *duellum*. Duello certantes, & eorum (vt vocant) patrinos, ſpectatores, & omnes qui conſilium tam in iure, quàm in facto dederint, aut aliâ quacumque ratione id cuiquam ſuaſerint, *Excommunicationis ac perpetuæ maledictionis vinculo* Concilium Tridentinum ligat, Seſſione 25. Cap. 19. Abſolutionem ab hac Cenſura editis Conſtitutionibus ſibi reſeruarunt Summi Pontifices *Gregorius XIII. Clemens VIII.* & *Vrbanus VIII.* Conſuetudo tamen in Gallia inualuit, vt duelli crimen, & prouocatio ipſa ad duellum, ſingulari certamine non ſequuto, ſint caſus ſolis Epiſcopis reſeruati.

Sextus Caſus Epiſcopis in Gallia reſeruatus, eſt *Violatio Clauſuræ Regularis*, Siue per egreſſum Monialium extra ſepta, ſiue per ingreſſum, aut admiſſionem externarum cuiuſcumque ſexus perſonarum intra ſepta Monialium, ſiue etiam per fœminarum ingreſſum, ac admiſſionem intra clauſuram Religioſorum Virorum. Perpetuam Monialium cuiuſcumque Ordinis clauſuram ſanxit ac præcepit *Bonifacius VIII.* Conſtitutione quæ incipit, *Periculoſo*, Tit. *De Statu Regularium*, in Sexto: Ita vt nulli concedi valeat facultas è Monaſterio exeundi, *Niſi fortè tanto & tali morbo euidenter earum aliquam*

quam

Digitized by Google

quam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum alijs abſque graui periculo ſeu ſcandalo commorari: Nullſque, abſque *rationabili & manifeſta cauſa, ac de illius, ad quem pertinuerit, ſpeciali licentiâ, ingreſſus vel acceſſus pateat ad eaſdem*. Atque vt hæc Conſtitutio executioni mandetur, vniuerſis præcipit Epiſcopis *In virtute ſanctæ obedientiæ, ſub obteſtatione diuini Iudicij, & interminatione maledictionis æternæ*, vt eorum quilibet in Monaſterijs ſibi ordinario iure ſubiectis ſuâ, in ijs verò quæ ad Romanam Eccleſiam Immediatè ſpectant, Sedis Apoſtolicæ Auctoritate; Abbates verò, & alij tam exempti quàm non exempti Prælati Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Ordinum quorumcumque in Monaſterijs huiuſmodi ſibi ſubiectis, *De clauſura conuenienti, vbi non eſt*, ipſorum Monaſteriorum expenſis, & fidelium eleemoſynis, *& de ipſis Monialibus includendis, quàm primùm commodè poterunt, prouidere procurent. Contradictores atque rebelles per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo; inuocato ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachij ſæcularis*. Nulla Cenſura contra violantes clauſuram regularem hâc *Bonifacij VIII.* Conſtitutione decreta eſt. Concilium Tridentinum Seſſione 25. Tit. *De Regularibus*, Cap. 5. Bonifacianam Conſtitutionem renouat & confirmat, adiectâ Excommunicationis pœna, ipſo facto incurrenda, ſed abſque vlla reſeruatione. *Nemini autem* (inquit) *Sanctimonialium liceat poſt Profeſſionem exire è Monaſterio, etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, niſi ex aliqua legitima causâ ab Epiſcopo approbanda: Indultis quibuſcumque & Priuilegijs non obſtantibus. Ingredi autem intra ſepta Monaſterij nemini liceat, cuiuſcumque generis aut conditionis, ſexus vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi vel Superioris licentiâ in ſcriptis obtentâ, ſub Excommunicationis pœna ipſo facto incurrendâ. Dare autem tantùm Epiſcopus vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſarijs.*

Pius V. Conſtitutione quæ incipit, *Circa Paſtoralis*, edita quarto Kalendas Iunij, anno 1566. *Bonifacij VIII.* Conſtitutione, *Periculoſo*, confirmat, & executioni mandari præcipit, In quibuſuis Monaſterijs Monialium perpetuam ab illis clauſuram ſeruari, *Etiamſi ex inſtitutis vel fundationibus earum Regula ad clauſuram non teneantur, nec vnquam in earum Monaſterijs ſeu domibus etiam ab immemorabili tempore ſeruata fuerit. Quòd ſi aliquæ Moniales forſan reperiantur, quæ conſuetudine etiam immemorabili, aut inſtituto, vel fundatione Regulæ ſuæ fretæ, animo obſtinato huic clauſuræ reſiſtant, Ordinarij, vnà cum Superioribus earum, omnibus Iuris & facti remedijs compellant eaſdem tanquam rebelles & incorrigibiles ad præcisè ſubeundum dictam clauſuram, & perpetuò obſeruandum.*

Altera verò Conſtitutione, quæ incipit, *Decori, & honeſtati*, editâ Kalendis Februarij anni 1570. Concilij Tridentini Decretum de clauſura Monialium confirmans, nulli Monialium cuiuſcumque ſit Ordinis & dignitatis licere declarat è Monaſterijs exire quacumque occaſione & prætextu, *Niſi ex cauſa magni incendij, vel infirmitatis lepræ aut epidimiæ; quæ tamen infirmitas, præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum & Ordinariorum Iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita & expreſsè in ſcriptis approbata ſit: Sed nec in prædictis caſibus extra illa, niſi ad neceſſarium tempus ſtare licere. Aliter autem exeuntes, ſeu licentiam exeundi quomodocumque concedentes, necnon comitantes, ac illarum receptatrices perſonas, ſiue laicas aut ſæculares, vel Eccleſiaſticas, conſanguineos vel non, Excommunicationis maioris latæ ſententiæ vinculo ſtatim eo ipſo abſque aliqua declaratione ſubiacere, à quo præter quàm à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, abſolui nequeant.*

Non tamen ob ſolas cauſas in *Pij V.* Conſtitutione expreſſas Moniales exire poſſunt è Monaſterijs, cum Superiorum & Epiſcoporum licentiâ; ſed ob alias æquè graues, ſcilicet ob aquarum eluuionem, incurſionem hoſtium, ædificiorum ruinam imminentem, immò & ob quemlibet morbum, ex quo moritura ſit Monialis, niſi in locum ſalubriorem transferatur; vel inutilis & ſemper oneri futura ſit Monaſterio, vtpotè numquam curanda, niſi ad Aquas Medicinales mittatur. Atque id conceſſiſſe *Gregorium XIII.* modò duorum Medicorum conſilium accedat, referunt *Nauarrus* in Cap. *Statuimus* 44. *Ver.* 3. Cauſa 19. Quæſt. 3. *Zerola* in Praxi Epiſcopali, verbo, *Moniales*, In hoc tamen caſu periculoſæ infirmitatis, ſpectandum eſt quid per Conſtitutiones Ordinis, & Statuta vel conſuetudinem domorum liceat, aut prohibeatur. Poſſe etiam è Monaſterio ſuo exire Moniales vt alijs Monaſterijs præſint, cùm Inſtitutione Canonicâ præficiuntur, præcipuè verò vt Regularem Diſciplinam in ijs ſtabiliant aut conſeruent, minimè dubium: Non autem vt Monaſterij cauſas & lites perſequantur, aliáue negotia peragant, quæ per Procuratores & Aduocatos agere poſſunt.

Altera Conſtitutione, quæ incipit, *Regularium Perſonarum*, edita 24. Octobris 1566. mulieribus cuiuſcumque ſint dignitatis, etiam Comitiſſis, Marchioniſſis, Duciſſis prohibet *Pius V.* ſub pœna Excommunicationis latæ ſententiæ, & Summo Pontifici reſeruatæ, ne domos & Monaſteria quorumcumque Regularium Ordinum, etiam Mendicantium, Ingrediantur.

Verùm hæc in Gallijs inualuit conſuetudo, vt qui violatæ clauſuræ Regularis rei ſunt, non ad Summum Pontificem ſed ad Epiſcopos confugiant, ab iíſque abſoluantur, non ſolùm quando delictum occultum, ſed etiam quando publicum, & ad forum contentioſum deductum eſt.

Septimus Caſus Epiſcopis ex Gallicanæ Eccleſiæ diſciplina in Gallia reſeruatus, eſt procuratio abortûs fœtus animati: Cenſetur autem ſecundùm opinionem vulgi animatus ex die conceptûs quadrageſimo fœtus maſculinus, ex die octogeſimo fœmininus. Excommunicationis Apoſtolicæ Sedi reſeruatæ Sententiam contra procurantes abortum fœtus tam animati quàm inanimis, eiuſque ſceleris participes & adiutores, necnon contra eos qui mulierum fœcunditatem impedirent, & ſterilitatis potiones ſeu venena præberent, tulerat *Sixtus V.* Conſtitutione quæ incipit, *Effrenatam*, data 4. Kal. Nouembris, Pontificatus ſui anno tertio: Sed Abſolutionem ab hoc delicto & excommunicatione contra perſonas in Sixtina Conſtitutione expreſſas *Gregorius XIV.* permiſit Epiſcopis, & omnibus Sacerdotibus ad Confeſſiones audiendas ab ipſis approbatis, & ad hos caſus ſpecialiter deputatis, in foro conſcientiæ tantùm, Conſtitutione quæ incipit, *Sedes Apoſtolica*, edita pridie Kal. Iunij 1591. Pœnas verò procurantium abortum fœtus inanimis, aut exhibentium mulieribus vel ſumentium venena ſterilitatis, aut quocumque modo auxilium vel conſilium eis dantium, in dicta Conſtitutione *Sixti V.* contentas, reduxit ad terminos Iuris communis, ac Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem.

Hi ſunt Caſus Iure Conſuetudinis Epiſcopis in tota Gallia reſeruati, quorum etiam Abſolutionem inferioribus Sacerdotibus committere poſſunt. Præter hæc autem delicta, ſunt alia in ſingulis Diœceſibus ſpeciatim Epiſcopis reſeruata; quorum numerum Epiſcopus quilibet augere vel minuere poteſt, prout Animarum ſaluti conueniens iudicauerit. Illos porrò noſſe debent, quicumque in Diœceſi ad excipiendas Confeſſiones ſunt approbati.

R E G V L A XXXVII.

Epiſcopi abſoluere poſſunt ab omnibus Caſibus occultis Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, & in omnibus Irregularitatibus & Suſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus diſpenſare, exceptâ eâ quæ oritur ex homicidio voluntario, alijſque ad forum contentioſum deductis.

ID (inquam) poſſunt in ſua Diœceſi, non in aliena; ſuóſque dumtaxat ſubditos in foro conſcientiæ, per ſeipſos, aut Vicarium ad id ſpeciatim deputandum, in foro conſcientiæ, abſoluere aut diſpenſare poſſunt, gratis, & impoſita Pœnitentia ſalutari, vt declarat Sacra Synodus Tridentina Seſſione 24. Cap. 6. Quod incipit, *Liceat Epiſcopis*. A publicis etiam criminibus Apoſtolicæ Sedi reſeruatis abſoluere poſſunt Epiſcopi, ſi Pœnitentes ita pauperes ſint, vt Romam ire, aut mittere, vel ſumptus Expeditionum ſoluere non valeant. Ab his autem Caſibus abſoluere non poſſunt quicumque generalem habent ab Epiſcopo Diœceſano poteſtatem

abſol-

abſoloendi à Caſibus illi reſeruatis; ſed illi tantùm quibus vices ſuas ſpeciatim committit, vt ab his Caſibus abſoluant.

R E G V L A XXXVIII.

Superiores Regularium certos dumtaxat Caſus ſibi reſeruare poſſunt.

HAnc Regulam ſtatuit *Clement VIII.* Pontifex Maximus Decreto edito anno 1593. quo ſanxit ne ſubditorum Abſolutiones ſibi reſeruarent niſi in Caſibus ſequentibus, cùm hæc ſcilicet etiminoa, aut aliquod ex illis commiſerunt.

1 *Veneficia, incantationes, ſortilegia.*

2 *Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eo perueniret, vt extra ſepta Monaſterij ſeu Conuentûs fiat egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta.*

3 *Proprietas contra votum paupertatis*, Quæ ſit *Peccatum mortale;* qualis eſt receptio, detentio, vel donatio rei notabilis abſque Superiorum licentia.

4 *Iuramentum falſum in Iudicio Regulari, ſeu legitimo.*

5 *Procuratio; auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum animati fœtus, etiam effectu non ſequuto.*

6 *Falſificatio manûs aut ſigilli Officialium, Monaſterij aut Conuentûs.*

7 *Furtum de rebus Monaſterij ſeu Conuentus, in eâ quantitate, quæ ſit peccatum mortale.*

8 *Lapſus carnis voluntarius opere conſummatus;* quo nomine non ſola copula, ſed voluntariæ etiam & ſolitariæ pollutiones intelliguntur.

9 *Occiſio, ſeu vulneratio, aut grauis percuſſio cuiuſcumque perſonæ.*

10 *Malitioſum impedimentum, ſeu retardatio aut apertio litterarum à Superiori ad inferiores, aut ab inferioribus ad Superiores.*

Si quid aliud Superioribus reſeruandum videbitur, *Pro Religionis conſeruatione, aut conſcientiæ puritate*, id fieri Pontifex non permittit, niſi ex deliberatione & conſenſu Generalis Capituli, in Ordine; aut Prouincialis in Prouincia.

R E G V L A XXXIX.

Superiores Regularium poſſunt ipſos à graui Sociorum percuſſione abſoluere; ab enormi verò ſolus Pontifex Maximus poteſt.

HÆc Regula nititur Reſcripto *Alexandri III.* Cap. *Monachi*, Extra, *De Sententia Excomm.* cuius hæc ſunt verba: *Monachi verò & Canonici Regulares, quocumque modo ſe in clauſtro percuſſerint, non ſunt ad Apoſtolicam Sedem mittendi: Sed ſecundùm prouidentiam ſui Abbatis diſciplinæ ſubdantur: Et ſi diſcretio Abbatis non ſufficit ad eorum correctionem, eſt prouidentia Diœceſani Epiſcopi adhibenda.*

Et *Innocentij III.* Cap. *Cùm illorum*, ſub eodem Titulo, quo *Alexandri III.* Decretalem moderatur. *Licet* (inquit) *ab Alexandro III. fuerit conſtitutum, quòd Monachi & Canonici Regulares, quocumque modo ſe in clauſtro percuſſerint, non ſunt ad Apoſtolicam Sedem mittendi, ſed ſecundùm prouidentiam ſui Abbatis diſciplinæ ſubdantur; & ſi Abbatis diſcretio ad eorum correctionem non ſufficit, prouidentia eſt Diœceſani Epiſcopi adhibenda: & alibi dicatur, quòd de ſæculo fugientes, qui Religionis habitum in Monaſterio receperunt, & inter cætera poſtmodum confitentur ſe tale commiſiſſe delictum, per quod ipſo actu Excommunicationis Sententiam incurrerunt, ſine licentia Romani Pontificis Abbas non poteſt, nec debet eos abſoluere, quamuis præſumptionem delinquentium debita poſſit animaduerſione punire. Nos tamen in Religionis fauorem, vt euagandi materia ſubtrahatur, maiorem eis gratiam exhibere volentes, eorum Prælatis, quòd etiam talibus Abſolutionis Beneficium impertiri valeant, indulgemus: Niſi exceſſus ipſorum extiterit difficilis & enormis: Vt pote ſi ad mutilationem membri, vel effuſionem ſanguinis eſt proceſſum: Aut in Epiſcopum, aut Abbatem violenta manus iniectu: Cùm exceſſus tales, & ſimiles nequeant ſine ſcandalo præteriri.* Si autem Monachus Abbatem non habeat, ſed Priorem, aut alterius nominis Prælatum Regularem, iniectio manuum violentarum in illum enormis pariter cenſetur.

R E G V L A XL.

Regularis qui percuſſit alterius Clauſtri Regularem, à ſuo, & eius quem percuſſit Superiore abſolui debet. Si verò Clericum Sæcularem enormiter percuſſerit, eius Abſolutio Summo Pontifici; ſi grauiter, Epiſcopo reſeruata eſt.

ITa ſtatuit *Innocentius III.* Cap. *Cùm illorum*; mox citato: *Si verò Clauſtralis aliquis in Religioſam Perſonam alterius Clauſtri manus iniecerit violentas, per Abbatem proprium, & eius qui paſſus eſt iniuriam, abſoluatur. Quòd ſi Clericum percuſſerit Sæcularem, nonniſi per Apoſtolicam Sedem (vt ſcandalum euitetur) Abſolutionis gratiam poterit promereri.*

Et Cap. *Religioſo*, Tit. *De Sententia Excommun.* In Sexto, *Bonifacius VIII.* ſic decreuit: *Religioſo; qui manus violentas in Clericum Sæcularem iniecit, (ne hoc prætextu habeat materiam euagandi) poterit ab Epiſcopo eo Caſu Abſolutionis beneficium exhiberi, qua Sæculari Clerico poſſet, ſi alium Clericum percuſſiſſet.*

R E G V L A XLI.

Confeſſarius qui legitimâ poteſtate deſtitutus Pœnitentem à Caſibus Reſeruatis abſoluit, illum ad ſacrum Tribunal, ſi fieri poteſt, reuocare tenetur, & obtentâ facultate abſoluere, aut monere de errore, vt Superiorem adeat: Si verò non poteſt, Pœnitentiam agere ipſe debet.

SIc reſpondet *S. Antoninus*, 3. p. Tit. 17. Cap. 12. *Quicumque* (inquit) *abſoluit aliquem ab aliquo peccato in caſu, in quo non poteſt, ſiue quia reſeruatus eſt Epiſcopo, ſiue quia nullam habet poteſtatem vel auctoritatem, quamuis grauiter peccet, quando abſoluit ſcienter, vel etiam quando ignorantiâ Iuris craſſâ; non tamen Cenſuram aliquam ſeu Excommunicationem ex hoc incurrit, ſiue ſit Clericus Sæcularis, ſiue Religioſus dictus abſoluens.* Nullam quidem *S. Antonini* tempore ſic abſoluentes: Sed nunc Excommunicationem ipſo facto incurrunt, qui abſoluere audent vel præſumunt à Caſibus Sedi Apoſtolicæ, aut Ordinarijs locorum reſeruatis, vt conſtat ex Decretis Sacræ Congregationis Cardinalium negotijs Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum à *Clemente VIII. Paulo V.* & *Vrbano VIII.* confirmatis. Audent autem & præſumunt, qui ſcientes abſoluunt, vel ex ignorantia Iuris craſſa aut affectata. Pergit S. Antoninus: *Sed tenetur illum, quem ſic abſoluit, auiſare de errore ſuo, ſi cognoſcit, vel poteſt inuenire. Ille tamen* (ſcilicet Pœnitens) *quoad Deum excuſatur, dum hoc ignorat. Et quod dictum eſt, quòd Confeſſor debet illum auiſare quem abſoluit cùm non poſſet, intelligitur quando fieri poteſt ſine ſcandalo notabili. Vnde in Concilio Baſileenſi quidam Periti habitâ ſuper hoc collatione dixerunt, Quòd talis Confeſſor petat auctoritatem à Superiori ſuper hoc caſu, à quo non potuit abſoluere, & tamen abſoluit: Quâ habitâ; vocet illum quem abſoluerat cùm non poſſet, & per aliquem modum coopertum interroget de aliquibus, quæ ſibi confeſſus eſt, quaſi meliùs volens informari, ac ſi non plenè intellexiſſet, & ſi qua alia commiſit crimina poſtea: & ſic abſoluat ab omnibus iterum, & tunc, & priùs aliàs auditis. Vel ſi magnum ſcandalum ex hoc timeretur, quia prædictus modus ſeruari non poſſet, abſoluat abſentem, ſi ab vltima Confeſſione adhuc creditur perſeuerare in gratiâ.* Conſilium iſtud, quod refert *S. Antoninus*, minimè probandum eſt quod ſpectat Abſolutionem abſentis. Quamuis enim abſens abſolui poſſit à Cenſuris, vt Canonici Iuris Interpretes, & Theologi aſſerunt; non tamen à peccatis. *Aut, vt alijs placet, cùm ex hoc timeretur notabile ſcandalum euenire, committat Summo Sacerdoti, ſcilicet Chriſto, præſertim quando multitudo eſt ſic neglecta, vel multùm diſtans à loco vbi eſt Confeſſor.*

R E G V L A XLII.

Monialibus, quæ Regularibus ſunt ſubditæ, & nullâ ratione poſſunt adduci, vt peccata ſua Confeſſarijs Regularibus confiteantur, & quibus Superiores Regulares Confeſſarium extraordinarium ter in anno non concedunt, aut quoties id earum poſtulat infirmitas, Epiſcopus Confeſſarium deputare poteſt.

CVm enim Sacra Synodus Tridentina Sanctimoniales ſaltem ſingulis menſibus Confeſſionem peccatorum

Digitized by Google

torum facere, & Sacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipere jubeat: Ac præter ordinarium Confeſſarium illis. *Alium extraordinarium ab Epiſcopo, & alijs Superioribus bis aut ter, in anno offerri*; (Seſſione 25. *De Regularibus*, Cap. 10.) Cùm inſuper teneantur Superiores omni modo ſaluti ſubditorum conſulere, parcere pudori, infirmitatibus compati, non viam ſalutis arctare: Si Superiores Regulares Monialibus in eo ſtatu poſitis facultatem non concedant alteri confitendi; poteſt Epiſcopus, qui omnium Diœceſanorum ſuorum Paſtor eſt, illis Confeſſarium cognitâ cauſâ deſignare. Sæpe contingit, vt Confeſſarius vnicus ſit Monaſterio à Superioribus Regularibus deputatus, vel ab ipſo Epiſcopo in Monaſterijs illius Iuriſdictioni ſubditis: Confeſſarius ille Abbatiſſæ aut Prioriſſæ gratus eſt, & ſingulari familiaritate coniunctus: Moniales plures quæ alienum à ſe Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ animum experiuntur (vt eſt muliebris ſexus ad ſuſpiciones pronus, quas auget vt plurimùm æmulatio) ſuſpicantur Confeſſarium huius abalienationis auctorem eſſe; ſi quid durum in ipſas agit, aut loquitur Abbatiſſa, Confeſſarij ſuggeſtionibus tribuunt; Ipſum Confeſſiones ſuas Abbatiſſæ ne reuelet, metuunt, id facere conijciunt, peoe etiam perſuaſum habent ex modo regiminis. Non patitur Abbatiſſa, vt apud alium Sacerdotem Exomologeſim faciant: Regularis Superior infelicium Virginum querelis inſuperhabitis, Abbatiſſæ aut Prioriſſæ fauet, alium ipſis Confeſſarium quamuis importunè rogantibus, & ad Sacramenta interim non accedentibus, non concedit. Nonne in his anguſtijs poſitas ſolari poteſt ac debet Epiſcopus, earum ſpirituali neceſſitati ac ſaluti conſulere, Confeſſariúmque illis deſignare, cui peccata ſua cum fiducia confiteri, & conſcientias ſuas exponere liberè ac ſecurè poſſint? Hinc Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum declarauit, ex facultate Decreti Concilij Cap. 10. Seſſionis 25. *De Regularibus*, Epiſcopum dare poſſe Confeſſarium Monialibus ſubiectis Regularibus, quæ nullâ ratione induci poſſunt, vt ſuis Regularibus peccata confiteantur. Refert *Barboſa*, P. 2. *De Officio & Poteſtate Epiſcopi*, Allegatione 25. §. 63.

REGVLA XLIII.

Confeſſarius Ordinarius ſine cauſa mutari non debet.

HAnc Regulam tradit *S. Carolus Borromæus*, in Inſtructionibus Confeſſorum: *Si aliqui ſine cauſa Confeſſorem Ordinarium, ipſis ad animæ ſalutem admodum vtilem cognitum reliquerint; quo poterit modo, ad eundem remittantur; & eorum negligentiam Confeſſor inſectabitur, qui pro Confeſſore virum ſpiritualem & peritum non ſolent eligere, aut qui damno ſuo frequenter adeò mutant. Nam ſicut Medici, qui naturam & infirmorum temperamentum ex praxi norunt, vt pote remediorum ad infirmitatem curandam magis vtilium peritiores, facilè non mutantur; ſic etiam nec Pœnitentes ſuum debent dimittere ſpiritualem Medicum, qui eorum animæ neceſſitatum peritus, opportaniora magiſque vtilia remedia poteſt eis aſſignare. Si tamen aliqua ex cauſa admittat aliquem alteri probo Confeſſori confiteri ſolitum, cum huius participatione id fieri iuuat, vel cùm Pœnitens ab eo licentiam priùs habuerit.*

REGVLA XLIV.

Neminem iuramento vel voto deuincire poteſt Sacerdos, vt alium Confeſſarium non eligat: & huiuſmodi promiſſio, etiam iuramento aut voto firmata, irrita eſt.

HAs enim promiſſiones periculi plenas eſſe & multis ſacrilegijs viam aperire, certum eſt. Quamobrem Concilium Mechlinienſe anno 1607. celebratum, & *Paulo V.* Pontifice Max. confirmatum ita ſtatuit: *Nemo aliquem ad ſibi ſoli perpetuò confitendum obliget, & eiuſmodi promiſſionem etiam iuratam, tanquam irrationabilem & indiſcretam, hæc Synodus irritam eſſe declarat, & quatenus opus eſt, irritat.*

REGVLA XLV.

Sacerdos ad Confeſſionem admittere non debet imparatos.

ITa ſtatuit *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum. *Monemus* (inquit) *ne ad Confeſſiones admittant, quos ſine debita interiori aut exteriori præparatione accedentes viderint: Eos ideò verbis quidem lenioribus pro cuiuſque capacitate, præparandos dimittant.*

Nullus Confeſſor mulieres excipiat, quæ ad eum accedunt cum pigmentis, fuco, inauribus, varijs ornamentis, & ex auro phrygio veſtibus, alioque vano ſimili apparatu, ſed quæ nonniſi habitu modeſto & ſimplici induantur: & velato capite, ita vt velum non ſit ſubtilius, ſed pannum ſit ex lino, aut lana, aut ſericum colore obſcuro tinctum: Cum ea denique quæ ad tantum Sacramentum, & ad cognitionem, ſeu contritionem, cum qua ad Dei tremendi Tribunal & Iudicium, miſericordiam & veniam imploratura peccatrix ſiſti debet, reuerentiâ requiretur.

Item cum viris obſeruetur; nec ad Confeſſionem ij admittantur, qui varijs ornamentis, auro aut argento, aut pileorum ornatibus exculti, aut cum armis, & huiuſmodi rebus, ad Sacramentum audent accedere.

Sed imprimis attendant ad animi præparationem ad hoc Sacramentum accedentibus neceſſariam; quæ in peccatorum diſcuſſione conſiſtit, in dolore de peccatis, & pro iis ſatisfaciendi & impoſterum emendandi propoſito: Qui ergo ſine tali præparatione inuenti fuerint, eos Confeſſor moneat & inſtruat, vt alia vice cum præparatione debitâ reuertantur.

Argumenta autem vnde cognoſci poſſit num imparati Pœnitentes accedant, ſunt: Si ab aliquo temporali exercitio ad Confeſſionem tranſeant, non interpoſito debito pro oratione temporis ſpatio: Aut ſi peccatorum commiſſorum non recordari dignoſcuntur: Aut ſi Confeſſor aliunde nouerit eos adhuc in illicitis exercitijs, aut in peccato, aut in occaſione ad illud inducente, quam vitare non ſincerè polliceantur, verſari: Aut ſi, cùm potuerint, bona aliena non reſtituerint.

REGVLA XLVI.

Violatio ſigilli Confeſſionis mortale ſemper peccatum eſt, ſeu mortalia, ſeu venialia dumtaxat peccata Pœnitentis reuelet Confeſſarius.

FIt enim grauis iniuria Sacramento, & Confeſſio redditur odioſa & oneroſa, etiamſi peccatum dumtaxat veniale in Confeſſione auditum ſpeciatim reueletur. Dixi ſpeciatim, quia ſigilli non cenſetur infractor, qui Pœnitentem venialia ſibi confeſſum eſſe ait, cùm nemo ad Confeſſionem accedat, niſi peccata ſaltem venialia deponere velit apud Sacerdotem: Quæ autem venialia ſit confeſſus, non aperit. Si tamen plurium Confeſſiones exceperit, & dicat; Talis ſola venialia mihi confeſſus eſt, ſigillum violat, ſiquidem tacitè innuit alios ſibi peccata lethalia fuiſſe confeſſos.

REGVLA XLVII.

Periculo violandi ſigillum Confeſſionis exponit ſe Sacerdos, qui de rebus in Confeſſione auditis vel à ſe factis imprudenter loquitur.

PEriculum enim eſt, ne perſonam Pœnitentis manifeſtet; aut ne audientes in illius cognitionem aut ſuſpicionem veniant. Exemplis rem illuſtro. Confeſſarius loquax & imprudens ait: Titius mihi grauia peccata, vel Caſum reſeruatum confeſſus eſt. Hunc ad Pœnitentiarium remiſi. Hanc iniunxi Pœnitentiam Petro: & ante, vel poſtea dixit, Hanc impono Pœnitentiam illis qui ita deliquerunt. Alius de loco anguſto, in quo Confeſſiones excepit, multos ait eſſe fures, fornicatores, adulteros: Aut in quopiam Monaſterio plures eſſe proprietarios, aut impudicos. Alius ait: Vtinam omnes mulieres, quarum Confeſſiones excipio, æquè caſtæ eſſent ac Suſanna! Vel, ex omnibus quas audiui, puellis, paucæ ſunt virgines. Alter dicit: Aliquis ex iſto Collegio, vel ex iſta Communitate tale delictum admiſit. Alter Patrifamiliâs, aut Superiori alicuius Religioſæ Domûs, aut Eccleſiaſticæ vel Laicæ Societatis ait; Attende, vigila, obſerua, Vnus è tua familiâ, domo, ſocietate fur eſt; aut mortem tibi machinatur; aut filiæ tuæ pudicitia in domo tua tuta non eſt. Alius ait: Prima mulier, cuius Confeſſionem audiui, fidem fefellerat marito. Alius alicui ex ſuis Pœnitentibus in iurgio ait: Noui qualis ſis: Vel, Probè noſti me ſcire vnde pudore ſuffundi deberes. His omnibus modis ſigillum Confeſſionis violatur; quia

vel

Digitized by Google

vel manifeſtatur perſona peccatoris, vel audientibus aperitur via, vt in illius cognitionem aut ſuſpicionem veniant. Qui autem iocando referuut peccata in Confeſſione auditā, etſi nullum eſſe videatur periculum infamiæ in Pœnitentem deriuandæ; grauiter tamen peccant contra Religionem Sacramento debitam.

REGVLA XLVIII.

Qui per Confeſſionem nouit peccatum vergens in magnum Eccleſiæ vel Reipublicæ damnum, illius reos detegere abſque ſacrilegio non poteſt. Monere tamen poteſt & debet Prælatos, Principem, ſiue eos qui Reipublicæ præſunt, de malo imminenti, & criminis attentati genus reuelare, vt periculum auertatur, modò rei vel complices quorum crimen ex ſolā Confeſſione notum eſt, nominatim & in indiuiduo, directè vel indirectè non indicentur, non prodantur.

ITa docet *S. Thomas*, Quodlibeto 12. quæſt. 10. art. 1. *Nec verbo* (inquit) *nec facto, nec nutu, nec aliquo ſigno licet in aliquo caſu reuelare Confeſſionem, quia eſt ſacrilegium. Nam ita eſt in Sacramentis Nouæ Legis, quòd efficiunt quod figurant: Effectus autem Pœnitentiæ eſt occultatio peccatorum ab oculis Dei viuentis; & hæc occultatio ſignificatur per Sacramentum Confeſſionis: Et ideò ſicut profanaret Sacramentum, qui conficeret Corpus & Sanguinem Chriſti de alio quàm de pane & vino, ita eſſet reuelans ſacrilegus .∵ Nec tamen* (inquit idem Sanctus Doctor in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſt. 11. art. 1. ad primum) *Sigillum Confeſſionis contra charitatem militat, quia charitas non requirit quòd apponatur remedium peccato quod homo neſcit. Illud autem quod Confeſſione ſcitur, eſt quaſi neſcitum, cùm illud neſciat aliquis vt homo, ſed vt Deus.* Siue vt Dei Miniſter. * *Tamen aliquod remedium adhibere debet in prædictis Caſibus, quantùm poteſt ſine reuelatione Confeſſionis, ſicut monendo eos qui confitentur, & alijs diligentiam apponendo ne corrumpantur per hæreſim. Poteſt etiam dicere Prælato, quod diligentiùs vigilet ſuper gregem ſuum: Ita tamen vt non dicat aliquid per quod verbo vel nutu confitentem prodat.* Poteſt etiam & debet Sacerdos monere Principem, vel eos qui Reipublicæ præſunt de periculo imminente, ſpeciemque criminis attentati reuelare, modò reum ex cuius tantùm Confeſſione illud nouit, nominatim & in indiuiduo non indicet, non prodat, non reuelet.

REGVLA XLIX.

Nec Parochus, nec Seminarij Superior, ſiue Moderator ac Director Ordinandorum, Clerico, ob crimen in Confeſſione auditum, & ex ſolā Confeſſione notum, denegare teſtimonium de vita & moribus, aut de ſpiritualibus Exercitijs rite peractis poteſt: Nec Parochus à Matrimonio repellere Pœnitentem ob impedimentum occultum, ex ſola Confeſſione ſibi cognitum.

VIolarent enim ſigillum Confeſſionis, ipſam redderent odioſam, & iniuriam facerent Sacramento. Vnde ſicut occulto peccatori Euchariſtiam publicè petenti Sacerdos negare non poteſt, nec debet; ſed priuatim tantùm monere tenetur, ne ad Euchariſtiam accedat antequàm ſe probauerit, & conſcientiam expurgauerit, fuerítque ſacramentaliter abſolutus; (vt docet *S. Thomas* 3 p. qu. 80. art. 6.) Ita Seminarij Superior, aut Director Ordinandorum, & Parochus, monere quidem debent, & diuini Iudicij metu à Sacris Ordinationibus, aut à Matrimonio deterrere eos, quorum crimina vel impedimenta occulta ex ſolâ Confeſſione nouerunt, quibus indigni, vel inhabiles (vt ita loquar) facti ſunt ad Ordinem ſuſcipiendum, aut Matrimonium contrahendum: Debent illis in foro Pœnitentiæ Dei Omnipotentis nomine prohibere, ne ſe ſiſtant Ordinandos, aut Matrimonium contrahant impedimentis manentibus: Sed nec Epiſcopus Ordines, nec Seminarij Superior, aut Ordinandorum Director teſtimonium, nec Prælatus Regularis licentiam; nec Parochus Nuptialem Benedictionem, negare debent eis, quorum crimen vel impedimentum ex ſolà Confeſſione nouerunt: Niſi alia ratio legitima & ſufficiens, & extra Confeſſionem cognita, ſufficiat ad hæc illis deneganda.

REGVLA L.

Qui crimen ab aliquo perpetratum ex ſolā illius Confeſſione nouit; nullā Eccleſiæ Cenſurâ, nullo Superiorum præcepto ad illud reuelandum cogi poteſt.

HÆc Regula traditur ab *Honorio III.* Pontifice Maximo, Cap. *Dilectus*, Extra, *De exceſſibus Prælatorum*, cuidam Cardinali ſic ſcribente: *Dilectus filius Ioannes Presbyter expoſuit conquerendo quòd Rectores Fraternitatis Vrbis ipſum ad reuelandum fures, & quod ſuper quodam furto ſibi tanquam Sacerdoti fuerat reuelatum, vel ad ſatisfaciendum exinde damnum paſſo arctare nitentes, in eum (niſi alterum præmiſſorum efficeret) tulerunt Sententiam Interdicti. Quia igitur perniciosum eſſet prædictum Presbyterum ſibi taliter credita reuelare, ac cogi ad id quod non rapuit exſoluendum: Diſcretioni tuæ mandamus, quatenus Præfatos Rectores coram te conuenient, iniungas eiſdem, vt à memorati Presbyteri grauamine penitus conquieſcant.*

Eamdem Regulam confirmat *S. Thomas*, In 4. Sententiarum, ſiue Supplementi quæſtione 11. art. 1. ad ſecundum. *Præceptum* (inquit) *de Confeſſione celanda conſequitur ipſum Sacramentum: Et ideò ſicut præceptum de Confeſſione Sacramentali facienda eſt de Iure diuino, & non poteſt aliqua diſpenſatione vel iuſſione humanâ homo abſolui ab eo; ita nullus ad reuelationem Confeſſionis poteſt ab homine cogi vel licentiari: Vnde ſi præcipiatur ſub pœna Excommunicationis iam latæ, quòd dicat ſi aliquid ſcit de tali peccato, non debet dicere; quia debet exiſtimare quòd intentio præcipientis eſt, ſi ſciat vt homo. Hoc autem non ſcit vt homo. Et ſi etiam exprimeret de Confeſſione interrogatus, non deberet dicere; nec Excommunicationem incurreret, quia non eſt ſubiectus Superiori ſuo niſi vt homo: Hoc autem non ſcit vt homo, ſed vt Deus*; id eſt, vt Dei vices gerens in Adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ.

REGVLA LI.

Si quis Confeſſarius in Ius vocetur ad dicendum teſtimonium, & interrogetur à Iudice de crimine quod ex ſolâ Confeſſione nouit, illud reuelare non tenetur, nec poteſt, ſed tutâ conſcientiâ reſpondebit, Se neſcire.

NAm, (vt ait *S. Thomas* in Reſponſione ad tertium) *Homo non adducitur in teſtimonium, niſi vt homo: & ideò ſine læſione conſcientiæ poteſt iurare ſe neſcire, quod ſcit tantùm vt Deus.* Si autem interrogetur vtrum Confeſſionem *Titij* audiuerit, reſpondere debet ſe audiuiſſe. At ſi Iudex vrgeat, quærátque num tale peccatum confeſſus fuerit, reſpondere debet, Hanc impiam eſſe quæſtionem, ſe ad reſpondendum huic interrogationi non teneri, ſe penitus neſcire. Si rurſus quærat, an ipſum abſoluerit: Reſpondere debet, Se partes ſuas impleuiſſe. Cùm enim ex Abſolutionis negatione colligi poſſit hominem grauis alicuius peccati reum eſſe, quod dimittere nolit; ſacrum ſigillum violat, qui Abſolutionis Beneficium ſe negaſſe ait tali homini, cuius Confeſſionem excepit.

REGVLA LII.

Sigillum Confeſſionis non frangit, qui ſchedulam Confeſſionis teſtimonium continentem in foro Pœnitentiæ negat illis, quos Abſolutione iudicat indignos, vbi ſchedularum huiuſmodi mos & vſus receptus eſt.

HAnc enim ſchedulam negans nihil facit ex quo alter directè vel indirectè poſſit cognoſcere delicta Pœnitentis, neque ipſa magis prodit, quàm eum Abſolutionem negat. Deinde via alioquin fraudibus aperiretur, nam multò plures improbi & impœnitentes tempore Paſchatis Parochos deciperent, & ad Sacram Menſam ſacrilegè obreperent, exhibito Confeſſionis teſtimonio. De cuius quidem teſtimonij forma *S. Carolus* ita ſtatuit in Inſtructionibus Confeſſorum: *Cùm Pœnitens à Sacerdote, quòd ei confeſſus fuerit, atteſtationem Parocho exhibendam, vt in Paſchate fieri ſolet, petierit, eam ſub infrà ſcriptâ formulâ tradet: Ideò cuilibet Confeſſori plurimas excuſas trademus, quas cùm alicui conceſſerit,*

Digitized by Google

ſcit , *ſingulas ſuo ſigillo muniet* , *Anno .·. Die .·. Menſis .·. adminiſtraui Sacramentum Pœnitentiæ .·. in Pa-*
„ *rochia .·. habitanti* , in primo ſpatio dies , in ſecun-
„ do menſis , in tertio Pœnitentis nomen & cognomen,
„ in quarto eius Parochia inſcribetur , quibus Sacerdos
„ nomen & cognomen , titulum Beneficij , aut Officij ,
„ quo vulgò diſtinguitur , vt Rectoris, Canonici , Ca-
„ pellani Eccleſiæ , aut Regularis Monaſterij N. ap-
„ ponet : Quæ omnia ipſa Confeſſoris manu ſcriben-
„ tur , aut ſaltem dies , menſis , & ſubſcriptio.

Quâ porrò fide Confeſſarius teſtari poſſet ſe Pœnitentiæ Sacramentum , quod Abſolutione Sacramentali perficitur , illi adminiſtraſſe quem non abſoluit , immò Abſolutione prorſus indignum iudicauit?

Verùm (Inquies) ſi neget aliquibus teſtimonium , quod cæteris concedit , id obſeruabunt qui Sacrum Tribunal circumſtant , & conijcient illos abſolutos non fuiſſe.

Reſpondetur , ſatagendum eſſe ne propiùs ad Tribunal ſeu Confeſſionalem Sedem accedant Pœnitentes , monendos vt aures oculóſque auertant omninò & à Confeſſario, dum Sacrum Miniſterium exercet , & ab eo qui peccata ſua confitetur ; ne obſeruent vllatenus quid agatur Confeſſarium inter & Pœnitentem : Hæc enim ad Confeſſionis arcanum pertinere , quod explorare ſine graui peccato, reuelare ſi quo modo cognouerint , ſine ſacrilegio non poſſunt. Præterea , ſi id obſeruent , qui Sacrum Tribunal circumſtant, hoc incommodum prohibere Sacerdotem non debet, ne ſuo fungatur officio , cùm illius non ſit cauſa . Pari enim modo obſeruare poſſunt , cùm aliquos abſque Abſolutione dimittit, nec tamen indignos & impœnitentes abſoluere tenetur.

Quid verò ſi homo Sacerdotem , qui eius Confeſſionem excepit, conueniat coram Iudice, vt det ipſi Confeſſionis teſtimonium? Si Sæcularis ſit Iudex , ipſi ſignificet huiuſmodi cauſam eius Tribunal ac Iuriſdictionem non ſpectare , & eâ de re moneat Epiſcopum , eiúſque conſilium & mandatum ſequatur . Si verò ſit Iudex Eccleſiaſticus , dicat ſe officio ſuo functum eſſe , & nemini homini rationem reddere debere eorum , quæ ipſum inter & Pœnitentem in Sacro Confeſſionis Tribunali acta ſunt , ſed ſoli Deo cuius vice iudicat.

R E G V L A LIII.

Prælatus punire ſubditum non poteſt ob peccatum, quod ex ſolâ Confeſſione nouit.

ITa *S. Thomas* , in 4. *Sententiarum* , ſiue Supplementi quæſtione 11. art. 1. ad tertium. *Poteſt* (inquit) *Prælatus ſine læſione conſcientiæ dimittere peccatum impunitum , quod ſcit tantùm vt Deus , vel ſine aliquo remedio ; quia non tenetur adhibere remedium , niſi eo modo quo ad ipſum deferuntur . Vnde in his quæ ad ipſum deferuntur in foro Pœnitentiæ , debet in eodem foro , quantùm poteſt , adhibere remedium.*

Confirmatur hæc Regula ex Cap. *Si Sacerdos*, Extra, *De Officio Iudicis Ordinarij*, quo *Eugenius* Papa ſic reſpondet : *Si Sacerdos ſciat pro certo aliquem eſſe reum alicuius criminis: Vel ſi confeſſus fuerit , & emendare noluerit : Niſi iudiciario ordine quis probare poſſis , non debet eum arguere nominatim , ſeu indeterminatè : Sicut dixit Chriſtus* , Vnus veſtrûm me traditurus eſt . *Sed ſi ille , cui damnum illatum eſt , petierit iuſtitiam , poteſt excommunicare auctorem damni , licet etiam ei confeſſus ſit : Sed tamen non nominatim poteſt eum remouere à Communione , licet ſciat eum eſſe reum : Quia non vt Iudex ſcit , ſed vt Deus : Sed debet eum admonere , ne ſe ingerat : Quia nec Chriſtus Iudam à Communione remouit.*

R E G V L A LIV.

Prælatus ab Adminiſtratione vel Officio remouere non poteſt ſubditum propter crimen quod ex ſola Confeſſione nouit , ſi ſit probabile periculum prauæ ſuſpicionis de Pœnitente ingenerandæ.

HAnc Regulam tradit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum* Diſt. 21. quæſt. 3. art. 1. Quæſtiuncula 1. ad tertium , & prolixiùs Quodlibeto 5. quæſt. 7. art. 1. *Nihil* (inquit) *eſt faciendum in præiudicium Confeſſionis : Eſſet autem præiudicium Confeſſionis , ſi ſubditus ab Adminiſtratione remoueretur propter crimen, quod ſuo Prælato confeſſus eſt ; quia per hoc alij retraherentur à confitendo : Non ergo debet Prælatus ſubditum ab Adminiſtratione remouere propter peccatum, quod ei confeſſus eſt .* Et in corpore Articuli: *Id* (inquit) *quod per Confeſſionem auditur , nullo modo eſt manifeſtandum , nec verbo , nec ſigno , nec nutu , nec etiam aliquid eſt faciendum , vnde in ſuſpicionem peccati aliquis poſſit deuenire . Si ergo amotio ſubditi ab Adminiſtratione poſſit inducere ad manifeſtandum peccatum in Confeſſione auditum , vel ad aliquam probabilem ſuſpicionem habendam de ipſo , nullo modo Prælatus deberet ſubditum ab Adminiſtratione remouere : Putà , ſi in aliquo Monaſterio eſſet conſuetum , quòd Priores non amouerentur de ſuis Prioratibus , niſi propter culpam , manifeſtaretur peccatum Pœnitentis per remotionem ab Adminiſtratione : Vnde ſi Abbas hoc faceret , grauiter peccaret , tanquam Confeſſionem reuelans . Poſſet tamen eum ſecretò charitatiuè admonere , vt cum inſtantia peteret ceſſionem , ſi hoc videret ſaluti eius expedire . Si verò per amotionem ab Adminiſtratione peccatum nullatenus manifeſtaretur ; putà ſi in aliquo Monaſterio eſſet conſuetum, quòd Abbas pro ſuo libito de facili aliquos ad Adminiſtratione remoueret ; tunc alia occaſione acceptâ poſſet ſubditum ſibi confeſſum ab Adminiſtratione remouere , & deberet hoc facere , cum debita tamen cautela , ſi talis Adminiſtratio eſſet ſubdito periculoſa in poſterum : Quamuis etiam & in hoc caſu melius eſſet, quòd eum induceret ad ceſſionem petendam . Si verò periculum in poſterum non timeretur , non oporteret quòd pro peccato præterito per Pœnitentiam deleto, eum ab Adminiſtratione remoueret : Sicut etiam Auguſtinus dicit Lib. De Adulterinis Coniugijs :* Cur adhuc deputamus adul- “ teros , quos credimus Pœnitentiâ eſſe ſanatos? “ *Quandoque enim Pœnitentes innocentibus meliores ſunt.*

R E G V L A LVI.

Quantumuis re abſolutè ſpectata licitum videatur Prælato ſubditum ab Officio remouere propter crimen, quod ex ſolâ Confeſſione nouit , vbi reuelandæ Confeſſionis periculum abeſt: Eccleſiaſtica tamen Lege id omninò prohibetur.

NAm *Clemens VIII.* Pontifex Maximus Decreto edito die 16. Maij anno 1594. Regularium Superioribus vetuit , ne notitia per Confeſſionem parta ad exteriorem gubernationem quouis modo vterentur. *Tam Superiores* (inquit) *pro tempore exiſtentes , quàm Confeſſarij , qui poſtea ad Superioritatis gradum fuerint promoti , caueant diligentiſſimè ne eâ notitiâ , quam de aliorum peccatis in Confeſſione habuerunt , ad exteriorem gubernationem vtantur .* Atque ita per quoſcumque Regularium Superiores, quicumque illi ſint fieri mandauit . *Vnde* (inquit *Suarez* Societatis Ieſu Theologus Doctiſſimus Tom. 4. in 3. p. Diſp. 33. Sect. 7.) *Cùm indiſtinctè loquatur , non eſt quod à nobis limitetur , ſed ſimpliciter obſeruetur .* Et P. *Claudius Aquauiua* Societatis eiuſdem Religioſiſſimæ Præpoſitus Generalis prohibuit , ne contrarium publicè vel priuatim ab eius Profeſſoribus doceatur.

R E G V L A LVII.

Sacerdos qui ex ſola Confeſſione nouit aliquem indignum eſſe Eccleſiaſtica Dignitate vel Præfectura , ſuffragium illi negare poteſt, & illius electioni contradicere.

MVltis enim alijs rationibus moueri aliquis poteſt ad ſuffragium alteri negandum , quàm ex peccato cognito , nempè ex defectu ætatis, ſcientiæ, induſtriæ &c. & quia nouit alios digniores. *Ex multis alijs cauſis* (inquit S. Thomas) *redditur quis indignus ad Prælationis Officium , quàm ex peccato ; ſicut ex defectu ſcientiæ vel ætatis , vel alicuius huiuſmodi: & ideò qui contradicit , nec ſuſpicionem de crimine inducit , nec Confeſſionem reuelat.*

Idem docet *S. Antoninus* 3. p. Tit. 16. Cap. 22. *Qui liberam electionem habet* (inquit) *licet per ſolam Confeſſionem ſciat aliquem indignum ad Prælaturam , ad quam eligitur , quem aliàs putabat dignum , non debet eligere ex conſcientiâ ſibi ſic dictante : Quia eligendo ſcienter dignum vel indignum , negotium geritur inter*

ipſum

Digitized by Google

ipſum & Deum: Vnde poteſt etiam ex his quæ ſcit vt Deus, iudicare in propoſito.

R E G V L A LVIII.

Qui publici peccatoris Confeſſionem excepit, negare illi Eucharistiam publicè etiam petenti poteſt ac debet, ſi ad Sacram Menſam accedat, antequam ſcandalum palam remouerit, & manifeſta Conuerſionis dederit argumenta.

PVblico enim peccatori ante Pœnitentiam neganda eſt Eucharistia, ne *Sanctum detur canibus*: At quantumuis confeſſus fuerit, publicus peccator eſt, niſi ſcandalum tollat, verbi gratiâ, niſi concubinam eijciat concubinarius, fœnus exercere deſinat, vſuráſque reſtituat vſurarius, theatrum dimittat hiſtrio, &c. Remouendus eſt igitur ab Altari. Nec propterea ſacrum Confeſſionis ſigillum violatur, modo Confeſſarius non dicat, Se illum non abſoluiſſe, aut ex eius Confeſſione compertum & exploratum habere quòd Pœnitentiam non egerit; ſed ita ſe gerat ac ſi Confeſſionem illius non excepiſſet, dicátque: Iſte hactenus publicus concubinarius fuit, vel publicus vſurarius, vel hiſtrio, vel publicas inimicitias exercuit, & in eodem peccato manere videtur. Publico autem peccanti Communionem publicè præbere non licet, donec publicè conſtet ipſum peccatum dimiſiſſe: Propterea illi Corpus Chriſti non præbeo.

R E G V L A LIX.

Confeſſio quælibet Sacramentalis, quæ ſcilicet fit Sacerdoti, aut qui Sacerdos eſſe creditur, animo ſe accuſandi, & peccata ſua Clauibus Eccleſiæ ſubijciendi, quamuis ſit inualida, ſacri ſigilli neceſſitatem inducit.

HÆc Regula nititur Cap. *Quod quidam*, Extra, *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*, vbi *Alexander III.* Beluuacenſi Epiſcopo hunc in modum reſpondet: *Quòd quidam ad Confeſſionem de criminibus veniant, & quamuis confiteri velint, ſe tamen aſſerunt abſtinere non poſſe: Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd eorum Confeſſionem recipere debes, & eis de criminibus conſilium exhibere: Quia licet non ſit vera huiuſmodi Pœnitentia, admittenda eſt tamen eorum Confeſſio, & crebris & ſalubribus monitis Pœnitentia indicenda*. Si quis igitur bona fide accedat ad pedes Sacerdotis, ſine contritione quidem, ſine meliori vitæ propoſito, ſed tamen eo animo vt ſe accuſet coram illo ceu Dei Miniſtro, vt aliquo modo Eccleſiæ ſatisfaciat, vt Confeſſarij conſilijs iuuetur, huiuſmodi Confeſſio Sacramentalis eſt, & peccata in ea declarata ſigillo celanda ſunt: Alioqui fidelibus fiducia omnis tolleretur, & Confeſſio odioſa redderetur. At verò ſi peccato ſpecie Confeſſionis ad Sacerdotis pedes prouoluatur, non tamen vt ſe de peccato accuſet, vt conſcientiæ ſuæ pondus exponat, ſed ſolo animo irridendi, decipiendi, corrumpendi Confeſſarium, ſiue ipſum in conſortium ſui peccati, verbi gratiâ hæreſis, ſchiſmatis, coniurationis, libidinis pertrahendi, Confeſſio illa non eſt Sacramentalis, nec ſigilli religionem inducit. Quò pertinet Caſus à *Dominico Soto* relatus in 4. *Sententiarum*, Diſt. 18. quæſt. 4. art. 5. his verbis: *Cardinalis quidam qui conſpirationem in Pontificem moliebatur, confeſſus eſt alteri eiuſdem Ordinis Domino, & quidem ſacramentaliter, ſed tamen ea intentione vt eum in ſuam coniurationem traheret. Poſtea verò per aliam viam re compertâ, Cardinalis qui Confeſſionem audierat, de hoc accuſatus fuit, quòd rem non protinus detexiſſet: Immò ob id fuit pecuniâ multatus, & niſi ignorantiam ſibi obtendiſſet, acriùs fuiſſet punitus*. Illam ſcilicet Confeſſionem Summus Pontifex Sacramentalem non fuiſſe iudicauit.

Huc etiam pertinet Caſus ſingularis relatus à *Cæſario* Ciſtercienſis Ordinis Monacho Libro 3. *Hiſtoriarum Memorabilium*, Cap. 31. & 32. his verbis: *In Domo quadam Ciſtercienſis Ordinis Monachus quidam ſine Ordine celebrauit. Hoc cùm diu quidam Abbati ſuo retuliſſet in Confeſſione, nec tamen ceſſare vellet à tantâ præſumptione, Abbas dolens & lachrymans, vt à blaſphemia tam magna deſiſteret, miſerum rogauit, monuit, præcepit, ſed non profecit. Ille verò timens notari, ſi ceſſaret, celebrauit vt priùs. In ſequenti Capitulo Generali Abbas idem propoſuit Caſum eumdem, interrogans quid faciendum foret Confeſſori, ſi fortè tale quid in aliqua domo emergeret. Cúmque Dominus Ciſtercienſis, & cæteri Abbates ſuper hoc nihil auderent definire, Caſum ſcripſerunt Innocentio Papæ, qui conuocans Cardinales, viróſque litteratos, caſum eis propoſuit, & quid de hoc ſentirent à ſingulis requiſiuit. Omnibus pene in hoc ſentientibus, quòd Confeſſio non eſſet prodenda: Reſpondit, Ego dico in tali articulo eſſe prodendam, quia talis Confeſſio non eſt Confeſſio, ſed blaſphemia: Nec debet Confeſſor blaſphemiam talem ac inſaniam celare, per quam periculum incumbere poterit toti Eccleſiæ. Et placuit Sententia omnibus, ſcripſitque ſequenti anno Capitulo quod à ſe fuerat determinatum, & à Cardinalibus approbatum*. Facinus ſuum Abbati proculdubio detexerat ſacrilegus ille Monachus, non animo ſe accuſandi coram Deo, & ſubijciendi ſe clauibus Eccleſiæ, ſed animo irridendi, aut pertrahendi Abbatem in criminis ſui patrocinium, aut illum impediendi à puniendo ſcelere quod aliundè fortè nouerat, aut in illud inquirendi quòd vehementibus indicijs impulſus ſuſpicabatur. Nam ſi animo ſe accuſandi, & peccata ſua clauibus Eccleſiæ ſubijciendi ſuum illud ſacrilegium confeſſus fuiſſet. *Innocentius III.* ſigillo celandam qualemcumque illam Confeſſionem reſpondiſſet. De illius enim mente dubitari non ſinit Canon *Omnis vtriuſque ſexus*, eo auctore in Concilio Lateranenſi Quarto conditus. Quamobrem vel ſic intelligendum eſt factum illud à *Cæſario* memoriæ commendatum litteríſque proditum, vel illius narrationi fides deroganda.

R E G V L A LX.

Peccata conſciorum, vel aliorum à Pœnitente in Sacramentali Confeſſione Sacerdoti declarata, eodem ſigillo celanda ſunt quo peccata ipſius Pœnitentis.

HÆc enim vel ad Confeſſionis integritatem ſpectant; vel propriorum peccatorum expoſitioni à Pœnitente rudi & imperito coniuncta ſunt. Deinde ex peccato complicis plerumque agnoſci poteſt peccatum Pœnitentis. Tandem Confeſſio alioquin odioſa & oneroſa fieret.

R E G V L A LXI.

Sigillo Confeſſionis ea omnia claudi debent, quæ in Confeſſione audita ſunt, ſiue vt famæ ac pudori Pœnitentis conſulatur, ſiue vt ſcandalum vitetur.

HAnc Regulam tradit *S. Thomas*, In 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſt. 11. art. 2. *Sigillum* (inquit) *Confeſſionis directè non ſe extendit niſi ad illa de quibus eſt Sacramentalis Confeſſio: Sed indirectè, id quod cadit ſub Sacramentali Confeſſione, etiam ad ſigillum Confeſſionis pertinet, ſicut illa per quæ poſſet peccator, vel peccatum deprehendi: Nihilominus etiam illa ſummo ſtudio ſunt celanda, tum propter ſcandalum, tum propter procliuitatem quæ ex conſuetudine accidere poſſet*. Sacrilegij ergo reus eſſet Confeſſarius, qui vel natalium defectum, vel aliquem alium defectum naturalem, aut infamiæ notam Pœnitenti vel eius familiæ iniuſtam, & in Confeſſione Sacramentali ab illo ſibi declaratam, nec aliunde notam, aut quiduis aliud in ipſa Confeſſione auditum, (quamuis ad ipſam non pertinens) ex quo pudor, dedecus, aut quoduis damnum inferri vel accidere poſſet Pœnitenti; aut mala de ipſo ſuſpicio generari, quouis modo reuelaret.

R E G V L A LXII.

Non ſolus Sacerdos Pœnitentiæ Miniſter, ſed omnes & ſinguli qui peccata Pœnitentis ex Confeſſione, aut cum ordine ad illam, ſiue immediatè, ſiue mediatè nouerunt, eadem ſacri ſigilli lege tenentur.

ILli ſcilicet, qui vel maligno animo, vel caſu, & ſine culpâ, aliquid ad Confeſſionem pertinens audiuerunt; ille qui cùm Sacerdos non ſit, tanquam Sacerdotem ſe gerens, aut furtim in Sacrum Tribunal irrepens, Confeſſionem excipere præſumit, aut diuinum illud Miniſterium ſibi palam arrogat, ſicut olim Abbatiſſæ quædam

dam

Digitized by Google

dam Monialium ſibi ſubditarum Confeſſiones audiebant, quarum abſurdam audaciam coërcet *Clemens III.* Cap. *Noua quædam*, Extra, *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*: Item illi quibus peregrinæ linguæ homines Confeſſionum ſuarum interpretibus vtuntur. Item illi, quibus Confeſſarius vel ex deliberatâ malitiâ, vel imprudenter, conſilium petendo, aut alijs de rebus intemperanter loquendo, peccata in Confeſſione audita reuelat. Item qui chartam in quâ peccata Confeſſario expoſita deſcripta ſunt, inuenit, legit, vel eius lectionem audiuit. Hi, inquam, omnes ſacrilegij rei ſunt, ſi peccatum Pœnitentis, etſi veniale dumtaxat, vel aliquid ad Confeſſionem pertinens, & vnde peccatum & perſona, quæ illud commiſit, innoteſcere poteſt, reuelent: Quamuis longè grauius ſit Sacerdotis qui Confeſſionem excepit, quàm aliorum ſacrilegium. Vnde & pœnæ canonicæ in Confeſſarium dumtaxat ſacrum ſigillum violantem decretæ ſunt. Nam, *Sigillum Confeſſionis competit Sacerdoti in quantum eſt Miniſter huius Sacramenti; quod nihil aliud eſt, quàm debitam Confeſſionem celandi, ſicut clauis eſt poteſtas abſoluendi* (inquit *S. Thomas* in 4. Sententiarum, ſiue Supplementi quæſtione 11. articulo 3.) *Tamen ſicut aliquis qui non eſt Sacerdos, in aliquo caſu participat aliquid de actu clauis, dum Confeſſionem audit propter neceſſitatem; ita etiam participat aliquid de actu ſigilli Confeſſionis, & tenetur celare, quamuis propriè loquendo ſigillum Confeſſionis non habeat.*

R E G V L A LXIII.

Ille cuius fidei creditur aliquod arcanum, illúdque excipit quaſi ſub ſigillo Confeſſionis, illud iure naturæ celare tenetur, illúdque reuelando peccat contra fidelitatem, ſed ſigillum Confeſſionis non frangit.

SAcri enim ſigilli obligatio ex ſola Confeſſione Sacramentali oritur, nec ex hominum inſtitutione aut voluntate originem ducit. Sicut enim ex hominum arbitrio non pendet Sacramenti natura, efficientia, Miniſter; ita nec in eorum poteſtate eſt, vt arcanum aliquod extra Sacramentalem Confeſſionem alterius fidei commiſſum, obliget vt ſigillum Confeſſionis, ita vt prodi non poſſit abſque ſacrilegio. Quamobrem, ſi huiuſmodi arcanum vergeret in damnum Eccleſiæ, Reipublicæ, Principis, alicuius tertij, illud reuelare non ſolùm poſſet, ſed deberet qui illud excepit quaſi ſub Confeſſionis ſigillo, etiamſi flexis genibus, ſigno crucis ſe muniens, & præmiſſo, *Confiteor*, id apud ipſum aliquis depoſuerit: Quia nec animo ſe accuſandi quis arcanum ſuum in amici ſinum effundit, aut Eccleſiæ Clauibus illud ſubijcit, quæ ad peccati remiſſionem inſtitutæ ſunt: & arcana huiuſmodi non ſolùm profanis hominibus, ſed & mulieribus, quaſi ſub ſigillo Confeſſionis creduntur. Ea *S. Thomæ* mens eſt in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſtione 11. art. 2. ad ſecundum. *Aliquis*; (inquit) *non debet de facili aliquid recipere hoc modo: Si tamen recipiat, tenetur ex promiſſione hoc modo celare ac ſi in Confeſſione haberet; quamuis ſub ſigillo Confeſſionis non habeat.*

R E G V L A LXIV.

Sacerdos, cum licentiâ Pœnitentis, peccatum quod ex illius Confeſſione nouit, aut alia quæ apud ipſum in ſacro Tribunali depoſuit, alteri reuelare poteſt.

CVm enim id poſſit Pœnitens per ſe ipſum, quidni & eo auctore Sacerdos poſſet? *Duo ſunt* enim verò *propter quæ tenetur Sacerdos peccatum occultare*: (inquit *S. Thomas* in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſtione 11. articulo 4.) *Primò & principaliter, quia ipſa occultatio eſt de eſſentia Sacramenti, in quantum ſcit illud vt Deus, cuius vicem gerit in Confeſſione. Alio modo propter ſcandalum vitandum. Poteſt autem confitens facere, vt illud quod Sacerdos ſciebat tantùm vt Deus, ſciat etiam vt homo, quod facit dum licentiat eum ad dicendum. Et ideò, ſi dicat, non frangit ſigillum Confeſſionis: Tamen debet cauere ſcandalum, dicendo, ne fractor ſigilli reputetur.* Neque verò *ex hoc datur aliqua impunitas malis Sacerdotibus; quia imminet eis probatio* (*ſi accuſantur*) *quòd de licentia confitentis reuelauerint.*

Secundùm hanc Regulam Sacerdos quidam *Innocentio IV.* Pontifici Maximo coniurationem in ipſum factam aperuit, ac Militem ad eius cædem ſubornatum denuntiauit, cùm id omne ex complicis cuiuſdam moribundi Sacramentali Confeſſione didiciſſet: Quod volente & permittente (vt par erat) Pœnitente factum, nullus dubito, quamuis id non exprimat *Matthæus Pariſius* ad annum 1247. pag. 486. hanc referens Hiſtoriam.

Secundùm eamdem Regulam, Confeſſarius poteſt cum licentia Pœnitentis hæredes admonere de reſtitutione rei alicuius faciendа.

Cæterùm hæc licentia expreſſa eſſe debet, nec ſufficit implicita, aut interpretatiua. Præterea neceſſe eſt vt ſponte liberéque conceſſa ſit. Tertiò, conceſſam eſſe oportet ex cauſa legitimâ & in commodum Pœnitentis. Vnde ſi vxor à marito coacta, poteſtatem faceret Confeſſario peccatum ſuum reuelandi; aut ſi reus ſponte concederet licentiam detegendi crimen propter quod capite plectendus eſt, aut ſi Confeſſarius ipſe moleſtus ſit Pœnitenti, vt ei peccatum ſuum, aut complicis perſonam extra Confeſſionem aperiat, & reuelandi licentiam concedat, hâc licentiâ vti non poteſt inuiolatâ ſigilli Religione. Et ſi Prælatus præcipiat Confeſſario, vt peccatum alicuius omninò occultum reuelet, illud reuelare non debet, etiam cum licentiâ expreſsâ ipſius Pœnitentis, quia Prælatus non eſt Iudex occultorum, & forum contentioſum ac Pœnitentiale non ſunt miſcenda. Tandem licentia quam dat Pœnitens Confeſſario reuelandi Confeſſionem, quantumcumque generalis non intelligitur niſi in bonum confitentis. Ita docet *S. Antoninus*, 3. p. Tit. 16. Cap. 22. §. 1.

R E G V L A LXV.

Confeſſario cum Pœnitente loqui non licet citra eius conſenſum, de peccatis aliiſque in eius Confeſſione auditis.

VIx enim huiuſmodi colloquium fieri poteſt, niſi Pœnitens pudore ſuffundatur, adeóque niſi graue fiat odioſúmque Confeſſionis iugum. Vnde *S. Carolus Borromæus* in Inſtructionibus Confeſſorum ait: *Si loqui cum Pœnitente neceſſe ſit petitâ ab ipſo licentiâ, tum eadem ſecreti Religione ac in Confeſſione ſe teneri nouerit.*

R E G V L A XLVI.

Qui ex Confeſſione ſacramentali ita aliquid nouit, vt alio etiam modo nouerit, illud reuelare poteſt, nullâ Confeſſionis mentione factâ, ſi neceſſitas vrgeat.

NVllam enim iniuriam Sacramento facit, aut Pœnitenti; cùm vi ſacri Sigilli non obligetur niſi ad celandum peccata quatenus in Confeſſione audita ſunt. Et certè grauiſſimum Sacrorum Auriculariorum onus eſſet, ſi propter Confeſſionem peccatoris ius amitterent illis de rebus loquendi, quæ vel ante, vel poſt Confeſſionem ipſi viderunt, vel audiuerunt. Præterea, ita ſibi conſociatæ ſunt virtutes, vt vna alteram non impediat; Religio, verbi gratiâ, iuſtitiam: Impediretur autem iuſtitia, ſi quis reuelare non poſſet quod humano modo nouit, etſi illud etiam per Confeſſionem nouerit. Subditi enim Superioribus ſuis grauiſſima quæque peccata confiterentur, ne propter illa corripi ab eis vel plecti poſſent. Hinc *S. Thomas* in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſtione 11. articulo 5. ſcribit: *Opinio eſt communior, quòd illud quod homo aliàs ſcit, ſiue ante Confeſſionem, ſiue poſt, non tenetur celare quantùm ad id quod ſcit vt homo: Poteſt enim dicere; Scio illud, quia vidi. Tenetur tamen celare illud in quantum ſcit vt Deus: Non enim poteſt dicere, Ego hoc audiui in Confeſſione: Tamen, propter ſcandalum vitandum, debet abſtinere ne de hoc loquatur, niſi immineat neceſſitas*; imminens ſcilicet Eccleſiæ vel Reipublicæ periculum, vel graue damnum proximi; aut mandatum Iudicis teſtimonium ferre iubentis; vel Superioris Eccleſiaſtici præceptum excommunicantis omnes, qui talis facinoris auctores ſiue conſcios nouerunt, & non reuelauerint; aut denique neceſſaria propter commune bonum correptio. Nec refert quod inde ſcandalum in infirmi animi hominibus fortè oriatur, quia (vt ait *S. Thomas* ibidem in Reſponſione ad quartum) *Non debet ita vitari ſcandalum*

ex vna

ex vna parte, quòd ex alia iuſtitiæ relinquatur: Veritas enim non eſt propter ſcandalum dimittenda. Et ideò quando imminet periculum iuſtitiæ, & veritatis, non debet dimitti reuelatio eius, quod quis in Confeſſione audiuit, ſi aliter ſciat, propter ſcandalum: Vtrumtamen ſcandalum, quantum in ſe eſt, vitare tenetur.

REGVLA LXVII.

Conueniens eſſet, vt Sacerdotibus omnibus, & ſingulis cuiuſcumque criminis ſocijs interdiceretur, ne ſociorum, & participum eiuſdem criminis Confeſſiones audirent; omnique quoad hoc Iuriſdictione priuarentur.

VIx enim contingit, vt peccatores, qui apud ipſos huiuſmodi crimen deponunt, ſinceram illius Pœnitentiam agant; vix contingit, vt criminoſi illi Sacerdotes ſalutaria dent conſilia, & conuenientem ſatisfactionis modum præſcribant: Et ſi peccata ſint impudicitiæ, periculum eſt ne noua cùm Pœnitenti tum Sacerdoti in ipſa Confeſſione peccati naſcatur occaſio. Quamobrem *Sanct. Carolus Borromæus* in Synodo Mediolanenſi Diœceſana vndecima ita ſtatuit: *Confeſſario, qui cuiuſcumque criminis, etiam minimi, ſocius particepſve vllo modo fuit, Munere interdictum ſit Confeſſionis eorum audiendæ, quos illius ſocios habuerit. Idem de illis item abſoluendis ſancitum ſit. Si quam verò auctoritatem iuriſdictionemque habet, eâ ne abutatur, illum priuamus, quod ad hanc cauſam culpâmque attinet: Nec verò abſolutio, ſi quàm impertierit, vllius roboris ſit, ſed irrita planè, ac reſciſſa, nullâque omninò, tanquam ab eo impartita, qui iuriſdictionis, & facultatis expers eſt. Et verò ſi quis Confeſſarius culpæ ſocius particepſve aliquid contra auſus fuerit, Excommunicationis Sententiam ſtatim ſubeat: Cuius vinculo irretitus, ab alio Sacerdote, niſi à Nobis non poſſit.*

CAPVT VI.

DE SATISFACTIONE.

ARTICVLVS I.

Quid ſit Satiſfactio, & quotuplex Satiſfactionis Gradus?

1 SAtiſfactio generatim ſumpta eſt *Rei debitę integra ſolutio*. Speciatim ſumpta, cùm ſcilicet de gratiæ reconciliatione agitur, *Satiſfactio eſt iniurię alteri illatę compenſatio*. Quod autem ad hunc locum pertinet, Satiſfactionis nomen diuinarum rerum Doctores vſurparunt, ad eam compenſationem ſignificandam; qua homo pro peccatis commiſſis Deo aliquid perſoluit.

Sanct. Anſelmus Libro 1. *Cur Deus homo*, Cap. 11. Satiſfactionem ſic definiet: *Satiſfacere, eſt Deo debitum honorem impendere*; ratione ſcilicet culpæ commiſſæ, qua homo Deo debitum honorem violauit. Hunc enim per Pœnitentiam reſtitui, Iuſtitiæ ratio poſtulat. Peccare quippè nihil aliud eſt, quàm Deo non reddere debitum. Debitum porrò eſt, vt omnis voluntas rationalis creaturæ ſubiecta ſit voluntati Dei. Hunc honorem debitum, qui Deo non reddit, auſert Deo, quod ſuum eſt, & Deum exhonorat. Quamdiu autem non ſoluit, quod rapuit, manet in culpa: Nec ſufficit ſolummodo reddere, quod ablatum eſt; ſed pro contumelia illata plus debet reddere, quàm abſtulit. Sicut enim qui lædit ſalutem alterius, non ſufficit, ſi ſalutem reſtituit; niſi pro illata doloris iniuria recompenſet aliquid: Ita qui honorem alicuius violat, non ſufficit honorem reddere; ſi non ſecundùm exhonorationis factam moleſtiam, aliquid quod placeat illi, quem exhonorauit, reſtituat. Hoc quoque attendendum, quod cùm aliquis, quod iniuſtè abſtulit, ſoluit; hoc debet dare, quod ab illo non poſſet exigi, ſi alienum non rapuiſſet. *Sic ergo debet omnis, qui peccat, honorem, quem rapuit Deo, ſoluere; & hæc eſt Satiſfactio, quam omnis peccator debet Deo facere*. Alij ſic definierunt: *Satiſfactio eſt iniuriæ illatæ compenſatio ſecundùm iuſtitiæ ęqualitatem*. Alij accuratiùs: *Satiſfactio eſt voluntaria ſui ipſius punitio ad compenſandum iniuriam Deo per peccatum illatam, ipſumque placandum*.

Aliter definitur à *Gennadio*, Libro *De Eccleſiaſticis Dogmatibus*, ſub nomine *Sanct. Auguſtini* olim edito, Cap. 54. *Satiſfactio eſt peccatorum cauſas excidere, & eorum ſuggeſtionibus aditum non indulgere*. Et à *Sanct. Iſidoro* Lib. 6. *Originum* Tit. De Officijs: *Satiſfactio eſt cauſas peccatorum, & ſuggeſtiones excludere, ac peccatum vltra non iterare*. Satiſfactio enimverò, quæ eſt actus iuſtitiæ pœnam inferentis, eſt *Medicina curans peccata præterita, & præſeruans à futuris*. Primam rationem ſpectat *Sanct. Anſelmi*, alteram *Gennadii* definitio. Cauſæ autem peccati actualis ſunt duplices; ſcilicet interiores, vt *Libido ex conſuetudine, vel actu peccati relicta*; & quæ dicuntur *reliquiæ peccati*: Quædam exteriores, vt *Occaſiones ad peccandum, ſcilicet locus, mala ſocietas, & huiuſmodi: Et tales cauſæ in hâc vitâ per Satiſfactionem tolluntur; quamuis fomes, qui eſt cauſa remota peccati actualis, non tollatur totaliter in hac vita per Satiſfactionem, etſi debilitetur*. (inquit *Sanct. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſtione 12. Articulo 3.) Sicut ergo præſeruatio à morbo corporali fit per remotionem cauſarum, ex quibus morbus conſequi poteſt; ita & præſeruatio à morbo ſpirituali. Sed tamen cùm ex cauſis mox recenſitis peccatum neceſſariò non ſequatur, quia *Liberum arbitrium non cogitur*: Ideò *Gennadij*, & *S. Iſidori* definitio complectitur exciſionem cauſarum ſiue occaſionum peccati, & liberi arbitrij ſuggeſtiones propulſantis propoſitum.

Alijs denique *Satiſfactio eſt purgatio, quâ eluitur quicquid ſordium propter peccati maculam in anima reſedit, atque à pęnis tempore definitis, quibus tenebamur, abſoluimur*; vt habet Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. § 90. Satiſfactio quippè exhibetur, non ad culpam, vel pœnam æternam expiandam: (Hæc enim Satiſfactio ſoli Chriſto tribuenda eſt, qui ſolus factus eſt *Propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris tantùm, verùm & totius Mundi*) Sed perſoluitur à nobis Satiſfactio ad excindendum peccatorum cauſas, ad medendum peccati reliquijs, ad temporalem pœnam, vel tollendam, vel mitigandam: Cuius luendæ in hoc, vel in futuro ſęculo debitum remanere poſt remiſſionem culpæ, ac æternæ pœnæ condonationem, Dogma fidei eſt. 1. Io. 2.

2 Multiplex eſt Satiſfactionis gradus. Prima & pręſtantiſſima eſt Satiſfactio Chriſti, qua miſericors Dominus, & Redemptor plenè, & cumulatè Deo perſoluit, quicquid pro ſcelerum noſtrorum ratione illius iuſtitiæ debetur, etiamſi ſummo iure nobiſcum agere velit. Huius Satiſfactionis, ſcelerum omnium rationi, & grauitati, quæ in hoc ſæculo commiſſa ſunt, pariter æqualiterque reſpondentis, pondere hominum actiones apud Deum plurimum valent, & ſine eo nullæ protſus ęſtimatione dignæ haberentur; (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus) Atque huc *Dauidis* verba videntur ſpectare, *Pſalmo* 115. vbi poſtquam illud protuliſſet: *Quid retribuam Domino, pro omnibus, quæ retribuit mihi?* Nihil præter hanc Satiſfactionem, quam calicis nomine expreſſit, dignum tot tantiſque beneficijs inuenire potuit: Quare ſubiecit: *Calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo*. Quem locum *Sanct. Auguſtinus* ſic explicat: *Quæ præceſſerant hominis, vt omnium donorum Dei non attributio, ſed retributio vocari poſſit? Quæ præceſſerant hominis, niſi peccata? Retribuit ergo Deus bona pro malis; cui homines retribuunt mala pro bonis. Hæc enim retribuerunt, qui dixerunt*, Hic eſt hæres, venite, occidamus eum. *Sed quærit iſte quid retribuat Domino, & non inuenit, niſi ex eis, quæ ipſe Dominus retribuit*. Calicem, *inquit*, ſalutaris accipiam, & nomen

„ Domini inuocabo. *O homo, peccato tuo mendax, dono*
Matth. 20. *Dei verax, & ideò iam non homo, quis tibi dedit Calicem ſalutaris, quem accipieas, & inuocans nomen Domini retribues ei pro omnibus, quæ retribuit tibi? Quis niſi ille, qui*
„ *ait?* Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum?
Matth. 20. *Quis dedit tibi imitari paſſiones ſuas, niſi qui pro te paſſus eſt prior?*

Alterum Satisfactionis genus, eſt illa, quæ Canonica appellatur, quòd Sacris Canonibus præſcripta, & conſtituta ſit: Et certo temporis ſpatio definita perficitur. Quare antiquiſſimo Eccleſiæ vſu receptum eſt, vt cùm Pœnitentes à peccatis ſoluuntur, pœna aliqua eis irrogetur, cuius pœnæ ſolutionem Satisfactionem vocamus.

Tertium Satisfactionis genus, eſt pœna quælibet, non quidem à Sacerdote conſtituta, ſed ſponte ſuſcepta, & tolerata. Verùm hæc ad Pœnitentiam, vt Sacramentum eſt minimè pertinet.

Sacramentalis itaque *Satisfactio eſt voluntaria pœnæ à Sacerdote in Pœnitentiæ Tribunali impoſitæ, perpeſſio ad compenſandam iniuriam Deo illatam, ipſumque placandum, cum firmo propoſito peccata impoſterum omni ſtudio vitandi.*

ARTICVLVS II.

De Satisfactionis Neceſſitate.

PROPOSITIO I.

Neceſſaria eſt Satisfactio Pœnitentibus ad Deum placandam, & pœnam temporariam redimendam, cuius debitum poſt remiſſionem culpæ ſæpè manet.

DVo quippè ſunt, quæ peccatum conſequuntur, macula & pœna: Et quamuis ſemper culpâ dimiſsâ, ſimul etiam mortis æternæ ſupplicium apud inferos conſtitutum condonetur: Tamen non ſemper contingit, vt Dominus pœnam temporariam, quæ peccatis debetur, remittat. Cuius rei perſpicua ſunt exempla in Sacris Litteris: Sed illud *Dauidis* præ cæteris illuſtre, cui etſi Nathan Propheta dixerat 2 *Reg.* 12. *Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum, non morieris:* Grauiſſimas tamen pœnas vltrò ſubijt, Dei miſericordiam his verbis dies noctesque implorans: *Amplius laua me ab ini-*
Ps. 50. *quitate mea, & à peccato meo munda me: Quoniam iniquitatem meam ego cognoſco, & peccatum meum contra me eſt ſemper.* Quibus verbis illud petebat à Domino, vt non ſolùm crimen, ſed etiam pœnam peccato debitam condonaret, atque à criminum reliquijs purgatum in priſtinum decoris, & integritatis ſtatum reſtitueret. Atque hæc cum ſummis precibus peteret, eum tamen Dominus tum filij ex adulterio ſuſcepti morte, tum *Abſalonis* defectione, alijſque pœnis, & calamitatibus domeſticis, & publicis mulctauit, quarum minas illi antea intentauerat. In Exodo etiam, etſi Dominus *Moſis* precibus exoratus, populo idololatræ pepercerat, tamen minatus eſt ſe tanti flagitij pœnas repetiturum eſſe: Ipſeque *Moſes* teſtatus eſt fore, vt illud Dominus ſeueriſſimè in tertiam, & quartam vſque generationem vlciſceretur.

Cur autem pœna omnis Pœnitentiæ Sacramento, æquè ac Baptiſmo non condonetur, præclarè Sacra Synodus Tridentina explicat his verbis: *Sanè & diuinæ iuſtitiæ ratio exigere videtur, vt aliter ab eo in gratiam recipiatur, qui ante Baptiſmum per ignorantiam deliquerit; aliter verò, qui ſemel à peccati, & dæmonis ſeruitute liberati, & accepto Spiritûs-Sancti dono, ſcientes templum Dei violare, & Spiritum-Sanctum contriſtare non formidauerint. Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis abſque vlla Satisfactione peccata dimittantur, vt, occaſione acceptâ, peccata leuiora putantes, velut iniurij, & contumelioſi Spiritui-Sancto, in grauiora labamur, theſaurizantes nobis iram in die iræ.* Ex his colligitur, Pœnitentem Deo ſatisfacere oportere, vt iniuriam ipſi per peccatum illatam pro modulo ſuo compenſet, ipſum placare ſatagat, pœnamque temporariam, imò & æternam, quæ in temporarias Dei miſericordiâ commutata eſt, redimat. Hæc verò doctrina ſemper à Patribus in Eccleſia Catholica tradita eſt.

Ita enim *Tertullianus*, Libro *De Pœnitentia*, Cap. 8. & 9. *Confeſſio Satisfactionis conſilium eſt, diſſimulatio contumaciæ, Huius igitur Pœnitentiæ ſecundæ, & vnius, quantum in arcto negotium eſt, tantò operoſior probatio eſt; vt non ſolâ conſcientiâ præferatur, ſed aliquo etiam actu adminiſtretur.·.·.·. Satisfactio Confeſſione diſponitur, Confeſſione Pœnitentia naſcitur, Pœnitentiâ Deus mitigatur. Itaque Exomologeſis proſternendi, & humilificandi hominis diſciplina eſt, conuerſationem iniungens miſericordiæ illicem, de ipſo quoque habitu atque victu mandat, ſacco & cineri incubare, corpus ſordibus obſcurare, animum mœroribus deijcere, illa quæ peccauit triſti tractatione mutare.·.·.·. Plerumque verò ieiunijs preces alere, ingemiſcere, lacrymari, & mugire noctes dieſque ad Dominum Deum ſuum, Preſbyteris aduolui, & caris Dei adgeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis ſuæ iniungere. Hæc omnia Exomologeſis, vt Pœnitentiam commendet, vt de periculi timore Dominum honoret, vt in peccatorem ipſa pronuntians pro Dei indignatione fungatur, & temporali afflictione æterna ſupplicia non dicam fruſtretur, ſed expungat.·.·.·. In quantum non peperceris tibi; in tantum tibi Deus, crede, parcet.*

Et Cap. 11. *Deliqui dicito in Deum, & periclitor in æternum perire: Itaque nunc pendeo, & maceror, & excrucior, vt Deum reconciliem mihi, quem delinquendo læſi. Sed enim illos, qui ambitus obeunt capeſſendi Magiſtratus, neque pudet, neque piget incommodis animæ, & corporis, nec incommodis tantùm, verùm & contumelijs omnibus eniti in cauſa votorum ſuorum. Quas non ignobilitates veſtium affectant? Quæ non atria nocturnis, & crudis ſalutationibus occupant? Ad omnem occurſum maioris cuiuſque perſonæ decreſcentes, nullis conuiuijs celebres, nullis comeſſationibus congreges, ſed exſules à libertatis, & lætitiæ felicitate: Idque totum propter vnius anni volaticum gaudium. Nos quod ſecurium virgarumve petitio ſuſtinet, in periculo æternitatis tolerare dubitamus? Et caſtigationem victus atque cultus offenſo Domino præſtare ceſſabimus, quæ Gentiles nemine omninò læſo ſibi irrogant?*

Sanct. Cyprianus Tractatu de Lapſis: *Quam magna deliquimus, tam granditer defleamus. Alto vulneri diligens, & longa medicina non deſit. Pœnitentia crimine minor non ſit. Putaſne tu Dominum citò poſſe placari, quem verbis perfidis abnuiſti, cui patrimonium præponere maluiſti, cuius templum ſacrilegâ contagione violaſti? Putas facilè eum miſereri tui, quem tuum non eſſe dixiſti? Orare oportet impenſius, & rogare, diem luctu tranſigere, vigilijs noctes, ac fletibus ducere, tempus omne lacrymoſis lamentationibus occupare; ſtratos ſolo, adhærere cineri; in cilicio, & ſordibus volutari; poſt indumentum Chriſti perditum, nullam hîc iam velle veſtitum; poſt diaboli cibum, malle ieiunium; iuſtis operibus incumbere, quibus peccata purgantur; eleemoſynis frequenter inſiſtere, quibus animæ à morte liberentur.*

Sanct. Pacianus Barcinonenſis Epiſcopus in *Paræneſi* ad *Pœnitentiam* verbis non minus luculentis Satisfactionis neceſſitatem adſtruit, cùm Pœnitentibus hæc verba ſuggerit, quibus reſpondeant eis, à quibus ad voluptates alliciuntur: *Si quis ad balneum vocet, recuſare delicias; ſi quis ad conuiuium roget, dicere: Iſta felicibus, ego deliqui in Dominum, & periclitor in æternum perire. Quid mihi epulas, qui Dominum læſi? Tenere prætereà pauperum manus, Viduas obſecrare, Presbyteris aduolui, exoratricem Eccleſiam deprecari, omnia priùs tentare ne pereat.*

Sanct. Ambroſius Lib 2. *De Pœnitentia*, Cap. 10. *Facilius inueni, qui innocentiam ſeruauerint, quàm qui congruam egerint Pœnitentiam. An quiſquam illam Pœnitentiam putat, vbi acquirendæ ambitio dignitatis, vbi vini effuſio, vbi ipſius copulæ coniugalis vſus? Renunciandum ſeculo eſt, ſomno ipſi minùs indulgendum quàm natura poſtulat, interpellandus eſt gemitibus, interrumpendus eſt ſuſpirijs, ſequeſtrandus orationibus, viuendum ita vt vitali huic moriamur vſui, ſeipſum homo abneget, & totus immutetur.*

Et in Pſalmum 118. Sermone 8. illum Verſum explicans: *Miſerere mei ſecundùm eloquium tuum;* ait: *In ipſa Eccleſia, vbi maximè miſereri decet, teneri quàm maximè debet formâ iuſtitiæ; ne quis à Communionis conſortio abſtentus, breui lacrymula, atque ad tempus paratâ, vel etiam vberioribus fletibus Communionem, quam plurimis debet poſtulare temporibus, facilitate Sacerdotis extorqueat. Nonne cum vni indulget indigno, plurimos*

Digitized by Google

mos facit ad prolapſionis contagium prouocari ? Facilitas enim veniæ incentiuum tribuit delinquendi.

Sanct. Auguſtinus, Sermone 30. aliàs 3. ex editis à Sirmondo: *Impunitum* (inquit) *non poteſt eſſe peccatum : Impunitum eſſe non decet, non oportet, non eſt iuſtum. Ergo quia impunitum non debet eſſe peccatum, puniatur à te, ne puniaris pro illo. Peccatum tuum iudicem te habeat, non patronum. In tribunal mentis tuæ aſcende contra te, & reum conſtitue te ante te. Noli ponere te poſt te, ne Deus ponat te ante ſe. Ideò dicit in eodem Pſalmo,*
Pſ. 50. „ *vnde facillimam impetret veniam:* Quoniam iniquitatem meam ego agnoſco, & peccatum meum ante me „ eſt ſemper. *Tanquam dicens, Quoniam ante me eſt, ne ſit ante te; & quia ego agnoſco, tu ignoſce. Ergo peccatum aut à te punitur, aut à Deo : ſed à te ſine te, à Deo tecum. Te ergo habeat punitorem, vt tu Deum habeas defenſorem.*

Et Sermone 351. aliàs 5. inter Homilias quinquaginta, vbi opera carnis recenſuit, quæ qui agunt, Regnum Dei non poſſidebunt, vt ait Apoſtolus ad *Galatas* 5. ſub-
Cap. 4. dit : *Iudicet ergo ſe ipſum homo in iſtis voluntate, dum poteſt, & mores conuertat in melius ? Ne cum iam non poterit, etiam præter voluntatem à Domino iudicetur. Et cum ipſe in ſe protulerit ſeueriſſimæ medicinæ, ſed tamen medicinæ ſententiam, veniat ad Antiſtites, per quos illi in Eccleſia claues miniſtrantur : & tanquam bonus iam incipiens eſſe filius, maternorum membrorum ordine cuſtodito, à Præpoſitis Sacramentorum accipiat Satisfactionis ſuæ modum : Vt in offerendo Sacrificio cordis contribulati deuotus, & ſupplex, id tamen agat, quod non ſolùm ipſi proſit ad recipiendam ſalutem, ſed etiam cæteris ad exemplum. Vt ſi peccatum eius, non ſolum in graui eius malo, ſed etiam in tanto ſcandalo aliorum eſt, atque hoc expedire vtilitati Eccleſiæ videtur Antiſtiti, in notitia multorum, vel etiam totius plebis agere Pœnitentiam non recuſet, non reſiſtat, non lethali, & mortiferæ plagæ per pudorem addat tumorem.*

Cap. 5. Et infra : *Non ſufficit mores in melius commutare, & à factis malis recedere; niſi etiam de his, quæ facta ſunt, ſatisfiat Deo per Pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis ſacrificium, cooperantibus eleemoſynis.*

Cap. 7. *Sanct. Innocentius I.* Pontifex Maximus Epiſtola 1. *Cæterum* (inquit) *de pondere æſtimando delictorum, Sacerdotis eſt iudicare, vt attendat ad Confeſſionem Pœnitentis, & ad fletus atque lachrymas corrigentis; Ac tum iubere dimitti, cùm viderit congruam Satisfactionem.*

Sanct. Cæſarius, Homilia 8. vbi peccatorum venialium, & mortalium diſcrimen expoſuit, explicat quæ Satisfactio pro venialibus, quæ pro lethalibus Deo ſit exhibenda. *Quoties* (inquit) *infirmos viſitamus, in carcere poſitos requirimus, diſcordes ad concordiam reuocamus, indicto in Eccleſia ieiunio ieiunamus, hoſpitibus pedes abluimus, ad vigilias frequentius conuenimus, eleemoſynam ante oſtium prætereuntibus pauperibus damus; inimicis noſtris, quoties petierint, indulgemus: Iſtis operibus, & his ſimilibus minuta peccata quotidie redimuntur. Pro capitalibus verò criminibus non hoc ſolùm ſufficit, ſed addendæ ſunt lacrymæ, & rugitus, & gemitus, continuata, & longo tempore procraſtinata ieiunia, largiores eleemoſynæ, etiam pluſquam nos ipſi valere poſſumus, erogandæ; vltro nos ipſos à communione Eccleſiæ remouentes, in luctu, & triſtitia multo tempore permanentes, & Pœnitentiam etiam publicè agentes.*

Et Homilià 1. *Mortificatione præſenti* (inquit) *futuræ mortis ſententia præuenitur; & dum culpæ auctor humiliatur, culpa conſumitur, dumque exterior afflictio voluntariæ diſtrictionis infertur, tremendi Iudicis offenſa ſedatur; & ingentia debita labor ſoluit exiguus, quæ vix conſumpturus erat ardor æternus. Tractantes ergo cauſam ſalutis noſtræ, faciamus intra nos, quod circa nos Medici facere ſolent. Si læſura aliqua, vel querela in prima corporis cute ſentitur, curatio medicamenti blandioris apponitur: Si verò in oſſibus vulnus abſconditum, aut in viſcerum profunda demerſum eſt, auſteriorem, ac violentiorem poſcit vis occulta medicinam. Similis ratio in ægritudine interioris hominis adhibenda eſt. Si leuia ſunt fortaſſe delicta, verbi gratiâ ſi homo, vel in ſermone, vel in aliqua reprehenſibili voluntate, ſi oculo peccauit aut corde; verborum & cogitationum maculæ quotidiana oratione curandæ, & priuata compunctione tergendæ ſunt. Si verò quiſque conſcientiam ſuam interrogans, aliquod capitale commiſit, vt ſi fidem ſuam falſo teſtimonio expugnauit, ac prodidit, aut ſacrum Veritatis nomen periurij temeritate violauit; ſi veram Baptiſmi tunicam, & pretioſam virginitatis holoſericam cœno commaculati pudoris infecit : Si in ſemetipſo nouum hominem nece homicidij occidit : Si per Augures, & Diuinos, atque Incantatores captiuum ſe Diabolo tradidit: Hæc & eiuſmodi commiſſa expiari penitus communi, & mediocri, vel ſecreta Satisfactione non poſſunt; ſed graues cauſæ grauiores, & acriores publicas curas requirunt: Vt qui cum plurimorum deſtructione ſe perdidit, ſimili modo cum plurimorum ædificatione ſe redimat.*

Imperitè porrò Lutherani, & Caluiniani reſpondent Satisfactiones illas mera fuiſſe ſpectacula inſtituta tum exempli causâ, tum ad probandos hos, qui recipi petebant ab Eccleſia: Diſciplinam fuiſſe, & rem prorſus politicam : Finxiſſéque Scholaſticos, eas non ad diſciplinam coram Eccleſia, ſed ad placandum Deum valere. Quod enim ſpectacula mera non fuerint, exempli causâ inſtituta, & ad probandos eos, qui in Eccleſiam recipi poſtulabant, ſed vel maximè ad Deum placandum, ad expiandas, & curandas peccatorum reliquias, ad pœnas temporarias, quarum ſæpè debitores ſumus poſt remiſſionem peccatorum, redimendas, non ſolùm allata probant teſtimonia Patrum, ſed duo confirmant argumenta luculentiſſima, quibus demonſtratur quibuſdam peccatoribus, vel occultis, vel ab Eccleſia non præciſis, Satisfactionem ſecretam olim imponi ab Eccleſia conſueuiſſe.

Primum argumentum petitur ex *Sanct. Baſilio*, qui mulieribus adulterium ſecretò confeſſis Pœnitentiam Canonicam impoſitam fuiſſe. quam ſecretò quoque peragerent, ab Euchariſtiæ communione ſæparatæ certo, ac definito tempore, Epiſtolâ 3. ad *Amphilochium*, Canone 39. teſtatur.

Alterum petitur ex *Sanct. Leone*, Epiſtolâ ad *Ruſticum* Narbonenſem Epiſcopum aſſerente, alienum eſſe à conſuetudine Eccleſiaſtica, vt Presbyteri, & Diaconi pro crimine aliquo ſuo per manus impoſitionem remedium accipiant pœnitendi. *Vnde* (inquit) *huiuſmodi lapſis ad promerendam miſericordiam Dei priuata eſt expetenda ſeceſſio, vbi illis Satisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiam fructuoſa.* Quod & *Iuliani Pomerii* teſtimonio Libro 2. *De Vita Contemplatiua*, Cap. 7. & Ilerdenſis Concilij Canone 1. & Canone *Presbyter*, apud *Gratianum* Diſt. 82. confirmatur.

Sed & Traditionis fonti propinquior *S. Cyprianus*, Libro *De Lapſis*, disertè aſſerit, Pœnitentiæ operibus non Eccleſiæ ſolùm, ſed Deo ſatisfieri, eiuſque iram placari. *Poteſt ille* (inquit) *indulgentiam dare, ſententiam ſuam poteſt ille deflectere. Pœnitenti, operanti, roganti poteſt clementer ignoſcere, poteſt in acceptum referre, quicquid pro talibus & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes : Vel ſi quis plus eum ſuis Satisfactionibus mouerit, ſi eius iram, ſi indignantis offenſam iuſtâ deprecatione placauerit, dat ille, & arma rurſum quibus victus armetur, reparat & corroborat vires, quibus fides inſtaurata vegetetur.*

PROPOSITIO II.

Satisfactionis neceſſitas Dei præcepto peccatoribus impoſita eſt.

ID probat *Sanct. Ioannis* ſententia Lucæ 3. *Facite fructus dignos Pœnitentiæ.* Quid enim aliud ſibi volunt digni fructus Pœnitentiæ, quàm Satisfactionem per opera iuſtitiæ ? *Pœnitentiam dico* (inquit *Sanct. Ioannes Chryſoſtomus*, Homiliâ 10 in Matthæum) *non ſolùm, vt à malis prioribus deſiſtamus, verùm etiam vt bonorum operum fructibus impleamur.* Facite, *inquit*, fructus dignos Pœnitentiæ. *Quo autem modo fructificare poterimus ? Si vtique peccatis aduerſa faciamus. Aliena rapuiſti ? Incipe donare iam propria. Longè es tempore fornicatus? A legitimo quoque vſu ſuſpendere coniugij, ac perpetuam continentiam ſæpius paucorum dierum caſtitate meditare. Iniuriam vel opere cuiquam, vel ſermone feciſti? Refer benedictionis verba conuicijs, & percutientes te nunc officijs, nunc etiam beneficijs placare contende. Neque enim vulnerato ſufficit ad ſalutem tantummodo ſpi-*

cula de corpore euellere, ſed etiam remedia adhibere vulneribus. Delicijs ante, & temulentiâ diffluebas? Ieiunio & aquæ potu vtramque compenſa, vt famem ſuperes imminentem. Vidiſti impudicis alienum decorem oculis? Fœminam iam omninò non videas, maiore tactus cautione poſt vulnera.

Eandem *Sanct. Ioannis* ſententiam expendens, *Sanct. Gregorius*, Homiliâ 20. in Euangelia ait: *Sciendum eſt, quia quiſquis illicita nulla commiſit, huic iure conceditur, vt licitis vtatur; ſicque pietatis opera faciat, vt tamen ſi noluerit, ea quæ mundi ſunt, non relinquat. At ſi quis in fornicationis culpam, vel fortaſſe, quod eſt grauius, in adulterium lapſus eſt, tantò à ſe licita debet abſcindere, quantò ſe meminit, & illicita perpetraſſe. Neque enim par fructus boni operis eſſe debet eius, qui minus, & eius qui ampliùs deliquit. Aut eius, qui in nullis, & eius, qui in quibuſdam facinoribus cecidit, & eius, qui in multis eſt lapſus. Per hoc ergo quod dicitur,* Facite fructus dignos Pœnitentiæ; *vniuſcuiuſque conſcientia conuenitur: Vt tantò maiora quærat bonorum operum lucra per Pęnitentiam, quantò grauiora ſibi intulit damna per culpam.*

Idem, ſiue alius Auctor Lib. 6. Commentarij in Libr. 1. *Regum* inter eius Opera editi: *Vindicta* (inquit) *peccati quaſi medicina neceſſaria eſt, vt apoſtema reatus, quod conuerſione compungitur, confitendo purgetur, afflictioniſque medicinâ ſanetur. Signum ergo veræ conuerſionis non eſt in oris Confeſſione, ſed in afflictione Pęnitentiæ. Tunc namque bene conuerſum peccatorem cernimus, cùm dignâ afflictionis auſteritate delere nititur, quod loquendo confitetur. Vnde Ioannes Baptiſta malè conuerſos*
„ *Iudæos ad ſe confluentes increpans, ait:* Genimina
„ viperarum, quis oſtendit vobis fugere à ventura ira?
„ Facite ergo dignos fructus Pœnitentiæ. *In fructu ergo, non in folijs aut ramis, Pœnitentia cognoſcenda eſt. Quaſi arbor quippè bona voluntas eſt. Confeſſionis ergo verba, quid ſunt aliud niſi folia? Non ergo nobis folia propter ſe ipſa, ſed propter fructum expetenda ſunt: Quia idcircò omnis Confeſſio peccatorum expetitur, vt fructus Pęnitentiæ ſubſequatur. Vnde & Dominus arborem folijs decoram, fructu ſterilem maledixit, quia Confeſſionis ornatum non recipit ſine fructu afflictionis.*

His etiam *Ioelis* Prophetæ, & *Sanct. Pauli* verbis Satiſfactionis præceptum expreſſum eſt, quibus peccatores ad Pœnitentiam adhortantur. Ioel 2. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & fletu, & planctu.* 2. Corinth. 7. *Hoc ipſum ſecundùm Deum contriſtari vos, quantam in vobis operatur ſolicitudinem, ſed defenſionem, ſed indignationem, ſed vindictam.* Et ad Romanos 6. *Sicut enim exhibuiſtis membra veſtra ſeruire immunditiæ, & iniquitatis ad iniquitatem; ita & nunc exhibete membra veſtra ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem.* Hunc verborum illorum ſenſum eſſe, conſtat ex *Sanct. Baſilio*, Verſum illum Pſalmi 32. *In Pſalterio decachordo pſallite illi*, explicante: *Quoniam* (inquit) *in corpore peccauimus, quando membra noſtra ſerua peccati ad iniquitatem præbuimus, corpore item confiteamur, eodem in peccati diſſolutionem vſi inſtrumento. Maledixiſti? Benedicas. Circumueniſti proximum in negotio? Redde. In ebrietatem incidiſti? Ieiuna. Arrogante & ſuperbâ egiſti? Humiliare. Inuidiſti? Conſolare. Occidiſti? Martyrium ſubito, aut certè, quod Martyrio æquiualere queat, per Exomologeſim proprium corpus affige. Tunc demum poſt Confeſſionem dignus fueris, qui Deo pſallas in decachordo Pſalterio.* Et Homilia contra Ebrioſos: *Medicina* (inquit) *magna delicta ſanat. Ieiunium ebrietatem curet, Pſalmus turpes cantus, lacrymæ riſum. Pro ſaltatione genu Deo flectatur, pro manuum plauſu pectus pulſetur. Pro veſtium ſumptu atque ornatu ſuccedat humilitas. In omnibus verò eleemoſyna peccata diluat. Redemptio animæ viri diuitiæ ipſius.*
Prou. 5. Quid autem eſt aliud ſatisfacere Deo, quàm quod his verbis exprimitur? *Hinc Sanct. Auguſtinus*, Epiſtola 553. aliàs 54. *Nihil aliud agit*, (inquit) *quem veraciter pęnitet, niſi vt id quod mali fecerit, impunitum eſſe non ſinat. Eo quippe modo ſibi non parcenti ille parcit, cuius altum iuſtumque iudicium nullus contemptor euadit.*

PROPOSITIO III.

Vt Satisfactio in Sacramento Pęnitentię à Sacerdotibus imponatur, non humanâ poteſtate vſurpatum, ſed diuinâ auctoritate inſtitutum eſt.

CHriſtus enim Apoſtolis ſuis, eorumque Succeſſoribus ligandi, & ſoluendi poteſtatem tradidit, *Matth.* 18. quod non ſolùm ad remiſſionem, & retentionem peccatorum pertinet, ſed etiam ad Satisfactionum impoſitionem. Id euidentiſſimè *Sanct. Leo* teſtatur Epiſtolâ 82. aliàs 91. ad *Theodorum* Foroiulienſem Epiſcopum. *Mediator*, (inquit) *Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus hanc Præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, vt & confitentibus actionem Pęnitentiæ darent, & eoſdem ſalubri Satisfactione purgatos, ad Communionem Sacramentorum per ianuam Reconciliationis admitterent. Cui vtique operi inceſſabiliter ipſe Saluator interuenit, nec vnquam ab his abeſt, quæ Miniſtris ſuis exequenda commiſit dicens*, Ecce ego vobiſcum ſum ad conſummationem ſæculi: *Vt ſi quid per ſeruitutem noſtram bono ordine, & gratulando impletur effectu, non ambigamus per Spiritum-Sanctum fuiſſe donatum.*

Objicitur, Deum *Ezechielis* 18. conteſtari: *Si impius egerit Pęnitentiam ab omnibus peccatis ſuis*, &c. *omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt, non recordabor.* At recordaretur iniquitatum, quas Pœnitentibus condonauit, ſi poſt illarum remiſſionem pœnam aliquam ſiue ſatisfactionem exigeret.

Reſpondetur, Non recordari Deum iniquitatum, quas verè Pœnitentibus dimiſit, ita vt propter illas hominem odio habeat, ipſique pœnas æternas infligat, quæ cum amicitiâ Dei cohærere non poſſunt: Ipſarum verò ita memorem eſſe, vt pœnas exigat temporarias atque Satisfactiones, non tam ſeueritate Iudicis, quàm miſericordiâ Patris, qui à peccatorum reliquijs filios his Satisfactionibus expiat, & tanquam medicinis ſaluberrimis aduerſus futuras peccatorum ægritudines præmunit: Ac præterea Filij ſui paſſioni, & morti pœnis illis conformes facit. Eodem certè ſenſu intelligi debent hæc verba Dei apud Ezechielem, *Omnium iniquitatum eius non recordabor*, quò illa, quę ibidem leguntur de Iuſtis in lethale peccatum prolapſis, & à iuſtitia ſua auerſis: *Omnes iuſtitiæ eius, quas fecerat non recordabuntur.* Porrò & Patres docent, & experientia ſuadet, Deum non ita obliuioni tradere bona iuſtorum opera, cùm à gratiæ ſtatu deficiunt, quin ob illa præmijs ipſos temporalibus donet. Non ſic igitur obliuioni tradit impiorum crimina, cum Pœnitentiam agunt, quin ob ipſa pœnis temporalibus obnoxios ipſos eſſe velit, vel in hoc ſęculo ſatisfactione, vel in Purgatorio ſatis paſſione luendis.

Objicitur ſecundò, Ficta & fraudulenta eſſet hominis cum inimico ſuo reconciliatio, ſi poſt iniuriæ condonationem, & ſponſionem amicitiæ, aliquod damnum aut malum idſum pati vellet. Qua igitur ratione Deus à Pœnitentibus pœnas exigit, ſi verè ipſis peccata dimiſit, illóſque in ſuam recepit amicitiam?

Reſpondetur; & in hominum reconciliatione non alia lege amicitiam redintegrari, niſi vt violatus reparetur honos, vt iniuria illata conuenienti modo compenſetur, vt pro damnis illatis congrua ſatisfactio fiat. Qui læſo ſatisfacere nolit amico, amicitia indignum cenſeri. Sed magnum præterea diſcrimen eſt inter hominis reconciliationem cum inimico, & Dei cum Pœnitente. Illa enim externis tantum ſignis innoteſcere poteſt, ac probari: Proindéque meritò veniret in ſuſpicionem fraudis, ſi graue aliquod malum inferret inimicum quicum in gratiam rediiſſet. Præterea, malum illud, quo afficeretur inimicus ad prioris expiationem iniuriæ, aut confirmationem amicitiæ nihil conferret. Dei verò cum Pœnitente reconciliatio interior eſt, & externa pœnæ prorſus omnis remiſſione non indiget, vt probetur. Ac præterea pœnæ quas hic à ſe peccator Pœnitens repetit ex mandato Sacerdotum, vel ſponte aſſumit, aut patitur, plurimum valent ad reſarciendum honorem Deo ablatum, & violata diuinæ iuſtitiæ pariter, & miſericordiæ iura quodammodo reparanda. Suum quippè ius exercet Miſericordia, cum peccata condonat; Suum Iuſtitia, cum pœnas ſatisfactorias exigit. Nec enim

Deus

Digitized by Google

Deus inſtar priuati cuiuſdam cogitandus eſt, qui non ſolùm iniuriam, ſed & pęnam omnem iniuriæ debitam remittere debet inimico, vt ipſum in amicitiam ſuam ſincerè recepiſſe cenſeatur: Sed inſtar Iudicis, qui leges ordinémque iuris ſeruare debet. Sic iuſtitia, & pax ſe ſe mutuò oſculantut. Vnde *Sanct. Auguſtinus*, Enarratione in Pſalmum quinquageſimum explicans hęc Dauidis Pœnitentis ad Deum verba: *Ecce enim veritatem dilexiſti*; ait: *Veritutem dilexiſti: Id eſt, impunitu peccata etiam eorum quibus ignoſcis, non reliquiſti. Sic miſericordiam prærogaſti, vt ſeruares, & veritatem. Ignoſcis confitenti, ignoſcit, ſed ſe ipſum punienti: Ita ſeruutur miſericordia, & veritas; miſericordia, quia homo liberatur; veritas, quia peccatum puuitur.*

Objicitur tertiò; Poſt remiſſionem peccatorum in Baptiſmo nulli pœnæ obnoxij manent baptizati, quia Baptiſmus omnia peccata delet, ac temittit: Igitur nullius etiam pœnæ manent debitores, quibus peccata omnia per Pœnitentiam dimiſſa ſunt.

Reſpondetur, Id minimè ſequi, magnumque diſcrimen Saptiſmum inter, & Pœnitentiam in hoc etiam intercedere. Baptiſmus eoim regenerationis, & innouationis Sacramentum eſt, quod ideò culpam paritet, & pęnæ debitum omne abolet, expungit: Pœnitentia verò Sacramentum eſt ſanationis, in quo maiotes ex parte hominis Pœnitentis diſpoſitiones poſtulantur: Quia grauius peccatum eſt, quod poſt Baptiſmum perpetratur, illo, quod ante Baptiſmum committitur: Ac propterea maiores ad Deum placandum labores ſubeundi ſunt. *Nam lauari quidem citò poſſumus* (inquit *S. Bernardus* ſermone in Cœna Domini) *ad ſanandum verò opus eſt curatione multa*. Et, vt docet Sacra Synodus Tridentina ſeſſione 14. Cap. 2. *Alius eſt Baptiſmi, & ulius Pęnitentiæ fructus. Per Baptiſmum euim Chriſtum induentes, noua prorſus in illo efficimur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remiſſionem conſequentes: Ad quam tameu nouitutem, & integritatem per Sacramentum Pęnitentiæ ſine maguis noſtris fletibus, & laboribus, diuinâ id exigente iuſtitiâ, peruenire uequaquam poſſumus; vt meritò Pęnitentia Luborioſus quidam Baptiſmus dictus fuerit.*

Objicitur quartò; Chtiſtus *Lauit uos à peccutis noſtris in ſanguine ſuo; & Propitiatio eſt pro peccatis noſtris*; Eiuſque Satisfactio pro delictis noſtris, & non ſolùm pro noſtris, ſed & totius mundi, non modò ſufficiens eſt, ſed ſuperabundans: Quamobrem eius Paſſioni, & Morti infertur iniuria, ſi præter illius ſatisfactionem humanæ etiam ſatisfactiones ad Deum placandum neceſſariæ aſſerantur. Vnde *S. Ambroſius* nullam *S. Petrum* pro negatione Chriſti, quod grauiſſimum certè crimen fuit, obtuliſſe Deo ſatisfactionem, affirmare non dubitat Libr. 10. in Lucam: *Lachrymas Petri lego* (inquit) *Satisfactionem non lego*.

Reſpondetur; Chriſti ſatisfactionem ſufficientiſſimam eſſe pro noſtris, & totius mundi peccatis, in modum cauſæ, & remedij vniuerſalis, quod nihilominus tum per Sacramenta, tum per Satisfactiones noſtras nobis applicari debeat, vt efficaciter in nobis operetur. Vnde ſicut nulla fit iniuria dolori, quo Chriſtus pro peccatis noſtris afflictus eſt, & lachrymis quas pro illorum remiſſione fudit, tametſi contritio, & lachrymæ Pœnitentium ad expianda delicta neceſſaria aſſerantur: Nec vlla fit iniuria orationibus Chriſti, licèt orationibus noſtris ſit opus ad remiſſionem peccatotum, diuináque beneficia impetranda: Ita nulla fit iniuria Satisfactioni Chriſti, etſi ſatisfactio noſtra neceſſaria ſit diuino iure ad Deum placandum. Et quemadmodum in obſeruatione mandatorum Dei ſemper coniungenda ſunt gratia, & liberum hominis arbitrium: Ita in remiſſione peccatorum ſimul concurrere debent Chriſti Satisfactio, & noſtra. Sicut enim liberum arbitrium ſine gratia nihil prorſus boni operari poteſt: Ita omnis noſtra quantacunque videatur Pęnitentia, & Satisfactio, nihil prodeſt ad remiſſionem peccarorum, niſi Deus Filij ſui Paſſionem reſpiciat, quæ potiores partes in remiſſione peccatorum ſemper obtinet; ſicut gratia in bonis operibus ſemper habet principatum. Vetumtamen ſicut bona opera non ita gratiæ tribuimus, vt liberum hominis arbitrium excludamus Ita neque Paſſioni Chriſti ſic remiſſionem peccatorum: adſcribimus, vt noſtram etiam Satisfactionem eſſe neceſſariam negemus. Vtrumque enim Catholicæ Fidei dogma, vtrumque Spiritus-Sancti oraculum eſt. Et *Sanguis Ieſu emundat nos ab omni peccato*: Et, *Quæ ſecundum* 1. Io. 1. *Deum triſtitia eſt, Pęnitentiam in ſalutem ſtabilem operatur*. 2. Cor. 7. Hæc Eccleſiæ doctina eſt à Sacra Synodo Tridentina explicata, Seſſione 14. Cap. 8. *Neque verò* (inquit) *ita noſtra eſt Satisfactio hæc, quam pro peccatis noſtris exſoluimus, vt non ſit per Chriſtum Ieſum: Nam qui ex nobis tanquam ex nobis nihil poſſumus, Eo cooperante, qui nos confortat, omnia poſſumus; Ita non habet homo vnde glorietur, ſed omnis gloriatio noſtra in Chriſto eſt, in quo viuimus, in quo meremur, in quo ſatisfacimus, facientes fructus dignos Pęnitentiæ, qui ex illo vim habens: Ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre*. Satisfactio igitur noſtra Paſſionem Chriſti non obſcurat, ſed illuſtrat. *Eò enim copioſior Chriſti grutia videtur eſſe, quòd non ſolùm ea nobiſcum communicantur, quæ ipſe ſolus; ſed illa etiam, quæ tanquam caput in membra ſuis Sanctis, & iuſtis hominibus promeruit, ac perſoluis: Qua ratione fieri perſpicuum eſt, vt iuſtæ, & honeſtæ piorum actiones tantum ponderis, & dignitatis habeant*; (inquit Concilij Catechiſmus.)

Cùm porrò *Sanct. Ambroſius* aſſerit, ſe *Petri* Satisfactionem non legere, nomen ſatisfactionis non vſurpat eo ſenſu, quo de illâ agimus, prout Pœnitentiæ pars eſt; ſed populari ſignificatione, pro excuſatione, quæ verbis fieri ſolet. Nam ſatisfacere alicui vulgò dicitur, qui apud illum verbis ſe excuſat. *Ambroſius* itaque *Sanct. Petrum* laudat, quòd ingenuè confeſſus fuerit peccatum, non excuſauerit, ac defenderit. Sed Satisfactionem propriè dictam in *Sanct. Petri* Pœnitentia non negat. *Nos* (inquit) *excuſamus, ipſe non excuſauit.... Maluit enim ipſe ſuum accuſare peccatum, vt iuſtificaretur fatendo, quàm grauaretur negando*: Iuſtus enim in principio accuſator eſt ſui; Prou. 18. *& ideò fleuit: Petrus doluit, & fleuit; quia errauit, vt homo. Non inuenio quid dixerit, inuenio quod fleuerit: Lachrymas eius lego, Satisfactionem non lego: & quod defendi non poteſt, ablui poteſt*. Cæterum Lib. 2. *De Pęnitentia*, Cap. 5. peccatorum reliquias non dilui, nec pœnas condonari docet, niſi Satisfactione, quæ fit Deo pet opera iuſtitiæ. *Vtrumque* (inquit) *beatum dixit Dauid, & cui remiſſæ ſunt iniquitates, & cuius peccatum tegitur bonis operibus. Qui enim agit Pęnitentiam, non ſolùm diluere lachrymis debet peccatum, ſed etiam emendatioribus factis operire, & tegere delicta ſuperiora, vt non ei imputetur peccatum.*

Quam iſto Articulo explicuimus doctrinam, velut Fidei Catholicæ dogma Sacra Synodus Ttidentina quatuor Canonibus confirmauit Seſſione 14. *De Pęnitentia*, ſcilicet.

Canone 12. *Si quis dixerit, totam pęnam ſimul cum culpa remitti ſemper à Deo, Satisfactionémque Pęnitentium non eſſe aliam quàm fidem, quâ apprehendunt Chriſtum pro eis ſatisfeciſſe; Anathema ſit.*

Canone 13. *Si quis dixerit, pro peccatis, quoad pęnam temporalem, minimè Deo per Chriſti merita ſatisfieri pęnis ab eo inflictis, & patienter toleratis, vel à Sacerdote iniunctis; ſed neque ſpontè ſuſceptis, vt ieiunijs, orationibus, eleemoſynis, vel alijs etiam pietatis operibus, atque ideò optimam Pęnitentiam eſſe tantùm nouam vitam; Anathema ſit.*

Canone 14. *Si quis dixerit, Satisfactiones quibus Pęnitentes per Chriſtum Ieſum peccata redimunt, non eſſe cultus Dei; ſed traditiones hominum, doctrinam de gratia, & verum Dei cultum, atque beneficium mortis Chriſti obſcurantes; Anathema ſit.*

Canone 15. *Si quis dixerit, Claues Eccleſiæ eſſe datas tantùm ad ſoluendum, non etiam ad ligandum, & propterea Sacerdotes, dum imponunt pęnas confitentibus, agere contra finem Clauium, & contra inſtitutionem Chriſti; & fictionem eſſe, quòd virtute Clauium, ſublatâ pęnâ æternâ, pęna temporalis plerumque exſoluenda remaneat; Anathema ſit.*

ARTICVLVS III.

De Satisfactionis vtilitate.

1 SAtisfactionis vtilitates, ac fructus, non alijs quàm Tridentini Concilij verbis declarabo, ſeſſione 14.

Digitized by Google

ne 14. Cap 8. *Proculdubio* (inquit) *magnopere à peccato reuocant, & quaſi freno quodam coercent hæ ſatiſfactoriæ pœnæ; cautioreſque, & vigilantiores in futurum Pęnitentes efficiunt, Medentur quoque peccatorum reliquijs, & vitioſos habitus malè viuendo comparatos, contrarijs virtutum actionibus tollunt. Neque verò ſecurior vlla via in Eccleſia Dei vnquam exiſtimata fuit ad amouendum imminentem à Domino pęnam, quàm vt hæc Pęnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quòd dum ſatiſfaciendo patimur pro peccatis, Chriſto Ieſu, qui pro peccatis noſtris ſatiſfecit, ex quo omnis noſtra ſufficientia eſt, conformes efficimur, certiſſimam quoque inde arrham habentes, quòd ſi compatimur, & conglorificabimur.* Eoſdem Satiſfactionis fructus percenſet Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. duóſque ſuperaddit, ſcilicet quòd ſatiſfactoriæ pœnæ teſtes ſint doloris, quem de peccatis commiſſis concipimus, & quòd Pœnitentiæ noſtræ exempla alios à peccatis deterreant.

2 Prima igitur Satiſfactionis vtilitas ea eſt, quòd ſatiſfactorijs pœnis homines, quaſi freno quodam coërceantur, cautioréſque, & vigilantiores efficiantur. Nam *Si citò rediret homo ad priſtinam beatitudinem, ludus illi eſſet peccando cadere in mortem*; (inquit *Sanct. Auguſtinus*. Sermone 278. aliàs 34. *De Diuerſis*.) Sanè cautior eſt homo in tuenda ſanitate, cùm ex graui diuturnáque ægritudine ſumma cum difficultate euaſit, ne iterum ſecetur, exuratur, amaráſque potiones haurire cogatur. Vnde *Sanct. Pacianus*, Epiſtola 3. ad *Sympronianum*, Nouatianis obijcientibus, quòd Deus permittere hominibus videretur, vt ſæpius peccarent, ſi ſæpius eos pœnitere iuberet; reſpondet id minimè ſequi. Nec enim Medicus, cùm curat, aſſiduè vulnerari docet: Nec qui ab incendio liberat, incendium monſtrat: Nec qui naufragum è ſcopulis eripit, in ſaxa compellit. *Aliud eſt de periculo liberari, aliud ad periculum cogi. Et fortaſſe* (inquit) *pateret hoc credi, ſi Pęnitentia deliciæ putarentur, cui labor tantus imponitur, cui carnis interitus imperatur, cui iuges lacrymæ, cui gemitus ſempiterni. Volet ergo ille ſanatus iterum ſe ſecari, rurſus exuri? Volet peccare iterum, & iterum pęnitere, cum ſcriptum ſit*: NOLI *adijcere peccatum, ne quid tibi deteriùs contingat?*

Et antiquior Sanct. Paciano *Tertullianus*, Lib. *De Pęnitentia*, Cap. 7. *Abſit* (inquit) *vt aliquis ita interpretetur, quaſi eo ſibi etiam nunc pateat ad delinquendum, quia patet ad pęnitendum: & redundantia clementiæ cæleſtis libidinem faciat humanæ temeritatis. Nemo idcircò deterior ſit, quia Deus melior eſt, toties delinquendo quoties ignoſcitur... Plerique naufragio liberati, exinde repudium, & naui, & mari dicunt; & Dei beneficium, ſalutem ſuam ſcilicet, memoriâ periculi honorant. Laudo timorem, diligo verecundiam: Nolunt iterum diuinæ miſericordiæ oneri eſſe; formidant videri inculcare, quod conſecuti ſunt: Bona certè ſollicitudine iterum experiri vitant, quod ſemel didicerunt timere. Ita modus temeritatis, ſeſtatio eſt timoris. Timor autem hominis, Dei honor eſt.*

3 Secundò, pœnæ ſatiſfactorię teſtificationes quędam ſunt doloris, quem ex peccatis commiſſis capimus: Quâ ratione, & Eccleſiæ fit ſatis, quæ noſtris ſceleribus grauiter offenſa eſt. Vnde *Sanct. Auguſtinus*, Enchiridij Cap 66 ait: *Neque de ipſis criminibus quamlibet magnis remittendis in Sancta Eccleſia, Dei miſericordia deſperanda eſt agentibus Pęnitentiam ſecundùm modum ſui cuiuſque peccati. In actione autem Pœnitentiæ, vbi tale commiſſum eſt, vt is qui commiſit à Chriſti etiam Corpore ſeparetur, non tam conſideranda eſt menſura temporis, quàm doloris. Cor enim contritum, & humiliatum Deus non ſpernit. Verùm quia plerumque dolor alterius cordis occultus eſt alteri, neque in aliorum notitiam per verba, aut quæcumque ſigna procedit; cùm ſit coram illo cui dicitur*, Gemitus meus à te non eſt abſconditus: *Rectè conſtituuntur ab ijs, qui Eccleſijs præſunt tempora Pęnitentiæ, vt fiat ſatis etiam Eccleſiæ, in quâ remittuntur ipſa peccata: Extra eam quippè non remittuntur.*

4 Præterea (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus) „ Pœnitentiæ noſtræ exempla alios docent, quo modo „ ipſi vitam inſtituere, & pietatem ſequi debeant: Cùm „ enim pœnas nobis pro peccatis irrogatas cæteri homi- „ nes intuentur, ſummam cautionem ſibi in omni vita „ adhibendam, & mores priſtinos corrigendos intelli- „ gendos intelligunt. Quare ſapientiſſimè illud ab Eccleſia obſeruatum eſt, vt cum ab aliquo publicè flagitium commiſſum eſſet, publica etiam Pœnitentia ei indiceretur: Vt cæteri timore perterriti deinceps peccata diligentiùs vitarent. Quod etiam in occultis criminibus, quæ grauiora eſſent, interdum fieri ſolitum erat, vt colligitur ex antiquis Canonibus, qui grauiorum criminum reis Pœnitentiam publicam imponunt, nec diſtinguunt vſpiam inter crimina publica, & occulta: Item ex *S. Ambroſio*, Libro 1. *De Pęnitentia*, Cap. 16. & *S. Auguſtino*, Sermone 351. aliàs 50. inter Homilias quinquaginta, Cap. 4. Sed (vt diximus) id in more Eccleſiæ fuit, vt qui ea commiſerant, antequam publicam Pœnitentiam ſuſcepiſſent, non abſoluerentur, nec niſi vitâ eorum interim exploratâ, & diſcuſſâ, vt certum eſſet *an* peccata ex animo deteſtarentur, an vitam veterem odiſſent, nouamque agere cœpiſſent; & ne in ipſo Pœnitentię decurſu facerent, quod poſtea Pœnitentiâ indigeret, vt loquitur *Sanct. Ambroſius*.

5 Quartò, huiuſmodi perpeſſione pœnarum conſequimur, vt capitis noſtri Ieſu Chriſti ſimilitudinem, & imaginem geramus. Nam, teſte Apoſtolo, ſumus *Coheredes Chriſti: Si tamen compatimur, vt & conglorificemur*. Et, Rom. 8. 17. *Si commortui ſumus, & conuiuemus: Si ſuſtinebimus, & conregnabimus*. 2. Tim. 2. 11. Exemplum dedit nobis, vt ſequamur veſtigia eius: Vt ſicut ipſe tulit crucem ſuam, carnem noſtram indutus, verùm ab omni prorſus peccato immunis; ita & nos peccatis contaminati, tollamus & ipſi crucem noſtram. Hoc eſt, quod nos admonet, dicens. *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem, & ſequatur me*. Hinc *S. Leo*, Sermone 14. *De Paſſione Domini*, ait oportere, *Vt corpus regenerati fiat caro Crucifixi*.

6 Ad purgandas quoque peccatorum reliquias, & vitioſos habitus eradicandos pęnæ ſatiſfactoriæ plurimum proſunt. Non ſatis eſt (inquit *S. Ioannes Chryſoſtomus*) ſagittam è corpore extrahi, ſed plaga quoque à ſagitta inflicta curanda eſt: Sic etiam in anima poſt acceptam peccati veniam Pœnitentiâ curanda eſt plaga relicta. Hinc Dauid poſt remiſſionem peccati orabat: *Ampliùs laua me ab iniuſtitia mea, & à delicto meo munda me*. Quæ verba *S. Chryſoſtomus* expendens Homiliâ 2. in Pſalmum quinquageſimum ait: *Non ſatis habet curatum eſſe vulnus, etiam cicatricem ſanari, priſtinum etiam decorem reſtitui petit*. Quod igitur fieri videmus in Baptiſmo, vt remiſſo peccati originalis reatu, reliquiæ tamen eius maneant, fomes iſte concupiſcentiæ, quem totâ vitâ pijs exercitijs mortificare oporteat: Id & in Pœnitentiæ Sacramento euenit. Manent quaſi fomes quidam, reliquiæ quædam peccati, quas purgare ſalubri Satiſfactione neceſſe eſt: Cùm præſertim præteritum peccatum in conſuetudinem abijt, quod quantò fixerat altiùs radices, tantò maiore, & diuturniore purgatione opus habet. Has peccati reliquias præclarè deſcribit *S. Ioannes Chryſoſtomus*: Homilia 40. in Acta Apoſtolorum: *Sicut enim, qui febre laborat, non in hoc ſolùm læditur, quòd ægrotat, ſed etiam quòd poſt morbum infirmior ſit, licèt à morbo diutino ad bonam valetudinem redeat: Ita ſanè, & de peccato dicendum; licet ſanemur, adhuc tamen egemus magna fortitudine. Vide enim oro quemdam, qui contumeliâ affecit, & non ſupplicio affectum: Non propter hoc ſolùm debet lachrymari, quia non contumeliæ dat pęnam; ſed etiam propter aliam cauſam, vt lugeat dignum. Et qualis hęc? Quia impudentior facta eſt anima. Nam vnumquodque peccatum, vbi patratum fuerit, & ad finem peruenerit, relinquit in anima venenum. Non audis quoſdam dicentes, quando à morbo confirmati fuerint: Non auſim aquam bibere? Quamuis ſanus ſit, ſed ita morbus læſit.*

De his etiam reliquijs antiquior *Origenes* Homilia 8. in *Leuiticum* ita ſcribit: *In vulneribus corporum, poſtquam curata fuerint, remanet interdum ipſius vulneris ſignum, quod cicatrix appellatur. Vix enim eſt, qui ita curetur, vt nullum ſuſcepti vulneris reſidere videatur indicium. Tranſi nunc ab iſta Legis vmbra ad veritatem eius, & intuere quomodo anima, quæ peccati vulnus acceperit, etiamſi curetur, tamen habet peccati cicatricem in loco vulneris reſidentem. Quæ cicatrix non ſolùm à Deo videtur, ſed & ab eis, qui acceperunt ab eo gratiam, quâ peruidere poſſint animæ languores, & diſcernere, quæ ſit anima ita curata, vt omni genere veſtigium illati vulneris abiecerit: & quæ curata ſie quidem, ſed adhuc veteris morbi in ipſo veſtigio cicatricis indicia.*

7 De-

Digitized by Google

7 Denique Pœnitentiæ pœna à nobis ſuſcepta Dei animaduerſionem, ſuppliciáque in nos conſtituta anteuertit. Sic Achab 3. *Reg.* Cap. 21. Manaſſes 2. *Paralipom.* Cap. 23. Niniuitæ *Ionæ* 2. Pœnitentiæ operibus imminentem ſibi à Domino pœnam depulerunt. Id confirmat Apoſtolus 1. ad Corinthios 11. 31. 32. *Quòd ſi noſmetipſos dijudicaremus, non vtique iudicaremur. Dum iudicamur autem, à Domino corripimur, vt non cum hoc Mundo damnemur.* Omnia ergo præterita conuerſis dimittuntur (inquit Sanct. Auguſtinus) *Cæterum huius vitæ ſunt quædam grauia, & mortifera, quæ niſi per vehementiſſimam moleſtiam humiliationis cordis, & contritionis ſpiritûs, & tribulationis Pœnitentiæ non relaxantur. Hæc dimittuntur per Claues Eccleſiæ. Si enim tu te cœperis iudicare, ſi tibi cœperis diſplicere; Deus veniet, vt miſereatur. Si tu te punire volueris, parcet ille. Qui autem agit benè Pœnitentiam, ſuus ipſe punitor eſt. Sit oportet ipſe ſeuerus in ſe, vt in eum ſit miſericors Deus: Quomodo dicit* „ *Dauid*, Auerte faciem tuam à peccatis meis, & om-
Pſalm. 50. „ nes iniquitates meas dele. *Sed quo merito? Ait in ip-* „ *ſo Pſalmo*, Quoniam iniquitatem meam ego cogno- „ ſco, & peccatum meum ante me eſt ſemper. *Si ergo, tu agnoſcis, Ille ignoſcit.* Hæc ille Sermone 277. aliàs *De Diuerſis*, 34.

Sanct. Auguſtino concinit *Sanct. Bernardus*, Sermone 55. in Cantica. *Verendum valdè* (inquit) *cum ad hoc ventum fuerit, ne ſub tam ſubtili examine multæ noſtræ iuſtitiæ (vt putantur) peccata appareant. Vnum eſt tamen*, Si
1. Cor. 11. „ noſmetipſos dijudicauerimus, non vtique iudicabimur. *Bonum iudicium, quod me illi diſtricto diuinoque iudicio ſubducit, & abſcondit. Prorſus horreo incidere in manus Dei viuentis: Volo vultui iræ iudicatus præſentari, non iudicandus.* „ Spiritualis homo omnia dijudicat,
1. Cor. 2. „ & ipſe à nemine iudicatur. *Iudicabo proinde mala mea, iudicabo & bona: Mala melioribus curabo corrigere actibus, diluere lachrymis, punire ieiunijs, cæteriſque ſanctæ laboribus diſciplinæ: In bonis de me humiliter ſentiam, & iuxta præceptum Domini, ſeruum me inutilem reputabo, qui quod*
Luc. 17. *facere debui, tantùm feci; dabo operam nec lolia pro granis, nec paleas cum granis offerre; ſcrutabor ego vias meas, & ſtudia mea: Quò is, qui ſcrutaturus eſt Ieruſalem in lucernis, nihil inſcrutatum in me, ſine indiſcuſſum inueniat: Neque enim iudicaturus eſt bis in idipſum.*

ARTICVLVS IV.

De his, quæ ad veram Satisfactionem requiruntur.

PROPOSITIO I.

Neceſſe eſt, vt is, qui ſatisfacit, iuſtus ſit, ac Dei amicus.

ITa docet Concilij Tridentini Catechiſmus P 2. §. 103. idque ex eo probat, quòd opera, quæ ſine fide, & charitate fiunt, nullo modo Deo grata eſſe poſſint. Id confirmat *S. Thomas*, in 4 *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſtio. 14 Articulo 2 *Oportet* (inquit) *quòd opera ſatisfactoria ſint Deo accepta: Quod dat eis charitas: Et ideò ſine charitate opera facta non ſunt ſatisfactoria.*

Præterea, *Vniuerſa delicta operit charitas*, vt dicitur *Prouerb.* 10 Cùm igitur Satisfactionis virtus ſit abolere delicta; nullius virtutis eſt abſque charitate.

Tertiò, Inter opera Satisfactoria præcipuum eſt eleemoſyna: Hæc autem ſine charitate nihil prodeſt, Apoſtolo dicente 1. ad Corinthios 13. *Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas . . . Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt.*

Quæ tamen Sacræ Scripturæ Sententia, & *Sanct. Thomæ* aſſertio, non ſunt intelligendæ de ſola charitate, quæ diffuſa in cordibus noſtris per Spiritum-Sanctum, qui datus eſt nobis, propria eſt Iuſtorum, in ijſque habitu permanet: Sed etiam de illo affectu, quo Deus ita ſincerè diligitur, vt alijs omnibus præponatur; qualis dominatur in verè Pœnitentium animis: Nam alioqui non rectè diceretur, *Nihil mihi prodeſt*: Cùm Pœnitentium oratio, gemitus, ieiunia, eleemoſynæ multum eis proſint, etiamſi nondum ſint iuſtificati; proſint (inquam) vt congruæ diſpoſitiones ad gratiam ſanctificantem, qua filij Dei nominamur, & ſumus. Vnde ſatisfactio ſecundùm veteris Eccleſiæ Diſciplinam Abſolutioni præmittebatur: Quem vſum non inſtituiſſet Eccleſia, ſi ſatisfactiones Pœnitentibus nondum cum Deo penitus reconciliatis inutiles fuiſſent. Cum ergo Tridentini Concilij Catechiſmus aſſerit, *Neceſſe eſſe, vt is, qui Deo ſatisfacit iuſtus ſit, & Dei amicus*, loquitur de iuſtitia inchoata, & de amore actuali, quo quis gratia Spiritûs-Sancti, *Nondum quidem inhabitantis, ſed mouentis* adiutus, ad Deum animo Pœnitente conuertitur, eum amore dominante diligit, eiuſque amicitiam pia ſollicitudine quærit.

Id clariùs, vt explicent Theologi, obſeruant, Eſſe in peccato varijs modis intelligi: Vel affectu, cùm peccatum committitur; Vel affectu, cum peccatum voluntati placet, etiam ſi actu tranſierit: Vel reatu, & macula, dum voluntas quidem odio ſincero aduerſus peccatum mouetur, illudque pœnitens animus deteſtatur, nondum tamen abolita macula eſt, nondum ſolutus damnationis æternæ reatus. Hominem igitur in actu, vel affectu lethalis alicuius peccati perſeuerantem, Deo ſatisfacere nullatenus poſſe aſſerunt. Quam doctrinam ex Sacris Litteris, & Patribus hauſere. Eò enim pertinet illud Prouerbiorum 28. *Qui declinat aures ſuas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.* Item illud Eccleſiaſtici 34. *Qui baptizatur à mortuo, & iterum tangit eum, quid proficit lauatio illius? Sic homo, qui ieiunat in peccatis ſuis, & iterum eadem faciens, quid proficiet humiliando ſe? Orationem enim illius quis exaudiet?* Quo ſpectat etiam illud Iſaiæ 58. *Quare ieiunauimus, & non aſpexiſti: Humiliauimus animas noſtras, & neſciſtis? Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra, & omnes debitores veſtros repetitis. Ecce ad lites, & contentiones ieiunatis, & percutitis pugno impiè*, &c. Id *Sanct. Auguſtinus* confirmat *Enchiridij*, Cap. 70. 75. & 76. 77. docetque infanda illa crimina, qualia qui agunt, Regnum Dei non poſſidebunt, eleemoſynis non redimi, niſi vita mutetur. *In melius quippè eſt vita mutanda* (inquit) *& per eleemoſynas de peccatis præteritis eſt propitiandus Deus; non ad hoc emendus quodam modo, vt ea ſemper liceat impunè committere.* Nemini *enim* dedit laxamentum peccandi: *Quamuis miſerando deleat iam facta pec-* Eccli. 18. 28.
cata, ſi non Satisfactio congrua negligatur. Fruſtra ergo ſibi blandiri ſceleratos, & inter ipſa flagitia ſua eleemoſynas frequentantes, quòd Dominus dixerit, *Date elee-* Luc. 11. 41.
moſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. Qui enim vult ordinatè dare eleemoſynam, à ſeipſo debet incipere, & eam ſibi primum dare. Eſt enim eleemoſyna opus miſericordiæ; veriſſiméque dictum eſt, *Miſerere animæ tuæ placens Deo.* Non autem miſerentur animæ ſuæ, qui Eccli. 30. 24.
eleemoſynis *Impunitatem ſe emere exiſtimant in facinorum immanitate, ac flagitiorum nequitia permanendi: Non ſolùm enim hæc faciunt, ſed ita diligunt, vt in ijs ſemper optent, tantùm ſi poſſint impunè verſari.* Qui autem diligit Pſ. 10. 6.
iniquitatem, odit animam ſuam: *Et qui odit animam ſuam, non eſt in eam miſericors, ſed crudelis.*

Idem confirmat rurſus *Sanct Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſtione 14 Articulo 1. *Cùm* (inquit) *per Satisfactionem tolli debeat offenſa præcedens, oportet quòd talis ſit modus Satisfactionis, qui competat ad tollendam offenſam: Offenſæ autem ablatio eſt amicitiæ reſtitutio. Et ideò ſi aliquid ſit, quod amicitiæ reſtitutionem impediat, etiam apud homines Satisfactio eſſe non poteſt. Cùm ergo quodlibet peccatum amicitiam charitatis impediat, quæ eſt hominis ad Deum; impoſſibile eſt, vt homo de vno peccato ſatisfaciat, alio retento; ſicut nec homini ſatisfaceret, qui, pro alapa ei data, ſe ei proſterneret, & aliam ſimilem daret.*

Ex his compertum eſt, Opera ſatisfactoria *extra charitatem*, ſiue *ſine charitate* facta nullius eſſe momenti ad placandum Deum, & ad remiſſionem pœnæ peccato debitæ promerendam, quia Deo grata, & accepta non ſunt, quamdiu homo permanet in affectu peccati. Verùm cum affectum peccati penitus depoſuit, cùm ab amore creaturæ, cuius in fruitione ſibi finem vltimum conſtituerat, voluntatem ſuam expediuit, & ad Deum amore pœnitente, & prauis cupiditatibus dominante conuerſus eſt, opera eius Deo grata ſunt, & probata, quamuis homo ipſe pœnitens nondum fortè ſit plenè Deo gratus, vtpotè nondum cũ ipſo reconciliatus, ſed peccati macula adhuc inquinatus, & dominationis æternæ reatu obſtrictus. Vnde ſatisfactionem illam, vt Deus acceptam, ratámq; habeat, illiuſque intuitu pœnam temporalem peccato debitam minuat, vel condonet, ſtatim atque peccator iuſti-

ficatus fuerit, diuinam bonitatem maximè decet: Quamuis id non ſit debitum Pœnitenti adhuc in ſtatu, quamuis non ampliùs in affectu peccati perſeueranti, ſed de ſua cum Deo reconciliatione ſollicito, *Pœnitenti, operanti, roganti*, vt ſibi Deus ignoſcat. Hinc *S. Thomas*, Articulo 3. eiuſdem Quæſtionis in Reſponſione ad primum, ait: Satisfactionis, & bonæ conuerſationis fructus homini computari *A tempore, quo peccare ceſſauit* (id eſt, affectum peccati depoſuit:) *Vel intelligitur, quando ſtatim poſt peccatum contritus fuit, & fecit multa bona antequam confiteretur. Vel dicendum, quòd quantò eſt maior contritio, tantò magis diminuit de pœna; & quantò aliquis plura bona facit in peccato exiſtens*, (id eſt, in ſtatu, non in affectu peccati.) *magis ſe ad gratiam Contritionis* (vtique perfectæ) *diſponit. Et ideò probabile eſt, quòd minoris pœnę ſit debitor: Et propter hoc deberent à Sacerdote diſcretè computari, vt ei minorem pœnam iniungat, in quantùm inuenit eum meliùs diſpoſitum.*

PROPOSITIO II.

Ad Satisfactionem requiritur, vt eiuſmodi operæ ſuſcipiantur, quæ naturâ ſuâ dolorem, & moleſtiam homini afferant.

ITa docet Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. § 103. hac ratione fretus, quòd opera ſatisfactoria præteritorum ſcelerum compenſationes ſint, vt S. Martyr *Cyprianus* ait, *Redemptrices peccatorum*; adeòque omnino neceſſe ſit, aliquid acerbitatis habeant. Id paulò vberius explicat *Sanct. Thomas* in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſtione 15. Articulo 1. Satisfactio, inquit, reſpicit & præteritam offenſam, vt compenſetur, & futuram culpam, vt caueatur. Vtroque autem nomine fieri debet per opera, quæ natura ſua dolorem, & moleſtiam homini afferant. Iuſtum quippe eſt, vt qui plus ſibi tribuit auferendo aliquid alteri, eidem aliquid reddat ſubtrahendo ſibi. *Quamuis autem Deo, quantum eſt ex eius parte, nihil ſubtrahi poſſit; tamen peccator, quantum in ipſo eſt, aliquid ei ſubtraxit peccando. Vnde oportet ad hoc, quod recompenſatio fiat, quòd aliquid ſubtrahatur à peccante per Satisfactionem, quod in honorem Dei cedat. Opus autem bonum, ex hoc, quod eſt huiuſmodi, non ſubtrahit aliquid ab operante, ſed magis perficit ipſum. Vnde ſubtractio non poteſt fieri per opus bonum, niſi pœnale ſit: Et ideò ad hoc, quòd aliquod opus ſit ſatisfactorium, oportet quod ſit bonum, vt in honorem Dei ſit; & pœnale, vt per hoc aliquid peccatori ſubtrahatur. Similiter etiam pœna à culpa futurâ præſeruat, quia non facilè homo ad peccata redit, ex quo pœnam expertus eſt.*

Hinc *Sanct. Ambroſius* Lib. 2. *De Pœnitentia*, Cap. 10. ait: *Vſus doloris ablegat luxuriam criminis, erroris delicias. Ita dum dolemus admiſſa, admittenda excludimus, & fit quædam de condemnatione culpæ diſciplina innocentiæ.*

Hinc *Sanct. Hieronymus*, Commentario in *Michææ* Cap. 7. ſcribit: *Sentiens igitur anima ſe peccaſſe, & habere vulnera peccatorum, & in mortuis carnibus viuere, & indigere cauterio, conſtanter dicit ad Medicum: Vre carnes meas, reſeca vulnera, humores omnes, ſyrma noxium adure, hellebori potione conſtringe. Mei vitij fuit, vt vulnerarer: Mei doloris ſit, vt tot tormenta ſuſtineam, & poſtea ſanitatem recipiam.*

Hinc *Sanct. Gregorius*, Parte 3. *Paſtoralis*, Admonitione 31. *Admonendi ſunt* (inquit) *qui admiſſa deſerunt, nec tamen plangunt; ne iam relaxatas æſtiment culpas, quas etſi agendo non multiplicant, nullis tamen fletibus mundant. Neque enim ſcriptor, ſi à ſcriptione ceſſauerit, quia alia non addit, etiam illa, quæ ſcripſerat deleuit: Nec qui contumelias irrogat, ſi ſolummodo tacuerit, ſatisfecit, cum profectò neceſſe ſit, vt verba præmiſſæ ſuperbiæ verbis ſubiunctæ humilitatis impugnet: Nec debitor abſolutus eſt, quia alia non multiplicat, niſi & illa, quæ ligauerat, ſoluat. Ita & cùm Deo deliquimus, nequaquam ſatisfacimus, ſi ab iniquitate ceſſamus, niſi voluptates quoque quas dileximus, è contrario appoſitis lamentis inſequamur. Si enim nulla nos in hac vita operum culpa maculaſſet, nequaquam nobis hîc adhuc degentibus ipſa ad ſecuritatem innocentia noſtra ſufficeret; quia illicita animum multa pulſarent. Quâ ergo mente ſecurus eſt, qui perpetratis iniquitatibus ipſe ſibi teſtis eſt, quia innocens non eſt? Neque enim Deus noſtris cruciatibus paſcitur, ſed delictorum morbos medicamentis contrarijs medetur: Vt qui voluptatibus delectati diſceſſimus, fletibus amaricati redeamus: & qui per illicita diffluendo cecidimus, etiam à licitis noſmetipſos reſtringendo ſurgamus: Et cor quod inſana lætitia infuderat, ſalubris triſtitia exurat: Et quod vulnerauerat elatio ſuperbiæ, curet abiectio humilis vitæ.*

Hinc *S. Iſidorus* Lib. 1. *Sententiarum*, Cap. 13. *Ille*, (inquit) *Pœnitentiam dignè agit, qui reatum ſuum Satisfactione legitimâ plangit, condemnando ſcilicet, ac deflendo, quæ geſſit, tantò in deplorando profuſius, quantò extitit in peccando procliuius.*

Hinc *Venerabilis Beda* in Pſalmum 14 explicans hunc Verſum, *Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ* ait: *Ita dico, vt iraſcamini præteritis peccatis, vt ſacrificetis ſacrificium: Id eſt, mortificetis propria vitia veſtra, faciendo dignos fructus Pœnitentię, tantùm ſcilicet pro ſingulis vos affligentes, quantùm digna expetit Pœnitentia, quod erit ſacrificium iuſtitiæ; ideſt, iuſtum ſacrificium.*

Ex his colligitur, Opus bonum eatenus eſſe ſatisfactorium, quatenus aliquid moleſtiæ coniunctum habet. Id autem non ſolùm *Ieiunijs, orationibus, eleemoſynis*, ſed *alijs etiam pietatis operibus* conuenire pronuntiat Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Canone 13. Et certè homini carnali, & terrenis aſſueto moleſtiam affert omne opus, quo Deo ſeruitur, & mens ad cœleſtia erigitur: Adeò vt ſicut eleemoſyna homini ſubtrahit bonum vtile, ſic ieiunium, & oratio bonum delectabile ſubtrahant. Nam, vt ait *Sanct. Thomas* in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſtione 15. Articulo 3. ad primum, *Quælibet oratio habet rationem ſatisfactionis, quia quamuis habeat ſuauitatem ſpiritûs, habet tamen afflictionem carnis.* Quia, *vt dicit Sanct. Gregorius Homilia* 14. *in Ezechielem*, dum creſcit in nobis fortitudo amoris intimi, infirmatur proculdubio fortitudo carnis. *Vnde & neruus femoris Iacob ex lucta Angeli emarcuiſſe legitur.*
Non igitur externa dumtaxat, ſed & interna pietatis opera, ſcilicet piæ meditationes, & actus interni virtutum, offerri Deo in ſatisfactionem poſſunt, quia & ipſi ſunt grata, & aliquid moleſtiæ homini inferunt.
"Quamquam non ſemper illud conſequitur (inquit "Concilij Tridentini Catechiſmus) vt qui ſe in illis "moleſtis actionibus exercent, doloris ſenſum ha-"beant. Sæpè enim vel patiendi conſuetudo, vel ac-"cenſa in Deum charitas efficit, vt quæ perpeſſu grauiſſima ſunt, ne ſentiantur quidem. Neque tamen idcir-"cò fit, quominus ea ipſa opera ſatisfaciendi vim ha-"beant: Siquidem hoc proprium eſt filiorum Dei, ita "eius amore, & pietate inflammari, vt acerbiſſimis do-"loribus cruciati, aut nihil ferè incommodi ſentiant, "aut omnia lætiſſimo animo perferant. Vnde *Sanct. Auguſtinus*, Libro *De Bono Viduitatis*, Cap. 21. ait: *Ieiunia quoque, ac vigiliæ, in quantum valetudinem non perturbant, ſi orando, pſallendo, legendo, & in lege Dei meditando inſumantur, in delicias ſpiritales etiam ipſa, quæ videntur laborioſa vertuntur. Nullo modo enim ſunt oneroſi labores amantium, ſed etiam ipſi delectant, ſicut venantium, aucupantium, piſcantium, vindemiantium, negotiantium, ludo aliquo ſe oblectantium. Intereſt ergo quid ametur. Nam in eo, quod amatur, aut non laboratur, aut & labor amatur.*

Ex his colligitur, Bona opera, ſiue ex voto, ſiue ex præcepto aliàs debita, ſatisfactoria eſſe poſſe, cùm & Deo grata, & homini moleſta ſint. Sic Eccleſiæ ieiunia ſatisfactoria eſſe nemo negauerit. Ideò enim ab Eccleſia inſtituta ſunt, vt Chriſtiani pœnas peccatis ſuis debitas per ea redimant. Sic macerationes carnis, aliáque bona opera Viris Religioſis in Regula, vel Conſtitutionibus Ordinis ſui præſcripta vtilia eſſe ad ſatisfaciendum Deo pro peccatis, ſi ea intentione tolerentur, certum eſt. Per Martyrium quoque maximè ſatisfacere hominem pro ſuis peccatis conſtat, ſiquidem, vt *Tertullianus* ait, *Omnia huic operi delicta donantur.*

PROPOSITIO III.

Præcipua Satisfactionis opera ſunt, oratio, ieiunium, & eleemoſyna.

POſt *Sanct. Thomam* ita docet Concilij Tridentini Catechiſmus. P. 2. §. 104. Ratio Propoſitionis eſt, quòd Supplem. Quæſt. 15. Art. 1.

Digitized by Google

quòd ſatisfactio talis eſſe debeat, per quam nobis aliquid ad honorem Dei ſubtrahamus. Non habemus autem niſi tria bona, quorum ſumus domini, bona animi, bona corporis, & bona exteriora, quæ fortunæ vulgò vocantur. Ex bonis porrò fortunæ ſubtrahimus nobis aliquid per eleemoſynam, quam in ſinu pauperis abſcondimus: Ex bonis corporis ſubtrahimus nobis aliquid per ieiunium, quo carnem maceramus: Ex bonis animæ non oportet vt aliquid nobis ſubtrahamus, quia per ea efficimur Deo accepti; ſed ea omninò Deo ſummittimus per orationem.

His præterea operibus nihil aptius & conuenientius ad extirpandas omnium peccatorum radices eſſe poteſt. 1. Ioann. 2. Nam cùm *Omne quod eſt in mundo* ſit *concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ:* Nemo non videt, hiſce tribus morborum ſpiritualium cauſis totidem medicinarum genera reſpondere; priori ſcilicet ieiunium, alteri eleemoſynam, tertiæ orationem.

Denique, ſi eos etiam qui peccatis noſtris offenduntur, ſpectemus, facile erit intelligere, cur ad hæc tria potiſſimùm omnis Satisfactio referatur: Hi verò ſunt Deus, proximus, nos ipſi. Quare Deum oratione placamus, proximo eleemoſynâ ſatisfacimus; nos ipſos verò ieiunio caſtigamus. Hinc *Tobiæ* 12. 8. dicitur: *Bona eſt oratio cum ieiunio & eleemoſyna magis quàm theſauros auri recondere: Quoniam eleemoſyna à morte liberat, & ipſa eſt quæ purgat peccata, & facit inuenire miſericordiam & vitam æternam.* Hinc *S. Ambroſius*, Libro *De Elia & Ieiunio*, Cap. 20. *Habemus* (inquit) *plurima ſubſidia, quibus peccata noſtra redimamus. Pecuniam habes, redime peccatum tuum. Non venalis eſt Dominus, ſed tu ipſe venalis es. Peccatis tuis venundatus es, redime te operibus tuis, redime te pecuniâ tuâ. Vilis pecunia, ſed pretioſa eſt miſericordia.*

Et Libro 2. *De Pœnitentia*, Cap. 8. *Plura* (inquit) *ſoluendi habet ſubſidia, qui Deo, quàm qui homini debet. Homo pecuniam pro pecunia repoſcit, quæ non ſemper debitori præſto eſt: Deus affectum exigit, qui in tua poteſtate eſt. Nemo pauper eſt, qui Deo debet, niſi qui ſe ipſum pauperem fecerit. Et ſi non habet quæ vendat, habet quæ ſoluat. Oratio, lacrymæ, ieiunia debitoris boni cenſus eſt, multoque vberior quàm ſi quis ex pretijs fundorum pecuniam ſine fide deferat.*

Hinc *S. Leo*, Sermone 1. *De Ieiunio decimi Menſis*, ait: *Tria ſunt quæ maximè ad religioſas pertinent actiones, Oratio ſcilicet, Ieiunium, & Eleemoſyna. ∴ Oratione enim propitiatio Dei quæritur, ieiunio concupiſcentia carnis extinguitur, eleemoſyna peccata redimuntur: Simulque per omnia Dei in nobis imago renouatur, ſi & in laudem eius ſemper parati, & ad purificationem noſtram ſine ceſſatione ſoliciti, & ad ſuſtentationem proximi indeſinenter ſimus intenti. Hæc triplex obſeruantia omnium virtutum comprehendit effectus. Hæc ad imaginem & ſimilitudinem Dei peruenit, & Spiritu-Sancto inſeparabiles facit. Quia in orationibus permanet fides recta, in ieiunio innocens vita, in eleemoſynis mens benigna.*

Quamuis autem ſingula ex quadam conuenientiâ ſingulis peccatorum generibus reſpondeant, *Quia congruum eſt, vt in quo quis peccauit, in hoc puniatur, & quòd peccati commiſſi radix per ſatisfactionem abſcindatur: Tamen quodlibet horum pro quolibet peccato ſatisfacere poteſt:* (inquit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſt. 15. A. 3. ad tertium) *Vnde ei qui non poteſt vnum ex his perficere, iniungitur aliud, & præcipuè eleemoſyna, quæ aliorum vices ſupplere poteſt, in quantum alia ſatisfactionis opera per eleemoſynam quiſque ſibi mercatur quodammodo in illis quibus eleemoſynam tribuit. Vnde non oportet quòd ſi eleemoſyna mundet omnia peccata, propter hoc aliæ ſatisfactiones ſuperfluant.*

Ad hæc tria ſatisfactionum genera omnia opera ſatiſfactoria reuocantur. Ad orationem ſcilicet quæcumque Deo proximè exhibentur, vt ſacrificium, laus, gratiarum actio, meditatio & contemplatio, piorum librorum lectio ad meditationem & orationem ordinata. Ad ieiunium omnia quibus caro macerari & caſtigari ſolet, nempè aſperitas victûs & veſtitûs, vigiliæ, humi cubationes, genuflexiones, terræ deoſculationes, ſolitudo, ſilentium, abſtinentia à vino, ab equitatione, à ludis, piæ peregrinationes, flagellationes, &c.

PROPOSITIO IV.

Temporalibus etiam flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, Deo pro peccatis noſtris ſatisfacere poſſumus.

QVamuis enim præſentis vitæ flagella non ſint omninò in poteſtate noſtra, tamen aliquo modo noſtra fiunt, cùm ad purgationem peccatorum ea ſuſcipimus, eaque Chriſtianâ patientiâ tolerantes, Deo ſacrificium iuſtitiæ offerimus, vt docet *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſeu Quæſtione 15. Supplementi, Articulo 2. Hinc Dauid 2. *Regum* 16. de Semei aiebat: *Dimittite eum, vt maledicat iuxta præceptum Domini, ſi fortè reſpiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi bonum pro maledictione hac, die hodierna.* Hinc idem Rex Pœnitens Pſalmo 36. ait: *Ego in flagella paratus ſum.* Quem locum expendens *S. Ambroſius*, ait: *Ad omnia pulchrum remedium, quòd in flagella paratus eſt, & offert ſe Domino, vt quæ placuerint Deo, flagella ſuſtineat. Elegiſſe quidem lego S. Dauid flagelli genus, quod æquanimiter ſuſtineret: Sed elegit, quia de tribus conditionibus eligendæ vnius neceſſitas mandabatur. Vbi autem non mandatur, ad omnia paratus eſt Dei ſeruulus, ſeu corporalem ægritudinem ſubeat, ſeu fugam à facie inimici, ſiue obitum filiorum, quos non timet præmittere; quia recipere poteſt imperterritus. Nam & ſciens quòd ſi hìc fuerit punitus ſupplicio temporali, leuare in futurum perpetuæ poſſit pœnam ærumnæ: Rogat ergo vt recipiatur petitio ſua, & caſtigetur ipſe, vt recipiatur; Caſtigat enim Dominus omnem filium quem recipit.*

Et infrà: *Ipſi nos committamus, parati ad curandum quo velit curari medicamento. Nemo dicit Medico corporis ſui quemadmodum ſit curandus. Nouit Medicus quæ ſingulis vulneribus medicamenta conueniant, cuius vlceris putredo ferro ſit amputanda, ne in totius corporis ſerpat exitium. Si dixerit Medicus medicinæ genus quo curari æger debeat, & ille faſtidiat, diſcedit Medicus, & ægrum derelinquit. Vide eum qui curari velit, omni genere Medico acquieſcentem. Aperit primò vulnera ſuo Medico, & dicit: Cura me, ſed rogo ne in ira tua; quia non ſuſtinent duram medicinam infirmitates meæ. Medicina Chriſti, correptio eſt; corripit enim Dominus quem vult conuertere. ∴ Non ergo recuſat curari, qui petit argui; ſed leuari vult pœnam, ne in iracundia arguatur, impetu iræ corripiatur ∴ Et ſi differt Medicus, æger offerre ſe debet, vt citiùs ſecetur; ſicut offerebat ſe Dauid in flagella Domini.* Hinc *S. Paulus* 1. ad Corinthios 11. 32. ait: *Cùm iudicamur, à Domino corripimur, vt non cum hoc mundo damnemur.*

Idem confirmat Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 9. docetque *Tantam eſſe diuinæ munificentiæ largitatem, vt non ſolùm pœnis ſponte à nobis pro vindicando peccato ſuſceptis, aut Sacerdotis arbitrio pro menſurâ delicti impoſitis; ſed etiam, quod maximum amoris argumentum eſt, temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Ieſum Chriſtum ſatisfacere valeamus.* Idemque fidei dogma eſſe declarat Canone 13.

Primùm itaque Deo ſatisfacimus pœnis & operibus à Sacerdote iniunctis; de quibus *S. Leo* ſcribit Epiſtolâ 82. aliàs 91. *Mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus hanc Præpoſitis Eccleſiæ tradidit poteſtatem, vt & confitentibus actionem Pœnitentiæ darent, & eoſdem ſalubri Satisfactione purgatos, ad Communionem Sacramentorum per ianuam reconciliationis admitterent.*

Et *S. Gregorius* ſiue alius Auctor Commentarij in Librum 1. *Regum* ſub eius nomine editi, Libro 3. *Dum mens* (inquit) *flendo compungitur, neceſſe eſt vt etiam caro, quæ delectationibus ſubiacuit, affligatur. ∴ Quæ tamen afflictio Pœnitentiæ ad delenda peccata tum demum idonea eſt, cùm Sacerdotis fuerit iudicio imperata, cùm ab eo confitentium actibus diſcuſſis, pro modo criminis, onus eis decernitur afflictionis.*

Secundò, Deo ſatisfacimus pœnis ſponte ſuſceptis, cùm videlicet vltro eleemoſynas damus, ieiunamus, oramus, alijſque bonis operibus Deum placare, & peccata redimere ſatagimus, Chriſti mandatum ſecuti, Lucæ 16. *Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula.* Illuſtrium Pœnitentium in Scripturis Sacris exempla

hunc

Digitized by Google

hunc ſatisfaciendi modum ſatis confirmant, ſcilicet Dauidis, Magdalenæ, Petri, &c. Vnde *S. Auguſtinus*, Enarratione in Pſalmum quinquageſimum, hæc Dauidis verba, *Et à delicto meo munda me*, explicans: *Quo merito?* (inquit) *Medicus eſt, offer mercedem: Deus eſt, offer Sacrificium. Quid dabis vt munderis? Vide enim quem inuoces; Iuſtum inuocas: Odit peccata, ſi iuſtus eſt; vindicat in peccata, ſi iuſtus eſt: Non poteris auferre à Domino Deo iuſtitiam eius: Implora miſericordiam, ſed attende iuſtitiam: Miſericordia eſt vt ignoſcat peccanti, iuſtitia eſt vt puniat peccatum. Quid ergo? Quæris miſericordiam, peccatum impunitum remanebit? Reſponderit Dauid, reſponderint lapſi, reſponderint cùm Dauid, vt miſericordiam merebantur ſicut Dauid, & dicant: Non Domine, non erit impunitum peccatum meum: Noui iuſtitiam eius, cuius quæro miſericordiam: Non impunitum erit, ſed ideò nolo, vt tu me punias, quia ego peccatum meum punio: Ideò peto vt ignoſcas, quia ego agnoſco.*

Tertiò denique Deo ſatisfacimus temporalibus pœnis ab illo inflictis, ſiue ærumnis huius vitæ, & calamitatibus, ſi eas patienti animo feramus, morbos, iacturam bonorum, perſecutiones, infamiam, calumnias, peſtem, famem, hoſtium incurſiones, orbitates, morteſque parentum, coniugis, filiorum, propinquorum, amicorum, aeris intemperiem, egeſtatem. Si autem inuiti & repugnantes huiuſmodi pœnas ſuſtinemus, omni ſatisfactionis fructu priuamur; ſed Dei tantùm, peccata iuſto iudicio vlciſcentis animaduerſionem & ſupplicium perferimus, (inquit Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. §. 107.) Patimur vt malefici & ſcelerati, non vt Pœnitentes, non vt Chriſtiani. Adeò, (inquit *S. Auguſtinus* Lib. 1. *De Ciuitate Dei*, Cap. 8.) *Manet diſſimilitudo paſſorum, etiam in ſimilitudine paſſionum; & licet ſub eodem tormento, non eſt idem virtus & vitium. Nam ſicut ſub vno igne aurum rutilat, palea fumat; & ſub eadem tribula ſtipulæ comminuuntur, frumenta purgantur; nec ideò cum oleo amurca confunditur, quia eodem prels pondere exprimitur: Ita vna eademque vis irruens bonos probat, purificat, eliquat; malos damnat, vaſtat, exterminat. Vnde in eadem afflictione mali Deum deteſtantur atque blaſphemant; boni autem precantur & laudant. Tantùm intereſt non qualia, ſed qualis quiſque patiatur. Nam pari motu exagitatum & exhalat horribiliter cœnum, & ſuauiter fragrat vnguentum.*

ARTICVLVS V.

Vtrum vnus pro altero ſatisfacere poſſit?

PROPOSITIO VNICA.

Vnus pro alio ſatisfacere poteſt.

EX Fidei Symbolo, quo *Sanctorum Communionem* profitemur, Propoſitionem iſtam probat Concilij Tridentini Catechiſmus. P. 2. §. 110. Nam (inquit) cùm omnes eodem Baptiſmo abluti Chriſto renaſcamur; eorumdem Sacramentorum participes ſimus; imprimis vero eiuſdem Corporis & Sanguinis Chriſti Domini cibo & potu recreemur, hoc apertiſſimè demonſtrat nos omnes eiuſdem eſſe corporis membra. Vnde Apoſtolus 1. ad Corinthios 12. ſcribit: *Sicut enim corpus vnum eſt, & membra habet multa, omnia autem membra corporis cùm ſint multa, vnum corpus ſunt: Ita & Chriſtus. Etenim in vno Spiritu omnes nos in vnum corpus baptizati ſumus .·. & omnes in vno Spiritu potati ſumus .·.· Nunc autem multa quidem membra, vnum autem corpus. Non poteſt autem oculus dicere manui: Operâ tuâ non indigeo; aut iterum caput pedibus: Non eſtis mihi neceſſarij .·.·.· Et ſi quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra: Siue gloriatur vnum membrum, congaudent omnia membra. Vos autem eſtis corpus Chriſti, & membra de membro.* Et ad Epheſios 4. *Vnum Corpus, & vnus Spiritus, ſicut vocati eſtis in vna ſpe vocationis veſtræ .·.·.·.· Veritatem autem facientes in charitate, creſcamus in illo per omnia, qui eſt caput Chriſtus. Ex quo totum corpus compactum, & annexum per omnem iuncturam ſubminiſtrationis, ſecundùm operationem in menſuram vniuſcuiuſque membri, augmentum corporis facit in ædificationem ſui in charitate.* Quemadmodum igitur neque pes ſuæ tantùm, ſed etiam oculorum vtilitatis causâ munere ſuo fungitur: Neque rurſus quòd oculi videant, ad illorum propriam, ſed ad communem omnium membrorum vtilitatem referendum eſt: Ita communia inter nos Satisfactionis officia exiſtimari debent. Hinc Apoſtolus 2. ad *Corinthios* 8. adhortatur illos, qui terrenis opibus diuites erant ad eleemoſynam Macedoniæ Chriſtianis inopibus tribuendam, vt cum illi ſuâ beneficentiâ corporalem iſtorum paupertatem ſubleuauerint; hi viciſſim interiorem eorum tenuitatem ſpiritualibus diuitijs ſubleuent, bonorumque operum communicatione Deum illis propitium reddant. *In præſenti tempore* (inquit) *veſtra abundantia illorum inopiam ſuppleat: Vt & illorum abundantia veſtræ inopiæ ſit ſupplementum, vt fiat æqualitas.* Quò etiam ſpectat illud ad Galatas 6. *Alter alterius onera portate:* Cui non repugnat ſubiuncta paulò poſt ab eodem Apoſtolo ſententia, *Vnuſquiſque onus ſuum portabit.* Nam, vt explicat *S. Auguſtinus*, Lib. 2. *De Conſenſu Euangeliſtarum*, Cap. 30. *Alia ſunt onera participandæ infirmitatis, alia reddendæ rationis Deo de actibus noſtris: Illa cum fratribus ſuſtentanda communicantur, hæc propria ab vnoquoque portantur.*

Hinc *S. Ambroſius* Lib. 4. in *Lucam*, Num. 92. *Et ſi graue* (inquit) *peccatum eſt, quod Pœnitentiæ tuæ lacrymis ipſe lauare non poſſis, fleat pro te Mater Eccleſia, quæ pro ſingulis tanquam pro vnicis filijs vidua mater interuenit; compatitur enim quodam ſpiritali dolore naturæ, cùm ſuos liberos lethalibus vitijs ad mortem cernit vrgeri. Viſcera ſumus de viſceribus eius; ſunt enim & ſpiritualia viſcera, quæ habet Paulus dicens:* Ita, frater, ego te fruar in Domino, refice viſcera mea in Chriſto. Ad Philem. *Nos ergo viſcera ſumus Eccleſiæ; quoniam membra ſumus corporis eius, de carne eius, & de oſſibus eius. Doleat igitur pia Mater, adſiſtat & turba: Non ſolùm turba, ſed etiam multa compatiatur bonæ Parenti. Iam reſurges à funere, iam liberaberis à ſepulcro.*

Et Libro 2. *De Pœnitentia*, Cap. 10. *Anteſtes* (inquit) *precationis & conſcios refugis, cùm ſi homini ſatisfaciendum ſit, multos neceſſe eſt ambias, obſecres, vt dignentur interuenire, ad genua te ipſe proſternas, oſculeris veſtigia, filios offeras culpæ adhuc ignaros, paternæ veniæ precatores? Hoc ergo in Eccleſia facere faſtidis, vt Deo ſupplices, vt patrocinium tibi ad Deum obſecrandum ſanctæ plebis requiras .·. Fleat pro te Sancta Mater Eccleſia, & culpam tuam lacrymis lauet, videat te Chriſtus mœrentem .·. Amat vt pro vno multi rogent. Denique in Euangelio motus Viduæ lacrymis, quia plurimi pro ea flebant, filium eius reſuſcitauit. Ideò citiùs exaudiuit Ieſus Petrum vt Dorcas reſurgeret, quia pauperes mortem mulieris ingemiſcebant.*

Neque tamen ſine exceptione verum eſt, quod vnus pro alio ſatisfaciat, ſi commoda omnia ſpectemus, quæ ex ſatisfactione capiuntur. Nam pœna ſatisfactoria & debiti ſolutio eſt, & medicina quę Pœnitenti ad ſanandos prauos animi affectus pręſcribitur. Si ſpectetur quatenus ſolutio debiti eſt, nullus eſt dubitandi locus, quin vnus pro alio ſatisfacere poſſit, dummodo ſit in charitate, vt opera eius ſatisfactoria eſſe poſſint. Charitas enim magis poteſt apud Deum, quàm apud homines: Cùm igitur apud homines vnus alterius amore debitum illius ſoluere poſſit: Multò magis id in diuino iudicio fieri poteſt. Sed quatenus opera ſatisfactoria medicinæ quædam & curationes ſunt, ſatisfactio vnius non prodeſt alteri; quia ex ieiunio vnius, caro alterius non domatur; nec ex actibus vnius alius benè agere conſueuit.

Id autem huius partis Pœnitentiæ maximè proprium eſt, vt ab vno pro altero perſolui poſſit. Quod enim ad Contritionem & Confeſſionem attinet, vnus pro altero dolere, aut confiteri non poteſt, quia (vt ait *S. Thomas* in 4. Sententiarum, ſiue Supplementi Quæſt. 13. Articulo 2. ad ſecundum) *Contritio ordinatur contra culpam, quæ ad diſpoſitionem bonitatis, vel malitiæ hominis pertinet: & ideò per contritionem vnius, alius à culpa non liberatur. Similiter per Confeſſionem homo ſe Sacramentis Eccleſiæ ſubijcit; non autem poteſt vnus Sacramentum pro alio accipere, quia in Sacramento gratia ſuſcipienti datur, non alij .·. Sed quantùm ad pœnæ remiſſionem, vnus alteri poteſt mereri, quia actus vnius efficitur alterius mediante charitate, per quam omnes vnum ſumus in Chriſto;* (inquit idem Doctor in Reſponſione ad primum.)

ARTI-

ARTICVLVS VI.

Quo Regulæ Morum ac Diſciplinæ circa Satisfactionem exponuntur.

REGVLA I.

Sacerdos Satisfactionem Pœnitentibus iniungere tenetur.

PRo viribus enim agere debet, vt ſit integrum Pœnitentiæ Sacramentum: At ſine Satisfactione integrum non eſſet. Præterea, cùm vice Chriſti ſit Iudex, æquitatis leges ſeruare tenetur, & obligare Pœnitentem vt Deo, cuius offendit Maieſtatem, ſatisfaciat. Id enim poteſt, ſiquidem habet ligandi, non minùs quàm ſoluendi poteſtatem, ad quam ſatisfactoriæ pœnæ impoſitio pertinet, vt declarat Sacra Synodus Tridentina, Seſſione 14. Canone 15. Quamobrem ſi id non præſtet, id eſt, ſi nullam Satisfactionem imponat Pœnitenti, miniſterij ſui præuaricator eſt, & lethalis criminis reus. Medicus etiam eſt animarum, ſeu diuinæ medicinæ Miniſter: Pœnitentium itaque vulnera curare debet, prauoſque affectus pœnis ſatisfactorijs ſanare. Vnde Tridentina Synodus, Seſſione 14. Cap. 8. docet, *Debere Sacerdotes, Domini, quantùm Spiritus & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, ſalutares & conuenientes Satisfactiones iniungere.* Tum ſubdit: *Habeant autem præ oculis, vt Satisfactio quam imponunt, non ſit tantùm ad nouæ vitæ cuſtodiam, & infirmitatis medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & caſtigationem.* Meritò itaque reijcienda & damnanda hæc Propoſitio eſt, *Abſolui poteſt Pœnitens nullâ Satisfactione impoſitâ, ſed in Purgatorium dilatâ.*

REGVLA II.

Satisfactionem ante Abſolutionem imponere, conuenientius eſt.

HVnc enim ordinem pręſcribunt Rituales Libri plerique omnes & Sacramentaria in Eccleſia recepta, & S. *Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum: *Si opus fuerit* (inquit) *efficiet vt rerum, aut famæ, aut honoris in quo proximum læſit, reſtitutio fiat: & indictâ ſalubri Pęnitentiâ eum abſoluet.* Deinde cùm Satisfactio ſit *quaſi materia* Sacramenti Pœnitentiæ, ſicut Contritio & Confeſſio, conueniens eſt vt eius impoſitio præmittatur Abſolutioni, vt Pęnitentes tum voto, tum ſpontanea indictæ pęnæ ſuſceptione ſatisfacere incipiant, & ſatisfaciendi votum, ſuſceptioque Satisfactionis Abſolutione ſacramentali confirmetur. Tertiò, fieri poteſt vt Pęnitens congruam ac legitimam Satisfactionem ſuſcipere nolit, ac Sacerdotis in Sacro Tribunali vice Chriſti Iudicis parere Sententiæ; eâque inobedientiâ ſe Abſolutione indignum prodat: Priùs itaque imponi Satisfactionem conueniens eſt, vt exploretur animus Pęnitentis, & innoteſcat Sacerdoti num dignos Pęnitentiæ fructus facere velit. Si tamen poſt Abſolutionem imponatur, perinde eſt ad Sacramenti perfectionem, ſufficit enim vt cæteris partibus Sacramenti Satisfactionis impoſitio & ſuſceptio moraliter coniungatur. Hinc *S. Antoninus* 3. P. Tit. 16. Cap. 20. *Apud multos* (inquit) *eſt conſuetudo quòd priùs abſoluatur, & Pęnitentia iniungitur. Quomodocumque fiat, vel ante, vel poſt, ſufficit. Præſupponit enim Confeſſor, illum habere propoſitum faciendi quod ſibi iniunget, cùm ipſum pęniteat.*

REGVLA III.

Non eſt neceſſe vt impoſita Satisfactio ante Abſolutionem Sacramentalem impleatur.

EX veteris quidem Eccleſiæ Diſciplinâ Pęnitentes non priùs olim abſolui ſoliti erant, quàm Pęnitentiæ functi eſſent laboribus, & Satisfactionem Canonicam impleuiſſent, niſi mortis aut imminentis perſecutionis periculum aliud poſtularet, vt conſtat ex varijs *S. Cypriani* locis, ex *Innocentio I.* Epiſt. 1. *S. Leone* Epiſtolâ ad Theodorum Foroiulienſem Epiſcopum, *S. Eligio* Homiliâ 4. in Cęna Domini, *S. Gregorio Magno*, Homiliâ 26. in Euangelia, & veterum Conciliorum Canonibus, Libriſque Pęnitentialibus. Hæc tamen diſciplina ſenſim ſine ſenſu remiſſa & mutata eſt, Eccleſiâ piâ matre indulgente, & tacito quodam conſenſu approbante. Hodiernaque diſciplina eſt, vt verè Pęnitentibus impendatur Abſolutio, antequam Satisfactionem expleuerint. Totum id diſciplinæ negotium eſt, quæ *Lege fidei manente*, (vt loquitur *Tertullianus*) varias mutationes patitur. Suas habuit vetus diſciplina rationes. Cogebantur enim Pęnitentes implere Satisfactionem Canonicam priùs quàm Reconciliationis gratiâ donarentur, Primò vt ex Pęnitentiæ fructibus innoteſceret conuerſionis eorum ſinceritas: Secundò vt diuturnis moleſtiſque Pęnitentiæ laboribus & difficultate veniæ à peccatis magis deterrerentur. Tertiò, vt ſalubris Satisfactione purgarentur ampliùs, expiarentur, probarentur, ad Euchariſtiam dignè percipiendam. Suas habet etiam rationes noua diſciplina. Abſolutio namque ſincere Pęnitentibus tribuitur, antequam Satisfactionem impleuerint, vt Deo citiùs reconciliati, in gratiâ & meritis proficere, efficaciuſque ſatisfacere valeant in ſtatu charitatis exiſtentes. Secundò, ſic magis oſtenditur Abſolutionem ſacramentalem valere ad ſolutionem pęnæ, non ſolùm æternæ, ſed etiam (ex parte) temporalis. Sicut ergo ad Baptiſmi eſſentiam & efficaciam minimè neceſſe eſt, vt trinâ conferatur immerſione, quod olim vſurpatum eſt: Neque ad Euchariſticæ Communionis integritatem aut fructum vt ſub vtraque ſpecie ſumatur Euchariſtia, quamuis id olim vſitatum fuerit: Quia hæc ad diſciplinam pertinent, quæ & antiquitus varia fuit, & mutari potuit ab Eccleſia iuſtis de cauſis: Ita minimè neceſſe eſt ad eſſentiam Pęnitentiæ, vel etiam ad eius integritatem & fructum, aut ad Abſolutionis valorem, vt Satiſfactio antè Sacramentalem Abſolutionem impleatur. Vnde *Sixtus Quartus* Pontifex Maximus Concilium Complutenſe confirmans, hunc *Petri Oxomenſis* errorem meritò damnauit anno milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo-octauo: *Non ſunt Abſoluendi Pęnitentes, niſi peractâ priùs Pęnitentiâ eis iniunctâ.* Et Sacra Facultas Pariſienſis ſimiles Propoſitiones, aſſerentes *Executionem Pęnitentiæ ſeu Satisfactionis impoſitæ, neceſſariò & ex Inſtitutione Chriſti, ac inuariabili Sacramenti naturâ, ita prærequiri Abſolutioni, vt alioqui Abſolutio non ſit valida, niſi eiuſmodi Satisfactio priùs completa fuerit;* damnauit vt *Temerarias & Hæreticas, & à Sixto Quarto contra Petrum De Oſma, illiuſque ſequaces, prædamnatas.*

Præterea, & veteris Eccleſiæ Diſciplina probat, ipſam omninò neceſſarium non exiſtimaſſe, vt Satisfactio ante Sacramentalem Abſolutionem impleretur: Siquidem ijs etiam *Qui poſt Baptiſmum omni tempore incontinentiæ & voluptatibus dediti in extremo fine vitæ ſuæ Pęnitentiam ſimul & Reconciliationem Communionis* expoſcebant, id eſt, Abſolutionem, *Innocentius I.* antiquioris moris ſeueritatem temperans, Abſolutionem concedi ſtatuit, *Vt homines eiuſmodi, vel in ſupremis ſuis permittente Saluatore noſtro, à perpetuo exitio vindicentur;* (vt conſtat ex illius Epiſtolâ 3. ad *Exuperium* Toloſanum Epiſcopum data.) S. etiam Leo Epiſtolâ ad *Theodorum* Foroiulienſem Epiſcopum, *His qui in tempore neceſſitatis, & in periculi vrgentis inſtantia, præſidium Pęnitentiæ & mox Reconciliationis implorant, nèc actionem Pęnitentiæ, nec Communionem denegandam* ſtatuit, *ſi eam etiam amiſſo vocis officio, per indicium integri ſenſus quærere comprobentur.* Concilium Carthaginenſe quartum, Canone ſeptuageſimo-ſexto, ei qui Pęnitentiam in infirmitate petit, ſi caſu dum ad eum Sacerdos venit, oppreſſus infirmitate fuerit, vel phreneſi correptus, ſuffragante eorum qui ipſum audierunt teſtimonio Pęnitentiam imponi decernit: Ita vt, *Si continuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impoſitionem, & infundatur ori eius Euchariſtia:* Ea tamen lege vt *Si ſuperuixerit, ſubdatur ſtatutis Pęnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos, qui Pęnitentiam dedit, probauerit.* Concilium Arauſicanum I. Canone 3. Pęnitentes in extremis reconciliatos, ſi incolumitati priſtinæ reſtituerentur, *In ordine Pęnitentium* ſtare iubet, *vt oſtenſis neceſſarijs Pęnitentiæ fructibus, legitimam Communionem cum reconciliatioria Manus Impoſitione,* (id eſt; Abſolutione cæremoniali à pęnis Canonicis) *accipiant.* Quò autem ſpectabat illa

Satiſ-

Digitized by Google

Satisfactio, quæ ab ægrotis, poſtquam conualuerant, perſoluebatur in Eccleſia Africana & Gallicana, eodem pertinet illa quę nunc & ab eis qui ad Pœnitentiæ Sacramentum ſani accedunt, poſt Abſolutionem Sacramentalem frequentiùs expletur. Itaque etſi pro conditione temporum, vel pro languore Chriſtianorum, vel aliâ quapiam non prætereunda ratione mutatio quædam acciderit in hac Satisfactoriæ Diſciplinæ obſeruatione; doctrina tamen & fides, ratioque ſatisfaciendi vna atque eadem perſeuerat: Quemadmodum vna eſt diſciplina & ars Medicinæ, quamuis nec eadem omnibus, neque pari prædita virtute, neque eodem tempore medicamenta præbeantur. Et cùm vnius eiuſdemque Eccleſię Christi ſit vtraque Conſuetudo, non debet improbari poſterior, quòd diuerſa prior extiterit: Quemadmodum nec in Medico reprehendi vno debet, ſi ingraueſcente cuiuſpiam ætate alia velit medicamenta præſcribere, quàm antea ſolitus ſit, ægri corpore valentiore. Nec eidem homini vitio verti debet, ſi parciùs cœnet, aut ijs exercitijs vtatur ſenior, quàm iunior conſueuerat. Atque ſimilem in modum in hac de Satisfactione causâ, ſic illa prior conſuetudo laudanda eſt, vt iſta non vituperetur: Eſt enim vnius eiuſdemque Eccleſiæ & Sponſæ Chriſti conſuetudo diuerſa. Tenendum proinde in vtraque conſue-
1. Cor. 11. tudine illud Apoſtoli: *Si quis videtur contentioſus eſſe, nos talem conſuetudinem non habemus, neque Eccleſia Dei.*

Quamuis autem Satisfactio ſit pars ad integritatem Sacramenti Pœnitentiæ requiſita, non ideò neceſſe eſt vt ante Abſolutionem impleatur. Nam & capilli & vngues partes hominis ſunt, nec tamen ſimul cum homine naſcuntur. Accuſatio quoque, teſtimonia, Sententia Iudicis, & ſolutio pœnæ, cùm non ſint ſimul, ſunt tamen de integritate Iudicij. Quia ergo Satisfactio iam eſt in intentione Pœnitentis, qui ad ipſam obligatus eſt propter ſpiritualis Iudicis Sententiam, quinque illam ſuſcepit, Eccleſiæ Clauibus ſe ſubijciens, antequam re ipſa impleatur, integrum Sacramentum eſt, & paulatim ad perfectam integritatem perducitur, cum illa perſoluitur. Vnde *S. Thomas*, 3. P. Quæſtione 90. Articulo 2. ad ſecundum ait, quòd *Satisfactio confert gratiam prout eſt in propoſito, & auget eam prout eſt in executione*. Illæ ergo Propoſitiones meritò reijciuntur ac damnantur.

Ordinem præmittendi Satisfactionem Abſolutioni, induxit, non politia aut inſtitia Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti lex & præſcriptio, naturâ rei idipſum quodammodo dictante.

Per illam praxim mox abſoluendi, ordo Pœnitentiæ eſt inuerſus.

Conſuetudo moderna quoad Adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Eccleſia non habetur pro vſu, ſed pro abuſu.

R E G V L A IV.

Confeſſarius Pœnitentem obligare poteſt ad Satisfactionem vel ex toto, vel ex parte implendam, ante Abſolutionem, ſi id eius emendationi & ſaluti expedire iudicauerit.

CVm enim Chriſtus de modo & tempore implendæ Satisfactionis nihil præceperit, ſed Eccleſiæ arbitrio reliquerit, ipſa verò non iubeat Satisfactionem adimpleri ante Abſolutionem in Pęnitentia priuata, ſed nec Abſolutionem differri prohibeat, donec adimpleta fuerit Satisfactio, in poteſtate Sacerdotis eſt Abſolutionem Pœnitentis differre donec Satisfactionem impleuerit, ſi id tanquam Iudex & Medicus eius curationi ſpirituali iudicauerit expedire. Id autem peritus ac prudens Medicus opportunum proculdubio ſaluti Pœnitentis iudicabit, cùm in eadem ſæpè relapſus peccata eſt. Tunc enim ſatisfactorijs operibus ſecundùm modum criminum impoſitis, magis ſolicitus fiet ac vigilans ad vitanda peccata. Nam percipiendæ Communionis difficultas maior Pœnitentem humiliorem efficit & cautiorem. At humilitate virtutes comparantur & infiguntur altiùs; cautione peccata vitantur diligentiùs. Deinde id ipſi Sacerdoti videbitur interdum conducibile vt ſatisfactorijs operibus peccandi conſuetudo, & praui habitus eradicentur, & bonis operibus paulatim Pœnitens aſſueſcat vt purior accedat ad Sacram Euchariſtiam. Neceſſarium denique videbitur aliquando vt exploret Contritionem Pœnitentis, & ſinceram conuerſionem, cuius ſufficientia fortè indicia non habet ex Confeſſione. *Confeſſionis verba, quid ſunt aliud niſi folia?* Non autem ex folijs, ſed ex fructibus bonitas & fœcunditas arboris cognoſcitur: Adeòque & conuerſio peccatoris ex fructibus Pœnitentiæ. Cùm ita ſe geret Sacerdos in Adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ, antiquos Mores ſequetur. Faciet quod faciendum præſcripſit *S. Innocentius* Pontifex huius nominis primus, Epiſtolâ 1. *De pondere* (inquit) *æſtimando delictorum, Sacerdotis eſt iudicare, vt attendat ad Confeſſionem Pœnitentis, & ad fletus atque lacrymas corrigentis, ac tum iubere dimitti, cùm viderit congruam ſatisfactionem*. Faciet quod *S. Leo* ſuo tempore fieri conſueuiſſe teſtatur & probat Epiſtolâ ad *Theodorum* Foroiulienſem Epiſcopum ſæpè laudata. Faciet quod *S. Gregorius Magnus* faciendum eſſe docuit Homilia 26. in Euangelia: *Videndum eſt* (inquit) *quæ culpa præceſſit, aut quæ ſit Pœnitentia ſecuta poſt culpam, vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam viſitat, illos Sententia Paſtoris abſoluat. Tunc enim vera eſt Abſolutio Præſidentis, cùm æterni arbitrium ſequitur Iudicis.* Quamquam verò ita ſe gerere Sacerdotem aliquando conueniens ſit, veterem tamen Diſciplinam vniuerſim inſtaurare, non eſt priuatorum hominum, ſed Summorum Pontificum, vel Conciliorum Generalium.

R E G V L A V.

Sacerdotes tenentur imponere Pœnitentibus Satisfactiones grauitati criminum, & Pœnitentium facultati reſpondentes: Alioqui alienorum participes fiunt peccatorum.

HAnc Regulam tradit *S. Cyprianus* Tractatu *De Lapſis*. *Quàm magna* (inquit) *deliquimus, tam granditer defleamus, alto vulneri diligens & longa medicina non deſit, Pęnitentia crimine minor non ſit.*

Ibidem: *Qui peccantem* (inquit) *blandimentis adulantibus palpat, peccandi fomitem ſubminiſtrat; nec comprimit delicta, ſed nutrit. At qui conſilijs fortioribus redarguit ſimul atque inſtruit fratrem, promouet ad ſalutem.* Quos diligo, *inquit Dominus*, redarguo & caſtigo. *Sic oportet & Dei Sacerdotem non obſequijs decipientibus fallere, ſed remedijs ſalutaribus prouidere. Imperitus eſt Medicus, qui tumentes vulnerum ſinus manu parcente contrectat, & in altis receſſibus virus incluſum dum ſeruat, exaggerat. Aperiendum vulnus eſt & ſecandum, & putraminibus amputatis, medelâ fortiore curandum. Vociferetur & clamet licet æger impatiens per dolorem, gratias aget poſtmodum cùm ſenſerit ſanitatem. Emerſit enim, Fratres dilectiſſimi, nouum genus cladis; & quaſi parum perſecutionis procella ſæuierit, acceſſit ad cumulum ſub miſericordiæ titulo malum fallens, & blanda pernicies. Contra Euangelij vigorem, contra Domini ac Dei Legem, temeritate quorumdam laxatur incautis communicatio: Irrita & falſa pax, periculoſa dantibus, & nihil accipientibus profutura. Non quærunt ſanitatis patientiam, nec veram de Satisfactione medicinam. Pęnitentia de pectoribus excuſſa eſt, grauiſſimi extremique delicti memoria ſublata eſt. Operiuntur morientium vulnera: Et plaga lethalis altis & profundis viſceribus infixa, diſſimulato dolore contegitur.*

Eamdem Regulam tradit *S. Ambroſius*, Lib. 1. *De Pęnitentia*, Cap. 2. *Deus diſtinctionem non facit, qui miſericordiam ſuam promiſit omnibus, & relaxandi licentiam Sacerdotibus ſuis ſine vllâ exceptione conceſſit. Sed qui culpam exaggerauit, exaggeret etiam Pęnitentiam. Maiora enim crimina maioribus abluuntur fletibus.*

Eamdem Regulam confirmat Concilium Moguntinum ſub *Rabano*, Canone 31. *Modus* (inquit) *tempuſque Pęnitentiæ peccata ſua confitentibus, aut per antiquorum Canonum inſtitutionem, aut per Sanctarum Scripturarum Auctoritatem, aut per Eccleſiaſticam Conſuetudinem imponi debet à Sacerdotibus. Nam qui pro peccatis grauibus leues quoſdam & inuſitatos imponunt Pęnitentiæ modos, conſuunt puluillos, ſecundùm Propheticum ſermonem, ſub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia ſub capite vniuerſæ ætatis ad capiendas animas.* Quem Canonem repetit Concilium Cabilonenſe Secundum, Canone 38. Libelloſque Pœnitentiales, *Quorum*

ſunt

ſunt certi errores, incerti Auctores eliminari iubet.

Et Concilium Turnnenſe III. Canone 22. Epiſcopis & Presbyteris diligenti cautela pertractandum eſt, qualiter hominibus ſua ſibi delicta confitentibus tempus abſtinendi adſcribant, & iuxta modum peccati Pœnitentibus abſtinentia iudicatur: Quoniam variè ab aliquibus Sacerdotibus & indiſcretè hæc Iudicia proferantur. Ideò neceſſarium nobis videbatur, cùm omnes Epiſcopi ad ſacrum Palatium congregati fuerint, ab eis edoceri cuius Antiquorum Liber Pœnitentialis potiſſimùm ſit ſequendus.

Eumdem Regulam confirmat Concilium Romanum V. ſub Gregorio VII. Canone 5. Falſas (inquit) Pœnitentias dicimus, quæ non ſecundùm Auctoritatem Sanctorum Patrum pro qualitate criminum imponuntur.

Ita Concilium Tridentinum, Seſſione 14. Cap. 8. Debent ergo Sacerdotes Domini, quantùm Spiritus & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & Pœnitentium facultate, ſalutares, & conuenientes Satisfactiones iniungere: Ne, ſi fortè peccatis conniueant, & indulgentiùs cum Pœnitentibus agant, leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.

Ita denique S. Carolus Borromæus, in Inſtructionibus Pœnitentiæ: Cùm hæc Parochus pro prudentia, charitateque ſuâ ſpectabit, tum verò maximè videbit, vt ne pro peccatis grauibus leuiſſimas Pœnitentias imponat: Id quod & Confeſſionibus & Pœnitentibus periculoſum eſt: Cùm id à Sacris Litteris, & à Conciliorum Decretis, & à Sanctorum Patrum Sententiâ alienum ſit. Nam Diuinæ Litteræ, ab ijs qui Pœnitentiam agunt, hoc efflagitant, Vt fructus dignos Pœnitentiæ faciant, vtque ad Dominum conuertantur in ieiunio, & planctu. Et verò qui peccatis grauibus leues quoſdam Pœnitentiæ modos imponunt, hi Con-
„ ſuunt puluillos, ſecundùm Propheticum ſermonem,
„ ſub omni cubito manus, & faciunt ceruicalia, ſub
„ capite vniuerſæ ætatis ad capiendas animas. Immò
„ Concilium Tridentinum docet, Alienorum peccatorum participes fieri eos Confeſſores, qui dum cum Pœnitentibus indulgentiùs agunt, leuiſſima quædam opera pro grauiſſimis delictis iniungunt.

R E G V L A VI.

Satisfactionum impoſitio non ita eſt in arbitrio Sacerdotis poſita, vt in ijs imponendis delictorum grauitatem, & perſonarum conditionem, ſtatumque ſpectare non teneatur.

HAnc Regulam, quæ maior eſt præcedentis explicatio, tradit S. Thomas in 4. Sententiarum, ſiue Supplementi Quæſtione 18 Articulo 3. vbi quærit, Vtrum Sacerdos poſſit ligare & ſoluere ſecundùm proprium arbitrium. Sacerdos (inquit) operatur in vſu Clauium ſicut inſtrumentum & Miniſter Dei; nullum autem inſtrumentum habet efficacem actum, niſi ſecundùm quòd mouetur à principali agente: & ideò dicit Dionyſius in fine Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quòd Sacerdotibus
„ vtendum eſt virtutibus hierarchicis, quomodo Di-
„ uinitas eos mouerit. In cuius ſignum (Matthæi XVI.) ante poteſtatem Clauium Petro traditam ſit mentio de reuelatione Diuinitatis ei factâ; & Ioannis XX. præmittitur poteſtati Remiſſionis Apoſtolis datæ, Spiritûs-Sancti donum, quo filij Dei aguntur. Vnde
„ Si quis præter illum motum diuinum vti ſuâ
„ Poteſtate præſumeret, non conſequeretur effectum, vt Dionyſius dicit. Et præter hoc à diuino Ordine auerteretur, & ſic culpam incurreret. Et quia pœnæ ſatisfactoriæ infligendæ medicinæ ſunt; ſicut medicinæ in arte determinatæ non omnibus competunt, ſed variandæ ſunt ſecundùm arbitrium Medici, non propriam voluntatem ſequentis, ſed ſcientiam Medicinæ: Ita pœnæ ſatisfactoriæ in Canonibus determinatæ non competunt omnibus, ſed variandæ ſunt ſecundùm arbitrium Sacerdotis diuino inſtinctu regulatum. Sicut ergo Medicus aliquando prudenter non dat Medicinam ita efficacem, quæ ad morbi curationem ſufficiat, ne propter debilitatem naturæ maius periculum oriatur; ita Sacerdos diuino inſtinctu motus non ſemper totam pœnam, quæ vni peccato debetur, iniungit, ne infirmus aliquis ex magnitudine pœnæ deſperet, & à Pœnitentia totaliter recedat.

Sancto Thomæ concinit S. Antoninus, 3. P. Tit. 17. Cap. 20. Pro quolibet (inquit) peccato mortali eſſet regulariter ſeptennis Pœnitentia imponenda, vt habetur 22. Quæſt. 1. Can. Prædicandum, in Gloſſa, & 33. Quæſt. 1. Can. Hoc ipſum §. ſequenti, quod ſeruabatur antiquitus. Et iſta ſeptenis Pœnitentia magis vel minùs aſpera ſecundùm maioritatem & minoritatem criminum & circumſtantiarum, & compunctionem erat. Sed hodie omnes Pœnitentiæ ſunt Confeſſoris arbitrio taxandæ, conſideratis circumſtantijs perſonarum & criminum, & huiuſmodi. (Extra, De Pœnit. & Remiſſ. Cap. Deus qui.)

Idem ante S. Antoninum docuit S. Raymundus, in Summa, Lib. 3. §. 41. & ſequentibus, vbi Satisfactionem pro diuerſis criminibus ſecundùm Pœnitentiales Canones imponendam eſſe ait, Nec debere Sacerdotem à forma prædictâ recedere, niſi propter cauſam, & in hoc, inquit, conſiſtit eius arbitrium, ſcilicet pro qua, vel pro quibus circumſtantijs, & quantùm, & quando, poſſit augeri vel minui pœna canonica. Et hæc opinio eſt tutior, licet difficilior.

Id confirmatur ex Synodo Lingonenſi anno 1404. Licet (inquit) pro quolibet peccato mortali eſſet regulariter ſeptenis Pœnitentia iniungenda, quæ deberet imponi magis vel minùs aſpera, prout maioritas vel minoritas, & circumſtantiæ eorum expoſcunt: Tamen hodie omnes Pœnitentiæ Sacerdotis arbitrio ſunt taxandæ, ſiue in quantitate temporis, aut rei, vel modi, ſeu conditionis, conſiderando grauitatem peccati, & circumſtantias temporis, loci, perſonarum, conditionis, & ſtatus earum. Addit, ſatisfactoria opera peccatis commiſſis contraria Sacerdotem ſemper imponere debere. Sacerdotes (inquit) debent ſemper iniungere Pœnitentiam per contrarium peccatori, puta ſuperbo humilem orationem; auaro eleemoſynarum largitionem; acedioſo peregrinationem, & Eccleſiarum frequentationem; guloſo abſtinentiam à cibis & potibus; luxurioſo carnis macerationem, & quandoque loci mutationem; iracundo manſuetudinem, & quòd in corde reprimat fortiter primum motum iræ, & ſic de ſimilibus.

Item ex Synodo Senonenſi anno 1524. In iniungendis (inquit) Pœnitentijs conſiderent Confeſſores peccatum, modum peccandi, tempus, locum, qualiter, & quando, perſonam, qualitatem, & quantitatem culpæ, & Contritionem confitentis.

Item ex Concilio Bituricenſi anno 1584. Tit. De Pœnitentia & eius Partibus, Canone 12. Pœnitentiam (inquit) & Satisfactionem iniungant Sacerdotes, non pro ſuo arbitratu, ſed pro grauitate peccatorum: Habeant tamen rationem Contritionis dum Pœnitentem abſoluunt.

Eamdem Regulam confirmat S. Carolus Borromæus, in Inſtructionibus Sacramenti Pœnitentiæ. Iniunget (inquit) Pœnitentiam pro culpæ & perſonæ ratione: Ita vt ſuperbis humilitatis opera: Carnis voluptatem ſectantibus, ieiunia, abſtinentiam, cilicij geſtationem, aliamque corporis macerationem pro peccati grauitate indicat: In oratione negligentibus, vt ſingulis diebus mane ſaltem & veſpere orationi vacent; feria ſecunda, & alijs certis ferijs pro Defunctis orent; certis item definitiſque diebus deuotè viſitent Stationales, & præcipuè deuotionis Eccleſias & Altaria, præſertim in Quadrageſima & in Aduentu. Mundi pompas, choræas, aliaque opera Satanæ conſectantibus, eam Pœnitentiam imponet, vt in hebdomada mane certis diebus (id quod in ſingulos dies etiam faciendum eſſe grauiſſimè Beatus Chryſoſtomus monet) ſanctâ meditatione ſibi propoſitâ, ſolemnem illam ſponſionem, quam per compatres in Baptiſmo ſanctè fecerunt, redintegrent, intimè Deum precando: In qua precatione firmo ſtabilique animi propoſito ſtatuant, ſe Chriſto Domino adhærere, renunciareque iterum atque iterum ſæculi pompis, operibus tenebrarum, & diabolo imprimis, cui ſe aduerſarios eſſe & profeſſi ſunt, & profitentur perpetuò.

Atque hæc quidem Pœnitentiæ genera à Sanctis Viris accepta, Eccleſiaſticæque Diſciplinæ Interpretibus, pro peccatorum ratione adhiberi poterunt.

Vt Pœnitens veſtium ſericarum vſu, auri ornamento, conuiuiorum apparatu, venatione, aliquo certo tempore abſtineat.

Vt egentibus hominibus cibum ſuppeditet ac miniſtret; pedes item lauet.

Vt peregrinos pro facultatum ratione hoſpitio excipiat.

Vt in publica domo hoſpitali, locòue pio aliquot dies operam nauet.

Vt

Digitized by Google

Vt viſitet qui in carcere ſunt, eoſdem conſoletur, & eùm per facultates poteſt, alat certo præſtituto tempore.

Vt ſe per aliquot dies in Monaſterium aliquod, aliumue ſemotum locum abdat, vbi Pęnitens viuat.

Vt aliquot diebus carne, aut vino item abſtineat.

Vt certis diebus, præſertim feria quarta, ſexta, & Sabbato ieiunet: Vel etiam veſcatur ſolùm pane, & aquæ potu vtatur.

Vt certo aliquo tempore non equitet.

Vt, ſi facultates ſuppetunt, certam pecuniæ, aut frumenti, aut vini quantitatem in eleemoſynam pauperibus Chriſti conferat.

Vt genibus flexis, aut etiam brachijs extentis in modum crucis, certo tempore, & horâ præfinitâ, ante Crucem, aliamue Sacram Imaginem in Eccleſia oret.

Vt humi aliquandiu iaceat, cubetue.

Vt flagella certis præſcriptis diebus ſibi adhibeat.

Vt cilicium aliquot dies induat.

Vt religioſam aliquam peregrinationem ſuſcipiat, ſanctéque conficiat.

Vt ſtatos Pſalmos Pęnitentiales, aliaſque pęnitentiales preces piè recitet aliquot dierum ſpatio.

Vt certas Eccleſias, puta Stationales, vel præcipuæ deuotionis viſitet.

Monet inſuper *S. Carolus* vt Sacerdos in peccati grauitate perpendat, quoties commiſſum ſit: *Nam ſi quis in eodem peccati genere ſæpius offenderit, dignus eſt qui grauiori pęnâ afficiatur.*

Et in Inſtructionibus Confeſſorum: *Faciat* (inquit) *vt impoſita Pœnitentia peccatis reſpondeat. Ita pro peccatis luxuriæ, iniungantur ieiunia, vigiliæ, peregrinationes, cilicij vſus, aliaque huiuſmodi corpori macerando propria. Pro auaritiæ peccato, præter debitas reſtitutiones, eleemoſynæ pro cuiuſque facultatibus imponantur. Sanandæ ſuperbiæ, alijſque peccatis ſpiritualibus oratio adhibeatur, qua coram Deo vires & vigor acquiruntur, quibus his peccatis obſiſtatur. Pro negligentia rerum Chriſtianarum quas ignorant, Conciones audient, & per aliquod tempus Doctrinæ Chriſtianæ Scholas frequentent. Indeuotis & tepidis iuuabit imponere, vt Eccleſias, Diuinaque Officia, oraturi ſæpius adeant.*

REGVLA VII.

Confeſſarius Canones Pœnitentiales noſſe debet, & iuxta eos Pœnitentiam imponere, ſeruatis prudentiæ regulis, habitaque ratione conditionis & diuerſitatis perſonarum, alijſque circumſtantijs, & maximè contritionis Pęnitentium.

HÆc Regula traditur à *S. Cęleſtino* 1. Pontifice Maximo Epiſtolâ 3. *Nulli* (inquit) *Sacerdotum ſuos liceat Canones ignorare, nec quicquam facere quod Patrum poſſit Regulis obuiare.*

A Concilio Pariſienſi Sexto Lib. 1. Cap. 32 *Quoniam* (inquit) *multi Sacerdotum partim incuriâ, partim ignorantiâ, modum Pęnitentiæ reatum ſuum confitentibus, ſecus quàm Iura Canonica decernant, imponunt, vtentes ſcilicet quibuſdam Codicillis contra Canonicam Auctoritatem ſcriptis, quos Pœnitentiales vocant: Et ob id non vulnera peccatorum curant, ſed potiùs fouentes palpant, incidentes in*
Ezech. 13. „ *illud Propheticum:* Væ qui conſuunt puluillos ſub
„ omni cubito manus, & faciunt ceruicalia ad decipien-
„ das animas: *Omnibus nobis ſalubriter in commune viſum eſt, vt vnuſquiſque Epiſcoporum in ſua Parochia eoſdem erroneos Codicillos diligenter perquirat, & inuentos igni tradat, ne per eos vlteriùs Sacerdotes imperiti homines decipiant. Sacerdotes porrò, qui aut muneris, aut amoris, aut timoris, aut certè fauoris causâ, tempora modumque Pęnitentiæ ad libitum Pœnitentium indicunt, audiant quid Dominus per Ezechielem Prophetam terribiliter dicat:* Hęc
Ibidem. „ dicit Dominus Deus: Quia locuti eſtis vana, & vidi-
„ ſtis mendacium: Ecce ego ad vos, ait Dominus Deus:
„ Et erit manus mea ſuper Prophetas qui vident vana,
„ & diuinant mendacium: In concilio Populi mei non
„ erunt, & in ſcriptura domûs Iſrael non ſcribentur, nec
„ in Iſrael ingredientur, & ſcietis quia ego Dominus
„ Deus. Eò quòd deceperint Populum meum dicen-
„ tes: Pax, pax, & non eſt pax. *Et poſt non multa:* Cùm
„ caperent animas Populi mei, viuificabant animas
„ eorum, & violabant me ac populum meum propter
pugillum hordei, & fragmentum panis, vt interfice- “
rent animas quæ non moriuntur, & viuificarent ani- “
mas quæ non viuunt, mentientes populo meo credenti “
mendacijs. *Presbyteri etiam imperiti ſolerti ſtudio ab* “
Epiſcopis ſuis inſtruendi ſunt, qualiter & confitentium peccata diſcretè inquirere, eiſque congruum modum ſecundùm Canonicam Auctoritatem Pęnitentiæ nouerint imponere. Quoniam hactenus eorum incuriâ & ignorantiâ multorum flagitia remanſerunt impunita: Et hoc ad Animarum ruinam pertinere, dubium non eſt.

Eamdem Regulam tradit *Iſaac* Lingonenſis Epiſcopus, Canonum ſuorum Pœnitentialium Tit. t. Cap. 39. hunc in modum concludens: *Qualis verò peccatis adhibenda ſit medicina, ſecundùm Canonum authenticorum, & Sanctorum Patrum eſſe debet inſtitutionem, & non ſecundùm placitum hominum, ſed ſecundùm Dei voluntatem. Nec in hac parte voluntas aut gratia hominis ſectanda eſt, ſed voluntas Dei in omnibus exquirenda, quatenus dignis precibus & pęnitudine dignâ placare poſſit omnipotentis Dei vindictam, quam ſuo vitio prouocauit.*

Quod autem habenda ſit ratio conditionis & diuerſitatis peſonarum, aliarumque circumſtantiarum, & maximè contritionis, idem Præſul docet Cap. 29. *Tempora* (inquit) *pęnitudinis, habitâ moderatione & arbitrio ſunt conſtituenda, prout conuerſorum animos Sacerdotes viderint eſſe deuotos. Pariter etiam habentes ætatis ſenilis intuitum, & periculorum quorumcumque aut ægritudinum reſpicientes neceſſitates.* Quod ſumptum eſt ex Epiſtolâ *S. Leonis* ad *Nicetam*, & refertur etiam in Collectione Gratiani, Cauſa 26 Quæſt. 7. Can. *Tempora*.

Eamdem Regulam tradit *S. Carolus Borromæus* in Inſtructionibus Pœnitentiæ: *Pœnitentis* (inquit) *culpas graues perpendenti ſibi ob mentis oculos proponet Canones Pœnitentiales, qui tamen & ſibi, & pœnitenti quoque afferant, quò videant quemadmodum pro peccati ratione, Pęnitentia imponenda & ſuſcipienda ſit. Eorum Canonum tamen Pœnitentias, vt tempora ferunt, pro charitate & prudentiâ ſuâ minuet, prout peccati & peccatoris circumſtantiæ requirent: In quibus rationem etiam habebit contritionis eius qui peccauit. Demonſtrabit tamen ijs qui grauiùs peccarint (quò magis ſcelerum ſuorum magnitudinem agnoſcant) quanta ipſis Pœnitentia ex Canonum Regulis imponenda eſſet: Nec verò putent ſua peccata leuia eſſe, quia parua illis Pœnitentia data eſt: Sed hoc factum eſſe, ne eam, quæ pro culparum ratione iniungenda erat, deſerant cum periculo ſalutis ſuæ. Proinde Pęnitentes ideò hortandi erunt, vt præter Pęnitentiæ opera impoſita, plura etiam alia præſtare conentur.*

Idem in Inſtructionibus Confeſſorum: *Sacerdos* (inquit) *Canones Pęnitentiales conſulet, quibus licèt cum prudentiâ, diſcretione, & modo, pro Pęnitentis contritione, qualitate, ſtatu, alijſque circumſtantiis vti debeat, obſeruandi tamen ſunt, ita vt iuxta eos quaſi traditam ſibi Regulam Sacerdos ſe gerat, prout expedire ei viſum fuerit. Et quando Pęnitentiam Canonibus antiquis præſcriptam non imponet, eam tamen Pęnitenti ſignificabit, vt ad contritionem eum moueat, & leuiorem iniunctam Pęnitentiam ipſe ardentiùs exequatur; motus ſcilicet ex hodiernæ Eccleſiæ benignitate, quâ antiquioris Diſciplinæ rigor mitigatur.*

His conſonum eſt Concilij Bituricenſis Decretum anno 1584. Tit. *De Pęnitentia & eius partibus*, Canone 9. *Sacerdotes* (inquit) *Canones Pęnitentiales diſcant, vt modum & rationem Pęnitentiæ iniungendæ meliùs intelligant.*

Id confirmat *Gullielmus Parienſis*, Tractatu *De Sacramento Pęnitentiæ*, Cap. 20. *Cùm* (inquit) *in arbitrio Confeſſoris & voluntate Pęnitentialem ſatisfactionem poſitam eſſe dicamus; dicimus conſequenter, quòd in bona fide ipſius hoc poſitum eſt. Hoc autem exigit bona fides, vt conſulantur Periti Iuris cęleſtis atque diuini, vel Scripta Sanctorum atque prudentium de Pęnitentia atque iniunctione, vbi Confeſſori propria peritia non ſufficit: & quod debitâ deliberatione atque conſilio Pęnitenti iniunxit, hoc miſericors Deus tanquam gratam Satisfactionem, & ſacrificium reconciliationis ſeu propiationis à Pęnitente ſuſcipit. Si enim ne erretur in iudicio, quo de agro vel fundo, vel de alia re temporali agitur, tantopere conſuluntur Libri Legum ac Iudiciorum ſæcularium, atque ſolicitè examinatur factum, de quo vel per quod iudicandum eſt, tanta circumſpectione cogitatur, deputatur, circumſpicitur, atque*

pro-

Digitized by Google

pronunciatur otiam in ſcriptis Sententia: Quantò magis ſimilia omnia facienda ſunt in hoc iudicio ſpirituali? Et qui minori diligentiâ vteretur in iſto iudicio, quàm in iudicio ſæculari, manifeſtè negligens eſſet, & iniquus atque infidelis Iudex.

Id confirmat *S. Antoninus*, 3. P. Tit. 17. Cap. 21. *Quamuis* (inquit) *Pęnitentię iniungendę à Confeſſore Pęnitentibus hodie ſint arbitrariæ, & ad arbitrium Iudicis, id eſt, Confeſſoris imponendæ, vt habetur 26. Quæſt. 7. Can.* Tempora, & De Pœnitentia *Diſt. 1. Can.* Menſuram. *Et hanc opinionem approbat conſuetudo, & generaliter hoc ſeruatur, vt dicit Hoſtienſis in Summa, Tit. De Pęnit. & remiſſ. Tamen vt Sacerdos circa huiuſmodi diſpenſationem cautiùs arbitretur, notandi ſunt caſus in quibus per Canones certæ Pœnitentiæ imponuntur. Nam & Canones Pœnitentiales tenetur ſcire Sacerdos, aliàs vix in eo nomen Sacerdotis conſtabit.* 38. *Diſt.* Can. *Quæ ipſis.*

Denique Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. §. 113. & 114. *In irroganda* (inquit) *Satisfactionis pœna, Sacerdotes nihil ſibi ſuo arbitratu ſtatuendum eſſe; ſed omnia iuſtitiâ, prudentiâ, & pietate dirigenda exiſtimabunt. Atque, vt hac regulâ peccata metiri videantur, & Pœnitentes ſcelerum ſuorum grauitatem magis agnoſcant, operæ pretium erit interdum eis ſignificare, quæ pœnæ quibuſdam delictis ex veterum Canonum pręſcripto, qui Pęnitentiales vocantur, conſtitutæ ſint. Igitur vniuerſæ Satisfactionis modum culpæ ratio temperabit.*

R E G V L A VIII.

In Pęnitentialium Canonum moderatione iuſtitiam, prudentiam, pietatem, charitatem ſingularem Sacerdotes adhibere debent, ita vt nimiam ſeueritatem, æquè ac nimiam lenitatem deuitent.

HAnc Regulam tradit Trullana Synodus, Canone vltimo. *Oportet* (inquit) *eos qui ſoluendi & ligandi poteſtatem à Deo accepere, peccati qualitatem conſiderare, & eius qui peccauit ad conuerſionem promptum ſtudium, & ſic morbo conuenientem afferre medicinam: Ne ſi in vtroque immoderatione vtantur, ab eius, qui laborat, ſalute excidant. Non enim ſimplex eſt morbus peccati, ſed varius & multiformis, & multas incommodi propagines germinans; ex quibus malum multum diffunditur, & vlteriùs progreditur, donec viribus Medentis conſiſtat. Quare qui Medicinæ ſcientiam in Spiritu profitetur, oportet eum primùm eius qui peccauit, affectionem conſiderare; & ſiue vergit ad ſanitatem, ſiue contra, proprijs moribus prouocat in ſe morbum, aſpicere; quomodo eius quæ intercedit vitæ rationis conuerſioniſque curam gerat: & ſi Artifici non reluctatur, & vlcus animæ auget per impoſitorum medicamentorum adiectionem: & ſic miſericordiam prout dignus eſt, impertiri. Omnem enim rationem init Deus, iſque cui Paſtoralis traditus eſt Principatus, vt errantem ouem reducat; & ei, quod eſt à ſerpente vulneratum, medeatur; & neque per deſperationis præcipitia impellat, nec ad vitæ diſſolutionem & contemptum fręna relaxet: Sed vnâ quidem omninò ratione, ſiue per acriora & aſtringentia, ſiue per molliora & leniora medicamenta affectioni reſiſtat, & ad vlceris obductionem annitatur, fructus Pęnitentiæ examinans, & ſapienter diſpenſans & gubernans hominem, qui ad ſuperiorem illuminationem vocatur. Nos enim vtraque ſcire oportet, & quæ ſunt ſummi Iuris, & quæ Conſuetudinis. In ijs autem, qui extrema non admittunt, ſequi formam traditam, quemadmodum Sanctus docet Baſilius.*

Id confirmat Epiſtolâ *Nicephori Carthophylacis* ad *Theodoſium Monachum*, Lib. 5. Iuris Orientalis edita: *Adhærendum eſt ijs* (inquit) *quæ ſynodicè promulgata & confirmata ſunt: Deinde etiam ex perſonarum, & temporum, eorumque qualitate, correctionis diſpenſatio facienda, magno Baſilio id permittente. Cæterùm tua virtute illud indignum eſt, quod dicis, Homines ne auditu quidem Canonica Præcepta ferre. Qui enim ea non admittunt, nullomodo ſunt Chriſtianarum partium, ob eamque cauſam non ſeuerè & ſine conſolatione his tibi erit vtendum, ſed benignè, & facili Diſciplinâ.*

Hæc Regula confirmatur ex *Innocentio III.* Extra, *De Pęnitentijs & Remiſſionibus*, Cap. *Deus qui*, cuius hæc ſunt verba: *Cæterùm cùm Pęnitentia non tam ſecundùm quantitatem exceſſus, quàm Pęnitentis contritionem, per diſcreti Sacerdotis arbitrium ſit moderanda, penſata qualitate perſonæ, ſuper fornicatione, adulterio, homicidio, periurio, & alijs criminibus, conſideratis circumſtantijs omnibus: competentem Pęnitentiam delinquentibus imponatis, prout ſaluti eorum videritis expedire.*

Item ex Synodo Lingonenſi anno 1304. celebratâ: *Caueant Sacerdotes* (inquit) *ne grauent Pęnitentes per difficiles vel oneroſas Pęnitentias: Sed eas imponant, quas putant poſſe & velle Pęnitentem portare, ne deteriùs contingat peccare Pęnitentiam non adimplendo, etiamſi non deberent iniungere niſi vnum* AVE MARIA. *Debent enim ſufficere Sacerdoti, ſi Pęnitentem liberatum videat ab offenſa, & pęnam mittat ad Purgatorium, licet eumdem Pęnitentem liberatum à culpa ad Paradiſum non tranſmittat.*

Ibidem: *Omninò caueant Sacerdotes, ne Pęnitentes dimittant recedere deſperatos, propter grauitatem Pęnitentiæ, quantumcumque grauia commiſerint peccata. Caueant etiam Sacerdotes, ne per Pęnitentias quas iniungunt, faciant præiudicia, vel anus alicui alteri quàm Pęnitenti. Putà, non iniungant marito quod ſit in onus vxoris, vel è contra, & ſic de ſimilibus.*

Item ex Synodo Senonenſi anno 1524. *In iniungendis* (inquit) *Pęnitentijs, conſiderent Confeſſores peccatum, modum peccandi, tempus, locum, qualiter, & quando, perſonam, qualitatem, & quantitatem culpæ, & Contritionem confitentis; & non iniungant nimis magnas Pęnitentias, neque graues & duras, ſed moderatas, dicendo: Nimis parua eſt iſta Pęnitentia, ſed quicquid boni vltra feceris, hoc tibi valeat in remiſſionem peccatorum, & quantum poteris abſtineas à peccato. Si Pęnitens recuſet Pęnitentiam propter eiuſdem difficultatem, debet Sacerdos aliam mitiorem imponere, & nihilominus Pęnitentem abſoluere.* Idem habent Statuta Synodalia Eccleſiæ Trecenſis.

Hanc Regulam pariter confirmat Synodus Pariſienſis anno 1557. celebrata, ſub *Euſtachio Du Bellay* Regiæ Vrbis Epiſcopo, Tit. 29. *Satisfactionis partes ſunt, oratio, ieiunium, eleemoſyna; quæ tamen ratione habitâ, iuxta horum qui confitentur vires, & delicti magnitudinem, Confeſſarius imperet. Et qui vicem Domini tam miſericordis & clementis tenet, ne ſit erga Pœnitentes durus ac difficilis, neue grauius pondus humeris confitentium, & fortè impar imponat.*

Concilium quoque Remenſe anno 1583. Tit. *De Pęnitentia*, §. 4. *Vt autem* (inquit) *iniunctæ pœnæ ſatisfacere valeant Pęnitentes, Sacerdos non ſe præbeat nimis ſeuerum, neque tamen ita lenem, vt pœnæ contemptu ad rurſum peccandum Pęnitentem potiùs inuitet, quàm ad nouæ vitæ genus ineundum.* Idem confirmat *S. Thomas*, Quodlibeto 3. Quæſt. 13. A. 1. *Videtur ſatis conueniens* (inquit) *quod Sacerdos non oneret Pęnitentem graui pondere Satisfactionis: Quia ſicut paruus ignis à multis lignis ſuperpoſitis de facili extinguitur, ita poſſet contingere quòd paruus affectus Contritionis in Pęnitente nuper excitatus, propter graue onus Satisfactionis extingueretur, peccatore totaliter deſperante. vnde melius eſt quòd Sacerdos Pœnitenti indicet quanta Pęnitentia eſſet ipſi iniungenda, & iniungat nihilominus aliquid quod tolerabiliter ferat; ex cuius impletione aſſueſcat, vt maiora impleat.*

Idem confirmat *S. Raymundus* Lib. 3. §. 49. *Si dicit ſe pęnitere de peccatis, & proponit de cætero abſtinere, cùm allegans fragilitatem recuſat Satisfactionis aſperitatem, debet Sacerdos primò ipſum inducere, vt animum habeat paratum ad omnem Satisfactionem, oſtendendo ſibi magnitudinem peccatorum, quot & quanta bona amiſit propter iſta peccata, quæ omnia recuperabit per Pęnitentiam. Oſtendat etiam quantam pęnam ſuſtinuit Adam, & totum genus humanum vſque in finem ſæculi, tantummodo quia guſtauit de pomo ligni vetiti; quanta ergo pęna debetur tantis quæ tu commiſiſti? Si non poteſt eum ad hoc inducere, imponat ei talem Satisfactionem cum voluntate ſua, quam vtiliter poſſit portare, ne fortè poſtea frangendo, deteriùs peccet. Inuitant nos ad hoc multa, primò exemplum Domini, qui numquam legitur grauem Pęnitentiam iniunxiſſe, Ioannis VIII.* Vade, & ampliùs noli peccare. *Item Ioannes Chryſoſtomus ſuper illum locum,* Alligant onera grauia & importabilia: *Si* ERRA-“ [Auctor Operis]
MVS *medicam Pœnitentiam imponentes, nonne me-* “

lius

Digitized by Google

Imperfecti in Matth. ſub nomine S. Chryſoſtomi laudatus à S. Raymundo, Homil. 43.

lius eſt propter miſericordiam rationem reddere, quam propter crudelitatem? 26. Quæſt. 7. *Can.* Alligant. *Item in Euangelio:* Nolite mittere vinum nouum in vtres veteres, *&c. Ad hoc autem præcisè laboret, vt peccator cauſas & radices remoueat, & omnem occaſionem peccandi pro poſſe tollat. Item ſi non poteſt gaudere Sacerdos de omnimoda eius purgatione, gaudeat ſaltem quia ipſum liberatum à gehenna ad Purgatorium poſſit transmittere.*

Et §. 55. *Quia ſolius Dei eſt, quem, vt ait Auguſtinus, nec peccati qualitas, nec peccantis fallit affectus, videre Contritionis cuiuslibet inteſionem pariter & menſuram, Diſpenſatores Eccleſiæ, quibus non eſt datum occulta cordium cognoſcere, debent vigilanti ſtudio ad hoc intendere, vt per circumſtantias, & ſigna exteriora interim maiorem vel minorem deprehendant intenſionem doloris, & ſecundùm hoc maiorem vel minorem Satisfactionem iniungant.*

Cum Sanctis *Thoma* & *Raymundo* ſentit *Antoninus* 3. P. Tit. 16. Cap. 20. docens ſine cauſa legitima non eſſe dimittendas Pœnitentias antiquis Canonibus præſcriptas. *Eſt autem* (inquit) *ſatis rationabilis cauſa non dandi huiuſmodi Pęnitentias indiſpoſitio Pœnitentium, etiam quia non ſufficeret aliquando tempus vitæ. Nam vt dicunt Raymundus & Hoſtienſis, debet Confeſſor dare talem Pęnitentiam, quam credat veriſimiliter illum implere, ne ipſam violando deteriùs ei contingat. Quòd ſi magna peccata commiſit, & dicit ſe pęnitere, ſed non poſſe aliquam duram Pęnitentiam agere, animet eum ad hoc Confeſſor, oſtendendo ei grauitatem peccatorum, & per conſequens pęnarum, & Pęnitentiarum ſibi propterea debitarum; & ſic tandem iniungat ei Pęnitentiam quam libenter ſuſcipiat. Et ſi Sacerdos non poteſt gaudere de omnimoda purgatione eius, ſaltem gaudeat quòd liberatum à gehenna tranſmittit ad Purgatorium. Itaque (vt inquit Hoſtienſis) Confeſſor nullo modo debet permittere peccatorem deſperatum recedere à ſe,* 16. *Quæſt.* 6. *Can.* Presbyter: *Sed potiùs imponat ei vnum* PATER NOSTER, *vel aliud leue, & quòd alia bona quæ fecerit, & mala quæ tolerauerit, ſint ei in Pęnitentiam. Concordat Thomas. Hoc tamen ſanè intellige: Videlicet, quia ſi aliàs ipſum pęnitet, & paratum dicit ſe facere quod debet, ſed onus Pęnitentiæ dicit non poſſe ſufferre, tunc propter hoc, quantumcunque deliquerit, non debet dimitti ſine Abſolutione, ne deſperet. Et dicit Petrus de Palude, quòd debet Confeſſor, cum minorem Pęnitentiam debito imponit, innoteſcere ei, quòd illa impoſita non eſt condigna, ne decipiatur putans ipſam ſufficere: Sed quòd deberet pro quolibet mortali ſeptennem agere Pęnitentiam, quàm ſi hic non faciet, luet in Purgatorio. Si tamen crederet per iſtam declarationem illum incidere in deſperationem, non debet hoc dicere.*

Et infra: *Imponendo Pęnitentias, ne vileſcat Auctoritas Eccleſiæ, arbitretur Confeſſor, & ne poteſtas clauium contemnatur.* De Pœnitentia, Diſt. 2. Can. *Sunt qui arbitrantur.* 50. Diſt. Can. *Abſit* & Can. *Si quis præpoſtera.* Et *Minus malum eſt, ſi parè contingat errare dando nimis paruam, quàm dando nimis magnam.*

Hanc Regulam ſuo etiam ſuffragio & approbatione munit *S. Carolus Borromæus*, in Inſtructionibus Pœnitentiæ. *In Pęnitentiâ imponendâ* (inquit) *adhibebit & prudentiam, & pietatem, & iuſtitiam. Habebit rationem ſtatus, conditionis, ſexus, ætatis. Videbit ne ei, qui in alienа poteſtate eſt, eam Pęnitentiam iniungat, quâ vel præiudicium afferatur illius iuri, qui Pęnitentem in poteſtate habent; neue eam, quâ vel occaſio detur ſpiritualis ruinæ, vel Pęnitentis, alteriuſue peccatum detegi, vel aliquod ſcandalum ſuboriri, vel ipſe Pęnitens nimiùm deterreri, remiſſuſue & tepidus reddi poſſit. Quamobrem talem imponet, qualem ab eo præſtari poſſe iudicet. Proinde aliquando, ſi ita expedire viderit, illum interroget, an poſſitne dubitet Pęnitentiam ſibi iniunctam peragere: Alioquin enim mutabit, aut minuet. Conſiderabit item animum mentemque Pęnitentis, ac fletum, gemitum, & lacrymas intimi doloris indices.*

Et in Inſtructione Confeſſorum: *Pro imponenda Pęnitentia prudens eſſe debet Confeſſor; nec ita leuem adhibeat, vt Clauium poteſtas inde contemnatur, & ipſe peccatorum alienorum euadat particeps; nec ita etiam grauem aut diuturnam, vt Pęnitentes ei obſequi recuſent, aut acceptum ex integro non exequantur.*

Eamdem Regulam tradit *S. Franciſcus Saleſius*, in Monitis ad Confeſſariorum Inſtructionem editis, Cap. 8. Monet quippè Confeſſarium ab impoſitione Pœnitentiæ antiquis Canonibus præſcriptæ abſtinere poſſe, ſi Pœnitentem ad eam implendam paratum non videat: & conſultiùs facturum, ſi tunc leuiorem Satisfactionem illi imponat: Cùm vt plurimùm expediat magis cum Pęnitentibus benignè & amanter agere (ita tamen vt in peccatis non adulentur) quàm durè & asperè illos tractare. Operæ tamen pretium eſſe vt ſignificet Pœnitenti, maiorem ipſi Pœnitentiam, ſpectata peccatorum grauitate imponi debere, ſi ſummo iure cum ipſo ageretur, vt præſcriptam Satisfactionem humiliùs & feruentiùs impleat.

REGVLA IX.

Non ſemper peccat Sacerdos qui pro graui peccato leuiorem Pęnitentiam imponit.

HAnc Regulam tradit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum.* Diſt. 20. Quæſt. 1. Articulo 2. Quæſtiuncula 2. ad tertium: *Sacerdos* (inquit) *minorem condigno Pęnitentiam iniungens, non ſemper peccat, tum quia non poteſt determinatè quantitatem pęnæ debitæ cognoſcere, quamuis aliquando propriè conſideratis Regulis Patrum determinare poſſit; tum quia quandoque etiam ex induſtria minorem Pęnitentiam imponens, plus prodeſt Pęnitenti quàm noceat, qui fortè magnitudine pęnæ poſſet à Pęnitentia peragenda impediri propter debilitatem virtutis adhuc in eo de nouo recuperatæ: Et ideò negligit minus damnum, vt maius euitet: Et iterum paulatim confortatus in eo diuinus Amor ad plura Pęnitentiæ opera peragenda ipſum incitabit propria ſponte, quàm Sacerdos eidem ſecundùm quantitatem peccatorum iniungere potuiſſet.*

REGVLA X.

Pro minori peccato grauior quandoque Pęnitentia imponenda eſt.

ITa enim quandoque poſtulat ſpiritualis Medicinæ ratio, *Vel quia peccato vnius difficiliùs poteſt reſiſti quàm peccato alterius; ſicut iuueni pro fornicatione imponitur maior Pęnitentia quàm ſeni, quamuis minùs peccet: Vel quia in vno peccatum eſt pericoloſius, ſicut in Sacerdote, quàm in alio: Vel quia multitudo magis prona eſt ad illud peccatum; & ideò per pęnam vnius alij ſunt exterrendi,* (inquit *S. Thomas* in 4. *Sententiarum*, Diſt. 20. Quæſt. 1. Articulo 2. Quæſtiuncula 2.)

REGVLA XI.

Ægrotis ſignificanda eſt Pęnitentia, quam implere tenentur, ſi conualuerint, eâque interim impoſitâ, quam in eo ſtatu facilè poſſint implere, ſunt abſoluendi.

HÆc Regula traditur Causâ 26. Quæſt. 7. Canone *Ab infirmis*, qui ex *Theodori* Cantuarienſis Archiepiſcopi Pœnitentialis ſumptus eſt. *Ab infirmis* (inquit) *in periculo mortis poſitis per Presbyteros pura inquirenda eſt Confeſſio peccatorum: Non tamen illis imponenda quantitas Pęnitentiæ, ſed innoteſcenda: & cum amicorum orationibus, & eleemoſynarum ſtudijs pondus Pœnitentiæ ſubleuandum: & ſi fortè migrauerint, ne obligati à Communione & conſortio veniæ fiant alieni. A quo periculo ſi diuinitus erepti conualuerit, Pœnitentiæ modum à Sacerdote ſibi impoſitum diligenter obſeruet.*

Idem confirmat *S. Carolus Borromæus* in Inſtructionibus de Viſitatione & Cura Infirmorum. *Pęnitentiam* (inquit) *ne ideò nimis leuem imponat quòd iuſta ab homine iacente non poſſit præſtari; ſi probabile ſit quòd conualeſcet, & tunc præſtare poterit, quod non potuerat iacens. Quod ſi credibile ſit eum non ampliùs ſurrecturum, rationes Pęnitentiæ iuſtæ eliget, quæ poſſint præſtari, à iacente; veluti magnam eleemoſynam pro facultatum modo. Suadebit verò ſemper, vt morbi afflictiones Pęnitentiæ loco libenter accipiat, Dominoque pro peccatis ſuis offerat.*

REGV-

Digitized by Google

REGVLA XII.

In peccatorum remedia Satiſfactiones quaſdam imponere conuenit ſubitò poſt peccatum peragendas.

HAnc Regulam tradit S. *Carolus Borromæus* in Inſtructionibus Confeſſorum. *In peccatorum* (inquit) *remedia imponantur Pœnitentiæ ſubitò poſt peccatum peragendæ, vt blaſphemi, verbi gratiâ, terram oſculentur, aut eleemoſynas erogent, aut breuem recitent orationem. Alijs peccare ſolitis, vt quauis hebdomada, aut pro ſingulis diebus, vt illis ſuauiter ſuaderi poterit, confiteantur; ſicque alia adhibeant remedia, quibus à peccatis abſtineant. Item his qui legere nouerint, pro neceſſitate diſtribuantur folia, in quibus habentur remedia pro peccatis communioribus, luxuriâ ſcilicet & blaſphemiâ, & inter alias Pœnitentias imponatur, vt hæc legant toties per menſem aut hebdomadam; plus aut minùs, prout neceſſum fuerit, vſque ad proximam Confeſſionem, aut donec ea memoriter didicerint.*

REGVLA XIII.

Satiſfactiones intricatas, & ex varijs operum generibus, aut diuerſarum orationum magno numero compoſitas, Confeſſarium Pœnitentium vulgo imponere non expedit.

COnſilium eſt S. *Franciſci Saleſij* in Monitis pro Confeſſariorum Inſtructione ſcriptis, cap. 8. hâc ratione fultum, quòd illa diuerſarum orationum congeries, aut piorum operum varietas obliuionem Pœnitentiæ impoſitæ inducat, indéque anxietatem & ſcrupulos pariat in animis Pœnitentium. Deinde remittitur ac tepeſcit plerumque deuotio, dum Pœnitens magis cogitat quas orationes recitare, vel quid agere debeat, & quo die, quàm attendat ad preces ipſas quas fundit, aut ad opera ipſa quæ facit.

REGVLA XIV.

Sacerdos qui eleemoſynas, vel Miſſas in Satiſfactionem imponit, nec ſibi, nec Eccleſiæ ſuæ, aut Monaſterio eas applicare poteſt, aut applicandas committere. Idemque in rerum incertarum Reſtitutione, Votorum commutatione, & alijs huiuſmodi obſeruandum eſt.

HAnc Regulam plurima Concilia tradunt, ſcilicet Eboracenſe Anno 1195. Canone 3. *Prohibemus* (inquit) *ne Sacerdos Laico ad Pœnitentiam venienti obtentu cupiditatis iniungat, vt Miſſas faciat celebrari.*

Synodus Senonenſis anno 1524. *Caueat Confeſſor, ne de reſtitutionibus faciendis aliquid ſibi, ſeu ad vtilitatem ſuam vel ſuorum retineat, ne per hoc Pœnitentes à reſtitutione retrahantur, & etiam ne ipſi non Pœnitentiarij, ſed fraudulenti conſiliarij videantur: Sed omnia in eleemoſynas, vbi fuerit maior indigentia, expendantur: Nec vllus Sacerdos præſumat celebrare Miſſas, quas in Pœnitentia iniunxerit.*

Odo Pariſienſis Epiſcopus in Synodo: *Nullus* (inquit) *Miſſas, quas iniunxerit, celebret.*

Statuta Synodalia Eccleſiæ Ligonenſis: *Quando Sacerdotes iniungent Pœnitentias de faciendo celebrari Miſſas, vel dicere aliquas orationes, vel dando pecunias, aut alias res pro eleemoſyna, non inducant ipſi Sacerdotes, quòd ſibi dentur pecuniæ, vel aliæ res pro præmiſſis faciendis, niſi Pœnitentes proprio motu, abſque perſuaſione Sacerdotis, vellent per Sacerdotem fieri.*

Statuta Synodalia Eccleſiæ Trecenſis: *Cauere debent tam Epiſcopus quàm Confeſſor, ne de reſtitutionibus faciendis aliquid retineant, ne ex cauſa Pœnitens à reſtitutione retrahatur: & ne ipſi non Pœnitentiarij Eccleſiaſtici, ſed fraudulenti conſiliarij videantur; ſed omnia in eleemoſynas, vbi fuerit maior indigentia, expendantur. Nullus Sacerdos Miſſas, quas iniunxerit, audeat celebrare, ne credatur ipſas iniunxiſſe propter lucrum.*

Synodus Carnotenſis anno 1526. *Prohibemus, ne de bonis & vagis reſtitutionibus Confeſſores aliquid ad ſuam, vel ſuorum vtilitatem, prætexta diuini ſeruitij, vel aliàs retineant: Sed reſtituta, ſi ſexaginta ſolidorum ſummam non excedant, diſtribuant infrà menſem in eleemoſynas, vbi maior erit neceſſitas. Quòd ſi maior ſexaginta ſolidis reſtitutio ſit, deferatur ad Nos, aut Officialem noſtrum, vt in ſimiles vſus conuertatur, & non in aliam quampiam cauſam. Item vt in Sacramento Pœnitentiæ committendi abuſus ſuſpicio tollatur, diſtrictè inhibemus ſub pœna Suſpenſionis, ne illas Presbyteri celebrent Miſſas, quas in Confeſſione iniunxerint celebrandas.*

Synodus Pariſienſis anno 1557. *Si quis Confeſſarius Miſſas iniunxerit, caueat ipſe eas celebrandas recipere.*

Concilium Mediolanenſe 3. tit. 8. De ijs quæ ad Pœnitentiæ Sacramentum pertinent. *Si Pœnitentibus Pœnitentia præſcribenda eſt aliqua pecuniæ ratione, ne ſibi Sacerdotes Confeſſarij eam pecuniam, ſed locis pijs attribui curent, vt in officia operáque pietatis erogetur: Neque verò huius pecuniæ diſtribuendæ curam ipſi vllo planè modo ſuſcipiant. Neque præterea ſibi dari curent, ſi quid eleemoſynæ causâ Pœnitenti erogandum eſt in Miſſæ Sacros Ritus faciendos.*

Concilium Mediolanenſe IV. ſub eodem Titulo, vetat *Ne capſulæ, loculiue, colligendæ eleemoſynæ causâ, ſiue Confeſſarij vſui, ſiue Eccleſiæ vtilitati ea ſit, ac ne ob pium quidem vllum aliud opus, loco Confeſſionalibus proximo, nedum ipſi Confeſſionalibus affigantur, apponantúrue.* Idem prohibet Concilium Aquenſe anno 1585. tit. *Quæ ad Pœnitentiæ Sacramentum pertinent.*

Statuta Synodalia *Sifridi* Colonienſis Archiepiſcopi: *Sub pœna Excommunicationis prohibemus Sacerdotibus, ne Miſſas, quas Pœnitentibus, vt celebrari faciant, iniunxerint, aliquatenus celebrent, ſed ad alios mittant. Neque Sacerdotes inter ſe faciant conuentionem de Miſſis celebrandis, vt ſic mutuò ſibi Parochianos pro celebrandis Miſſis tranſmittant.*

S. Carolus Borromæus in Inſtructionibus Confeſſorum: *Vt Sacerdos liberiùs circa Pœnitentem debito fungatur officio, & auctoritate in eius vtilitatem ſemper gaudeat, ab omni auaritiæ ſpecie alienus videri debet. Hinc non modò petat, ſed nec velle ſe habere ſignificet pecuniam, aliámue rem pro ſuſcepti in Confeſſione laboris munere; immò verbis, vel potiùs factis, ab his omnibus abhorrere ſe demonſtret. Cùm pro Pœnitentia Miſſas iniunxerit, ſibi, aut Eccleſiæ ſuæ, aut Monaſterio dicendas non addicat. Quod idem ſeruabitur in reſtitutionibus incertis, aut votorum commutatione, aliiſque huiuſmodi. Nec ipſe pecuniæ, aliúſue rei reſtituendæ prouinciam aſſumat, niſi neceſſitas ad id eum adegerit, ne ſcilicet Pœnitens dignoſcatur: Tumque apocham recipiat ab eo, cui reſtitutionem contulerit, quam poſtea Pœnitenti tradet: ita denique ſe gerat, vt nec minimam auaritiæ labis ſuſpicionem contrahat.*

REGVLA XV.

Publicis peccatoribus publica Pœnitentia eſt imponenda, quam Confeſſarius cum priuata commutare inconſulto Epiſcopo non debet.

HAnc Regulam tradit Concilium Tridentinum, Seſſione 24. *De Reformatione*, cap. 8. his verbis: *Apoſtolus monet publicè peccantes palam eſſe corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conſpectu crimen commiſſum fuerit, vnde alios ſcandalo offenſos, commotóſque fuiſſe non ſit dubitandum: Huic condignam pro modo culpæ Pœnitentiam publicè iniungi oportet; vt quos exemplo ſuo ad malos mores prouocauit, ſuæ emendationis teſtimonio ad rectam reuocet viam. Epiſcopus tamen publicæ hoc Pœnitentiæ genus in aliud ſecretum poterit commutare, quando ita magis judicauerit expedire.*

Et Concilij Catechiſmus part. 2. § 117. *Si interdum etiam ad publicam offenſionem publica Pœnitentia præſcribenda fuerit, quamuis eam Pœnitens refugiat ac deprecetur, non erit facilè audiendus: Verùm perſuadere ei oportebit, vt quæ tum ſibi, tum alijs ſalutaria futura ſunt, libenti & alacri animo excipiat.*

Ita Concilium Mediolanenſe 1. tit. de Pœnitentia: *Idem Confeſſares, quemadmodum à Sancta Tridentina Synodo juſſum eſt, publicè peccantibus publicam Pœnitentiam imponant; neque illud Pœnitentiæ genus, niſi datâ ab Epiſcopo facultate, ſecretâ aliâ pœnâ commutare audeant.*

Concilium Mediolanenſe 3. *Studeat Epiſcopus ad Sacrorum Canonum, & Tridentini Concilij præſcriptum, pro publicorum delictorum grauitatis ratione, & pu-*

blicam & ſolemnem Pœnitentiam in vſum reuocare. Quos verò ita ſolemniter pœnitere oportet, menſe ante Quadrageſimæ initium ad ſe per Parochos deferri curet; vt primùm ineunte Quadrageſima illis Pœnitentia afficì, tum die Cœnæ Domini Eccleſiæ reconciliari poſſint ſtato ſolemni Ritu. Id confirmant Concilium Mediolanenſe 5. & Inſtructiones ab iiſdem Concilijs approbatæ. In iis quæ Euchariſtiæ Adminiſtrationem ſpectant, hæc habentur: *Parochus neminem peccatis publicis irretitum ad Communionem excipiet, niſi priùs ſcandalo publico ſatisfecerit, etiamſi Abſolutionis à Pœnitentiarijs, aut Confeſſoribus etiam Regularibus acceptæ teſtimonium protulerit. Nec etiam admittet eos, qui iuxta Concilij Tridentini, noſtrarúmque Synodorum Decreta, ad Pœnitentiam publicam, aut ſolemnem teneatur, ob publicum, & in multorum conſpectu commiſſum crimen, quodque multis ſcandalum pepererit. Siquidem Pœnitentiam publicè fieri neceſſum eſt iuxta culpæ grauitatem, vt ſua emendatione eos ad rectam viam reuocent, quos exemplo ſuo ad malum prouocauerunt: Niſi Parocho conſtiterit, hanc Pœnitentiam publicam in aliam à Nobis fuiſſe commutatam.*

Eadem Diſciplina confirmata eſt in Synodis Prouincialibus Gallicanis poſt Tridentinam celebratis, ſcilicet Burdigalenſi anno 1583. cap. 12. *De Pœnitentia*; Bituricenſi anno 1584. cap. 21. Canone 2. &c.

Antiquis Canonibus conſona hæc Diſciplina eſt. Ita namque Can. *Sed illud*, diſt. 46. ſumptus ex *Origene*, Homiliâ 7. in Ioſuè: *Sed illud non otioſè tranſmittendum eſt, quòd vno peccante ira Dei ſuper omnem populum venit. Hoc quando accidit? Quando Sacerdotes, qui populo præſunt, erga delinquentes benigni videri volunt, & verentur peccantium linguas, ne fortè malè de eis loquantur, Sacerdotalis ſeueritatis immemores, nolunt complere quod ſcriptum eſt:* Peccantem coram omnibus argue, vt cæteri timorem habeant, &c. Et Can. *Si peccauerit*, Causâ 2. quæſt. 2. *Ipſa corripienda ſunt coram omnibus, quæ peccantur coram omnibus. Ipſa verò corripienda ſunt ſecretiùs, quæ peccantur ſecretiùs.* Quæ S. *Auguſtini* verba ſunt.

Et Can. *In Capite*, diſt. 1. *In Capite Quadrageſimæ omnes Pœnitentes, qui publicam ſuſcipiunt aut ſuſceperunt Pœnitentiam, ante fores Eccleſiæ ſe repræſentent Epiſcopo Ciuitatis*, &c. De Pœnitentiâ publicâ ſolemni Ritu imponenda hic Canon loquitur. Solemnem enim Pœnitentiam ſolus Epiſcopus imponere poteſt; ſolus Pœnitentes ſolemni Ritu reconciliare. At publicam Pœnitentiam Confeſſarius quilibet approbatus in Pœnitentiæ foro pro publicis peccatis imponere poteſt, niſi publicæ quoque Pœnitentiæ impoſitionem Epiſcopus ſibi reſeruauerit: Quo in caſu peccatorem crimine aliquo publico irretitum Sacerdos ad Epiſcopum remittet.

Eadem Regula confirmatur ex cap. *Manifeſta*, Extra, *De Pœnitentijs & Remiſſionibus*, cuius hæc ſunt verba: *Manifeſta peccata non ſunt occulta correctione purganda.* Canones Pœnitentiales idem probant, antiquiora Concilia, Nicænum, Ancyranum, Illibericitanum, &c Epiſtolæ Canonicæ SS. *Baſilij* ad Amphilochium, *Gregorij Nyſſeni* ad Letoium, &c. S. *Cypriani*, pleræque Epiſtolæ & Tractatus De Lapſis S. *Ambroſij* Libri De Pœnitentiâ, S. *Auguſtini* Sermones De Vtilitate agendæ Pœnitentiæ, SS. *Cæſarij* & *Eligij* Homiliæ plures, &c.

Publicæ autem Pœnitentiæ imponendæ ratio hæc erit, vt peccator publicus in Eccleſiæ Porticu genu flectere iubeatur, facem ardentem manibus geſtare, ſeptem Pſalmos, aut alias preces Pœnitentiales recitare, dum cæteri Fideles Templum ingrediuntur; vel ipſos palam rogare vt pro ſe miſerrimo peccatore preces ad Deum fundant, Vel in extremâ Templi parte, prope ianuam, aut Baptiſmatis fontem, habitu modeſto, demiſſis oculis, genuflexo, cum ardente face pariter orare: Vel in ſolemni aliqua Supplicatione nudis pedibus procedere: vel in Concione quæ intra Miſſæ Parochialis ſolemnia habetur à Parocho flexis, vt dictum eſt, genibus, Pœnitentis animi ſigna in totius Populi Chriſtiani conſpectu dare, Parocho altâ voce dicente; (prout ipſum inter & Pœnitentem conuenerit) Infelicem illum peccatorem à Deo, quem grauiter offendit, & Eccleſia, cui ſcandalo fuit, humiliter veniam precari, adſtantium omnium oratione implorare; vt Pœnitentiam eius Deo commendent: Hanc peregrinationem ipſum Satisfactionis causâ peracturum; aut ſingulis Dominicis ſtato tempore in extrema Eccleſiæ parte ſeptem Pſalmos, aliáſue preces Pœnitentiales, aut Roſarium recitaturum; vel pauperibus in Xenodochio miniſtraturum, aut in Monaſterio aliquod ad certum tempus ſeceſſurum, vt Pœnitentiam agat; præter alia opera ſatisfactoria, quæ ipſi in Pœnitentiæ Tribunali impoſita ſunt à Sacerdote, qui Confeſſionem eius excepit. Hoc ferè modo publicam cuiuſdam Mathematici Pœnitentiam S. *Auguſtinus* moderatus eſt, vt conſtat ex eius Enarratione ſiue Sermone in Pſalmum 61. *Illa* (inquit) *Eccleſiæ ſitis, etiam iſtum quem videtis, bibere vult ∴ Iſte ex Chriſtiano & Fideli Pœnitens redit: & territus poteſtate Domini, conuertitur ad miſericordiam Domini. Seductus enim ab Inimico, cùm eſſet Fidelis, diu Mathematicus fuit, ſeductus ſeducens, deceptus decipiens, illexit, fefellit, multa mendacia locutus eſt contra Deum ∴ Modò, ſicut de illo credendum eſt, horruit mendacium, & multorum hominum illectorem ſe aliquando à diabolo ſenſit illectum, conuertitur ad Deum Pœnitens. Putamus, Fratres, de magno timore cordis accidiſſe ∴ Pœnitens eſt, non quærit niſi ſolam miſericordiam. Commendandus eſt ergo & oculis & cordibus veſtris. Eum quem videtis cordibus amate, oculis cuſtodite ∴ Cuſtodite vos, non vos lateat conuerſatio eius, via eius: Vt teſtimonio veſtro Nobis confirmetur verè illum ad Dominum eſſe conuerſum. Non enim ſilebit fama de vita eius, quando ſic vobis & videndus & miſerandus offertur ∴ Perierat ergo iſte, nunc quæſitus, inuentus, adductus eſt: Portat ſecum Codices incendendos, per quos fuerat incendendus, vt illis in ignem miſſis, ipſe in refrigerium tranſeat. Sciatis eum tamen, Fratres, olim pulſare ad Eccleſiam. Ante Paſcha enim cœpit petere de Eccleſia Chriſti medicinam. Sed quia talis eſt ars in qua exercitatus erat, quæ ſuſpecta eſſe de mendacio atque fallacia, dilatus eſt ne tentaret; & aliquando tamen admiſſus eſt, ne perículoſiùs tentaretur. Orate pro illo per Chriſtum. Prorſus hodiernam precem pro illo fundite Domino Deo noſtro. Scimus enim & certi ſumus, quia oratio veſtra delet omnes impietates eius.* Hæc exempli gratiâ proponuntur: Nam & alias Pœnitentiæ pro publicis criminibus publicè agendæ rationes modóſque Sacerdotibus ſuggeret prudentia Spiritûs, & præcipuè Epiſcopis, quorum conſilium ac voluntatem his in Caſibus exquirere conuenientius ac tutius erit, vt æſtimato pondere delicti, iudicent num publicæ dumtaxat, num ſolemni Pœnitentiæ peccator ſit addicendus; quis ſit illis Satisfactionis modus imponendus pro ratione ſcandali, & ſpectatis perſonæ, ſexus, ætatis, conditioníſque circumſtantijs, necnon ſignis Contritionis conſideratis: Vt denique videant num fortè expediat Pœnitentiam publicam in aliam commutare, quæ priuatim peragatur. Quæ quidem commutatio Epiſcoporum poteſtati reſeruata eſt ex Sacrorum Canonum præſcripto, nec ab inferioris ordinis Sacerdotibus quibuſcumque, ſiue Regularibus, ſiue Sæcularibus, etiam Parochis, niſi cum Epiſcopi licentiâ fieri poteſt. Semper autem in poteſtate fuit Epiſcopi, etiam ſecundùm antiquam Diſciplinam, Pœnitentium ſatisfactorios labores moderari, & Pœnitentiæ tempus contrahere; vt probant cum alia pleraque Antiquitatis Eccleſiaſticæ monumenta, tum Nicæni Concilij Canon 13. *In his omnibus* (inquit) *propoſitum & ſpeciem Pœnitentiæ conueniet explorare. Quotquot enim metu & lacrymis, atque patientia, vel bonis operibus, rebus ipſis conuerſionem ſuam, non ſimulatione demonſtrant; hi definitum tempus Auditionis implentes, tum demum Fidelibus in oratione communicent: Poſtmodum verò licebit Epiſcopo de his aliquid humaniùs cogitare.*

REGVLA XVI.

Pœnitentia ab vno Confeſſario impoſita, ab altero mutari non poteſt, niſi causâ cognitâ, & graues ob cauſas.

C*Onſtat enim* (inquit Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. De Pœnitentia, cap. 5.) *Sacerdotes iudicium hoc incognitâ causâ exercere non poſſe, neque æquitatem in pœnis iniungendis*, moderandis, aut commutandis *ſeruare*. Quamobrem Canonibus ſancitum eſt, vt quem vnus Epiſcopus à Communione ſuſpenderit, alter non admittat. Et cùm publici peccatores à Germaniæ Sacerdotibus Pœnitentiam accipere nollent publicè pera-

Digitized by Google

pergendam, ideòque Romam ſe conferrent, & per fraudem ac ſubreptionem à Summo Pontifice Abſolutionem ac Indulgentiam extorquerent, Salegunſtadienſe Concilium anno 1022. decreuit, vt nihil ipſis proficerent huiuſmodi Indulgentiæ, niſi causâ cognitâ conceſſæ eſſent. *Quia multi* (inquit cap. 8.) *tantâ mentis ſuæ falluntur ſtultitia, vt in aliquo capitali crimine inculpati Pœnitentiam à Sacerdotibus ſuis accipere nolint, in hoc maximè confiſi, vt Romam euntibus Apoſtolicus omnia ſibi dimittat peccata, Sancto viſum eſt Concilio, vt talis Indulgentia illis non proſit, ſed priùs iuxta modum delicti Pœnitentiam ſibi datam à Sacerdotibus ſuis adimpleant, & tunc Romam ire ſi velint, ab Epiſcopo proprio licentiam, & litteras ad Apoſtolicum ex eiſdem rebus deferendas accipiant.*

Hanc Regulam confirmat Libro 3. §. 66. *Ad illud* (inquit) *quod vltimò quærebatur, Vtrum Sacerdotes poſſint facere commutationes ieiuniorum, vel alterius ſatisfactionis, ad petitiones ipſorum Pœnitentium: Credo quòd ſic, dum tamen diſcretè, & propter cauſam, & circa ſubditos ſuos, aliàs non.* diſt. 81. Can. *Presbyter*. Idem docet *S. Antonius* 3. part. tit. 14. cap. 15.

REGVLA XVII.

Pœnitens opera ſatisfactoria ſibi à Confeſſario impoſita ſuſcipere & implere tenetur. Vnde peccati lethalis reus eſt, qui Pœnitentiam pro lethalibus peccatis ſibi præſcriptam implere negligit.

HVius Regulæ rationem in anteceſſum protuli quæſt. 5. articulo ſexto, vbi de conditionibus Confeſſionis egimus, §. 7. & illud *S. Antonini* tit. 14. cap. 18. §. 19. *Pœnitentiam, ſeu Satisfactionem quæ ſibi imponitur à Confeſſore, facere debet: Nam ſi ex negligentia omittit, cum propoſito non faciendi id quod ſibi eſt iniunctum pro mortalibus, mortaliter peccat: & ſi eius eſt oblitus, tenetur iterum confiteri: ſed ſi eius recordatur adhuc, ſi vult eam facere, non tenetur iterum confiteri.*

REGVLA XVIII.

Peccator cui leuiores pœnæ pro grauibus peccatis ſunt impoſitæ, alia ſatisfactionis opera ſponte exercere & implere debet.

ALioqui diuinum illud præceptum non implet ore Sanctiſſimi Præcurſoris promulgatum, *Facite fructus dignos Pœnitentiæ:* Et diuinæ iuſtitiæ vices in ſeipſum, vt par eſt, non exequitur, dum peccatum ſuum impunitum relinquit contra eiuſdem iuſtitiæ ordinem: De quo S. *Gregorius* libro 9. *Moralium*, cap. 17. ſcribit: *Delinquenti Dominus nequaquam parcit, quia delictum ſine vltione non deſerit. Aut enim ipſe hoc homo in ſe Pœnitens punit, aut hoc Deus cum homine vindicans percutit. Nequaquam ergo peccato parcitur, quia ſine vindicta nullatenus laxatur.*

Hanc Regulam S. *Baſilius* Homiliâ in illud, *Attende tibi ipſi*, confirmat: *Itaque* (inquit) *attende tibi ipſi, vt pro delicti proportione, hinc quoque mutueris ex admotu tibi medela valetudinis inſtaurandæ ſubſidium. Magnum eſt & graue peccatum: Multâ habes opus confeſſione, lacrymis amarulentis, perneri contentione vigiliarum, indiuulſo & continenti jeiunio. Lenis eſt nec intoleranda offenſio, huic quoque exæquetur Pœnitentia. Solùm attende tibi ipſi, vt cognoſcas animæ tuæ ſanitatem & morbum.*

Idem confirmat S. *Thomas*, Quodlibeto 3. quæſtione 13. articulo 1. *Peccator* (inquit) *eſt debitor alicuius Satisfactionis dupliciter: Vno modo, ex iniunctione Sacerdotis: Alio modo, ex peccato commiſſo: Vnde ſi contingat, quòd Sacerdos minorem Satisfactionem imponat Pœnitenti, quàm ſit illa ad quam alligatur ex quantitate ſui peccati, ſubtracto eo quod remittitur virtute Clauium, & Contritionis præcedentis, nihilominus Pœnitens ad aliquid vlterius obligatur, quod ſi in hac vita non perficiet, in Purgatorio exſoluet: Et è conuerſo, ſi Sacerdos imponat maiorem Pœnitentiam quàm Pœnitens facere teneatur penſata remiſſione quæ eſt facta per vim Clauium, & Contritionem præcedentem, nihilominus Pœnitens tenetur facere quod ſibi iniunctum eſt, ſi adſit facultas. Quæ* verò ſatisfactionis opera Pœnitens *præter iniunctionem expreſſam facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ præteritæ ex illa generali iniunctione, quâ Sacerdos dicit,* QVICQVID bonis feceris, ſit tibi in remiſſionem peccatorum. *(Vnde laudabiliter conſueuit hoc à multis Sacerdotibus dici) licet non habeant maiorem vim ad præbendum remedium contra culpam futuram: Et quantùm ad hoc talis Satisfactio eſt Sacramentalis, in quantum virtute Clauium eſt culpæ commiſſæ expiatiua.*

Ex his ſequitur, Pœnitentem non poſſe tutâ conſcientiâ pœnas, quarum debitum ſupereſt, in Purgatorio luendas reſeruare. Lex enim ipſa naturæ præcipit vt propoſitis duobus malis, minus eligatur: Vt ſi quis ſanari poſſit à morbo lethali apertione venæ, aut abſciſſione brachij, tenetur eligere apertionem venæ: & grauiſſimè peccaret ſi aliter faceret. Cùm igitur homo duobus modis iuſtitiæ diuinæ pro peccato ſatisfacere poſſit, aut in hac vita ſe ipſum vtcumque puniendo, vel in Purgatorio manum Dei vindicis patiendo: Purgatorij pœnam eligere non licet, ac Pœnitentiæ labores longè leuiores declinare.

REGVLA XIX.

Satisfactio à Sacerdote iniuncta maioris virtutis eſt quàm ſponte ſuſcepta.

ITa docet S. *Thomas*, Quodlibeto 3. quæſtione 13. articulo 1. *Opus* (inquit) *quod quis facit ex iniunctione Sacerdotis, dupliciter valet Pœnitenti: Vno modo ex natura operis: Alio modo ex vi Clauium: Cùm enim Satisfactio à Sacerdote abſoluente iniuncta ſit pars Pœnitentiæ, manifeſtum eſt quòd in ea operatur vis Clauium; ita quòd ampliùs valet ad expiandum peccatum, quàm ſi proprio arbitrio homo faceret idem opus.*

REGVLA XX.

Sacerdos Pœnitentiæ partem arbitrio Pœnitentis relinquere poteſt.

ITa docet S. *Thomas* ibidem: *Sacerdos* (inquit) *poteſt Pœnitenti Satisfactionem iniungere vel ex proprio arbitrio, vel etiam ex conſilio alieno. Eſt ergo dicendum, quòd ſicut poteſt Sacerdos iniungere ſatisfactionem Pœnitenti ex arbitrio alieno, ita & ex arbitrio ipſius Pœnitentis; ſicut ſi dicat,* Facias hoc, ſi potes; & ſi non potes, facias hoc: *Et ſimile videtur cùm Sacerdos dicit,* QVICQVID *bonis feceris, ſit tibi in remiſſionem peccatorum.*

REGVLA XXI.

Pœnitens grauiorem Pœnitentiam pro leuioribus peccatis à Sacerdote ſibi impoſitam adimplere tenetur.

ITa reſpondet S. *Thomas*, In 4. *Sententiarum*, diſt. 20. quæſt. 1. articulo 2. quæſtiuncula 2. ad ſecundum: *Pœnitens* (inquit) *cui maior condigno Pœnitentia iniuncta eſt, tenetur eam explere ex Sacerdotis iniunctione, qui non ſolùm debitum pœnæ conſiderat, ſed peccato remedium adhibet.*

REGVLA XXII.

Pœnitens impoſitæ ſibi Satisfactionis onus propriâ auctoritate alteri imponere non poteſt; & ſi alter Satisfactionem pro ipſo ſponte ſuſceperit, non ideò ſolutus eſt Satisfactionis obligatione, ſi per ſe ipſum ſatisfacere poſſit. Confeſſarius itaque permittere non debet, vt Pœnitens impoſitam Satisfactionem alteri committat adimplendam.

HÆc Regula colligitur ex Concilio Lateranenſi 4. Canone 21. *Iniunctam* (inquit) *ſibi Pœnitentiam pro viribus ſtudeant adimplere.* Hinc S. *Ioannes Chryſoſtomus*, Homiliâ 5. in *Matthæum* ait: *Si negligentes fuerimus ac deſides, nec per aliorum quidem poſſumus merita ſaluari. Si verò mente vigilemus, etiam per noſmetipſos iſtud valemus efficere, & multò magis noſtro quàm alieno tuti eſſe ſuffragio. Nam & Deus gratiam*

H n nobis

Digitized by Google

nobis potiùs, quàm alijs rogantibus pro nobis vult donare: Vt hoc ipſo quo iram in nos eius placare cupimus, ad ſtudia meliora migremus, & fiduciam bonæ conſcientiæ colligamus. Sic enim Chananæam illam aliquando miſeratus eſt; ſic Meretrici donauit ſalutem; ſic Latronem è Cruce in Paradiſum tranſtulit, nullius patroni, nullius precibus mediatoris inflexus. Et hæc dicimus, non vt ſupplicandum eſſe Sanctis negemus, ſed ne noſmetipſos in otium ac deſidiam reſoluamus, & dormientes ipſi alijs tantummodo noſtra curanda mandemus. Nam cùm dixiſſet, Facite vobis „ amicos, *non hic ſtetit, ſed adiecit,* ex iniquo Mam„ mona: *Vt ſcilicet tuum id eſſet ac proprium. Nihil quippe hîc aliud quàm miſericordiæ opera deſignauit.*

Eadem Regulam S. *Thomæ* ſuffragio confirmatur, in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſtione 13. articulo ſecundo. *Nec etiam* (inquit) *exigitur quantùm ad ſolutionem debiti, quòd ille, pro quo fit Satisfactio, ſit impotens ad ſatisfaciendum; quia etiamſi eſſet potens, alio ſatisfaciente pro ipſo, ipſe à debito immunis eſſet. Sed hoc requiritur in quantum pęna ſatisfactoria eſt in remedium. Vnde non eſt permittendum quòd aliquis pro alio Pœnitentiam agat, niſi defectus aliquis appareat in Pœnitente, vel corporalis, per quem ſit impotens ad ſuſtinendam; vel ſpiritualis, per quem non ſit promotus ad portandam pęnam.*

Meritò igitur hanc inter alias Propoſitionem vt minimùm tanquam ſcandaloſam & in praxi pernicioſam damnauit *Alexander VII.* Pontifex Maximus ordine decimam-quintam: *Pęnitens propriâ auctoritate poteſt ſibi ſubſtituere alium, qui, loco ipſius, Pœnitentiam adimpleat.*

REGVLA XXIII.

Satisfactoria opera in peccato mortali facta, quæ nullum in ſatisfacientibus effectum relinquunt, iterari debent à Pęnitentibus: Non autem illa quæ permanentem in homine relinquunt effectum.

HAnc Regulam tradit S. *Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi Quæſtione 14. articulo 3. ad tertium. *Aliquæ* (inquit) *ſatisfactiones ſunt, ex quibus manet aliquis effectus in ſatisfacientibus, etiam poſtquam actus ſatisfactionis tranſijt, ſicut ex ieiunio manet corporis debilitatio, & ex eleemoſynarum largitione ſubſtantiæ diminutio; & ſic de ſimilibus. Et tales ſatisfactiones in peccatis factæ non oportet vt iterentur; quia, quantum ad hoc quod de eis manet, per Pęnitentiam Deo acceptæ ſunt. Satisfactiones autem quæ non relinquant aliquem effectum in ſatisfaciente, poſtquam actus tranſijt, oportet vt iterentur, ſicut orationes, & alia huiuſmodi. Actus autem interior, quia totaliter tranſit, nullo modo viuificatur, ſed oportet vt iteretur:* Id eſt, actum illum quo ſatisfacere quis propoſuit in peccato mortali exiſtens, vel quo ſiue ad ieiunandum, ſiue ad orandum, ſiue ad eleemoſynam erogandam ſe voluntas ipſius applicauit, iterandus eſt à Pœnitente, cùm fuerit in Dei amicitiam reſtitutus.

Eamdem Regulam confirmat S. *Antoninus*, 3. part. tit. 14. cap. 20. tutiùſque propterea eſſe docet, vt Confeſſarius etſi diutinas imponat Pœnitentias ieiuniorum, peregrinationum, ſimiliumque operum, prout requirunt peccata, non tamen iniungat diuturnas Pœnitentias orationum, & præcipuè his de quorum relapſu celeri dubitat.

REGVLA XXIV.

Quamuis nemo certò ſciat ſe in ſtatu gratiæ Deo ſatisfeciſſe, iterare tamen Satisfactionem non tenetur, niſi conſcientiam habeat peccati mortalis.

HAnc Regulam tradit S. *Thomas*, articulo 2. quæſtionis mox indicatæ, ad ſecundum. *Sicut* (inquit) *homo neſcit pro certo vtrum charitatem habuerit in ſatisfaciendo, vel habeat; ita etiam neſcit pro certo vtrum* „ *plenè ſatisfecerit: Et ideò dicitur Eccleſiaſtici* 5. De pro„ pitiato peccato noli eſſe ſine metu. *Nec tamen exigitur quòd propter hunc metum homo ſatisfactionem expletam iteret, ſi conſcientiam peccati mortalis non habeat: Quamuis enim pœnam non expiet per huiuſmodi ſatisfactionem, tamen non incurrit reatum omiſſionis ex ſatisfactione neglecta; ſicut nec ille qui accedit ad Euchariſtiam ſine conſcientia peccati mortalis, cui ſubiacet, reatum indignæ ſumptionis incurrit.*

ARTICVLVS VII.

De Canonibus Pœnitentialibus.

CVm neceſſaria ſit Sacerdotibus, qui Confeſſiones audiunt, Canonum Pęnitentialium ſcientia, vt ijs velut Regulis quibuſdam dirigantur, cùm ad culpæ commiſſæ grauitatem rectè dignoſcendam, tum ad imponendam pro illius ratione congruam Satisfactionem, vt Patres docuerunt, Canones Pęnitentiales pro Decalogi ratione diſpoſitos à S. *Carolo Boromæo*, & ex antiquis Patribus & Concilijs, necnon ex Pęnitentiali *Bedæ*, ex Pęnitentiali à *Rabani*, & Pęnitentiali Romano, necnon ex *Burchardi*, *Vuormatienſis*, *Anſelmi Lucenſis*, *Yuonis Carnotenſis*, & *Gratiani* Collectionibus maximam partem deſcriptos, hîc exhibere operæ pretium eſt in gratiam Parochorum, ac Sacerdotum cæterorum, qui Confeſſiones excipiunt.

CANONES POENITENTIÆ,

Spectantes peccata contra primum Decalogi præceptum commiſſa.

QVi à Fide Catholica deſciſcens, intimo ſummóque præuaricationis ſuæ dolore affectus ad Eccleſiam redierit, Pęnitentiam aget annis decem.

Qui dæmoni immolauerit, in Pęnitentiam erit annis decem.

Qui more Gentilium elementa colùerit: Qui vel ſegetibus faciendis, vel ædibus exſtruendis, vel arboribus ferendis, vel nuptijs contrahendis, inanem ſignorum fallaciam obſeruauerit; Pęnitentiam aget annos duos ferijs legitimis. *Feriæ legitimæ ſunt ſecunda, quarta, & ſexta, Canonum legibus Pęnitentiæ Ieiunióque conſecratæ.*

Qui cum Iudæo cibum ſumpſerit, Pęnitens erit dies decem, pane & aquâ victitans.

Qui augurijs & diuinationibus ſeruierit, quiue incãtationes diabolicas fecerit; Pęnitens erit annos ſeptem.

Mulier incantatrix Pęnitentiam aget annum; vel vt alio Canone cauetur annos ſeptem.

Qui herbas medicinales cum incantationibus collegerit; Pœnitentiam aget dies viginti.

Qui Magos conſuluerit; quiue domum ſuam induxerit, aliquid arte Magicâ exquirendi causâ; in Pęnitentia erit annos quinque.

Qui ædes Magicis cantionibus luſtrat, aliudue tale admittit; & qui ei conſentit, quíue conſulit; in Pęnitentia erit annos quinque.

Qui tempeſtatum immiſſor erit; Pęnitẽtiam aget annos ſeptem, tres in pane & aqua. Qui verò crediderit, particepſue fuerit, annum vnum per legitimas ferias.

Si quis ligaturas aut faſcinationes fecerit; Pęnitens erit annos duos per legitimas ferias.

Si quis ſortilegus erit; Pęnitentiam aget quadraginta.

Si quis in codicibus, aut in talibus ſorte ductâ res futuras requiſierit; Pęnitens erit dies quadraginta.

Reſpiciens furta in Aſtrolabio, annis duobus.

Si quis Clericus vel Monachus, poſtquam Deo vouerit, ad ſæculum redierit; Pęnitentiam aget annos decem, quorum tres in pane & aqua.

CANONES POENITENTIÆ,

Spectantes peccata contra ſecundum Decalogi Præceptum commiſſa.

QVicumque ſciens peierauerit; quadraginta dies in pane & aqua, & ſeptem ſequentes annos pęniteat, & nunquam ſit ſine Pęnitentia, & nunquam in teſtimonium recipiatur; & poſthæc Communionem percipiat.

Qui

Qui periurium in Eccleſia fecerit; Pęnitentiam aget annos decem.

Qui ſciens peierat domini impulſum; Pœnitens erit Quadrageſimas tres, & ferias legitimas: Dominus autem quia præcepit, quadraginta dies in pane & aqua, & ſeptem ſequentes annos.

Si quis ſciens peierauerit, aliósque in periurium induxerit; Pœnitens erit dies quadraginta in pane & aqua, & ſeptem ſequentes annos: Et tot periuria ieiunabit, quot homines in periurium induxerit.

Si quis ſuſpicatus ſe ad periurium induci, ex conſenſu iurat; Pœnitentiam aget dies quadraginta, & ſeptem annos ſequentes, & numquam ſine graui Pęnitentia erit.

Si quis per cupiditatem periurium fecerit; carinam in pace & aqua ieiunet, & quamdiu viuit, omnes ſexta ferias. *Carinæ ieiunium appellatur, quod per quadraginta dies in pane & aqua fiebat*, vt Burchardus *interpretatur. Quidnam carenam, alij carentenam, alii quadragenam dicunt*. Item, ſi quis per cupiditatem peierauerit; omnes res ſuas, vendet, & pauperibus diſtribuet, & Monaſterium ingreſſus iugi ſe Pœnitentiæ ſubdet.

Si quis coactus, neceſſitatéque aliqua impulſus periurium commiſerit; in Pœnitentia erit Quadrageſimis tribus.

Item, ſi quis coactus peierauerit; Pœnitens quadraginta diebus pane & aquâ victitet, ac præterea omnibus ſextis ferijs.

Si quis ſeductus, ignorans, & poſtea cognoſcit; Pœnitentiam aget annum vnum, vel Quadrageſimas tres, vel dies quadraginta.

Qui compellit alium vt falſum iuret; quadraginta dies in pane & aqua, & ſeptem annos in Pęnitētia erit.

Si quis iuſiurandum, quo ſe Regi & Domino ſuo adſtrinxerit, violauerit: In Monaſterio Pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ ſuæ.

Si quis ſe iureiurandum obſtrinxerit, vt cum aliquo litiget, nec pacem cum eo reconciliet; Pœnitentiam aget dies quadraginta in pane & aqua, per annum à Sacra Communione ſegregatus: Ad charitatem verò celeriter redeat.

Si quis per capillum Dei, aut per caput eius iurauerit; ſi ſemel neſciens fecerit; Pœnitens aqua & pane ſeptem dies victitet: ſi ſecundò, ac tertiò monitus idem fecerit, dies quindecim.

Si per cœlum, aut per aliam aliquam creaturam; dies item quindecim.

Si quis blaſphemat, tamdiu Pœnitens erit, quamdiu impœnitens permanſit.

Si quis Deum, vel B. Mariam Virginem, vel aliquem Sanctum publicè blaſphemauerit; pro foribus Eccleſiæ diebus Dominicis ſeptem, in manifeſto, dum Miſſarum Solemnia aguntur, ſtet: Vltimóque ex illis die ſine pallio, & calceamentis, ligatus corrigiâ circa collum: ſeptémque præcedentibus ferijs ſextis in pane & aqua ieiunet, Eccleſiam nullo modo tunc ingreſſurus. Singulis item ſeptem illis diebus Dominicis tres aut duos, aut vnum pauperem paſcat, ſi poteſt; alioquin aliâ Pœnitentiâ afficiatur: Recuſans, Eccleſiæ ingreſſu interdicatur; in obitu Eccleſiaſtica careat ſepulturâ. Diues à Magiſtratu mulctetur pœna ſolidorum quadraginta, alioqui triginta ſeu viginti.

CANONES POENITENTIÆ

Spectantes peccata contra tertium Decalogi Præceptum commiſſa.

QVI opus aliquod ſeruile die Dominico, Feſtóue fecerit; Pęnitentiâ aget tres dies in pane & aqua.

Qui die Dominico opus terrenum ∴ Dies ſeptem Pœnitentiam aget.

Si quis ante Eccleſias, vel die feſto ſaltationes fecerit; emendationem pollicitus, Pœnitentiam aget annis tribus.

Si quis pranſus Miſſæ interfuerit; Pœnitens erit dies tres in pane aqua.

Si quis Sacram Communionem ſumpſerit poſt aliquam vel minimam deguſtationem; Pœnitentiam aget dies decem in pane & aqua.

Si quis in Eccleſia confabuletur, cùm Diuina fiunt; Pœnitens erit dies decem in pane & aqua.

Si quis ieiunia à Sancta Eccleſia indicta violarit; Pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

In Quadrageſima, carne ſine ineuitabili neceſſitate veſcens, in Paſcha non communicet, ac præterea à carne abſtineat.

Qui in Quadrageſima Ieiunium violauerit; pro vno die Pœnitentiam aget dies ſeptem.

Si quis Ieiunium Quatuor Temporum non cuſtodierit; Pœnitens erit dies quadraginta in pane & aqua.

CANONES POENITENTIÆ

Spectantes peccata contra quartum Decalogi Præceptum commiſſa.

QVI parentibus maledixerit; quadraginta dies Pœnitens ſit in pane & aqua.

Qui parentes iniuriâ affecerit, tres annos.

Qui percuſſerit, annos ſeptem.

Qui expulerit, tamdiu Pœnitens, quamdiu in impietate permanſerit.

Si quis contra Epiſcoporum, Paſtorem & Patrem ſuum inſurrexerit, in Monaſterio omnibus diebus vitæ ſuæ Pœnitentiam aget.

Si quis contra Epiſcopum conſpirauerit, gradu ſuo amouebitur.

Si quis Epiſcopi ſui, aut Miniſtrorum eius, vel Parochi ſui præcepta contempſerit, vel irreſerit, Pœnitentiam aget dies quadraginta in pane & aqua.

CANONES POENITENTIÆ.

Spectantes peccata contra quintum Præceptum Decalogi commiſſa.

QVI Presbyterum occiderit; Pęnitentiam aget annos duodecim.

Si quis Presbyter Presbyterum occiderit, Pœnitentiam aget annos viginti octo.

Si quis Presbyterum armis contra ſe irruentem occiderit; Pœnitens erit annos decem.

Si quis patrem, aut matrem, fratrem aut ſororem occiderit; toto vitæ ſuæ tempore non ſuſcipiat Corpus Domini niſi in obitu: Abſtineat à carne & vino dum vixerit: Ieiunet ſecunda, & quarta, & ſexta feriâ. Si autem nolenti accidit, decem annis pœniteat Iudicio Sacerdotis.

Qui voluntariè filium ſuum, aut filiam ſuam, vel germanum aut germanam ſuam occiderit; quinque annis extra metas ipſius terræ exul fiat: Deinceps viginti annis pœniteat.

Quæ mulier filios ſuos necarit; peractâ ſeptenni Pęnitentiâ, in Monaſterium detruſa, Monaſticam vitam perpetuò regulariter aget.

Si quæ mulier poſt partum, filium, filiámue ſponte interfecerit; Pœnitentiam aget annos duodecim, & numquam erit ſine Pœnitentia.

Paupercula, ſi ob difficultatem nutriendi id commiſerit, annos ſeptem.

Si qua mulier ſponte abortum fecerit; Pœnitentiam aget tres annos: Si nolens, Quadrageſimas tres.

Item: Mulier partum ſuum perdens voluntariè ante quadraginta dies, Pœnitens erit annum vnum: Si poſt quadraginta dies, annos tres: Si verò poſtquam editus eſt in lucem, tamquam homicida.

Quæ ſceleris occultandi cauſâ filium necarit; Pœnitentiam aget annos decem.

Qui nolens filium oppreſſerit, ſi poſt Baptiſmum; Pęnitentiam aget dies quadraginta in pane & aqua, oleribus ac leguminibus: Abſtinebit ab vxore dies totidem. Deinde Pęnitens erit tres annos per legitimas ferias: Tres præterea Quadrageſimas in anno obſeruabit. Si ante Baptiſmum, quadraginta dies, vt ſupra, & quinquennij præterea Pęnitentiam explebit.

Cuius paruulus ſine Baptiſmo per negligentiam moritur, tres annos pęniteat, vnum in pane & aqua.

Cuius filius ſine Confirmationis Sacramento moritur; parentes, quorum negligentiâ id factum eſt; Pœnitentiam agent annos tres.

Si quis explendæ cauſâ libidinis, vel odij meditatione, vt non ex eo ſoboles naſcatur, homini aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, vt non poſſit generare, aut concipere; homicida teneatur.

Qui vxorem occiderit, aut Monaſterium ingrediatur Pœnitentiam perpetuam acturus: Aut cuncta negotia ſæcularia dimittens, perpetuò abſtineat à carne, ſagimine, vino, medone, mellitâ, ceruiſiâ, exceptis diebus Reſurrectionis & Natalis Domini: Vxorem nõ ducat, &c. in fine tantùm vitæ Eucbariſtiã accipiat.

Si mulier maritum ſuum cauſa fornicationis veneno interfecerit, aut quacumque arte perimere facit; ſæculum relinquat, & in Monaſterio pœniteat.

Qui mortem ſibi conſciuerit: Pro eo nulla in Miſſa commemoratio fiat, neqae cum Pſalmis eius cadauer ſepeliatur.

Si quis ſponte hominem occiderit; ad ianuam Eccleſię ſemper erit; & in obitu Communionem recipiet. Si caſu necarit, Pœnitentiam aget annos ſeptem.

Si quis hominem necare voluerit, neque hoc ſcelus patrare potuerit, vt homicida Pœnitentiâ afficietur.

Si quis per iram ſubitam, aut per rixam hominem necarit; Pœnitentiam aget annos tres.

Si quis iuſſu domini homicidium perpetrarit; dies quadraginta in pane & aqua, & prxterea ſeptem annos ſequentes per legitimas ferias ieiunabit.

Qui homicidij auctor fuit ob conſilium quod dedit; erit in Pœnitentia quadraginta dies in pane & aqua, cum ſeptem ſequentibus annis.

Si quis caſu homicidium fecerit, Pęnitens erit quadraginta dies in pane & aqua: Quinquennio Communione priuabitur; à cibis abſtinebit arbitrio Sacerdotis.

Qui homicidio, quod poſtea factum eſt, conſenſerit; Pœnitentiam aget annis ſeptem; tres in pane & aqua. Si autem voluerit, nec potuerit, tres tantùm annos.

Si quis aliquem vulnerauit, vel ei aliquod membrum præciderit; Pœnitentiam aget vno anno per legitimas ferias: Si cicatrix grauis eſt, & vulneratum deformem reddit; quadraginta etiam dies pœnitebit in pane & aqua.

Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit; tridui Pœnitentiam aget in pane & aqua: Clericus, vnius anni & menſium ſex.

Si quis aliquem per iram percutiens debilitauerit: ſolutâ medicamenti impenſâ ſi Laicus eſt, Pęnitens erit quadraginta dies in pane & aqua: Si Clericus, duas Quadrageſimas: Si Diaconus, ſeptem menſibus, Si presbyter, vno anno.

Si quis fratri ſuo, quem oderit, reconciliari, non vult; tamdiu in pane & aqua Pœnitentiam aget quoad reconcilietur.

CANONES POENITENTIÆ,

Spectantes peccata contra ſextum Decalogi Præceptum commiſſa.

SI Laicus ſolutus cum ſęmina ſoluta concubuerit, Pęnitens erit annos tres: & quantò ſæpius, tantò maiori Pęnitentiâ afficietur.

Vxor viro conſciò męchata, ne in obitu quidem communicabitur: Si dignam Pęnitentiam egerit, poſt decem annos Sacram Communionem ſumet.

Si quis vxorem nolentem adulterium perpetrare coegerit; Pœnitentiam aget dies quadraginta in pane & aqua, & ſeptem præterea annos, è quibus vnum in pane item & aqua.

Vir ſolutus, ſi cum alterius vxore adulterium commiſerit, Pęnitẽtiam aget annos ſeptẽ, mulier quinque.

Mulier ſoluta cum alterius marito adulterium patrans, Pęnitentiâ afficietur decennali.

Si quis maritus ſemel lapſus eſt, Pęnitentiam aget annos quinque. Si ſæpius męchatus eſt, in fine vitæ eſt conueniendus; ſique promiſerit ſe ceſſaturum, dabitur ei Communio.

Si quis vxorem ſimul & concubinam habuerit; in Pęnitentia erit annos ſeptem & ampliùs pro ratione culpæ.

Qui cum vxore ſua turpiter concubuerit, Pęnitens erit quadraginta dies.

Si quis adoleſcens cum virgine peccauerit, Pœnitentiam aget annum vnum.

Qui puęllam, aut mulierem libidinosè obtrectauerit, ſi Clericus eſt, quinque dies; ſi Laicus, tres dies Pœnitentiam aget: Monachus vel Sacerdos à Miniſterio ſuſpenſus, Pœnitens erit dies viginti.

Si quis in balneis cum muliere ſe lauerit, Pœnitentiam aget triduo.

Qui concupierit virginem, quam poſtea vxorem duxerit; Pœnitentiam aget annum vnum per legitimas ferias: Si verò non duxerit, annos duos per legitimas ferias.

Vidua quæ ſtuprum admiſerit, Pœnitentiam aget annum vnum, & præterea altero anno dies ieiuniorum, *Ferijs nimirum legitimis*.

Cum duabus ſororibus fornicatus, Pœnitentiam aget toto vitæ ſuæ tempore.

Qui inceſtum fecerit (*non ita enormem*) ei alij annorum duodecim, alij quindecim, alij decem, alij ſeptem Pœnitentiam conſtituunt.

Quicumque Sacerdos ſpiritualem filiam violauerit; dignitatis honorem amittet, & perpetuam Pœnitentiam aget.

Qui Monialem violauerit, Pęnitens ſit annis decem.

Presbyter, ſi fornicationem admiſerit, ſponte confeſſus Pœnitentiam aget annos decem.

Qui cum brutis coierit; Pœnitentiâ afficietur annorum decem, & diuturniori etiam pro perſonæ conditione.

Qui contra naturam coierit; ſi ſeruus eſt, ſcopis caſtigabitur, & pœnitebit annos duos: Si liber eſt, & Matrimonio iunctus, annos decem: Si ſolutus, annos ſeptem: Pueri dies centum: Laicus Matrimonio iunctus, ſi in conſuetudine habet, annos quindecim: Si Clericus, de gradu amotus, vt Laicus Pœnitentiam aget: Qui cum fratre tale ſcelus admiſerit, ab omni carne abſtinebit, Pœnitenſque erit annos quindecim: Si Clericus, diuturniori & grauiori Pœnitentiâ afficietur.

Mulier in ſe, aut cum altera fornicans, Pœnitentiâ afficietur duorum annorum. Vir ſe inquinans primò dies decem; ſi iterum, dies viginti: Si tertiò, dies triginta: Si nefariè agere perget, Pœnitentiæ acceſſio ei fiet: Si puer, dies quadraginta: Si maiori quindecim annis, dies centum.

Qui complexu fęminæ vel oſculo polluitur, Pœnitentiam aget dies triginta: Qui contactu inuerecundo, menſes tres.

Qui concupiſcit mente, ſed non potuit; dies decem Pœnitentiam aget.

Qui turpilóquio, aſpectúque polluitur negligens, nec verò peccare voluit; Pęnitentiam aget dies viginti: Si verò impugnatione tentationis & cognitionis inquinatur, pœnitebit item dies viginti.

Quicumque lenocinium exercuerit, Pœnitentiam aget annos duos per legitimas ferias: Item Sacram Communionem non accipiet niſi in fine.

Si quæ mulier ceruſſâ, aliòue pigmento ſe oblinit, vt alijs viris placeat; Pœnitentiâ afficietur annorũ trium.

CANONES POENITENTIÆ

Spectantes peccata contra ſeptimum Decalogi Præceptum commiſſa.

QVi furatus eſt aliquid de Eccleſiæ ſuppellectili, vel theſauro; quod ſuſtulit, reddet; & tres carinas cum ſeptem ſequentibus annis pęnitebit.

Qui Sacras Reliquias furatus eſt, illis reſtitutis, ſeptem carinas ieiunabit.

Pecuniam Eccleſiaſticam furatus, quadruplum reddet; ſi quid item de Miniſterio Eccleſiæ aliquo modo ſurripuerit, Pœnitens erit annos ſeptem.

Sacrilegus rerum Eccleſiaſticarum inuaſor tres annos Communinne priuabitur: Ac præterea ſine eſu carnis & potatione vini vſque ad ſeptennium Pœnitens permanebit.

Qui

Digitized by Google

Qui Eccleſiam incenderit, aut incendio conſenſerit, reſtitutione factâ, Pœnitentiam aget annos quindecim.

Si quis malo ſtudio, vel odio, vel vlciſcendæ iniuriæ causâ, incendium commiſerit, committiue iuſſerit, aut incendiariis auxilium vel conſilium ſcienter dederit; excommunicetur: Mortuus Chriſtianâ Sepulturâ carebit. Nec verò abſoluetur, niſi damnum pro facultatibus reſarſerit: Iurétque ſe impoſterum tale facinus numquam admiſſurum.

Si quis ſepulchrum violauerit: Pœnitens erit annos ſeptem; è quibus tres in pane & aqua.

Qui ſepulcrum infregerit, vt defuncti ſepulti veſtimenta furaretur; Pœnitens erit annos duos per legitimas ferias.

Qui de oblationibus, quæ Eccleſijs factæ ſunt, aliquid retinuerit: Pœnitens erit dies quadraginta in pane & aqua.

Qui decimam ſibi retinuerit, aut dare neglexerit; quadrupium reſtituet, & Pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

Qui Hoſpitalis Domus Adminiſtrator, aliquid de adminiſtratione ſubtraxerit; reſtituet quod abſtulit, Pœniténſque erit annos tres.

Qui pauperem oppreſſerit, eiúſque bona abſtulerit; reddet ei ſuum, & Pœnitens erit dies triginta in pane & aqua.

Clericus furtum capitale faciens; ſeptennij Pœnitentiam explebit, Laïcus quinquennij, & quod furatus eſt, reddat.

Qui fregerit noctu alicuius domum, aut aliquid auferet, pretium reddet, & Pœnitentiam aget annum in pane & aqua: Si non reddit, annos duos.

Si quis furtum de re minori ſemel, aut bis fecerit; reſtitutâ re, Pœnitentiam aget annum vnum.

Qui rem inuentam non reddit, furtum committit: Idcirco tanquam de furto Pœnitentiam aget.

Si quis vſuras accipit, rapinam facit, ideóque quicumque illam exegerit, Pœnitentiam aget annis tribus, vno in pane & aqua.

CANONES POENITENTIÆ

Spectantes peccata contra octauum Decalogi Præceptum commiſſa.

QVi affirmauerit verum eſſe quod falſum eſt, Pœnitentiam aget vt adulter; vt homicida, qui ſponte id facinus admiſerit.

Qui falſo teſtimonio conſenſerit; Pœnitens erit annos quinque.

Qui proximo falſum crimen obijcit, Pœnitentiâ afficitur vt falſus teſtis.

Qui proximo peccatum imputari, priuſquam eum arguerit; primùm illi ſatisfaciens Pœnitentiam aget tres dies.

Si quis contra proximum linguâ laſciuus erit, triduanâ Pœnitentiâ expiabitur.

Si quis murmurauerit, Iudicio Sacerdotis Pœnitentiam aget pro culpæ grauitate.

Si quis conuitium manifeſtum fratri intulerit, diuturna expiabitur Pœnitentiâ pro modo peccati.

Si quis facilè detraxerit, falsúmque in hoc dixerit; Pœnitens erit dies ſeptem in pane & aqua.

Qui falſitatem, fraudemue in ponderibus & menſuris admiſerit; Pœnitens erit in pane & aqua dies viginti.

Falſarius, in pane & aqua Pęnitentiam agat quamdiu viuit.

CANONES POENITENTIÆ

Spectantes peccata contra nonum Decalogi Præceptum commiſſa.

REm alienam nefariè concupiſcens, auarúſque, Pœnitens erit annis tribus.

Qui aliena concupiſcit, furtum eſt: Qui aliena rapere cupit, rapina eſt: Qui res Eccleſiæ furari appetit, ſacrilegium eſt: Ideò cùm nefariè concupiſcendo grauiter peccet, vt peccati mortalis Pœnitentiam aget Sacerdotis arbitratu.

Qui rem aliquam proximi pretioſam inuenire cupit, vt illam ſibi retineat; mortale peccatum concipit, cuius Pęnitentiam aget, vt ſupradictum eſt de furto.

CANONES POENITENTIÆ

Spectantes peccata contra decimum Decalogi Præceptum commiſſa.

SI quis concupiſcit fornicari; ſi Epiſcopus, Pœnitens erit annos ſeptem: Si Presbyter, quinque: Si Diaconus, vel Monachus, tres; è quibus vnum in pane & aqua: Si Clericus, aut Laïcus, annos duos.

Si quis in ſomnis ex immundo deſiderio polluitur; ſurgat, & cantet ſeptem Pſalmos Pœnitentiales: & in die triginta.

Si Clericus, aut Laïcus ex mala cogitatione, concupiſcentiáque ſemen effuderit; Pœnitens erit dies ſeptem.

CANONES POENITENTIÆ

De ſeptem peccatis Capitalibus, ſpeciatimque de Gula & Ebrietate.

PRo capitali mortalíque crimine Pœnitentia ſeptem annorum indicitur, niſi peccati grauitas & perſonæ ſtatus ſeueriorem diuturnioremque Pœnitentiam requirat.

Pro capitali crimine Pęnitentiam aget Laïcus annos quatuor, Clericus quinque, Subdiaconus ſex, Diaconus ſeptem, Presbyter decem, Epiſcopus duodecim.

Sacerdos imprudenter ebrius factus, pane & aquâ Pęnitentiam agat dies ſeptem: Si negligenter, dies quindecim: Si per contemptum, dies quadraginta.

Diaconus, & alius Clericus ebrius factus, arbitrio Sacerdotis Pęnitens erit.

Monachus ebrius, pane & aqua menſibus tribus: Si Clericus, viginti dies.

Laïcus ebrioſus grauiter arguatur, & Pęnitentiam agere à Sacerdote cogatur.

Qui humanitatis gratiâ alium inebriare cogit, Pęnitentiam aget dies ſeptem: Si per contemptum, dies triginta.

Qui ad bibendum inuitat plùs quàm naturæ ſatis eſt, Pęnitentiam agat.

Qui præ ebrietate & crapula vomitum fecerit, ſi Presbyter, aut Diaconus, Pęnitentiam agat dies quadraginta. Si Monachus aut Clericus, dies triginta. Si Laicus, dies quindecim, abſtineátque à vino & carne dies tres.

Si quis gulæ cauſa ante horam legitimam ieiunium fregerit, duos dies Pęnitentiam aget in pane & aqua.

Si quis nimio cibo ſe ingurgitauerit, vt inde dolorem ſenſerit; vnum diem Pęnitentiam aget in pane & aqua.

CANONES POENITENTIÆ

Pro varijs peccatis.

SI quis Sacerdos Miſſam canit, neque communicat; per annum Pęnitentiam agat, nec verò interea celebret.

Sacerdos excommunicatus, ſi celebrat; tribus annis Pęnitens ſit, hebdomadíſque ſingulis feria ſecunda, quarta, & ſexta, à vino & carnibus ieiunet.

Sacerdos, Sacerdotij ſui gradu ordinéque in perpetuum amotus, ſi celebrare audet, priuatur Communione Corporis & Sanguinis Ieſu Chriſti vſque ad vltimum diem, & in Excommunicatione eſt, Viaticum tantùm in fine ſumens.

Si gutta Sanguinis Chriſti in terram cadit; Sacerdos in Pœnitentia ſit quinquaginta diebus; ſi ſuper Altare, & ad pannum vnum tranſit, diebus duobus; ſi vſque ad pannos duos, diebus quatuor: Si vſque ad tres, diebus nouem. Si incautè dimiſit, quamuis nil nefandi acciderit; tribus menſibus à ſui Muneris Adminiſtratione amouetur.

Qui per ebrietatem Euchariſtiam euomit; ſi Laicus eſt; quadraginta diebus; ſi Clericus, ſexaginta; ſi

„ Epiſcopus nonaginta diebus ; ſi infirmus Pœniten-
„ tiam agat diebus ſeptem.
„ Sacerdos qui intereſt clandeſtinis deſponſationi-
„ bus, per triennium ab Officij ſui adminiſtratione
„ amouetur.
„ Qui legata pia Eccleſiæ non ſoluit, vno anno Pœnitens erit per legitimas ferias. “
Qui vir faciem ſuam transformauerit habitu mulie- “
bri, & mulier habitu viri ; emendationem pollicitus, “
annis Pœnitens ſit tribus. “
Infirmos, aut vinctos viſitare negligens, Pœniten- “
tiam aget dies decem, pane & aqua victitans. “

CAPVT VII.

DE ABSOLVTIONE SACRAMENTALI.

ARTICVLVS I.

Quibus verbis Abſolutio conſtet.

PROPOSITIO I.

Abſolutio Sacramentalis his verbis neceſſariò conſtat, ABSOLVO TE, *aut certè verbis æquiualentibus.*

ITa docet Concilium Tridentinum Seſſione 14. cap. 3. ſcilicet, *Sacramenti Pœnitentiæ formam, in qua præcipuè vis ipſius ſita eſt, in illis Miniſtri verbis poſitam eſſe ;* EGO TE ABSOLVO, *&c. Quibus quidem de Eccleſiæ ſanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur : Ad ipſius tamen formæ eſſentiam nequaquam ſpectant, neque ad ipſius Sacramenti Adminiſtrationem ſunt neceſſariæ.*

Et Concilij Tridentini Catechiſmus part. 2. §. 19.
Matt. 18. De Sacramento Pœnitentiæ. *Eſt autem forma, (* inquit) EGO TE ABSOLVO : *Quam non ſolùm*
„ *ex illis verbis licet colligere :* Quæcumque ſolueri-
„ tis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis ; *Sed ex eadem Chriſti Domini doctrinâ ab Apoſtolis traditam accepimus. Ac quoniam Sacramenta id ſignificant quod efficiunt, & illa,* Ego te abſoluo, *oſtendunt peccatorum remiſſionem huius Sacramenti Adminiſtratione effici ; planum eſt hanc eſſe Pœnitentiæ perfectam formam. Sunt enim peccata tanquam vincula, quibus conſtrictæ animæ tenentur, & ex quibus Pœnitentiæ Sacramento laxantur. Adduntur præterea complures preces, non quidem ad formam neceſſariæ ; ſed vt ea remoueantur, quæ Sacramenti vim & efficientiam illius culpâ, cui adminiſtratur, impedire poſſent.*

Idem confirmat S. *Thomas,* 3. part. quæſtione 84. articulo 3. Vnde nec Pronomen : *Ego,* quod in verbo includitur, neque hæc verba, *à peccatis tuis,* ad eſſentiam formæ ſpectant, ipſiſque prætermiſſis, rata nihilominus eſſet Abſolutio, quamuis Sacerdos illa prætermittens, grauis peccati reus eſſet. Hæc etiam verba, *In Nomine Patris, & Filij, & Spiritûs-Sancti,* quamuis vſurpari debeant ex Eccleſiæ vſu, & conuenientia ſint ad ſignificandum Sacerdotes non principali, ſed miniſteriali dumtaxat auctoritate, vt Chriſti Miniſtros à peccatis abſoluere ; non ſunt eſſentialia, quia non ſunt determinata ex Inſtitutione Chriſti, ſicut in forma Baptiſmi.

Dixi, his verbis, aut æquiualentibus Abſolutionis formam conſtare : Qui enim diceret, *Ego remitto tibi,* vel, *Condono tibi omnia peccata tua,* vel *Mea Mediocritas habet te veniâ donatum & abſolutum !* Qua forma Græcos vti eorum Euchologia, & *Arcudius* teſtantur : Verè abſolueret. Tamen peccaret grauiſſimè Latinus Sacerdos alijs verbis Abſolutionem exprimens, ab ijs quæ in Sacramentarijs & Ritualibus Eccleſiæ Latinæ Libris ſunt præſcripta.

Quod autem monui, Sacerdotes auctoritate dumtaxat miniſterij peccata remittere ; Deum autem & Chriſtum Dominum auctoritate principali, *S. Auguſtinus* egregiè explicat Sermone 99. aliàs Homiliâ 23. inter Homilias quinquaginta, cap. 9. *Vt euidentiùs (* inquit) *oſtenderet Dominus, ab Spiritu-Sancto, quem donauit Fidelibus ſuis, dimitti peccata non meritis hominum, quodam loco ſic ait reſurgens à mortuis,* Accipite Spiritum-Sanctum : *Et cùm dixiſſet,*
Accipite Spiritum-Sanctum, *continuò ſubiecit,* Si “ Ioann. 10.
cui dimiſeritis peccata, dimmittuntur ei : *Hoc eſt* “
Spiritus dimittit, non vos. Spiritus autem Deus eſt. “
Deus ergo dimittit, non vos. Sed ad Spiritum quid
eſtis vos ? Neſcitis quia templum Dei eſtis, & “ 1. Cor. 3.
Spiritus Dei habitat in vobis ? *Et iterum,* Neſci- “
tis quia corpora veſtra templum à vobis eſt Spiri- “ 1. Cor. 6.
tus-Sancti, quem habetis à Deo ? *Deus ergo ha-* “
bitat in templo ſancto ſuo, hoc eſt, in Sanctis ſuis Fidelibus, in Eccleſia ſua : Per eos dimittit peccata ; quia viua templa ſunt. Sed qui dimittit per hominem, poteſt dimittere & præter hominem. Et S. *Ambroſius* lib. 3. *De Spiritu-Sancto* ait : *Homines in remiſſionem peccatorum miniſterium ſuum exhibent, non ius alicuius poteſtatis exercent.*

PROPOSITIO II.

Abſolutio Deprecatoria, vel nulla, vel certè dubia Sacramenti Pœnitentiæ forma eſt.

ID probant *Eugenius Quartus* in Decreto Inſtructionis Armenorum, & Sacra Synodus Tridentina, Formam Sacramenti Pœnitentiæ in his verbis poſitam aſſerentes, *Ego te abſoluo :* Et quidem Scripturæ Sacræ verba deprecationis non meminerunt pro Sacramento Pœnitentiæ. Non enim dicunt : Quorumcumque ſolutionem petieritis, ſed *Quodcumque ſolueritis.*

Secundò, Sacramentum Pœnitentiæ à Chriſto inſtitutum eſt ad modum Iudicij : Iudex porrò non fert ſententiam orando, ſed ex Tribunali pronuntiando, & ſoluendo vel ligando.

Tertiò, Eccleſiæ vſu non deprecatoria, ſed indicatiua dumtaxat Pœnitentiæ forma recepta eſt. Vnde *Clemens VIII.* Pontifex Maximus in Inſtructione de Ritibus Græcorum, editâ anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo-quinto ita ſtatuit : *In caſu neceſſitatis, Presbyteri Græci Catholici poſſunt Latinos abſoluere. Vtantur forma Abſolutionis in Generali Concilio Florentino præſcriptâ : & poſtea, ſi voluerint, dicant Orationem illam deprecatiuam, quam pro formâ huiuſmodi Abſolutionis dicere tantùm conſueuerunt.*

Quartò, noſtram Propoſitionem probat S. *Thomas,* Opuſculo 22. cap. 2. *Pater (* inquit *) ex dictis Saluatoris, quòd habens claues abſoluit. Præſumptuoſum ergo eſt, ne dicam erroneum, vt Sacerdos dicere non poſſit,* EGO ABSOLVO TE, *quem Dominus abſoluere confitetur. Ad hoc etiam eſt communis conſuetudo tali formâ vtentium, cui aliquem contrariari, non paruæ præſumptionis eſt.* Et in exemplum affert, quod Apoſtolus ait in Epiſtolâ 2. ad Corinthios, *Se donaſſe peccatum in perſona Chriſti, quaſi dicat, ſecundùm Gloſſam, ſe abſoluere à peccato. Non eſt etiam parua auctoritas eius, quod in Eccleſia cantatur :* IAM Bone Paſtor PETRE clemens acci- “
pe vota precantum, & peccati vincula reſolue tibi “
poteſtate traditâ. *Poteſtas autem tradita Petro eſt po-* “
teſtas clauium. Poteſt ergo habens claues dicere, EGO TE ABSOLVO. *Nec hoc ſolùm conuenienter dicere poteſt, ſed & neceſſarium eſſe videtur ; quia Sacramenta nouæ Legis*

Digitized by Google

Legis efficiunt id, quod figurant. In Sacramento autem Pœnitentiæ verba Scripturæ, quæ maximè ſectanda ſunt, non faciunt mentionem de aliqua deprecatione; ſed magis ipſa verbo indicatiuo vtitur. Non enim dicit, Quæcumque petieritis eſſe ſoluenda, erunt ſoluta, ſed, Quæcumque ſolueritis. *Si ergo illa tantùm dicuntur eſſe ſoluenda, quæ habens claues ſoluerit; qui autem petit aliquid eſſe ſoluendum, non ſoluit: Miror qua temeritate aliquis aſſerat eſſe ſolutum, quem habens Claues non ſignificat ſe ſoluere, ſed ſolùm rogat eſſe ſoluendum. Sicut autem temerarius eſt in ſoluendo, ſit vaniloquus in probando, dum friuola quædam pro rationibus inducit, puta quamdam Poſtillam ſuper Summam Raymundi, quæ in Abſolutione nullam verborum formam præſcriptam eſſe dicit, ſicut eſt in Baptiſmo & in Euchariſtia: Vbi deriſorium in tanta re Poſtillam Summæ pro auctoritate adducere. Sed ne Poſtillatori fiat iniuria, dicamus quòd alia ratio eſt de Abſolutione ab Excommunicatione, quæ non eſt ſacramentalis, ſed magis iudiciaria, iuriſdictionem conſequens, & aliud de Abſolutione à peccatis in Sacramento Pœnitentiæ, quæ conſequitur poteſtatem clauium, & eſt ſacramentalis. In illa enim verba efficaciam habent ab intentione dicentis: Vnde non refert quibuſcumque verbis vtatur ad exprimendam ſuam intentionem: In Sacramentis autem verba efficaciam habent ex inſtitutione diuina: Vnde tenenda ſunt verba determinata, conſonantia diuinæ inſtitutioni. Inſtitutioni autem dicentis,* Quodcumque ſolueris, *&c. hæc verba conueniunt,* EGO ABSOLVO TE, *ac propterea tenenda ſunt.*

Secundò ponit, quòd Magiſter qui Sententias compilauit, non poſuit hanc formam, nec aliquem Sanctorum eâ legimus vſum eſſe. Contra quod dicendum eſt, quòd nec Magiſter formam poſuit, nec legitur alia forma quâ Sanctorum aliquis vſus fuerit; ſicut nec etiam legitur, quòd aliquis hanc formam negauerit. Legitur autem quod ipſe Inſtitutor Sacramenti dixit, Quodcumque ſolueritis, *quod eſt maius omni auctoritate.*

Inducit quoque ſic ſenſiſſe quoſdam antiquos & famoſos Magiſtros, ſcilicet Magiſtrum Guillelmum de Altiſiodoro, & Magiſtrum Guillelmum quondam Pariſienſem Epiſcopum, & Dominum Hugonem quondam Cardinalem: De quibus quòd ita ſenſerint, non conſtat. Sed etſi ſic ſenſerunt, numquid eorum opinio præiudicare poterit verbis Domini dicentis Petro, Quodcumque ſolueris? &c. *Numquid etiam, ſi nunc viuerent, præiudicare poſſent communi Sententiæ Magiſtrorum Pariſijs Regentium, qui contrarium ſentiunt, decernentes abſque his verbis,* EGO TE ABSOLVO, *Abſolutionem non eſſe per ſolam deprecatiuam orationem?*

Objiciuntur teſtimonia Patrum, qui peccata precibus Sacerdotum remitti aſſerunt. Ita *S. Pacianus* in Parænesi ad Pœnitentiam: *Qui fratribus peccata ſua non tacet, Eccleſiæ lacrymis adiutus, Chriſti precibus abſoluitur.*

S. Auguſtinus Homiliâ 49. Cap. 3. *Agite Pœnitentiam, qualis agitur in Eccleſia, vt oret pro vobis Eccleſia. Nemo ſibi dicat, Occultè ago, apud Deum ago. Ergo ſine cauſa dictum eſt,* Quæ ſolueritis, *&c.* Et Lib. 3. *De Baptiſmo*, Cap. 16. *Manus impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt: Quid eſt enim aliud niſi oratio ſuper hominem?*

S. Leo Epiſtola 83. aliàs 91. ad *Theodorum* Forojulienſem Epiſcopum ſcribit, Deum ſic præſidia ſuæ Bonitatis ordinaſſe, *Vt indulgentia Dei niſi ſupplicationibus Sacerdotum nequeat obtineri .:. Multùm vtile ac neceſſarium eſt, vt peccatorum reatus ante vltimum diem Sacerdotali ſupplicatione ſoluatur.*

Reſpondetur primò, Patres laudatos intelligi de Oratione quæ præmittitur Abſolutioni, non verò quòd Abſolutionis formula ſit ſimplex oratio. Ita reſpondet *S. Thomas* 3. p. quæſtione 84. articulo 3. ad ſecundum.

Reſpondetur ſecundò, Solemne eſſe Patribus, vt orationis nomen formis Sacramentorum tribuant, quòd preces in Sacramentorum confectione adhiberi ſoleant, quibus verba ipſa inſeruntur, vt iis veluti gradibus ad Sacramenta perficienda, vel ſuſcipienda animus præparetur. Sic forma conſecrationis Euchariſtiæ, Canoni Miſſæ inſerta interdum precatio & oratio dicitur à Patribus Græcis & Latinis, *S. Baſilio* Libro *De Spiritu-Sancto*, Cap. 38. *S. Auguſtino* Epiſtola 149. aliàs 59. ad *Paulinum*, *S. Gregorio Magno* Libro 7. Epiſtola 63.

Reſpondetur tertiò, Patres expont poſſe de Oratione ſuper publicos Pœnitentes fundi ſolita, de qua Tertullianus: *Tenere præterea pauperum manus, Viduas obſecrare, Presbyteris aduolui, orationes Eccleſiæ deprecari, omnia priùs tentare ne pereas.*

Objicitur, antiquos Libros Rituales & Pœnitentiales, Sacramentaria, Pontificalia ante annum ſupra milleſimum ſcripta nullam aliam Abſolutionis formulam, quàm deprecatoriam exhibere.

Reſpondetur, Formulas illas, quæ ex veteribus Ritualibus, & Sacramentarijs proferuntur, Abſolutionem ſacramentalem non ſpectare, ſed iudicialem & canonicam. Vnde maxima pars Orationum ſiue Formularum illarum hunc titulum inſcriptum habet: *Orationes ad reconciliandos Pœnitentes Feria 5. in Cœna Domini.* Spectant igitur publicè Pœnitentium Reconciliationem, quæ merè cæremonialis eſt, non ſacramentalis.

Objicitur teſtimonium *Guillelmi Pariſienſis* Cap. 19. *De Sacramento Pœnitentiæ*, ſcribentis: *Dubitandum nullatenus eſt, quia per vtrumque Sacerdotem plenam gratiam ſanctificationis & Abſolutionis recipit* (ille qui Confeſſionem diuidit) *niſi per ipſum ſteterit: Neque more forinſecorum Iudicum pronuntiat Confeſſor, Abſoluimus te, non condemnamus; ſed magis orationem facit ſuper eum, vt Deus Abſolutionem, & remiſſionem, atque gratiam ſanctificationis tribuat.*

Reſpondetur, Senſum *Guillelmi Pariſienſis* eſſe, quòd non auctoritate ſuprema & abſoluta, ſed precaria peccatorem abſoluant Sacerdotes; proindéque actui iudiciali ſupplicationem præmittant. Secundò, diſcrimen intercedere inter forenſes Iudices & Confeſſarium, quòd illi non abſoluant præſumptum reum, niſi ab hoc aut illo crimine, de quo lis ipſi intentata fuit: Iſte verò Pœnitentes ab omnibus peccatis abſoluat. Vnde poſt verba in obiectione laudata ſubdit: *Et nemo dubitat quin poſſit & debeat Confeſſor orare Patrem miſericordiarum, vt etiam remittat peccata, quæ nec ipſe Pœnitens in ſe cognoſcit, & eidem Confeſſori recognoſcit. Vnde in Abſolutione confitentium non conſueuerunt dicere Sacerdotes, Dimittat tibi Deus peccata quæ confeſſus es mihi, ſed potiùs omnia.* Certè *Alexander Alenſis* coæuus aut ſuppar *Guillelmo Pariſienſi*, meminit Abſolutionis indicatiuæ tanquam vſu Eccleſiæ perpetuo conſecratæ, 4. P. Summæ, Quæſtione 21. M. 1. *Sacerdos* (inquit) *per poteſtatem Clauis Mediator eſt Dei ad hominem & hominis ad Deum. Vnde per ipſum peccator aſcendit ad Deum; & ſic eſt Sacerdos os peccatoris, ſiue loquens de peccatore: & per ipſum deſcendit Deus ad hominem; & ſic eſt Sacerdos os Dei, eò quòd ſeparat pretioſum à vili. Secundùm quòd aſcendit, habet ſe per modum inferioris & ſupplicantis: Secundùm quòd deſcendit, per modum Superioris & iudicantis. Secundùm primum modum poteſt gratiam impetrare, & ad hoc eſt idoneus. Secundùm alterum modum, poteſt Eccleſiæ reconciliare; & ideò in ſignum eius præmittitur in forma Abſolutionis oratio per modum deprecatiuum, & ſubiungitur Abſolutio per modum indicatiuum.*

Objicitur teſtimonium *Franciſci Mayronis* in 4. Sententiarum, Diſt. 14. Quæſtione 1. ſcribentis, Quoſdam ſuo tempore in adminiſtrando Pœnitentiæ Sacramento adhuc ea formula vſos, *Abſoluat te Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus-Sanctus.* Et in reſponſione ad 3. ait: *Sic fiebat in Prouincia Prouinciæ, ſed improbata fuit iſta forma.*

Reſpondetur, Prouinciæ Sacerdotes à legitima Abſolutionis forma aberraſſe: Vnde meritò improbata eſt ab Epiſcopis & Doctoribus deprecatoria formula quam vſurpabant. Porrò ſi ad duodecimum vſque ſæculum vſurpata fuiſſet in Eccleſia forma deprecatoria, non improbaſſent Epiſcopi & Doctores illius vſum tot ſæculis præſcriptum & conſecratum. Nuſquam enim niſi in nouitates, corruptelas, abuſus, & errores, Epiſcopos & Doctores Catholicos inſurrexiſſe videris.

Digitized by Google

ARTICVLVS II.

Quis ſit horum verborum ſenſus.

EGO TE ABSOLVO?

PROPOSITIO VNICA.

Senſus horum verborum, EGO TE ABSOLVO, *non eſt, Declaro tibi remiſſa eſſe peccata, ſed Tibi peccata remitto.*

CHriſtus enim ſe illam poteſtatem Diſcipulis tradere ſignificauit, quam ipſe à Patre acceperat: Ioannis XX. *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos. Accipite Spiritum Sanctum: Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, &c. Chriſtus autem Dominus non ſolùm declarat remiſſa eſſe peccata, ſed ea verè remittit: Igitur & Sacerdotes acceptâ ab ipſo poteſtate peccata dimittunt, non ſolùm remiſſa eſſe declarant. Vnde *S. Leo*, Sermone de Transfiguratione ait: *Nec in ſoluendis aut ligandis quarumcumque cauſis aliud ratum eſset in cœlis, quàm quòd Petri ſediſſet arbitrio.* Et *S. Bernardus* Sermone 1. De Sanctis Petro & Paulo ait: *Præcedit ſententiam cœli ſententia Petri.*

Secundò, id docet ac definit Sacra Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 6. & Canone 9. cuius hæc ſunt verba: *Si quis dixerit, Abſolutionem Sacramentalem Sacerdotis non eſſe actum iudicialem, ſed nudum miniſterium pronuntiandi & declarandi remiſſa eſſe peccata confitenti; ∴ Anathema ſit.*

Tertiò, Idem docet *S. Thomas* 3. p. quæſt. 80. art. 3. ad quintum. *Iſta* (inquit) *expoſitio*, Ego te abſoluo, *id eſt, abſolutum oſtendo, quantùm ad aliquid quidem vera eſt, non tamen perfecta: Sacramenta enim nouæ Legis non ſolùm ſignificant, ſed etiam faciunt quod ſignificant. Vnde ſicut Sacerdos baptizandu aliquem, oſtendit hominem interiùs ablutum per verba & facta, & non ſolùm ſignificatiuè, ſed etiam effectiuè; ita etiam cùm dicit*, Ego te abſoluo, *oſtendit hominem abſolutum, non ſolùm ſignificatiuè, ſed etiam effectiuè. Nec loquitur quaſi de re incerta; quia ſicut alia Sacramenta Nouæ Legis habent de ſe certum effectum ex virtute Paſſionis Chriſti (licet poſſit impediri ex parte recipientis) ita etiam & in hoc Sacramento. Vnde S. Auguſtinus dicit* Libro 2.
„ *De Adulterinis Coniugijs*, Cap. 9. Non eſt turpis
„ nec difficilis poſt patrata & purgata adulteria recon-
„ ciliatio coniugij, vbi per Claues Regni cœlorum
„ non dubitatur fieri remiſſio peccatorum. *Vnde nec Sacerdos indiget ſpeciali reuelatione ſibi factâ, ſed ſufficit generalis reuelatio fidei, per quam remittuntur pec-*
„ *cata. Eſſet autem perfectior expoſitio:* Ego te abſol-
„ uo, *id eſt*, Sacramentum Abſolutionis tibi impendo.

Quartò, Idem confirmat Concilij Tridentini Catechiſmus P. 2. §. 21. * ex Sacerdotum Nouæ Legis excellentiâ ſupra Sacerdotes Veteris Legis. *Neque enim* (inquit) *vt in Veteri Lege Sacerdotes teſtimonio ſuo aliquem à lepra liberatum eſſe dumtaxat renuntiabant: Ita nunc in Eccleſia ea tantùm poteſtas Sacerdotibus facta eſt, vt aliquem à peccatis abſolutum eſſe declarent: ſed verè tanquam Dei Miniſtri abſoluant: id quod Deus ipſe gratiæ & iuſtitiæ auctor ac parens efficit.* Hinc *S. Ioannes Chryſoſtomus* Libro 3. *De Sacerdotio* ait: *Corporis lepram purgare, ſeu veriùs dicam, haud purgare quidem, ſed purgatos probare, Iudæorum Sacerdotibus ſolis licebat: At verò noſtris Sacerdotibus, non corporis lepram, verùm animæ ſordes, non dico purgatas probare, ſed purgare prorſus conceſſum eſt.*

* De Pœnit. Sacram.

Hæc autem verba, *Ego te abſoluo*, Catholico quem expoſuimus ſenſu intellecta, *Non minùs verè de illo etiam homine Sacerdos pronunciat, qui priùs ardentiſſimæ Contritionis vi, accedente tamen Confeſſionis voto, peccatorum veniam à Deo conſecutus ſit*; vt docet Concilij Tridentini Catechiſmus.

ARTICVLVS III.

REGVLÆ PRAXIM SPECTANTES.

Circa Abſolutionem.

REGVLA I.

Obuijs quibuſque concedenda non eſt Abſolutio; ſed ijs omnibus neganda, quorum nulla vel ficta conuerſio: Ijs differenda quorum dubia, & incerta Pœnitentia eſt.

LEges enim quas Chriſtus Miniſtris ſuis præſcripſit, exigunt vt peccata illis dumtaxat relaxent, qui ea oderunt; qui lauant ſe ac mundant Pœnitentiæ Baptiſmo; qui malum cogitationum ſuarum auferunt non ſolùm ab oculis hominum, ſed etiam ab oculis Domini, qui peccatum eiuſque occaſiones fugiunt, & benè operari diſcunt; qui de omnibus peccatis Pœnitentiam agunt, & promptum ad omnia præcepta cuſtodienda gerunt animum; qui corde nouo per iuſtitiæ amorem ſibi facto, projiciunt à ſe omnes præuaricationes ſuas, ſinceréque ad Deum conuertuntur, à quo fuerant auerſi. Iſaiæ 1. *Lauamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis: Quieſcite agere peruersè, diſcite benefacere: Quærite iudicium, ſubuenite oppreſſo, iudicate pupillo, defendite Viduam. ∴ Si fuerint peccata veſtra vt coccinum, quaſi nix dealbabuntur; & ſi fuerint rubra quaſi vermiculus, velut lana alba erunt.* Et Ezechielis 18. *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam, vita viuet, & non morietur; omnium iniquitatum eius, quas operatus eſt, non recordabor; in iuſtitia ſuâ, quam operatus eſt, viuet ∴ Conuertimini, & agite Pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris; & non erit vobis in ruinam iniquitas. Projicite à vobis omnes præuaricationes veſtras, in quibus præuaricati eſtis; & facite vobis cor nouum & ſpiritum nouum; & quare moriemini domus Iſrael? Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus; reuertimini, & viuite.* Si his legibus Deus veniam delictorum pollicetur, non eſt in hominis poteſtate alijs legibus eam impertiri. Non eſt ſeruus maior Domino ſuo; nec amplior eſt poteſtas diſpenſatoris, quàm voluntas Principis.

In Euangelio datur hominibus poteſtas remittendi peccata, ſed ijs qui Pœnitentiam egerint, dicente Chriſto Matth. 4. *Pœnitentiam agite: Appropinquauit enim Regnum cœlorum.* Et Lucæ 13. *Niſi Pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis.* Sub hac Pœnitentiæ conditione *S. Petrus* adultis promittit per Baptiſmum peccatorum remiſſionem, Act. 2. *Pœnitentiam* (inquit) *agite; & baptizetur vnuſquiſque veſtrûm in nomine Ieſu Chriſti, in remiſſionem peccatorum veſtrorum.* Ijs igitur quos verè non pœnitet, peccata non remittuntur. Hinc *S. Auguſtinus*, in Pſalmum 32. ait: *Deus conuerſis ad ſe peccata donat, non conuerſis non donat.* Et *S. Fulgentius*, Epiſtola ad Venantium: *Ipſa* (inquit) *iuſtitia Dei talis eſt, vt auerſos damnet, conuerſos ſaluet.* Ratio huius ordinis eſt, quòd *Deus ſic dat peccatis veniam, vt iuſtitiam in ipſa miſeratione rationémque cuſtodiat*; (vt loquitur *S. Petrus Chryſologus* Sermone 30.) Iuſtitiam autem violaret, ſi eis qui peccandi voluntatem non exuunt, peccatorum veniam indulgeret. Si Deus nonniſi conuerſis & ſincerè Pœnitentibus peccata remittit, non debent nec poſſunt eius Miniſtri ea non conuerſis remittere; ſi Deus conuerſos dumtaxat ſoluit, non poſſunt nec debent eos abſoluere, quorum ficta aut dubia conuerſio eſt. *Quàm ineptum* (inquit *Tertullianus*, Libro *De Pœnitentia*, Cap. 6.) *quàm iniquum Pœnitentiam non adimplere, & veniam delictorum ſuſtinere: Hoc eſt, pretium non exhibere, ad mercedem manum emittere. Hoc enim pretio Dominus veniam addicere inſtituit; hac Pœnitentiæ compenſatione redimendam proponit impunitatem. Si ergo qui venditant, priùs nummum quo paciſcuntur examinant, ne ſculptus, neue raſus, ne adulter: Etiam Dominum credimus Pœnitentiæ probationem priùs inire, tantam nobis mercedem, perennis ſcilicet vitæ conceſſurum. Sed differamus tantiſper Pœnitentiæ veritatem. Tunc opinor emendatos liquebit; cùm abſoluimur. Nullo pacto. Sed cùm pendente veniâ,*

pœna

Id eſt, cum non indigni venia cenſemus. „ pœna proſpiciatur: Cùm adhuc liberari non meretur,* vt poſſimus mereri: Cùm Deus comminatur, non cùm ignoſcit ∴ Peccator ante veniam deflere ſe debet, quia tempus Pœnitentiæ idem quod periculi & timoris ∴ Furto quidem aggredi, & Præpoſitum huius rei aſſeuerationibus tuis circumduci facile eſt. Sed Deus theſauro ſuo prouidet, nec ſinit obrepere indignos. Quid denique ait? Nihil occultum quod non reuelabitur. Quaſcumque tenebras factis tuis ſuperſtruxeris, Deus lumen eſt. Quidam autem ſic opinantur, quòd Deus neceſſe habeat præſtare etiam indignis quod ſpopondit, & liberalitatem eius faciunt ſeruitutem.

Propoſitionem noſtram confirmat *S. Cyprianus*, in Tractatu *De Lapſis* docens, Reis qui nullos protulerunt Pœnitentiæ fructus, qui nullo temporis ſpatio delicta ſua planxerunt, qui ſinceræ conſtantiſque conuerſionis ſigna vitæ nouitate, & ſatisfactorijs operibus non ediderunt, pacem ſiue Abſolutionem dari non debere; ſidetur, irritam & falſam eſſe, periculoſum dantibus, & nihil accipientibus profuturam. *Emerſit* (inquit) *nouum genus cladis: & quaſi parum perſecutionis procella ſæuierit, acceſſit ad cumulum ſub miſericordiæ titulo malum fallax & blanda pernicies. Contra Euangelij vigorem, contra Domini ac Dei legem temeritate quorumdam laxatur incautis communicatio: Irrita & falſa pax, periculoſa dantibus, & nihil accipientibus profutura. Non quærunt ſanitatis patientiam, nec veram de Satisfactione medicina. Pœnitentia de pectoribus excuſſa eſt, grauiſſimi extremique delicti memoria ſublata eſt. Operiuntur morientium vulnera; & plaga lethalis altis & profundis viſceribus infixa diſſimulato dolore contegitur ∴ Ante expiata delicta, ante exomologeſim factam criminis, ante purgata conſcientiam Sacrificio & manu Sacerdotis, ante offenſam placatam indignantis Domini & minantis; pacem putant eſſe, quam quidam verbis fallacibus venditant. Non eſt pax illa, ſed bellum, nec Eccleſiæ iungitur, qui ab Euangelio ſeparatur. Quid iniuriam beneficium vocant? Quid impietatem vocabulo pietatis appellant? Quid eis qui flere iugiter & rogare Dominum ſuum debent, interceptâ Pœnitentiæ lamentatione communicare ſe ſimulant? Hoc ſunt eiuſmodi lapſis, quod grando frugibus; quod turbidum ſidus arboribus; quod armentis peſtilens vaſtitas; quod nauigijs ſæua tempeſtas. Solatium æternæ ſpei adimunt, arborem à radice ſubuertunt, ſermone morbido ad lethale contagium ſerpunt; nauem ſcopulis, ne in portum perueniat, illidunt. Non concedit pacem facilitas iſta, ſed tollit: Nec communicationem tribuit, ſed impedit ad ſalutem. Perſecutio eſt hæc alia, & alia tentatio, per quam ſubtilis Inimicus impugnandis adhuc lapſis occultâ populatione graſſatur; vt lamentatio conquieſcat, vt dolor ſileat, vt delicti memoria euaneſcat, vt comprimatur pectorum gemitus, ſtatuatur fletus oculorum; nec Dominum grauiter offenſum longa & plena Pœnitentia deprecetur; cùm* „ *ſcriptum ſit*: Memento vnde cecideris, & age Pœni„ tentiam ∴ *Cæterùm ſi quis præproperâ feſtinatione temerarius remiſſionem peccatorum dare ſe cunctis putat poſſe, aut audet Domini præcepta reſcindere; non tantùm nihil prodeſt, ſed & obeſt lapſis. Prouocaſſe eſt iram, non ſeruaſſe ſententiam: Nec miſericordiam priùs Dei deprecandam putare, ſed contempto Domino de ſua facultate præſumere.*

Tertiò, Clerus Romanus ad *S. Cyprianum* ſcribens, Epiſt. 31. inter Epiſt. S. Cypriani. docet conuerſionem cordis, ſine qua Sacerdotes remittere peccata non poſſunt, ſincerúmque Pœnitentiæ affectum, non citò adoleſcere vt plurimùm in ijs qui poſt Baptiſmum Deum grauiter offenderunt, adeóque morâ abſoluendi magis animarum ſaluti. Quamobrem ſugillat imperitos & imprudentes Sacerdotes, qui pro ſalutaribus dilationum remedijs, exitioſa properatæ Communionis venena lapſis porrigere audent; idque Romanam Eccleſiam minimè probare ait. Reorum in dilatione Abſolutionis patientiam, veræ Pœnitentiæ argumentum eſſe. *Abſit* (inquit) *ab Eccleſia Romana vigorem ſuum tam profana facilitate dimittere, & neruos ſeueritatis euerſa fidei maieſtate diſſoluere; vt cùm adhuc non tantùm iaceant, ſed & cadant euerſorum fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum vtique non profutura præſtentur, & noua per miſericordiam falſam vulnera veteribus tranſgreſſionis vulneribus imprimantur, vt miſeris ad euerſionem maiorem eripiatur & Pœnitentia. Vbi enim poterit indulgentiæ medicina procedere, ſi etiam ipſe Medicus interceptâ Pœnitentiâ indulget periculis? Si tantummodo operit vulnus, nec ſinit neceſſaria temporis remedia obducere cicatricem? Hoc non eſt curare, ſed, ſi dicere verum volumus, occidere.*

Et pauló poſt: *Oremus, vt qui cecidiſſe referuntur; delicti ſui magnitudinem agnoſcentes, intelligant non momentaneam, neque præproperam deſiderare medicinam: Oremus vt effectus indulgentiæ lapſorum ſubſequatur & Pœnitentiam, vt intellecto ſuo crimine velint nobis interim præſtare patientiam, nec adhuc fluctuantem turbent Eccleſiæ ſtatum; ne interiorem nobis perſecutionem ipſi incendiſſe videantur, & accedat ad criminum cumulum, quod etiam inquieti fuerunt. Maximè enim illis congruit verecundia, quorum in delictis damnatur mens inuerecunda. Pulſent ſanè fores, ſed non vtique confringant. Adeant ad limen Eccleſiæ, ſed non vtique tranſiliant. Caſtrorum cæleſtium excubent portis, ſed armati modeſtiâ, quâ intelligant ſe deſertores fuiſſe. Reſumant precum ſuarum tubam, ſed qua non bellicum clangant ∴ Multùm illis proficiet petitio modeſta, poſtulatio verecunda, humilitas neceſſaria, patientia non otioſa. Mittant legatos pro ſuis doloribus lacrymas; aduocatione fungantur ex intimo pectore prolati gemitus, dolorem probantes commiſſi criminis & pudorem. Imò ſi dedecoris admiſſi magnitudinem perhorreſcant, ſi pectoris & conſcientiæ ſuæ lethalem plagam & ſinuoſi vulneris altos receſſus verè medicâ manu tractant, erubeſcant & petere niſi quia maioris rurſum & periculi & pudoris, auxilium pacis non petiiſſe.*

Quartò, *S. Ioannes Chryſoſtomus*, Homiliâ 14. in ſecundam Epiſtolam ad Corinthios, illos Sacerdotes erga lapſos præ cæteris miſericordes eſſe docet, qui ipſos ſalutaribus Pœnitentiæ vinculis diu ligant, nec ſoluunt antequam emendati fuerint, & Pœnitentiæ operibus Dominum ſibi propitium reddiderint. *Quod ſi quiſpiam* (inquit) *Chriſtianis hominibus conuenire dixerit, humanitatem erga peccantem fratrem adhibere, diſcat ille, humanitate eum vti, qui iraſcitur, non eum à quo prœmaturè, qui peccat, vocatur, nec peccati ſui ſenſu affici ſinitur. Vter enim, quæſo, febre ac phreneſi laborantem miſericordia proſequitur, iſne qui in lecto eum ſternit, ac vinculis adſtringit, atque à noxijs cibis & potionibus arcet, an qui et mero ſe ingurgitandi facultatem præbet, ac ſui iuris & arbitrij eum eſſe iubet, omniáque facere quæ ab homine ſano atque incolumi valetudine fieri debent? An non morbum quoque hic exulcerat, qui humanitatis officio fungi ſibi videtur, cùm contra ille morbum pellat ac profliget? Eodem modo hîc quoque iudicamus. Humanitatis enim eſt, ægrotis non vbique indulgere, ac præpoſteris ipſorum cupiditatibus adblandiri. Nemo eum qui apud Corinthios ſtupri crimine ſe obſtrinxerat, tam amabat quàm Paulus, qui eum Satanæ tradi iubebat. Nemo rurſus tam eum oderat quàm ij, qui peccanti applaudebant & obſequebantur. Atque hoc exitus rei comprobauit. Illi enim ipſius etiam animum inflarunt, ac tumorem maiorem effecerunt: Hic autem tumorem compreſſit, nec ante abſtitit, quàm eum integræ valetudini reddidiſſet. Atque illi quidem malum, quod iam erat, auxerunt: Hic verò id quoque, quod primùm contractum fuerat, euulſit. Quocirca nos etiam has humanitatis, clementiæque leges addiſcamus. Nam & tu, ſi equum videris, qui in præcipitia feratur, frænum inijcis, acriterque inhibes ac ſæpè flagellas. Atqui cruciatus hoc eſt: Verùm huiuſmodi cruciatus ſalutem ei affert. Eamdem igitur erga eos qui peccant, rationem tene. Vinculis eum, qui facinus improbum admiſit, coërce, vſque dum ipſe Deum ſibi propitium ac placidum reddiderit. Solutum ac liberum eum ne linquas, ne arctioribus diuinæ iræ vinculis conſtringatur. Si vincula ipſe iniecero, Deus non iam vinciet: Sin autem in vinculis eum non tenuero, eiuſmodi eum vincula manent, quæ frangi nullo modo queant.* Si “ 1. Cor 2
“ enim nos ipſos iudicaremus, non vtique iudicaremur. “ *Proinde ne eſt, quòd hanc rem crudelitatis ac ſæuitiæ eſſe arbitreris, ſed ſummæ clementiæ ac benignitatis, præſtantiſſimæque medendi rationis, nec vulgaris erga peccatoris ſalutem curæ. Verùm ſatis diu pœnas expenderunt,* (inquis) *Quamdiu quæſo? Annum vnum, & alterum, ac tres. Atqui temporis moram non quæro, ſed animæ correctionem. Hoc itaque fac demonſtres, ſintne compuncti, ſintne in melius immutati: & res tota confecta erit. Quod niſi ita ſit, nihil profectò temporis diuturnitas emolumenti attulerit. Neque enim ſæpiúſne obligatum vulnus fuerit, quærimus:*

vimus: Sed an obligatio illa quicquam profuerit. Ac ſiquidem etiam ad exiguum tempus adhibita, profuit, non iam ampliùs adhibeatur: Si autem nondum eam adhibuiſſe inuit, etiam poſt decem annos adhibeatur. Denique hic ſibi eius, qui vinctus eſt, ſoluendi præſcriptus terminus eſto, nempè ipſius vtilitas.

Quintò, *S. Ambroſius*, grauiorum criminum reos, qui citò abſoluuntur, plerumque non ſolui aſſerit, immò potiùs Sacerdotem ipſos abſque probatione Pœnitentiæ abſoluentem ligari: Non feſtinatione, ſed morâ vulnera curari: Citis Abſolutionibus lapſos non meliores, ſed deteriores reddi. Sic ille Libro 2. *De Pœnitentia*, Cap. 9. *Nonnulli* (inquit) *ideò poſcunt Pœnitentiam, vt ſtatim ſibi reddi Communionem velint. Hi non tam ſe ſoluere cupiunt, quàm Sacerdotem ligare: Suam enim conſcientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt; cui præceptum eſt;*
Matth. 7. „ Nolite Sanctum dare canibus, neque miſeritis margaritas veſtras ante porcos: *Hoc eſt, Immundis impuritatibus Sacræ Communionis non impenſcenda conſortia.*

Et Sermone 4. In Pſalmum 118. hunc Verſum, *Viam iniquitatis amoue à me, & de lege ſua miſerere mei*, exponens, ait: *Meritò quia vulnus grande ac vetus eſt, & diu ſerpens, perfectioris medicinæ remedia depoſcit, obſecrans vt Domini legitimâ miſeratione curetur. Citò enim refricatur vulnus, quod ſanatum medicinæ lege non fuerit; imò etiam ſeriorem curatio ſentit profectum. Ideóque ſi virus in interiora proſerpit, medicamenta foris appoſita non ſeatit. Exigit ergo medicinæ ratio, vt aut ſectione, aut adustione curetur. Niſi enim putrefacta recidantur, aut humor inutilis decoquatur, fruſtra medicinæ manus adhibentur ad vulnera. Ideóque bonus Medicus huiuſmodi ægrum legitimè dicit eſſe curandum; vt poſſit medicina proficere. Lege ergo miſeretur, qui cum iuſtitiâ ſapientiâque miſeretur; vt ea dimittat, quæ ſcit iure poſſe dimitti; ne cùm alteriùs miſeretur, ſeipſum legi faciat obnoxium... Conſideremus etiam, ac & ipſum deteriorem faciamus, cuius miſeremur iniuſtè. Plerumque enim non coërcere delinquentes maioris auſteritatis eſt quàm ſi vlciſcaris. Traduntur enim in paſſiones ignominiæ, quicumque inhoneſtum aliquid commiſerunt, nullúmque culpæ pretium ſciunt.*

Et Sermone 8. *Facilitas veniæ* (inquit) *iacentium tribuit delinquendi. Hoc eo dictum eſt, vt ſciamus ſecundùm verbum Dei, ſecundum rationem, diſpenſandam eſſe miſericordiam debitoribus. Medicus ipſe ſi ſerpentis interiùs inueniat vulneris cicatricem, cùm debeat reſecare vlceris vitium, ne latiùs ſerpat; tamen à ſecandi vrendique propoſito lacrymis inflexus ægroti, medicamentis tegat quod ferro aperiendum fuit: Nonne iſta inutilis miſericordia eſt, ſi propter breuem inciſionis vel exuſtionis dolorem corpus omne tabeſcat, vitæ vſus intercat? Rectè igitur & Sacerdos vulnus graue, ne latiùs ſerpat, à toto corpore Eccleſiæ, quaſi bonus Medicus debet abſcindere, & prodere virus criminis quod latebat, non fouere; ne dum vnum excludendum non putat, plures faciat dignos quos excludat ab Eccleſia.*

Sextò, *S. Hieronymus* Sacerdotes illos cæcutire aſſerit, qui obuios quoſque abſoluunt. Explicans ſcillicet illa verba: *Et tibi dabo Claues Regni Cœlorum* (Matth. 16.) *Iſtum locum* (inquit) *Epiſcopi & Presbyteri non intelligentes, aliquid ſibi de Phariſæorum aſſumunt ſupercilio, vt vel damnent innocentes, vel ſoluere ſe noxios arbitrentur: Cùm apud Deum non ſententia Sacerdotum, ſed reorum vita quæratur.* De quibus *Ezech* 13. dicitur: *Mortificabant animas quæ non moriuntur; & viuificabant animas quæ non viuunt.* Quod *S. Gregorius* ſic explicat Homiliâ 26. in Euangelia: *Non morientem mortificat, qui iuſtum damnat: & non victurum viuificare nititur, qui reum à ſupplicio ſoluere conatur... Cauſæ ergo penſandæ ſunt, & tunc ligandi ac ſoluendi poteſtas exercenda. Videndum quæ culpa præceſſit, & quæ ſit Pœnitentia ſecuta poſt culpam: Vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam viſitat, illos Paſtoris ſententia abſoluat. Tunc enim vera eſt Abſolutio Præſidentis, cùm æterni ſequitur arbitrium Iudicis.*

Septimò, *S. Eligius*, Homiliâ 4. docet, Pœnitentes reconciliari cum Deo non poſſe à Sacerdotibus, quibus Chriſtus miniſterium reconciliationis dedit, niſi ſint facti noua in Chriſto creatura, idque ipſos cognoſcere ex Pœnitentia, ſiue Satisfactione præuiâ ac morum immutatione. *Qui ex vobis talibus*, (nempè infidelitate, Iniuſtitiâ, inobedientiâ, concupiſcentia mala, auaritia, rapina. Adulterio, homicidio, furto, falſo teſtimonio, & quæ Apoſtolus ad Galatas ſcribens enumerat) *& his ſimilibus inuoluti ſceleribus fuerint, & per Confeſſionem ac Pœnitentiam nequaquam condignam Satisfactionem egerint, ſed adhuc in vetuſtate perdurant, non ſe à nobis reconciliari poſſe exiſtiment, niſi priùs veterem hominem cum ſuis actibus expolieat, & nouum induans, & ipſi in eodem nouo homine* (*id eſt, in Chriſto Ieſu*) *noua creatura* (*id eſt, noui homines*) *per Pœnitentiam fiat, ſicut dudum per Baptiſmum facti fuerant, vt hoc Apoſtoli dictum meritò illis conueniat:* VETERA *tranſierunt, facta ſunt omnia noua. Si igitur condignam Deo Pœnitentiam obtuliſtis de præteritis, & adhuc eadem admittere non vultis; ſed cum Dei gratia & adiutorio in omni bonitate, iuſtitia & veritate perſeuerare deſideratis; tunc ſcire poteſtis quia noxiâ vetuſtate exuti, noua creatura facti eſtis, & verè cum Deo reconciliamini per Chriſtum, & per* Nos, *quibus dedit Miniſterium reconciliationis.*

Octauò, *Ricbardus à Sancto Victore*, In Tractatu *De ligandi & ſoluendi Poteſtate*, Cap. 6. eamdem veritatem confirmat. *Multi* (inquit) *conſitentium Abſolutionem quærunt, qui tamen crimina ſua ex toto corde deſerere nolunt. Eiuſmodi omnes, eò quòd verè non pœnitent, proculdubio abſolui non debent. Hoc eſt enim verè pœnitere, de præterita præuaricatione dolere cum firmo propoſito confitendi, ſatisfaciendi, & cum omni cautela inpoſterum cauendi. In hunc modum Pœnitentes meritò debent abſolui; alioqui ſine Abſolutione remitti.*

Denique Propoſitionem noſtram confirmant Catechiſmus Concilij Tridentini, & Rituale Romanum, *S. Carolus Borromæus*, In Inſtructionibus, *S. Franciſcus Saleſius*, qui Regulas à *S. Carolo* deneganda vel differenda Abſolutione præſcriptas laudauit, ac ſequendas eſſe docuit, Synodalium Conſtitutionum Tit. 9. Cap. 5. Num. 3. & Eccleſia Gallicana in Generalibus Cleri Comitijs congregata Pariſijs, anni 1655. 1656. 1657. Inſtructiones *S. Caroli* omnibus Regni Chriſtianiſſimi Sacerdotibus Gallico idiomate donatas tradens, vt iuxta illas Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrent.

Obijcitur, Ad Abſolutionem ſacramentalem ex Inſtitutione Chriſti nihil aliud requiri, niſi Contritionem, Confeſſionem, & Satisfactionem, ſiue Satisfactionis propoſitum: Ac proinde nemini qui verè contritus, integréque confeſſus ſit, ac implendæ Satisfactionis propoſitum habeat, Abſolutionem eſſe negandam, aut differendam.

Reſpondetur, Nihil quidem aliud requiri; ſed neceſſe eſſe vt innoteſcat Sacerdoti, qui vice Chriſti Iudex eſt, an Pœnitens ſit verè contritus, an eius conuerſio ſincera ſit: Quod ex ſola Confeſſione minimè perſpectum & exploratum eſt. *In fructu* namque, *non in folijs, aut ramis Pœnitentia cognoſcenda eſt. Quaſi arbor bona, voluntas bona. Confeſſionis ergo verba, quid ſunt aliud niſi folia?* (inquit *S. Gregorius*, ſiue alius Auctor Expoſitionis in Librum *I. Regum* inter eius Opera editæ, Libro 6.) Deinde Cor contritum & humiliatum, cor nouum, & à regnantibus peccatorum libidinibus omninò mundum ac liberum, rarò in ictu oculi, plerúmque ſenſim efformatur & creatur; veráque Pœnitentiæ virtus, ſine quâ nemo per Ianuam reconciliationis ad Sacramentorum Communionem admittendus eſt, ſenſim adoleſcit & perficitur, præſertim in illis quibus longa peccandi conſuetudo velut natura facta eſt. Primò enim oportet vt feruentibus precibus à Deo poſtuletur. Nam gratia qua ab illecebroſis peccatorum vinculis expedimur, *Non niſi magnis precibus in nos imploratæ deſcendit*, (vt loquitur *Innocentij I.*) His, vt cor contritum impetremus, adiungenda ieiunia, ſeceſſus à noxijs conſortijs, lectio & meditatio rerum ſacrarum, erogandæ pauperibus eleemoſynæ, vt ipſi pro nobis intercedant. Nam *Exomologeſis humilificandi & proſternendi hominis diſciplina eſt, conuerſationem iniungens miſericordiæ illicem*; (inquit *Tertullianus*, Libro *De Pœnitentia*) Chriſtus quidem peccatores abſoluit ſtatim atque illorum animis vera eſt efformata Pœnitentia, & quandoque ſubitò efformatur, vt in Latrone, in Peccatrice, in Publicano, quorum tamen conuerſio dignis Pœnitentiæ fructibus ſe prodidit: Sed Sacerdos abſoluere peccatorem non debet, niſi conuerſionem eius ſinceram eſſe certis moraliter indicijs cognoſcat, quia corda non nouit Deus. Hinc *Iuo* Carnotenſis Epiſcopus Epi-

ſtola

Digitized by Google

ſtola 228. ſcribit: *Cùm criminalis culpa delinquentem ſeparet à Capite & à Corpore, rationis ordo hoc exigit, vt internus Iudex tantò remittat celeriùs, quantò ſolus magis videt interiùs. Iudex verò qui tantùm videt in facie, vſque adeò delinquentes ſub peccati pœna detineat, donec per manifeſtum Pœnitentiæ fructum quis ſit Pœnitentis affectus intelligat. Per internum enim gemitum ſatisfit interno Iudici, & idcircò indilata datur ab eo peccati remiſſio, cui manifeſta eſt interna conuerſio. Eccleſia verò quia occulta cordis ignorat, non ſoluit ligatum, licet ſuſcitatum, niſi de monumento elatum, id eſt, publica Satisfactione purgatum. Hinc eſt quòd Eccleſia ſua crimina confitentes à Sacramentorum Communione ſuſpendit, & in cinere & cilicio poſitos ab introitu Eccleſiarum ſtatuto tempore excludit, vt per hoc experiatur, ſi iam ſunt intus viuificati, cùm fuerint longâ Pœnitentiæ maceratione probati.*

At (inquiunt) Pœnitenti tam pro ſe, quàm contra ſe credendum eſt. Cùm ergo Pœnitens ſe intimo animi dolore affici aſſerit, quòd Deum offenderit ſummè bonum, cùm emendationem pollicetur, cùm ad Satisfactionem ſe paratum oſtendit, ſine mora abſoluendus eſt, quantumuis in grauia peccata lapſus ſit, & relapſus, diuque in ijs hæſerit.

Reſpondetur, Pœnitenti quidem peccata ſua confitenti, eorumque ſpeciem, numerum, circumſtantias explicanti, credendum eſſe; ſicut Medicus credit ægro morbi & vulnerum cauſas aperienti ac exponenti vbi maximè dolet: Sed quod attinet ad ſinceritatem conuerſionis, cùm frequentes in eadem peccata prolapſiones, cùm viciſſitudines perpetuæ criminum & Confeſſionum, cùm inania falsáque promiſſa multoties repetita locum relinquunt de illa dubitandi, imprudenter Pœnitenti crederetur: Prudenter verò ex fructibus Pœnitentiæ, bonæ voluntatis, ſinceræque conuerſionis probatio exigitur. Minùs enim fallunt opera, quàm verba, Imprudentem certè Medicum nemo non cenſeret, qui ægroto crederet ei medendi rationem præſcribenti, & non ſecundùm medicinæ regulas morbum eius curaret, ſed ſecundùm eius voluntatem; parcerétque ferro, cùm vulneris putredo ſecanda eſt, quia fortè ſe ſanum eſſe, aut periculoſum non eſſe vulnus ſuum aſſerit ægrotus. Imprudens eſſet, qui humorum cruditate nondum digeſta, potionem præberet infirmo, quam ipſi nocituram certò ſcit, aut dubitat an ſit nocitura, quamuis aſſerat ægrotus fore ſibi ſaluberrimam. Ita imprudentiſſimus foret Sacerdos, qui animarum vulnera ac morbos ſpiritualiter ægrotantium iudicio curaret, Abſolutionémque ſtatim illis impenderet, qui in eadem peccata ſæpe lapſi & confeſſi, quoties emendationem promiſerunt, fidem toties fefellerunt: Maximè cùm tot ſint in hominum animis latebræ, tot receſſus, tot poſt iterata flagitia, & illicitas cupiditates diuturna conſuetudine firmatas, offuſæ tenebræ, cæcitas tanta, vt ſeipſum peccator ſæpe non dignoſcat. *Sæpe* (inquit S. Gregorius) *ſibi de ſeipſa mens hominis mentitur, fitque vt aliud in intimis intentio ſupprimat, aliud tractantis animo ſuperficies cogitationis oſtendat.*

Objiciunt, Se de fama periclitaturos, niſi ſtatim Abſolutione, & Sacroſanctæ Euchariſtiæ Communione donentur.

Reſpondetur, Ad percipiendum Abſolutionis & Communionis beneficium, vt par eſt, diſpoſitos non eſſe & idoneos, qui magis timent malè ſuſpicantium hominum iudicium, quàm iudicium Dei viuentis; magis detrimentum famæ, quàm periculum animæ; magis exiſtimationis ſuæ læſionem, quàm Sacramentorum violationem. Huic verò timori medendum eſt, docendo abſtinentiam à Sacra Menſa, non eſſe ſemper argumentum animæ ad participationem Corporis Domini malè præparatæ. Homines etiam Iuſtos varijs de cauſis, nempe illuſione nocturna ſomnio impuro, commotione iræ, grauedine mentis, verbo in pauperes duriore, &c. aut ſuo, aut conſcientiæ ſuæ Moderatorum iudicio, à Communione Corporis Domini ſæpè abſtinere. Abſolutionem differri aliquando expedire etiam ijs, qui nonniſi venialiter in Dominum peccauerunt. Peccatoribus id laudi verti tum apud Deum, tum apud homines Spiritum Dei habentes, ſi vel cum Petro dicant: *Exi à me, quia homo peccator ſum, Domine*: Vel cum Publicano à longè ſtare eligant, & non Sacræ Menſæ temerè accumbere; ſi cum Centurione ſe indignos arbitrentur, in quorum domum Chriſtus ingrediatur; ſi cum Chananæa filiæ ſuæ, id eſt, Animæ ſanitatem feruentibus precibus à Chriſto rogantes, canibus ſe comparent, nec Menſam Dominicam ſuperbè inuadant, ſed micas humiliter quærant. Denique Abſolutionis negatio vel dilatio negotium eſt, quod Pœnitentem inter & Sacerdotem tranſigitur, nec alteri cuipiam reuelatur, ſicut nec peccata confeſſus eſt.

Objiciunt, Se fortè ſine Abſolutione morituros, niſi hoc illis beneficium ſtatim poſt Confeſſionem conferant Sacerdotes.

Reſpondetur, Ipſis non obfuturam Abſolutionis dilationem, ſi ex animo peccata deteſtentur, & Pœnitentiam agant, nec ipſos perituros, ſi Pœnitentiam agentes, & totis viribus in emendationem veteris vitæ incumbentes, morte intercipiantur. Vnde SS. Patres quotidiana ſubitæ mortis non ignorantes pericula, Abſolutionis tamen gratiam Pœnitentibus differebant, donec fructibus dignis Pœnitentiæ fidem feciſſent ſe cor nouum & ſpiritum nouum à Domino accepiſſe. Et Eccleſia Dei miſericordiam non defuiſſe confidebat Pœnitentibus, qui abſque Reconciliatione fuerant morte ſubita intercepti, dum Pœnitentiam ſecundùm eiuſdem Eccleſiæ leges agebant. Vnde Concilium Carthaginenſe 4. Canone 79. de his ita ſtatuit: *Pœnitentes qui attentè leges Pœnitentiæ exequuntur: Si caſu in itinere vel in mari mortui fuerint, vbi eis ſubueniri non poſſit, memoria eorum & orationibus & Oblationibus commendetur.* Et Concilium Arelatenſe 2. Canone 13. *De his qui in Pœnitentia poſiti vitâ exceſſerunt, placuit nullum Communione vacuum debere dimitti: Sed pro eo quòd honorauerit Pœnitentiam, Oblatio illius recipiatur.* De his *S. Cyprianus* Epiſtola 12. *Neque enim deſerentur ab ope & auxilio Domini, qui mites, & humiles, & verè Pœnitentiam agentes, in bonis operibus perſeuerauerint, quò minus illis quoque diuino remedio conſulatur.*

REGVLA II.

Abſolutio his verbis conferri non debet, ABSOLVO TE AB OMNIBVS PECCATIS TVIS, CONTRITIS, CONFESSIS, ET OBLITIS.

HÆc enim tria poſtrema verba aut ſuperflua ſunt, aut in formam Sacramenti contra Eccleſiæ vniuerſalis vſum intruſa. Ac illud quidem, *Contritis*, ſi de Contritione perfecta intelligatur, perperam ponitur, & contra Eccleſiæ doctrinam, ſiquidem Contritio imperfecta, quæ Attritio dicitur, ſufficit ad Abſolutionem obtinendam: Illa verò, *Confeſſis & oblitis*, ſunt ſuperflua: Quia *Reliqua peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vniuerſum eadem Confeſſione incluſa eſſe intelliguntur*; vt docet Synodus Tridentina Seſſione 14. Cap. 5. Quamobrem nec Eccleſia Romana cæterarum Mater & Magiſtra, nec aliæ Eccleſiæ hæc verba in forma Abſolutionis nunc admittunt: Quamuis olim in Ritualia quædam irrepſerint, & in Eccleſijs quibuſdam vſurpata fuerint, etiam in Romana, vt conſtat ex Libro cui titulus eſt: *Sacra Inſtitutio baptizandi, aliáque Sacramenta, quæ ſimplex Sacerdos conferre poteſt, adminiſtrandi iuxta Ritum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ex Decreto Sacroſancti Concilij Tridentini reſtituta.* Qui Liber Romæ primùm anno 1581. *Gregorio XIII.* in Cathedra S. Petri ſedente, deinde Lugduni anno 1589. tum Pariſijs, annis 1594. 1607. & 1604. editus eſt. Eadem verba leguntur in Sacramentario ad vſum Lugdunenſis Eccleſiæ edito anno 1548. in Rituali Senonenſis Eccleſiæ, auctoritate *Nicolai Peluæi* Archiepiſcopi edito anno 1555. in Inſtitutione generali de Pœnitentia. In Libro Rituali, cui titulus eſt, *Catechuminum ſecundùm Ordinem Romanæ Eccleſiæ, necnon morem Bononienſis Eccleſiæ*; edito anno 1566. Item in Rituali Catalaunenſis Eccleſiæ, qui auctoritate *Hieronymi* Epiſcopi editus eſt anno 1569. in Rituali Aurelianenſi, quin in lucem prodijt anno 1581. & Carnotenſi, edito anno 1614. in Inſtructione generali De Pœnitentia. Verùm hæc verba, *Contritis, confeſſis, & oblitis*, è formula Abſolutionis expungenda eſſe, ſatis ſignificant Concilium Tridentinum eiuſdémque Concilij Catechiſmus. Item Synodus Lingonenſis anno 1404. celebrata, Senonenſis

Digitized by Google

nenſis anno 1554. Aquenſis anno 1585. haoc Abſolutionis formulam tradentes: *Ego Abſoluo te à peccatis tuis, In Nomine Patris, & Filij, & Spiritûs-Sancti.* Denique *S. Carolus Borromæus* in Sacramentali, in Inſtructione Sacramenti Pœnitentiæ, de abſoluendi Ritu hæc habet.

Pœnitentiam Confeſſarius imponis: Remedia peccatorum tradit, mox, ſi tunc abſoluendus eſt, dicit diſtinctis verbis, vt à Pœnitente audiatur, capite aperto, &
„ *manibus iunctis*, MISEREATVR tui omnipotens
„ Deus: & dimiſſis omnibus peccatis tuis, perducat te
„ ad vitam æternam. *Pœnitens reſpondet:* Amen, *Deinde ſignum Crucis dextrâ formans versùs Pœnitentem, dicit:*
„ Indulgentiam, abſolutionem, & remiſſionem om-
„ nium peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens &
„ miſericor Dominus. *Pœnitens reſpondet:* Amen. *Deinde capnt operit: Manu dextrâ ſupra caput Pœnitentis eleuatâ & extentâ, abſoluit hâc formulâ; & dum di-*
„ *cit*, In Nomine Patris, &c. Crucis ſignum dexterâ
„ format versùs Pœnitentem.
„ DOMINVS noſter IESVS CHRISTVS te ab-
„ ſoluat; & ego auctoritate ipſius quâ fungor, abſoluo
„ te ab omni vinculo Excommunicationis, Suſpenſio-
„ nis, & Interdicti, ſi quod incurriſti, quantùm ego poſ-
„ ſum, & tu indiges. Deinde, Ego te abſoluo à peccatis
„ tuis, In Nomine Patris, † & Filij, & Spiritûs-Sancti.
Tum Sacerdos capite aperto, & manibus iunctis dicit:
„ Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti; merita Beatæ Ma-
„ riæ Virginis, & omnium Sanctorum; & quicquid
„ boni feceris, & mali ſuſtinueris, ſint tibi in remiſ-
„ ſionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præ-
„ mium vitæ æternæ, *Pœniteus reſpondet:* Amen. *Et*
„ *Confeſſarius dicit*, Vade in pace, & noli ampliùs
„ peccare.

REGVLA III.

Abſolutio ſub conditione de præſenti eſt illicita, ſub conditione de futuro irrita eſt.

CHriſtus enim formam certam, non dubiam & conditionatam inſtituit; nec vſurpat aut approbat Eccleſia, niſi dubitet Sacerdos vtrum Abſolutionis verba protulerit, quâ in hypotheſi ſub hac verborum formulâ abſoluere poteſt: *Si non es abſolutus, ego te abſoluo.* Sicut in ſimili dubio ritè confertur Baptiſma ſub hac formâ: *Si non es baptizatus, ego te baptizo.* Poteſt etiam immò & debet apponi conditio, cùm de moribundo qui facta, vel inchoata Confeſſione, aut poſtulato Sacerdote abſoluitur, vel ex probabili vitæ Chriſtianè piéque tranſactæ teſtimonio iudicatur abſoluendus, dubitatur vtrum viua vel animam emiſerit. Sic fabrum quemdam ex fabrica S. Petri Romæ cadentem videns *Clemens VIII.* Pontifex Maximus abſoluiſſe fertur ſub hac formula: *Si es capax, abſoluo te à peccatis tuis;* vt refert *Homobonus* in Examine Eccleſiæ, P. 1. Tractatu 7. Cap. 18. qu. 84. Aliàs appoſitio conditionis præſentis illicita eſt, quamuis irritam Abſolutionem non faciat, ſi reuera poſita ſit conditio; vt ſi quis dixerit: *Si ſinceram habes reſtituendi voluntatem, aut coram Superiore te ſiſtendi, Ego te abſoluo à peccatis tuis.* Vnde, *Exterminanda eſt huiuſmodi ſuperſtitio ab Eccleſia Dei;* (inquit Cardinalis *Caietanus.*) Appoſitio autem conditionis futuræ Abſolutionem irritum reddit; verbi gratia cum dicit Sacerdos; *Si reſtitueris; cum inimico reconciliatus fueris, ſi Satisfactionem tibi impoſitam impleueris, abſoluo te.* Non eſt enim in poteſtate Sacerdotis, vt Sacramentum nunc conferat, illiúsque ſuſpendat effectum ad tempus vſque conditionis implendæ. *Sacrilegus ergo eſt abuſus iſte Formæ Sacramentalis* (inquit Caietanus) *Fit enim iniuria Sacramento, dum perficitur modo excludente fructum Sacramenti ex indebita intentione Miniſtrantis.* Et eadem ratione non poteſt Sacramentalis Abſolutio impendi ſub ſpe ratihabitionis.

REGVLA IV.

Ab iiſdem peccatis pluries abſolui poteſt Pœnitens in diuerſis Confeſſionibus, non in eadem.

DIuerſa enim materia proxima Pœnitentiæ neceſſaria eſt, vt Abſolutio iterum conferatur, non autem materia remota diuerſa: Quia eadem peccata vtile eſt ſæpe cum dolore, deteſtatione, & ſatisfaciendi propoſito confiteri. Vni ergo Confeſſioni vna reſpondet Abſolutio: Sed cùm diuerſæ ſunt Confeſſiones, iterari Abſolutio eorumdem peccatorum poteſt, ſiquidem materia proxima eſt diuerſa, nempe actus Pœnitentis diſtincti. Vnde cùm Pœnitens accepta Abſolutione, adhuc ad pedes Sacerdotis proſtratus, alicuius mortalis peccati meminit, illúdque confitetur, Abſolutio iterari poteſt & debet, quia Confeſſio diſtincta cenſetur: Quamuis Pœnitens illius etiam peccati, quod ipſi è memoria exciderat, remiſſionem ſit conſecutus, ſi conſcientiam diligenter excuſſerit.

REGVLA V.

Abſolutio à Cenſuris præcedere debet Abſolutionem à peccatis.

HAnc Regulam tradit *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, ſiue Supplementi quæſt. 24. art. 1. ad ſecundum. *Cum* (inquit) *excommunicatus non ſit particeps Sacramentorum Eccleſiæ, Sacerdos non poteſt abſoluere excommunicatum à culpa, niſi ſit priùs abſolutus ab Excommunicatione.*

Eamdem Regulam confirmat *S. Carolus*, in Inſtructione Confeſſorum: *Si Pœnitens* (inquit) *aliquâ Cenſurâ innodetur, à qua Sacerdos licentiam habeat eum abſoluendi, debet ea Abſolutio peccatorum Abſolutionem præcedere: & bonum eſt præmittere ſemper ad cautelam:* IN QVANTVM *poſſum, & tu indiges.*

REGVLA VI.

Neganda vel differenda eſt iis Abſolutio, qui Chriſtianæ Fidei Rudimenta, Deique & Eccleſiæ Præcepta ignorant: Necnon Patribus-familiâs, qui liberos ſuos & domeſticos ſcientiâ credendorum & agendorum ad ſalutem neceſſariâ imbuere negligunt.

HAnc Regulam tradit *S. Carolus Borromæus*, in Inſtructionibus Confeſſorum. *Quicumque* (inquit) *rationis vſum attigerit, ſub reatu peccati mortalis omnes Symboli Apoſtolici, cuius in Eccleſia ſolemnis eſt vſus, Articulos ſcire tenetur; ſaltem quoad ſubſtantiam. Item Dei & Eccleſiæ Præcepta, quæ ſub peccato mortali obſeruanda ſunt, & quæ vulgò doceri ſolent in Scholis Doctrinæ Chriſtianæ. Si Confeſſarius Pœnitentem reperiat iſtorum omnium ignarum, nec ad ea quamprimùm diſcenda diſpoſitum, non debet eum abſoluere. Immò ſi ad ea diſcenda ſe paratum exhibuerit, ſi aliàs à Confeſſario ſuo, vel eodem, vel diuerſo, aut à ſuo Parocho ſit admonitus, nec debitam diligentiam adhibuerit, vt ea ſecundùm ingenij ſui modum captúmque addiſceret, differatur illi Abſolutio, donec huic obligationi aliquâ ſaltem ex parte fecerit ſatis. Si verò ea de re nuſquam antea monitus fuerit, ipſum abſoluat, præmiſsâ ſemper Inſtructione de his rebus neceſſariâ vt ſit in præſentiarum Abſolutionis capax.*

Et in Sacramentali, in Inſtructionibus Pœnitentiæ: *Confeſſarius quiſque antequam Confeſſionem audiat, efficiat vt Pœnitens ipſo audiente recitet Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Fidei, & Decalogum, ad præſcriptum Concilij Prouincialis quinti, niſi eius recitationis certis perſonis aliquando remittendæ facultatem habeat, vt ſexto Prouinciali Concilio, & Diœceſano vndecimo permiſſum eſt. Cùm iis verò qui ea capita recitare neſciunt, aut difficilè diſcere poſſunt, agat ad præſcriptum eorumdem Conciliorum. At verò omninò perquirat, ſi rudes quidam homines ad Confeſſionem accedentes Fidei Articulos ignoret, & ſi opus eſſe viderit, doceat; ita vt explicitè eos & intelligenter ſciant, non autem quaſi recitantes tantùm.* Si quis verò vel præ ſenectute, vel præ ingenij hebetudine, vel alia cauſa, ſe non poſſe diſcere Orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolorum, Dei & Eccleſiæ Mandata, dixerit, nec verò Scholas Doctrinæ Chriſtianæ adire velit, huius Confeſſio abſque Epiſcopi conſilio & facultate non eſt audienda, vt decernunt Concilium Mediolanenſe 5. Prouinciale, & Diœceſanum 11.

Quod Patres-familiâs ſpectat, idem Sanctus *Carolus* in laudatis Inſtructionibus Confeſſorum, ſtatuit vt Pa-

tres ac

Digitized by Google

tres ac Matres familiâs, qui ſuos filios, filias, ſeruos & ancillas (qua de re particulatim interrogabuntur) ſupradicta Doctrinæ Chriſtianæ capita addiſcere non compellunt, vel non inuigilant & procurant vt Dei Eccleſiæque Præcepta ab eis obſeruentur, aut quod peius eſt, eorum obſeruationem impediunt, putà cùm famuli aut famulæ tot laboribus & curis onerantur, vt profuis neceſſitatibus laborare feſtis diebus compellantur: Aut tempus non concedunt, quò illi iuxta Eccleſiæ præceptum Miſſam audire poſſint: Aut neſcientes quinam è ſua familiâ legitimo teneantur impedimento, cœnare eos ſinunt Tempore Quadrageſimali, alijs Ieiuniorum diebus, aut ante ſtatam horam prandere: Aut eos non admonent & corrigunt, quando hæc Præcepta tranſgrediuntur: Aut denique quando famuli cum ſcandalo, & ſine emendatione viuunt, nec è domo eos eijciunt: Si in his caſibus officio ſuo non ſatisfaciant, nec de negligentia hactenus in familiæ ſuæ adminiſtratione commiſſâ emendentur, non abſoluantur. Quòd ſi id ſe præſtituros polliceantur, neque his de rebus moniti antea fuerint à Confeſſario aut Parocho, poterit eos abſoluere: Sed ſi ſæpiùs moniti, nullatenus emendati fuerint, proroget illis Abſolutionem, donec ſinceræ emendationis argumenta aliquo temporis ſpatio dederint.

Hanc Regulam confirmauit *Innocentius Vndecimus* Pontifex Maximus, hac inter alias Propoſitione damnata: *Abſolutionis capax eſt homo, quantumuis laboret ignorantiâ Myſteriorum Fidei, etiamſi per negligentiam etiam culpabilem neſciat Myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti.*

REGVLA VII.

Neganda eſt Abſolutio ijs, qui nimio veſtium ornatu debita contrahunt, quibus ſoluendis pares eſſe non poſſunt, eorùmue luxu & immodeſtiâ pudicitiam lædunt.

HAnc Regulam ibidem tradit S. Carolus: *Nec eos etiam abſoluat* (inquit) *qui in veſtium ſplendore, aut ſuperfluo corporis ornatu mortaliter peccant. Et quia hodie ſæculi pompæ & vanitates ad ſummum creuerunt, potiſſimùm ex culpa & negligentiâ Confeſſariorum, qui ab hoc peccato Pœnitentes ſuos inconſideratiùs abſoluunt, & nullum fortaſſis ea de re ſcrupulum ipſis moueat, aliquos hîc caſus deſignare placuit, in quibus mortaliter peccat, cui cordi eſt nimius ille luxus, vt iuxta præſcriptas Regulas ſe gerant in illorum Abſolutione.*

Quiſquis igitur vtitur hâc pompâ, vt alios ad peccatum mortale pelliciat, reus ipſe ſit mortalis peccati: Aut ſi ex illius occaſione violat ipſe, vel alijs auctor eſt & cauſa, cur violent Dei vel Eccleſiæ præcepta; vt ſi feſto die laboret, vel alios laborare compellat; vel Sacro non interſit; alióſue, ne interſint, impediat. Si quæ vxor maritum, aut quemlibet alium, cui rei familiaris cura commiſſa ſit, ad nimios ſumptus cogat, quos ſciat, aut probabiliter ſuſpicetur odia diſſenſionéſque domeſticas parere; maritum vel alios compellere ad blaſphema verba, ad turpes & illicitos quæſtus vel contractus, ad reſecandas eleemoſynas, quas alioqui erogare teneatur; ad ea omittenda quæ ex aliorum pijs legatis facienda in ſe receperat, fraudandos ære ſuo creditores, retinendam aut differendam operariorum mercedem; ad nouum æs alienum contrahendum, cui ſoluendo ſtato tempore par eſſe non poſſit (quod nuſquam contingit ſine graui proximi detrimento) ſi impediat, ne filiæ iam nubiles collocentur, quod eas in caſus infauſtos ſæpe inducit: Denique ſi meritò timendum eſt, ne ex pompis huiuſmodi alia peccata naſcantur: In ijs omnibus caſibus ſuperflui ornatus, pomparumque vſus, mortale peccatum eſt. Et quoniam vix fieri poteſt, vt is cuius expenſæ proprias facultates excedunt, aut neſciat, aut non poſſit, vel non debeat ſcire nimios hos ſumptus ſimilibus peccatis locum dare; generatim hoc iudicium ferri poteſt, huiuſmodi homines eſſe in ſtatu peccati mortalis; niſi habito diligenti cum Pœnitente examine Confeſſario, conſtet de contrario ob particulares quaſdam rationes.

Reum etiam peccati mortalis facit modus ſe ornandi, etiamſi non excedat ſtatum & facultates perſonæ; nempe ſi laſciuiam inſpiret, vel ex ſe, vel ſecundùm communem hominum opinionem: Vel ſi videat, dubitétue probabiliter ex occaſione illius (quòd inter honeſtos conditionis ſuæ viros ac mulieres nondum ſit vſitatus) non defuturos qui amorem impudicum concipiant, aut in animo ſuo nutriant; & tamen paruiſfaciit ſalutem proximi, quem ex hoc ornatu ruiturum videt, eúmque non abijcit: Aut ſi veſtis inſtituta ſit ad obſcœnos affectus, aut motus amoris inhoneſti exprimendos, aut ad illorum etiam indicia præbenda, ſeu varijs coloribus, aut quolibet alio modo.

REGVLA VIII.

Neganda illis eſt Abſolutio, qui occultas vel apertas cum proximo inimicitias exercent, & odium deponere nolunt, neque cum inimicis reconciliari.

HAnc Regulam tradit *S. Carolus* in Inſtructionibus Sacramenti Pœnitentiæ: Eáque Saluatoris noſtri ſententia eſt, Matth. 6. *Si autem non dimiſeritis hominibus, nec Pater veſter dimittet vobis peccata veſtra.* Hinc eos qui litibus implacabilibus ab inuicem diſſident, ſtatim reconciliari: *Quod ſi renuerint pacem ſuſcipere, ab Eccleſia eijci*, Canones iubent, *vſquequo ad charitatem redeant.* Quod Concilij Nannetenſis Canone 4. ſancitum eſt. Idémque decretum eſt Concilij Carthaginenſis quarti Canone 93. Arelatenſis 2. Canone 50. Agathenſis Canone 33. Ilerdenſis Canone 7. Toletani 11. Canone 4. & Troſiciani Canone 52. quos alibi deſcripſimus.

REGVLA IX.

Qui reſtitutioni aut ſatisfactioni ſunt obnoxij, quia proximum vel in fama, vel in rebus læſerunt, non ſunt abſoluendi niſi debita reſtitutio aut ſatisfactio priùs intercedat.

ITa *S. Carolus* in Inſtructionibus Confeſſorum, eos ſolos excipiens, à Reſtitutione Abſolutioni præmittenda, quos grauis & periculoſa infirmitas, aut impotentia excuſat ne ſtatim hac obligatione perfungantur. Notum illud *S. Auguſtini*, Epiſtola ad *Macedonium* 153. olim 54. *Peſſimum hominum genus commemorat, cui pœnitendi medicina omninò non prodeſt. Si enim res aliena, propter quam peccatum eſt, cùm reddi poſſit, non redditur, non agitur Pœnitentia, ſed fingitur: Si autem veraciter agitur, non remittetur peccatum, niſi reſtituatur ablatum; ſed, vt dixi, cùm reſtitui poteſt.* Quod in corpus Iuris, Can. *Si res aliena*, Cauſa 14. quæſt. 6. tranſcriptum eſt, & ab *Alexandro III.* laudatur Cap. *Cùm tu*, Extra, *De Vſuris*, & relatum eſt inter Regulas Iuris, in Sexto, his verbis: *Peccatum non dimittitur, niſi reſtituatur ablatum.* Sola autem reſtitutionis promiſſione facta Pœnitentem abſolui non debere, maximè ſi aliàs reſtitutionem aut ſatisfactionem promiſit, & fidem fefellit, ſed Abſolutionem illius eſſe differendam, donec reuera ſatisfecerit ac reſtituerit, Concilia docent.

Ita Synodus Mediolanenſis 1. ſub S. Carolo Borromæo: *Caueant Confeſſores, ne ante debitam ſatisfactionem illos abſoluant, quibus cùm facultas adſit aliena reſtituendi, vel legata quæ ad pias cauſas facta ſunt, perſoluendi, illiſque vt id facerent, ſuperiori Confeſſione præceptum ſit, præſtare tamen neglexerunt, exceptis ijs qui periculosè ægrotant, quos tamen moneant vt quæ debent quamprimùm ſoluant.*

Ita Neapolitana Synodus anno 1576. celebrata, & à *Gregorio XIII.* confirmata, Cap. 16. De Sacramento Pœnitentiæ: *Et ne quis citò manus imponens alienis peccatis communicare conuincatur, caueant Sacerdotes, ne ante debitam famæ vel pecuniæ ſatisfactionem, vbi reſtituendi facultas fuerit, aliquem abſoluant, præcipuè vbi Pœnitens datum in ſuperiori Confeſſione præceptum neglexerit.* Idem repetunt Synodus Salernitana anno 1579. Tit. 26. Cap. 50. Piſtorienſis, & Concordienſis anno 1587. Tit. *De Sacramento Pœnitentiæ*; Volaterrana anno 1590. ſub eodem Titulo, & Anagnina anno 1597. Cap. 20.

Ita Synodus Burdigalenſis, anno 1583. congregata, & à *Gregorio XII.* confirmata, Cap. 12. de Pœnitentia: *Neminem Parochi abſoluant eorum, qui cùm præcedente Confeſſione ſe ablata reſtituturos, aut legata ad pias cauſas ſoluturos eſſe ant polliciti, cùm facultas adfuiſſet, neglexerint. Eos excipimus, qui in mortis articulo fuerint conſtituti: Qui tamen admonendi erunt, vt id oneris, ſi obierint, hæredibus imponant: Vel, ſi conualuerint, quamprimùm poterunt, ſatisfaciant.*

RE-

Digitized by Google

REGVLA X.

Neganda illis eſt Abſolutio, qui in occaſione proxima peccati verſantur.

HAnc Regulam ſtabiliunt Scripturæ Sacræ, & Patrum teſtimonia, à nobis proferenda Libro 3. huius Operis, Cap. 7. Articulo tertio, Regulâ ſextâ, & Regulâ trigeſima-primâ. Eámque confirmat *S. Carolus* in Inſtructione Confeſſorum: *Nec ij* (inquit) *poſſunt abſolui, qui ſincerum propoſitum non habent peccata mortalia, & eorum occaſiones fugiendi. Et quia plurimùm refert, vt Confeſſarij clariùs hæc intelligant, paulò fuſiùs ſunt explicanda.*

Peccati mortalis occaſiones vocantur, quicquid ad peccatum inducit, aut ex ſuâ naturâ, aut ex parte Pœnitentis, qui in ea occaſione poſitus ita peccare conſueuit, vt probabile ſit ex ſuo prauo habitu illum in eadem peccata lapſum iri, ſi in illâ occaſione perſeueret.

Occaſiones porrò, quæ ex naturâ ſuâ inducunt ad peccatum, iſtæ ſunt: Aleatorios ludos profiteri, verbi gratiâ, chartarum, & taxillorum: Domum hunc in finem paratam habere, ac aleatores recipere: Domi retinere aut ſuo, aut alieno nomine, perſonam quicum peccatur; aut alio modo cum ipſa cohabitare. In eadem conuerſatione, colloquijs, aſpectibus, amoriſque impudici ſignificationibus & incoatiuis perſeuerare. Pœnitentem ergo aliquâ ex his occaſionibus, aut ſimilibus irretitum, ſi occaſio huiuſmodi ſit præſens, vt retinere concubinam; aut quid ſimile, non debet Confeſſarius eum abſoluere, niſi priùs ab illâ occaſione re ipſa diſceſſerit, ſéque ſeparauerit. Quod autem alterius generis occaſiones ſpectat, vt aleæ profeſſionem, mutuos aſpectus, conuerſationem, nutus impudicos, &c. Non abſoluatur Pœnitens, niſi eas dimittere polliceatur: Quòd ſi iam aliàs id pollicitus ſit, nec emendatus fuerit, Abſolutio tamdiu differatur, donec emendationem perſpexerit.

Et quia contingere poteſt, vt Pœnitens nullo ex medijs quæ ipſi proponit prudens ac zelo ſalutis animarum feruens Confeſſarius, extricare ſe poſſit ab occaſione, illámque dimittere ſine periculo & ſcandalo, Confeſſarius hæc adhibere debet remedia.

Primò Abſolutionem differat, donec certa ſinceræ emendationis videat indicia. Quòd ſi Abſolutionem differre non poſſit ſine periculo vel infamiâ Pœnitentis, & Confeſſarius talia contritionis in eo ſigna perſpexerit, debitámque ad excipienda remedia emendationi ſuæ neceſſaria diſpoſitionem obſeruauerit, debet illi proponere quæ magis opportuna & neceſſaria videbuntur; verbi gratia, illi præcipere, ne ſolus cum tali perſona colloquatur, orationes aliquas, carniſque macerationes illi præſcribere, & frequentem imprimis Confeſſionem; aliáque ſimilia: Quæ ſi Pœnitens in ſe recipiat, Confeſſarius illum abſoluere poterit. Quòd ſi tamen hâc iam adhibitâ aut à ſe, aut ab alio Confeſſario diligentiâ, Pœnitens emendatus non fuerit, non abſoluatur, donec occaſio illa ſublata fuerit, vel agendum aliter nobis videatur. De quo nobis eo in caſu, celato perſonæ nomine aliquid ſignificabitur.

Occaſiones peccati mortalis ſecundi generis, ſiue tales cenſentur ex perſonæ dumtaxat infirmitate, ſunt cæteræ, quæ licet in ſe licitæ ſint, prudenter tamen iudicatur Pœnitentem earum vſu in eadem peccata relapſum iri, ſi in illis, vt antea perſeueret. Talia pleriſque ſunt hodie ſæculi noſtri vitio, bellum, negotiatio, Magiſtratus, Aduocatorum Procuratorumque profeſſio, & alia huiuſmodi exercitia, in quibus quis ſæpius mortaliter peccare conſueuerit blaſphemijs, furtis, iniuſtitijs, calumnijs, odijs, fraudibus, periurijs, & alijs ſimilibus, ex quibus nouit quòd ſi in his exercitijs perſeueret, eædem illi occurrent peccandi occaſiones; nec vlla ratio ſuadet aduersùs peccatum firmiorem fore, quàm antea; quamobrem in eadem peccata relapſum iri prudenter iudicari poteſt. Ideò qui ſic affecti ſunt, aut debent à profeſſione ipſis perículoſa omninò abſtinere (vt ait S. Auguſtinus) aut certè illam non exercere ſine licentia & ſub moderamine probi alicuius, prudentiſque Sacerdotis, qui non debet abſoluere hominem in eo ſtatu conſtitutum, cùm probabiliter iudicat ad eadem peccata reuerſurum, ſi in iiſdem occaſionibus perſeueret; ſed per aliquod tempus emendationem eius oportet experiri.

Qua in re inuigilare eò maius operæ pretium eſt, quòd Confeſſariorum hâc in parte incuriâ in omnibus artibus & profeſſionibus regnent plures abuſus, grauiſſimáque peccata, ſine quibus iam videtur à multis ne iuſtiſſimas quidem Profeſſiones exerceri poſſe.

Sic, verbi gratiâ, in Magiſtratuum & aliorum Officiorum inſtitutione, ea ſolemni ſæpe Sacramento promittuntur, quæ numquam obſeruantur.

Apud Iuriſconſultos, Aduocatos, & Procuratores, clientum improbitati & iniuſtitiæ contra propriam conſcientiam ſeruitur.

In Militia duello, odijs, homicidijs, aleâ, blaſphemijs, rapinis, & impudicitijs peccari ſolet.

Mercatores vſuras palam exercent, pro ſinceris fucatas merces plerumque proponunt, pretijs longè iuſto maioribus omnia vendunt. Frequentia ſunt apud eos periuria, fraudeſque in ſoluendis pedagijs & vectigalibus, aliáque ab illis peccata committuntur.

Artifices plurimi feſtis diebus, vt alij, laborant; ita vt vix cultui diuino vnquam vacent, & Dei verba audiant, & familiam ſuam eodem modo tenent occupatam. Quò fit, vt eorum plurimi vitam omnem in peccatis mortalibus traducant, qui proinde Abſolutionis capaces non debent æſtimari, niſi primùm diligentia omnis adhibeatur, vt liberentur ab occaſionibus, & fortiores quàm antea reddantur. Immò Confeſſarius, accuratiori habito examine, forſan inueniet eorum aliquos nunquam rectè confeſſos fuiſſe: Quod ſi ita fuerit, debet eis ſuadere, præter emendationis ſigna quæ dederint, aut profeſſionis ipſis pernicioſæ derelictionem, vt generalem Confeſſionem faciant, valentioráque pro ſua ſalute adhibeant remedia.

Cautior ac ſeuerior ſit Confeſſarius neceſſe eſt circa eas actiones & exercitia, quæ Reipublicæ inutilia ſunt, aut minimè neceſſaria; quæ licet ad primam ſpeciem occaſionum ex ſe naturâque ſua homines ad mortale peccatum inducentium non referantur, quæ propterea dimitti à quocumque debent, ad malum tamen inclinant, & ſæpiſſimè pertrahunt hominem ad diuerſa peccata mortalia. Huiuſmodi ſunt, choreis intereſſe, cum blaſphemis, rixæ deditis, alijſque improbis hominibus ſæpius verſari, popinas frequentare, indulgere otio, & id genus alia, quorum occaſione ſi homo peccare mortaliter conſueuerit. Abſolutionem non debet impartiri, quin his omnibus renuntiet Pœnitens, & pollicitus fuerit dictam occaſionem re ipſa dimiſſurum. Si tamen ſpem aliquam de ſuo Pœnitente Confeſſarius concepit, ſemel iterúmque promittentem ſe occaſionem dimiſſuram, poterit abſoluere; eâ tamen lege vt deinceps Abſolutionem differat, donec certis & euidentibus indicijs conſtet illum ab his occaſionibus penitus eſſe ſegregatum.

Hæc autem *S. Caroli Borromæi* doctrina ſacris Canonibus omninò conſona eſt, ſcilicet Canoni ſeptimo Concilij Romani quinti ſub *Gregorio VII.* Canoni decimo-ſexto Concilij Melfitani ſub *Vrbano II.* Canoni 22. Oecumenici Lateranenſis ſecundi ſub *Innocentio II.* cuius vnius adſcribo verba. *Sanè* (inquit) *quia inter cætera vnum eſt quod Sanctam maximè perturbat Eccleſiam, falſa videlicet Pœnitentia, Confratres noſtros & Presbyteros admonemus, ne falſis Pœnitentijs Laicorum animas decipi, & in infernum pertrahi patiantur. Falſam autem Pœnitentiam eſſe conſtat, cùm ſpretis pluribus, de vno ſolo Pœnitentia agitur: Aut cùm ſic agitur de vno, vt non diſcedatur ab alio. Falſa etiam fit Pœnitentia, cùm Pœnitens ab Officio vel curiali vel negotiali non recedit, quod ſine peccato agi nullâ ratione præualet: Aut ſi odium in corde geſtetur, aut ſi offenſo cuilibet non ſatisfiat, aut ſi offendenti offenſus non indulgeat, aut ſi arma quis contra iuſtitiam gerat.*

His Concilijs præiuit *S. Gregorius*, Homiliâ 24. in Euangelia: *Sunt enim* (inquit) *pleraque negotia, quæ ſine peccatis exhiberi aut vix, aut nullatenus poſſunt. Quæ ergo ad peccatum implicant, ad hæc neceſſe eſt, vt poſt conuerſionem animus non recurrat.*

Denique *Innocentius Vndecimus* Pontifex *Maximus* ſequentes Propoſitiones inter aliàs pleraſque damnauit.

Poteſt aliquando abſolui qui in proxima peccandi occaſione verſatur, quam poteſt & non vult omittere, quinimò directè & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit.

Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua vtilis, aut honeſta non fugiendi occurrit.

Licitum eſt quærere directè occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali, vel temporali noſtro, vel proximi.

R E-

REGVLA XI.

Abſolutio illis neganda eſt, qui de iiſdem peccatis ſemper ſe accuſant, & nunquam emendant.

HAnc Regulam pariter tradit S. Carolus: *Differenda,* (inquit) *Abſolutio, donec aliqua emendatio appareat, ijs Pœnitentibus, qui licet ſe peccatum dimiſſuros polliceantur, Confeſſarius tamen probabiliter iudicat ad illud reuerſuros. Cuiuſmodi ſunt præſertim iuuenes otio dediti, qui maiorem vitæ ſuæ partem conſumunt in ludis, commeſſationibus, ebrietatibus, & impudicitijs, blaſphemi detractores, odijs, turpiloquio addicti, qui ſemel tantùm quotannis ſub finem Quadrageſimæ Sacerdoti ſe ſiſtunt ad Confeſſionem: Aut qui in eadem peccata frequentiùs relapſi, in ijs à multis annis perſeuerarunt; nec diligentiam vllam adhibuerunt, vt ſe emendarent.*

Qui Pœnitentiam ita agunt, vt in eadem peccata relabantur, fœdiſſimè Pœnitentiam agunt, vt loquitur Concilium Toletanum 3. Canone 11. cuius hæc ſunt verba: *Quoniam comperimus per quaſdam Hiſpaniarum Eccleſias, non ſecundùm Canones, ſed fœdiſſimè pro ſuis peccatis homines agere Pœnitentiam, vt quoties peccare libuerit, toties à Presbyteris ſe reconciliari expoſtulent: Ideò pro coërcenda tàm execrabili præſumptione id à Sancto Concilio iubetur, vt ſecundùm formam Canonum antiquorum detur Pœnitentia.*

Aduersùs hanc alternarum prolapſionum, & Abſolutionum fœditatem ſtylum exacuerunt Sancti Patres S. *Gregorius* P. 3. *Paſtoralis*, Admonitione 31. *Admonendi ſunt* (inquit) *qui admiſſa plangunt, nec tamen deſerunt, vt conſiderare ſollicitè ſciant, quia flendo inaniter ſe mundant, qui viuendo nequiter inquinant, cum idcircò lachrymis lauant, vt mundi ad ſordes redeant. Et qui admiſſum plangit, nec tamen deſerit, pœnæ grauioris culpæ ſe ſubijcit; quia & ipſam quam flendo veniam potuit impetrare contemnit, & quaſi in lutoſa aqua ſemetipſam voluit: Quia dum fletibus ſuis vitæ munditiam ſubtrahit, ante Dei oculos ſordidas ipſas etiam lachrymas facit.*

S. Iſidorus Libro 2. *Sententiarum*, Cap. 13. *Ille* (inquit) *Pœnitentiam dignè agit, qui ſic præterita mala deplorat, vt futura iterum non committat. Nam qui plangit peccatum, & iterum admittit peccatum, quaſi ſi quis lauet laterem crudum, quem quantò magis lauerit, tantò ampliùs lutum facit.*

Et Cap. 16. *Canis reuerſus ad vomitum, eſt Pœnitens ad peccatum. Multi enim lacrymas indeſinenter fundunt, & peccare non deſinunt. Quoſdam accipere lachrymas ad Pœnitentiam, & effectum Pœnitentiæ non habere conſtat, quia inconſtantiâ mentis nunc recordatione peccati lachrymas fundunt; nunc verò reuiuiſcente vſu ea, quæ fleuerant, iterando committunt.*

Gregorius Septimus Pontifex Maximus, Libro 7. Epiſtolâ 10. *Sacerdotalis* (inquit) *calumnijs dignitas tum imperitiâ, tum negligentiâ Sacerdotum, ex longo iam tempore peccatis exigentibus fuit collapſa. Ex quâ quidem re, quaſi ex peſtifera radice innumera mala exorta ſunt, adeò, vt vſque ad hæc noſtra tempora, inter cætera quæ malè pullulant vitia, falſæ nihilominus Pœnitentiæ conſuetudo inoleuerit.* His malis, vt remedium opportunum adhibeatur, Concilium in Aremorica congregari iubet. *Synodale Concilium congregetur, vbi cùm alijs quæ ad ſalutem pertinent animarum, etiam de Pœnitentiæ conſultatione diligentiùs pertractetur. Quâ in re hoc ſummopere vos cauere oportet, alióſque monere debetis, quia ſi quis in homicidium, adulterium, periurium, vel aliquid huiuſmodi lapſus, in aliquo talium criminum permanſerit; aut negotiationi, quæ vix agi ſine peccato poteſt, operam dederit; aut arma militaria portauerit, excepto ſi pro tuendâ iuſtitiâ ſuâ, vel domini, vel amici, ſeu etiam pauperum, necnon pro defendendis Eccleſijs (nec tamen ſine religioſorum virorum conſilio ſumpſerit, qui æternæ ſalutis conſilium dare ſapienter nouerant) aut aliena bona iniuſtè poſſederit, aut in odium proximi ſui exarſerit, veræ Pœnitentiæ fructum facere nullatenus poteſt. Infructuoſam enim Pœnitentiam dicimus, quæ ita accipitur, vt in eadem culpa, vel ſimili, vel deteriori, vel parum minori permaneatur. Vnde quiſquis dignè vult pœnitere, neceſſe eſt vt ad fidei recurrat originem, & quod in Baptiſmo promiſit, diabolo ſcilicet pompiſque illius abrenuntiare, & in Deum credere, videlicet rectè de eo ſentiendo mandatis eius obedire, ſolitus ſit vigilanter cuſtodire. Quicumque ergo taliter pœnituerit, (quoniam aliter ſimulatio dici poteſt, non Pœnitentia) illi peccatorum ſuorum remiſſionem Apoſtolicâ freti Poteſtate largimur.*

Quam graue ſit frequentium in eadem peccata prolapſionum malum, quam infœlix hominum ex conſuetudine peccantium ſtatus, Chriſtus explicat *Lucæ* Cap. 11. *Cum immundus Spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquoſa, quærens requiem, & non inueniens dicit: Reuertar in domum meam vnde exiui. Et cùm venerit, inuenit eum ſcopis mundatum, & ornatam. Tunc vadit, & aſſumit ſeptem alios Spiritus ſecum nequiores ſe, & ingreſſi habitant ibi. Et fiunt nouiſſima hominis illius priora prioribus.* Hinc Paralitico à triginta, & octo annis membrorum vſu deſtituto ac decumbenti, figurámque peccatoris ex inueterata conſuetudine cadentis, atque in peccato permanentis gerenti dixit, poſtquam illi ſanitatem reſtituiſſet: *Vade, noli ampliùs peccare, ne quid tibi deteriùs contingat.* Hinc *S. Petrus*, Epiſtolæ 2. Cap. 2. *Si refugientes* (inquit) *coinquinationes Mundi in cognitione Domini noſtri, & Saluatoris Ieſu Chriſti, his rurſùs implicati ſuperantur: Facta ſunt eis poſteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quam poſt agnitionem retrorſum conuerti ab eo, quod illis traditum eſt, ſancto mandato. Contigit enim eis illud veri Prouerbij:* Canis *reuerſus ad ſuum vomitum, & Sus lota in volutabro luti.*

Quam grauem Deo inferant iniuriam iteratæ illæ prolapſiones, luculenter exponit *Tertullianus*, Libro *De Pœnitentia*, Cap. 5. *Iam quidem* (inquit) *nullum ignorantiæ prætextum tibi patrocinatur; quòd Domino agnito, præceptiſque eius admiſſis, denique Pœnitentiâ delictorum functus, rurſùs te in delicta reſtituis. Ita, in quantum ignorantiâ ſegregaris, in tantùm contumaciæ agglutinaris. Nam ſi idcircò te deliquiſſe pœnituerat, quia Dominum cœperas timere, cur, quod metûs gratiâ geſſiſti, reſcindere maluiſti, niſi quia metuere deſiſti? Neque enim timorem alia res, quam contumacia ſubuertit. Cùm etiam ignorantes Dominum nulla exceptio tueatur à pœna (quia Deum in aperto conſtitutum, & vel ex ipſis cœleſtibus bonis comprehenſibilem ignorari non licèt) quantò cognitum deſpici periculoſum eſt? Deſpicit porrò, qui bonorum ac malorum intellectum ab illo conſecutus, quod intelligit fugiendum, quodque iam fugit, reſumens, intellectui ſuo, id eſt, Dei dono contumeliam facit: Reſpuit datorem, cum datum deſerit; negat beneficum, cum beneficium non honorat. Quemadmodum ei poteſt placere, cuius munus ſibi diſplicet? Ita in Dominum non modò contumax, ſed etiam ingratus apparet. Cæterùm non leniter in Dominum peccat, qui cùm æmulo eius Diabolo Pœnitentiâ renuntiaſſet, & hoc nomine illum Domino ſubieciſſet rurſùs eumdem regreſſu ſuo erigit, & exultationem eius ſeipſum facit; vt denuo Malus, recuperatâ prædâ ſuâ aduersùs Dominum, gaudeat. Nonne, quod dicere quoque periculoſum eſt, ſed ad ædificationem proferendum eſt, Diabolum Domino præponit? Comparationem enim videtur egiſſe, qui vtrumque cognouerit; & iudicato pronuntiaſſe, eum meliorem cuius ſe rurſùs eſſe maluerit. Ita qui per delictorum Pœnitentiam inſtituerat Domino ſatisfacere, Diabolo per aliam Pœnitentiæ Pœnitentiam ſatisfaciet; eritque tantò magis peroſus Deo, quantò æmulo eius acceptus.*

Hinc *S. Thomas*, in 4. *Sententiarum*, Diſt. 21. Quæſt. 1. Articulo 2. Quæſtiuncula 1. Peccatum poſt remiſſionem iteratum grauius eſſe docet ratione ingratitudinis. *Ex gratiarum actionis defectus* (inquit) *aliquis ingratus dicitur; & tantò magis, quantò magis ab hoc diſcedit: Vnde primus modus ingratitudinis eſt, cum quis effectu pro beneficijs acceptis retribuere aliquid negligit: Secundus, cum affectu contemnit: Tertius, cum etiam intellectu obliuiſcitur: Quartus & maximus, vt contra benefacientem aliquid operetur indebitè. Ingratitudo autem quantum ad tres primos gradus ſemper eſt peccatum ſpeciale; ſed quantum ad quartum eſt deformitas annexa peccato, quia ex hoc ipſo quòd ponitur aliquid indebitè fieri, ponitur peccatum eſſe: Sed ex hoc quòd dicitur fieri contra benefacientem, additur circumſtantia aggrauans, quæ eſt ingratitudo. Vnde cùm omne peccatum contra Deum fiat, ex quodlibet peccato homo ingratitudinem incurrit, quia ipſe eſt nobis ſummè beneficus; & per hunc modum quodlibet peccatum poſt beneficium remiſſionis*

peccatorum ingratitudinem habet annexam.

Et Quæſtiuncula 3 *Quantò* (inquit) *fuerunt peccata dimiſſa grauiora, tantò fuit beneficium remiſſionis maius; & quantò beneficium fuit maius, tantò ingratitudo maior; & ſic aliquo modo quantitas reatûs præcedentium peccatorum manet in ingratitudine recidiui.*

Quæ cùm ita ſint, Sacerdotes abſoluere non debent hominem, qui in eadem peccata continuò prolabitur, & ex prauo habitu atque conſuetudine peccat, ſemperque de iiſdem peccatis ſe accuſat, nec emendat. Vnde *Innocentius Vndecimus* Pontifex Maximus hanc inter alias Propoſitionem damnauit: *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt deneganda nec differenda Abſolutio, dummodo ore proferat, ſe dolere, & proponere emendationem.* Quamuis enim gratiæ theſaurum in vaſis fictilibus habeamus, & per lubrica incedentes, innumeriſque tentationibus intus, exteriuſque pulſati, cadere iterum poſſimus in lethale peccatum poſt Pœnitentiam, ex fragilitate ſeu infirmitate (quod vulnus eſt ex primi hominis peccato relictum) Vera tamen conuerſio non ita deſultoria eſt, vt pleriſque videtur; non inſtar marini æſtûs veniens, & rediens; non inſtar feriarum quibus gaudent febricitantes, poſt diem vnum aut alterum febri agitandi; non inſtar mundanæ lucis, quæ quotidie oritur, & occidit; ſed conſtans, & nouis incrementis accreſcens vſque ad perfectum æternitatis diem. Si Dauidem audiamus, Iuſtum deſcribit non tanquàm in iuſtitia vacillantem, & quotidie deciduum, ſed *Tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum; quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo, & folium eius non defluet, & omnia quæcumque faciet ſemper proſperabuntur.* Pſal. 1. Si Salomonem, Iuſtum ille comparat luci, non quotidie euaneſcenti, ſed continuis ſplendoris incrementis ad perfectum diem creſcenti. Prouerb. *Iuſtorum ſemita* (inquit) *quaſi lux ſplendens, procedit & creſcit vſque ad perfectum diem.* Myſtica illa apud Ezechielem Animalia, Ezech. 1. *Vbi erat impetus Spiritûs, illuc gradiebantur, nec reuertebantur, cum ambularent:* Quia (vt explicat S. Gregorius) *Electi ſic ad bona tendunt, vt ad mala perpetranda non redeant. Qui enim perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit.* S. Gregorius ho- mil. 5. in Ezech. Chriſtus iuſtum inſtar domûs ſupra petram fundatæ, quam nec flumina nec venti euertant, manſurum immobilem inter tentationes ſignificat. *Omnis* (inquit) *qui audit verba mea hæc, & facit ea, aſſimilabitur viro ſapienti, qui ædificauit domum ſuam ſupra petram, & deſcendit pluuia, & venerunt flumina; & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit: Fundata enim erat ſupra petram.* Matth. 7. De conuerſionibus itaque deſultorijs meritò dubitatur an veræ ſint, & ſinceræ: Immò ſinceras non eſſe probabiliter iudicatur Hinc *S. Fulgentius*, Libro 1. *De Remiſſione Peccatorum*, Cap. 12 ait: *Nunquam diluunt gemendo peccatum, quia non deſinunt peccare poſt gemitum.*

INDEX

Digitized by Google

INDEX

TOMI IV.

TRACTATVS I. *De Sacramento Pœnitentiæ.*

CAPVT I. *De Pœnitentiæ Nomine, Definitione, & Diuiſione.*

Articulus I. *Quam varia ſit verbi Pœnitentiæ ſignificatio?* pag. 4

Art. II. *De Pœnitentiæ Diuiſione, & Definitione.* 10

Art. III. *De Pœnitentia Virtute,* 5

Propoſitio I. *Intima animi Pœnitentia eſt vera Virtus.* ibid.

Propoſitio II. *Pœnitentia non eſt Virtus acquiſita, ſed infuſa.* 8

Propoſitio III. *Pœnitentia Virtus lapſis in mortale aliquod peccatum quouis tempore fuit neceſſaria.* 8

Art. IV. *Quibus gradibus ad diuinam Pœnitentiæ Virtutem aſcenditur?* 9

Art. V. *Vtrum Pœnitentia ſit Sacramentum?*

Propoſitio I. *Exteriorem Pœnitentiam eſſe Nouæ Legis Sacramentum, Dogma Fidei eſt.* 9

Propoſitio II. *In Sacramento Pœnitentiæ non minus quam in alijs, diſtingui poſſunt, Sacramentum, Res, & Sacramentum, & Res tantùm Sacramenti.* 11

Propoſitio III. *Sacramentum Pœnitentiæ à Chriſto poſt Reſurrectionem inſtitutum eſt.* 12

Propoſitio IV. *Pœnitentiæ Sacramentum non eſt abſolutè neceſſarium ad ſalutem, ſed ijs dumtaxat, qui poſt Baptiſmum in mortale peccatum lapſi ſunt.* 12

Propoſitio V. *Pœnitentiam in numerum Sacramentorum Chriſtus Dominus grauiſſimis de cauſis referri voluit.* 12

Propoſitio VI. *Pœnitentia Sacramentum eſt à Baptiſmo diuerſum.* 13

Propoſitio VII. *Pœnitentia, ſiue interior, quæ Virtus eſt, ſiue exterior, quæ Sacramentum eſt, ſæpius iterari poteſt.* 13

Propoſitio VIII. *Pœnitentiam interiorem ad finem vſque vitæ durare oportet, non exteriorem.* 15

CAP. II. *De Pœnitentiæ Fructibus, & Effectibus.* 16

Propoſitio I. *Primus effectus Pœnitentiæ eſt omnium Remiſſio peccatorum.* ibid.

Propoſitio II. *Pœnitentia reatum pœnæ æternæ cùm peccato mortali ſimul expungit; non verò debitum pœnæ temporalis ſemper tollit.* 16

Propoſitio III. *Homo per Pœnitentiam gratiam, & virtutes recuperat.* 17

Propoſitio IV. *Bona opera ſubſequente peccato mortificata, per Pœnitentiam reuiuiſcunt.* 18

CAP. III. *De Materia Pœnitentiæ.* 19

Propoſitio I. *Materia remota Pœnitentiæ ſunt peccata deteſtanda, & deſtruenda.* ibid.

Propoſitionis Conſectaria. *Praxim ſpectantia.* 19

Propoſitio II. *Tres actus Pœnitentis, ſcilicet Contritio, Confeſſio, & Satisfactio, ſunt quaſi materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, eiuſdemque Sacramenti partes.* 20

CAP IV. *De Materia proxima ſeu Partibus Sacramenti Pœnitentiæ, & primò quidem De Contritione.*

Art. I. *Quid ſit Contritio? Et in quo vis illius poſita ſit?* 22

Art. II. *De Neceſſitate, & Vtilitate Contritionis.* 23

Propoſitio I. *Contritio ad remiſſionem peccatorum mortalium, & ad iuſtificationem peccatoris ita neceſſaria eſt, vt ſine ipſa peccatorum remiſſio, & gratia iuſtificans obtineri non poſſit.*

Propoſitio II. *Fructus Contritionis ſecurus eſt.* 24

Art. III. *Quotuplex ſit Contritio.* 25

Propoſitio I. *Contritio perfecta hominem Deo non reconciliat ſine voto Sacramenti Pœnitentiæ; quamuis ante Sacramentum actu ſuſceptum peccatorem iuſtificet.* 25

Propoſitio II. *Contritio perfecta non eſt neceſſaria ad iuſtificationem peccatoris in Sacramento Pœnitentiæ; ſed imperfecta, quæ vocatur Attritio, cum Sacramento ſufficit.* 25

Propoſitio III. *Attritio naturalis non ſufficit, etiam cùm Sacramento, ad hominem Deo reconciliandum.* 26

Propoſitio IV. *Attritio qua quis dolet de peccato quatenus Dei offenſa eſt, non tamen abſoluta, & efficaci voluntate, non ſufficit, etiamcùm Sacramento, ad iuſtificationem peccatoris.* 26

Propoſitio V. *Attritio ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu concepta, vtilis eſt, & ad iuſtificationem diſponit.* 26

Propoſitio VI. *Vtrum Attritio ex ſolo pœnarum metu concepta, nullúmque Dei Amorem includens, cum Sacramento ſufficiat ad iuſtificationem peccatoris, an Dei amorem ſuper omnia includere debeat neceſſariò, Quæſtio eſt ſummam Fidei non ſpectans.* 28

Propoſitio VII. *Attritionem ſine Dei amore, ſaltem inchoato, ad iuſtificationem peccatoris in Sacramento non ſufficere, probabilius eſt.* 29

Art. III. *De Contritionis Obiecto.* 36

Art. IV. *De Contritionis Vehementia.* 37

Propoſitio I. *Summus, & maximus dolor de peccatis Contritio eſſe debet, ita vt nullus maior excogitari poſſit.* ibid.

Propoſitio II. *Contritionem non ſolùm maximam eſſe neceſſe eſt, ſed vehementiſſimam eſſe decet, ita vt ignauiam omnem, & ſocordiam excludat.* 37

Propoſitio III. *Etſi vehementiſſima Contritio non ſit, vera tamen, & efficax eſſe poteſt.* 37

Propoſitio IV. *Contritio, quatenus animi dolor eſt, non poteſt eſſe nimia.* 38

Propoſitio V. *Grauioribus peccatis maior Contritio reſpondere debet.* 38

Art. V. *De Contritionis diuturnitate.* 38

Propoſitio I. *Contritionis dolor perpetuus eſſe debet.* ib.

Propoſitio II. *Momentanea Contritio, modo vera ſit, & ſincera, ſufficit ad veniam peccatorum quouis tempore obtinendam.* 39

Art. V. Regulæ Morum *Contritionem ſpectantes.*

Regula I. *Qui ſolo pœnæ timore concuſſus de peccatis dolet, ab iiſque abſtinere proponit, ita vt Deum tamquam omnis iuſtitiæ fontem diligere non incipiat, Sacramentali Abſolutione donari non debet.* 39

Regula II. *Qui nihil timet magis, quam à Deo ſeparari, eiúſque Viſione beatifica priuari, ſufficienter contritus cenſendus eſt, vt Sacramentali Abſolutione donetur.* 39

Regula III. *Qui dolet quòd Deum, vt par eſt, non diligat, ipſúmque magis diligere deſiderat, Deum vt omnis iuſtitiæ fontem diligere incipit: Ac proinde ſufficienter contritus cenſendus eſt ad Abſolutionem Sacramentalem recipiendam.* 40

Regula IV. *Sacrilegij reus eſt, qui Sacramentalem Abſolutionem recipit, Deum ſuper omnia non diligens, id eſt, finem ſuum vltimum adhuc in creatura, non in Deo conſtituens.* 40

Regula V. *Quamuis Confeſſarius explorare debeat animum Pœnitentis, an ſit verè contritus; ipſum tamen interrogare non debet, an hæc, & illa ſupplicia pati mallet, quam vel vnum peccatum mortale perpetrare.* 41

Regula VI. *Vera Contritio renouatio pacti cùm Deo in Baptiſmate initi eſſe debet.* Ibid.

Regula VII. *Quamuis formulæ quædam Precum, quæ inſcribantur,* Actus Contritionis, *piæ ſint, & Pœnitentibus vtiles, non tamen cenſendi ſunt Contritionis actum edidiſſe, quicumq; Preces huiuſmodi recitarunt.* 41

Regula VIII. *Ad Contritionis actum eliciendum tenetur homo in periculo mortis, & quotieſcumque Sacramentum aliquod ſuſcipiendum, vel adminiſtrandum eſt: Quoties tandem ſe à Deo auerſum eſſe per peccatum mortale cognoſcit, de quo aliàs, contritus non fuit.* 42

CAP. V. *De Confeſſione Sacramentali.*

Art. I. *Quid ſit Confeſſio?* 42

Digitized by Google

I N D E X.

Art. II. *De Confeſſionis Vtilitate.* 43

Art. III. *De Neceſſitate Confeſſionis.* 45

Propoſitio vnica. *Confeſſio Sacrumentulis ex Inſtitutioue Chriſti Domini Sacerdotibus neceſſurio facienda eſt ab ijs, qui poſt Buptiſmum in peccatum uliquod mortale lapſi ſunt.* 45

Art. IV. *De Cluuibus Eccleſiæ à Chriſto traditis.* 49

Art. V. Regulæ Morum *circu neceſſitutem, & præceptum Confeſſionis.* 51

Regula I. *Vnuſquiſque Chriſtiunus, cùm ud annos diſcretionis peruenerit, Confeſſiouis lege tenetur.* 51

Regula II. *Quiſquis ſibi mortalis peccati conſcius eſt, & ad Sacrameutum Euchariſtiæ vult accedere, aut aliud Sacramentum ſuſcipere, vel udminiſtrure, Confeſſionis Sacramentalis lege eſt adſtrictus.* 51

Regula III. *Confeſſioais lege teaemur, quoties mortis periculum imminet.* 51

Regula IV. *Pium conſilium eſt peccuta ſacrumentuliter confiteri, quoties rem urduum, & difficilem uggredimur.* 52

Regula V. *Præceptum Confeſſiouis obligat, cum veremur ne nos culpæ ulicuius lethalis, quam admiſerimus, obliuio capiat; vel ne Confeſſarij copium intru unaum non babeamus.* 52

Regula VI. *Confeſſionis præceptum non obligut ſtatim utque aliquis in mortale peccatum lapſus eſt.* ibid.

Regula VII. *Præcepto Confeſſionis ſemel in anno faciendæ omnes, & ſinguli Fideles ſunt adſtricti.* 52

Regula VIII. *Quamuis annuæ Confeſſioni nullum certum tempus, Eccleſiæ præcepto præfixum ſit, ratione tumen Communionis Paſchalis in Paſchate implendum eſt.* 52

Regula IX. *Optat vehementer Eccleſiu, vt Fideles initio Quadrageſimæ Sacrumentalem peccatorum Confeſſiouem edant: Ad idque ipſos Parochi, & Concionatores debent udhortari.* 53

Regula X. *Qui ſola venialia admiſit, Confeſſionis annuæ præcepto nihilominus tenetur.* 53

Regula XI. *Annuæ Confeſſionis præceptum ſacrilegâ Confeſſioue non impletur.* 54

Regula XII. *Confeſſionis præceptum non impleret, qui ſcripto, vel nutu, non ore proprio confiteretur, niſi loquendi fucultute ſeu libertate deſtitutus eſſet.* 54

Art. VI. *De Conditiouibus Confeſſionis.* 54

§. I. *Confeſſio integru eſſe debet.* 54

Ad Confeſſionis integritatem pertinet omnium, & ſingulorum peccatorum mortalium enumeratio. 55

Item circumſtantiarum, quæ ſpeciem peccati mutant, decluratio. 55

Immò, & circumſtantiarum, quæ malitiam peccati intra eandem ſpeciem augeat. 55

§. II. *Confeſſio ſimplex, & nuda eſſe debet.* 57

§. III. *Confeſſio humilis ſit neceſſe eſt.* 57

§. IV. *Prudens eſſe debet Confeſſio.* 58

§. V. *Confeſſio debet eſſe ſecretu.* 58

§. VI. *Lachrymabilis Confeſſio.* 58

§. VII. *Parere parata.* 59

§. VIII. *Confeſſio frequeus, & acceleruta.* 60

Art. VII. Regulæ Morum *Quæ conditiones Confeſſionis ſpectunt.*

Regula I. *Qui peccatum aliquod mortale, uut circumſtuntiam quâ ſpecies peccati mutetur, vel plurimum aggrauetur, deditâ operu celuuerit, Confeſſionem ſacrilegum edidit, & nullam; quum proinde iterare tenetur.* 62

Regula II. *Qui Confeſſionem diuiſit, vni Sacerdoti peccatorum partem, ulteram alteri deditâ operâ declarans, nullam Confeſſionem fecit.* 62

Regula III. *Hypocryſis reus eſt, & periculo peccandi mortaliter ſe exponit, qui duos eligit Confeſſarios, quorum vni venialia dumtaxat, alteri verò lethalia peccata aperiat.* 62

Regula IV. *Qui peccati alicuius mortalis declarationem omiſit, vel ex obliuione, vel ex minùs ſufficienti conſcientiæ diſcuſſione, adhibitâ tamen diligentiâ iuxta conditionem ſcientiamque ſuam, Confeſſionem iterare non tenetur; ſed tameu eu peccutu quorum oblitus eſt, confiteri debet, vbi memoriæ occurrerint.* 62

Regula V. *Qui conſcientiam adeò negligenter diſcuſſit, vt videri poſſit paruifacere alicuius peccati mortulis, aut circumſtantiæ neceſſariò explicandæ omiſſionem, Confeſſionem iterure debet.* 63

Regula VI. *Accuratum, & diligens examen conſcientiæ cenſeri debet, in quo ea diligentiu udhibetur, quæ in grauioris momenti negotijs adhiberi ſolet.* 63

Regula VII. *Explicans quibus Caſibus Confeſſio diuidi poſſit abſque ſacrilegio.* 63

Regula VIII. *Qi Caſuum Reſeruutorum reus eſt, tenetur omniu peccata confiteri, tum reſeruata, quàm non reſeruata, & de his quidem quumuis ab inferiore poſſet abſolui, & ad Superiorem remitti, vt à Reſeruutis abſolueretur: Conuenientior tamen videtur Diſciplinæ ratio, vt ab omnibus ſimul abſoluatur ab eo, qui poteſtatem habuerit, integrâ peccatorum Confeſſioae upud ipſum editâ.* 64

Regula IX. *Et ſi venialium peccatorum Confeſſio non ſit neceſſuria, illa tamen confiteri oportet de quibus dubitatur an mortalia ſint, an venialia.* 64

Regula X. *In Confeſſione mentiri circa lethalia peccata, eſt lethale peccutum.* 64

Regula XI. *Fidelem Confeſſionem non facit, lethaliſque peccati reus eſt, qui circumſtantiis opus à peccato prorſus excuſantes, aut ita minuentes, vt veniale faciunt, quod aliàs eſſet mortale, ſilentio premit.* 65

Regula XII. *Pænitens confiteri tenetur circumſtantiam Relapsûs in eadem peccata.* 65

Regula XIII. 65

Regula XIV. 65

Regula XV. *Sacerdos vocatus ad infirmum, qui obmutuit aut rationis vſu deſtitutus eſt, ipſum abſoluere poteſt, & debet ex aliorum teſtimonio, uſſerentium pænitentis unimi ſigna ipſum exhibuiſſe, & Confeſſurium poſtulaſſe.* ibid.

Regula XVI. *Homines moribundos, quos vox, & ſenſus defecit unte quàm vllum pænitentis unimi ſignum darent, abſoluere non licet, ſi conſtet vitijs deditos fuiſſe, aut peccandi proximis occaſionibus implicatos.* 66

Regula XVII. *Moribundum hominem, qui vocis vſu ſenſùque ſubitò deſtitutus, Pænitentiam ac Reconciliationem nec verbis nec nutibus petiit abſoluere non licet, quamuis benè vixerit, & Confeſſionem Communionémque frequentauerit.* 66

Regula XVIII. *Confeſſio abſque Contritioae, vel Attritione autecedente, concomitante, vel ſubſequente facta, prorſus inualidu eſt.* 67

Regula XIX. *Qui peccatum aliquod mortale in Confeſſione prætermiſit ex Diuini Iuris ignorantia, Confeſſionem iterure tenetur: Si verò ex ignorantiâ facti, ſufficit, vt illud confiteatur, nec cæterorum Confeſſionem repetere neceſſe eſt.* 68

Regula XX. *Quamuis peccata venialia ſine virtuali ſaltem Contritione non deleantur, qui tamen illa ſine Contritione confitetur, non ſemper contrahit mortale peccutum, neque Confeſſionem tenetur iterure.* 68

Regula XXI. 69

Regula XXII. *Confeſſiones, præſertim Mulierum, in Eccleſiu, in loco patenti, non in angulis abditiſque locis, aut Cupellis minùs latè patentibus excipi debent.* 69

Regula XXIII. *Conſcios ſiue complices criminum in Confeſſione declarare tenetur Pænitens, tacito eorum nomine, cum id ad Confeſſionis integritatem neceſſarium eſt: Aliàs complicem Confeſſario reuelare non licet,* &c. 70

Regula XXIV. 71

Regula XXV. *Quamuis abſolutè liceat Confeſſario conſcium, cum Pænitentis licentia, Superiori tamquàm Patri, non tamquàm Iudici denuntiare: Ea tamen licentia nec à Pænitente poſtulanda eſt, nec illâ vti hodiernæ Diſciplinæ conuenit.* 71

Regula XXVI. *Confeſſarius, qui ex Pænitentis Confeſſione crimen complicis cognouit, quod ille in Sacro Tribunali interrogatus renuit confiteri, huiuſmodi complici Sacramentalem Abſolutionem negare, eúmque velut imparatum remittere poteſt ac debet,* inuio-

Digitized by Google

inuiolato Confeſſionis ſigillo. 72
Art. VII. De Miniſtro Confeſſionis & Pœnitentiæ.
Propoſitio I. Solus Sacerdos Miniſter eſt Confeſſionis & Pœnitentiæ. 72
Propoſitio II. Ad Confeſſiones audiendas, & Miniſterium Sacramenti Pœnitentiæ, non ſufficit Poteſtas Ordinis Sacerdotalis, ſed neceſſaria eſt Poteſtas Iuriſdictionis ordinaria vel delegata. 74
Propoſitio III. Quilibet Fidelis tenetur ſemel in anno peccata ſua confiteri proprio Sacerdoti, vel alteri de eius licentia. 74
Propoſitio IV. Proprij Sacerdotis nomine Parochum intellexit Lateranenſe Concilium. 74
Propoſitio V. Quamuis proprij Sacerdotis nomine in Canone Omnis Vtriuſque ſexus, Parochus deſignetur, Summus tamen Pontifex, Epiſcopi, & ab iis Delegati pro ipſo tempore Paſchatis, vel abſque vlla temporis aut loci reſtrictione approbati, non excluduntur. 75
Propoſitio VI. Summus Pontifex & Epiſcopi ius habent grauiorum quorumdam criminum Abſolutionem ſibi reſeruandi. 76
Art. VIII. De Confeſſariorum Dotibus. 76
Art. IX. Regulæ Miniſtros Sacramenti Pœnitentiæ ſpectantes.
Regula I. Nulla eſt Confeſſio, quæ fit Sacerdoti Poteſtatem Iuriſdictionis non habenti; aut qui legitimam formam non adhibuerit; aut quæ ad Sacramenti Pœnitentiæ Adminiſtrationem omninò neceſſaria ſunt penitus ignorauerit. 80
Regula II. Nullus Sacerdos, etiam Regularis, Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum, audire poteſt, niſi Parochiale Beneficium obtineat, aut ab Epiſcopo fuerit approbatus. 80
Regula III. Caput Concilij Tridentini, Quamuis Epiſcopi, intelligendum eſt tam de Epiſcopo loci, quàm de Epiſcopo Pœnitentis. 80
Regula IV. Ne venialium quidem peccatorum Confeſſiones excipere, & ab illis abſoluere poteſt Sacerdos, ſiue Sæcularis, ſiue Regularis, ab Epiſcopo non approbatus. 81
Regula V. Sacerdotes Regulares à ſuis Superioribus approbati, poſſunt abſque approbatione Epiſcopi excipere Confeſſiones Virorum Regularium ſui Ordinis, immò & Sæcularium ad familiam verè pertinentium. 81
Regula VI. Sacerdotes tum Sæculares, tum Regulares generatim in aliqua Diœceſi ad audiendas Confeſſiones approbati, ad Monialium Confeſſiones audiendas propterea non cenſentur approbati. 81
Regula VII. Regulares Sacerdotes Confeſſiones Monialium ipſis etiam Regularibus ſubiectarum excipere non poſſunt abſque approbatione Epiſcopi. 81
Regula VIII. Sacerdos tum Sæcularis, tum Regularis, in vna Diœceſi generatim approbatus, Confeſſiones in altera Diœceſi audire non poteſt ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani. 81
Regula IX. Parochi ſubditorum ſuorum Confeſſiones in alienæ Parochiæ territorio, & in aliena etiam Diœceſi audire poſſunt. 81
Regula X. Sacerdotum ſiue Sæcularium, ſiue Regularium approbationes certis limitibus circumſcribere poſſunt Epiſcopi, & ad certas perſonas, loca vel tempora reſtringere. 82
Regula XI. Epiſcopus ſingulos ſiue Sæculares, ſiue Regulares Sacerdotes, ſimpliciter & abſolutè à ſe approbatos, ab audiendis Confeſſionibus ſuſpendere poteſt ex noua cauſa ad Confeſſiones pertinente. 82
Regula XII. Confeſſarios omnes & ſingulos; ſiue Sæculares ſiue Regulares, à Vicario ſuo Generali, aut à Deceſſore ſuo approbatos, Epiſcopus ad Examen reuocare poteſt. 82
Regula XIII. Parochi non poſſunt eligere ſibi in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem, ſiue Sæcularem ſiue Regularem ab Epiſcopo non approbatum. 82
Regula XIV. Parochi poſſunt eligere ſibi quem voluerint Confeſſarium ab Epiſcopo approbatum. Ibid.
Regula XV. 83
Regula XVI. Parochus qui Beneficium Parochiale dimiſit, Confeſſiones excipere non poteſt abſque noua Epiſcopi approbatione. Ibid.
Regula XVII. Inualida Confeſſio eſt, quæ fit Sacerdotibus Hæreticis, Schiſmaticis, Excommunicatis, Suſpenſis, Irregularibus. 83
Regula XVIII. Parochi licentiam dare non poſſunt audiendi Confeſſiones in Parochia ſua alijs Sacerdotibus ab Epiſcopo non approbatis. 83
Regula XIX.
Regula XX. 83
Regula XXI. 84
Regula XXII. 84
Regula XXIII. ibid.
Regula XXIV. 84
Regula XXV. Regularium Confeſſariorum poteſtatem & officia circa Infirmorum Confeſſiones explicans. 85
Regula XXVI. Parochus inter & Regulares Confeſſarios concordia maxima eſſe debet ad Animarum ſalutem promouendam, & Fidelium ædificationem. 85
Regula XXVII. Confeſſarij Regulares ab Epiſcopo approbati, abſoluere non poſſunt à Caſibus Summo Pontifici, aut ipſi Epiſcopo Reſeruatis, niſi ſpecialem ab ipſis acceperint poteſtatem: Nullaque illis Priuilegia quoad hoc ſuffragantur. 85
Regula XXVIII. Habentes facultatem abſoluendi à Caſibus Sedi Apoſtolicæ Reſeruatis, non ideò à Caſibus Epiſcopo Reſeruatis poſſunt abſoluere. 86
Regula XXIX. 86
Regula XXX. 86
Regula XXXI. ibid.
Regula XXXII. Si periculum mortis immineat, deſitque Confeſſarius approbatus, quilibet Sacerdos poteſt à quibuſcunque peccatis & Cenſuris abſoluere. 86
Regula XXXIII. Qui ob mortis periculum fuerint abſoluti à Cenſuris Superiori Reſeruatis, ſiſtere ſe tenentur ei cui reſeruatæ ſunt, quamprimùm conualuerint, vt Mandatis eius pareant; alioquin in eaſdem Cenſuras incurrunt. 87
Regula XXXIV. Qui facultatem ab Epiſcopo obtinuit abſoluendi à Caſibus illi Reſeruatis, mortuo Epiſcopo ab illis abſoluere non poteſt, niſi nouam obtinuerit à Succeſſore, aut à Capitulo Sede vacante. 87
Regula XXXV. In Caſuum reſeruatione ſummâ prudentiâ Epiſcopis opus eſt. 87
Regula XXXVI. Caſus Summo Pontifici & Epiſcopis Reſeruatos ſinguli Confeſſarij noſſe debent. 88
Caſus Romano Pontifici Reſeruati. Ibid. & ſeq.
Caſus Epiſcopis Reſeruati. 88. & ſeq.
Regula XXXVII. Epiſcopi abſoluere poſſunt ab omnibus Caſibus occultis Sedi Apoſtolicæ Reſeruatis, & in omnibus Irregularitatibus & Suſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus diſpenſare, exceptâ eâ quæ oritur ex homicidio voluntario, &c. 90
Regula XXXVIII. Superiores Regularium certos dumtaxat Caſus ſibi reſeruare poſſunt. 91
Regula XXXIX. 91
Regula XL. 91
Regula XLI. Explicans quid agendum ſit Confeſſario, qui legitimâ poteſtate deſtitutus, Pœnitentem à Caſibus Reſeruatis abſoluit. 91
Regula XLII. Monialibus quæ Regularibus ſunt ſubditæ, & nullâ ratione poſſunt adduci vt peccata ſua Confeſſarijs Regularibus confiteantur, & quibus Superiores Regulares Confeſſarium extraordinarium ter in anno non concedunt, Epiſcopus Confeſſarium deputare poteſt. 91
Regula LXIII. Confeſſarius ordinarius ſine cauſa mutari non debet. 92
Regula XLIV. Neminem iuramento vel voto deuincere poteſt Sacerdos, vt alium Confeſſarium non eligat, & huiuſmodi promiſſio, etiam iuramento aut voto firmata, irrita eſt. 92
Regula XLV. Sacerdos ad Confeſſionem admittere non debet imparatos. Ibid.
Regula XLVI. Violatio ſigilli Confeſſionis mortale ſemper peccatum eſt, ſeu mortalia, ſeu venialia dumtaxat peccata Pœnitentis reuelet Confeſſarius. 92
Aliæ Regulæ ſigilli eiuſdem religionem ſpectantes traduntur, ſcilicet.

Regu-

I N D E X.

Regula XLVII. Ibid.
Regula XLVIII. 93
Regula XLIX. 93
Regula L. 93
Regula LI. 93
Regula LII. 93
Regula LIII. *Prælatus punire ſubditum non poteſt ob peccatum quod ex ſola Confeſſione aouit.* 94
Regula LIV. *Prælatus ab Adminiſtratione vel Officio remoaere non poteſt ſubditum propter crimen quod ex ſola Confeſſione nouit, ſi ſit probabile periculum prauæ ſuſpicionis de Pœnitentæ ingenerandæ.* 94
Regula LV. *Eccleſiaſtica Lege id probibetur, etſi reuelandæ Confeſſionis pericalum abſit.* 94
Regula LVI. *Sacerdos qui ex ſola Confeſſione nouit aliquem indignum eſſe Eccleſiaſtica Dignitate vel Præfectura, ſuffragium illi negare poteſt, & illius electioni contradicere.* 94
Regula LVII. *Qui publici peccateris Confeſſionem excepit, negare illi Eucbariſtiam publicè etiam peteati poteſt ac debet, ſi ad ſacram Menſam accedat antequam ſcandalum palam remouerit, & manifeſta conaerſionis dederit argumenta.* 95
Regula LVIII. *Confeſſia quælibet Sacramentalis, quamuis ſit inualida, ſacri ſigilli neceſſitatem iaducit.* 95
Regula LIX. 95
Regula LX. Ibid.
Regula LXI. 95
Regula LXII. *Ille euius fidei creditur aliquod arcanum, illudque excipit quaſi ſub ſigillo Confeſſionis, illud iure naturæ celare tenetur, illudque reuelando peccat contra fidelitatem, ſed ſigillum Confeſſionis non frangit.* 96
Regula LXIII. 96
Regula LXIV. 96
Regula LXV. *Qui ex Confeſſione Sacramentali ita aliquid nouit, vt alio etiam modo nouerit, illud reuelare poteſt, ſi neceſſitas vrgeat, nullâ Confeſſionis mentione factâ.* ibid.
Regula LXVI. *Conueniens eſſet vt Sacerdotibus omnibus & ſingulis cuiuſcumque criminis conſciis interdiceretur, ne ſociorum & participum eiuſdem criminis Confeſſiones audirent; omnique quoad boc Iuriſdictione priuarentur.* 97
CAP VI. *De Satisfactione.*
Art. I. *Quid ſit Satisfactio, & quotuplex Satisfactionis gradas?* 97
Art. II *De Satisfactionis neceſſitate.* 98
Propoſitio I. *Neceſſaria eſt Satisfactio Pœnitentibus ad Deum placandum, & pœnam temporariam redimendam, cuius debitum poſt remiſſionem culpæ ſæpè manet.* ibid.
Peopoſitio II. *Satisfactionis neceſſitas Dei præcepto peccatoribus impoſita eſt.* 99
Propoſitio III. *Vt in Sacramento Pœnitentiæ Satisfactio à Sacerdotibus imponatur, non bumana poteſtate vſurpatum, ſed diuinâ auctoritate inſtitutum eſt.* 100
Art. III. *De Satisfactionis Vtilitate.* 101
Art. IV. *De bis quæ ad veram Satisfactionem requiruntur.*
Propoſitio I. *Neceſſe eſt vt is qui ſatisfacit, iuſtus ſit ac Dei amicus.* 103
Propoſitio II. *Ad Satisfactionem requiritur, vt eiuſmodi opera ſuſcipiantur, quæ naturâ ſuâ dolorem & moleſtiam homini afferant.* 104
Propoſitio III. *Præcipua Satisfactionis opera ſunt, oratio, ieiunium, & eleemoſyna.* 104
Peopoſitio IV. *Temporalibus etiam flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, Deo pro peccatis noſtris ſatisfacere poſſumus.* 105
Art. V. *Vtrum vnus pro altero ſatisfacere poſſit?* 106
Propoſitio Vnica. *Vnus pro alio ſatisfacere poteſt.* ibid.
Art. VI. *Quo Regulæ Morum ac Diſciplinæ circa Satisfactionem exponuntur.*
Regula I. *Sacerdos Satisfactionem Pœnitentibus iniungere tenetur.* 107
Regula II. *Satisfactionem ante Abſolutionem imponere, conuenientius eſt.* 107
Regula III. *Non eſt neceſſe vt impoſita Satisfactio ante Abſolutionem Sacramentalem impleatur.* 107
Regula IV. *Confeſſarius Pœnitentem obligare poteſt ad ſatisfactionem vel ex toto vel ex parte implendam ante Abſolutionem, ſi id eius emendationi & ſaluti expedire iudicauerit.* 108
Regula V. *Sacerdotes tenentur imponere Pęnitentibus ſatisfactiones grauitati criminum, & Pęnitentium facultati reſpondentes: Alioqui alienorum participes ſiunt peccatorum.* 108
Regula VI. *Satisfactionum impoſitio non ita eſt in arbitrio Sacerdotis poſita, vt in ijs imponendis delictorum grauitatem, & perſonarum conditionem ſtatúmque ſpectare non teneatur.* 109
Regula VII. *Confeſſarius Canones Pęnitentiales noſſe debet, & iuxta eos Pęnitentiam imponere, ſeruatis prudentiæ regulis, babitâque ratione conditionis & diuerſitatis perſonarum, aliiſque circumſtantijs, & maximè Contritionis Pęnitentium.* 110
Regula VIII. *In Pęnitentialium Canonum moderatione iuſtitiam, prudentiam, pietatem, charitatem ſingularem Sacerdotes adbibere debent, ita vt nimiam ſeueritatem, æquè ac nimiam lenitatem deuitent.* 111
Regula IX. *Non ſemper peccat Sacerdos qui pro graui peccato leuiorem Pęnitentiam imponit.* 112
Regula X. *Pro minori peccato grauior quandoque Pęnitentia imponenda eſt.* 112
Regula XI. *Ægrotis ſignificanda eſt Pęnitentia, quam implere teneantur, ſi conualuerint, eâque interim impoſitâ, quam in eo ſtatu facilè poſſint implere, ſunt abſoluendi.* ibid.
Regula XII. *In peccatorum remedia ſatisfactiones quaſdam imponere conuenit ſubitò poſt peccatum peragendas.* 113
Regula XIII. 113
Regula XIV. *Sacerdos qui Eleemoſynas vel Miſſas in ſatisfactionem imponit, nec ſibi, nec Eccleſiæ ſuæ, aut Monaſterio eas applicare poteſt, aut applicandas committere. Idemque in rerum incertarum Reſtitutione, Votorum commutatione, & alijs huiuſmodi obſeruandum eſt.* 113
Regula XV. *Publicis peccatoribus publica Pęnitentia eſt imponenda, quam Confeſſarius cam priuata commutare inconſulto Epiſcopo non debet.* 113
Regula XVI. *Pęnitentia ab vno Confeſſario impoſita, ab altero mutari non poteſt, niſi cauſâ cognitâ, & graues ob cauſas.* 114
Regula XVII. *Pęnitens opera ſatisfactoria ſibi à Confeſſario impoſita ſuſcipere & implere tenetur. Vnde peccati lethalis reus eſt, qui Pęnitentiam pro lethalibus peccatis ſibi præſcriptam implere negligit.* 115
Regula XVIII. *Peccator cui leuiores pœnæ pro grauibus peccatis ſunt impoſitæ, alia ſatisfactionis opera ſponte exercere & implere debet.* 115
Regula XIX. *Satisfactio à Sacerdote iniuncta maioris virtutis eſt quàm ſponte ſuſcepta.* 115
Regula XX. *Sacerdos Pęnitentiæ partem arbitrio Pęnitentis relinquere poteſt.* ibid.
Regula XXI. *Pænitens grauiorem Pęnitentiam pro leuioribus peccatis à Sacerdote ſibi impoſitam adimplere tenetur.* 115
Regula XXII. *Pęnitens impoſitæ ſibi ſatisfactionis onus propriâ auctoritate alteri imponere non poteſt; & ſi alter ſatisfactionem pro ipſo ſponte ſuſceperit, non ideò ſolutus eſt ſatisfactionis obligatione, ſi per ſeipſum ſatisfacere poſſit.* 115
Regula XXIII. *Satisfactoria opera in peccato mortali facta, quæ nullum in ſatisfacientibus effectum relinquunt, iterari debent à Pœnitentibus: Non autem illa quæ permanentem in bomine relinquunt effectum.* 116
Regula XXIV. *Quamuis nemo certò ſciat ſe in ſtatu gratiæ Deo ſatisfeciſſe, iterare tamen Satisfactionem non tenetur, niſi conſcientiam babeat peccati mortalis.* 116
Art. VII. *De Canonibus Pęnitentialibus.* 116.
CAP. VII. *De Abſolutione Sacramentali.*
Art. I. *Quibus verbis Abſolutio conſtet.* 120
Propoſitio I. *Abſolutio Sacramentalis bis verbis neceſſa-*

rio

Digitized by Google